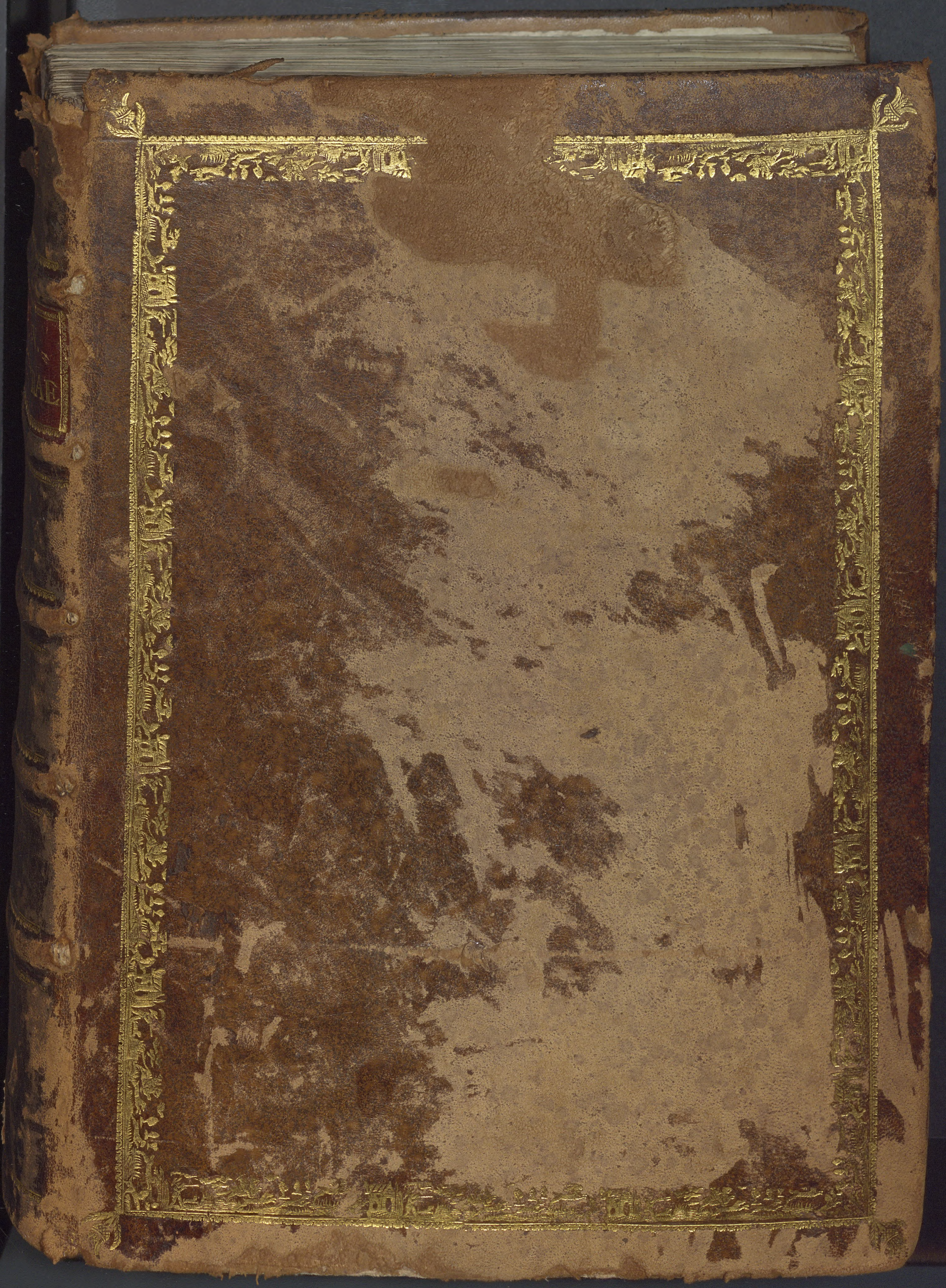

Incipit pfatio sci heroni
mi psbiteri in quatuor euāgelia.

Ea
tissĩo
pape
da
ma
so:
Ihero
nimus. Nouū opus facere
me cogis ex ueteri: ut post
exemplaria scripturarū to
to orbe dispersa quasi qui
dam arbiter sedeā. et quia ĩ
ter se uariant. que sint illa
que cū greca cōsentiant ueri
tate decernā. Pius labor: sed
periculosa presūptio. iudica
re de ceteris ipm̄ ab omnibus
iudicandū. senis mutare lin
guā. et canescentē iam mun
dū ad initia retrahere par
uulorū. Quis enī doctus pa
riter uel indoctus cū in ma
nus uolumē assūpserit. et
a saliua quā semel imbibit
uiderit discrepare quod lecti
tat. non statī erūpat in uo
cem: me falsariū. me clami

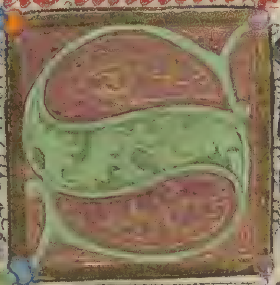
tans esse sacrilegū. qui aude
am aliquid in ueteribꝫ libris
addere. mutare. corrigere? Ad
uersus quā inuidiā. duplex
causa me consolatur. qđ et tu
qui summus sacerdos es fieri
iubes. et uerū non esse quod
uariat. etiā maledicorū testi
monio cōprobatur. Si enī
latinis exemplaribꝫ fides est
adhibenda respondeāt quibꝫ.
tot sūt enī pene exemplaria
quot codices. Sin autē ueri
tas est querenda de pluribꝫ:
cur nō ad grecā originē reuer
tentes. ea que uel a uitiosis
interp̄tibus male edita. uel
a presūptoribꝫ imperitis emē
data puersius. uel a librari
is dormitantibꝫ aut addita
sūt aut mutata corrigimus?
Neqꝫ uero ego de ueteri dispu
to testamento: quod a septu
aginta interp̄tibꝫ in grecam
linguā uersū. tercio gradu
ad nos usqꝫ puenit. Nō que
ro quid aquila quid simachꝰ
sapiant: quare theodocion
inter nouos et ueteres medius

lucidat. Sit illa vera interpretatio quam apostoli probaverunt. De novo nunc loquor testamento, quod grecum esse non dubium est, excepto apostolo matheo qui primus in iudea evangelium christi hebraicis litteris edidit. Hoc certe quod in nostro sermone discordat et in diversos rivulorum tramites ducit uno de fonte querendum est. Pretermitto eos codices quos a luciano et esychio nuncupatos paucorum hominum asserit perversa contentio: quibus utique nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit nec in novo profuit emendasse: cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse que addita sunt. Igitur hec presens prefatiuncula pollicetur quatuor tantum evangelia. quorum ordo iste est. matheus. marcus. lucas. iohannes: codicum grecorum emendata collatione. sed et veterum. Que ne multum a lectionis latine consuetudine discreparent: ita calamo imperavimus: ut hiis tantum que sensum videbantur mutare correctis: reliqua manere pateremur ut fuerant. Canones quoque quos eusebius cesariensis episcopus alexandrinum secutus ammonium in decem numeros ordinavit. sicut in greco habentur expressimus: quod si quis de curiosis voluerit nosse que in evangeliis vel eadem vel vicina. vel sola sint eorum distinctione cognoscat. Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inolevit dum quod in eadem re alius evangelista plus dixit. in alio quia minus putaverint addiderunt. vel dum eundem sensum alius aliter expressit. ille qui unum e quatuor primum legerat ad eius exemplum ceteros quoque estimaverit emendandos. Unde accidit ut apud nos mixta sint omnia: et in marco plura luce atque mathei: rursum in matheo. iohannis et marci: et in ceteris reliquorum que aliis pro

pria sunt inueniantur. Cumque magis canones legeris qui subiecti sunt confusionis errore sublato. et similia omnium scies. et singulis sua quaeque restitues. In canone primo concordant quattuor. matheus. marcus. lucas. iohannes. In secundo tres: matheus. marcus. lucas. In tertio tres: matheus. lucas. iohannes. In quarto tres: matheus. marcus. iohannes. In quinto duo: matheus. lucas. In sexto duo: matheus. marcus. In septimo duo: matheus. iohannes. In octauo duo: lucas. marcus. In nono duo: lucas. iohannes. In decimo: propria unusquisque que non habentur in aliis ediderunt. Singulis vero euangeliis ab uno incipiens usque ad finem librorum dispar numerus increscit. Hic nigro colore perscriptus sic se habet alium ex minio numeri discolorem: qui ad decem usque procedens. indicat prior numerus in quo sit canone requirendus. Cum igitur aperto codice verbi gratia. illud siue illud capitulum scire volueris cuius canonis sit: statim ex subiecto numero doceberis. Et recurrens ad principia in quibus canonum est distincta congeries: eodemque statim canone ex titulo frontis inuento. illum quem querebas numerum eiusdem euangeliste. qui et ipse ex inscriptione signatur inuenies: atque e vicino ceterorum tramitibus inspectis. quos numeros e regione habeant annotabis. Et cum scieris: recurrens ad volumina singulorum et sine mora repertis numeris quos ante signaueras. reperies et loca in quibus vel eadem vel vicina dixerunt. Opto ut in christo valeas: et memineris mei papa beatissime. Explicit prefatio. Incipit declaratio eiusdem prefationis.

Sciendum etiam ne quis ignarus ex similitudine numerorum errore inuoluat. quod sicubi in sub-

notatione canonum distinctorum in canone quolibet tres euangeliste. bis. ter. vel quater. aut eciam amplius eundem numerum per ordinem habuerint annotatum. et quartus e contrario discrepantes. quod id quod tres illi in eo loco semel dixerint: quartus tociens in corpore voluminis sui ponat quociens diversi numeri in eius canone positi sint. contra predictorum numerorum continuatas similitudines. Item si in uno quolibet eorum. aut etiam duobus idem in canone numerus. bis. ter. quater. aut eo amplius reperiatur in ordine collocatus. et dispares inueniantur in ceteris: dubium non est quin id quod illius illorumve canonis numerus. bis. ter. quater repetitum ab hiis in volumine semel dictum est. alter alteri ve eorum tociens uno atque eodem sensu loquantur. quociens pertulerunt in numerorum annotatione distantiam: et hoc in omni nomine canonum collatione seruabitur. Ceterum in denario quoniam propria singulorum tantummodo continentur: non potest contra id comparatio esse quod solum est.

Explicit declaratio. Incipit argumentum in euangelium secundum matheum.

Atthaeus ex iudea sicut in ordine primus ponitur. ita euangelium in iudea primus scripsit: cuius vocatio ad deum ex publicanis actibus fuit. Duorum in generatione christi principia presumens. unius cuius prima circumcisio in carne. alterius cuius secundum cor electio fuit: et ex utrisque patribus christus. sicque quaterdenario numero triformiter posito. principium a credendi fide in electionis tempus porrigens: et ex electione usque in transmigrationis diem dirigens. atque a transmigrationis die usque in christum diffiniens. decursam aduentus domini ostendit genera

none: ut et numero satisfa
ciens et tempori. et se quod
esset ostenderet. et dei in se opus
monstrās. eciā in hys quoꝝ
genus posuit. xpi operātis
a principio testioniū nō ne
garet. Quarū oīm rerū. tem
pus. ordo. numerus. dispo
sicio vel racio. qḋ fidei necessa
riū est. deus xpc̄ est. qui fact⁹
est ex muliere. factus sub lege.
natus ex virgine. passus in
carne omnia in cruce fixit:
ut triūphans ea in semetipo
resurgens in corpore et pr̄is
nomē in patribꝫ filio. et filij
nomē patri restituēs in filijs:
sine pⁱncipio sine fine osten
dens vnū se cū patre esse q̄a
vnus est. In quo euāgelio
vtile est desiderantibꝫ deū sicᵃ
prima vel media vel pfecta
cognoscere: ut et vocationē
apłi. et opus euāgelij et di
lectionē dei in carne nascen
tis per vniuersa legētes in
telligāt. atqꝫ id in eo in quo
apphensi sūt et apphendere ex
petūt. recognoscant. Nobis
enī hoc in studio argumēti
fuit: et fidē facte rei tradere. et
operantis dei intelligendam
diligenter disposicionē que
rentibus non tacere. Expli
cit argumentū. Incipit euā
geliū secundū matheum.

Liber generacionis ihū xpi fi
lij dauid: filij abrahā. Abra
ham genuit ysaac. Ysaac
autē genuit iacob. Iacob aūt
genuit iudā et fratres eius.
Iudas autē genuit phares
et zarā de thamar. Phares
autē genuit esrom. Esrom aūt
genuit aram. Aram autē ge
nuit aminadab. Aminadab
autē genuit naason. Naa
son autē genuit salmon.
Salmon autē genuit booz
de raab. Booz autē obeth ex

ruth. Obeth autē genuit yes
se. Yesse aut̄ genuit david re
gē. David aut̄ rex genuit
salomonē: ex ea que fuit v
rie. Salomon autē genuit
roboā. Roboam aut̄ genu
it abiā. Abia aut̄ genuit
asa. Asa autē genuit iosa
phat. Iosaphat autē genu
it ioram. Iorā aut̄ genuit
ōsiam. Osias aut̄ genuit
ioathan. Ioathan aut̄ ge
nuit achaz. Achaz aut̄ ge
nuit ezechiam. Ezechias aūt
genuit manassen. Manas
ses aut̄ genuit amon. Amō
aūt genuit iosiā. Iosias aūt ge
nuit iechoniā et fratres eius:
in trāsmigratione babiloīs.
Et post trāsmigrationē ba
bilonis: iechonias genuit sa
lathiel. Salathiel aut̄ genu
it zorobabel. Zorobabel aūt
genuit abiud. Abiud autē
genuit eliachim. Eliachī
aut̄ genuit azor. Azor aut̄
sadoch. Sadoch aut̄ genuit
achim. Achim aut̄ genuit
eliud. Eliud aut̄ genuit elea
zar. Eleazar aut̄ genuit ma
thān. Mathan aut̄ genuit
iacob. Iacob aut̄ genuit io
seph virū marie. De qua
natus est ihs: qui vocatur
xpc. Omēs ergo generatiōes
ab abrahā usq ad david:
generationes q̄tuordecī. Et a
david usq ad trāsmigratio
nem babilonis: generatiōes
q̄tuordecim. Et a trāsmigra
tione babilonis usq ad xpi
stū: generationes quatuorde
cim. Xpi aut̄ generatio sic
erat. Cum esset desponsa
ta mater eius maria ioseph:
anteq̄m convenirent inventa
est in utero habens de spiritu
sancto. Ioseph aut̄ vir eius
cū esset iustus et nollet eam
traducere: voluit occulte di
mittere eā. Hec aut̄ eo cogi
tante: ecce angelus dn̄i in
sompnis apparuit ei dicens.
Ioseph fili david: noli timere
accipere mariā coniugē tuā.
Quod eni in ea natū est: de
spiritu sancto est. Pariet aūt
filiū: et vocabis nomē eius

ihesum. Ipse enim saluum faciet po
pulum suum a peccatis eorum. Hoc
autem totum factum est: ut adim
pleretur quod dictum est a domino
per prophetam dicentem. Ecce virgo
in utero habebit et pariet fili
um: et vocabitur nomen eius
emanuel: quod est interpreta
tum nobiscum deus. Exurgens au
tem ioseph a sompno: fecit sicut
precepit ei angelus domini. Et accepit
pit coniugem suam: et non cognosce
bat eam. donec peperit filium su
um primogenitum: et vocauit
nomen eius ihesum. Capitulum ii.

Cum ergo natus es
set ihesus in bethleem
iude in diebus hero
dis regis: ecce magi ab oriente
venerunt iherosolimam dicentes.
Ubi est qui natus est rex iude
orum? Vidimus enim stellam eius
in oriente: et venimus adorare
eum. Audiens autem herodes rex
turbatus est: et omnis ihero
solima cum illo. Et congregans
omnes principes sacerdotum et
scribas populi: sciscitabatur ab
eis ubi christus nasceretur. At illi
dixerunt ei. In bethleem iude.
Sic enim scriptum est per prophe
tam. Et tu bethleem terra
iuda: nequaquam minima es in
principibus iuda. Ex te enim exi
et dux: qui regat populum me
um israel. Tunc herodes clam
vocatis magis: diligenter
didicit ab eis tempus stelle.
que apparuit eis. Et mittens
illos in bethleem. dixit. Ite:
et interrogate diligenter de
puero. Et cum inveneritis re
nunciate michi: ut et ego ve
niens adorem eum. Qui cum
audissent regem: abierunt. Et
ecce stella quam viderant in ori
ente antecedebat eos: usque dum
veniens staret supra ubi erat
puer. Videntes autem stellam: ga
uisi sunt gaudio magno val
de. Et intrantes domum: inuene
runt puerum cum maria matre
eius. Et procidentes: adoraue
runt eum. Et apertis thesauris su
is: obtulerunt ei munera.
Aurum. thus. et mirram. Et res
ponso accepto in sompnis
ne redirent ad herodem: per ali

am viã reuersi sunt in regio
nẽ suã. Qui cũ recessissent:
ecce angelus dñi apparuit
in sompnis ioseph dicens.
Surge et accipe puerũ et ma
trẽ eius et fuge in egiptũ: et
esto ibi usqꝫ dũ dicã tibi. Futurũ
est enĩ: ut herodes querat pu
erũ ad pdendũ eũ. Qui con
surgens accepit puerũ et ma
trem eius nocte. et secessit in
egiptũ: et erat ibi usqꝫ ad
obitũ herodis: ut adimple
retur quod dictũ est a dño
per pphetã dicentẽ. Ex egip
to vocaui filiũ meũ. Tunc
herodes videns qm illusus es
set a magis: iratus est val
de. Et mittens occidit omẽs
pueros qui erãt in bethleem
et in omĩbꝫ finibꝫ eius a bi
matu et infra: scḋm tẽpus
quod exquisierat a magis.
Tũc adimpletũ est: quod
dictũ est per ieremiã pphe
tam dicentẽ. Vox in rama
audita est ploratus et vlu
latus multus: rachel plo
rans filios suos. Et noluit
cõsolari: quia nõ sunt. De
functo aũt herode: ecce angel'
dñi apparuit in sõpnis io
seph in egipto dicens. Sur
ge et accipe puerũ et matrẽ
eius: et vade in terrã isrl'. De
functi sunt enĩ: qui qrebant
animã pueri. Qui cõsurgẽs
accepit puerũ et matrẽ eius:
et venit in terrã isrl'. Audi
ens aũt qđ archelaus reg
naret in iudea pro herode pa
tre suo: timuit illo ire. Et
ammonitus in sõpnis: seces
sit in partes galilee. Et ve
niens habitauit in ciuita
te que vocat' nazareth: ut
adimpleret' quod dictũ est
per pphetas. qm nazareus
vocabitur. Capitulũ iii.

In diebꝫ aũt illis: ve
nit iohãnes baptis
ta predicans in deser
to iudee. et dicens. Penitenti
am agite: appropinquabit
enĩ regnũ celorũ. Hic est
enĩ: qui dictus est per ysaiã
pphetã dicentẽ. Vox clamã
tis in deserto: parate viam

dnī: rectas facite semitas eius.
Ipse autē iohānes habebat
vestimentū de pilis camelorū:
et zonā pelliciā circa lumbos
suos. Esca autē eius erat locuste et
mel silvestre. Tunc exibat ad eū
ierosolima et omīs iudea.
et omīs regio circa iordanem:
et baptizabātur in iordane
ab eo. cōfitentes pctā sua.
Videns autē multos phari
seorū et saduceorū venientes
ad baptismū suū: dixit eis.
Progenies viperarū: quis de
monstravit vobis fugere
a futura ira? Facite ergo fruc
tū dignū penitentie: et ne ve
litis dicere intra vos. patrē
habemus abrahā. Dico enī
vobis: quia potens est deus
de lapidibus istis suscitare fili
os abrahe. Iam enī securis
ad radicē arborū posita ē.
Omīs ergo arbor que non
facit fructū bonū exciditur:
et in ignē mittetur. Ego
quidē vos baptizo in aqua in
penitenciā. Qui autē post
me venturus est. fortior me
est. cuius non sū dignus cal
ciamenta portare: ipse vos
baptizabit in spiritu sancto et
igni. Cuius ventilabrū in ma
nu sua. et purgabit areā
suā: et cōgregabit triticū
in horreū suū: paleas autē
cōburet igni inextinguibili.
Tunc venit ihs a galilea
in iordanem ad iohannē:
ut baptizaretur ab eo. Iohā
nes autē prohibebat eū dicens.
Ego a te debeo baptizari: et
tu venis ad me? Respōdens
autē ihs: dixit ei. Sine mo
do. Sic enī decet nos implere
omnē iusticiā. Tunc dimisit
eū. Baptizatus autē ihs:
cōfestim ascendit de aqua. Et
ecce aperti sunt ei celi: et vidit
spiritū dei descendentē sicut
columbā. et venientē sup
se. Et ecce vox de celis dicens.
Hic est filius meus dilectus:
in quo michi cōplacui.

Tunc Capitulum iiii.
ihs ductus est in
desertū a spiritu:
ut temptaretur a dyabolo.

Et cū ieiunasset q̄draginta
diebꝫ et quadraginta noctibꝫ:
postea esuriit. Et accedens tē
tator: dixit ei. Si filius dei
es: dic ut lapides isti panes
fiant. Qui respondens dixit.
Scriptū est. Non in pane so
lo vivit homo: sed in omni
verbo quod procedit de ore dei.
Tūc assumpsit eū dyabolus
in sanctā civitatē: et statuit
eū supra pinnaculū templi:
et dixit ei. Si filius dei es: mit
te te deorsū. Scriptū est enim
quia angelis suis mādauit
de te: et in manibꝫ tollent te.
ne forte offendas ad lapidē
pedē tuū. Ait illi ihs rursū.
Scriptū est. Non tēptabis
dnm deū tuū. Iterū assumpsit
eū dyabolus in montē excel
sū valde: et ostendit ei omnia
regna mundi et gloriā eorū:
et dixit illi. Hec omnia tibi da
bo: si cadens adoraveris me.
Tūc dicit ei ihs. Vade satha
nas. Scriptū est enī. Dnm de
ū tuū adorabis: et illi soli ser
vies. Tunc reliquit eū dya
bolus: et ecce angeli accesserūt et
ministrabāt ei. Cū autē audis
set ihs qd iohānes traditus
esset: secessit in galileā. Et
relicta civitate nazareth. ve
nit et habitavit in caphar
naū maritimā in finibus
zabulon et neptalim: ut
adimpleretur quod dictū est
per ysaiā prophetā. Terra za
bulon et terra neptalim via
maris trans iordanem gali
lee gentiū. Populus qui sedebat
in tenebris lucē vidit mag
nā: et sedentibꝫ in regione um
bre mortis. lux orta est eis.
Exinde cepit ihs predicare
et dicere. Penitentiā agite:
appropinquabit enī regnū
celorū. Ambulans autē iux
ta mare galilee: vidit duos
fratres symonē qui vocatur
petrus. et andreā fratrē eius.
mittētes rete in mare. Erant
enī piscatores. Et ait illis.
Venite post me: et faciā vos
fieri piscatores hominum. At illi
continuo relictis retibꝫ: secuti
sūt eū. Et procedens inde vi

dit alios duos fratres. iaco
bū zebedei et iohannē fratrē
eius in naui cū zebedeo patre
eorū. reficientes retia sua: et
vocauit eos. Illi autē statī
relictis retibȝ et patre: secuti
sūt eū. Et circuibat ihs to
tā galileā docens in synago
gis eorū. et pdicans euāgeli
um regni: et sanans omnē
languorē et omnē infirmita
tem in pplō. Et abijt opini
o eius in totā syriā. Et obtu
lerūt ei omēs male habētes.
varijs languoribȝ et tormē
tis cōprehensos. et qui demo
nia habebant et lunaticos
et paraliticos: et curauit eos.
Et secute sūt eū turbe multe
de galilea et decapoli et de ihe
rosolimis et de iudea. et de
trans iordanen. Caplm v.
Uidens autē turbas:
ascendit in mōtē.
Et cū sedisset: ac
cesserūt ad eū discipuli eius.
Et apeiens os suū: doce
bat eos dicens. Beati pau
peres spiritu: quī ipsoȝ est
regnū celorū. Beati mites:
quī ipi possidebūt terrā. Be
ati qui lugent: quī ipi con
solabuntur. Beati qui esu
riūt et sitiūt iusticiā: quī ip
si saturabuntur. Beati mise
ricordes: quī ipi misericordi
am cōsequentur. Beati mū
do corde: quī ipi deū videbūt.
Beati pacifici: quī filij dei
vocabuntur. Beati qui psecu
tionē patiūtur ppter iustici
am: quī ipsorū est regnū
celorū. Beati estis cū ma
ledixerint vobis homines.
et psecuti vos fuerint. et dix
erint omne malū aduersū
vos mentientes: ppter me. Gau
dete et exultate: quī merces
vrā copiosa est in celis. Sic
enī psecuti sūt pphetas: qui
fuerūt ante vos. Uos estis
sal terre. Qd si sal euanuerit:
in quo salietur? Ad nichilū
valet ultra: nisi ut mittatur
foras. et cōculcetur ab homi
nibus. Uos estis lux mundi.
Non potest ciuitas abscon
di supra montē posita. Ne

q̄ accendūt lucernā et ponūt
eā sub modio. sed sup̄ cande
labrū: ut luceat omibus
qui in domo sūt. Sic luceat
lux vr̄a corā hoībus: ut vi
deant vr̄a bona opera. et
glorificent prēm vr̄m qui ī
celis est. Nolite putare q̄
niā veni soluere legē aut p̄
phetas. Non veni soluere:
sed adimplere. Amen q̄p
pe dico vobis: donec trāseat
celū et terra. iota unū aut
unus apex nō p̄teribit a le
ge donec omīa fiant. Qui
ergo soluerit unū de man
datis istis minimis. et docuerit
sic homīes: minimus voca
bitur in regno celorū. Qui
aūt fecerit et docuerit: hic
magnus vocabit̄ in regno
celorū. Dico eñ vobis: q̄a
nisi habūdauerit iusticia
vr̄a plusq̄ scribarū et pha
riseorū: nō intrabitis in reg
nū celorū. Audistis quia
dictū est antiquis: nō occi
des. Qui aūt occiderit: reus
erit iudicio. Ego aūt dico

vobis: quia omīs qui irasc
citur fratri suo reus erit iu
dicio. Qui aūt dixerit fra
tri suo racha: reus erit cōsi
lio. Qui aūt dixerit fatue:
reus erit gehēne ignis. Si
ergo offers munus tuū ad
altare. et ibi recordatus fue
ris quia frater tuus habet
aliquid aduersū te: relinque
ibi munus tuū ante alta
re: et vade prius recōciliari
fratri tuo: et tūc veniens
offeres munus tuū. Esto
cōsentiens aduersario tuo
cito dū es in via cū eo: ne
forte tradat te aduersarius
iudici. et iudex tradat te mini
stro: et in carcerē mittaris.
Amen dico tibi: nō exies in
de. donec reddas nouissimū
quadrante. Audistis q̄a
dictū est antiquis. Nō me
chaberis. Ego aūt dico vob:
q̄m omīs qui viderit muli
erē ad cōcupiscendū eam. iā
mechatus est eā in corde suo.
Qd si oculus tuus dexter scā
dalizat te: erue eū et p̄iice

abs te. Expedit enim tibi ut
pereat unum membrorum tuorum:
quam totum corpus tuum mit-
tatur in gehennam. Et si dex-
tera manus tua scandali-
zat te: abscide eam et proice abs
te. Expedit enim tibi ut pereat
unum membrorum tuorum: quam
totum corpus tuum eat in ge-
hennam. Dictum est autem. Qui-
cumque dimiserit uxorem suam: det
illi libellum repudii. Ego autem
dico vobis: quia omnis qui
dimiserit uxorem suam excepta
fornicationis causa: facit eam
mechari. Et qui dimissam
duxerit: adulterat. Iterum au-
distis quia dictum est antiquis.
Non periurabis: reddes autem
domino iuramenta tua. Ego autem
dico vobis non iurare omnino.
Neque per celum: quia thronus
dei est. Neque per terram: quia
scabellum est pedum eius. Neque
per ierosolimam: quia civi-
tas est magni regis. Neque per
caput tuum iuraveris: quia
non potes unum capillum album
facere aut nigrum. Sit autem
sermo vester: est est. non non.
Quod autem hiis habundantius
est: a malo est. Audistis quia
dictum est: oculum pro oculo et
dentem pro dente. Ego autem dico
vobis: non resistere malo.
Sed si quis te percusserit in
dexteram maxillam tuam: prebe
illi et alteram. Et ei qui vult
tecum iudicio contendere. et tunicam
tuam tollere: remitte ei et
pallium. Et quicumque te anga-
riaverit mille passus: vade
cum illo alia duo. Qui petit
a te: da ei. Et volenti mutua-
ri a te: ne avertaris. Audis-
tis quia dictum est: diliges
proximum tuum. et odio habebis
inimicum tuum. Ego autem dico
vobis. Diligite inimicos vestros:
benefacite hiis qui oderunt
vos. Et orate pro persequenti-
bus et calumpniantibus vos:
ut sitis filii patris vestri qui in ce-
lis est. Qui solem suum oriri fa-
cit super bonos et malos: et
pluit super iustos et iniustos.
Si enim diligitis eos qui vos
diligunt: quam mercedem habe-

bitis? Nōne et publicani hoc
faciūt? Et si salutaueritis
fratres vros tantū: quid ā-
plius facitis? Nōne et ethni
ci hoc faciūt? Estote ergo vos
pfcti: sicut et pater vr̄ celes-
tis pfectus est. Caplin vi.

Attendite ne iusticiā
am vrām faciatis
corā hominibz: ut
videamini ab eis. Alioquī: mer
cedē nō habebitis apud pa
trē vrm qui in celis est. Cum
ergo facis elemosinā: noli
tuba ante te canere. sicut y
pocrite faciūt in synagogis
et in vicis. ut honorificent̄
ab hominibz. Amē dico vobis:
receperūt mercedē suā. Te aūt
faciente elemosinā. nesciat
sinistra tua quid faciat dex
tera tua: ut sit elemosina tu
a in abscondito. Et pater
tuus qui videt in abscōdito:
reddet tibi. Et cū oratis: nō
eritis sicut ypocrite. qui a-
mant in synagogis et in
angulis platearū stantes
orare. ut videant̄ ab hominibz.

Amen dico vobis: receperūt
mercedē suā. Tu aūt cū orabis
intra in cubiculū tuū: et
clauso ostio tuo ora patrē
tuū in abscondito. Et pater
tuus qui videt in abscondito:
reddet tibi. Orantes autē
nolite multū loqui: sicut
ethnici. Putant enī qd in
multiloquio suo exaudiant̄.
Nolite ergo assimilari eis.
Scit enī pater vr̄ quid op⁹
sit vobis: antequā petatis eū.
Sic ergo vos orabitis. Pater
noster qui es in celis: sanc
tificetur nomē tuū. Veniat
regnū tuū. Fiat voluntas
tua: sicut in celo et in terra.
Panē nrm supsubstancia
lem da nobis hodie. Et di
mitte nobis debita nra: sic
ut et nos dimittim⁹ debito
ribus nris. Et ne nos indu
cas in temptationē: sed libe
ra nos a malo. Si enī di
miseritis hominibz pcta eorū:
dimittet et vobis pater vester
celestis delicta vra. Si autē
non dimiseritis hominibz: nec

pater vester dimittet peccata ves-
tra. Cum autem ieiunatis:
nolite fieri sicut ypocrite tris-
tes. Exterminant enim facies su-
as: ut pareant hominibus ie-
iunantes. Amen dico vobis:
quia receperunt mercedem suam.
Tu autem cum ieiunas unge ca-
put tuum et faciem tuam lava:
ne videaris hominibus ieiu-
nans: sed patri tuo qui est
in abscondito. Et pater tuus
qui videt in abscondito: red-
det tibi. Nolite thesaurizare
vobis thesauros in terra:
ubi erugo et tinea demolitur:
et ubi fures effodiunt et fura-
tur. Thesaurizate autem vo-
bis thesauros in celo: ubi
neque erugo neque tinea demo-
litur: et ubi fures non effodi-
unt nec furantur. Ubi enim est
thesaurus tuus: ibi est et cor
tuum. Lucerna corporis tui: est
oculus tuus. Si fuerit oculus
tuus simplex: totum corpus
tuum lucidum erit. Si autem ocu-
lus tuus nequam fuerit: totum
corpus tuum tenebrosum erit.
Si ergo lumen quod in te est te-
nebre sunt: ipse tenebre quante
erunt. Nemo potest duobus
dominis servire. Aut unum odio
habebit et alterum diliget:
aut unum sustinebit et alte-
rum contempnet. Non potestis
deo servire et mammone. Ide-
o dico vobis. ne solliciti si-
tis anime vestre quid mandu-
cetis: neque corpori vestro quid in-
duamini. Nonne anima plus
est quam esca: et corpus plus
quam vestimentum? Respicite vo-
latilia celi: quoniam non se-
runt neque metunt. neque con-
gregant in horrea: et pater
vester celestis pascit illa. Non-
ne vos magis pluris estis
illis? Quis autem vestrum cogi-
tans potest adicere ad sta-
turam suam cubitum unum? Et de
vestimento quid solliciti estis?
Considerate lilia agri quomodo
crescunt: non laborant neque
nent. Dico autem vobis: quo-
niam nec salomon in omni glori-
a sua coopertus est. sicut unum
ex istis. Si autem fenum agri quod

hodie est et cras in clibanum mittitur: deus sic vestit: quanto magis vos modice fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus aut quid bibemus. aut quo operiemur. Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester: quia hiis omnibus indigetis. Querite ergo primum regnum dei et iusticiam eius: et hec omnia adicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit diei malicia sua. Capitulum vii.

Nolite iudicare: ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaveritis: iudicabimini. Et in qua mensura mensi fueritis: remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo. Sine eiciam festucam de oculo tuo: et ecce trabes est in oculo tuo? Ypocrita eice primum trabem de oculo tuo: et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. Nolite sanctum dare canibus. Neque mittatis margaritas ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus suis: et conversi dirumpant vos. Petite: et dabitur vobis. Querite: et invenietis. Pulsate: et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: et qui querit invenit: et pulsanti aperietur. Aut quis ex vobis homo. quem si pecierit filius suus panem: numquid lapidem porriget ei? Aut si piscem pecierit: numquid serpentem porriget illi? Si ergo vos cum sitis mali. nostis bona dare filiis vestris: quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se? Omnia ergo quecumque vultis ut faciant vobis homines: et vos facite eis. Hec est enim lex et prophete. Intrate per angustam portam: quia lata porta et spaciosa via que ducit ad perditionem: et multi sunt qui intrant per eam.

quam angusta porta et arta
via que ducit ad vitam: et pau
ci sunt qui inveniunt eam. Atten
dite a falsis prophetis. qui veni
unt ad vos in vestimentis
ovium: intrinsecus autem sunt
lupi rapaces. A fructibus eorum
cognoscetis eos. Numquid
colligunt de spinis uvas: aut
de tribulis ficus? Sic om
nis arbor bona: fructus bo
nos facit. Mala autem arbor:
fructus malos facit. Non
potest arbor bona fructus
malos facere: neque arbor ma
la. fructus bonos facere. Om
nis arbor que non facit fruc
tum bonum: exciditur et in ignem
mittetur. Igitur ex fructibus
eorum cognoscetis eos. Non
omnis qui dicit michi domine
domine. intrabit in regnum celo
rum: sed qui facit voluntatem
patris mei qui in celis est. ip
se intrabit in regnum celorum.
Multi dicent michi in illa
die. domine domine nonne in nomi
ne tuo prophetavimus? et in tu
o nomine demonia eiecimus?
et in tuo nomine virtutes mul
tas fecimus? Et tunc confitebor
illis: quia numquam novi vos.
Discedite a me: qui operamini
iniquitatem. Omnis ergo qui
audit verba hec et facit ea:
assimilabitur viro sapienti qui
edificavit domum suam supra
petram. Et descendit pluvia et
venerunt flumina et flaverunt
venti: et irruerunt in domum
illam. et non cecidit: fundata e
nim erat supra petram. Et omnis
qui audit verba mea hec et
non facit ea: similis erit viro
stulto. qui edificavit domum
suam super arenam. Et descendit plu
via et venerunt flumina et fla
verunt venti: et irruerunt in
domum illam et cecidit: et fuit
ruina eius magna. Et factum
est cum consummasset ihesus verba hec:
admirabantur turbe super doctrina
eius. Erat enim docens eos sicut
potestatem habens: et non sicut
scribe eorum et pharisei. Cap
Cum autem VIII.
descendisset de mon
te: secute sunt eum

turbe multe. Et ecce leprosus
veniens adorabat eū dicēs.
Dñe: si vis potes me munda
re. Et extendens ihs manū:
tetigit eū dicens. Volo. Mū
dare. Et cōfestim mundata est
lepra eius. Et ait illi ihs. Vi
de nemini dixeris: sed vade os
tende te sacerdoti: et offer mu
nus quod p̄cepit moyses in
testimoniū illis. Cum aūt
introisset capharnaū: acces
sit ad eū centurio rogans eū
et dicens. Dñe puer meus ia
cet in domo paraliticus: et
male torquetur. Et ait illi ihs.
Ego veniā: et curabo eū. Et
respondens centurio ait. Do
mine nō sū dignus ut intres
sub tectū meū: sed tantū dic
verbo: et sanabitur puer meus.
Nā et ego homo sū sub po
testate: habens sub me mi
lites. Et dico huic vade et
vadit: et alio veni et venit:
et servo meo fac hoc et facit.
Audiens aūt ihs miratus
est: et sequētibus se dixit. Amē
dico vobis: nō inveni tan
tam fidē in isrl. Dico aūt
vobis: qđ multi ab oriente
et occidente venient. et recum
bent cū abrahā et ysaac et
iacob in regno celorū. Filii
aūt regni eicientur in tenebras
exteriores: ibi erit fletus et
stridor dentiū. Et dixit ihs
centurioni. Vade: et sicut cre
didisti fiat tibi. Et sanatus
est puer in illa hora. Et
cū venisset ihs in domū pe
tri: vidit socrū eius iacentē
et febricitantē. Et tetigit ma
nū eius: et dimisit eā febris.
Et surrexit: et ministrabat eis.
Vespere aūt facto: obtule
runt ei multos demonia ha
bentes. Et eiciebat sp̄us ver
bo: et omēs male habētes
curavit: ut adimpleretur
quod dictū est per ysaiā p̄
phetā dicentē. Ipse infirmi
tates nr̄as accepit: et egro
tationes portavit. Videns
aūt ihs turbas multas cir
cū se: iussit ire trans fretum.
Et accedens unus scriba: a
it illi. Magister: sequar te q̄

cumque ieris. Et dicit ei ihs. Vul
pes foueas habent et volucres
celi nidos: filius autē hominis
nō habet ubi caput reclinet.
Alius autē de discipulis eius
ait illi. Dn̄e pmitte me pri
mū ire: et sepelire patrē meū.
Ihs autē ait illi. Seqre me:
et dimitte mortuos sepelire mor
tuos suos. Et ascēdēte eo ī na
uiculā: secuti sūt eū discipu
li eius. Et ecce motus magnus
factus est in mari: ita ut na
uicula operiret fluctibus. Ipse
vero dormiebat. Et accesserūt:
et suscitauerūt eū dicentes.
Dn̄e salua nos: perimus.
Et dicit eis. Quid timidi es
tis modice fidei? Tūc surgēs
imperauit ventis et mari:
et facta est trāquillitas mag
na. Porro homīes mirati
sūt dicentes. Qualis est hic:
quia venti et mare obediūt
ei. Et cū venisset trans fretū
in regionē gerasenorū: occur
rerūt ei duo habentes demo
nia de monumētis exeuntes
seui nimis: ita ut nemo pos
set transire per viā illā. Et
ecce clamauerūt dicentes. Qd
nobis et tibi ihu fili dei? Ve
nisti huc ante tēpus torqre
nos? Erat autē non longe
ab illis grex porcorū multo
rū pascens. Demones autē
rogabant eū dicētes. Si ei
cis nos: mitte nos in gregē
porcorū. Et ait illis. Ite. At
illi exeuntes: abierūt in porcos.
Et ecce impetu abijt totus
grex per p̄ceps in mare: et
mortui sūt in aquis. Pas
tores autē fugerūt: et venie
tes in ciuitatē nūciauerūt
omīa et de hijs q̄ demonia ha
buerāt. Et ecce tota ciuitas
exijt obuiā ihu: et viso eo
rogabant ut transiret a fi
nibus eorū. Capitulū ix.

Et ascendēs in na
uiculā trāsfretauit:
et venit in ciuita
tē suā. Et ecce offerebant ei
paraliticū iacentē in lecto.
Et videns ihs fidē illorū: dix
it paralitico. Confide fili: re
mittūtur tibi pcc̄a tua. Et

ecce quidam de scribis dixerunt intra se. Hic blasphemat. Et cum vidisset ihesus cogitationes eorum dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata: aut dicere surge et ambula? Ut sciatis autem quoniam filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: tunc ait paralitico. Surge tolle lectum tuum: et vade in domum tuam. Et surrexit: et abiit in domum suam. Videntes autem turbe timuerunt: et glorificaverunt deum qui dedit potestatem talem hominibus. Et cum transiret inde ihesus: vidit hominem sedentem in theloneo matheum nomine. et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est discumbente eo in domo: ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum ihesu et discipulis eius. Et videntes pharisei: dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester. Et ihesus audiens ait. Non est opus valentibus medico: sed male habentibus. Euntes autem discite: quid est misericordiam volo et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos: sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes. Quare nos et pharisei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis ihesus. Numquid possunt filii sponsi lugere. quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis. in vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peior scissura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpuntur utres. et vinum effunditur: et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ambo conservantur. Hec illo loquente ad eos: ecce princeps unus accessit. et adorabat eum dicens. Quia

filia mea modo defuncta est:
sed veni impone manum su
per eam et vivet. Et surgens
ihesus sequebatur eum: et disci
puli eius. Et ecce mulier que
sanguinis fluxum paciebatur
duodecim annis: accessit retro.
et tetigit fimbriam vestimenti
eius. Dicebat enim intra se.
Si tetigero tantum vestimen
tum eius: salva ero. At ihesus
conversus et videns eam dixit.
Confide filia: fides tua te
salvam fecit. Et salva facta
est mulier. ex illa hora. Et
cum venisset ihesus in domum prin
cipis. et vidisset ibi tibici
nes et turbam tumultuantem:
dicebat. Recedite. Non est
enim mortua puella: sed dor
mit. Et deridebant eum. Et cum
eiecta esset turba: intravit
et tenuit manum eius. Et sur
rexit puella. Et exiit fama
hec. in universam terram illam.
Et transeunte inde ihesu: se
cuti sunt eum duo ceci claman
tes et dicentes. Miserere nostri
fili david. Cum autem venisset

domum. accesserunt ad eum ceci:
et dixit eis ihesus. Creditis quia
possum hoc facere vobis? Di
cunt ei. Utique domine. Tunc teti
git oculos eorum dicens. Se
cundum fidem vestram fiat vo
bis. Et aperti sunt oculi eorum.
Et comminatus est illis ihesus
dicens. Videte ne quis sciat.
Illi autem exeuntes: diffama
verunt eum in tota terra illa.
Egressis autem illis: ecce obtu
lerunt ei hominem mutum demon
ium habentem. Et eiecto demo
nio locutus est mutus: et
mirate sunt turbe dicentes.
Numquam apparuit sic in israel.
Pharisei autem dicebant. In
principe demoniorum eicit
demones. Et circuibat
ihesus civitates omnes et cas
tella. docens in synagogis
eorum. et predicans evangelium
regni: et curans omnem lan
guorem et omnem infirmita
tem. Videns autem turbas
misertus est eis: quia erant
vexati. et iacentes sicut oves
non habentes pastorem. Tunc

dicit discipulis suis. Messis
quidẽ multa: operarii autẽ
pauci. Rogate ergo dñm
messis: ut eiciat operarios
in messem suã. Capitulum x.
ET cõuocatis duo
decim discipulis su
is: dedit illis potes
tatẽ spirituũ immundorũ ut
eicerent eos. et curarent om
nem languorẽ et omnẽ in
firmitatẽ. Duodecim autẽ
aplorũ nomĩa sũt hec. Pri
mus symon qui dicitur pe
trus: et andreas frater eius.
Jacobus zebedei: et iohãnes
frater eius. Philippus et bar
tholomeus: thomas et ma
theus publicanus: et iaco
bus alphei et thadeus. Sy
mon chananeus: et iudas
scarioches. qui et tradidit eũ.
Hos duodecĩ misit ihesus:
pcipiens eis et dicẽs. In viã
gentiũ ne abieritis: et in ci
uitates samaritanorũ ne in
traueritis: sed potius ite ad
oues que perierũt domus
isrl. Euntes autẽ pdicate
dicentes: quia appropinq̃
bit regnũ celorũ. Infirmos
curate. mortuos suscitate:
leprosos mũdate: demones
eicite. Gratis accepistis: gra
tis date. Nolite possidere au
rũ neqz argentũ: neqz pecu
niam in zonis vr̃is. Nõ perã
in via: neqz duas tunicas.
neqz calciamẽta neqz virgã.
Dignus est enĩ operarius
cibo suo. In quãcũqz autẽ
ciuitatẽ aut castellũ intra
ueritis. interrogate quis in
ea dignus sit: et ibi mane
te donec exeatis. Intrãtes
autẽ in domũ: salutate eã
dicentes. Pax huic domui.
Et si quidẽ fuerit domus dig
na: veniet pax vr̃a sup eã.
Si autẽ non fuerit digna:
pax vr̃a ad vos reuertetur.
Et quicũqz non receperit
vos neqz audierit sermões
vr̃os: exeuntes foras de domo
vel de ciuitate. excutite pul
uerẽ de pedibz vr̃is. Amen
dico vobis: tolerabilius erit
terre sodomorũ et gomorre

orrū in die iudicij. q̄ illi ci
uitati. Ecce ego mitto vos:
sicut oues in medio luporum
Estote ergo prudentes sicut
serpentes: et simplices sicut
columbe. Cauete autē ab ho
minibꝫ. Tradent enī vos in cō
cilijs: et in synagogis suis
flagellabunt vos. Et ad p̄
sides et ad reges ducemini ꝓpt
me: in testimonium illis et gē
tibꝫ. Cum autē tradent vos:
nolite cogitare quomodo
aut quid loquamini. Dabi
tur enī vobis in illa hora:
quid loquamini. Non enim
vos estis qui loquimini: sed
spūs patris vestri qui loquitur
in vobis. Tradet autē frater
fratrē in mortē. et pater fili
um: et insurgent filij in pa
rentes: et morte eos affici
ent. Et eritis odio omnibꝫ:
ꝓpter nomē meū. Qui autē
perseuerauerit usqꝫ in finē:
hic saluus erit. Cum autē
persequentur vos in ciuita
te ista: fugite in aliā. Amē
dico vobis: nō consumma

bitis ciuitates isrl̄. donec ve
niat filius hominis. Non
est discipulus sup magistrum:
nec seruus sup dnm̄ suū. Suf
ficit discipulo ut sit sicut
magister eius: et seruus sicut
dns̄ eius. Si patremfami
lias beelzebub vocauerunt:
quāto magis domesticos eius.
Ne ergo timueritis eos.
Nichil enī opertū qd̄ nō
reuelabitur: et occultū quod
non scietur. Quod dico
vobis in tenebris: dicite in
lumine. Et quod in aure au
ditis: p̄dicate sup tecta. Et
nolite timere eos qui occidūt
corpus: animā autē nō pos
sunt occidere. Sed potius eū
timete: qui potest et aīam
et corpus pdere in gehennā.
Nōne duo passeres asse ve
neunt: et unus ex illis nō ca
det sup terrā sine patre vestro.
Vrī autē et capilli capitis
omnes numerati sunt. Nolite
ergo timere: multis passeribꝫ
meliores estis vos. Omnis er
go qui confitebitur me corā

hominibus: confitebor et ego eum
coram patre meo qui est in ce-
lis. Qui autem negauerit
me coram hominibus: negabo
et ego eum coram patre meo qui
est in celis. Nolite arbitra-
ri quia venerim pacem mitte-
re in terram. Non veni pacem
mittere: sed gladium. Veni e-
nim separare hominem aduersus
patrem suum. et filiam aduersus
matrem suam. et nurum aduersus
socrum suam: et inimici hominis
domestici eius. Qui amat
patrem aut matrem plus quam me:
non est me dignus. Et qui
amat filium aut filiam super me:
non est me dignus. Et qui non
accipit crucem suam et sequitur
me: non est me dignus. Qui
inuenit animam suam: perdet il-
lam. Et qui perdiderit animam
suam propter me: inueniet eam.
Qui recipit vos: me reci-
pit. Et qui me recipit: reci-
pit eum qui me misit. Qui
recipit prophetam in nomine pro-
phete: mercedem prophete accipi-
et. Et qui recipit iustum in no-
mine iusti: mercedem iusti acci-
piet. Et quicumque potum de-
derit vni ex minimis istis ca-
licem aque frigide tantum in
nomine discipuli: amen dico
vobis. non perdet mercedem suam.

Et factum Capitulum xi.
est cum consummasset
ihesus precipiens duo-
decim discipulis suis: trans-
ijt inde. ut doceret et predica-
ret in ciuitatibus eorum. Io-
hannes autem cum audisset in
vinculis opera christi: mittens
duos de discipulis suis. ait
illi. Tu es qui venturus es.
an alium expectamus? Et
respondens ihesus: ait illis. Eun-
tes renunciate iohanni: que
audistis et vidistis. Ceci vi-
dent: claudi ambulant:
leprosi mundantur. Surdi au-
diunt: mortui resurgunt:
pauperes euangelizantur. Et
beatus est: qui non fuerit
scandalizatus in me. Illis
autem abeuntibus: cepit ihesus
dicere ad turbas de iohan-
ne. Quid existis in desertum

videre? Harundinē vēto agita
tā? Sed quid existis videre?
Hominē mollib; vestitū?
Ecce qui mollib; vestiūtur:
in domib; regū sūt. Sed qd
existis videre? Pphetā? Etiā
dico vobis: et plusq̄ pphetā.
Hic est enī: de quo scriptū
est. Ecce ego mitto angelū
meū ante faciē tuā: qui ppa
rabit viā tuā āte te. Amē
dico vobis: nō surrexit inter
natos mulierū maior io
hāne baptista. Qui autē
minor est in regno celorum:
maior est illo. A diebus autē
iohānis baptiste usq; nunc.
regnū celorū vim patitur:
et violenti rapiūt illud.
Omēs enī pphete et lex. us
q; ad iohannē pphetauerūt.
Et si vultis recipere: ipse est
helyas qui venturus est. Q
habet aures audiendi au
diat. Cui autē similē estiā
bo generationē istā? Simi
lis est pueris sedentib; in fo
ro: qui clamātes coequali
bus dicūt. Cecinim⁹ vobis
et nō saltastis: lamētauim⁹
et nō planxistis. Venit enī
iohānes neq; māducans ne
q; bibens: et dicūt. demoni
um habet. Venit filius ho
minis māducans et bibens:
et dicūt. Ecce homo vorax et
potator vini: publicanorū
et pc̄tōrū amicus. Et iustifi
cata est sapiētia a filiis suis.
Tunc cepit ih̄s exprobrare
ciuitatib; in quib; facte sūt
plurime virtutes eius: quia
non egissent penitenciā. Ve
tibi corozain. ve tibi bethsai
da: quia si in tyro et sydōne
facte essent virtutes que fac
te sūt in vobis: olim in cili
cio et cinere penitenciā egissēt.
Verūptamen dico vobis:
tyro et sydōni remissius erit
in die iudicij q̄ vobis. Et tu
capharnaū nūquid usq; i
celū exaltaberis? Usq; in inf
nū descendes. Quia si in so
domis facte fuissent virtutes
que facte sūt in te: forte mā
sissent usq; in hanc diē. Ve
rūptamē dico vobis: quia

terre sodomorum remissius erit
in die iudicii quam tibi. In il
lo tempore: respondens ihesus
dixit. Confiteor tibi pater.
domine celi et terre: quia abscon
disti hec a sapientibus et pru
dentibus: et revelasti ea parvu
lis. Ita pater: quoniam sic fuit
placitum ante te. Omnia
michi tradita sunt a patre
meo. Et nemo novit filium
nisi pater: neque patrem quis
novit nisi filius: et cui vo
luerit filius revelare. Veni
te ad me omnes qui labora
tis et onerati estis: et ego refi
ciam vos. Tollite iugum meum
super vos et discite a me quia
mitis sum et humilis corde: et in
venietis requiem animabus
vestris. Iugum autem meum suave est:
et onus meum leve est. Capitulum
In illo tempore: ab xii.
iit ihesus sabbato per
sata. Discipuli autem
eius esurientes: ceperunt vellere
spicas et manducare. Pha
risei autem videntes: dixerunt ei.
Ecce discipuli tui faciunt: quod
non licet eis facere sabbatis.
At ille dixit eis. Non legistis
quid fecerit david quando esu
riit. et qui cum eo erant: quo
modo intravit in domum dei.
et panes propositionis come
dit quos non licebat ei edere.
neque hiis qui cum eo erant. nisi
solis sacerdotibus? Aut non le
gistis in lege. quia sabbatis
sacerdotes in templo sabbatum
violant: et sine crimine sunt?
Dico autem vobis: quia templo
maior est hic. Si autem sciretis
quid est misericordiam volo
et non sacrificium: numquam condemp
nassetis innocentes. Dominus est
enim filius hominis etiam sabba
ti. Et cum inde transisset: venit
in synagogam eorum. Et ecce
homo manum habens aridam:
et interrogabant eum dicentes.
Si licet sabbatis curare? ut
accusarent eum. Ipse autem dixit
eis. Quis erit ex vobis ho
mo qui habet ovem unam: et
si ceciderit hec sabbatis in fo
veam. nonne tenebit et leva
bit eam? Quanto magis melior

est homo oue? Itaque licet sab
batis benefacere. Tunc ait ho
mini. Extende manum tuam. Et
extendit. Et restituta est sani
tati. sicut altera. Exeuntes
autem pharisei: consilium facie
bant adversus eum quomodo
eum perderent. Ihesus autem sci
ens recessit inde: et secuti sunt
eum multi: et curavit eos om
nes. Et precepit eis ne mani
festum eum facerent: ut adim
pleretur quod dictum est per
ysaiam prophetam dicentem. Ecce
puer meus quem elegi: dilec
tus meus in quo bene com
placuit anime mee. Ponam
spiritum meum super eum: et iudi
cium gentibus nunciabit. Non
contendet neque clamabit: ne
que audiet aliquis in plate
is vocem eius. Harundinem quas
satam non confringet. et linum fu
migans non extinguet: donec ei
ciat ad victoriam iudicium: et in
nomine eius gentes sperabunt. Tunc ob
latus est ei demonium habens. cecus et
mutus: et curavit eum ita ut
loqueretur et videret. Et stu

pebant omnes turbe: et dice
bant. Numquid hic est filius
david? Pharisei autem au
dientes dixerunt. Hic non ei
cit demones: nisi in beelze
bub principe demoniorum.
Ihesus autem sciens cogitati
ones eorum: dixit eis. Omne
regnum divisum contra se deso
labitur: et omnis civitas vel
domus divisa contra se non
stabit. Et si sathanas satha
nam eicit: adversus se divi
sus est. Quomodo ergo stabit
regnum eius? Et si ego in beel
zebub eicio demones: filii
vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi
iudices erunt vestri. Si autem e
go in spiritu dei eicio demo
nes: igitur pervenit in vos
regnum dei. Aut quomodo po
test quisquam intrare in domum
fortis et vasa eius diripere:
nisi prius alligaverit fortem.
et tunc domum illius diripiet.
Qui non est mecum: contra
me est. Et qui non congregat
mecum spargit. Ideo dico vo
bis. Omne peccatum et blasphe

nia remittetur hominibus: spiritus autem
blasphemie non remittetur. Et
quicumque dixerit verbum contra
filium hominis: remittetur ei. Qui
autem dixerit contra spiritum sanctum:
non remittetur ei. neque in hoc se
culo neque in futuro. Aut
facite arborem bonam. et fructum
eius bonum: aut facite arbo
rem malam. et fructum eius ma
lum. Siquidem ex fructu arbor
cognoscitur. Progenies vipera
rum. quomodo potestis bona lo
qui cum sitis mali? Ex habun
dantia enim cordis os loquitur.
Bonus homo de bono the
sauro profert bona: et malus
homo de malo thesauro pro
fert mala. Dico autem vobis:
quoniam omne verbum ociosum quod
locuti fuerint homines. reddent
rationem de eo in die iudicii.
Ex verbis enim tuis iustifi
caberis: et ex verbis tuis con
dempnaberis. Tunc respon
derunt ei quidam de scribis et pha
riseis dicentes. Magister: volu
mus a te signum videre. Qui
respondens ait illis. Genera
tio mala et adultera signum
querit: et signum non dabitur
ei nisi signum ione prophete. Si
cut enim fuit ionas in ventre
ceti tribus diebus et tribus noc
tibus: sic erit filius hominis
in corde terre tribus diebus et
tribus noctibus. Viri niniui
te surgent in iudicio cum ge
neratione ista. et condempna
bunt eam: quia penitentiam ege
runt in predicatione ione. Et
ecce plusquam iona hic. Regina
austri surget in iudicio cum
generatione ista. et condempna
bit eam: quia venit a finibus
terre audire sapientiam salo
monis. Et ecce plusquam salo
mon hic. Cum autem immun
dus spiritus exierit ab homine:
ambulat per loca arida. que
rens requiem et non invenit.
Tunc dicit. Revertar in domum
meam: unde exivi. Et veniens
invenit vacantem: scopis mun
datam et ornatam. Tunc vadit
et assumit septem alios spiritus
secum nequiores se: et intrantes
habitant ibi. Et fiunt nouis

sima hominis illius peiora p̄
oribus. Sic erit et generatio
ni huic pessime. Adhuc
eo loquente ad turbas: ecce
mater eius et fratres stabāt
foris. querētes loqui ei. Dix
it aūt ei quidā. Ecce mater
tua et fratres tui foris stant:
querētes te. At ipse respondēs:
dicenti sibi ait. Que est ma
ter mea? et qui sūt frēs mei?
Et extendens manū in disci
pulos suos dixit. Ecce mat̄
mea et fratres mei. Quicūq;
aū fecerit voluntatē patris
mei qui in celis est: ipse me
us frater et soror et mater ē.
In illo die: Cap̄ xiii.
exiens ihesus de domo
sedebat secus mare.
Et cōgregate sūt ad eū tur
be multe? ita ut naviculā
ascendens sederet: et omnis
turba stabat in litore. Et
locutus est eis multa in pa
rabolis dicens. Ecce exijt qui
seminat seminare. Et dū semi
nat: quedā ceciderūt secus vi
am: et venerūt volucres et
comederūt ea. Alia aūt ceci
derūt in petrosa ubi nō ha
bebant terrā multā? et con
tinuo exorta sūt: quia nō
habebant altitudinē terre.
Sole aūt orto estuaverūt:
et quia nō habebāt radicē
aruerūt. Alia aūt ceciderūt
in spinas: et creverūt spine
et suffocaverūt ea. Alia ve
ro ceciderūt in terrā bonā:
et dabāt fructū. aliud cente
simū. aliud sexagesimū. a
liud tricesimū. Qui habet
aures audiendi audiat.
Et accedentes discipuli: dixe
rūt ei. Quare in parabolis
loqueris eis? Qui respōdens
ait illis. Quia vobis datū
est nosse misteria regni celo
rū: illis autē nō est datum.
Qui enī habet: dabitur ei.
et habūdabit. Qui aūt nō
habet: et quod habet aufe
retur ab eo. Ideo in para
bolis loquor eis: quia vi
dentes nō vident. et audien
tes nō audiūt. neq; intelli
gūt: ut adimpleatur in eis

pphecia ysaie dicens. Audi
tu audietis et nō intelligetis.
et videntes videbitis et non
videbitis. Incrassatū est enī
cor ppli huius et auribus
grauiter audierūt: et ocu
los suos clauserūt. ne qñdo
videant oculis. et auribus
audiāt. et corde intelligāt:
et cōuertantur et sanem eos.
Uestri aūt beati oculi qa
vident: et aures vre quia
audiunt. Amē quippe dico
vobis: quia multi pphete
et iusti cupierūt videre que
videtis. et nō viderūt: et au
dire que auditis et nō audi
erūt. Uos ergo audite pa
bolā seminātis. Omnis q
audit verbū regni et non
intelligit: venit malus et
rapit quod seminatū est in
corde eius. Hic est qui secus
viā seminatus est. Qui aūt
sup petrosa seminatus est:
hic est qui verbū audit.
et cōtinuo cū gaudio acci
pit illud. Non habet aūt
in se radicē: sed est tēporalis.

Facta aūt tribulatione et p
secutione pp verbū: cōtinu
o scandalizatur. Qui aūt
est seminatus in spinis: hic
est qui verbū audit. et solli
citudo seculi istius. et fallaci
a diuiciarū suffocat verbū.
et sine fructu efficitur. Qui
vero in terrā bonā seminatus
est. hic est qui audit verbū
et intelligit. et fructū affert:
et facit aliud quidē centesi
mū. aliud aūt sexagesimū.
aliud vero tricesimū. Ali
am parabolā pposuit illis
dicens. Simile factū est reg
nū celorū: homī qui semi
nauit bonū semen in agro
suo. Cū aūt dormirent hoies:
venit inimicus eius. et sup se
minauit zizania in medio
tritici. et abijt. Cū aūt creuis
set herba et fructū fecisset:
tūc apparuerūt et zizania.
Accedentes aūt serui patrisfa
milias: dixerūt ei. Dñe: nō
ne bonū semen seminasti in
agro tuo? Unde ergo habet
zizania? Et ait illis. Inimi

cus homo hoc fecit. Serui aūt
dixerūt ei. Vis imus et colli-
gimus ea? Et ait. Non. Ne
forte colligentes zizania: era-
dicetis simul cū eis et triticū.
Sinite utraq; crescere usq; ad
messē: et in tēpore messis di-
cā messoribz. Colligite pri-
mū zizania: et alligate ea
fasciculos ad cōburendum.
Triticū aūt cōgregate in hor-
reū meū. Aliā parabolā
proposuit eis dicens. Simile
est regnū celorū grano syna-
pis: quod accipiens homo
seminauit in agro suo: quod
minimū quidē est omnibus se-
minibz. Cū aūt creuerit: ma-
ius est omnibus oleribz: et
fit arbor ita ut uolucres celi
ueniāt et habitent in ramis
eius. Aliā parabolā locu-
tus est eis. Simile est regnū
celorū fermento: quod accep-
tū mulier abscondit in fa-
rine satis tribus. donec fer-
mentatū est totū. Hec oīa
locutus est ihesus in parabolis
ad turbas: et sine parabolis
nō loquebatur eis: ut impleretur
quod dictū est per prophetam
dicentē. Aperiā in parabolis
os meū: eructuabo abscon-
dita a cōstitutione mundi.
Tunc dimissis turbis ue-
nit in domū: et accesserunt
ad eū discipuli eius dicētes. Dissē
nobis parabolā zizaniorum
agri. Qui respondēs ait. Qui
seminat bonū semen: ē fi-
lius hominis. Ager aūt ē mun-
dus. Bonū uero semen: hii
sūt filii regni. Zizania aūt
filii sūt nequā. Inimicus aūt
qui seminauit ea: est dyabo-
lus. Messis uero cōsūmatio
seculi est. Messores aūt an-
geli sūt. Sicut ergo colligū-
tur zizania et igni cōburū-
tur: sic erit in cōsūmatione
seculi. Mittet filius hominis
angelos suos. et colligent
de regno eius omnia scanda-
la. et eos qui faciūt iniqui-
tatē: et mittent eos in cami-
nū ignis: ibi erit fletus et stri-
dor dentiū. Tūc iusti fulgebūt
sicut sol in regno patris eorū.

Qui habet aures audiendi
audiat. Simile est regnū
celorū thesauro abscondito
in agro: quē qui invenit
homo abscondit: et pre
gaudio illi' vad' et vēd' uni
uersa q̄ habet. et emit agr
illū. Iterū simile est regnū
celorū homi negociatori:
querenti bonas margari
tas. Inventa aūt una p̄ci
osa margarita: abiit et
vendidit omīa que habu
it et emit eā. Iterū simile ē
regnū celorū sagene misse
in mare: et ex omī genere
piscīu congregāti. Quā cū
impleta esset educētes et sec'
litus sedentes: elegerūt bonos
in vasa sua. malos autē
foras miserūt. Sic erit in
consūmatione seculi. Exi
bunt angeli et separabūt
malos de medio iustorū:
et mittent eos in caminū
ignis: ibi erit fletus et stri
dor dentiū. Intellexistis hec
omīa? Dicunt ei. Etiā. Ait
illis. Ideo omīs scriba doct'
in regno celorū similis est
homi patrifamilias: qui
pfert de thesauro suo nova
et vetera. Et factū est cū con
sūmasset ih's parabolas
istas: transiit inde. Et ve
niens in patriā suā docebat
eos in synagogis eorū: ita
ut mirarentur et dicerent. Un
de huic sapiētia hec et vir
tutes? Nonne hic est fabri
filius? Nōne mater eius
dicitur maria: et fratres ei'
iacobus et ioseph et symō
et iudas. et sorores eius. nō
ne omēs apud nos sunt?
Unde ergo huic omīa ista?
Et scandalizabantur in eo. Ih
sus aūt dixit eis. Nō est p
pheta sine honore: nisi in
patria sua. et in domo sua.
Et nō fecit ibi virtutes mul
tas: ppt' incredulitatē illorū.

In illo Capitulum xiiij.
tempore audivit
herodes tetrarcha
famā ihu: et ait pueris su
is. Hic est iohānes baptis
ta: ipē surrexit a mortuis.

et ideo virtutes operantur in
eo. Herodes enim tenuit io
hannem: et alligavit eum. et po
suit in carcere. propter herodi
adem uxorem fratris sui. Dice
bat enim illi iohannes. Non li
cet tibi habere eam. Et volens
eum occidere timuit populum: quia
sicut prophetam eum habebant.
Die autem natalis herodis
saltavit filia herodiadis in
medio: et placuit herodi.
Unde cum iuramento pollici
tus est ei dare: quodcumque postu
lasset ab eo. At illa premoni
ta a matre sua: da michi in
quit hic in disco caput io
hannis baptiste. Et contrista
tus est rex. Propter iuramentum
autem et eos qui pariter recum
bebant: iussit dari. Misitque
et decollavit iohannem in car
cere. et allatum est caput eius
in disco. et datum est puelle: et
tulit matri sue. Et accedentes
discipuli eius tulerunt corpus
eius et sepelierunt illud: et ve
nientes nunciaverunt ihesu.
Quod cum audisset ihesus:
secessit inde in navicula in
locum desertum seorsum. Et cum au
dissent turbe: secute sunt eum
pedestres de civitatibus. Et exi
ens vidit turbam multam: et
misertus est eius: et curavit
languidos eorum. Vespere
autem facto: accesserunt ad eum
discipuli eius dicentes. Deser
tus est locus: et hora iam pre
teriit. Dimitte turbas: ut eun
tes in castella emant sibi es
cas. Ihesus autem dixit eis. Non
habent necesse ire: date illis
vos manducare. Responde
runt ei. Non habemus hic
nisi quinque panes. et duos
pisces. Qui ait eis. Afferte
illos michi huc. Et cum iussis
set turbam discumbere supra fe
num: acceptis quinque panibus
et duobus piscibus aspici
ens in celum. benedixit. et fre
git. et dedit discipulis panes:
discipuli autem turbis. Et man
ducaverunt omnes: et saturati
sunt. Et tulerunt reliquias:
duodecim cophinos fragmen
torum plenos. Manducantium

aut̄ fuit numerus. quinq̄
milia virorū: exceptis mu-
lieribus et parvulis. Et
statim iussit discipulos as-
cendere in naviculā: et pre-
cedere eū trans fretū. donec di-
mitteret turbas. Et dimis-
sa turba: ascendit in mō-
tē solus orare. Vespere
aut̄ facto: solus erat ibi.
Navicula aut̄ in medio
mari iactabatur fluctibus.
Erat enī cōtrarius vētus.
Quarta aut̄ vigilia noctis:
venit ad eos ambulans
supra mare. Et videntes eū
supra mare ambulantē:
turbati sūt dicentes quia
fantasma est. Et pre tīore
clamaverūt. Statimq̄ ihesus
locutus est eis dicens. Ha-
bete fiduciā. Ego sū: nolite
timere. Respondens aut̄
petrus dixit. Dñe si tu es:
iube me venire ad te super
aquas. At ipse ait. Veni.
Et descendens petrus de na-
vicula: ābulabat sup a-
quas ut veniret ad ihesum.

Videns aut̄ ventū validū
timuit. Et cū cepisset mer-
gi: clamavit dicens. Dñe
salvū me fac. Et cōtinuo
ihesus extendens manū appre-
hendit eū: et ait illi. Modi-
ce fidei quare dubitasti?
Et cū ascendissent in na-
viculā: cessavit vētus. Qui
aut̄ in navicula erāt: ve-
nerūt et adoraverūt eū dicē-
tes. Vere filius dei es. Et cū
trāsfretassent: venerūt in ter-
rā genesar. Et cū cognovis-
sent eū viri loci illius: mise-
runt in universā regionē
illā. Et obtulerūt ei omēs
male habentes: et rogabāt
eū ut vel fimbriā vestimen-
ti eius tangerent. Et quicū-
q̄ tetigerūt: salvi facti sūt.

Tunc Capitulum xv.

Tunc accesserūt ad eum
ab iherosolimis
scribe et pharisei dicētes. Qua-
re discipuli tui trāsgrediun-
tur traditiones seniorū?
Non enī lavāt manus su-
as: cū panē manducāt. Ipse

autē respondens ait illis. Quare et vos transgredimini mandatū dei propter traditionē vestrā? Nam deus dixit. Honora patrē et matrē: et qui maledixerit patri vel matri: morte moriatur. Vos autē dicitis. Quicumque dixerit patri vel matri. munus quodcumque ē ex me tibi proderit: et nō honorificauit patrē suū et matrem suā. Et irritū fecistis mandatū dei: propter traditionē vestram. Ypocrite: bene prophetauit de vobis ysaias dicēs. Populus hic labiis me honorat: cor autē eorū longe est a me. Sine causa autē colunt me: docentes doctrinas et mandata hominū. Et conuocatis ad se turbis: dixit eis. Audite et intelligite. Non quod intrat in os coinquinat hominē: sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominē. Tunc accedentes discipuli eius: dixerunt. Scis quia pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt? At ille respondens ait. Omnis plantatio quā nō plantauit pater meus celestis: eradicabitur. Sinite illos: ceci sunt duces cecorū. Cecus autē si ceco ducatū prestet: ambo in foueā cadunt. Respondens autē petrus: dixit ei. Edissere nobis parabolam istā. At ille dixit. Adhuc et vos sine intellectu estis? Nō intelligitis quia omne quod in os intrat in ventrē vadit. et in secessū emittitur? Que autē procedunt de ore de corde exeunt: et ea coinquinant hominē. De corde autē exeunt cogitationes male: homicidia. adulteria. fornicationes. furta. falsa testimonia. blasphemie. Hec sunt que coinquinant hominē. Nō lotis autē manibus manducare: nō coinquinat hominem. Et egressus inde ihesus: secessit in partes tyri et sydonis. Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa: clamauit dicens ei. Miserere

mei domine fili dauid: filia me
a male a demonio vexatur.
Qui non respondit ei verbum.
Et accedentes discipuli eius:
rogabant eum dicentes. Di
mitte eam: quia clamat post
nos. Ipse autem respondens
ait. Non sum missus: nisi
ad oues que perierunt domus
israel. At illa venit: et ado
rauit eum dicens. Domine adiu
ua me. Qui respondens ait.
Non est bonum sumere pa
nem filiorum: et mittere cani
bus. At illa dixit. Etiam domine.
Nam et catelli edunt de micis:
que cadunt de mensa dominorum
suorum. Tunc respondens ihesus:
ait illi. O mulier magna
est fides tua: fiat tibi sicut
vis. Et sanata est filia eius
ex illa hora. Et cum transis
set inde ihesus: venit secus ma
re galilee. Et ascendens in
montem: sedebat ibi. Et ac
cesserunt ad eum turbe multe:
habentes secum mutos cecos
claudos debiles. et alios mul
tos. Et proiecerunt eos ad pedes

eius: et curauit eos ita ut
turbe mirarentur videntes mu
tos loquentes. claudos am
bulantes. cecos videntes:
et magnificabant deum israel.
Ihesus autem conuocatis disci
pulis suis: dixit. Misereor
turbe: quia triduo iam perse
uerant mecum: et non habent
quod manducent. Et dimit
tere eos ieiunos nolo: ne
deficiant in via. Et dicunt
ei discipuli. Unde ergo no
bis in deserto panes tantos:
ut saturemus turbam tantam.
Et ait illis ihesus. Quot pa
nes habetis? At illi dixerunt.
Septem: et paucos pisciculos.
Et precepit turbe: ut discum
berent super terram. Et accipiens
septem panes et pisces. et gra
tias agens fregit. et dedit
discipulis suis: et discipu
li dederunt populo. Et comede
runt omnes: et saturati sunt.
Et quod superfuit de fragmen
tis: tulerunt septem sportas
plenas. Erant autem qui man
ducauerunt quatuor millia

hoīm: extra paruulos et
mulieres. Et dimissa turba
ascendit in nauiculā: et
venit in fines magedan.
Et accesse- Capl' xvi.
serunt ad eū phari
sei et saducei tēp
tantes: et rogauerūt eū ut
signū de celo ostenderet eis.
Et ille rñdens: ait eis.
Facto vespere dicitis serenū
erit: rubicūdū est enī celū.
Et mane. hodie tēpestas:
rutilat enī triste celū. Faciē
ergo celi diiudicare nostis:
signa autē tēporū nō po
testis scire. Generatio ma
la et adultera signū qrit:
et signū nō dabitur ei nisi
signū ione. Et relictis illis.
abiit. Et cū venissent disci
puli eius trans fretū: obli
ti sunt panes accipe. Qui
dixit illis. Intuemini: et ca
uete a fermento phariseoꝝ
et saduceorū. At illi cogi
tabant inter se dicentes: q
a panes nō accepimus. Sci
ens autē ihs dixit. Quid co
gitatis inter vos modice
fidei: quia panes nō habe
tis? Nondū intelligitis ne
qꝫ recordamini quīqꝫ panū
et quīqꝫ milia hoīm: et
quot cophinos sūpsistis?
Neqꝫ septē panū et qttuor
milia hoīm: et quot spor
tas sūpsistis? Quare non
intelligitis quia nō de pa
ne dixi vobis: cauete a fer
mento phariseorū et sadu
ceorū? Tūc intellexerūt qa
nō dixerit cauendū a fer
mento panū: sed a doctri
na phariseorū et saduceo
rū. Venit autē ihs in par
tes cesaree philippi: et inter
rogabat discipulos suos
dicens. Quē dicūt homines
esse filiū hoīs? At illi dix
erūt. Alij iohannē baptis
tā: alij autē helyā: alij ve
ro iheremiā. aut vnū ex
phetis. Dicit illis ihs.
Vos autē quē me esse dicitis?
Respondens symō petrus
dixit. Tu es xp̄s filius dei vi
ui. Respōdēs autē ihs: dix

te ei. Beatus es symon bar
iona: quia caro et sanguis
nō revelavit tibi. sed pater
meus qui in celis est. Et ego
dico tibi quia tu es petrus:
et sup hanc petrā edificabo
ecclesiā meā. Et porte inferi
non p̄valebūt adversus eā.
Et tibi dabo claves regni ce
lorū. Et qd̄cūq; ligaveris
sup terrā: erit ligatū in celis.
Et qd̄cūq; solveris sup terrā:
erit solutū in celis. Tunc
p̄cepit discipulis suis: ut
nemī dicerēt quia ip̄e esset
ih̄s xp̄c. Exinde cepit ostende
re ihesus discipulis suis: q̄a
oporteret eū ire ierosolimā
et multa pati a senioribꝫ
et scribis et principibus
sacerdotū et occidi: et tercia
die resurgere. Et assumēs
eū petrus: cepit increpare
illum dicens. Absit a te do
mine: nō erit tibi hoc. Q̄
cōversus dixit petro. Vade
post me sathanas. Scan
dalū es michi: quia nō sa
pis ea qui dei sūt. sed ea q̄
hominū. Tunc ih̄s dixit
discipulis suis. Si quis vult
post me venire abneget
semetipsū: et tollat crucem
suā et sequatur me. Qui
enī voluerit animā suam
salvā facere: p̄det eā. Qui
autē p̄diderit animā suā p̄
ter me: inveniet eā. Quid
enī p̄dest homī si mundū
universū lucret̄: aīme vero
sue detrimentū paciatur?
Aut quā dabit homo com
mutacionē pro aīma sua?
Filius enī homīs ventu
rus est in gloria patris su
i cū angelis suis: et tūc red
det unicuiq; scd̄m opa eius.
Amen dico vobis: sūt q̄
dā de hic stantibꝫ qui non
gustabūt mortē: donec vi
deant filiū homīs venien
tem in regno suo. Caplm
Et post dies xvij.
sex assumit ih̄us
petrū et iacobū
et iohannē fratrē eius: et
ducit illos in montē excelsū
seorsū: et transfiguratus est

ante eos. Et resplenduit fa-
cies eius sicut sol: vestimenta
autem eius facta sunt alba sic-
ut nix. Et ecce apparuit illis
moyses et helyas cum eo lo-
quentes. Respondens autem pe-
trus: dixit ad ihesum. Domine:
bonum est nos hic esse. Si vis
faciamus hic tria taberna-
cula: tibi unum et moysi u-
num et helye unum. Adhuc eo
loquente: ecce nubes lucida
obumbravit eos. Et ecce vox
de nube dicens. Hic est filius
meus dilectus in quo mihi
bene conplacui: ipsum audi-
te. Et audientes discipuli
ceciderunt in faciem suam: et ti-
muerunt valde. Et accessit
ihesus et tetigit eos: dixitque
eis. Surgite: nolite timere.
Levantes autem oculos suos:
neminem viderunt nisi solum ihesum.
Et descendentibus illis de monte: pre-
cepit ihesus dicens. Nemini dixeritis vi-
sionem: donec filius hominis a mortuis
resurgat. Et interrogaverunt eum dis-
cipuli eius dicentes. Quid er-
go scribe dicunt quod helyam

oportet primum venire? At
ille respondens: ait eis. Hely-
as quidem venturus est: et res-
tituet omnia. Dico autem vo-
bis: quia helyas iam venit.
et non cognoverunt eum: sed fe-
cerunt in eo quecumque volue-
runt. Sic et filius hominis
passurus est ab eis. Tunc in-
tellexerunt discipuli: quia
de iohanne baptista dixis-
set eis. Et cum venisset ad
turbam: accessit ad eum homo
genibus provolutus ante
eum dicens. Domine miserere fili-
o meo: quia lunaticus est.
et male patitur. Nam sepe
cadit in ignem: et crebro in
aquam. Et obtuli eum discipu-
lis tuis: et non potuerunt
curare eum. Respondens ihesus
ait. O generatio incredula
et perversa: quousque ero vo-
biscum? Usquequo patiar vos?
Afferte huc illum ad me. Et
increpavit eum ihesus: et exiit
ab eo demonium. Et curatus
est puer ex illa hora. Tunc
accesserunt discipuli ad ihesum

secreto: et dixerunt. Quare
nos nō potuim⁹ eicere illū?
Dixit illis. Propter increduli
tatē vestram. Amen quippe
dico vobis: si habueritis
fidem sicut granū synapis.
dicetis monti huic transi hinc
et transibit: et nichil īpossi
bile erit vobis. Hoc autē
genus nō eicitur: nisi per
orationē et ieiuniū. Con
versantibus autē eis in ga
lilea: dixit illis ihs. Filius
hominis tradendus est ī ma
nus hoīm et occident eū: et
tercia die resurget. Et con
tristati sunt vehementer. Et
cū venissent capharnaū
accesserunt qui didragma
accipiebant ad petrū. et dix
erunt ei. Magister vester nō
soluit didragma. Ait. Etiā.
Et cū intrasset in domū: pre
venit eū ihs dicens. Quid
tibi videtur symon? Reges
terre a quib; accipiunt tri
butū vel censū? a filiis su
is an ab alienis? Et ille
dixit. Ab alienis. Dixit illi
ihs. Ergo liberi sunt filii.
Ut autē non scandalizem⁹
eos: vade ad mare et mit
te hamū: et eū piscē qui p⁹
mus ascenderit tolle. Et ap
to ore eius invenies staterē:
illū sumens da eis pro me
et pro te. Capitulū xviii.

In illa hora accesse
runt discipuli ad ihe
sū dicentes. Quis
putas maior est in regno
celorū? Et advocans ihs
parvulū: statuit eū in me
dio eorū. et dixit. Amen di
co vobis: nisi cōversi fueri
tis et efficiamini sicut parvu
li: nō intrabitis in regnū
celorū. Quicūq; ergo humilia
verit se sicut parvulus iste:
hic maior est in regno celorū.
Et qui susceperit unū par
vulū talē in nomine meo:
me suscipit. Qui autē scā
dalizaverit unū de pusillis is
tis q̄ ī me credunt: expedit
ei ut suspendatur mola azi
naria in collo eius. et demer
gatur in profundū maris.

Ve mundo ab scandalis.
Necesse est enim: ut veniant
scandala. Verumptamen ve
homini illi: per quem scandalum
venit. Si autem manus tu
a vel pes tuus scandalizat
te: abscide eum et proice abs te.
Bonum tibi est ad vitam ingre
di debilem vel claudum: quam du
as manus vel duos pedes
habentem mitti in ignem eter
num. Et si oculus tuus scan
dalizat te: erue eum et proice
abs te. Bonum tibi est cum v
no oculo in vitam intrare:
quam duos oculos habentem
mitti in gehennam ignis.
Videte ne contempnatis v
num ex hiis pusillis. Dico e
nim vobis: quia angeli
eorum in celis semper vident
faciem patris mei qui in celis
est. Venit enim filius hominis
saluare quod perierat. Quid
vobis videtur? Si fuerint
alicui centum oves et errave
rit una ex eis: nonne relin
quet nonagintanovem in
montibus. et vadit querere
eam que erravit? Et si contige
rit ut inveniat eam: amen
dico vobis quia gaudet su
per eam magis quam super nonagi
tanovem que non erraverunt.
Sic non est voluntas ante pa
trem vestrum qui in celis est: ut
pereat unus de pusillis istis.
Si autem peccaverit in te fra
ter tuus: vade et corripe eum
inter te et ipsum solum. Si te
audierit: lucratus eris fra
trem tuum. Si autem non te au
dierit: adhibe tecum unum vel
duos: ut in ore duorum testium
vel trium stet omne verbum. Quod
si non audierit eos: dic eccle
sie. Si autem ecclesiam non audi
erit: sit tibi sicut ethnicus
et publicanus. Amen di
co vobis: quecumque alligaveri
tis super terram erunt ligata et
in celo. Et quecumque solveritis
super terram: erunt soluta et in
celo. Iterum dico vobis: qui
a si duo ex vobis consense
rint super terram: de omni re quam
cumque petierint. fiet illis a pa
tre meo qui in celis est. Ubi

cum sunt duo vel tres con
gregati in nomine meo: ibi
sum in medio eorum. Tunc
accedens petrus ad eum dixit.
Domine quociens peccabit in
me frater meus? et dimit
tam ei usque septies? Dicit
illi ihesus. Non dico tibi usque
septies: sed usque septuagies
septies. Ideo assimilatum
est regnum celorum homini re
gi: qui voluit rationem po
nere cum servis suis. Et cum
cepisset rationem ponere: ob
latus est ei unus qui debe
bat decem milia talenta. Cum
autem non haberet unde redde
ret: iussit eum dominus venundari
et uxorem eius et filios. et om
nia que habebat. et reddi.
Procidens autem servus ille: o
rabat eum dicens. Patientiam
habe in me: et omnia reddam
tibi. Misertus autem dominus ser
ui illius dimisit eum: et debi
tum dimisit ei. Egressus autem
servus ille: invenit unum
de conservis suis. qui debebat
ei centum denarios. Et tenens
suffocabat eum dicens. Red
de quod debes. Et procidens
conservus eius: rogabat
eum dicens. Patientiam habe
in me: et omnia reddam tibi.
Ille autem noluit: sed abiit
et misit eum in carcerem donec
redderet debitum. Videntes
autem conservi eius que fie
bant: contristati sunt valde.
Et venerunt: et narraverunt
domino suo omnia que facta
fuerant. Tunc vocavit illum
dominus suus: et ait illi. Ser
ve nequam: omne debitum dimi
si tibi quoniam rogasti me. Non
ne ergo oportuit et te mi
sereri conservi tui: sicut et
ego tui misertus sum? Et ira
tus dominus eius: tradidit eum
tortoribus. quoadusque red
deret universum debitum.
Sic et pater meus celestis
faciet vobis: si non remiseri
tis unusquisque fratri suo
de cordibus vestris. Capitulum xix.

Et factum est cum con
summasset ihesus ser
mones istos: mi

grauit a galilea. et uenit
in fines iudee. trans iorda
nen. Et secute sunt eum turbe
multe: et curauit eos ibi. Et
accesserunt ad eum pharisei:
temptantes eum et dicentes. Si
licet homini dimittere uxorem
suam quacumque ex causa? Qui
respondens. ait illis. Non le
gistis quia qui fecit ab initi
o. masculum et feminam fecit
eos? Et dixit. Propter hoc di
mittet homo patrem et matrem
et adherebit uxori sue: et e
runt duo in carne una. Itaque
iam non sunt duo: sed una ca
ro. Quod ergo deus coniunxit:
homo non separet. Dicunt
illi. Quid ergo moyses man
dauit dari libellum repudii et
dimittere? Et ait illis. Quo
niam moyses ad duriciam cor
dis vestri permisit vobis dimit
tere uxores vestras. Ab initio
autem non fuit sic. Dico autem
vobis: quia quicumque dimiserit ux
orem suam nisi ob fornicatio
nem. et aliam duxerit. me
chatur. Et qui dimissam
duxerit mechatur. Dicunt
ei discipuli eius. Si ita est
causa hominis cum uxore: non
expedit nubere. Qui dixit.
Non omnes capiunt verbum
istud: sed quibus datum est.
Sunt enim eunuchi: qui de
matris utero sic nati sunt.
Et sunt eunuchi: qui facti
sunt ab hominibus. Et sunt eu
nuchi: qui seipsos eunuchi
zauerunt propter regnum celorum.
Qui potest capere capiat.
Tunc oblati sunt ei paruu
li: ut manus eis imponeret
et oraret. Discipuli autem in
crepabant eos. Ihesus
vero ait eis. Sinite
paruulos: et nolite
eos prohibere ad me
venire. Talium est enim
regnum celorum. Et cum
imposuisset eis manus: abi
it inde. Et ecce unus acce
dens: ait illi. Magister bo
ne: quid boni faciam ut ha
beam uitam eternam? Qui dix
it ei. Quid me interrogas
de bono? Unus est bo

nus deus. Si autem vis ad vi
tam ingredi: serva manda
ta. Dicit illi. Que? Ihesus autem
dixit. Non homicidium fa
cies. non adulterabis. non fa
cies furtum: non falsum testimo
nium dices. Honora patrem
tuum et ma trem: et diliges
proximum tuum sicut teipsum. Di
cit illi adolescens. Omnia
hec custodivi. Quid ad
huc michi deest? Ait illi
Ihesus. Si vis perfectus esse: va
de vende que habes et da
pauperibus: et habebis the
saurum in celo: et veni sequere
me. Cum audisset
autem adolescens verbum:
abiit tristis. Erat enim
habens multas pos
sessiones. Ihesus autem
dixit discipulis suis. Amen
dico vobis: quia dives dif
ficile intrabit in regnum ce
lorum. Et iterum dico vobis.
Facilius est camelum per fo
ramen acus transire: quam di
vitem intrare in regnum celorum.
Auditis autem hiis discipuli:
mirabantur valde dicentes.
Quis ergo poterit salvus
esse? Aspiciens autem Ihesus: dix
it eis. Apud homines hoc
impossibile est: apud deum autem
omnia possibilia sunt. Tunc
respondens petrus: dixit
ei. Ecce nos reliquimus om
nia: et secuti sumus te. Quid
ergo erit nobis? Ihesus autem
dixit illis. Amen dico vo
bis: quod vos qui secuti estis
me. in regeneratione cum se
derit filius hominis in sede maiesta
tis sue. Sedebitis et vos
super sedes duodecim iudican
tes duodecim tribus israel.
Et omnis qui reliquerit do
mum vel fratres aut sorores.
aut patrem aut matrem. aut
uxorem aut filios. aut agros
propter nomen meum: centu
plum accipiet. et vitam eternam
possidebit. Multi autem erunt
primi novissimi: et novis
simi primi. Capitulum xx

Simile est regnum
celorum homini pa
trifamilias: qui

exiit primo mane conducere
operarios in vineam suam. Con-
ventione autem facta cum ope-
rariis ex denario diurno: mi-
sit eos in vineam suam. Et egres-
sus circa horam terciam. vidit
alios stantes in foro ocio-
sos: et illis dixit. Ite et vos
in vineam meam: et quod ius-
tum fuerit dabo vobis. Illi
autem abierunt. Iterum autem exi-
it circa sextam et nonam horam:
et fecit similiter. Circa unde-
cimam vero exiit: et invenit ali-
os stantes. et dicit illis. Quid
hic statis tota die ociosi?
Dicunt ei. Quia nemo nos
conduxit. Dicit illis. Ite et
vos in vineam meam. Cum sero
autem factum esset: dicit dominus vi-
nee procuratori suo. Voca o-
perarios: et redde illis mercedem in-
cipiens a novissimis usque
ad primos. Cum venissent ergo
qui circa undecimam horam
venerant: acceperunt singu-
los denarios. Venientes autem
et primi: arbitrati sunt quod
plus essent accepturi. Acce-
perunt autem et ipsi singulos
denarios. Et accipientes: mur-
murabant adversus patrem-
familias dicentes. Hii no-
vissimi una hora fecerunt:
et pares illos nobis fecisti. qui
portavimus pondus diei et
estus? At ille respondens uni
eorum dixit. Amice non facio
tibi iniuriam. Nonne ex dena-
rio convenisti mecum? Tolle quod
tuum est: et vade. Volo autem
et huic novissimo dare: sic-
ut et tibi. Aut non licet mihi
quod volo facere? An ocu-
lus tuus nequam est. quia ego
bonus sum? Sic erunt no-
vissimi primi: et primi no-
vissimi. Multi enim sunt vo-
cati: pauci vero electi. Et
ascendens ihesus iherosolimam:
assumpsit duodecim discipu-
los suos secreto. et ait illis.
Ecce ascendimus iherosoli-
mam: et filius hominis trade-
tur principibus sacerdotum et
scribis: et condempnabunt
eum morte. Et tradent eum genti-
bus ad deludendum et flagel-

claudū et crucifigendū: et tercia die resurget. Tunc accessit ad eū mater filiorū zebedei cū filiis suis: adorans et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeant hii duo filii mei: unus ad dexterā tuā et unus ad sinistrā in regno tuo. Respondens autē ihesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sū? Dicūt ei. Possumus. Ait illis. Calicē quidē meū bibetis: sedere autē ad dexterā meā et sinistrā non est meū dare vobis: sed quibus paratū est a patre meo. Et audientes decē: indignati sūt de duobus fratribus. Ihesus autē vocavit eos ad se: et ait. Scitis quia principes gentiū dñantur eorū: et qui maiores sūt potestatē exercent in eos. Non ita erit inter vos. Sed quicūque voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister. Et qui voluerit inter vos primus esse: erit vester servus. Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare: et dare animā suā redemptionem pro multis. Et egredientibus illis ab iericho: secuta est eū turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus viā. audierunt quia ihesus transiret: et clamaverunt dicentes. Dñe miserere nri fili david. Turba autē increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant dicentes. Dñe miserere nri fili david. Et stetit ihesus: et vocavit eos et ait. Quid vultis ut faciā vobis? Dicūt illi. Dñe ut aperiantur oculi nri. Misertus autē eorū ihesus: tetigit oculos eorū. Et confestim viderunt: et secuti sunt eum. Caplm xxi.

Et cū appropinquassent iherosolimis et venissent bethphage ad montē oliveti: tunc ihesus misit duos discipulos dicens eis. Ite in castellū

quod contra vos est: et sta
tim inuenietis asinā alliga
tam et pullū cū ea. Solui
te: et adducite michi. Et si
quis vobis aliquid dixerit:
dicite quia dn̄s hys opus
habet. et confestī dimittet
eos. Hoc aūt totū factū
est: ut adimpleret quod
dictū est per pphetam dicē
tem. Dicite filie syon. Ecce
rex tuus venit tibi mā sue
tus: et sedens sup asinā et
pullū filiū subiugalis.
Euntes aūt discipuli: fe
cerūt sicut pcepit illis ihs.
Et adduxerūt asinā et pul
lū: et iposuerūt sup eos
vestimenta sua: et eū desu
per sedere fecerūt. Plurima
aūt turba strauerūt vesti
menta sua in via. Alij aūt
cedebant ramos de arbori
bus: et sternebant in via.
Turbe aūt que pcedebāt
et que seqbant' clamabāt
dicētes. Osanna filio da
uid. Benedictus qui venit
in nomie dnī: osanna in
altissimis. Et cū
intrasset ihero solimā:
cōmota est vniuersa ciui
tas dicens. Quis est hic?
Populi aūt dicebant. Hic
est ihs pphēta: a nazareth
galilee. Et intrauit ihs
in templū dei: et eiciebat
omēs vendentes et ementes
in templo: et mensas nū
mulariorū et cathedras vē
dentiū colūbas euertit. Et
dicit eis. Scriptū est. Dom'
mea domus orationis vo
cabitur. Vos aūt fecistis il
lā speluncā latronū. Et
accesserūt ad eū ceci et clau
di in tēplo: et sanauit eos.
Videntes aūt principes sac
dotū et scribe mirabilia q
fecit. et pueros clamantes
in templo et dicentes osan
na filio dauid: indignati
sūt et dixerūt ei. Audis qd
isti dicūt? Ihs aūt dicit e
is. Vtiqz. Nūqz legistis qa
ex ore infantiū et lactentiū
pfecisti laudē? Et relictis
illis. abijt foras extra ciuita

tem in O bethaniā: ibi
qȝ mā sit. Mane aūt
reuertens in ciuitatē: esuriit.
Et uidens fici arborē unā
secus uiā. uenit ad eā: et nich
il inuenit in ea nisi folia tā
tū. Et ait illi. Nūqȝ ex te fruc
tus nascatur in sempiternū.
Et arefacta est cōtinuo ficul
nea. Et uidentes discipuli:
mirati sūt dicentes. Quō cō
tinuo aruit? Respondens
aūt ihūs: ait eis. Amē dico
uobis: si habueritis fidē et
nō hesitaueritis. nō solū de
ficulnea facietis: sed et si mō
ti huic dixeritis tolle te et
iacta te in mare. fiet. Et
omīa queciqȝ petieritis in
orōne credentes: accipietis.
Et cū uenisset in tēplū:
accesserūt ad eū docentē prin
cipes sacerdotū et seniores po
puli dicentes. In qua potest
tate hec facis? et quis dedit
tibi hanc potestatē? Respō
dens ihs: dixit eis. Intꝛoga
bo uos et ego unū sermonē.
Quē si dixeritis michi: et e
go uobis dicā in qua po
testate hec facio. Baptismū
iohānis unde erat? E celo
an ex hominibȝ? At illi cogi
tabant inter se dicentes. Si
dixerimus e celo: dicet no
bis. Quare ergo nō credidis
tis illi? Si aūt dixerimus
ex hominibȝ: timemus turbā.
Omēs enī habebāt iohan
nem sicut pphetā. Et respō
dentes ihu: dixerūt. Nescimus.
Ait illis et ipse. Nec ego di
co uobis: in qua potesta
te hec facio. Quid autē
uobis uidetur? Homo qui
dam habebat duos filios:
et accedens ad primū dixit
fili uade hodie opare in ui
neā meā. Ille autē respondēs
ait. Nolo. Postea aūt peni
tencia motus abiit. Accedēs
aūt ad alterū: dixit simili
ter. At ille respondēs ait. Eo
dñe. Et nō iuit. Quis ex du
obus fecit uoluntatē pris?
Dicūt ei. Primus. Dicit illis
ihūs. Amē dico uobis: quia
publicani et meretrices pre

cedunt vos in regno dei. Veni
at ad vos iohannes in via iust
icie: et non credidistis ei. Pub
licani autem et meretrices credi
derunt ei. Vos autem videntes:
nec penitenciam habuistis
postea. ut crederetis ei. Aliam
parabolam audite. Homo
erat paterfamilias qui plan
tavit vineam: et sepem circumde
dit ei. et fodit in ea torcular.
et edificavit turrim et locavit
eam agricolis: et peregre pro
fectus est. Cum autem tempus
fructuum appropinquasset:
misit servos suos ad agri
colas ut acciperent fructus
eius. Et agricole apprehensis
servis eius. alium ceciderunt:
alium occiderunt: alium vero la
pidaverunt. Iterum misit alios
servos plures prioribus: et fe
cerunt illis similiter. Novissi
me autem: misit ad eos filium
suum dicens. Verebuntur filium
meum. Agricole autem videntes
filium: dixerunt intra se. Hic
est heres: venite occidamus eum:
et habebimus hereditatem eius.

Et apprehensum eum. eiecerunt ex
tra vineam et occiderunt. Cum
ergo venerit dominus vinee: quid
faciet agricolis illis? Aiunt
illi. Malos male perdet: et
vineam suam locabit aliis a
gricolis. qui reddant ei fruc
tum temporibus suis. Dicit illis
ihesus. Numquam legistis in scrip
turis. lapidem quem reproba
verunt edificantes. hic factus
est in caput anguli: a domino
factum est istud. et est mira
bile in oculis nostris? Ideo di
co vobis: quia auferetur a
vobis regnum dei: et dabitur
genti facienti fructus eius.
Et qui ceciderit super lapidem
istum: confringetur. Super quem
vero ceciderit: conteret eum. Et
cum audissent principes sacerdo
tum et pharisei parabolas
eius: cognoverunt quod de ipsis
diceret. Et querentes eum tenere
timuerunt turbas: quoniam sicut
prophetam eum habebant. Capitulum

Et respondens xxii.
ihesus: dixit iterum
in parabolis eis

dicens. Simile factū est reg
nū celorū homī regi: qui fe
cit nuptias filio suo. Et mi
sit servos suos vocare īvita
tos ad nuptias: et nolebāt
venire. Iterū misit alios ser
vos dicens. Dicite īvitatis.
Ecce prandiū meū paravi:
tauri mei et altilia occisa
et omnia parata: venite ad
nuptias. Illi aūt neglexerūt.
Et abierūt alius in villā
suā: alius vero ad negocia
tionē suā. Reliqui vero tenu
erūt servos eius: et cōtumeli
is affectos occiderūt. Rex aūt
cū audisset: iratus est. Et
missis exercitibꝫ suis ꝑdidit
homicidas illos: et civitatē
illorū succendit. Tunc ait
servis suis. Nuptie quidem
parate sūt: sed qui īvitati
erant. nō fuerūt digni. Ite
ergo ad exitus viarū: et q̊s
cūqꝫ īveneritis vocate ad
nuptias. Et egressi servi eius
in vias cōgregaverūt omēs
quos īvenerūt bonos et ma
los: et implete sūt nuptie

discumbentiū. Intravit aūt
rex ut videret discumbentes: et
vidit ibi hominē nō vesti
tū veste nuptiali: et ait illi.
Amice: quomō huc intrasti
nō habens vestē nuptialem?
At ille obmutuit. Tūc dixit
rex ministris. Ligatis pedibus
eius et manibꝫ mittite eū in
tenebras exteriores: ibi erit
fletus et stridor dentiū. Multi
aūt sūt vocati: pauci vero
electi. Tunc abeuntes pha
risei: consiliū inierūt. ut ca
perent eū in sermone. Et
mittūt ei discipulos suos
cū herodianis dicentes. Ma
gister scimus quia verax es.
et viā dei in veritate doces: et
nō est tibi cura de aliquo. Nō
enī respicis ꝑsonā hoīm.
Dic ergo nobis quid tibi vide
tᷣ. Licet censū dari cesari an nō?
Cognita aūt ihesus nequicia
eorū. ait. Quid me tempta
tis ypocrite? Ostendite michi
numisma census. At illi obtu
lerūt ei denariū. Et ait illis
ihesus. Cuius est ymago hec

et supscriptio? Dicunt ei. Cesa
ris. Tunc ait illis. Reddite er
go que sunt cesaris cesari: et q
sunt dei deo. Et audientes mi
rati sunt: et relicto eo abierunt.
In illo die accesserunt ad eum
saducei: qui dicunt nõ esse
resurrectionẽ. Et interroga
uerunt eum dicentes. Magister
moyses dixit: si quis mortu
us fuerit nõ habens filium.
ut frater eius ducat uxorẽ
illius. et suscitet semen fra
tri suo. Erant autem apud
nos septẽ fr̃s. Et primus
uxore ducta defunctus est: et
nõ habens semen. reliquit
uxorẽ suã fratri suo. Simi
liter secundus et tercius: us
qꝫ ad septimũ. Nouissime
autem om̃i: et mulier defuncta
est. In resurrectione ergo cu
ius erit de septẽ uxor? Oẽs
enim habuerunt eam. Respõ
dens autem ihesus: ait illis. Er
ratis: nescientes scripturas
neqꝫ uirtutẽ dei. In resur
rectione enim neqꝫ nubent
neqꝫ nubentur: sed sunt sicut
angeli dei in celo. De resur
rectione autem mortuorũ nõ
legistis qđ dictũ est a deo di
cente uobis: ego sũ deus a
braham. et deus ysaac. et deus
iacob? Non est deus mortu
orũ: sed uiuentium. Et audi
entes turbe mirabantur in
doctrina eius. Pharisei
autem audientes qđ silentiũ
iposuisset saduceis. conuene
runt in unũ: et interrogauit
eũ unus ex eis legis doctor.
temptans eũ. Magister qđ
est mandatũ magnũ in le
ge? Ait illi ihesus. Diliges
dñm deũ tuũ ex toto corde
tuo: et in tota anima tua:
et in tota mente tua. Hoc
est maximũ et primũ mã
datũ. Secundũ autem simile
est huic. Diliges proximũ tu
um: sicut teipsum. In hiis duobꝫ
mandatis: uniuersa lex pẽ
det et prophete. Congregatis autem
phariseis: interrogauit eos
ihesus dicens. Quid uobis
uidetur de xpo. cuius filius
est? Dicunt ei. Dauid. Ait

illis. Quomodo ergo dauid
in spiritu vocat eū dn̄m di
cens: dixit dn̄s dn̄o meo.
sede a dextris meis. donec po
nā inimicos tuos scabellū
pedū tuor̄. Si ergo dauid
vocat eū dn̄m: quomodo
filius eius est? Et nemo po
terat respondere ei verbū: ne
q; ausus fuit quisq̄ ex illa
die eū ap̄lius interrogare

Tunc Caplm xxiii.
ihs locutus est ad
turbas. et ad dis
cipulos suos dicens. Super
cathedrā moysi sederūt scribe
et pharisei. Oīa ergo q̄cūq;
dixerīt vob: suate et facite.
Scd̄m vō opa eor̄: nolite fa
cere. Dicūt enī: et nō faciūt. Al
ligāt enī onera g̃uia et iporta
bilia: et iponūt ī humeros hoīm:
digito aūt suo nolūt ea moue
Omnia vero opera sua fa
ciūt: ut videant ab hoībz.
Dilatant enī phylacteria su
a: et magnificant fimbri
as. Amant aūt primos re
cubitus in cenis. et primas
cathedras in synagogis. et
salutationes in foro: et vo
cari ab hoībz rabbi. Vos
aūt nolite vocari rabbi.
Vnus est enī magister vester:
oēs aūt vos fratres estis.
Et patrē nolite vocare vobi
sup terrā. Vnus est pater vr̄
qui in celis est. Nec vocamini
magistri: quia magister
vester vnus est xp̄c. Qui
maior est vr̄m: erit minister
vester. Qui aūt se exaltauerit
humiliabit: et qui se hu
miliauerit exaltabitur. Ve
aūt vobis scribe et pharisei
ypocrite: qui clauditis reg
nū celorū ante homines.
Vos enī non intratis: nec i
introeūtes sinitis intrare.
Ve vobis scribe et phari
sei ypocrite: qui circuitis
mare et aridā ut faciatis v
nū proselitū. Et cū fuerit fac
tus: facitis eū filiū gehēne
duplo q̄ vos. Ve vobis
duces ceci: qui dicitis qui
cūq; iurauerit per templū
nichil est: qui aūt iurauerit

est in auro templi. debet.
Stulti et ceci: quid enim ma
ius est aurum an templum
quod sanctificat aurum? Et qui
cumque iuraverit in altari nich
il est: qui autem iuraverit in
dono quod est super illud. de
bet. Ceci: quid enim maius
est. donum. an altare quod
sanctificat donum? Qui ergo iu
rat in altari: iurat in eo.
et in omnibus que super illud
sunt. Et qui iuraverit in tem
plo: iurat in templo. et in eo
qui habitat in ipso. Et qui
iurat in celo: iurat in thro
no dei. et in eo qui sedet super
eum. Ve vobis scribe et pha
risei ypocrite: qui decimatis
mentam et anetum et ciminum:
et reliquistis que graviora
sunt legis. iudicium et miseri
cordiam et fidem. Hec oportuit
facere: et illa non omittere.
Duces ceci: excolantes cu
licem. camelum autem glucientes.
Ve vobis scribe et phari
sei ypocrite: qui mundatis
quod deforis est calicis et
parapsidis: intus autem ple
ni estis rapina et immundi
cia. Pharisee cece munda pri
us quod intus est calicis et
parapsidis: ut fiat et id quod
deforis est mundum. Ve vo
bis scribe et pharisei ypocri
te: qui similes estis sepul
chris dealbatis. que aforis
parent hominibus speciosa: in
tus vero plena sunt ossibus
mortuorum. et omni spurcicia.
Sic et vos aforis quidem pa
retis hominibus iusti: intus autem
pleni estis ypocrisi et iniqui
tate. Ve vobis scribe et
pharisei ypocrite: qui edi
ficatis sepulchra prophetarum.
et ornatis monumenta ius
torum: et dicitis. Si fuissemus
in diebus patrum nostrorum:
non essemus socii eorum in san
guine prophetarum. Itaque testi
monio estis vobismetipsis:
quia filii estis eorum qui pro
phetas occiderunt. Et vos
implete mensuram patrum ves
trorum. Serpentes genimina
viperarum: quomodo fugietis

a iudicio gehēne? Ideo ec
ce ego mitto ad vos pphetas
et sapientes et scribas? et ex
illis occidetis et crucifigetis.
et ex eis flagellabitis in sy
nagogis vris. et psequemini
de civitate in civitatē: ut ve
niat sup vos omīs sāguis
iustus qui effusus est sup
terrā a sanguine abel iusti
usqȝ ad sanguinē zacharie
filij barachie. quē occidistis
inter templū et altare. Amē
dico vobis: venient hec o
mia sup generationē istā.
Ihrl̃m ihrl̃m que occidis p
phetas et lapidas eos qui
ad te missi sūt: quociēs vo
lui cōgregare filios tuos q̃
admodū gallina congre
gat pullos suos sub alas.
et noluisti. Ecce relinquet vo
bis domus vrā deserta. Di
co enī vobis: nō me videbi
tis amodo donec dicatis. Be
nedc̄us qui venit in nomie
dnī. Capl' xxiiij.
Et egressus ihs de
templo. ibat. Et
accesserunt discipuli eius: ut
ostenderet ei edificationes te
pli. Ipse aut respondens dixit
eis. Videtis hec omnia? Amē
dico vobis: nō relinquetur
hic lapis sup lapidē. qui
nō destruatur. Sedente aū
eo sup montē oliveti: ac
cesserūt ad eū discipuli se
creto dicentes. Dic nobis
quādo hec erūt: et quod sig
nū adventus tui et cōsum
mationis seculi. Et respon
dens ihs: dixit eis. Videte ne
q̄s vos seducat. Multi aū ve
nient i noie meo dicētes ego sū
xpc: et multos seducent. Au
dituri enī estis plia. et opi
niones pliorū. Videte ne
turbemini. Oportet enī hec
fieri: sed nondū est finis.
Consurget enī gens in gē
tem et regnū in regnū: et
erūt pestilencie et fames
et terremotus per loca. Hec
aut omnia. inicia sūt dolo
rū. Tunc tradent vos i
tribulationē et occidēt vos:
et eritis odio omnibȝ gētibȝ

xpi nomē meū. Et tūc scā
dalizabūt multi: et īuicē tra
dēt. et odio hēbūt īuicē. Et mul
ti pseudo pphete surgent: et
seducēt multos. Et qm̄ ha
būdabit iniquitas: refriges
cet caritas multorū. Qui
aūt pseueraverit usqz in fi
nem: hic saluus erit. Et
pdicabit hoc euāgeliū reg
ni in uniuerso orbe in testi
moniū omībz gentibz: et
tūc veniet consūmatio.
Cum ergo videritis abho
minationē desolationis que
dicta est a danihele pphera
stantē in loco sancto: qui
legit intelligat. Tunc q
in iudea sūt fugiant ad
montes: et qui in tecto nō
descendat tollere aliquid de
domo sua: et qui in agro
nō reuertat tollere tunicā
suā. Ve autē pregnanti
bus et nutrientibz in illis
diebz. Orate aūt: ut nō
fiat fuga vestra hyeme vel
sabbato. Erit enī tunc
tribulatio magna: qualis
non fuit ab initio mundi
usqz modo. neqz fiet. Et ni
si breuiati fuissent dies illi:
nō fieret salua omīs caro.
Sed pter electos breuiabū
tur dies illi. Tunc si quis
vobis dixerit. ecce hic ē xpc
aut illic: nolite crede. Sur
gent enī pseudo xpi et pseu
do pphete: et dabūt signa
magna et pdigia: ita ut
in errorē ducātur si fieri po
test etiā electi. Ecce pdixi vo
bis. Si ergo dixerint vo
bis. ecce in deserto est. noli
te exire: ecce in penetrabili
bus nolite crede. Sicut enī
fulgur exit ab oriente. et pa
ret usqz in occidentē: ita erit
aduētus filij hominis. Ubi
cūqz fuerit corpus: illuc cō
gregabūtur aquile. Sta
tim aūt post tribulationē
dierū illorū sol obscura
bitur: et luna non dabit
lumen suū. et stelle cadent
de celo: et virtutes celorū cō
mouebūtur. Et tūc parebit
signū filij hoīs ī celo. Et

tūc plangēt omēs tribus
terre: et videbūt filiū hoīs
venientē in nubibꝫ celi cū
virtute multa et maiesta
te. Et mittet angelos suos
cū tuba et voce magna: et
cōgregabūt electos eius a
quatuor ventis: a sūmis
celorū usqꝫ ad terminos eo
rū. Ab arbore autē fici disci
te parabolā. Cū iam ra
mus eius tener fuerit et fo
lia nata: scitis quia ꝓpe ē
estas. Ita et vos cū videri
tis hec omīa: scitote quia
prope est in ianuis. Amen
dico vobis: quia nō preter
ibit hec generatio donec hec
omīa fiant. Celū et terra
trāsibunt: verba vero mea
non ꝑteribūt. De die aūt
illa et hora nemo scit neqꝫ
angeli celorū: nisi pater
solus. Sicut autē in die
bus noe: ita erit et aduē
tus filij hominis. Sicut
eni erant in diebꝫ ante di
luuiū comedentes et biben
tes. nubentes et nuptui tra
dentes usqꝫ ad eū diē quo
introiuit in archam noe:
et nō cognouerūt donec
venit diluuiū et tulit om
nes. Ita erit aduentus filij
hominis. Tunc duo erūt
in agro: vnus assumetur.
et vnus relinquetur. Due mo
lentes in mola: vna assu
metur. et vna relinquetur.
Duo in lecto: vnus assumē
tur. et vnus relinquetur.
Vigilate ergo: quia ne
scitis qua hora dn̄s vester
venturus sit. Illud autē
scitote: qm̄ si sciret pater
familias qua hora fur vē
turus esset: vigilaret vtiqꝫ.
et nō sineret ꝑfodi domū
suā. Ideo et vos estote pati:
quia nescitis qua hora fi
lius hominis venturus est.
Quis putas est fidelis ser
uus et prudens: quē con
stituit dn̄s suus sup fami
liā suā. ut det illis cibū in
tēpore. Beatus ille seruus.
quē cū venerit dn̄s eius i
uenerit sic facientē. Amē

dico vobis: quoniam super omnia
bona sua constituet eum. Si
autem dixerit malus servus
ille in corde suo. moram fa
cit dominus meus venire. et ce
perit percutere conservos su
os. manducet autem et bi
bat cum ebriosis: veniet dominus
servi illius in die qua non
sperat et hora qua igno
rat: et dividet eum. partemque
eius ponet cum ypocritis: il
lic erit fletus et stridor dentium.

Tunc Capitulum xxv.
simile erit regnum
celorum decem virgi
nibus: que accipientes lam
pades suas exierunt obviam
sponso et sponse. Quinque au
tem ex eis erant fatue: et quinque
prudentes. Sed quinque fatue
acceptis lampadibus non
sumpserunt oleum secum.
Prudentes vero: acceperunt o
leum in vasis suis cum lampadibus.
Moram autem faciente sponso:
dormitaverunt omnes et dor
mierunt. Media autem nocte
clamor factus est: ecce spon
sus venit. exite obviam ei.
Tunc surrexerunt omnes virgi
nes ille: et ornaverunt lampa
des suas. Fatue autem sapien
tibus dixerunt. Date nobis
de oleo vestro: quia lampades
nostre extinguuntur. Responde
runt prudentes dicentes. Ne
forte non sufficiat nobis et
vobis: ite potius ad venden
tes et emite vobis. Dum autem
irent emere: venit sponsus.
Et que parate erant intra
verunt cum eo ad nuptias: et
clausa est ianua. Novissi
me autem veniunt et relique
virgines dicentes. Domine domine:
aperi nobis. At ille respon
dens ait. Amen dico vobis:
nescio vos. Vigilate itaque:
quia nescitis diem neque horam.
Sicut enim homo peregre
proficiscens vocavit servos
suos: et tradidit illis bo
na sua. Et uni dedit quin
que talenta. alii autem duo.
alii vero unum: unicuique
secundum propriam virtutem: et profec
tus est statim. Abiit autem qui

quīqȝ talenta acceperat. et
operatus est in eis: et lucra
tus est alia quīqȝ. Simili
ter qui duo acceperat: lucra
tus est alia duo. Qui autē
vnū acceperat. abiens fodit
in terrā: et abscondit pecu
niā dn̄i sui. Post multum
vero tēporis venit dn̄s ser
uorū illorū: et posuit ratio
nē cū eis. Et accedens qui
quīqȝ talenta acceperat: ob
tulit alia quīqȝ talenta di
cens. Dn̄e quīqȝ talenta mi
tradidisti: ecce alia quinqȝ
superlucratus sū. Ait illi dn̄s
eius. Euge bone serue et fide
lis quia sup pauca fuisti
fidelis: supra multa te con
stituā. Intra in gaudium
dn̄i tui. Accessit autē et qui
duo talenta acceperat: et
ait. Dn̄e duo talenta tra
disti michi: ecce alia duo
lucratus sū. Ait illi dn̄s eius.
Euge serue bone et fidelis:
quia sup pauca fuisti fide
lis supra multa te cōstitu
am. Intra in gaudiū dn̄i
tui. Accedens autē et qui v
nū talentū acceperat. ait.
Dn̄e scio quia homo durus
es. metis ubi nō seminasti.
et cōgregas ubi non spar
sisti: et timens abii et abs
condi talentū tuū in terra.
Ecce habes quod tuū est.
Respondens autē dn̄s eius:
dixit ei. Serue male et pi
ger. sciebas quia meto ubi
nō semino: et cōgrego ubi
nō sparsi. Oportuit ergo
te cōmittere pecuniā meā
nūmulariis: et veniens e
go recepissē utiqȝ quod meū
est cū usura. Tollite itaqȝ
ab eo talentū: et date ei q
habet decē talenta. Omni
enim habenti dabitur et ha
bundabit: ei autē qui non
habet. et qd videtur
habere aufe[r]etur ab
eo. Et inutilē seruū eicite
in tenebras exteriores: illic
erit fletus et stridor dentiū.
Cum autē venerit filius
hominis in maiestate sua
et omēs angeli cū eo: tūc

sedebit super sedem maiestatis
sue. Et congregabuntur an
te eum omnes gentes: et sepa
bit eos ab invicem. sicut pas
tor segregat oves ab hedis
Et statuet oves quidem a dex
tris suis: hedos autem a sinistris.
Tunc dicet rex hiis qui a dex
tris eius erunt. Venite bene
dicti patris mei: possidete pa
ratum vobis regnum a consti
tutione mundi. Esurivi enim:
et dedistis michi manduca
re. Sitivi: et dedistis michi
bibere. Hospes eram: et colle
gistis me. Nudus: et coo
peruistis me. Infirmus: et
visitastis me. In carcere eram:
et venistis ad me. Tunc res
pondebunt ei iusti dicentes.
Domine quando te vidimus e
surientem et pavimus? sici
entem et dedimus tibi potum?
Quando autem te vidimus hospi
tem et collegimus te. aut nu
dum et cooperuimus te? Aut
quando te vidimus infirmum
aut in carcere? et venimus
ad te? Et respondens rex. di
cet illis. Amen dico vobis:
quamdiu fecistis uni de hiis
fratribus meis minimis. michi
fecistis. Tunc dicet et hiis qui
a sinistris erunt. Discedite a
me maledicti in ignem eternum:
qui paratus est dyabolo
et angelis eius. Esurivi enim:
et non dedistis michi mandu
care. Sitivi: et non dedistis
michi potum. Hospes eram:
et non collegistis me. Nudus:
et non cooperuistis me. Infir
mus et in carcere: et non vi
sitastis me. Tunc respondebunt
ei et ipsi dicentes. Domine quando
te vidimus esurientem aut sici
entem. aut hospitem aut nudum.
aut infirmum vel in carcere:
et non ministravimus tibi? Tunc
respondebit illis dicens. Amen
dico vobis: quamdiu non feci
stis uni de minoribus hiis. nec
michi fecistis. Et ibunt hii in
supplicium eternum. iusti autem
in vitam eternam. Capitulum xxvi.

ET factum est cum con
summasset ihesus ser
mones hos omnes:

dixit discipulis suis. Sci-
tis quia post biduū pascha
fiet: et filius hoīs trade-
tur ut crucifigatur. Tunc
cōgregati sūt principes sac-
dotū et seniores ppli in atriū
principis sacerdotū qui dice-
batur cayphas: et cōsiliū
fecerūt ut ihm dolo tenerēt
et occiderēt. Dicebant aūt.
Non in die festo. Ne forte tu-
multus fieret in pplo. Cū
aūt esset ihs in bethania
in domo symonis leprosi:
accessit ad eū mulier habēs
alabastrū unguēti p̄ciosi:
et effudit sup caput ipsius
recumbentis. Videntes autē
discipuli indignati sūt di-
centes. Ut quid pditio hec?
Potuit eñ istud venūdari
multo: et dari pauperibz.
Sciens aūt ihs: ait illis.
Qd molesti estis huic mulieri?
Opus bonū: operata est in
me. Nā semp pauperes ha-
betis vobiscū: me aūt nō
semp habebitis. Mittens
eñ hec unguentū hoc in cor-
pus meū: ad sepeliendū me
fecit. Amen dico vobis: ubi-
cūqz predicatū fuerit hoc ev-
angeliū in toto mūdo. dice-
tur. et qd hec fecit in memori-
ā eius. Tunc abijt unus
de duodecī qui dicitur iudas
scarioth ad principes sacer-
dotū: et ait illis. Quid vul-
tis michi dare: et ego vobis
eū tradā? At illi cōstituerūt
ei triginta argenteos. Et ex-
inde querebat opportunita-
tē: ut eū traderet. Prima aūt
die azimorū: accesserūt dis-
cipuli ad ihm dicentes. U-
bi vis paremus tibi come-
dere pascha? At ihs dixit.
Ite in civitatē ad quēdā: et
dicite ei. Magister dicit. Tē-
pus meū prope est: apud
te facio pascha cū discipul-
is meis. Et fecerūt discipuli
sicut cōstituit illis ihs: et
paraverūt pascha. Vespe-
re aūt facto: discūbebat cū
duodecī discipulis suis. Et
edentibz illis dixit. Amē di-
co vobis: quia unus vestrū

me traditurus est. Et con
tristati valde: ceperunt singu
li dicere. Numquid ego sum
domine? At ipse respondens ait
Qui intingit mecum manum
in parapside: hic me
tradet. Filius quidem hominis
vadit: sicut scriptum est
de illo. Ve autem homini illi:
per quem filius hominis tradetur.
Bonum erat ei: si natus non
fuisset homo ille. Respon
dens autem iudas qui tradidit
eum. dixit. Numquid ego sum rab
bi? Ait illi. Tu dixisti. Ce
nantibus autem eis: accepit ihesus
panem et benedixit ac fregit.
deditque discipulis suis. et ait.
Accipite et comedite: hoc est
corpus meum. Et accipiens
calicem gratias egit: et dedit
illis dicens. Bibite ex hoc om
nes. Hic est enim sanguis me
us novi testamenti: qui pro
multis effundetur in remissio
nem peccatorum. Dico autem vo
bis. Non bibam amodo de hoc
genimine vitis: usque in diem
illum cum illud bibam vobiscum
novum in regno patris mei.
Et ympno dicto: exierunt
in montem oliveti. Tunc di
cit illis ihesus. Omnes vos scan
dalum patiemini in me in ista
nocte. Scriptum est enim. Per
cutiam pastorem: et dispergentur
oves gregis. Postquam autem re
surrexero: precedam vos in ga
lileam. Respondens autem pe
trus: ait illi. Et si omnes scan
dalizati fuerint in te: ego num
quam scandalizabor. Ait illi ihesus.
Amen dico tibi: quia in hac
nocte antequam gallus cantet.
ter me negabis. Ait illi pe
trus. Etiam si oportuerit me
mori tecum: non te negabo.
Similiter et omnes discipuli
dixerunt. Tunc venit ihesus
cum illis in villam que dicitur
gethsemani: et dixit disci
pulis suis. Sedete hic: do
nec vadam illuc et orem. Et as
sumpto petro et duobus filiis
zebedei: cepit contristari et mes
tus esse. Tunc ait illis. Tris
tis est anima mea: usque ad
mortem. Sustinete hic: et vi

gilare mecum. Et progressus
pusillum: procidit in faciem suam
orans et dicens. Mi pater:
si possibile est transeat a me
calix iste. Verumptamen non
sicut ego volo: sed sicut tu.
Et venit ad discipulos:
et invenit eos dormientes. Et
dicit petro. Sic non potuis
tis una hora vigilare mecum?
Vigilate et orate: ut non in
tretis in temptationem. Spi
ritus quidem promptus est: ca
ro autem infirma. Iterum secun
do abiit: et oravit dicens.
Pater mi: si non potest hic
calix transire nisi bibam illum:
fiat voluntas tua. Et venit
iterum: et invenit eos dormien
tes. Erant enim oculi eorum gra
vati. Et relictis illis: iterum
abiit et oravit tercio eundem
sermonem dicens. Tunc ve
nit ad discipulos suos: et
dicit illis. Dormite iam: et
requiescite. Ecce appropinqua
bit hora: et filius hominis
traditur in manus peccatorum.
Surgite eamus. Ecce appro
pinquabit. qui me tradet.
Adhuc ipso loquente: ecce iu
das unus de duodecim venit.
et cum eo turba multa cum gla
diis et fustibus missi a prin
cipibus sacerdotum et senioribus
populi. Qui autem tradidit eum:
dedit eis signum dicens. Quem
cumque osculatus fuero: ipse est
tenete eum. Et confestim accedens
ad ihesum dixit. Ave rabbi.
Et osculatus est eum. Dixitque
illi ihesus. Amice ad quod venis
ti? Tunc accesserunt et manus
iniecerunt in ihesum: et tenuerunt
eum. Et ecce unus ex hiis qui
erant cum ihesu extendens ma
num exemit gladium suum: et
percutiens servum principis sacer
dotum amputavit auriculam
eius. Tunc ait illi ihesus. Con
verte gladium tuum in locum
suum. Omnes enim qui acceperint
gladium: gladio peribunt.
An putas quia non possum
rogare patrem meum: et exhi
bebit michi modo plusquam
duodecim legiones angelorum?
Quomodo ergo implebuntur

scripture? Quia sic oportet
fieri. In illa hora: dixit ihs
turbis. Tamquam ad latronem
existis cum gladiis et fustibus
comprehendere me? Cotidie a
pud vos sedebam docens in tem
plo: et non me tenuistis. Hoc
autem totum factum est: ut adim
plerentur scripture prophetarum.
Tunc discipuli omnes relicto
eo fugerunt. At illi tenentes
ihm. duxerunt ad caypham
principem sacerdotum: ubi scri
be et seniores convenerant.
Petrus autem sequebatur eum
a longe: usque in atrium prin
cipis sacerdotum. Et ingressus
intro: sedebat cum ministris ut
videret finem. Principes autem
sacerdotum et omne concilium que
rebant falsum testimonium
contra ihm: ut eum morti tra
derent. Et non invenerunt: cum
multi falsi testes accessissent.
Novissime autem venerunt
duo falsi testes: et dixerunt.
Hic dixit. Possum destruere
templum dei: et post triduum
reedificare illud. Et surgens
princeps sacerdotum: ait illi.
Nichil respondes ad ea que
isti adversum te testificantur?
Ihs autem tacebat. Et princeps
sacerdotum ait illi. Adiuro te
per deum vivum: ut dicas no
bis si tu es xps filius dei.
Dicit illi ihs. Tu dixisti.
Verumtamen dico vobis:
amodo videbitis filium hominis
sedentem a dextris virtutis. et
venientem in nubibus celi. Tunc
princeps sacerdotum scidit vesti
menta sua dicens. Blas
phemavit. Quid adhuc
egemus testibus? Ecce nunc
audistis blasphemiam. Quid
vobis videtur? At illi respon
dentes dixerunt. Reus est mor
tis. Tunc exspuerunt in fa
ciem eius: et colaphis eum ce
ciderunt. Alii autem palmas in
faciem ei dederunt dicentes. Pro
phetiza nobis xpe: quis est
qui te percussit? Petrus autem
sedebat foris in atrio: et ac
cessit ad eum una ancilla di
cens. Et tu cum ihu galileo e
ras. At ille negavit coram om

nibus dicens. Nescio quid di
cis. Exeunte aut̄ illo ianu
am: vidit eū alia ancilla.
et ait hijs qui erant ibi. Et
hic erat cū ihū nazareno.
Et iterū negauit cū iuramē
to: quia nō noui hominē.
Et post pusillū accesserūt
qui stabant: et dixerūt pe
tro. Uere et tu ex illis es. Nā
et loquela tua manifestū
te facit. Tūc cepit detestari et
iurare: quia nō nouisset ho
minē. Et cōtinuo gallus can
tauit. Et recordatus ē pe
trus verbi ihū. quod dixerat:
priusq̄ gallus cantet. ter
me negabis. Et egressus fo
ras: fleuit amare. Caplm
Mane aut̄ fac xxvii.
to: consiliū inie
runt omēs principes
sacerdotū et seniores ppl'i ad
uersus ihm. ut eū morti tra
derent. Et vinctū adduxe
runt eū: et tradiderūt ponci
o pylato p̄sidi. Tunc vi
dens iudas qui eum tradi
dit: qđ dāpnatus esset: peni
tencia ductus retulit trigi
ta argenteos principibꝫ sa
cerdotū et senioribꝫ dicens.
Peccaui. tradens sanguinē
iustū. At illi dixerūt. Quid
ad nos? Tu videris. Et pro
iectis argenteis in templo.
recessit: et abiens laqueo se
suspendit. Principes autē
sacerdotū acceptis argenteis
dixerūt. Non licet eos mit
tere in corbanan: quia pre
ciū sanguinis est. Consilio
aut̄ inito: emerūt ex illis a
grū figuli. in sepulturā pe
grinor. Propter hoc vocatus
est ager ille acheldemach.
hoc est ager sanguinis: us
q̄ in hodiernū diē. Tūc im
pletū est: quod dictū est p
iheremiā p̄phetā dicentem.
Et acceperunt triginta ar
genteos preciū appciati quē
appreciauerūt a filijs isrl':
et dederūt eos in agrū figu
li sicut cōstituit michi dn̄s.
Ihūs autē stetit ante presi
dē. Et interrogauit eū p̄ses
dicens. Tu es rex iudeorū?

Dicit ei ihesus. Tu dicis. Et
cum accusaretur a principibus
sacerdotum et senioribus: nichil
respondit. Tunc dicit illi py
latus. Non audis quanta ad
versum te dicunt testimonia?
Et non respondit ei ad ullum
verbum: ita ut miraretur pre
ses vehementer. Per diem autem
sollempnem: consueverat preses
dimittere populo unum vinctum
quem voluissent. Habebat
autem tunc unum vinctum insignem: qui
dicebatur barrabas. Con
gregatis ergo illis: dixit py
latus. Quem vultis dimittam
vobis? barraban an ihesum
qui dicitur christus? Sciebat enim
quod per invidiam tradidissent
eum. Sedente autem illo pro tri
bunali: misit ad illum uxor
eius. dicens. Nichil tibi et
iusto illi. Multa enim passa
sum hodie per visum propter eum.
Principes autem sacerdotum
et seniores persuaserunt populis
ut peterent barraban: ihesum
vero perderent. Respondens
autem preses: ait illis. Quem
vultis vobis de duobus di
mitti? At illi dixerunt. Barra
ban. Dicit illis pylatus.
Quid igitur faciam de ihesu qui
dicitur christus? Dicunt omnes. Cruci
figatur. Ait illis preses. Quid
enim mali fecit? At illi magis
clamabant dicentes. Cruci
figatur. Videns autem pylatus
quia nichil proficeret. sed ma
gis tumultus fieret: accepta
aqua lavit manus suas
coram populo dicens. Inno
cens ego sum a sanguine iu
sti huius: vos videritis. Et
respondens universus populus
dixit. Sanguis eius super
nos: et super filios nostros. Tunc
dimisit illis barraban: ihesum
autem flagellatum tradidit eis
ut crucifigeretur. Tunc mili
tes presidis suscipientes ihesum in
pretorio. congregaverunt ad eum
universam cohortem: et exuentes
eum. clamidem coccineam circumdede
runt ei. Et plectentes coronam
de spinis posuerunt super caput
eius: et arundinem in dextera
eius. Et genuflexo ante eum:

illudebant dicentes. Ave rex
iudeorum. Et expuentes in e
um: acceperunt arundinem. et
percutiebant caput eius. Et
postquam illuserunt ei. exuerunt
eum clamide. et induerunt eum
vestimentis eius: et duxerunt
eum ut crucifigerent. Exeun
tes autem: invenerunt hominem
cyreneum nomine symonem.
Hunc angariaverunt: ut tolle
ret crucem eius. Et venerunt
in locum qui dicitur golgatha:
quod est calvarie locus. Et
dederunt ei vinum bibere: cum fel
le mixtum. Et cum gustasset: no
luit bibere. Postquam autem cru
cifixerunt eum diviserunt vesti
menta eius sortem mittentes:
ut adimpleretur quod dictum
est per prophetam dicentem. Divi
serunt sibi vestimenta mea:
et super vestem meam miserunt
sortem. Et sedentes servabant
eum. Et imposuerunt super
caput eius causam ipsius scrip
tam: hic est ihesus rex iudeorum.
Tunc crucifixi sunt cum eo du
o latrones: unus a dextris et
unus a sinistris. Pretereun
tes autem blasphemabant eum:
moventes capita sua. et dicen
tes. Vah qui destruit templum
dei: et in triduo illud reedifi
cat. Salva temetipsum. Si fi
lius dei es: descende de cruce.
Similiter et principes sacer
dotum illudentes cum scribis et
senioribus dicebant. Alios
salvos fecit: seipsum non po
test salvum facere. Si rex israel
est: descendat nunc de cruce. et
credimus ei. Confidit in deo:
liberet eum nunc si vult. Dixit
enim: quia dei filius sum. Idip
sum autem et latrones qui cruci
fixi erant cum eo: improperabant
ei. A sexta autem hora tenebre
facte sunt super universam terram:
usque ad horam nonam. Et cir
ca horam nonam: clamavit ihesus
voce magna dicens. Hely. he
ly lamazabathani. Hoc est
deus meus deus meus: ut quid
dereliquisti me. Quidam autem
illic stantes et audientes dice
bant. Helyam vocat iste. Et
continuo currens unus ex eis

acceptā spongiā impleuit
aceto. et imposuit arundini: et
dabat ei bibere. Ceteri vero
dicebant. Sine: videamus
an veniat helyas liberans
eū. Ihs autē iterū clamans
voce magna: emisit spiritū.
Et ecce velū templi scissū
est in duas partes: a summo
usqz deorsū. Et terra mo
ta est. et petre scisse sūt. et
monumenta apta sūt: et
multa corpora sanctorū q
dormierant. surrexerūt. Et exe
untes de monumētis post
resurrectionē eius: venerūt
in sanctā civitatē. et appa
ruerūt multis. Centurio
autē et qui cū eo erant custo
dientes ihm: viso terremotu
et hiis que fiebant. timue
rūt valde dicentes. Vere dei
filius erat iste. Erant autē
ibi mulieres multe a longe:
que secute erant ihm a gali
lea ministrantes ei. Inter q̄s
erat maria magdalene. et
maria iacobi et ioseph ma
ter: et mater filiorū zebedei.

Cum sero autē factū esset.
venit quidā homo dives ab
arimathia nomīe ioseph:
qui et ipē discipulus erat
ihū. Hic accessit ad pylatū:
et peciit corpus ihū. Tūc py
latus iussit reddi corpus.
Et accepto corpore ioseph
involuit illud in syndone mū
da: et posuit illud in monu
mento suo novo quod exci
derat in petra. Et advolvit
saxū magnū ad ostiū mo
numenti: et abiit. Erant
autē ibi maria magdalene.
et altera maria sedentes con
tra sepulchrū. Altera autē
die que est post parasceuen:
convenerūt principes sacerdo
tū et pharisei ad pylatū di
centes. Dn̄e recordati sumus
quia seductor ille dixit ad
huc vivens: post tres dies
resurgā. Iube ergo custodiri
sepulchrū usqz in diē terciū:
ne forte veniant discipuli
eius et furentur eū: et dicant
plebi. surrexit a mortuis.
Et erit novissimus error

peior priore. Ait illis pylatus.
Habetis custodiam: ite custo
dite sicut scitis. Illi autem ab
euntes munierunt sepulchrum:
signantes lapidem cum custodibus.
Vespere Capitulum xxviii.
autem sabbati que
lucescit in prima
sabbati: venit maria mag
dalene et altera maria vide
re sepulchrum. Et ecce terremo
tus factus est magnus. An
gelus enim domini descendit de ce
lo: et accedens revolvit la
pidem: et sedebat super eum. Erat
autem aspectus eius sicut ful
gur: et vestimenta eius can
dida sicut nix. Pre timore
autem eius exterriti sunt custo
des: et facti sunt velut mor
Respondens autem angelus:
dixit mulieribus. Nolite time
re vos. Scio enim quod ihesum qui
crucifixus est queritis. Non est
hic. Surrexit enim sicut dix
it. Venite et videte locum: ubi
positus erat dominus. Et cito e
untes dicite discipulis eius
quia surrexit: et ecce precedit

vos in galileam. Ibi eum vide
bitis: ecce predixi vobis. Et
exierunt cito de monumento
cum timore et gaudio mag
no: currentes nunciare disci
pulis eius. Et ecce ihesus oc
currit illis dicens. Avete. Il
le autem accesserunt et tenuerunt
pedes eius: et adoraverunt eum.
Tunc ait illis ihesus. Nolite time
re. Ite nunciate fratribus meis
ut eant in galileam: ibi me
videbunt. Que cum abissent:
ecce quidam de custodibus vene
runt in civitatem. et nunciave
runt principibus sacerdotum
omnia que facta fuerant. Et
congregati cum senioribus consi
lio accepto: pecuniam copio
sam dederunt militibus dicentes. Di
cite quia discipuli eius noc
te venerunt: et furati sunt eum
nobis dormientibus. Et si hoc
auditum fuerit a preside: nos
suadebimus ei. et securos vos
faciemus. At illi accepta pe
cunia: fecerunt sicut erant
edocti. Et divulgatum est ver
bum istud apud iudeos: usque

in hodiernu͂ die͂. Undeci͂ aute͂
discipuli abiert͂ in galilea͂:
in monte͂ ubi co͂stituerat il
lis ihc͂. Et videntes eu͂ ado
raveru͂t. quida͂ aut͂ dubita
veru͂t. Et accedens ih͂s: lo
cutus est eis dicens. Data e͂
michi omn͂s potestas in ce
lo et in terra. Euntes ergo do
cete omn͂es gentes: baptizan
tes eos in nomi͂e patris et fi
lij et sp͂us sc͂i: docentes eos ser
vare omi͂a que͂cu͂q͂ mandavi
vobis. Et ecce ego vobiscu͂
su͂ omnibus diebz: usq͂ ad
co͂summatione͂ seculi. Explic͂
evangeliu͂ sc͂dm matheu͂.
Incipit plog͂ in ev͂geliu͂ s͂
marcu͂.

Marcus ev͂a
gelista dei
electus. et
petri i͂ bap
tismate filius atq͂ in divi
no sermone discipulus: sa
cerdotiu͂ in isrl͂ agens sc͂dm
carne͂ levita. co͂uersus ad
fide͂ xp͂i. evangeliu͂ in yta
lia scripsit: ostendens in eo
quid et generi suo deberet
et xp͂o. Na͂ initiu͂ principij
in voce p͂phetice exclamatio
nis instituens ordine͂ leviti
ce electionis ostendit: ut pre
dicans p͂destinatu͂ iohanne͂
filiu͂ zacharie in voce ange
li annu͂ciantis emissu͂. no͂ so
lu͂ verbu͂ carne͂ factu͂. sed et
corpus dn͂i in omi͂a per ver
bu͂ divine vocis a͂imatum.
initio eva͂gelice p͂dicationis
ostenderet: ut qui hec legens
sciret cui initiu͂ carnis in do
mino et ihu adueni͂etis ha
bitaculu͂ caro deberet agnos
cere. atq͂ in se verbu͂ vocis
quod in co͂sonantibus p͂di
derat inveniret. Deniq͂ et p͂
fecti eva͂gelij opus intrans
et a baptismo dn͂i p͂dicare
deu͂ inchoans non laboravit
nativitate͂ carnis qua͂ in pri
oribus viderat dicere: sed to
tus exprimens expositione͂
deserti. ieiuniu͂ numeri. te͂pta
tione͂ dyaboli. co͂gregatio
nem bestiaru͂. et ministeriu͂
p͂tulit angeloru͂: ut institu

cus nos ad intelligendū. sin
gula in breui cōpingens. nec
auctoritatē facti eī demeret.
et pficiendi operis plenitudi
nem nō negaret. Denique am
putasse sibi post fidē pollicē
dicitur: ut sacerdotio reprobꝫ
haberetur. Sed tantū cōsen
ciens fidei pdestinata potuit
electio: ut nec sic in opere ver
bi perderet. quod prius me
ruerat in genere. Nam alexā
drie episcopus fuit. Cuius
per singula opus scire. et
euangelij in se dicta dispo
nere. et disciplinam in se le
gis agnoscere. et diuinam
in carne domini intelligere
naturā: que in nos primū
requiri. dehinc inquisita vo
lumus agnosci habentes
mercedem exhortationis:
quoniam qui plantat et
qui rigat unum sunt qui
autem incrementum pres
tat deus est. Explicit pro
logus. Incipit euangeliū
secundum marcum.

Inicium eu
angelij
ihū xpī fi
lij dei: sic
ut scriptū
est in ysa
ia ppheta.
Ecce mit
to ange
lū meum
ante faciē tuā: qui ppara
bit viā tuā ante te. Vox
clamantis in deserto: para
te viā dnī: rectas facite se
mitas eius. Fuit iohan
nes in deserto baptizans et
pdicans baptismū penitē
cie in remissionē peccatorū.
Et egrediebatur ad illum
omnis iudee regio et iherosol
limite uniuersi: et baptiza
bant ab illo in iordane
flumine cōfitentes pccā sua.
Et erat iohānes vestit⁹
pilis cameli. et zona pelli
cia circa lūbos eius: et lo
custas et mel siluestre ede
bat: et pdicabat dicens.
Venit fortior me post me:

cuius non sum dignus procũbens soluere corrigiam calciamentorum eius. Ego baptizaui vos aqua: ille vero baptizabit vos spiritu sancto.
Et factum est in diebus illis uenit ihesus a nazareth galilee: et baptizatus est in iordane a iohanne. Et statim ascendens de aqua: vidit apertos celos et spiritum tanquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et vox facta est de celis. Tu es filius meus dilectus: in te cõplacui. Et statim spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et temptabatur a sathana. Eratque cum bestiis: et angeli ministrabant illi.
Postquam autem traditus est iohannes: uenit ihesus in galileam. Predicans euangelium regni dei et dicens. Quoniam impletum est tempus: et appropinquabit regnum dei. Penitemini: et credite euangelio. Et preteriens secus mare galilee vidit symonem et andream fratrem eius mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis ihesus. Venite post me: et faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus: secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum. vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius. et ipsos in naui cõponentes retia: et statim vocauit illos. Et relicto patre suo zebedeo in naui cum mercenariis: secuti sunt eum.
Et ingrediuntur capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrina eius. Erat enim docens eos quasi potestatem habens: et non sicut scribe. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu inmundo: et exclamauit dicens. Quid nobis et tibi ihesu nazarene? Venisti perdere nos? Scio quia sis sanctus dei. Et comminatus est ei ihesus dicens. Obmutesce: et exi de homine. Et discerpens eum

spiritus inmundus. et excla
mans voce magna: exiit ab
eo. Et mirati sunt omnes: ita
ut conquirerent inter se dicentes.
Quidnam est hoc? Que doctri
na hec nova? quia in potes
tate et spiritibus inmundis im
perat. et obediunt ei? Et pro
cessit rumor eius statim in omnem
regionem galilee. Et protinus
egredientes de synagoga: ve
nerunt in domum symonis et
andree. cum iacobo et iohanne.
Decumbebat autem socrus symo
nis febricitans: et statim dicunt
ei de illa. Et accedens elevavit
eam: apprehensa manu eius.
Et continuo dimisit eam fe
bris: et ministrabat eis. Vespe
re autem facto cum occidisset sol:
afferebant ad eum omnes ma
le habentes. et demonia ha
bentes. Et erat omnis civitas
congregata ad ianuam. et cu
ravit multos qui vexabantur
variis languoribus: et demoni
a multa eiciebat. Et non si
nebat loqui ea: quia sciebant
eum. Et diluculo valde surgens.

egressus abiit inde in desertum
locum: ibique orabat. Et prosecu
tus est eum symon: et qui cum
illo erant. Et cum invenissent
eum: dixerunt ei. quia omnes que
runt te. Et ait illis. Eamus
in proximos vicos et civita
tes: ut et ibi predicem. Ad hoc
enim veni. Et erat predicans in
synagogis eorum et omni ga
lilea: et demonia eiciens. Et
venit ad eum leprosus depre
cans eum: et genu flexo dixit.
Si vis potes me mundare. Ihesus
autem misertus eius. extendit
manum suam: et tangens eum ait
illi. Volo. Mundare. Et cum dix
isset: statim discessit ab eo
lepra. et mundatus est. Et com
minatus est ei. Statimque eie
cit illum: et dicit ei. Vide nemini
dixeris: sed vade ostende te prin
cipi sacerdotum: et offer pro e
mundatione tua que precepit
moyses in testimonium illis.
At ille egressus cepit predi
care et diffamare sermonem:
ita ut iam non posset mani
feste in civitatem introire. sed

foris in desertis locis esse. Et
conueniebant ad eũ vndiq̧.

Tercium Caplin ij.

Et iterum intrauit caphar
naũ post dies. Et
auditũ est q' in domo esset:
et conuenerũt multi. ita ut
nõ caperet eos ad ianuã.
Et loquebatur eis verbũ.
Et venerũt ferentes ad eum
paraliticũ: qui a quatuor
portabat'. Et cũ nõ possent
offerre eũ illi pre turba: nu
dauerũt tectũ vbi erat: et pa
tefacientes summiserũt graba
tũ in quo paraliticus iace
bat. Cũ vidisset autẽ ihesus
fidem illorũ: ait paralitico.
Fili dimittunt' tibi pctã. E
rant autẽ illic quidã de scri
bis sedentes: et cogitantes
in cordib; suis. Quid hic
sic loquitur? Blasphemat.
Quis potest dimittere pctã:
nisi solus deus? Quo statĩ
cognito ihesus spiritu suo q'
a sic cogitauerũt intra se:
dicit illis. Quid ista cogi
tatis in cordib; vestris? Quid
est facilius dicere paraliti
co. dimittuntur tibi pctã: an
dicere surge tolle grabatũ
tuũ et ambula? Vt autẽ sci
atis quia potestatẽ habet
filius hominis in terra dimit
tendi pctã: ait paralitico.
Tibi dico. surge tolle gra
batũ tuũ: et vade in domũ
tuã. Et statĩ ille surrexit. Et
sublato grabato abiit corã
omnibus: ita ut admirarẽ
tur omnes. et honorificarẽt
deũ dicentes. quia nunq̃ sic
vidimus. Et egressus est
rursus ad mare: omnisq̧
turba veniebat ad eũ: et do
cebat eos. Et cũ preteriret. vi
dit leui alphei sedentẽ ad the
loneũ: et ait illi. Sequere me.
Et surgens secutus est eum.
Et factũ est cũ accumberet i
domo illius: multi publi
cani et pctores simul discũ
bebant cũ ihesu et discipul'
eius. Erant enĩ multi: qui
et sequebant' eũ. Et scribe et
pharisei videntes quia mã
ducaret cũ publicanis et pec

catoribꝫ: dicebant discipul'
eius. Quare cū publicanis
et peccatoribꝫ manducat et bi
bit magister vester? Hoc
audito ihs: ait illis. Non ne
cesse habent sani medico: sed
qui male habent. Non enī
veni vocare iustos: sed pecca
tores. Et erant discipuli iohā
nis et pharisei ieiunātes: et
veniūt et dicūt illi. Cur dis
cipuli iohānis et phariseo
rū ieiunant: tui autē disci
puli nō ieiunāt? Et ait il
lis. Nūquid possūt filii
nuptiarū quādiu sponsus
cū illis est ieiunare? Quāto
tēpore habent secū sponsū:
nō possūt ieiunare. Venient
autē dies cū auferetur ab eis
sponsus: et tūc ieiunabūt
in illis diebꝫ. Nemo assu
mentū panni rudis. assuit
vestimento veteri. Alioquin
aufert supplementū novū
a vetere: et maior scissura
fit. Et nemo mittit vinū
novū in utres veteres. alio
quin disrūpet vinū utres:

et vinū effundetur et utres
peribūt. Sed vinū novū
in utres novos mitti de
bet. Et factū est iterū cū
sabbatis ambularet per
sata: et discipuli eius cepe
runt pgredi et vellere spicas.
Pharisei autē dicebant ei. Ec
ce quid faciūt discipuli tu
i sabbatis quod nō licet.
Et ait illis. Nūquā legistis
quid fecerit david quando ne
cessitatē habuit et esuriit ip
se et qui cū eo erant: quomodo
introiit in domū dei sub a
biathar principe sacerdotū.
et panes ppositionis mā
ducavit. quos nō licebat
manducare nisi sacerdoti
bus. et dedit eis qui cū eo
erant? Et dicebat eis.
Sabbatū pter hoīem fac
tū est: et nō homo pter
sabbatū. Itaqꝫ dn̄s est filius
hoīs etiā sabbati. Capl'
Et introivit iii.
iterū in synago
gā. Et erat ibi ho
mo habens manū aridā.

Et obseruabāt eū si sab
batis curaret: ut accusarēt
eū. Et ait homī habenti
manū aridā. Surge in me
diū. Et dicit eis. Licet sabba
tis benefacere an male? aī
mā saluā facere an perdere?
At illi tacebant. Et circūspi
ciens eos cū ira. cōtristatus
sup cecitatē cordis eorū: di
cit homī. Extende manū
tuā. Et extendit: et restitu
ta est manus illi. Exeuntes
aūt pharisei cū herodianis:
consiliū faciebant aduersus
eū quomodo eū perderēt. Et
ihūs cū discipulis suis sces
sit ad mare. Et multa
turba a galilea et iudea se
cuta est eū: et ab iherosoli
mis et ab ydumea. et trās
iordanen. et qui circa tyrū
et sydonē multitudo magna
audientes que faciebat. ve
nerūt ad eū. Et dixit disci
pulis suis: ut nauicula si
bi deseruiret ꝓpter turbam.
ne cōprimerent eū. Multos
enī sanabat: ita ut irrue
rent in eū ut illū tangerent.
Quotquot habebāt plagas.
et spūs īmundi cū illū vide
bant, procidebant ei: Et cla
mabant dicentes. Tu es fili
us dei. Et vehementer cōmi
nabatur eis: ne manifesta
rent illū. Et ascendens in
montē: vocauit ad se quos
voluit ipse. Et venerūt ad
eū. Et fecit ut essent duodecī
cū illo: et ut mitteret eos ꝑ
dicare. Et dedit illis potesta
tem curandi infirmitates:
et eiciendi demonia. Et im
posuit symoni nomē pe
trus: et iacobū zebedei et io
hannē fratrē iacobi: et im
posuit eis nomīa boaner
ges quod est filij tonitrui:
et andreā et philippū. et bar
tholomeū. et matheū. et tho
mā. et iacobū alphei et tha
deū et symonē chananeū.
et iudā scharioth qui tradi
dit illū. Et veniūt ad do
mū: et cōueniit iterū turba.
ita ut nō possent neqꝫ pa
nē manducare. Et cū audis

scent suum: exierunt tenere eum. Di
cebant enim: quoniam in furorem ver
sus est. Et scribe qui ab
ierosolimis descenderant di
cebant. quoniam beelzebub habet:
et quia in principe demoni
orum eicit demonia. Et con
vocatis eis: in parabolis
dicebat illis. Quomodo po
test sathanas sathanam eicere?
Et si regnum in se dividatur:
non potest stare regnum illud.
Et si domus super semetipsam
dispertiatur: non poterit domus
illa stare. Et si sathanas con
surrexerit in semetipsum. dis
pertitus est: et non poterit
stare. sed finem habet. Nemo
potest vasa fortis ingressus
domum diripere: nisi prius
fortem alliget: et tunc domum
eius diripiet. Amen dico
vobis: quoniam omnia dimittentur
filiis hominum peccata. et blas
phemie quibus blasphema
verunt. Qui autem blasphema
verit in spiritum sanctum. non
habet remissionem in eternum:
sed reus erit eterni delicti: quoniam

dicebant. spiritum immundum
habet. Et veniunt mater
eius et fratres: et foris stan
tes miserunt ad eum. vocantes
eum. Et sedebat circa eum tur
ba: et dicunt ei. Ecce mater
tua et fratres tui. foris que
runt te. Et respondens eis ait.
Que est mater mea et fratres
mei? Et circumspiciens eos qui
in circuitu eius sedebant: ait
Ecce mater mea et fratres mei.
Qui enim fecerit voluntatem dei:
hic frater meus et soror me
a. et mater est. Capitulum iiii.

Et iterum cepit docere
ad mare. Et con
gregata est ad eum
turba multa: ita ut in na
vem ascendens sederet in mari.
Et omnis turba circa mare
super terram erat: et docebat il
los in parabolis multa. Et
dicebat illis in doctrina su
a. Audite. Ecce exiit semi
nans ad seminandum. Et
dum seminat. aliud cecidit
circa viam: et venerunt volu
cres et comederunt illud. Ali

ud vero cecidit sup petrosa:
ubi nõ habuit terrã mul
tã. Et statim exortũ est: qm
nõ habebat altitudinẽ ter
re. Et quãdo exortus est sol.
exestuavit: et eo qd nõ ha
beret radicẽ exaruit. Et ali
ud cecidit in spinas: et as
cenderũt spine et suffocaue
rũt illud: et fructũ non de
dit. Et aliud cecidit in ter
ram bonã: et dabat fruc
tũ ascendentẽ et crescentẽ:
et afferebat vnũ triginta.
et vnũ sexaginta. et vnũ
centũ. Et dicebat. Qui ha
bet aures audiendi audi
at. Et cũ esset singularis:
interrogauerũt eũ hij qui
cũ eo erant duodecĩ. para
bolas. Et dicebat eis. Vo
bis datũ est scire misteriũ
regni dei. Illis autẽ qui
foris sũt in parabolis õ
nia fiũt: ut videntes vide
ant et nõ videãt. et audi
entes audiãt et nõ intelli
gant: nequãdo cõuertant
et dimittant eis peccata.

Et ait illis. Nescitis para
bolã hanc? Et quomodo
omnes parabolas cognosce
tis? Qui seminat: verbũ
seminat. Hij autẽ sũt qui cir
ca viã: ubi seminatur verbũ.
Et cũ audierint: cõfestim
venit sathanas et aufert v
bũ quod seminatũ est in cor
dibus eorũ. Et hij sũt simi
liter qui sup petrosa semi
nantur: qui cũ audierint ver
bũ statim cũ gaudio acci
piũt illud: et nõ habent
radicẽ in se. sed tẽporales sũt.
Deinde orta tribulatione
et persecutione ppter verbũ:
confestĩ scandalizantur. Et
alij sũt. qui in spinis sei
nantur. Hij sũt qui verbum
audiũt: et erũpne seculi
et deceptio diuiciarũ. et cir
ca reliqua cõcupiscẽtie in
troeũtes suffocant verbũ:
et sine fructu efficitur. Et
hij sũt qui sup terrã bonã
seminati sũt: qui audiũt
verbũ et suscipiũt et fructi
ficant vnũ triginta. et vnũ

sexaginta. et unũ centum.
Et dicebat illis. Nũqd
venit lucerna. ut sub modi-
o ponatur. aut sub lecto?
Nõne ut sup candelabrũ
ponatur? Non enĩ est ali-
quid absconditũ quod nõ
manifestetur: nec factũ est oc-
cultũ. sed ut in palã veniat.
Si quis habet aures audi-
endi audiat. Et dicebat
illis. Videte quid audiatis.
In qua mensura mensi fue-
ritis. remecietur vobis: et
adicietur vobis. Qui enĩ
habet dabitur illi: et qui nõ
habet etiã quod habet au-
feretur ab illo. Et dice-
bat. Sic est regnũ dei. quẽ-
admodũ si homo iaciat
sementẽ in terrã et dormi-
at. et exurgat nocte ac die.
et semen germinet et incres-
cat dũ nescit ille. Ultro enĩ
terra fructificat. primũ her-
bã: deinde spicã: deinde ple-
nũ frumentũ in spica. Et
cũ se pduxerit fructus: sta-
tĩ mittit falcẽ. qm adest
messis. Et dicebat. Cui
assimilabimus regnũ dei?
aut cui parabole cõpabi-
mus illud? Sicut granũ
synapis: quod cũ seminatũ
fuerit in terra minus est
omnibus seminibus que sunt
in terra. Et cũ seminatũ
fuerit. ascendit. et fit ma-
ius omnibus oleribus et fa-
cit ramos magnos: ita
ut possint sub umbra illi-
us aves celi habitare. Et
talibus multas parabolis
loquebatur eis verbũ: put
poterant audire. Sine para-
bola aũt nõ loquebatur
eis. Seorsũ aũt discipulis
suis disserebat omnia. Et
ait illis in illa die: cũ sero
factũ esset. Transeamus
contra. Et dimittẽtes tur-
bã: assumunt eũ ita ut erat
in navi. Et alie naves e-
rant cũ illo. Et facta est p-
cella magna venti: et fluc-
tus mittebat in navẽ: ita
ut impleretur navis. Et erat
ipse in puppi. supra cervi-

cal dormiens. Et excitant
eū: et dicūt ei. Magister:
non ad te ptinet quia per-
imus? Et exurgens cōmīa
tus est vento: et dixit mari.
Tace obmutesce. Et cessa
uit ventus: et facta est trā
quillitas magna. Et ait
illis. Quid timidi estis?
Necdū habetis fidē? Et timu
erūt timore magno: et dice
bant ad alterutrū. Quis
putas est iste? Quia vent⁹
et mare obediūt ei. Caplm
ET venerūt trās v.
fretū maris: in re
gionē gerasenor̄.
Et exeunti ei de navi. statim
occurrit de monumētis ho
mo in spiritu īmundo: qui
domiciliū habebat in mo
numētis. Et neqz catheis
iam quisq̄ eū poterat liga
re: qm sepe cōpedibus et ca
theis vinctus. dirupisset
catheuas et cōpedes cōminui
sset. Et nemo poterat eum
domare. Et semp nocte ac
die in monumētis et in mō-
tibus erat: clamans et cōcī
dens se lapidib̄. Videns aūt
ihm alonge cucurrit et ado
ravit eū: et clamans voce
magna dixit. Quid michi
et tibi ihu fili dei summi? Ad
iuro te per deū: ne me torq̄
as. Dicebat enī illi. Exi spi
ritus īmunde ab homine.
Et interrogabat eū. Quod
tibi nomē est? Et dicit ei.
Legio michi nomē est: quia
multi sumus. Et dep̄cabat
eū multū: ne se expelleret
extra regionē. Erat aūt ibi
circa montē grex porcorū
magnus pascens: et dep̄ca
bantur eū spūs dicentes. Mit
te nos in porcos: ut in eos
introeamus. Et cōcessit eis
statī ihus. Et exeūtes spūs
īmundi: introierūt in por
cos. Et magno impetu grex
p̄cipitatus est in mare ad
duo milia: et suffocati sūt
in mari. Qui aūt pascebat
eos fugerūt: et nūciauerūt
in civitatē et in agros. Et
egressi sūt videre quid esset

facti. Et veniunt ad ihesum. et
vident illum qui a demonio
vexabatur. sedentem vestitum et
sane mentis: et timuerunt.
Et narraverunt illis qui vi
derant qualiter factum esset
ei qui demonium habuerat:
et de porcis. Et rogare eum ce
perunt: ut discederet de finibus
eorum. Cumque ascenderet na
vem: cepit illum deprecari. qui
a demonio vexatus fuerat
ut esset cum illo. Et non admi
sit eum: sed ait illi. Vade in
domum tuam ad tuos: et annun
cia illis quanta tibi dominus fecerit.
et misertus sit tui. Et abiit
et cepit predicare in decapoli
quanta sibi fecisset ihesus: et o
mnes mirabantur. Et cum tran
scendisset ihesus in navi rur
sus trans fretum: convenit tur
ba multa ad illum. et erat
circa mare. Et venit quidam
de archisynagogis nomine
iayrus: et videns eum procidit
ad pedes eius: et deprecabatur
eum multum dicens. Quoniam filia
mea in extremis est: veni
impone manum super eam. ut
salva sit et vivat. Et abiit
cum illo. Et sequebatur eum
turba multa: et comprime
bant illum. Et mulier que
erat in profluvio sanguinis
annis duodecim et fuerat
multa perpessa a compluribus
medicis: et erogaverat om
nia sua nec quicquam profece
rat: sed magis deterius ha
bebat. Cum audisset de ihesu:
venit in turba retro. et tan
git vestimentum eius. Dice
bat enim. Quia si vel vesti
mentum eius tetigero: salva
ero. Et confestim siccatus est
fons sanguinis eius: et sen
sit corpore quod sanata esset
a plaga. Et statim ihesus cog
noscens in semetipso virtu
tem que exierat de eo: conver
sus ad turbam aiebat. Quis
tetigit vestimenta mea? Et
dicebant ei discipuli sui.
Vides turbam comprimentem te.
et dicis quis me tetigit? Et
circumspiciebat videre eam. que
hoc fecerat. Mulier autem ti

timens et tremens sciens quod
factum esset in se: venit et pro
cidit ante eum. et dixit ei om
nem veritatem. Ille autem dix
it ei. Filia. fides tua te sal
vam fecit. Vade in pace:
et esto sana a plaga tua.
Adhuc eo loquente: veni
unt ad archisynagogum di
centes. quia filia tua mor
tua est. Quid ultra vexas
magistrum? Ihesus autem verbo
quod dicebatur audito: a
it archisynagogo. Noli ti
mere: tantummodo crede. Et non
admisit quemquam sequi se: ni
si petrum et iacobum et iohan
nem fratrem iacobi. Et veniunt
in domum archisynagogi:
et videt tumultum et flentes
et eiulantes multum. Et in
gressus ait eis. Quid turba
mini et ploratis? Puella
non est mortua: sed dormit.
Et irridebant eum. Ipse vero
eiectis omnibus assumit pa
trem et matrem puelle. et qui
secum erant: et ingrediuntur
ubi erat puella iacens. Et
tenens manum puelle: ait il
li. Thabita cumi: quod est
interpretatum. puella tibi di
co surge. Et confestim surrex
it puella: et ambulabat.
Erat autem annorum duodecim.
Et obstupuerunt stupore
maximo. Et precepit illis
vehementer: ut nemo id
sciret. Et dixit dari illi man
ducare. Et egressus inde
abiit in patriam suam: et seque
bantur illum discipuli sui.

ET Capitulum vi.
facto sabbato:
cepit in synago
ga docere. Et multi audien
tes: admirabantur in doctri
na eius dicentes. Unde hu
ic hec omnia? Et que est sapi
entia que data est illi? et
virtutes tales que per manus
eius efficiuntur? Nonne is
te est faber filius marie?
frater iacobi et ioseph et
iude et symonis? Nonne
et sorores eius hic nobiscum
sunt? Et scandalizabantur
in illo. Et dicebat eis ihesus

sus. Quia nō est ꝓpheta si
ne honore: nisi in patria
sua. et in cognatione sua et
in domo sua. Et nō poterat
ibi virtutē ullā facere: nisi
paucos infirmos īpositis
manibus curabat. Et mi
rabatur ꝓpter incredulita
tem eorū. Et circuibat
castella in circuitu docens.
Et cōuocauit duodecim
et cepit eos mittere binos:
et dabat illis potestatē spi
rituū īmundorū. Et prece
pit eis ne quid tollerent in
via nisi virgā tantū: non
peram nō panē. neq; in zo
na es. sed calciatos sandali
is: et ne induerent͛ duabus
tunicis. Et dicebat eis. Q°
cūq; introieritis in domū: il
lic manete donec exeatis inde.
Et quicūq; non receperint
vos nec audierint vos: exeū
tes inde excutite puluerē de
pedibus vr̄is in testimoniū
illis. Et exeūtes p̄dicabāt
ut penitentiā agerent. Et
demonia multa eiciebant:

et ungebant oleo egros mul
tos. et sanabant. Et au
diuit herodes rex. manifestū
enī factū est nomen eius:
et dicebant. quia iohānes
baptista resurrexit a mortu
is: et ꝓpterea operant͛ virtu
tes in illo. Alij autē dicebāt:
quia helyas est. Alij vero
dicebant quia ꝓpheta est:
quasi vnus ex ꝓphetis.
Quo audito. herodes ait.
Quē ego decollaui iohānē:
hic a mortuis resurrexit.
Ipse enī herodes misit ac
tenuit iohannē: et vinxit
eū in carcerē. ꝓpter herodia
dem vxorē philippi fratris
sui: quia duxerat eā. Di
cebat enī iohānes herodi.
Non licet tibi habere vxorē
fratris tui. Herodias autē
insidiabatur illi: et vole
bat occidere eū. nec poterat.
Herodes enī metuebat iohā
nē: sciēs eū virꝝ iustū et sctm̄:
et custodiebat eū. Et audito
multa faciebat: et libēt eū au
diebat. Et cū dies oportun͛

accidisset: herodes natalis
sui cenā fecit principibus
et tribunis et primis gali-
lee. Cumq3 introisset filia ip-
sius herodiadis. et saltasset.
et placuisset herodi simul-
q3 recumbentibus: rex ait pu-
elle. Pete a me quod vis:
et dabo tibi. Et iuravit illi.
quia quicquid petieris dabo
tibi: licet dimidiū regni me-
i. Que cū exisset: dixit ma-
tri sue. Quid petā? Et illa
dixit. Caput iohānis bap-
tiste. Cumq3 introisset statim
cū festinatione ad regē: peti-
vit dicens. Volo: ut protinus
des michi in disco. caput io-
hannis baptiste. Et contrista-
tus est rex. Propter iusiuran-
dū et propter simul recumben-
tes noluit eā contristare: sed
misso spiculatore precepit
afferri caput eius in disco.
Et decollavit eū in carcere:
et attulit caput eius in dis-
co. et dedit illud puelle: et
puella dedit matri sue. Quo
audito. discipuli eius vene-
runt et tulerunt corpus eius:
et posuerunt illud in monu-
mento. Et convenientes a-
postoli ad ihm: renunciave-
runt illi omnia que egerant.
et docuerant. Et ait illis.
Venite seorsū in desertū locū:
et requiescite pusillū. Erant
enim qui veniebant et redibant multi:
et nec manducandi spaciū
habebant. Et ascendentes
in navē: abierunt in desertū
locū seorsū. Et viderunt eos
abeuntes. et cognoverunt
multi: et pedestres de omni-
bus civitatibus concurrerunt
illuc: et prevenerunt eos. Et
exiens vidit ihs turbam
multā: et misertus est sup
eos: quia erant sicut oves
non habentes pastorē. Et
cepit docere illos multa. Et
cū iam hora multa fieret:
accesserunt discipuli eius di-
centes. Desertus est locus
hic: et iam hora preteriit. Di-
mitte illos: ut euntes in pro-
ximas villas et vicos emant
sibi cibos quos manducent.

Et respondens ait illis. Date
illis vos manducare. Et dix
erunt ei. Euntes emamus de
nariis ducentis panes: et da
bimus eis manducare. Et di
cit eis. Quot panes habetis?
Ite et videte. Et cum cognovis
sent, dicunt. Quinque: et duos
pisces. Et precepit illis: ut ac
cumbere facerent omnes secundum
contubernia super viride fenum.
Et discubuerunt in partes: per
centenos et quinquagenos.
Et acceptis quinque panibus
et duobus piscibus, intuens
in celum benedixit et fregit
panes: et dedit discipulis su
is ut ponerent ante eos. Et
duos pisces divisit omnibus.
Et manducaverunt omnes:
et saturati sunt. Et sustule
runt reliquias fragmentorum
duodecim cophinos plenos:
et de piscibus. Erant autem
qui manducaverunt quinque
milia virorum. Et statim
coegit discipulos suos as
cendere navem, ut precederent
eum trans fretum ad bethsaidam:

dum ipse dimitteret populum.
Et cum dimisisset eos: abi
it in montem orare. Et cum
sero esset: erat navis in me
dio mari, et ipse solus in ter
ra. Et videns eos laboran
tes in remigando: erat enim
ventus contrarius eis. Et
circa quartam vigiliam noctis
venit ad eos ambulans
super mare: et volebat preterire
eos. At illi ut viderunt eum
ambulantem supra mare:
putaverunt fantasma esse.
et exclamaverunt. Omnes enim
eum viderunt: et conturbati sunt.
Et statim locutus est cum eis:
et dixit illis. Confidite. ego
sum: nolite timere. Et as
cendit ad illos in navem: et
cessavit ventus. Et plus
magis intra se stupebant.
Non enim intellexerant de pa
nibus: erat enim cor illorum
obcecatum. Et cum transfretassent:
pervenerunt in terram genezareth.
et applicuerunt. Cumque e
gressi essent de navi: continu
o cognoverunt eum. Et per

currentes uniuersã regionẽ
illã: cepaũt in grabatis
eos qui se male habebant
circũferre. ubi audiebant
eũ esse. Et quocũq; introibat
in vicos vel in villas aut
civitates: in plateis pone-
bant infirmos: et dp̃cabãtur
eũ ut vel fimbriã vesti-
menti eius tangerẽt. Et q̄t
quot tangebant eũ: salvi
fiebant. Capitulũ vii.

Et cõvenerunt ad eũ
pharisei: et quidã
de scribis venientes
ab ierosolimis. Et cũ vi-
dissent quosdã ex discipulis
eius. cõmunib; manibus
id est nõ lotis manducare
panes: vituperaverunt. Pha-
risei eñ et omnes iudei nisi
crebro lavent manus non
manducant. tenentes tradi-
tiones seniorũ: et a foro nisi
baptizent: non comedunt.
Et alia multa sunt que tra-
dita sunt illis servare: bap-
tismata calicũ. et urceorũ.
et eramentorũ et lectorum.

Et interrogabant eũ pha-
risei et scribe. Quare discipu-
li tui nõ ambulant iuxta
traditionẽ seniorũ: sed cõ-
munibus manib; mãdu-
cant panẽ? At ille respon-
dens dixit eis. Bene pphe-
vit ysaias de vobis ypocri-
tis: sicut scriptũ est. Populus
hic labiis me honorat: cor
autẽ eorũ longe est a me.
Inanem autẽ me colunt:
docentes doctrinas et p̃cepta
hoĩm. Relinquentes enim
mandatũ dei: tenetis tradi-
tionẽ hoĩm. Baptismata
urceorũ et calicũ: et alia si-
milia hiis facitis multa.
Et dicebat illis. Bene irri-
tũ facitis preceptũ dei: ut tra-
ditionẽ vestram servetis. Mo-
yses eñ dixit. Honora pa-
trem tuũ et matrẽ tuã. Et
qui maledixerit patri aut
matri: morte moriat. Vos
autẽ dicitis. Si dixerit ho-
mo patri aut matri corban
qd est donũ quodcũq; ex
me tibi profuerit. et ultra nõ

dimittitis eū quicq̄ facere
patri suo aut matri rescin
dentes verbū dei per tradici
onē vrām quā tradidistis:
et similia huiusmodi mul
ta facitis. Et advocans ite
rū turbā: dicebat illis. Au
dite me omēs: et intelligite.
Nichil est extra hominē in
troiens in eū quod possit
eū coinquinare: sed que de
homine pcedunt. illa sūt
que cōmunicant hominē.
Si quis habet aures audiē
di audiat. Et cū introis
set in domū a turba: inter
rogabant eū discipuli eius
parabolā. Et ait illis. Sic
et vos imprudentes estis? Nō
intelligitis quia omne ex
trinsecus introiens in homi
nem nō potest eū commu
nicare? quia nō introit in cor
eius. sed in ventrē et in seces
sū exit purgans omēs escas?
Dicebat autē: quia que de ho
mine exeunt. illa cōmuni
cant hominē. Ab intus enī
de corde hoīm cogitacōes
male pcedunt: adulteria.
fornicationes. homicidia.
furta. avaricie. nequicie. do
lus. impudicicia. oculus ma
lus. blasphemia. supbia.
stulticia. Omīa hec mala
ab intus pcedunt: et cōmu
nicant hominē. Et inde sur
gens: abiit in fines tyri et
sydonis. Et ingressus domū
neminē voluit scire: et nō
potuit latere. Mulier enim
statim ut audivit de eo cuius
filia habebat spiritū immū
dū: intravit et pcidit ad pe
des eius. Erat autē mulier
gentilis: syrophenissa gene
re. Et rogabat eū ut demo
niū eiceret de filia eius. Qui
dixit illi. Sine prius saturari
filios. Non est enī bonū
sumere panē filiorū: et mit
tere canibus. At illa respon
dit: et dixit ei. Utiq; dn̄e:
Nam et catelli sub mensa
comedunt de micis puerorū.
Et ait illi. Propter hunc sermo
nem vade: exiit demoniū de
filia tua. Et cū abisset do

nuũ suã: inuenit puellam
iacentẽ supra lectũ. et demo
niũ exisse. Et iterũ exiens de
finib; tyri venit per sydonẽ
ad mare galilee: inter medi
os fines decapoleos. Et ad
ducunt ei surdũ et mutũ:
et deprecabant' eũ ut impo
nat illi manũ. Et apprehen
dens eũ de turba seorsũ: mi
sit digitos suos in auricu
las eius. Et expuens. tetigit
linguã eius. Et suspiciens
in celũ: ingemuit et ait illi.
Effeta: quod est adaperire.
Et statim aperte sũt aures
eius: et solutũ est vinculũ
lingue eius: et loquebatur
recte. Et p̃cepit illis: ne cui
dicerent. Quanto autem
eis p̃cipiebat. tanto magis
plus p̃dicabant: et eo am
plius admirabant' dicentes.
Bene omnia fecit: et surdos
fecit audire et mutos loqui.
In illis Caplm viii.
diebus iterũ cũ tur
ba multa esset cum
illis, nec haberent quod mã

ducarent: cõuocatis discipu
lis ait illis. Misereor super
turbã: quia ecce iam tridu
o sustinent me: nec habent
quod manducent. Et si di
misero eos ieiunos in domũ
suã: deficient in via. Quidã
aũt ex eis delonge venerunt.
Et responderũt ei discipuli
sui. Unde istos poterit quis
hic saturare panibus in so
litudine? Et interrogauit e
os. Quot panes habetis?
Qui dixerũt. Septem. Et p̃
cepit turbe discũbere sup ter
ram. Et accipiens septem pa
nes: gratias agens fregit.
et dabat discipulis suis ut
apponerẽt. Et apposuerunt
turbe. Et habebant piscicu
los paucos. Et ipsos bene
dixit: et iussit apponi. Et
manducauerũt: et saturati
sũt. Et sustulerũt quod
superauerat de fragmentis:
septẽ sportas. Erant autẽ
qui manducauerũt quasi
quatuor milia: et dimisit
eos. Et statim ascendens nauẽ

cū discipulis suis: venit in
partes dalmanutha. Et exi
erunt pharisei et ceperūt con
quirere cū eo: querētes ab illo
signū de celo. temptantes eū.
Et ingemiscens spiritu ait.
Quid generatio ista querit
signū? Amen dico vobis: si
dabitur generationi isti sig
nū. Et dimittens eos: ascen
dens iterū navē abiit trans
fretū. Et obliti sūt sumere
panes: et nisi unū panem
nō habebant secū in navi.
Et precipiebat eis dicens.
Videte et cavete a fermento
phariseorū: et fermento hero
dis. Et cogitabant ad al
terutrū dicentes: quia panēs
non habemus. Quo cogni
to ihesus: ait illis. Quid cogi
tatis quia panes nō habe
tis? Nondū cognoscitis. nec
intelligitis? Adhuc cecatū
habetis cor vestrū? Oculos
habentes nō videtis. et aures
habentes nō auditis? nec
recordamini. quādo quinque panēs
fregi in quinque millia. et quot

cophinos fragmentorū ple
nos sustulistis? Dicunt ei.
Duodecim. Quando et septē
panes in quattuor millia:
quot sportas fragmentorū
tulistis? Et dicunt ei. Sep
tem. Et dicebat eis. Quomō
nondū intelligitis? Et ve
niūt bethsaida. et adducūt
ei cecū: et rogabant eum ut
illū tangeret. Et apprehensa
manu ceci: eduxit eū extra
vicū. Et expuens in oculos
eius. impositis manibus
suis: interrogavit eū si ali
quid videret. Et aspiciens a
it. Video homines velut arbo
res ambulantes. Deinde ite
rū imposuit manus super
oculos eius: et cepit videre.
Et restitutus est: ita ut vide
ret clare omnia. Et misit illū
in domū suā dicens. Vade
in domū tuā. Et si in vicū
introieris: nemini dixeris.
Et egressus est ihesus et disci
puli eius in castella cesaree
philippi: et in via interro
gabat discipulos suos dicēs

os. Quē me dicunt esse hoī
nes? Qui responderunt illi di
centes. Johannē baptistā:
alij helyā: alij vero quasi
unū de prophetis. Tunc dicit
illis. Vos vero quē me dici
tis esse. Respondens petrus
ait ei. Tu es xpc. Et cōmina
tus est eis: ne cui dicerent
de illo. Et cepit docere illos:
qm oportet filiū hominis
multa pati et reprobari a
senioribz et a summis sacerdo
tibus et scribis. et occidi. et
post tres dies resurgere. Et
palā verbū loquebatur.
Et apprehendens eū petrus:
cepit increpare eū. Qui cō
versus et videns discipulos
suos cōminatus est petro
dicens. Vade retro me sathan
as: qm non sapis que dei
sunt. sed que sunt hoīm.
Et cōvocata turba cum
discipulis suis: dixit eis.
Si quis vult me sequi: de
neget semetipm. et tollat
crucē suā et sequatur me.
Qui enī voluerit animā
suā saluā facere: perdet eā.
Qui autē perdiderit aīam su
am propter me et euangeliū:
saluā eam faciet. Quid enī
proderit homī si lucretur mū
dū totū: et detrimentū facia
at aīme sue? Aut quid da
bit homo cōmutationis p
aīma sua? Qui enī me
cōfessus fuerit et mea vba
in generatione ista adultera
et peccatrice: et filius hoīs
cōfitebitur eū cū venerit in
gloria patris sui cum ange
lis sanctis. Capitlm nonū.

Et dicebat illis. A
men dico vobis:
quia sunt quidā de
hic stantibus qui nō gus
tabunt mortē. donec videāt
regnū dei veniens in virtu
te. Et post dies sex assumpsit
ihesus petrū et iacobū et io
hannē. et ducit illos ī mō
tem excelsū seorsū solos: et
transfiguratus est corā ipsis.
Et vestimenta eius facta
sunt splendentia et candida
nimis velut nix: qualia

fullo sup terrā nō potest cā
dida facere. Et apparuit ill'
helyas cū moyse: et erant
loquentes cū ihū. Et respō
dens petrus: ait ihū. Rab
bi: bonū est nos hic esse. Et
faciamus tria tabernacula:
tibi unū. et moysi unū. et
helye unū. Non enī sciebat
quid diceret. Erant enī timo
re exterriti. Et facta est nu
bes obumbrans eos. Et ve
nit vox de nube dicens. Hic
est filius meus karissimus:
audite illū. Et statim circū
spicientes: neminē amplius
viderunt nisi ihm tantū secū.
Et descendentibus illis de mō
te: precepit illis ne cui q̄ vidis
sent narrarent: nisi cū fili' hōis
a mortuis resurrexerit. Et
verbū continuerunt apud se:
cōquirentes quid esset. cū a
mortuis resurrexerit. Et
interrogabant eū dicentes.
Quid ergo dicunt pharisei
et scribe: quia helyā opor
tet primū venire. Qui res
pondens ait illis. Helyas

cū venerit: primo restituet
omnia. Et quomodo scriptū
est in filiū hominis: ut mul
ta patiatur et contempnatur.
Sed dico vobis quia et hely
as venit: et fecerunt illi quę
cumque voluerunt: sicut scriptū
est de eo. Et veniens ad
discipulos suos: vidit tur
bā magnā circa eos. et scri
bas cōquirentes cū illis. Et
cōfestim omnis populus videns
ihm stupefact' ē et expave
runt: et accurrentes saluta
bant eū. Et interrogavit
eos. Quid inter vos cōqui
ritis? Et respondens un'
de turba dixit. Magister:
attuli filiū meū ad te. ha
bentē spiritū mutū. Qui
ubicumque eū apprehenderit. al
lidit eū: et spumat. et stri
det dentibus. et arescit. Et
dixi discipulis tuis ut eice
rent: et nō potuerunt. Qui
respondens eis dixit. O ge
neratio incredula. quamdiu
apud vos ero: quamdiu vos
patiar? Afferte illū ad me.

Et attulerunt eum. Et cum vidisset illum: statim spiritus conturbavit eum. Et elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogavit patrem eius. Quantum temporis est ex quo hoc ei accidit? At ille ait. Ab infantia. Et frequenter eum et in ignem et in aquas misit: ut eum perderet. Sed si quid potes: adiuva nos misertus nostri. Ihesus autem ait illi. Si potes credere: omnia possibilia credenti. Et continuo exclamans pater pueri: cum lacrimis aiebat. Credo domine: adiuva incredulitatem meam. Et cum videret Ihesus concurrentem turbam: comminatus est spiritui inmundo dicens illi. Surde et mute spiritus, ego tibi precipio exi ab eo: et amplius ne introeas in eum. Et clamans et multum discerpens eum: exiit ab eo. Et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerent quia mortuus est. Ihesus autem tenens manum eius elevavit illum: et surrexit. Et cum introisset in domum: discipuli eius secreto interrogabant eum. Quare nos non potuimus eicere eum? Et dixit illis. Hoc genus in nullo potest exire: nisi in oratione et ieiunio. Et inde profecti pretergrediebantur galileam: nec volebat quemquam scire. Docebat autem discipulos suos: et dicebat illis. Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum et occident eum: et occisus tertia die resurget. At illi ignorabant verbum: et timebant eum interrogare. Et venerunt capharnaum. Qui cum domi essent: interrogabat eos. Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem inter se in via disputaverant: quis esset illorum maior. Et residens vocavit duodecim: et ait illis. Si quis vult primus esse: erit omnium novissimus. et omnium minister. Et accipiens puerum: statuit eum in medio eorum. Quem cum complexus esset: ait illis. Quisquis

vnū ex huiusmodi pueris
receperit in nomine meo: me
recipit. Et quicūq; me
susceperit: nō me suscipit.
sed eū qui me misit. Res-
pondit illi iohānes dicens.
Magister vidimus quendā
in nomine tuo eiciente demo
nia. qui nō sequitur nos:
et phibuimus eū. Ihesus aūt
ait. Nolite phibere eū. Ne
mo est enim qui faciat virtu
tem in nomine meo: et pos
sit cito male loqui de me.
Qui enim non est aduersū
vos: p vob est. Quisq̄s enī po
tū dederit vob calicē aque in
nomine meo. quia xpi estis:
amen dico vobis. nō perdet
mercedē suā. Et quisquis
scandalizauerit vnū ex his
pusillis credentib; in me: bo
nū est ei magis si circūdare
tur mola asinaria collo eius
et in mare mitteretur. Et si
scandalizauerit te manus
tua: abscide illā. Bonū est
tibi debilē introire in vitā:
q̄ duas manus habentē
ire in gehennā in ignē inex
tinguibilē: Ubi vermis
eorū non moritur. et ignis
nō extinguitur. Et si pes tu
us te scandalizat: amputa
illū. Bonū est tibi claudū
introire in vitā eternā: q̄
duos pedes habentē mitti
in gehennā ignis inextin
guibilis: ubi vermis eorū
nō moritur. et ignis nō ex
tinguitur. Quod si oculus tu
us scandalizat te: eice eum.
Bonū est tibi luscū introire
in regnū dei: q̄ duos ocu
los habentē mitti in gehē
nam ignis: ubi vermis eo
rū non moritur. et ignis
non extinguitur. Omnis enī
igne salietur: et omnis victi
ma salietur. Bonū est sal.
Quod si sal insulsū fuerit:
in quo illud condietis?
Habete in vobis sal: et pa
cem habete inter vos. Ca
pitulū x.
Et inde
exurgens: venit
in fines iudee ul
tra iordanē. Et conueniunt

iterū turbe ad eū: et sicut cō
sueuerat iterū docebat illos.
Et accedentes pharisei: inter
rogabant eū si licet viro
uxorē dimittere temptātes
eū. At ille respondens dixit
eis. Quid vobis p̄cepit mo
yses? Qui dixerūt. Moyses
permisit libellū repudii scri
bere et dimittere. Quibus
respondens ihūs ait. Ad
duriciā cordis vr̄i scripsit
vobis preceptū istud. Ab ini
tio autē creature masculū
et feminā fecit eos deus: et
dixit. Propter hoc relinquet
homo patrē suū et matrē.
et adherebit ad uxorē suā:
et erūt duo in carne una.
Itaqz iam nō sūt duo: sed
una caro. Quod ergo deus
coniunxit: homo nō separet.
Et in domo iterū discipu
li eius de eodē interrogaue
runt eū. Et dixit illis. Qui
cūqz dimiserit uxorē suā et
aliā duxerit: adulteriū cō
mittit sup eam. Et si uxor
dimiserit virū suū et alii

nupserit: mechatur. Et off
erebant illi paruulos: ut
tangeret illos. Discipuli
autē cōminabantur offeren
tibus. Quos cū videret ihs:
indigne tulit. et ait illis.
Sinite paruulos venire ad
me: et ne prohibueritis eos.
Taliū est enī regnum dei.
Amen dico vobis: quisqs
non receperit regnū dei ve
lut paruulus nō intrabit
in illud. Et complexans eos.
et imponens manus super
illos: bn̄dicebat eos. Et
cū egressus esset in via: pro
currens quidā genu flexo an
te eū rogabat eū dicēs. Magi
ster bone: qd faciā ut vitā eter
nam percipiā? Ihūs autē
dixit ei. Quid me dicis bo
nū? Nemo bonus: nisi unus
deus. Precepta nosti? Ne ad
ulteres. ne occidas. ne fure
ris. ne falsū testimonium
dixeris. ne fraudē feceris: ho
nora patrē tuū et matrē.
At ille respōdens ait illi.
Magister: omnia hec obser

uaui a iuuentute mea. Ihe
sus autẽ intuitus eũ dilexit
eũ: et dixit illi. Vnũ tibi de
est. Vade quecũq; habes ven
de et da pauperib;: et habe
bis thesaurũ in celo: et ve
ni sequere me. Qui contri
status in verbo: abijt me
rens. Erat eñ habens pos
sessiones multas. Et circũ
spiciens ihūs: ait discipu
lis suis. Q̃m difficile qui
pecunias habent in regnũ
dei introibũt. Discipuli aũt
obstupescebãt in verbis ei9.
At ihūs rursus respondens:
ait illis. Filioli: q̃m diffici
le est cõfidentes in pecunijs.
in regnũ dei introire. Facili9
est camelũ per foramẽ acus
transire: q̃ diuitẽ intrare
in regnũ dei. Qui magis
ãmirabant: dicentes ad se
metipsos. Et quis potest sal
uus fieri? Et intuens eos
ihūs ait. Apud homines im
possibile est: sed nõ apd deũ
Oĩa eñ possibilia st apd deũ.
Et cepit petrus ei dicẽ. Ecce ni

oĩa
misim9 et secuti sumus te.
Respondẽs ihūs ait. Amen
dico vob: nemo ẽ qui reliq
rit domũ aut fratres aut
sorores. aut patrẽ aut ma
trem. aut filios aut agros
pp̃ter me et pp̃ter euãgeliũ:
qui non accipiet centies tã
tũ nunc in tempore hoc. do
mos et fratres et sorores et
matres et filios. et agros
cũ persecutionib;. et in secu
lo futuro vitã eternã. Mul
ti autẽ erunt primi nouissi
mi: et nouissimi primi.
Erant aũt in via ascendentes
in ierosolimã: et p̃cedebat
illos ihūs. Et stupebant:
et sequentes timebant. Et as
sumens iterũ duodecĩ: cepit
illis dicere que essent ei ven
tura. Quia ecce ascendim9
ierosolimã: et filius ho
minis tradetur principib;
sacerdotũ et scribis et senio
ribus: et damnabunt eũ
morte. Et tradent eũ genti
bus et illudent ei: et conspu
ent in eũ. et flagellabunt

eum. et interficient eum: et tercia
die resurget. Et accedunt
ad eum iacobus et iohannes
filii zebedei dicentes. Ma-
gister: volumus ut quodcumque
petierimus facias nobis.
At ille dixit eis. Quid vul-
tis ut faciam vobis? Et dix-
erunt. Da nobis ut unus
ad dexteram tuam et alius ad
sinistram tuam. sedeamus in
gloria tua. Ihesus autem ait
eis. Nescitis quid petatis.
Potestis bibere calicem quem
ego bibo? aut baptismo quo
ego baptizor baptizari? At
illi dixerunt ei. Possumus.
Ihesus autem ait eis. Calicem
quidem quem ego bibo bibetis.
et baptismo quo ego bapti-
zor baptizabimini: sedere autem
ad dexteram meam vel ad sinis-
tram non est meum dare vobis:
sed quibus paratum est. Et
audientes decem: ceperunt in-
dignari de iacobo et iohan-
ne. Ihesus autem vocans eos:
ait illis. Scitis quia hii qui
videntur principari gentibus

dominantur eis: et principes eo-
rum potestatem habent ipsorum?
Non ita est autem in vobis:
sed quicumque voluerit fieri ma-
ior. erit vester minister. Et qui-
cumque voluerit in vobis primus
esse: erit omnium servus. Nam
et filius hominis non venit ut
ministraretur ei: sed ut ministraret.
et daret animam suam redemptio-
nem pro multis. Et veni-
unt iherico. Et proficiscente
eo de iherico. et discipulis eius
et plurima multitudine: fi-
lius thimei. barthimeus cecus
sedebat iuxta viam mendicans.
Qui cum audisset quod ihesus na-
zarenus est: cepit clamare
et dicere. Fili david ihesu: mi-
serere mei. Et comminabantur
ei multi ut taceret. At ille
multo magis clamabat. Fi-
li david: miserere mei. Et stans
ihesus: precepit illum vocari. Et
vocant cecum: dicentes ei. Ani-
mequior esto. Surge, vocat
te. Qui, proiecto vestimento
suo: exiliens venit ad eum. Et
respondens ihesus: dixit illi.

Quid vis tibi faciā? Cecus
autē dixit ei. Rabboni: ut vi-
deam. Ihesus autē ait illi. Va-
de: fides tua te saluū fecit. Et
cōfestim vidit: et sequebatur
eum in via. Capitulū xi.

Et cū appropinqua-
rent ierosolime et
bethanie ad mon-
tem oliuarū: mittit duos
ex discipulis suis. et ait illis.
Ite in castellū quod ē cōtra
vos: et statim introeūtes il-
luc. inuenietis pullū liga-
tū sup quē nemo adhuc ho-
minū sedit. Soluite illū:
et adducite. Et si quis vob'
dixerit quid facitis: dicite
quia dño necessari' ē. Et
cōtinuo illū dimittet huc.
Et abeuntes inuenerunt
pullū ligatū ante ianuā
foris in biuio: et soluūt
eū. Et quidā de illic stanti-
bus: dicebant illis. Quid
facitis soluentes pullū? Qui
dixerūt eis. sicut preceperat il-
lis ihesus. Et dimiserūt eis. Et
duxerūt pullū ad ihesū: et
imponūt illi vestimenta
sua. et sedit sup eū. Multi
autē vestimenta sua strau-
erunt in via: alij autē fron-
des cedebant de arboribꝫ et st-
ernebant in via. Et qui p-
ibant et qui sequebantur:
clamabāt dicentes. Osan-
nā: bñdictus qui venit ī
noīe dñi. Benedictū quod
venit regnū pris nri dauid:
osanna in excelsis. Et in-
troiuit ierosolimā in tem-
plū. Et circūspectis omibꝫ:
cū iam vespera esset hora.
exijt in bethaniā cū duode-
cim. Et alia die cū exirent
a bethania: esuriit. Cūqꝫ vi-
disset alonge ficū habentē
folia: venit si quid forte ī-
ueniret in ea. Et cū venisset
ad eā: nichil inuenit preter
folia. Non enī erat tempus
ficorū. Et respondēs dixit ei.
Jam nō amplius in eternū
quisqꝫ fructū ex te mandu-
cet. Et audiebāt discipuli
eius. Et veniūt ierosoli-
mā. Et cū introisset templū.

cepit eicere vendentes et emē
tes de templo: et mensas nū
mulariorū et cathedras vē
dentiū columbas evertit. Et
non sinebat: ut quisquā trās
ferret vas per templū. Et do
cebat dicens eis. Nonne scrip
tum est. quia domus mea
domus orationis vocabitur
omnibus gentibus? Vos aūt
fecistis eā speluncā latronū.
Quo audito: principes
sacerdotū et scribe querebāt
quomodo eū perderent. Time
bant enī eū: quia universa
turba admirabatur sup doctri
na eius. Et cū vespera fac
ta esset: egrediebatur de civi
tate. Et cū mane transirent:
viderūt ficū aridā factā a ra
dicibus. Et recordatus petrus
dixit ei. Rabbi: ecce ficus quā
maledixisti aruit. Et res
pondens ihesus: ait illis. Ha
bete fidem dei. Amen dico vo
bis: quia quicūqz dixerit
huic monti tollere et mittē
in mare. et nō hesitaverit
in corde suo. sed crediderit. q
et quodcūqz dixerit fiat: fiet ei.
Propterea dico vobis. Om
nia quecūqz orantes petitis:
credite quia accipietis et eve
nient vobis. Et cū stabi
tis ad orandū. dimittite si
quid habetis adversus aliquē: ut et
pater vester qui in celis est dimittat vobis pecca
ta vestra. Quod si vos nō dimiseritis: nec
pater vester qui in celis est dimittet vobis pecca
ta vestra. Et veniūt rursū ierosolimā.
Et cū ambularet in templo: ac
cedūt ad eū summi sacerdotes et scribe
et seniores. et dicūt illi. In qua
potestate hec facis? Et quis
tibi dedit hanc potestatē ut
ista facias? Ihesus autē respō
dens: ait illis. Interrogabo
vos et ego unū verbū. et res
pondete michi: et dicam vobis
in qua potestate hec faciā.
Baptismū iohannis de celo erat
an ex hominibus? Respondete
michi. At illi cogitabant se
cū dicentes. Si dixerimus
de celo: dicet nobis. Quare
nō credidistis ei? Si dixeri
mus ex hominibus: timemus
populum. Omnes enim habebant

Iohannem: quia vere propheta esset. Et respondentes: dicunt Iesu. Nescimus. Et respondens Iesus: ait illis. Neque ego dico vobis in qua potestate hec facio. Capitulum xij.

Et cepit illis in parabolis loqui. Vineam pastinavit homo et circumdedit sepem. et fodit lacum et edificavit turrim. et locavit eam agricolis: et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore servum: ut ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehensum eum ceciderunt: et dimiserunt vacuum. Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt. et contumeliis affecerunt. Et rursum alium misit: et illum occiderunt. Et plures alios: quosdam cedentes. alios vero occidentes. Adhuc ergo unum habens filium karissimum: et illum misit ad eos novissimum dicens: Quia reverebuntur filium meum. Coloni autem dixerunt ad invicem. Hic est heres. venite occidamus eum: et nostra erit hereditas. Et apprehendentes eum occiderunt: et eiecerunt extra vineam. Quid ergo faciet dominus vinee? Veniet et perdet colonos: et dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis. lapidem quem reprobaverunt edificantes. hic factus est in caput anguli: a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris? Et querebant eum tenere: et timuerunt turbam. Cognoverunt enim: quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.

Et mittunt ad eum quosdam ex phariseis et herodianis: ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei. Magister scimus quia verax es: et non curas quemquam. Nec enim vides in faciem hominum: sed in veritate viam dei doces. Licet dari tributum cesari an non dabimus? Qui sciens versutiam eorum: ait illis. Quid me temptatis? Afferte michi denarium ut videam. At illi attule

niunt ei. Et ait illis. Cuius ē
ymago hec et inscriptio?
Dicunt illi. Cesaris. Respon
dens autē ihesus: dixit illis.
Reddite igitur que sunt cesa
ris cesari: et que sunt dei deo.
Et mirabantur sup eo. Et ve
niūt ad eū saducei qui dicūt
resurrectionē non esse: et in
terrogabant eū dicentes.
Magister. moyses nob' scp
sit ut si cuius frater mortu
us fuerit et dimiserit uxorē.
et filios nō reliquerit: acci
piat frater eius uxorē ipsi
us. et resuscitet semen frat'
suo. Septē ergo fratres erant:
et primus accepit uxorē. et
mortuus est nō relicto semine.
Et secūdus accepit eam. et
mortuus est: et nec iste re
liquit semen. Et tercius simi
liter. Et acceperūt eā simi
liter septē: et nō reliquerunt
semen. Novissima oīm de
functa est et mulier. In resur
rectione ergo cū resurrexerint.
cuius de hys erit uxor? Sep
tem enī habuerunt eā uxorē.

Et respondēs ihesus: ait illis.
Nōne ideo erratis: nō scien
tes scripturas neq; virtutē
dei? Cū enī a mortuis resur
rexerint: neq; nubent neq;
nubentur. sed sunt sicut angeli
in celis. De mortuis autē
qd' resurgant nō legistis in
libro moysi sup rubū: quo
modo dixerit illi deus inqui
ens. ego sū deus abrahā et
deus ysaac et deus iacob?
Non est deus mortuorū: sed
vivorū. Vos ergo multū er
ratis. Et accessit unus de
scribis qui audierat illos
cōquirentes. et videns qm̄
bene illis responderit: inter
rogavit eū quod esset primū
oīm mandatū. Ihesus autē
respondit ei: quia primū
oīm mandatū est. Audi is
rael. dn̄s deus nr̄. deus un'
est: et diliges dn̄m deū tuū
ex toto corde tuo. et ex tota
aīma tua. ex tota mente
tua. et ex tota virtute tua.
Hoc est primū mandatū.
Secundū autē simile ē illi.

Diliges proximum tuum tamquam
te ipsum. Maius horum aliud
mandatum non est. Et ait
illi scriba. Bene magister
in veritate dixisti: quia unus
est. et non est alius preter eum.
Et ut diligatur ex toto corde
et ex toto intellectu. et ex to
ta anima. et ex tota fortitudi
ne: et diligere proximum tamquam
se ipsum. maius est omnibus
holocaustomatibus et sacrifi
ciis. Ihesus autem videns quod sa
pienter respondisset: dixit il
li. Non es longe a regno dei.
Et nemo iam audebat eum
interrogare. Et respondens
ihesus: dicebat docens in tem
plo. Quomodo dicunt scribe
christum filium esse david? Ipse
enim david dicit in spiritu sancto.
Dixit dominus domino meo sede a
dextris meis: donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum
tuorum. Ipse ergo david dicit
eum dominum: et unde est filius
eius? Et multa turba eum
libenter audiebat. Et dice
bat eis in doctrina sua. Ca
vete a scribis. qui volunt
in stolis ambulare. et salu
tari in foro. et in primis
cathedris sedere in synago
gis. et primos discubitus
in cenis: Qui devorant
domos viduarum sub obtentu
prolixe orationis. Hii accipi
ent prolixius iudicium. Et se
dens ihesus contra gazophila
cium: aspiciebat quomodo
turba iactaret es in gazo
philacium. Et multi divites
iactabant multa. Cum venis
set autem una vidua pauper:
misit duo minuta quod est
quadrans. Et convocans
discipulos suos: ait illis.
Amen dico vobis: quoniam vi
dua hec pauper plus omnibus
misit. qui miserunt in gazo
philacium. Omnes enim ex eo
quod habundabat illis
miserunt. Hec vero de penu
ria sua omnia que habuit
misit: totum victum suum. xiii.
Et cum Capitulum
egrederetur de templo:
ait illi unus ex

discipulis suis. Magister
aspice quales lapides et quales
structure. Et respondens ihesus:
ait illi. Vides has omnes ma-
gnas edificationes? Non relin-
quetur lapis super lapidem: qui
non destruatur. Et cum sede-
ret in monte oliueti contra
templum: interrogabant eum
separatim. petrus et iacobus
et iohannes. et andreas. Dic
nobis quando ista fient: et quod
signum erit quando hec omnia
incipiant consummari. Et res-
pondens ihesus: cepit dicere
illis. Videte ne quis vos se-
ducat. Multi enim venient
in nomine meo dicentes. quia
ego sum: et multos seducent.
Cum audieritis autem bella et
opiniones bellorum: ne ti-
mueritis. Oportet enim fieri:
sed nondum finis. Exurget
enim gens super gentem et reg-
num super regnum: et erunt terre-
motus per loca et fames.
Initium dolorum hec. Videte
autem vosmetipsos. Tradent
enim vos in consiliis et in sy-
nagogis vapulabitis: et
ante presides et reges stabitis
propter me. in testimonium illis.
Et in omnes gentes primum
oportet predicari euangelium.
Et cum duxerint vos traden-
tes. nolite precogitare quid
loquamini: sed quod datum
vobis fuerit in illa hora id
loquamini. Non enim estis vos
loquentes: sed spiritus sanctus. Tra-
det autem frater fratrem in mor-
tem: et pater filium. Et consur-
gent filii in parentes: et morti-
te afficient eos. Et eritis o-
dio omnibus: propter nomen
meum. Qui autem sustinuerit
in finem: hic saluus erit.
Cum autem videritis abho-
minationem desolationis
stantem ubi non debet: qui
legit intelligat. Tunc qui
in iudea sunt fugiant in mon-
tes: et qui super tectum ne descen-
dat in domum: nec introe-
at ut tollat quid de domo su-
a. Et qui in agro erit: non
reuertatur retro tollere vesti-
mentum suum. Ve autem preg-

nantibus et nutrientibus
in illis diebus. Orate ve
ro: ut hyeme non fiat. Erunt
enim dies illi tribulationes tales
quales non fuerunt ab initio
creature quam condidit deus
usque nunc: neque fient. Et ni
si breviasset dominus dies: non
fuisset salva omnis caro. Sed
propter electos quos elegit: bre
viavit dies. Et tunc si quis
vobis dixerit ecce hic est christus
ecce illic: ne credideritis. Ex
urgent enim pseudo christi et pseu
do prophete: et dabunt signa et
portenta ad seducendos, si fie
ri potest etiam electos. Vos er
go videte: ecce predixi vobis
omnia. Sed in illis diebus
post tribulationem illam sol
contenebrabitur: et luna non
dabit splendorem suum. et stelle
celi erunt decidentes: et virtutes
que sunt in celis movebuntur.
Et tunc videbunt filium hominis
venientem in nubibus cum vir
tute multa et gloria. Et tunc
mittet angelos suos et con
gregabit electos a quatuor ven
tis: a summo terre usque ad sum
mum celi. A ficu autem discite pa
rabolam. Cum iam ramus eius te
ner fuerit, et nata fuerint
folia: cognoscitis quia in
proximo sit estas. Sic et vos
cum hec videritis fieri: scitote
quod in proximo sit in ostiis.
Amen dico vobis: quoniam non
transibit generatio hec, do
nec omnia ista fiant. Celum
et terra transibunt: verba
autem mea non transibunt.
De die autem illa vel hora
nemo scit: neque angeli in ce
lo, neque filius nisi pater.
Videte vigilate et orate:
nescitis enim quando tempus
sit. Sicut homo qui pere
gre profectus reliquit domum
suam. et dedit servis suis po
testatem cuiusque operis: et ia
nitori precepit ut vigilet. Vi
gilate ergo: nescitis enim
quando dominus domus veniat se
ro an media nocte an gal
licantu an mane: ne cum ve
nerit repente inveniat vos
dormientes. Quod autem vobis

dicto: omnibus dico. Vigilate.
Erat Capitulum xiiii.
autem pascha: et a
zima post biduum.
Et querebant summi sacer
dotes et scribe: quomodo eum
dolo tenerent et occiderent.
Dicebant enim. Non in die
festo. Ne forte tumultus fie
ret populi. Et cum esset betha
nie in domo symonis lepro
si et recumberet: venit mulier
habens alabastrum unguenti
nardi spicati preciosi: et frac
to alabastro. effudit super
caput eius. Erant autem qui
dam indigne ferentes intra se
metipsos: et dicentes. Ut quid
perdicio ista unguenti fac
ta est? Poterat enim unguen
tum istud venundari plusquam
trecentis denariis: et dari
pauperibus. Et fremebant
in eam. Ihesus autem dixit. Sini
te eam. Quid illi molesti
estis? Bonum opus operata
est in me. Semper enim pau
peres habetis vobiscum: et
cum volueritis potestis illis
benefacere. Me autem non se
per habetis. Quod habuit
hec fecit: prevenit ungere cor
pus meum in sepulturam. Amen
dico vobis: ubicumque predica
tum fuerit evangelium istud in
universo mundo: et quod fe
cit hec narrabitur in memo
riam eius. Et iudas scario
thes unus de duodecim abiit
ad summos sacerdotes: ut pro
deret eum illis. Qui audientes
gavisi sunt: et promiserunt ei
pecuniam se daturos. Et que
rebat quomodo illum oportu
ne traderet. Et primo die a
zimorum quando pascha immo
labant: dicunt ei discipuli.
Quo vis eamus et paremus
tibi: ut manduces pascha?
Et mittit duos ex discipulis
suis: et dicit eis. Ite in civita
tem: et occurret vobis homo
lagenam aque baiulans. Se
quimini eum: et quocumque intro
ierit dicite domino domus quia
magister dicit. Ubi est refec
tio mea ubi pascha cum dis
cipulis meis manducem?

Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum: et illic parate nobis. Et abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem: et invenerunt sicut dixerat illis: et paraverunt pascha. Respere autem facto: venit cum duodecim. Et discumbentibus eis et manducantibus: ait ihesus. Amen dico vobis: quia unus ex vobis me tradet qui manducat mecum. At illi ceperunt contristari: et dicere ei singillatim. Numquid ego? Qui ait illis. Unus ex duodecim: qui intingit mecum manum in catino. Et filius quidem hominis vadit: sicut scriptum est de eo. Ve autem homini illi: per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis: accepit ihesus panem et benedicens fregit et dedit eis et ait. Sumite. Hoc est corpus meum. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illis. Hic est sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: quod iam non bibam de genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno dei. Et ympno dicto: exierunt in montem olivarum. Et ait eis ihesus. Omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est. Percutiam pastorem: et dispergentur oves. Sed postquam resurrexero: precedam vos in galileam. Petrus autem ait ei. Et si omnes scandalizati fuerint: sed non ego. Et ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusquam bis gallus vocem dederit: ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur. Et si oportuerit me simul commori tibi: non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant. Et veniunt in predium cui nomen gethsemani. Et ait

discipulis suis. Sedete hic:
donec orē. Et assumit petrum et
iacobum et iohannem secum: et cepit
pavere et tedere. Et ait il-
lis. Tristis est anima mea.
usque ad mortē. Sustinete
hic: et vigilate. Et cum
processisset paululum: procidit
super terrā et orabat ut si fie-
ri posset transiret ab eo ho-
ra. Et dixit. Abba pater om-
nia tibi possibilia sunt: trans-
fer calicē hunc a me. Sed
nō quod ego volo: sed quod
tu. Et venit: et invenit eos
dormientes. Et ait petro. Sy-
mon dormis? Non potuis-
ti una hora vigilare? Vi-
gilate et orate: ut nō intre-
tis in temptationē. Spiritus
quidē promptus: caro autem
infirma. Et iterum abiens:
oravit eundē sermonē di-
cens. Et reversus denuo: in-
venit eos dormientes. Erant
enim oculi eorum gravati: et
ignorabant quid respon-
derent ei. Et venit tercio:
et ait illis. Dormite iam:

et requiescite. Sufficit. Ve-
nit hora: ecce tradetur filius
hominis in manus peccatorum.
Surgite eamus. Ecce qui
me tradet prope est. Et ad-
huc eo loquente: venit Iu-
das scarioth unus ex duo-
decim. et cum eo turba multa
cum gladiis et lignis. a sum-
mis sacerdotibus et a scribis
et a senioribus. Dederat
autem traditor eius signum eis
dicens. Quemcumque osculatus
fuero: ipse est tenete eum. et
ducite caute. Et cum venisset:
statim accedens ad eum ait.
Rabbi. Et osculatus est eum.
At illi manus iniecerunt in
eum: et tenuerunt eum. Unus
autem quidam de circumstantibus
educens gladium. percussit ser-
vum summi sacerdotis: et am-
putavit illi auriculam. Et
respondens ihesus: ait illis.
Tanquam ad latronem existis
cum gladiis et lignis compre-
hendere me? Cotidie eram
apud vos in templo docens:
et nō me tenuistis. Sed ut

adimpleantur scripture. Tunc
discipuli eius relinquentes
eum: omnes fugerunt. Adoles
cens autem quidam sequebatur
eum. amictus syndone super
nudo: et tenuerunt eum. At ille
reiecta syndone: nudus pro
fugit ab eis. Et adduxerunt
ihesum ad summum sacerdotem:
et convenerunt omnes sacerdo
tes. et scribe et seniores. Pe
trus autem a longe secutus est
eum: usque intro in atrium sum
mi sacerdotis. Et sedebat cum
ministris: et calefaciebat se ad
ignem. Summi vero sacerdo
tes et omne concilium querebant
adversus ihesum testimonium.
ut eum morti traderent: nec in
veniebant. Multi enim testi
monium falsum dicebant adver
sus eum: et convenientia testi
monia non erant. Et qui
dam surgentes falsum testimo
nium ferebant adversus eum
dicentes. Quoniam nos audivi
mus eum dicentem. Ego dissol
vam templum hoc manu
factum: et post triduum aliud
non manufactum edificabo.
Et non erat conveniens testi
monium illorum. Et exurgens
summus sacerdos in medium:
interrogavit ihesum dicens.
Non respondes quicquam ad
ea que tibi obiciuntur ab his?
Ille autem tacebat: et nichil
respondit. Rursum summus
sacerdos interrogabat eum:
et dicit ei. Tu es xpc filius
dei benedicti? Ihesus autem
dixit illi. Ego sum. Et videbi
tis filium hominis a dextris se
dentem virtutis: et venientem
cum nubibus celi. Summus
autem sacerdos scindens vesti
menta sua. ait. Quid
adhuc desideramus testes?
Audistis blasphemiam. Quid
vobis videtur? Qui omnes
condempnaverunt eum esse reum
mortis. Et ceperunt qui
dam conspuere eum. et velare fa
ciem eius: et colaphis eum
cedere. et dicere ei. Prophetiza.
Et ministri alapis eum cedebant.
Et cum esset petrus in a
trio deorsum: venit una ex

ancillis summi sacerdotis.
Et cum vidisset petrum calefa-
cientem se: aspiciens illum ait.
Et tu cum ihesu nazareno eras.
At ille negavit dicens. Neque
scio: neque novi quid dicas.
Et exiit foras ante atrium:
et gallus cantavit. Rursus
autem cum vidisset illum ancilla:
cepit dicere circumstantibus.
Quia hic ex illis est. At ille
iterum negavit. Et post pu-
sillum: rursus qui astabant
dicebant petro. Vere ex illis
es: nam et galileus es. Ille
autem cepit anathematizare
et iurare: quia nescio homi-
nem istum quem dicitis. Et
statim iterum gallus cantavit.
Et recordatus est petrus
verbi quod dixerat ei ihesus.
Priusquam gallus cantet bis.
ter me negabis: et cepit flere.

Et confestim. Capitulum xv.
mane con-
silium facientes sum-
mi sacerdotes cum senioribus
et scribis et universo conci-
lio: Vincientes ihesum duxe-
runt et tradiderunt pilato.
Et interrogavit eum pila-
tus. Tu es rex iudeorum? At
ille respondens: ait illi. Tu
dicis. Et accusabant eum
summi sacerdotes in multis.
Pilatus autem rursum interro-
gabat eum dicens. Non respon-
des quicquam? Vide in quantis
te accusant. Ihesus autem am-
plius nihil respondit: ita
ut miraretur pilatus. Per
diem autem festum dimittere
solebat illis unum ex vinctis
quemcumque petissent. Erat
autem qui dicebatur barra-
bas: qui cum seditiosis erat
vinctus. qui in seditione fe-
cerat homicidium. Et cum ascen-
disset turba: cepit rogare
sicut semper faciebat illis.
Pilatus autem respondit eis
et dixit. Vultis dimittam vo-
bis regem iudeorum? Sciebat
enim: quod per invidiam tradidis-
sent eum summi sacerdotes.
Pontifices autem concitaverunt
turbam: ut magis barrabam
dimitteret eis. Pilatus

autē iterū respondens: ait illis.
Quid ergo vultis faciā re
gi iudeorū? At illi iterū cla
maverunt. Crucifige eum.
Pilatus vero dicebat eis.
Quid enī mali fecit? At illi
magis clamabant. Crucifi
ge eū. Pilatus autē volens
ṗplo satisfacere. dimisit il
lis barrabam: et tradidit ihm
flagellis cesū. ut crucifige
retur. Milites autē duxerunt
eū intro in atriū pretorij:
et convocant totā cohortē:
et induunt eū purpura. Et
imponunt ei plectentes spine
am coronā: et ceperunt salu
tare eū. Ave rex iudeorū. Et
percutiebant caput eius arū
dine: et conspuebant eū: et
ponentes genua adorabant
eū. Et postquā illuserunt ei:
exuerunt illū purpura. et in
duerunt eū vestimentis suis.
Et educunt illū: ut crucifige
rent eū. Et angariaverunt
pretereuntē quempiam symo
nem cyreneū venientē de vil
la. patrē alexandri et rufi:
ut tolleret crucē eius. Et
perducunt illū in golgatha
locū: quod est interpretatū cal
varie locus. Et dabant
ei bibere mirratū vinū: et
nō accepit. Et crucifigen
tes eū: diviserunt vestimenta
eius. mittentes sortē sup eis
quis quid tolleret. Erat
autē hora tercia: et crucifixe
runt eū. Et erat titulus cau
se eius inscriptus: rex iudeorū.
Et cum eo crucifigunt duos
latrones: unū a dextris. et
aliū a sinistris eius. Et
adimpleta est scriptura que
dicit. Et cū iniquis deputa
tus est. Et pretereuntes blas
phemabant eū: moventes
capita sua et dicentes. Vah
qui destruit templū dei: et
in tribus diebus edificat.
Salvū fac temetipsum: descē
dens de cruce. Similiter et
summi sacerdotes ludentes ad
alterutrum: cū scribis dice
bant. Alios salvos fecit:
seipsum nō potest salvū fa
cere? Xpc rex isrl' descendat

nunc de cruce: ut videamus
et credamus. Et qui cum
eo erant crucifixi: convicia
bantur ei. Et facta hora
sexta: tenebre facte sunt per to
tam terram usque in horam nonam.
Et hora nona: exclama
vit ihesus voce magna dicens.
Heloy. heloy. lamazabatha
ni. Quod est interpretatum.
Deus meus. deus meus: ut
quid dereliquisti me? Et qui
dam de circumstantibus audien
tes dicebant. Ecce helyam vo
cat. Currens autem unus
et implens spongiam aceto.
circumponensque calamo: po
tum dabat ei dicens. Sinite:
videamus si veniat helyas
ad deponendum eum. Ihesus
autem emissa voce magna:
expiravit. Et velum tem
pli scissum est in duo: a sur
sum usque deorsum. Videns
autem centurio qui ex adver
so stabat. quia sic clamans
expirasset ait. Vere homo
hic filius dei erat. Erant
autem et mulieres de longe a
spicientes: inter quas erat
maria magdalene et mari
a iacobi minoris. et ioseph
mater. et salome. Et cum esset
in galilea sequebantur eum.
et ministrabant ei: et alie
multe que simul cum eo ascen
derant iherosolimam. Et
cum iam sero esset factum quia
erat parasceue quod est an
te sabbatum: venit ioseph
ab arimathia nobilis decu
rio. qui et ipse erat expectans
regnum dei. Et audacter intro
ivit ad pilatum: et petiit cor
pus ihesu. Pilatus autem mi
rabatur si iam obisset. Et
accersito centurione: inter
rogavit eum si iam mortuus
esset. Et cum cognovisset
a centurione: donavit cor
pus ioseph. Ioseph autem
mercatus sindonem. et depo
nens eum involvit sindone:
et posuit eum in monumento
quod erat excisum de petra.
Et advolvit lapidem ad osti
um monumenti. Maria
autem magdalene et maria

ioseph: aspiciebat ubi po
neretur. Capitulum xvi.
Et cum transisset sab
batum: maria mag
dalene et maria iacobi et
salome emerunt aromata.
ut venientes ungerent ihesum.
Et valde mane una sab
batorum veniunt ad monu
mentum: orto iam sole. Et di
cebant ad invicem. Quis revol
vet nobis lapidem ab ostio
monumenti? Et respicientes:
viderunt revolutum lapidem.
Erat quippe magnus valde.
Et introeuntes in monumen
tum: viderunt iuvenem sedentem in
dextris coopertum stola candida. et
obstupuerunt. Qui dicit illis.
Nolite expavescere. Ihesum queri
tis nazarenum: crucifixum.
Surrexit: non est hic. Ecce lo
cus: ubi posuerunt eum. Sed
ite dicite discipulis eius et
petro: quia precedet vos in
galileam. Ibi eum videbitis: sic
ut dixit vobis. At ille exe
untes: fugerunt de monumen
to. Invaserat enim eas tremor
et pavor: et nemini quicquam
dixerunt. Timebant enim. Sur
gens autem ihesus mane prima
sabbati: apparuit primo
marie magdalene de qua e
iecerat septem demonia. Illa
vadens nunciavit hiis qui
cum eo fuerant lugentibus et
flentibus. Et illi audientes
quia viveret et visus esset
ab ea: non crediderunt. Post
hec autem duobus ex eis ambu
lantibus ostensus est in alia
effigie: euntibus in villam. Et
illi euntes nunciaverunt ceteris:
nec illis crediderunt. Novis
sime recumbentibus illis un
decim apparuit: et exprobra
vit incredulitatem illorum et du
riciam cordis: quia hiis qui
viderant eum resurrexisse non
crediderunt. Et dixit eis. Eun
tes in mundum universum: pre
dicate evangelium omni crea
ture. Qui crediderit et bapti
zatus fuerit: salvus erit. Qui
vero non crediderit: condempna
bitur. Signa autem eos qui
crediderint: hec sequentur. In

nomine meo demonia eiciet:
linguis loquentur novis: ser
pentes tollent. Et si mortife
rum quid biberint: non eos no
cebit. Super egros manus im
ponent: et bene habebunt. Et
dominus quidem ihesus postquam locu
tus est eis assumptus est in ce
lum: et sedet a dextris dei. Illi
autem profecti predicaverunt ubi
que: domino cooperante, et sermo
nem confirmante sequentibus
signis. Explicit evangelium
secundum marcum. Incipit prologus
in evangelium secundum lucam.

Lucas syrus
natione an
thiocensis ar
te medicus.
discipulus
apostolorum: postea paulum
secutus. usque ad confessionem
eius serviens domino sine crimi
ne. Nam neque uxorem unquam
habens neque filios: septua
ginta et quatuor annorum.
obiit in bithinia plenus
spiritu sancto. Qui cum iam
scripta essent evangelia. per

matheum quidem in iudea. per
marcum autem in ytalia. sancto
instigante spiritu in achaie par
tibus hoc scripsit evangelium:
significans etiam ipse in prin
cipio ante alia esse descripta.
Cui extra ea que ordo evan
gelice dispositionis exposcit.
ea maxime necessitas labo
ris fuit. ut primum grecis fi
delibus omni prophetatione ven
turi in carnem dei christi mani
festata humanitas: ne iu
daicis fabulis attenti. in so
lo legis desiderio tenerentur:
ne vel hereticis fabulis et
stultis sollicitationibus seduc
ti excederent a veritate elabo
rarent. Dehinc vero in prin
cipio evangelii iohannis nati
vitate presumpta. cui evange
lium scriberet. et in quo electus
scriberet indicaret: contestans
in se completa esse que essent
ab aliis inchoata. Cui ideo
post baptismum filii dei a per
fectione generationis in
christo implete repetendi a prin
cipio nativitatis humane

potestas permissa est: ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat. per nathan filium introitu recurrentis in deum generationis admisso indispartibilis deus ut praedicans in hominibus christum suum. perfecti opus hominis redire in se per filium faceret: qui per david patrem venientibus iter praebebat in christo. Cui luce non immerito etiam scribendorum apostolicorum actuum potestas in ministerio datur: ut deo in deum pleno et filio perditionis extincto. oratione ab apostolis facta sorte domini electionis numerus compleretur. Sicque paulus consummationem apostolicis actibus daret: quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus deum etsi per singula expediri a nobis utile fuerat: sciens tamen quod operantem agricolam oportet de fructibus suis edere. vitavimus publicam curiositatem: ne non tam volentibus deum videremur quam fastidientibus prodidisse. Explicit prologus.

Incipit evangelium secundum lucam. Capitulum I.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem quae in nobis completae sunt rerum. sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt. et ministri fuerunt sermonis: visum est et mihi assecuto a principio omnibus diligenter. ex ordine tibi scribere optime theophile: ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem.

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de vice abia: et uxor illi de filiabus aaron. et nomen eius elizabeth. Erant autem iusti ambo ante deum: incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus

dñi sine q̃rela. Et nõ erat il
lis filius: eo qđ esset elizabeth
sterilis. et ambo processissent
in diebus suis. Factũ est au
tẽ cũ sacerdocio fungeret̃ za
charias in ordine vicis sue
ante deũ: sc̃dm cõsuetudinẽ
sacerdocij sorte exijt ut incen
sũ poneret. ingressus in tem
plũ dñi. Et omnis multitudo
p̃pli erat orans foris hora
incensi. Apparuit autẽ illi ã
gelus dñi: stans a dextris al
taris incensi. Et zacharias
turbatus est videns: et timor
irruit sup eũ. Ait autẽ ad il
lũ angelus. Ne timeas za
charia: qm̃ exaudita est dep̃
cacio tua. Et uxor tua eliza
beth pariet tibi filiũ: et vo
cabis nomẽ eius iohannẽ.
Et erit gaudiũ tibi et exulta
cio: et multi in natiuitate
eius gaudebũt. Erit eñ mag
nus corã dño: et vinũ et sice
ram nõ bibet. Et sp̃u sancto
replebitur adhuc ex utero ma
tris sue: et multos filiorũ
isrl' cõuertet ad dñm deũ ip
sorũ. Et ipse precedet ante illũ
in spiritu et virtute helye: ut
cõuertat corda patrũ in filios.
et incredulos ad prudenciã
iustorũ: parare dño plebem
pfectã. Et dixit zacharias
ad angelũ. Unde hoc sciam?
Ego enĩ sũ senex: et uxor me
a processit in diebus suis. Et
respondens angelus: dixit ei.
Ego sũ gabriel qui sto ante
deũ: et missus sũ loqui ad
te. et hec tibi euãgelizare. Et
ecce eris tacens et nõ poteris
loqui usq; in die quo hec fi
ant: pro eo qđ nõ credidisti
verbis meis que implebuntur
in tempore suo. Et erat plebs
expectans zachariã: et mira
bant' qđ tardaret ipe in tẽ
plo. Egressus autẽ: nõ pote
rat loqui ad illos. Et cogno
uerũt qđ visionẽ vidisset in
templo. Et ipẽ erat innuens
illis: et p̃mansit mutus. Et
factũ est ut impleti sũt dies
officij eius: abijt in domũ su
am. Post hos autẽ dies. con
cepit elizabeth uxor eius: et

occultabat se mēsibꝫ qͥnqꝫ di-
cens. Quia sic michi fecit do-
minus: in diebꝫ quibus res-
pexit auferre obprobriū meū
inter homīes. In mense autē
sexto missus est angelus ga-
briel a deo. in ciuitatē galilee
cui nomē nazareth. ad virgi-
nē desponsatā viro cui nomē
erat ioseph de domo dauid:
et nomē virginis maria. Et
ingressus angelus ad eā dix-
it. Aue gratia plena: dñs te-
cū: benedicta tu in mulieri-
bus. Que cū audisset. turba-
ta est in sermone eius: et co-
gitabat qualis esset ista sa-
lutatio. Et ait angelus ei.
Ne timeas maria: īuenisti
enī gratiā apud deū. Ecce cō-
cipies in utero et paries filiū:
et uocabis nomē eius ihm̄.
Hic erit magnus: et filius al-
tissimi uocabitur. Et dabit
illi dñs deus sedē dauid pr̄is
eius: et regnabit in domo ia-
cob ineternū: et regni eius
nō erit finis. Dixit autē mari-
a ad angelū. Quomodo fiet
istud: qm̄ uirū nō cognosco.
Et respondēs angelus: dixit
ei. Sp̄us sc̄us superueniet in
te: et uirtus altissimi obū-
brabit tibi. Ideoqꝫ et qd̄ nas-
cetur sanctū: uocabitur fili-
us dei. Et ecce elizabeth cog-
nata tua: et ipsa cōcepit filiū
in senectute sua. Et hic men-
sis est sextus illi que uocatur
sterilis: quia nō erit impos-
sibile apud deū omne uerbū.
Dixit autē maria. Ecce ancilla
dñi. Fiat michi scd̄m uerbū
tuū. Et discessit ab illa an-
gelus. Exurgens autē maria
in diebꝫ illis: abiit in mon-
tana cū festinatione in ciui-
tatē iuda. Et intrauit in do-
mū zacharie: et salutauit
elizabeth. Et factū est ut au-
diuit salutationē marie eli-
zabeth: exultauit infans in
utero eius. Et repleta est sp̄u
sancto elizabeth: et exclama-
uit uoce magna et dixit.
Benedicta tu inter mulieres:
et bn̄dictus fructus uentris
tui. Et unde hoc michi: ut

veniat mater dñi mei ad
me? Ecce enim ut facta est vox
salutationis tue in aurib3
meis: exultavit in gaudio
infans in utero meo. Et bta
que credidit: qm pficient
ea que dicta sunt ei a dño. Et
ait maria. Magnificat ani
ma mea dnm. Et exultavit
sps meus: in deo salutari
meo. Quia respexit humili
tatē ancille sue: ecce enim ex
hoc beatam me dicent omēs
generationes. Quia fecit
michi magna qui potens
est: et sanctū nomē eius. Et
misericordia eius a pgenie in p
genies: timentib3 eū. Fecit po
tentiā in brachio suo: disp
sit supbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede: et
exaltavit humiles. Esurien
tes implevit bonis: et divi
tes dimisit inanes. Susce
pit isrl' puerū suū: memo
rari misericordie sue. Sicut
locutus est ad pr̄es nr̄os: a
brahā et semini eius in secula.
Mansit aut maria cū illa

quasi mensib3 tribus: et re
versa est in domū suā. Eli
zabeth aut impletum est
tempus pariendi: et peperit
filiū. Et audierūt vicini et
cognati eius. quia magni
ficavit dñs misericordiam suā
cū illa: et cōgratulabant'
ei. Et factū est in die octavo
venerūt circūcidere puerū:
et vocabāt eū nomine pris
sui zachariā. Et respondēs
mater eius dixit. Nequaq̄:
sed vocabitur iohānes. Et
dixerūt ad illā. Quia nemo
est in cognatione tua: qui
vocetur hoc nomine. Innue
bant autē patri eius: quē
vellet vocari eū. Et postu
P lans pugillarē: scrip
sit dicens. Iohānes est
nomen eius. Et mirati sunt
universi. Apertū est aut il
lico os eius et lingua eius: et
loquebat' bndicens deū. Et
factus est timor sup omēs
vicinos eorū: et sup omnia
montana iudee divulgabā
tur omnia verba hec. Et po

posuerūt omēs qui audierāt
in corde suo dicentes. Quid
putas puer iste erit? Et ma
nus dñi erat cū illo. Et za
charias pater eius implet[us]
est spiritu sancto: et ꝓphe
tauit dicens. Benedictus
dñs deus isrl': quia visitauit
et fecit redemptionē plebis
sue. Et erexit cornu salutis
nobis: in domo dauid pue
ri sui. Sicut locutus est per
os sanctorū: qui a seculo
sūt ꝓphetarū eius. Salutē
ex inimicis nr̄is: et de manu
omī qui oderūt nos. Ad fa
ciendā misericordiam cū pr̄ibus
nr̄is: et memorari testamē
ti sui sancti. Iusiurandū
quod iurauit ad abra
ham patrē nr̄m: daturū
se nobis. Ut sine timore
de manu inimicorū nr̄orū
liberati: seruiamus illi. In
sanctitate et iustitia coram
ipso: omnibus diebus nr̄is. Et
tu puer ꝓpheta altissimi
vocaberis: preibis enim ante
faciē dñi parare vias eius.

Ad dandā scientiā salutis
plebi eius: in remissionē
peccatorū eorū. Per viscera
misericordie dei nr̄i: in quibus
visitauit nos oriens ex alto.
Illuminare hiis qui in tene
bris et in umbra mortis se
dent: ad dirigendos pedes
nr̄os in viā pacis. Puer aūt
crescebat et cōfortabatur
spū: et erat in desertis usq[ue]
in diē ostensionis sue ad isrl'.

[F]actū Capitulum ii.

est aūt in diebus
illis exiit edictū
a cesare augusto: ut descri
beret[ur] uniuersus orbis. Hec
descriptio prima: facta ē a p̄
side syrie cyrino. Et ibant
omēs: ut ꝓfiterent[ur] singuli
in suā ciuitatē. Ascendit
aūt et ioseph a galilea de
ciuitate nazareth in iudeā
ciuitatē dauid que vocatur
bethleem. eo q[uo]d esset de domo
et familia dauid: ut ꝓfitere
tur cū maria desponsata sibi
uxore pregnātē. Factum
est aūt cū essent ibi: implen

sūt dies ut pareret. Et pepe
rit filiū suū primogenitū.
Et pānis eū involuit. Et
reclinauit eū in p̄sepio: qui
a nō erat ei locus in diuer
sorio. Et pastores erant in
regione eadē vigilantes: et
custodientes vigilias noctis
supra gregē suū. Et ecce an
gelus dn̄i stetit iuxta illos:
et claritas dei circūfulsit il
los: et timuerūt timore mag
no. Et dixit illis angelus.
Nolite timere. Ecce eī euā
gelizo vobis gaudiū mag
nū quod erit omī populo:
quia nat' ē vob' hodie salua
tor qui est xp̄s dn̄s in ciuita
te dauid. Et hoc vobis sig
nū. Inuenietis infantē pā
nis inuolutū: et positū in
p̄sepio. Et subito facta est
cū angelo multitudo milicie
celestis: laudantiū deū et
dicentiū. Gloria in altissimis
deo: et in terra pax homīb3
bone voluntatis. Et factū ē
ut discesserūt ab eis angeli
in celū: pastores loquebān

tur ad inuicē. Transeamus us
q3 bethleem: et videamus
hoc verbū quod factū ē quod
dn̄s ostendit nobis. Et ve
nerūt festinantes: et inuene
rūt mariā et ioseph. et in
fantē positū in p̄sepio. Vi
dentes autē: cognouerūt de
verbo quod dictū erat illis
de puero hoc. Et omēs qui
audierūt mirati sūt: et de
hys que dicta erant a pasto
ribus ad ipos. Maria autē
cōseruabat omīa verba hec:
cōferens in corde suo. Et reu
si sūt pastores glorificātes
et laudātes deū. in omībus
que audierant et viderant:
sicut dictū est ad illos. Et
postq̄ consūmati sūt dies
octo ut circūcideret': vocatū
est nomē eius ihesus. Quod
vocatū est ab angelo: priusq̄
q̄ in utero cōciperet'. Et post
q̄ impleti sūt dies purgati
onis eius scd̄m legē moysi:
tulerūt illū i ierl'm ut sisterent
eū dn̄o sicut scriptū est in
lege dn̄i. Quia omē mascu

linū adaperiens vuluā: sctū
dño vocabit᷑. Et ut darent
sc̄dm quod dictū est in lege
dñi: par turturū aut duos
pullos colūbarū. Et ecce ho
mo erat in ihr̄lm: cui no
men symeon. Et homo iste
iustus et timoratus. expec
tans cōsolationē isrl̄: et spi
ritus sanctus erat in eo. Et
responsū acceperat a spiri
tu sancto: nō visurū se mor
tem nisi prius videret xp̄m
dñi. Et venit in spiritu in
templū. Et cū inducerent
puerū ihm̄ parentes eius ut
facerent sc̄dm cōsuetudinē
legis pro eo: et ipse accepit
eū in ulnas suas. et bñdix
it deū et dixit. Nūc dimittis
seruū tuū dñe sc̄dm verbū
tuū in pace: quia viderunt
oculi mei salutare tuū: qd̄
parasti ante faciē oīm po
pulorū. Lumen ad reuelati
onē gentiū: et gloriā plebis
tue isrl̄. Et erat pater eius
et mater mirantes sup hiis
que dicebant᷑ de illo. Et bñ
dixit illis symeon: et dixit
ad mariā matrē eius. Ecce
positus est hic in ruinā et
resurrectionē multorū in
isrl̄: et in signū cui cōtradi
cetur. Et tuā ipsius aīam
pertransibit gladius: ut reue
lentur ex multis cordibus
cogitationes. Et erat anna
ꝓphetissa filia phanuel de tri
bu aser. Hec processerat in di
ebus multis: et vixerat cū
viro suo ānis septē a vir
ginitate sua. Et hec vidua
usq; ad ānos octogintaq̄tu
or: que nō discedebat de tem
plo ieiunijs et obsecrationi
bus seruiens nocte ac die.
Et hec ipsa hora superueniēs
cōfitebatur dño: et loque
batur de illo omībus qui
expectabāt redēptionē ihr̄lm.
Et ut pfecerūt omīa sc̄dm
legē dñi: reuersi sūt in gali
leā in ciuitatē suā nazareth.
Puer autē crescebat et cōfor
tabatur plenus sapientia:
et gracia dei erat in illo. Et
ibant parentes eius per om

nes annos in ihrlm: in die
sollempni pasche. Et cum factus
esset annorum duodecim. ascen
dentibus illis iherosolimam
secundum consuetudinem diei fes
ti: consummatisque diebus cum
redirent: remansit puer ihesus
in iherusalem. et non cognoverunt
parentes eius. Existimantes
autem illum esse in comitatu:
venerunt iter diei. et require
bant eum inter cognatos et
notos. Et non invenientes: re
gressi sunt in iherusalem requiren
tes eum. Et factum est post tridu
um: invenerunt illum in templo
sedentem in medio doctorum
audientem illos et interrogan
tem eos. Stupebant autem
omnes qui eum audiebant: su
per prudentia et responsis eius.
Et videntes admirati sunt.
Et dixit mater eius ad il
lum. fili quid fecisti nobis sic?
Ecce pater tuus et ego dolentes quereba
mus te. Et ait ad illos. Quid est
quod me querebatis? Nescieba
tis quia in hiis que pa
tris mei sunt oportet me
esse? Et ipsi non intellexerunt
verbum quod locutus est ad
illos. Et descendit cum eis. et
venit nazareth: et erat sub
ditus illis. Et mater eius
conservabat omnia verba
hec: in corde suo. Et ihesus pro
ficiebat sapientia et etate et gra
tia: apud deum et homines.

Anno Capitulum iii.
autem quintodecimo
imperii tiberii ce
saris, procurante poncio py
lato iudeam. tetrarcha autem
galilee herode. philippo au
tem fratre eius tetrarcha ytu
ree et traconitidis regionis.
et lisania abiline tetrarcha.
sub principibus sacerdotum an
na et caypha: factum est ver
bum domini super iohannem zacha
rie filium in deserto. Et venit
in omnem regionem iordanis
predicans baptismum penitenci
e in remissionem peccatorum:
sicut scriptum est in libro sermo
num ysaie prophete. Vox claman
tis in deserto: parate viam
domini: rectas facite semitas eius.

Omnis vallis implebitur: et
omnis mons et collis humi
liabitur. Et erunt prava in
directa: et aspera in vias
planas. Et videbit omnis
caro salutare dei. Dicebat
ergo ad turbas: que exibant
ut baptizarentur ab ipso. Ge
nimina viperarum: quis osten
dit vobis fugere a ventura
ira? Facite ergo fructus dig
nos penitencie: et ne ceperitis
dicere patrem habemus abra
ham. Dico enim vobis: quia
potens est deus de lapidibus
istis suscitare filios abrahe.
Iam enim securis ad radicem
arborum posita est. Omnis
enim arbor non faciens fructum
bonum: exciditur et in ignem
mittetur. Et interrogabant
eum turbe dicentes. Quid ergo
faciemus? Respondens autem
dicebat illis. Qui habet du
as tunicas: det non habenti.
Et qui habet escas: similiter
faciat. Venerunt autem et pub
licani ut baptizarentur: et
dixerunt ad illum. Magister
quid faciemus? At ille dix
it ad eos. Nichil amplius
quam quod constitutum est vobis
faciatis. Interrogabant autem
eum et milites dicentes. Quid
faciemus et nos? Et ait illis.
Neminem concutiatis neque ca
lumpniam faciatis: et contenti
estote stipendiis vestris. Exi
stimante autem populo et cogitan
tibus omnibus in cordibus
suis de iohanne ne forte ipse
esset christus: respondit iohan
nes dicens omnibus. Ego
quidem aqua baptizo vos:
veniet autem fortior me. cuius
non sum dignus solvere cor
rigiam calciamentorum eius.
Ipse vos baptizabit in spi
ritu sancto et igni. Cuius
ventilabrum in manu eius:
et purgabit aream suam. Et
congregabit triticum in horre
um suum: paleas autem combu
ret igni inextinguibili. Mul
ta quidem et alia exhortans
evangelizabat populo. He
rodes autem tetrarcha cum
corriperetur ab illo de hero

diade uxore fratris sui et de
omnibus malis que fecit he
rodes: adiecit et hoc super om
nia et inclusit iohannem
in carcere. Factum est autem
cum baptizaretur omnis po
pulus. et ihesu baptizato et
orante apertum est celum: et
descendit spiritus sanctus corporali
specie sicut columba in ipsum. Et vox
de celo facta est. Tu es filius
meus dilectus: in te compla
cui michi. Et ipse ihesus
erat incipiens quasi anno
rum triginta: ut putabatur
filius ioseph. Qui fuit hely.
Qui fuit mathat. Qui fu
it leui. Qui fuit melchi. Qui
fuit ianne. Qui fuit ioseph.
Qui fuit mathathie. Qui
fuit amos. Qui fuit naum
Qui fuit esli. Qui fuit nag
ge. Qui fuit maath. Qui
fuit mathathie. Qui fuit
semei. Qui fuit ioseph. Qui
fuit iudam. Qui fuit iohan
na. Qui fuit resa. Qui fu
it zorobabel. Qui fuit sa
lathiel. Qui fuit neri. Qui
fuit melchi. Qui fuit addi.
Qui fuit chosam. Qui fuit
elmadam. Qui fuit her. Qui
fuit ihesu. Qui fuit eliezer
Qui fuit iorim. Qui fuit
mathat. Qui fuit leui. Qui
fuit symeon. Qui fuit iudam.
Qui fuit ioseph. Qui fuit
ionam. Qui fuit eliachim.
Qui fuit melea. Qui fuit
menna. Qui fuit mathatam
Qui fuit nathan. Qui fu
it dauid. Qui fuit yesse. Qui
fuit obeth. Qui fuit booz.
Qui fuit salmon. Qui fuit
naason. Qui fuit amina
dab. Qui fuit aram. Qui
fuit esrom. Qui fuit pha
res. Qui fuit iude. Qui fuit
iacob. Qui fuit ysaac. Qui
fuit abrahe. Qui fuit tha
re. Qui fuit nachor. Qui
fuit sarug. Qui fuit ragau.
Qui fuit phaleg. Qui fuit
heber. Qui fuit sale. Qui
fuit caynan. Qui fuit ar
phaxat. Qui fuit sem. Qui
fuit noe. Qui fuit lamech.
Qui fuit matusale. Qui fu

in enoch. Qui fuit iareth. Q̃
fuit malalehel. Qui fuit ca
ynan. Qui fuit enos. Qui
fuit seth. Qui fuit adã. Q̃
fuit dei. Capitulũ quartũ.

Ihesus autẽ plenus
spiritu sancto: regres
sus est ab iordane.
Et agebatur a spiritu in de
serto diebȝ q̃draginta: et
temptabatur a dyabolo.
Et nichil mãducauit in
diebus illis: et consumatis
illis esuriit. Dixit autẽ illi
dyabolus. Si filius dei es:
dic lapidi huic ut panis
fiat. Et respondit ad illũ
ihesus. Scriptũ est: quia nõ
in pane solo viuit homo.
sed in omni verbo dei. Et dux
it illũ dyabolus. et ostendit
illi omnia regna orbis terre
in momento temporis: et ait
illi. Tibi dabo potestatẽ hãc
vniuersã et gloriã illorũ:
quia michi tradita sunt: et
cui volo do illa. Tu ergo si
adoraueris corã me: erũt tua
omnia. Et respondens ihesus:
dixit illi. Scriptũ est. Dñm
deũ tuũ adorabis: et illi so
li seruies. Et duxit illũ in
ihrlm et statuit eũ supra
pinnaculũ templi: et dixit
illi. Si filius dei es: mitte te
hinc deorsũ. Scriptũ est enĩ
q̃d angelis suis mandauit
de te ut cõseruent te: et quia
in manibus tollant te. ne
forte offendas ad lapidẽ pe
dem tuũ. Et respondens ihs:
ait illi. Dictũ est. Non tẽp
tabis dñm deũ tuũ. Et con
summata omni temptatione: dy
abolus recessit ab illo usq;
ad tempus. Et regressus
est ihesus in virtute spiritus
in galileã: et fama exiit p
vniuersã regionẽ de illo. Et
ipse docebat in synagogis
eorũ: et magnificabatur ab
omnibus. Et venit naza
reth ubi erat nutritus: et
intrauit sedm̃ cõsuetudinẽ
suã die sabbati in synago
gã: et surrexit legere. Et tra
ditus est illi liber ysaie pro
phete. Et ut reuoluit librũ:

inuenit locū ubi scriptū erat.
Spūs dñi sup me, ppter qđ
unxit me: euāgelizare pau
perib; misit me. Sanare
cōtritos corde: pdicare capti
uis remissionē. cecis uisum.
Dimittere cōfractos in remis
sionē: pdicare annū dñi
acceptū. et diem retribucio
nis. Et cū plicasset librū:
reddidit ministro et sedit. Et
oīm in synagoga oculi erāt
intendētes in eū. Cepit autē
dicere ad illos: quia hodie
impleta est hec scriptura in
aurib; uřis. Et omēs testi
moniū illi dabant: et mi
rabant in uerbis gracie q̄
pcedebant de ore ipsius: et di
cebant. Nōne hic est filius
ioseph? Et ait illis. Utiq;
dicetis michi hanc similitu
dinē. Medice cura teipm.
Quanta audiuim' facta in
capharnaū: fac et hic in
patria tua. Ait aūt. Amē
dico uobis: quia nemo pro
pheta acceptus est in patri
a sua. In ueritate dico

uobis: multe uidue erant
in dieb; helye in isrł' quādo
clausū est celū annis tribus
et mensib; sex. cū facta esset
fames magna in omī terra:
et ad nullā illarū missus
est helyas. nisi in sarepta
sydonie ad mulierē uiduā.
Et multi leprosi erāt in is
rael sub helyseo ppheta: et
nemo eorū mūdatus est. ni
si naaman syrus. Et reple
ti sūt omēs in synagoga
ira: hec audientes. Et surrex
erūt et eiecerūt illū ex̄ ciuita
tem: et duxerūt illū usq;
ad supciliū montis supra
quē ciuitas illorū erat edi
ficata. ut pcipitarent eū.
Ipse aūt transiens: per me
diū illorū ibat. Et descē
dit in capharnaū ciuita
tem galilee: ibiq; docebat
illos sabbatis. Et stupe
bant in doctrina eius: qa
in potestate erat sermo ip
sius. Et in synagoga e
rat homo habens demoni
um inmundū: et exclama

uit voce magna dicens. Si
ne: quid nobis et tibi ihu
nazarene? Venisti pdere nos?
Scio te qui sis sanctus dei.
Et increpauit illu ihesus di
cens. Obmutesce: et exi ab
illo. Et cu proiecisset illu de
monium in mediu exijt ab
illo: nichilqz illu nocuit.
Et factus est pauor in om
nibus: et colloqbantur ad i
nuice dicentes. Quid est hoc
verbu? quia in potestate
et virtute impat immudis
spiritibz et exeunt? Et diuul
gabatur fama de illo in
omne locu regionis. Sur
gens aute de synagoga: in
troiuit in domu symonis
Socrus aute symonis tene
batur magnis febribus:
et rogauerut illu pro ea. Et
stans sup illa impauit fe
bri: et dimisit illa. Et con
tinuo surgens: ministrabat
illis. Cu sol aut occidisset:
omes qui habebat infir
mos varijs languoribus.
ducebat illos ad eu. At ille
singulis manus imponens:
curabat eos. Exibant
aut demonia a multis cla
mantia et dicentia: quia
tu es filius dei. Et increpans
no sinebat ea loqui: quia
sciebant ipm esse xpistu.
Facta aut die: egressus
ibat in desertu locu: et tur
be requirebat eu. Et vene
runt usqz ad ipm: et detine
bant illu ne discederet ab
eis. Quibus ille ait. Quia
et alijs ciuitatibz oportet
me euangelizare regnu dei:
quia ideo missus su. Et e
rat pdicans in synagogis
galilee. Capitulu quintu
Factu est aute cu
turbe irruerent in
eu. ut audirent
verbu dei: et ipe stabat se
cus stagnu genezareth. Et
vidit duas naues stantes
secus stagnu: piscatores
aut descenderat et lauabat
retia. Ascendes aut in vna
naue que erat symonis: ro
gauit eu a terra reducere

pusillum. Et sedens docebat
de navicula turbas. Ut
cessavit autem loqui: dixit ad
symonem. Duc in altum: et laxa
te retia vestra in capturam. Et
respondens symon: dixit illi.
Preceptor per totam noctem labo
rantes nichil cepimus: in ver
bo autem tuo laxabo rete. Et
cum hoc fecissent: concluserunt
piscium multitudinem copio
sam. Rumpebatur autem rete
eorum: et annuerunt sociis qui
erant in alia navi. ut veni
rent et adiuvarent eos. Et
venerunt et impleverunt am
bas naviculas: ita ut merge
rentur. Quod cum videret
symon petrus: procidit ad
genua ihesu dicens. Exi a me:
quia homo peccator sum domine.
Stupor enim circumdederat eum:
et omnes qui cum illo erant in
captura piscium quam ceperant.
Similiter autem iacobum et io
hannem filios zebedei: qui e
rant socii symonis. Et a
it ad symonem ihesus. Noli
timere: ex hoc iam homines
eris capiens. Et subductis
ad terram navibus: relictis o
mnibus secuti sunt illum. Et
factum est cum esset in una civi
tatum: et ecce vir plenus lepra.
et videns ihesum et procidens in
faciem rogavit eum dicens. Do
mine si vis potes me munda
re. Et extendens manum: teti
git illum dicens. Volo: Mun
dare. Et confestim lepra dis
cessit ab illo. Et ipse precepit
illi ut nemini diceret: sed va
de ostende te sacerdoti: et offer
pro emundatione tua sicut
precepit moyses in testimonium
illis. Perambulabat autem
magis sermo de illo: et con
veniebant turbe multe ut
audirent. et curarentur ab in
firmitatibus suis. Ipse autem
secedebat in desertum: et orabat.
Et factum est in una dierum:
et ipse sedebat docens. Et erant
pharisei sedentes et legisdoc
tores qui venerant ex omni ca
stello galilee et iudee et ierusalem:
et virtus erat domini ad sanan
dum eos. Et ecce viri portan

tes in lecto hominē qui erat
paraliticus: et querebant
eū inferre et ponere ante eū.
Et nō inuenientes qua par
te illū inferrent pre turba:
ascenderūt sup̄ tectū. et per
tegulas submiserūt illū cū
lecto in mediū ante ihm. Q̄
rū fidē ut vidit: dixit. Ho
mo: remittūtur tibi pctā
tua. Et ceperūt cogitare scri
be et pharisei dicētes. Quis
est hic qui loquitur blasphe
mias? Quis potest dimit
tere pctā: nisi solus deus?
Ut cognouit autē ihc cogi
tationes eorū: respondēs dix
it ad illos. Quid cogitatis
in cordibus vris? Quid est fa
cilius dicere. dimittūtur ti
bi pctā: an dicere surge et
ambula? Ut autē sciatis q̄a
filius hominis potestatē ha
bet in terra dimittere pctā:
ait paralitico. Tibi dico sur
ge. Tolle lectū tuū: et vade
in domū tuā. Et cōfestim
surgens corā illis: tulit lec
tū in quo iacebat. et abiit
in domū suā magnificās
deū. Et stupor apphendit
omēs: et magnificabant
deū. Et repleti sūt timore
dicentes: quia vidimus
mirabilia hodie. Et post
hec exiit. et vidit publica
nū nomine leui sedentē ad
theloneū: et ait illi. Sequere
me. Et relictis omnibus: sur
gens secutus est eū. Et
fecit ei cōuiuiū magnū le
ui in domo sua. Et erat tur
ba multa publicanorū et alio
rū q̄ cū illis erant discumben
tes. et murmurabāt pha
risei et scribe eorū: dicentes
ad discipulos eius. Quare
cū publicanis et peccatori
bus manducatis et bibitis?
Et respōdens ihc: dixit
ad illos. Non egent qui
sani sūt medico: sed qui
male habent. Nō veni
vocare iustos: sed pctōres
in penitentiā. At illi dixe
runt ad eū. Quare discipu
li iohānis ieiunāt frequē
ter et obsecrationes faciūt.

similit et phariseorū: tu
aūt edūt et bibūt? Quib;
ipē ait. Nūquid potestis
filios sponsi dū cū illis est
sponsus facere ieiunare? Ve
nient aūt dies et cū ablat
fuerit ab illis sponsus: tūc
ieiunabūt in illis dieb;. Di
cebat aūt et similitudinem
ad illos. Quia nemo cōmis
surā a vestimēto novo immit
tit in vestimentū vetus. Ali
oquī et novū rūpit: et vete
ri nō cōvenit cōmissura a
novo. Et nēo mittit vinū
novū in utres veteres. Alioqu
rūpet vinū novū utres: et
ipm̄ effundet. et utres peri
būt. Sed vinū novū in u
tres novos mittendū est: et
utraq; cōservātur. Et nēo
bibens vetus: statī vult
novū. Dicit enī: vetus me
lius est. Caplm
Factū est autē vi.
in sabbato secū
do primo cū transiret per
sata: vellebāt discipuli ei
spicas et mādūcabāt. con

fricātes manib;. Quidā aūt
phariseorū. dicebant illis.
Quid facitis quod nō licet
in sabbatis? Et respōdens
ihs ad eos dixit. Nec hoc
legistis quod fecit david cū
esurisset ipē et qui cū eo erant?
quomodo intravit in domū
dei et panes ꝓpositionis sup
sit et mādūcavit. et dedit
his qui cū ipō erant? quos
nō licebat manducare nisi
tantū sacerdotib;? Et dice
bat illis: quia dn̄s est filius
hominis etiā sabbati. Fac
tū est aūt et in alio sabba
to: ut intraret in synago
gā et doceret. Et erat ibi ho
mo: et manus eius dextera
erat arida. Observabāt aūt
scribe et pharisei si in sab
bato curaret: ut invenirent
unde accusarēt illū. Ipē vero
sciebat cogitationes eorū.
Et ait homini qui habebat
manū aridā. Surge et sta
in mediū. Et surgens stetit.
Ait aūt ad illos ihs. Inter
rogo vos si licet sabbato

benefacere an male: animam
saluam facere an perdere? Et cir
cumspectis omnibus: dixit ho
mini. Extende manum tuam. Et
extendit. Et restituta est ma
nus eius. Ipsi autem repleti
sunt insipientia: et colloquebant
ur adinuicem quidnam face
rent ihesu. Factum est autem
in illis diebus. exiit in mon
tem orare: et erat pernoctans
in oratione dei. Et cum dies
factus esset. uocauit disci
pulos suos: et elegit duode
cim ex ipsis quos et apostolos
nominauit. Symonem quem
cognominauit petrum. et an
dream fratrem eius: iacobum et
iohannem. philippum et bar
tholomeum. matheum et tho
mam. iacobum alphei. et symo
nem qui uocatur zelotes:
iudam iacobi. et iudam scarioth
qui fuit proditor. Et descen
dens cum illis. stetit in loco cam
pestri. et turba discipulorum
eius: et multitudo copiosa
plebis ab omni iudea et ihe
rusalem et maritima et tyri

et sydonis: qui uenerant ut
audirent eum. et sanarentur a
languoribus suis. Et qui uex
abantur ab spiritibus immun
dis: curabantur. Et omnis tur
ba querebat eum tangere: quia
uirtus de illo exibat. et sa
nabat omnes. Et ipse ele
uatis oculis in discipulos
suos. dicebat. Beati pauperes:
quia uestrum est regnum dei. Be
ati qui nunc esuritis: quia
saturabimini. Beati qui
nunc fletis: quia ridebitis.
Beati eritis cum uos oderint
homines. et cum separauerint
uos et exprobrauerint. et ei
ecerint nomen uestrum tamquam
malum: propter filium hominis.
Gaudete in illa die et exul
tate: ecce enim merces uestra mul
ta est in celo. Secundum hec enim
faciebant prophetis patres eorum.
Verumtamen ue uobis
diuitibus: qui habetis conso
lationem uestram. Ve uobis qui
saturati estis: quia esurietis.
Ve uobis qui ridetis nunc:
quia lugebitis et flebitis.

Ve eam bene vobis dixerint omnes homines. Secundum hec faciebant prophetis patres eorum. Sed vobis dico qui audistis. Diligite inimicos vestros: benefacite hiis qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis: orate pro calumpniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam: prebe et alteram. Et ab eo qui aufert tibi vestimentum: etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue: et qui aufert que tua sunt ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis similiter. Et si diligitis eos qui vos diligunt: que vobis est gratia? Nam et peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis hiis qui vobis benefaciunt: que vobis est gratia? Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis hiis a quibus speratis recipere: que vobis est gratia? Nam et peccatores peccatoribus fenerantur: ut recipiant equalia.

Verumptamen diligite inimicos vestros et benefacite: et mutuum date nichil inde sperantes. Et erit merces vestra multa: et eritis filii altissimi: quia ipse benignus est super ingratos et malos. Estote ergo misericordes: sicut et pater vester misericors est. Nolite iudicare: et non iudicabimini. Nolite condempnare: et non condempnabimini. Dimittite: et dimittemini. Date: et dabitur vobis. Mensuram bonam et confertam et coagitatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis: remetietur vobis. Dicebat autem illis et similitudinem. Numquid potest cecus cecum ducere? Nonne ambo in foveam cadunt? Non est discipulus super magistrum. Perfectus autem omnis erit: si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: trabem autem que in oculo tuo est non consideras?

Aut quomodo potes dicere
fratri tuo. frater sine eiciam
festucā de oculo tuo: ipse in
oculo tuo trabē non vides?
Ypocrita eice primū trabem
de oculo tuo: et tunc pspicies
ut educas festucā de oculo fr̄
tris tui. Non est aūt arbor
bona que facit fructus ma
los: neqꝫ arbor mala facies
fructū bonū. Unaqueqꝫ aūt
arbor: de fructu suo cognos
citur. Neqꝫ aūt de spinis
colligūt ficus: neqꝫ de rubo
vindemiāt uuā. Bonus
homo de bono thesauro cor
dis sui pfert bonū: et malus
homo de malo thesauro pro
fert malū. Ex habūdantia
aūt cordis os loquit. Quid
aūt vocatis me dn̄e dn̄e: et nō
facitis que dico? Omnis q
venit ad me et audit sermo
nes meos et facit eos: osten
dā vobis cui similis sit. Si
milis est homī edificanti
domū: qui fodit in altum.
et posuit fūdamenta sup
petrā. Inundatione autē
facta. illisū est flumen do
mui illi. et nō potuit eam
movere: fundata aūt erat
supra petrā. Qui autē au
dit et nō facit: similis est ho
mini edificanti domū suā
supra terrā sine fundamento.
In quā illisus est fluuius:
et cōtinuo cecidit: et facta
est ruina domus illius mag
na. Capitulum vii.

Cum aūt implesset omnia verba
sua in aures plebis: intra
uit capharnaū. Centurio
nis aūt cuiusdā servus ma
le habens erat moriturus:
qui illi erat pciosus. Et cū
audisset de ihū: misit ad il
lū seniores iudeorū. rogans
eū ut veniret et saluaret ser
uū eius. At illi cū venissēt
ad ihm: rogabant eū sollici
te dicentes ei. quia dignus
est ut hoc illi prestes. Dili
git eū gentē nrām: et syna
gogā ipse edificauit nobis.
Ihūs aūt ibat cū illis. Et
cū iam nō longe esset a do

mo: misit ad eū centurio
amicos dicens. Dñe noli
vexari. Non eñ dignus sū
ut sub tectū meū intres: ꝓp
ter quod et meipm̄ non sū
dignū arbitratus ut veni
rem ad te: sed dic verbo et
sanabitur puer meus. Nam
et ego homo sū sub potesta
te cōstitutus: habens sub
me milites. Et dico huic va
de et vadit: et alio veni et
venit: et servo meo fac hoc
et facit. Quo audito ihūs
miratus est: et cōversus se
quentibz se turbis dixit. A
men dico vobis: nec in isrl̄
tantā fidē inveni. Et reversi
qui missi fuerant domū: inve
nerūt servū qui languerat
sanū. Et factū est deinceps.
ibat in civitatē que vocatur
naym: et ibant cū illo dis
cipuli eius et turba copio
sa. Cū autē appropinquaret
porte civitatis: ecce defunc
tus efferebatur filius unicus
matris sue. Et hec vidua
erat: et turba civitatis multa

cū illa. Quā cū vidisset
dñs: misericordia motus
sup eam dixit illi. Noli fle
re. Et accessit: et tetigit lo
culū. Hij autē qui portabant
steterūt. Et ait. Adolescens
tibi dico surge. Et resedit
qui erat mortuus: et cepit
loqui. Et dedit illū matri
sue. Accepit autē omnes ti
mor: et magnificabant deū
dicentes. Quia ꝓpheta ma
gnus surrexit in nobis: et
quia deus visitavit plebē
suā. Et exiit hic sermo
in universā iudeā de eo: et
omnē circa regionē. Et re
nūciaverūt iohāni disci
puli eius de omnibz his.
Et cōvocavit duos de dis
cipulis suis iohānes: et mi
sit ad ihm̄ dicens. Tu es qui
venturus es an aliū expec
tamus? Cū aūt venisset ad
eū viri: dixerūt. Iohānes
baptista misit nos ad te
dicens. Tu es qui venturus
es. an aliū expectamus?
In ipsa autē hora curavit

multos a languoribus et plagis et spiritibus malis: et cecis multis donavit visum. Et respondens dixit illis. Euntes renuntiate iohanni que vidistis et audistis: quia ceci vident. claudi ambulant. leprosi mundantur. Surdi audiunt: mortui resurgunt: pauperes evangelizantur. Et beatus est: quicumque non fuerit scandalizatus in me. Et cum discessissent nuntii iohannis: cepit dicere de iohanne ad turbas. Quid existis in desertum videre? Harundinem vento moveri? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste preciosa sunt et deliciis: in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Utique dico vobis: et plus quam prophetam. Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis: maior inter natos mulierum propheta iohanne baptista nemo est. Qui autem minor est in regno dei: maior est illo. Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum: baptizati baptismo iohannis. Pharisei autem et legisperiti consilium dei spreverunt in semetipsos non baptizati ab eo. Cui ergo similes dicam homines generationis huius: et cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro: et loquentibus adinvicem et dicentibus. Cantavimus vobis tibiis: et non saltastis: lamentavimus et non plorastis. Venit enim iohannes baptista neque manducans panem neque bibens vinum: et dicitis demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens: et dicitis. Ecce homo devorator et bibens vinum: amicus publicanorum et peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis. Ro

gabat autem illum quidam de
phariseis: ut manducaret
cum illo. Et ingressus domum
pharisei: discubuit. Et ecce
mulier que erat in civitate
peccatrix. ut cognovit quod
accubuisset in domo phari
sei: attulit alabastrum un
guenti. et stans retro secus pe
des eius lacrimis cepit riga
re pedes eius: et capillis ca
pitis sui tergebat. Et oscu
labatur pedes eius: et un
guento ungebat. Videns autem
phariseus qui vocaverat
eum: ait intra se dicens. Hic
si esset propheta: sciret utique
que et qualis mulier esset
que tangit eum: quia peccatrix
est. Et respondens ihesus: dixit
ad illum. Symon habeo tibi
aliquid dicere. At ille ait. Ma
gister dic. Duo debitores e
rant cuidam feneratori. Unus
debebat denarios quingentos:
et alius quinquaginta. Non
habentibus illis unde redde
rent: donavit utrisque. Quis
ergo eum plus diligit? Res
pondens symon dixit. Estimo quod
is cui plus donavit. At ille
dixit ei. Recte iudicasti. Et con
versus ad mulierem: dixit sy
moni. Vides hanc mulierem?
Intravi in domum tuam: aquam
pedibus meis non dedisti. Hec
autem lacrimis rigavit pedes
meos: et capillis suis tersit.
Osculum michi non dedisti. Hec
autem ex quo intravit: non ces
savit osculari pedes meos.
Oleo caput meum non unxisti.
Hec autem unguento unxit pe
des meos. Propter quod dico
tibi. Remittuntur ei peccata mul
ta: quoniam dilexit multum. Cui
autem minus dimittitur: minus
diligit. Dixit autem ad illam.
Remittuntur tibi peccata. Et ce
perunt qui simul accubebant
dicere intra se. Quis est hic
qui etiam peccata dimittit? Dix
it autem ad mulierem. Fides tua
te salvam fecit: vade in pace.

¶ Capitulum viij.

Et factum est deinceps.
et ipse iter faciebat
per civitates et castella pre

dicans et euãgelizans regnũ
dei: et duodecĩ cũ illo. et mu
lieres alique que erãt cura
te a spiritib; malignis et ĩ
firmitatib;. Maria que vo
catur magdalene de qua
demonia septẽ exierãt: et io
hanna uxor cuze procuratoris
herodis: et susanna et alie
multe que ministrabant ei de
facultatib; suis. Cũ aũt tur
ba plurima cõuenirent et de
ciuitatib; properarent ad eũ:
dixit per similitudinẽ. Exi
it qui seminat seminare se
men suũ. Et dũ seminat. a
liud cecidit secus viã et cõ
culcatũ est: et volucres celi
comederũt illud. Et aliud
cecidit supra petrã: et na
tũ aruit. quia nõ habebat
humorẽ. Et aliud cecidit
inter spinas: et simul exor
te spine suffocauerũt illud.
Et aliud cecidit in terram
bonã: et ortũ fecit fructũ
centuplũ. Hec dicens cla
mabat. Qui habet aures
audiendi audiat. Interro
gabant autẽ eũ discipuli
eius: que esset hec parabola.
Quibus ipse dixit. Vobis
datũ est nosse misteriũ reg
ni dei: ceteris autẽ in pa
rabolis: ut videntes nõ vide
ant. et audientes nõ intelli
gant. Est autẽ hec para
bola. Semen est verbũ dei.
Qui autẽ secus viã: hij sũt
qui audiũt. Deinde venit
dyabolus et tollit verbũ
de corde eorũ: ne credẽtes sal
ui fiant. Nã qui supra pe
trã: qui cũ audierint cum
gaudio suscipiũt verbũ. Et
hij radices nõ habent: quia
ad tempus credũt. et in tẽ
pore temptationis recedunt.
Quod autẽ in spinis cecidit:
hij sũt qui audierũt et a
sollicitudinib; et diuitijs
et voluptatib; vite euntes
suffocant. et nõ referũt fruc
tũ. Quod autẽ in bonã ter
rã: hij sũt qui in corde bo
no et optimo audientes ver
bum retinẽt. et fructũ affe
runt in patientia. Nemo

autem lucernam accendens operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed super candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non enim est occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat. Videte ergo quomodo audiatis. Qui enim habet dabitur illi: et quicumque non habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater et fratres eius: et non poterant adire eum pre turba. Et nuntiatum est illi. Mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre. Qui respondens dixit ad eos. Mater mea et fratres mei: hii sunt qui verbum dei audiunt et faciunt. Factum est autem in una dierum: et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius. Et ait ad illos. Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. Navigantibus autem illis: obdormivit. Et descendit procella venti in stagnum: et complebantur et periclitabantur. Accedentes autem: suscitaverunt eum dicentes. Preceptor perimus. At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aque. et cessavit: et facta est tranquillitas. Dixit autem illis. Ubi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt: dicentes ad invicem. Quis putas hic est? Quia et ventis imperat et mari: et obediunt ei. Et navigaverunt autem ad regionem gerasenorum: que est contra galileam. Et cum egressus esset ad terram: occurrit illi vir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis: et vestimento non induebatur: neque in domo manebat. sed in monumentis. Is ut vidit ihesum procidit ante illum: et exclamans voce magna dixit. Quid michi et tibi est ihesu fili dei altissimi? Obsecro te: ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immundo: ut exiret ab homine.

Multis enim temporibus arripi
ebat illum: et vinciebatur cathe
nis et compedibus custoditus:
et ruptis vinculis agebatur
a demonio in deserta. Interro
gavit autem illum ihesus dicens.
Quod tibi nomen est? At ille
dixit. legio. Quia intrave
rant demonia multa in eum.
Et rogabant illum: ne impe
raret illis ut in abissum irent.
Erat autem ibi grex porcorum
multorum pascentium in mon
te. Et rogabant eum: ut per
mitteret eis in illos ingredi.
Et permisit illis. Exierunt er
go demonia ab homine. et
intraverunt in porcos: et im
petu abiit grex per preceps
in stagnum. et suffocatus est.
Quod ut viderunt factum qui
pascebant: fugerunt et nuncia
verunt in civitatem et in villas.
Exierunt autem videre quod
factum est: et venerunt ad ihe
sum. Et invenerunt hominem se
dentem a quo demonia exierant
vestitum ac sana mente ad
pedes eius: et timuerunt. Nu
nciaverunt autem illis et qui vi
derant: quomodo sanus
factus esset a legione. Et ro
gaverunt illum omnis multi
tudo regionis gerasenorum
ut discederet ab ipsis: quia
timore magno tenebantur.
Ipse autem ascendens navem:
reversus est. Et rogabat il
lum vir a quo demonia exie
rant: ut cum eo esset. Dimisit
autem eum ihesus dicens. Redi do
mum tuam: et narra quanta tibi
fecerit deus. Et abiit per uni
versam civitatem: predicans quan
ta illi fecisset ihesus. Factum
est autem cum redisset ihesus: ex
cepit illum turba. Erant enim
omnes expectantes eum. Et ecce
venit vir cui nomen iayrus.
et ipse princeps synagoge
erat: et cecidit ad pedes ihesu.
rogans eum ut intraret in do
mum eius: quia filia unica
erat illi fere annorum duodecim.
et hec moriebatur. Et contigit
dum iret a turbis comprimeba
tur. Et mulier quedam erat in
fluxu sanguinis ab annis duo

orbam: que in medicos ero
gauerat omnē substanciā
suā: nec ab ullo potuit cu
rari. Accessit retro. et tetigit
fimbriā vestimenti eius: et
cōfestim stetit fluxus sangui
nis eius. Et ait ihesus. Quis
me tetigit? Negantibus autē
omnibus: dixit petrus et qui
cū illo erant. Preceptor tur
be te cōprimunt et affligunt:
et dicis quis me tetigit? Et
dixit ihesus. Tetigit me aliqs.
Nam et ego novi virtutem
de me exisse. Videns autē mu
lier quia nō latuit: tremēs
venit et procidit ante pedes il
lius: et ob quā causā tetige
rit eū indicavit corā omni
p̄plo. et quēadmodū confes
tim sanata sit. At ipse dix
it illi. Filia fides tua te sal
vā fecit: vade in pace. Ad
huc illo loquēte: venit q̄
dam ad principē synagoge
dicens ei. Quia mortua est
filia tua: noli vexare illū.
Ihesus aūt audito hoc v̄bo: res
pondit patri puelle. Noli

timere. crede tantū. et salua
erit. Et cū venisset ad domū:
nō permisit intrare secū quē
q̄ nisi petrū et iacobū et io
hannē. et patrē et matrem
puelle. Flebant autē omnes.
et plangebāt illā. At ille
dixit. Nolite flere. Nō est
mortua puella: sed dormit.
Et deridebāt eū: scientes q̄d
mortua esset. Ipse autē te
nens manū eius: clama
uit dicens. Puella surge.
Et reuersus est spiritus eius:
et surrexit cōtinuo: et iussit
illi dari manducare. Et
stupuerūt parentes eius.
Quibus precepit: ne alicui
dicerent quod factū erat.

C onuo Caplm ix.
catis aūt duode
cim apostolis:
dedit illis virtutē et potes
tatē sup omnia demonia.
et ut languores curarent.
Et misit illos p̄dicare reg
nū dei: et sanare infirmos.
Et ait ad illos. Nichil
tuleritis in via: neque vir

gam neque peram neque panem neque pecuniam: neque duas tunicas habeatis. Et in quamcumque domum intraveritis: ibi manete. et inde ne exeatis. Et quicumque non receperint vos: exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium super illos. Egressi autem circuibant per castella: evangelizantes et curantes ubique. Audivit autem herodes tetrarcha omnia que fiebant ab eo: et hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia iohannes surrexit a mortuis: a quibusdam vero quia helyas apparuit: ab aliis autem. quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait herodes. Johannem ego decollavi. Quis autem est iste de quo audio talia? Et querebat videre eum. Et reversi apostoli: narraverunt illi quecumque fecerunt. Et assumptis illis: secessit seorsum in locum desertum. qui est bethsaide. Quod cum cognovissent turbe: secute sunt illum. Et excepit illos: et loquebatur illis de regno dei: et eos qui cura indigebant sanabat. Dies autem ceperat declinare. Et accedentes duodecim: dixerunt illi. Dimitte turbas. ut euntes in castella villasque que circa sunt divertant. et inveniant escas: quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos. Vos date illis manducare. At illi dixerunt. Non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces: nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem fere viri quinque milia. Ait autem ad discipulos suos. Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. Et discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus. respexit in celum et benedixit illis et fregit: et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes: et saturati sunt. Et

sublatū est quod superfuit
illis fragmentorū cophini
duodecī. Et factū est cū
solus esset orans: erant cū
illo et discipuli. Et interroga
uit illos dicens. Quē me di
cūt esse turbe? At illi respō
derūt et dixerūt. Johānem
baptistā: alii autē helyam:
alii quia pphēta unus de
prioribus surrexit. Dixit autē
illis. Vos autē quē me esse
dicitis? Respondēs symon
petrus dixit. Xp̄m dei. At
ille increpans illos. precepit
ne cui dicerent hoc: dicens
Quia oportet filiū hominis
multa pati et reprobari a
senioribus et principibus sacer
dotū et scribis. et occidi. et
tercia die resurgere. Dice
bat autē ad omēs. Siquis
uult post me uenire. abne
get semetipsum: et tollat crucem
suā cotidie. et sequatur me.
Qui enī uoluerit animam suā
saluā facere: perdet illā. Nā
qui perdiderit animā suā ppt
er me: saluā faciet illam.
Quid enī pficit homo si lu
cretur uniuersū mundū:
se autē ipsum pdat et detrimentū
sui faciat? Nam qui me
erubuerit et meos sermones:
hunc filius hominis erubescet
cū uenerit in maiestate su
a et patris et sanctorū an
gelorū. Dico autē uobis:
uere sunt aliqui hic stantes
qui nō gustabunt mortem.
donec uideant regnū dei. Fac
tū est autē post hec uerba
fere dies octo: et assumpsit
petrū et iacobū et iohannē:
et ascendit in montē ut o
raret. Et facta est dū oraret
species uultus eius altera:
et uestitus eius albus reful
gens. Et ecce duo uiri loq
bantur cū illo. Erant autē
moyses et helyas uisi in
maiestate: et dicebant excel
sū eius quē completurus e
rat in ierlm. Petrus uero
et qui cū illo erant: grauati
erant sompno. Et euigilan
tes uiderūt maiestatē eius:
et duos uiros qui stabant

cū illo. Et factū est dū disce
derent ab illo: ait petrus
ad ihm. Preceptor bonū est
nos hic esse: et faciamus
tria tabernacula vnū tibi.
et vnū moysi et vnū helye:
nesciens quid diceret. Hec aūt
illo loquente. facta est nubes
et obūbrauit eos: et timue
runt intrantibus illis in nu
bem. Et vox facta est de nu
be dicens. Hic est filius me
us dilectus: ipsum audite.
Et dū fieret vox inuentus ē
ihesus solus. Et ipsi tacuerunt:
et nemini dixerunt in illis
diebus quicquam ex hijs que vi
derant. Factū est autē
in sequenti die descendentibus
illis de monte: occurrit illis
turba multa. Et ecce vir de
turba exclamauit dicens
Magister obsecro te respice
in filiū meū: quia vnicus
est michi. Et ecce spiritus appre
hendit illū et subito clamat
et elidit et dissipat eū cum
spuma: et vix discedit di
lanians eū. Et rogaui dis
cipulos tuos vt eicerent il
lū: et nō potuerunt. Respon
dens autē ihesus dixit. O gene
ratio infidelis et peruersa: vs
quequo ero apud vos et pati
ar vos? Adduc huc filiū tu
um. Et cū accederet elisit illū de
moniū et dissipauit. Et in
crepauit ihesus spiritū immun
dū. et sanauit puerū: et
reddidit illū patri eius. Stu
pebant autē omnes in magni
tudine dei. Omnibusque
mirantibus in omnibus que
faciebat: dixit ad discipu
los suos. Ponite vos in cor
dibus vestris sermones istos.
Filius enim hominis futurum est
ut tradatur in manus homi
nū. At illi ignorabant verbū
istud: et erat velatū ante eos
ut nō sentirent illud. Et time
bant interrogare eū de hoc verbo.
Intrauit autē cogitatio in
eos: quis eorū maior esset.
At ihesus videns cogitationes
cordis illorū: apprehendens
puerū statuit eū secus se. et
ait illis. Quicunque susceperit

puerum istum in nomine meo: me recipit. Et quicumque me receperit: recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter omnes vos: hic maior est. Respondens autem iohannes dixit. Preceptor vidimus quendam in nomine tuo eicientem demonia: et prohibuimus eum: quia non sequitur nobiscum. Et ait ad illum ihesus. Nolite prohibere. Qui enim non est adversum vos: pro vobis est. Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius: et ipse faciem suam firmavit ut iret ierusalem. Et misit nuncios ante conspectum suum. Et euntes intraverunt in civitatem samaritanorum: ut pararent illi. Et non receperunt eum: quia facies eius erat euntis ierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius iacobus et iohannes: dixerunt. Domine vis dicimus ut ignis descendat de celo et consumat illos? Et conversus increpavit illos: et dixit. Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere: sed salvare. Et abierunt in aliud castellum. Factum est autem ambulantibus illis in via: dixit quidam ad illum. Sequar te quocumque ieris. Et ait illi ihesus. Vulpes foveas habent et volucres celi nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad alterum. Sequere me. Ille autem dixit. Domine permitte michi primum ire: et sepelire patrem meum. Dixitque ei ihesus. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade annuncia regnum dei. Et ait alter. Sequar te domine: sed primum permitte michi renunciare hiis qui domi sunt. Ait ad illum ihesus. Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro: aptus est regno dei. Capitulum x.

Post hec autem designavit dominus et alios septuaginta duos: et misit illos binos ante fa-

ciem suã. in omnẽ ciuitatẽ
et locũ quo erat ipẽ venturus.
Et dicebat illis. Messis
quidẽ multa: operarij aũt
pauci. Rogate ergo dñm
messis: ut mittat operarios
in messẽ. Ite. Ecce ego
mitto vos: sicut agnos in-
ter lupos. Nolite ergo
portare sacculũ neq; perã
neq; calciamẽta: et neminẽ
per viã salutaueritis. In
quãcũq; domũ intraueritis:
primũ dicite. Pax huic do-
mui. Et si ibi fuerit filius
pacis: requiescet sup illum
pax vr̃a. Sin autẽ: ad vos
reuertetur. In eadẽ autẽ
domo manete: edentes et bi-
bentes que apud illos sũt.
Dignus est enĩ operarius
mercede sua. Nolite trãs-
ire de domo in domũ. Et
in quãcũq; ciuitatẽ intra-
ueritis et susceperint vos:
manducate que apponũtur
vobis: et curate infirmos
qui in illa sũt: et dicite il-
lis. Appropinquauit in vos
regnũ dei. In quãcũq; ciui-
tatẽ intraueritis et nõ rece-
perint vos: exeuntes in pla-
teas eius dicite. Etiã pulue-
rem qui adhesit nobis de
ciuitate vr̃a: extergimus in
vos. Tamen hoc scitote: qȝ
appropinquauit regnũ dei.
Dico vobis: quia sodomis
in die illa remissius erit qȝ
illi ciuitati. Ve tibi co-
rozain. ve tibi bethsaida:
quia si in tyro et sydone
facte fuissent virtutes que
in vobis facte sũt: olim in
cilicio et cinere sedentes pe-
niterent. Verumtamen tyro
et sydoni remissius erit in
iudicio qȝ vobis. Et tu ca-
pharnaũ usq; ad celũ exal-
tata: usq; ad infernũ demer-
geris. Qui vos audit:
me audit. Et q vos spernit: me
spernit. Qui aũt me spernit: spernit
eũ qui me misit. Reuersi sũt aũt sep-
tuaginta duo cũ gaudio
dicentes. Dñe: etiã demonia
subiciuntur nobis in noĩe
tuo. Et ait illis. Videbam

sathanā sicut fulgur de celo
cadentē. Ecce dedi vobis po
testatē calcandi sup̄ serpen
tes et scorpiones. et supra
omnē virtutē inimici: et ni
chil vobis nocebit. Verūp
tamen in hoc nolite gau
dere: quia sp̄us vobis subi
ciuntur. Gaudete autē: q̄d
nomina vr̄a scripta sūt in
celis. In ip̄a hora exulta
vit spiritu sc̄o: et dixit. Cō
fiteor tibi pater dn̄e celi et
terre: q̄d abscōdisti hec a sa
pientibus et prudentib3: et
revelasti ea parvulis. Etiā
pater: quia sic placuit an
te te. Omnia michi tradi
ta sūt a patre meo. Et nē
scit qui sit filius nisi pat̄:
et qui sit pater nisi filius.
et cui voluerit filius revela
re. Et cōversus ad disci
pulos suos. dixit. Beati o
culi: qui vident que vos vi
detis. Dico enī vobis: q̄d
multi ꝓphete et reges volu
erūt videre que vos videtis
et nō viderūt: et audire q̄

audistis et nō audierunt.
Et ecce quidā legisp̄itus
surrexit: temptans illū et
dicens. Magister: quid fa
ciendo vitā eternā possidebo?
At ille dixit ad eū. In lege
quid scriptū est? Quō legis?
Ille respondens dixit. Dili
ges dn̄m deū tuū ex toto cor
de tuo. et ex tota aīa tua.
et ex omnibus virib3 tuis. et
ex omī mente tua: et proximū
tuū sicut teip̄m. Dixitq3 il
li. Recte respōdisti. Hoc fac
et vives. Ille autē volens
iustificare seip̄m. dixit ad
ih̄m. Et quis est meus pro
ximus? Suscipiens autē ih̄s
dixit. Homo quidā descende
bat ab ih̄rl̄m in iherico:
et incidit in latrones. Qui
etiā despoliaverūt eum:
et plagis īpositis abierūt
semivivo relicto. Accidit
autē ut sacerdos quidā desce
deret eadē via: et viso illo p̄
terijt. Similit̄ et levita cū
esset secus locū et videret eū:
pertransijt. Samaritanus

aut quidā iter faciens venit
secus eū: et videns eū mise
ricordia motus est. Et appro
pians alligavit vulnera
eius: infundens oleū et vi
nū. Et imponēs illū in iu
mentū suū duxit in stabu
lū: et curā eius egit. Et al
tera die ptulit duos dena
rios: et dedit stabulario et
ait. Curā illius habe. Et
qdcūqz supererogaveris: ego
cū rediero reddā tibi. Quis
horū triū videtur tibi pxi
mus fuisse illi qui incidit
in latrones? At ille dixit.
Qui fecit miscdiam in illū.
Et ait illi ihūs. Vade: et tu
fac similiter. Factū est aūt
dū irent. et ipē intravit in
quoddā castellū: et mulier
quedā martha nomīe exce
pit illū in domū suā. Et
huic erat soror nomīe ma
ria: que etiā sedens secus pe
des dnī audiebat verbū il
lius. Martha aūt satage
bat circa frequens ministeriū.
Que stetit et ait. Dne nō
est tibi cure: qd soror mea
reliquit me solā ministrare?
Dic ergo illi: ut me adiuvet.
Et respondēs dixit illi dns.
Martha martha sollicita
es: et turbaris erga plurima.
Porro unū est necessariū.
Maria optimā partē ele
git: que nō auferetur ab ea.

Et factū Capl'. xi.
est cū esset in loco
quodā orans: ut
cessavit. dixit unus ex di
scipulis eius ad eū. Dne do
ce nos orare: sicut et iohan
nes docuit discipulos suos.
Et ait illis. Cū oratis dici
te. Pater. sanctificetur nomē
tuū: adveniat regnū tuū.
Panē nrm cotidianū da
nobis cotidie: et dimitte
nobis pctā nra. siquidē et
ipi dimittimus omi debēti
nobis: et ne nos inducas
in temptationē. Et ait
ad illos. Quis vrm habe
bit amicū. et ibit ad illū
media nocte. et dicet illi. ami
ce cōmoda michi tres panes

qm amicus meus venit de
via ad me. et nō habeo qd
ponā ante illū. et ille de
intus respondēs dicat. no
li michi molestus esse. iā
ostiū clausū est. et pueri
mei mecū sūt in cubili. nō
possū surgere et dare tibi.
Et ille si pseveraverit pulsās.
dico vobis et si nō dabit
illi surgens eo qd amicus
eius sit: ppter īprobitatē
tamē eius surget et dabit
illi qtquot habet necessa
rios. Et ego vobis dico.
Petite: et dabitur vobis.
Querite: et īvenietis. Pulsa
te: et aperietur vobis. Omīs
enī qui petit accipit. et qui
querit īvenit: et pulsanti
aperietur. Quis autē ex vobis
patrē petit panē. nūquid
lapidē dabit illi. Aut piscē.
nūquid pro pisce serpentē
dabit illi. Aut si pecierit
ovū. nūquid porriget illi
scorpionē. Si ergo vos cū
sitis mali nostis bona da
ta dare filiis vr̄is. qūto ma

gis pater vester de celo dabit
spiritū bonū petentibus se.
Et erat eiciens demoniū:
et illud erat mutū. Et cū eie
cisset demoniū. locutus ē mu
tus: et admirate sūt turbe.
Quidā autē ex eis dixerūt.
In beelzebub principe demo
niorū: eicit demonia. Et
alii temptātes: signū de ce
lo qrebant ab eo. Ipse autē
ut vidit cogitationes eorū:
dixit eis. Omne regnū in se
ipm divisū desolabitur: et
domus sup domū cadet. Si
autē et sathanas in seipm
divisus est. quomodo sta
bit regnū ipius. quia di
citis in beelzebub eicere me
demonia. Si autē ego in
beelzebub eicio demonia.
filii vr̄i in quo eiciūt. Ideo
ipi iudices vr̄i erūt. Porro
si in digito dei eicio demonia:
pfecto pervenit in vos reg
nū dei. Cū fortis armatus
custodit atriū suū: in pa
ce sūt ea que possidet. Si
autē fortior illo superveniēs

vicerit eū: vniuersa arma
eius auferet in quibꝰ cōfide
bat. et spolia eius distribu
et. Qui nō est mecū: aduer
sū me est. Et qui nō colli
git mecū: dispgit. Cū im
mūdus spūs exierit de homi
ne pambulat per loca ina
quosa querens requiē: et
nō inueniēs dicit. Reuertar
in domū meā: vnde exiui.
Et cū venerit: īuenit sco
pis mundatā. Et tūc va
dit et assumit septē alios
spūs nequiores se: et ingressi
habitāt ibi. Et fiūt nouissima
hominis illius: peiora prioribꝰ.
Factū est autē cū hec dice
ret: extollens vocē quedā mu
lier de turba dixit illi. Beatꝰ
venter qui te portauit: et v
bera que suxisti. At ille dix
it. Quinymmo. Beati qui au
diūt verbū dei: et custodiūt
illud. Turbis autē concurrē
tibus: cepit dicere. Genera
tio hec generatio nequā est.
Signū querit: et signū nō
dabitur illi. nisi signū ione

pphe. Nā sicut fuit ionas
signū niniuitis: ita erit et
filius hominis generationi is
ti. Regina austri surget in
iudicio cū viris generationis
huius. et cōdempnabit il
los: quia venit a finibus
terre audire sapientiā salo
monis. Et ecce plus q̄ sa
lomon hic. Viri niniuite
surgent in iudicio cū gene
ratione hac. et cōdempna
būt illā: quia penitentiā
egerūt ad pdicationē ione.
Et ecce plus q̄ iona hic.
Nemo lucernā accendit
et in abscondito ponit. neqꝫ
sub modio. sed supra cande
labrū: ut qui ingrediunt
lumen videāt. Lucerna
corporis tui: est oculus tuus.
Si oculus tuus fuerit siplex:
totū corpus tuū lucidū erit.
Si autē nequā fuerit: etiā cor
pus tuū tenebrosū erit. Vi
de ergo: ne lumen quod in
te est. tenebre sint. Si ergo
corpus tuū totū lucidū fu
erit. nō habens aliquā par

tam tenebrarum: erit lucidum
totum. Et sicut lucerna fulgoris il
luminabit te. Et cum loque
retur: rogavit illum quidam
phariseus ut pranderet apud
se. Et ingressus recubuit.
Phariseus autem cepit intra se
reputans dicere: quare non
baptizatus esset ante pran
dium. Et ait dominus ad illum. Nunc
vos pharisei quod deforis est
calicis et catini mundatis: quod
autem intus est vestrum. plenum
est rapina et iniquitate. Stul
ti: nonne qui fecit quod defo
ris est. etiam id quod intus
est fecit? Verumtamen quod
superest date elemosinam: et ec
ce omnia munda sunt vobis.
Sed ve vobis phariseis:
quia decimatis mentam et ru
tam et omne olus: et preteritis
iudicium et caritatem dei. Hec autem
oportuit facere: et illa non omit
tere. Ve vobis phariseis:
quia diligitis primas ca
thedras in synagogis et sa
lutationes in foro. Ve vo
bis qui estis ut monumenta
que non parent: et homines
ambulantes supra nesciunt.
Respondens autem quidam ex le
gisperitis: ait illi. Magister:
hec dicens etiam nobis contu
meliam facis. At ille ait. Et
vobis legisperitis ve: quia
oneratis homines oneribus
que portari non possunt. et ipsi
uno digito vestro non tangi
tis sarcinas. Ve vobis qui
edificatis monumenta prophe
tarum: patres autem vestri occiderunt
illos. Profecto testificamini. quod
consentitis operibus patrum
vestrorum: quoniam quidem ipsi eos oc
ciderunt: vos autem edificatis
eorum sepulchra. Propterea
et sapientia dei dixit. Mit
tam ad illos prophetas et a
postolos. et ex illis occident
et persequentur: ut inquiratur
sanguis omnium prophetarum. qui
effusus est a constitutione mun
di a generatione ista: a san
guine abel usque ad sangui
nem zacharie qui periit in
ter altare et edem. Ita dico
vobis: requiretur ab hac

generatione. Ve vobis le
gisperitis: quia tulistis cla
uē sciencie. et ipsi non intro
istis: et eos qui introibāt
phibuistis. Cum hec ad
illos diceret: ceperūt phari
sei et legisperiti grauiter in
sistere. et os eius opprimere.
de multis īsidiātes ei. et q̄ren
tes capere aliquid ex ore eius
ut accusarent eū. Capitulum xii.
Multis aūt turbis
circūstantibꝫ. ita
ut se inuicē cōcul
carent: cepit dicere ad disci
pulos suos. Attendite a
fermento phariseorū: quod
est ypocrisis. Nichil autē
opertū est quod nō reueletur:
neqꝫ absconditū quod non
sciatur. Quoniā que in te
nebris dixistis: in lumīe di
centur. Et quod aure locuti
estis in cubiculis: p̄dicabitur
in tectis. Dico aūt vobis a
micis meis: ne terreamini
ab hiis qui occidūt corpus.
et post hec nō habent āpli
us quid faciāt. Ostendā aūt
vobis: quē timeatis. Timete
eū: qui postq̄ occiderit ha
bet potestatē mittere in gehē
nam. Ita dico vobis: hunc
timete. Nōne quinqꝫ passeres
veneūt dypondio: et vnus
ex illis nō est in obliuione
corā deo. Sed et capilli capi
tis vr̄i. omēs numerati sunt.
Nolite ergo timere: multis
passeribus pluris estis. Dico
aūt vobis. Omīs quicūqꝫ
cōfessus fuerit me corā hoībꝫ:
et filius hoīs cōfitebitur
illū corā angelis dei. Qui
aūt negauerit me corā hoī
bus: denegabitur corā āgelis
dei. Et omīs qui dicit ver
bū in filiū hoīs: remittetur
illi. Ei aūt qui in spiritū sāc
tū blasphemauerit: non re
mittetur. Cum aūt indu
cent vos in synagogas et
ad magistratus et potestates:
nolite solliciti esse qualiter
aut quid respōdeatis. aut
quid dicatis. Spūs enī scūs
docebit vos in ipa hora que
oportet dicere. Ait autē

et quidam de turba. Magister:
dic fratri meo ut diuidat me
cum hereditatem. At ille dixit ei.
Homo: quis me constituit
iudicem aut diuisorem super vos?
Dixitque ad illos. Videte et ca
uete ab omni auaricia: quia
non in habundantia cuiusquam
vita eius est ex hiis que pos
sidet. Dixit autem similitudinem
ad illos dicens. Hominis cui
dam diuitis vberes fructus
ager attulit: et cogitabat in
tra se dicens. Quid faciam. quod
non habeo quo congregem fruc
tus meos? Et dixit. Hoc fa
ciam. Destruam horrea mea
et maiora faciam: et illuc con
gregabo omnia que nata
sunt michi et bona mea: et
dicam anime mee. Anima ha
bes multa bona posita in
annos plurimos: requiesce.
comede. bibe. epulare. Dixit
autem illi deus. Stulte: hac
nocte animam tuam repetunt a
te. Que autem parasti cuius
erunt? Sic est qui sibi thesauri
zat: et non est diues in deum.

Dixitque ad discipulos suos.
Ideo dico vobis nolite sollici
ti esse anime vestre quid mandu
cetis: neque corpori vestro quid
vestiamini. Anima plus est
quam esca: et corpus plus quam ves
timentum. Considerate coruos
quia non seminant neque me
tunt: quibus non est cellarium
neque horreum: et deus pascit
illos. Quanto magis vos plu
ris estis illis? Quis autem vestrum
cogitando potest adicere ad
staturam suam cubitum vnum?
Si ergo neque quod minimum
est potestis: quid de ceteris
solliciti estis? Considerate li
lia quomodo crescunt: non
laborant neque nent. Dico autem
vobis: nec salomon in om
ni gloria sua vestiebatur
sicut vnum ex istis. Si autem
fenum quod hodie in agro est et
cras in clibanum mittitur deus
sic vestit: quanto magis vos
pusille fidei? Et vos nolite
querere quid manducetis
aut quid bibatis: et nolite
in sublime tolli. Hec enim

omnia gentes mundi querunt.
Pater autem vester scit: quoniam
hiis indigetis. Verumptamen
querite regnum dei: et hec omnia
adicientur vobis. Nolite ti
mere pusillus grex: quia com
placuit patri vestro dare vobis
regnum. Vendite que pos
sidetis: et date elemosinam.
Facite vobis sacculos qui
non veterascunt: thesaurum non
deficientem in celis: quo fur
non appropiat neque tinea cor
rumpit. Ubi enim thesaurus vester
est: ibi et cor vestrum erit. Sint
lumbi vestri precincti: et lucerne
ardentes. Et vos similes ho
minibus expectantibus dominum
suum quando revertatur a nup
ciis: ut cum venerit et pulsa
verit confestim aperiant ei.
Beati servi illi: quos cum
venerit dominus invenerit vigilan
tes Amen dico vobis: quod
precinget se et faciet illos dis
cumbere. et transiens ministra
bit illis. Et si venerit in se
cunda vigilia. et si in tertia
vigilia venerit. et ita invene
rit: beati sunt servi illi. Hoc
autem scitote: quoniam si sciret pa
terfamilias qua hora fur
veniret: vigilaret utique et
non sineret perfodi domum suam.
Et vos estote parati: quia
qua hora non putatis filius
hominis veniet. Ait autem
ei petrus. Domine ad nos dicis
hanc parabolam: an ad
omnes? Dixit autem dominus. Quis
putas est fidelis dispensator
et prudens: quem constituit
dominus super familiam suam. ut det
illis in tempore tritici men
suram? Beatus ille servus:
quem cum venerit dominus. invenerit
ita facientem. Vere dico vobis:
quia supra omnia que pos
sidet constituet illum. Quod si
dixerit servus ille in corde
suo. moram facit dominus meus
venire. et ceperit percutere pu
eros et ancillas et edere et
bibere et inebriari: veniet
dominus servi illius in die qua
non sperat et hora qua nescit:
et dividet eum. partemque eius
cum infidelibus ponet. Ille

aut seruus. qui cognouit
voluntatē dñi sui et nō p
parauit. et nō fecit scdm
voluntatē eius: vapula
bit multas. Qui aut nō
cognouit et fecit digna:
plagis vapulabit paucas.
Omī aut cui multū datū
ē: multū q̄ret ab eo. Et cui cō
mendauerit multū: plus
petent ab eo. Ignē veni
mittere in terrā: et quid vo
lo nisi accendatur? Bapti
sma aut habeo baptizari:
et quomodo coartor vsq
dū pficiat? Putatis q̄a
pacē veni dare in terrā?
Non dico vobis: sed sepa
tionē. Erūt eni ex hoc quī
q̄ in domo vna diuisi:
tres in duo et duo in tres
diuident. Pater in filiū:
et filius in patrē suū. Ma
ter in filiā: et filia in ma
trē. Socrus in nurū suā:
et nurus in socrū suam.
Dicebat aut et ad turbas.
Cū videritis nubē orientē
ab occasu. statī dicitis ym

ber venit: et ita fit. Et cū austrū
flantē: dicitis quia estus erit.
et fit. Ypocrite faciē celi et
terre nostis pbare: hoc aut
tempus quomodo nō pba
tis? Quid aut et a vobisip
sis nō iudicatis quod iustū
est? Cum aut vadis cū
aduersario ad principē in
via. da operā liberari ab il
lo: ne forte trahat te ad iudi
cem et iudex tradat te exacto
ri. et exactor mittat te in car
cerē. Dico tibi: nō exies inde.
donec etiā nouissimū mi
nutū reddas. Capłm xiij.

Aderant aut quidā
ipō in tēpore nūci
antes illi de galile
is: quorū sanguinē pylatus
miscuit cū sacrificijs eorum.
Et respondens dixit illis. Pu
tatis qd hij galilei pre omī
bus galileis peccatores fuerūt:
quia talia passi sūt? Non
dico vobis. Sed nisi penitē
ciā habueritis: omēs simili
ter peribitis. Et sicut illi decem
et octo supra quos cecidit

turris in syloam: et occidit
eos. Putatis quia et ipsi de
bitores fuerūt pter omnes ha
bitantes in ihrlm? Nō dico
vobis. Sed si nō penitenciā
egeritis: omnes similit' peri
bitis. Dicebat autē hanc
similitudinē. Arborē fici ha
bebat quidā plantatā in vi
nea sua: et venit querens
fructū in illa. et nō inuenit.
Dixit autē ad cultorē vinee.
Ecce anni tres sunt ex quo
venio q̄rens fructū in ficul
nea hac: et nō inuenio. Suc
cide ergo illā. Vt quid etiam
terrā occupat? At ille respō
dens: dixit illi. Dn̄e dimitte
illā et hoc anno. usq; dū fo
diā circa illā. et mittā sterco
ra. Et si quidē fecerit fructū:
sin autē in futurū succides eā.
Erat autē docens in synago
ga eorū sabbatis. Et ecce mu
lier q̄ habebat spm̄ infirmita
tis annis decē et octo: et erat
inclinata. nec omnino poterat
sursū respicere. Quā cū vide
ret ihūs: vocauit ad se. et a

it illi. Mulier: dimissa es
ab infirmitate tua. Et impo
suit illi manus: et cōfestī
erecta est: et glorificabat de
um. Respondēs autē archy
synagogus indignans quia
sabbato curasset ihūs: di
cebat turbe. Sex dies sunt:
in quib; oportet operari.
In his ergo venite et cura
mini: et nō in die sabbati.
Respondit autē ad illū dn̄s:
et dixit. Ypocrite: vnusquis
q; vrm̄ sabbato nō soluit
bouē suū aut asinū a pse
pio. et ducit adaquare?
Hanc autē filiā abrahe quā
alligauit sathanas ecce de
cem et octo annis nō opor
tuit solui a vinculo isto
die sabbati? Et cū hec
diceret: erubescebāt omnes
aduersarii eius. Et omnis
ppl's gaudebat in vniuer
sis: que gloriose fiebant
ab eo. Dicebat ergo. Cui
simile est regnū dei: et cui
simile esse existimabo il
lud? Simile est grano sy

napis: quod acceptum homo
misit in ortum suum et crevit.
Et factum est in arborem mag-
nam: et volucres celi requie-
verunt in ramis eius. Et i-
terum dixit. Cui simile esti-
mabo regnum dei? Simile
est fermento: quod acceptum
mulier abscondit in farine
sata tria. donec fermentare-
tur totum. Et ibat per ci-
vitates et castella docens:
et iter faciens in ierusalem. Ait
autem illi quidam. Domine: si
pauci sunt qui salvantur?
Ipse autem dixit ad illos. Con-
tendite intrare per angus-
tam portam: quia multi dico
vobis querent intrare et
non poterunt. Cum autem
intraverit paterfamilias et
clauserit ostium: et incipietis
foris stare et pulsare ostium
dicentes. Domine aperi nobis.
Et respondens dicet vobis.
Nescio vos unde sitis. Tunc
incipietis dicere. Manducavi-
mus coram te et bibimus: et in pla-
teis nostris docuisti. Et dicet vobis.

Nescio vos unde sitis. Disce-
dite a me omnes operarii ini-
quitatis: ibi erit fletus et stri-
dor dentium. Cum videritis
abraham et ysaac et iacob et
omnes prophetas in regno dei:
vos autem expelli foras. Et ve-
nient ab oriente et occidente
et aquilone et austro: et ac-
cumbent in regno dei. Et ec-
ce sunt novissimi qui erunt
primi: et sunt primi qui erunt
novissimi. In ipsa die: ac-
cesserunt quidam phariseorum
dicentes illi. Exi et vade hinc:
quia herodes vult te occidere.
Et ait illis. Ite et dicite vul-
pi illi. Ecce eicio demonia et
sanitates perficio hodie et cras:
et tertia die consummor. Ve-
rumtamen oportet me ho-
die et cras et sequenti ambu-
lare: quia non capit prophetam
perire extra ierusalem. Ierusalem
ierusalem que occidis prophetas
et lapidas eos qui mittuntur
ad te: quotiens volui congre-
gare filios tuos quemadmo-
dum avis nidum suum sub pen-

uis. et noluisti. Ecce relinquitur vobis deserta domus vestra. Dico autem vobis: quia non videbitis me donec veniat cum dicetis. Benedictus qui venit in nomine domini. Capitulum xiiii.

Et factum est cum intraret in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato manducare panem: et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam ydropicus erat ante illum. Et respondens ihesus: dixit ad legisperitos et phariseos dicens. Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit eum: ac dimisit. Et respondens ad illos dixit. Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet: et non continuo extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad hec respondere illi. Dicebat autem et ad invitatos parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent: dicens ad illos. Cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco: ne forte honoratior te sit invitatus ab eo: et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi. Da huic locum. Et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris. vade recumbe in novissimo loco: ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi. Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se invitaverat. Cum facis prandium aut cenam. noli vocare amicos tuos neque fratres tuos. neque cognatos neque vicinos divites: ne forte et ipsi te reinvitent. et fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos cecos: et beatus eris quia non habent retribuere tibi. Retribuetur enim tibi: in resurrectione iustorum. Hec cum audisset quidam de simul discum-

recumbentibꝫ: dixit illi. Beatus q̄
manducabit panē in regno
dei. Et ipse dixit illi. Homo
quidā fecit cenā magnā: et
vocavit multos. Et misit
servū suū hora cene dicē invi
tatis ut venirēt: quia iam
parata sūt omnia. Et ceperūt
simul omēs excusare. Prim⁹
dixit ei. Villā emi: et necesse
habeo exire et videre illā. Ro
go te: habe me excusatū. Et
alter dixit. Iuga boū emi
quīqꝫ: et eo pbare illa. Ro
go te: habe me excusatū. Et
alius dixit. Uxorē duxi: et
ideo nō possū venire. Et rever
sus servus: nūciavit hec do
mino suo. Tūc iratus pater
familias: dixit servo suo.
Exi cito in plateas et vicos
civitatis: et pauperes ac de
biles et cecos et claudos īntro
duc huc. Et ait servus. Dn̄e
factū est ut īperasti: et ad
huc locus est. Et ait dn̄s ser
vo. Exi in vias et sepes et
cōpelle intrare: ut īpleatur
domus mea. Dico aūt vobis:

qđ nemo virorū illorū qui
vocati sūt gustabit cenam
meā. Ibāt aūt turbe multe cū
eo: et cōversus dixit ad illos.
Si quis venit ad me et nō
odit patrē suū et matrē et
uxorē et filios et fratres et so
rores adhuc aūt et aīam
suā: nō potest meus esse dis
cipulus. Et qui nō baiulat
crucē suā et venit post me:
nō potest meus esse discipu
lus. Quis eīm ex vobis
volens turri edificare: nō
ne prius sedens cōputat sūp
tus qui necessarij sūt. si ha
beat ad pficiendū. Ne pos
tea qm̄ posuerit fūdamen
tū et nō potuerit pficere. o
nes qui vident īcipiant illu
dere ei dicentes: quia hic ho
mo cepit edificare et nō po
tuit cōsūmare. Aut quis rex
iturus cōmittere bellū ad
versus aliū regē: nō sedens
prius cogitat si possit cū
decē milibꝫ occurrē ei. qui
cū viginti milibus venit
ad se. Alioquī adhuc illo

longe agente: legationem
mittens rogat ea que pacis
sunt. Sic ergo omnis ex vo
bis qui nō renunciat omni
bus que possidet: non po
test meus esse discipulus.
Bonū ē sal. Si autē sal
quoque evanuerit: in quo
condietur? Neque in terram
neque in sterquiliniū utile
est: sed foras mittetur. Qui
habet aures audiendi au
diat. Capitulum xv.
Erant autē appro
pinquātes ei pub
licani et pctōres: ut audi
rent illū. Et murmurabāt
pharisei et scribe dicentes.
Quia hic pctōres recipit:
et mādūcat cū illis. Et
ait ad illos. parabolā istā
dicens. Quis ex vobis ho
mo qui habet centū oves:
et si pdiderit unā ex illis.
nōne dimittit nonaginta
novē in deserto et vadit ad
illā que perierat. donec in
veniat illā? Et cū īvene
rit eā: īponit in humeros
suos gaudens. Et veniens
domū: cōvocat amicos et
vicinos dicens illis. Cōgra
tulamini michi: quia īveni
ovē meā que perierat. Di
co vobis: qđ ita gaudiū
erit in celo sup uno pctōre
penitenciā agente: qm̄ su
pra nonaginta novē iustis
qui nō indigent penitēcia.
Aut que mulier habēs
dragmas decē: si pdiderit
dragmā unā. nōne accen
dit lucernā et evertit domū
et querit diligenter donec ī
veniat? Et cū invenerit: cō
vocat amicas et vicinas
dicens. Cōgratulamini michi:
quia īveni dragmā quā
pdideram. Ita dico vobis:
gaudiū erit corā angelis
dei. sup uno pctōre peniten
ciā agente. Ait autē. Ho
mo quidā habuit duos fi
lios: et dixit adolescencior
ex illis patri. Pater. da michi
porcionē substancie: que
me cōtingit. Et divisit illis
substanciā. Et nō post mul

tos dies cōgregatis omnib3.
adolescentior filius peregre
pfectus est in regionē lōgi-
quā: et ibi dissipauit sub
stanciā suā viuendo luxuri
ose. Et postq̄ omnia cōsum
masset: facta est fames va-
lida in regione illa. et ipse
cepit egere. Et abijt et adhe
sit vni ciuiū regionis illius:
et misit illū in villā suā
ut pasceret porcos. Et cupi
ebat implere ventrē suū de
siliquis quas porci man
ducabāt: et nemo illi da
bat. In se autē reuersus dix
it. Quanti mercenarij in
domo patris mei habūdāt
panib3: ego autē hic fame
pereo. Surgā et ibo ad pa
trē meū: et dicā illi. Pater
peccaui in celū et corā te.
et iam nō sū dignus voca
ri filius tuus: fac me sicut
vnū de mercenarijs tuis.
Et surgens venit ad patrē
suū. Cū autē adhuc lōge
esset: vidit illū pater ipsi
us. et misericordia motus

est. Et accurrens cecidit sup
collū eius: et osculatus est
eū. Dixitq3 ei filius. Pater
peccaui in celū et corā te:
iam nō sū dignus vocari
filius tuus. Dixit autē pat
ad seruos suos. Cito pferte
stolā primā et induite illū:
et date anulū in manu ei9.
et calciamēta in pedes. Et
adducite vitulū saginatū
et occidite. et mādūcemus
et epulemur: quia hic fili9
meus mortuus erat et reuix
it: perierat et inuent9 ē. Et ce
perūt epulari. Erat autē fili
us eius senior in agro. Et
cū veniret et appropinq̄ret
domui: audiuit simphoniā
et chorū. Et vocauit vnū
de seruis: et interrogauit que
hec essent. Isq3 dixit illi. Fra
ter tuus venit: et occidit
pater tuus vitulū sagina-
tū: quia saluū illū recepit.
Indignatus est autē: et no
lebat introire. Pater ergo
illius egressus: cepit rogare
illū. At ille respōdens: dix

re patri suo. Ecce tot annis seruio tibi. et numquam mandatum tuum preteriui: et numquam dedisti michi hedum ut cum amicis meis epularer. Sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus uenit: occidisti illi uitulum saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu semper mecum es: et omnia mea tua sunt. Epulari autem et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est.

Capl' xvi.

Dicebat autem et ad discipulos suos. Homo quidam erat diues qui habebat uillicum: et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. Et uocauit illum: et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationem uillicationis tue. Iam enim non poteris uillicare. Ait autem uillicus intra se. Quid faciam: quia dominus meus aufert a me uillicationem? Fodere non valeo: mendicare erubesco. Scio quid faciam: ut cum amotus fuero a uillicatione. recipiant me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui: dicebat primo. Quantum debes domino meo? At ille dixit. Centum cados olei. Dixitque illi. Accipe cautionem tuam: et sede cito. scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu uero quantum debes? Qui ait centum choros tritici. Ait illi. Accipe litteras tuas: et scribe octoginta. Et laudauit dominus uillicum iniquitatis quia prudenter fecisset: quia filii huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego uobis dico. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo: et in maiore fidelis est. Et qui in modico iniquus est: et in maiore iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non

fuistis: quod verum est quis
credet vobis? Et si in alieno
fideles non fuistis: quod vestrum
est quis dabit vobis? Ne
mo servus potest duobus
dominis servire. Aut enim unum
odiet et alterum diliget: aut
uni adherebit et alterum con
tempnet. Non potestis deo ser
vire et mamone. Audie
bant autem omnia hec phari
sei qui erant avari: et deri
debant illum. Et ait illis. Vos
estis qui iustificatis vos co
ram hominibus: deus autem no
vit corda vestra: quia quod
hominibus altum est. abhomina
tio est ante deum. Lex et
prophete usque ad iohannem.
Ex eo regnum dei evangelizatur:
et omnis in illud vim facit.
Facilius est autem celum et
terram preterire: quam de lege unum
apicem cadere. Omnis qui
dimittit uxorem suam et du
cit alteram mechatur: et qui
dimissam a viro ducit me
chatur. Homo quidam e
rat dives. et induebatur pur-

pura et bisso: et epulabatur
cotidie splendide. Et erat
quidam mendicus nomine laza
rus: qui iacebat ad ianu
am eius ulceribus plenus.
cupiens saturari de micis
que cadebant de mensa divi
tis: et nemo illi dabat. Sed
et canes veniebant: et linge
bant ulcera eius. Factum est
autem ut moreretur mendicus:
et portaretur ab angelis in si
num abrahe. Mortuus est
autem et dives: et sepultus est
in inferno. Elevans autem
oculos suos cum esset in tor
mentis: vidit abraham a lon
ge. et lazarum in sinu eius.
Et ipse clamans dixit. Pater
abraham miserere mei: et
mitte lazarum ut intinguat
extremum digiti sui in aquam.
ut refrigeret linguam meam:
quia crucior in hac flamma.
Et dixit illi abraham. Fili re
cordare quia recepisti bona
in vita tua: et lazarus si
militer mala. Nunc autem hic
consolatur: tu vero cruciaris.

Et in hiis omnibus inter nos
et vos chaos magnū fir-
matū est: ut hii qui volunt
hinc transire ad vos non
possint. neqȝ inde huc trans
meare. Et ait. Rogo te pa
ter ut mittas eum in do
mū patris mei. Habeo enī
quinqȝ fratres: ut testetur illis
ne et ipsi veniāt in locum
huc tormentorū. Et ait illi
abrahā. Habent moysen
et prophetas: audiāt illos.
At ille dixit. Nō pater ab
ham: sed si quis ex mortuis
ierit ad eos penitenciā agēt.
Ait autē illi. Si moysen et
prophetas nō audiunt: neqȝ si
quis ex mortuis resurrexerit
credent. Capitulū xvii.

ET ad discipulos
suos ait. Impos
sibile est ut nō ve
niāt scandala. Ve autē illi:
per quē veniunt. Utilius est
illi si lapis molaris ipona
tur circa collū eius et pcia
tur in mare: quā ut scandali
zet unū de pusillis istis.

Attendite vobis. Si pec
cauerit frater tuus: increpa
illū. Et si penitenciā egerit:
dimitte illi. Et si septies
in die peccauerit in te et sep
ties in die cōuersus fuerit
ad te dicens penitet me: di
mitte illi. Et dixerūt a
postoli dūo. Adauge nobis
fidē. Dixit autē dūs. Si ha
beretis fidem sicut granū
synapis. diceretis huic arbo
ri moro eradicare et trans
plantare in mare. et obe
diret vobis. Quis autē vest
rū habens seruū arantem
aut pascentē. qui regresso
de agro dicat illi statī. transi
recumbe: et nō dicat ei para
quod cenē et pcinge te et mini
stra michi donec manducē
et bibā. et post hec tu mā
ducabis et bibes? Numquid
graciā habet seruo illi: quia
fecit que ei imperauerat?
Non puto. Sic et vos cū fe
ceritis omīa que pcepta sūt
vobis: dicite. Serui inutiles
sumus: quod debuimus facere

seruus? Et factū est dum
iret in ihrlm: trāsibat per
mediā samariā et galileā.
Et cū ingrederet̄ quoddā castel
lū: occurrerūt ei decē viri le
prosi. Qui steterūt a lōge:
et leuauerūt vocē dicentes.
Ihū preceptor miserē nostri.
Quos ut vidit dixit. Ite os
tendite vos sacerdotib;. Et
factū est dū irent: mūdati
sūt. Unus aūt ex illis ut
vidit quia mūdatus est:
regressus est cū magna vo
ce magnificans deū. Et ce
cidit in faciē ante pedes ei;:
gracias agens. Et hic erat
samaritanus. Respondēs
aūt ihūs dixit. Nōne decem
mūdati sūt. et nouē ubi sūt?
Non est inuentus qui redi
ret et daret gloriā deo: nisi
hic alienigena. Et ait illi.
Surge vade: quia fides
tua te saluū fecit. Interro
gatus aūt a phariseis qn̄
do venit regnū dei: respon
dit eis et dixit. Nō venit
regnū dei cū obseruatione:
neq; dicent ecce hic aut ecce
illic. Ecce aūt regnū dei intra
vos est. Et ait ad disci
pulos suos. Venient dies qn̄
do desideretis videre vnū diē
filij hoīs: et nō videbitis.
Et dicent vobis. Ecce hic:
ecce illic. Nolite ire: neq;
sectemini. Nam sicut fulgur
choruscās de sub celo in ea
que sub celo sūt fulget: ita
erit filius hoīs in die su
a. Primū oportet illum
multa pati: et reprobari
a generatione hac. Et si
cut factū est in diebus noe:
ita erit et in dieb; filij hoīs.
Edebāt et bibebāt uxores
ducebāt et dabātur ad nupci
as usq; ī diē q̄ intrauit noe in
archā: et venit diluuiū et pdidit
omēs. Similiter sicut fac
tū est in diebus loth: ede
bant et bibebāt. emebant
et vendebāt. plantabāt et
edificabat. Qua die aūtē
exijt loth a sodomis: pluit
ignē et sulphur de celo. et
omēs pdidit. Scdm hec

erit qua die filius hominis
revelabitur. In illa hora
qui fuerit in tecto. et vasa
eius in domo: ne descendat
tollere illa. Et qui in agro:
similiter nō redeat retro
Memores estote uxoris
loth. Quicumque quesierit ani
mā suā salvā facere: perdet
illā. Et quicumque perdiderit il
lā: vivificabit eā. Dico vo
bis. In illa nocte erunt duo
in lecto uno: unus assume
tur et alter relinquetur. Due
erunt molentes in unū: una
assumetur et altera relinquetur.
Duo in agro: unus assume
tur et alter relinquetur. Respō
dentes dicunt illi. Ubi dñe?
Qui dixit eis. Ubicumque fue
rit corpus: illuc cōgrega
buntur aquile. Capitulum xviii
Dicebat autem et pa
rabolā ad illos:
quoniam oportet semper
orare et nō deficere. dicens.
Iudex quidā erat in quadā
civitate: qui deū nō time
bat. et homines nō verebatur.
tur. Vidua autem quedā erat
in civitate illa: et veniebat
ad eū dicens. Vindica me
de adversario meo. Et nole
bat per multū tempus. Post
hec autem dixit intra se. Et si
deū nō timeo nec hominem
revereor: tamen quia mo
lesta est michi hec vidua.
vindicabo illā: ne in novis
simo veniens suggillet me.
Ait autem dñs. Audite quid
iudex iniquitatis dicit. Deus
autem nō faciet vindictā elec
torū suorū clamantiū ad
se die ac nocte: et patientiā
habebit in illis? Dico vobis:
quia cito faciet vindictam
illorū. Verumptamen filius
hominis veniens. putas inveniet
et fidē in terra? Dixit autem
et ad quosdā qui in se cōfide
bant tanquam iusti. et aspernā
bantur ceteros: parabolam
istā. Duo homines ascende
runt in templū ut orarent:
unus phariseus. et alter
publicanus. Phariseus
stans hec apud se orabat.

Deus gratias ago tibi: quia
nō sū sicut ceteri hoīm. rap
tores iniusti adulteri. velut
etiā hic publicanus. Ieiuno
bis in sabbato: decimas do
oīm que possideo. Et publi
canus alonge stās. nolebat
nec oculos ad celū levare:
sed percuciebat pectus suū
dicēs. Deus ꝓpicius esto mi
peccatori. Amen dico vobis:
descendit hic iustificatus in
domū suā ab illo. Quia
omīs qui se exaltat humilia
bitur: et qui se humiliat exal
tabitur. Afferebāt autē
ad illū et infantes: ut eos
tangeret. Quod cū viderent
discipuli: increpabāt illos.
Ihesus autē cōvocans illos
dixit. Sinite pueros venire
ad me. et nolite eos vetare:
taliū est enī regnū dei. A
men dico vobis: quicūqꝫ
nō acceperit regnū dei sicut
puer: nō intrabit in illud.
Et interrogauit eū quidā
princeps dicens. Magister
bone. quid faciens vitā eter
nā possidebo? Dixit autē ei
ihesus. Quid me dicis bonū?
Nemo bonus. nisi solus de
us. Mandata nosti? Non
occides. nō mechaberis. non
furtū facies. nō falsū testio
niū dices. Honora patrem
tuū et matrē. Qui ait. Hec
omīa custodiui a iuventute
mea. Quo audito ihesus:
ait ei. Adhuc vnū tibi deest.
Omīa quecūqꝫ habes vende et
da pauperibꝫ. et habebis
thesaurū in celo: et veni se
quere me. His ille audi
tis cōtristatus est: quia di
ues erat valde. Videns autē
illū ihesus tristē factū: dixit.
Quā difficile qui pecunias
habēt in regnū dei intrabūt.
Facilius est enī camelū per
foramen acus trāsire: quā
diuitē intrare in regnū dei.
Et dixerūt qui audiebant.
Et quis potest saluus fieri?
Ait illis. Que īpossibilia
sunt apud homīes: possibi
lia sunt apud deū. Ait autē
petrus. Ecce nos dimisim⁹

omnia: et secuti sumus te. Qui
dixit eis. Amen dico vobis:
nemo est qui reliquit domum
aut parentes aut fratres
aut uxorem aut filios propter
regnum dei. et non recipiat mul-
to plura in hoc tempore. et
in seculo venturo vitam eter-
nam. Assumpsit autem ihesus
duodecim: et ait illis. Ecce as
cendimus iherosolimam: et
consumabuntur omnia que
scripta sunt per prophetas de
filio hominis. Tradetur enim gen
tibus et illudetur: et flagella
bitur et conspuetur. Et post
quam flagellaverint occident eum:
et tercia die resurget. Et
ipsi nichil horum intellexerunt.
Et erat verbum istud abscon
ditum ab eis: et non intellige
bant que dicebantur. Factum
est autem cum appropinquaret ihe
richo: cecus quidam sedebat se
cus viam mendicans. Et cum
audiret turbam pretereuntem:
interrogabat quid hoc esset.
Dixerunt autem ei: quod ihesus na
zarenus transiret. Et clama-
uit dicens. Ihesu fili david:
miserere mei. Et qui preibant:
increpabant eum ut taceret.
Ipse vero multo magis cla
mabat: fili david miserere
mei. Stans autem ihesus: ius
sit illum adduci ad se. Et cum
appropinquasset: interroga
uit illum dicens. Quid tibi
vis faciam? At ille dixit. Do
mine ut videam. Et ihesus dix
it illi. Respice: fides tua te
salvum fecit. Et confestim vi
dit: et sequebatur illum mag
nificans deum. Et omnis plebs
ut vidit: dedit laudem deo. Ca
Et ingressus pl xix.
perambulabat ihe
richo. Et ecce vir no
mine zacheus: et hic erat prin
ceps publicanorum. et ipse di
ves. Et querebat videre ihesum quis
esset: et non poterat pre tur
ba. quia statura pusillus
erat. Et precurrens ascendit
in arborem sycomorum ut vide
ret illum: quia inde erat transi
turus. Et cum venisset ad lo
cum. suspiciens ihesus vidit illum:

et dixit ad eū. Zachee festinās
descende: quia hodie in domo
tua oportet me manere. Et
festinās descendit: et excepit
illū gaudēs. Et cū viderent
omēs: murmurabāt dicen-
tes qđ ad hominē pc̄torem
divertisset. Stans autē za-
cheus: dixit ad dn̄m. Ecce
dimidiū bonorū meorū do-
mine do pauperib3: et si qđ
aliquē defraudavi reddo q̄-
druplū. Ait ihesus ad eū. Q̄a
hodie salus domui huic fac-
ta est: eo qđ et ipse filius sit
abrahe. Venit enī filius
hominis querere et salvū facere:
quod perierat. Hec illis au-
dientib3. adiciēs dixit para-
bolā: eo qđ esset prope ihrlm.
et q̄a existimarent qđ cō festī
regnū dei manifestaret. Dix-
it ergo. Homo quidā nobilis
abiit in regionē lōginquā:
accipere sibi regnū et reverti.
Vocatis autē decē servis su-
is: dedit illis decē mnas. Et
ait ad illos. Negociamini dū
venio. Cives autē eius oderāt

illū: et miserunt legationem
post illū dicentes. Nolumus
hunc regnare sup nos. Et fac-
tū est ut rediret accepto reg-
no: et iussit vocari servos
quib3 dedit pecuniā. ut sci-
ret quantū quisq3 negocia-
tus esset. Venit autē primus
dicens. Dn̄e: mna tua decē
mnas acquisivit. Et ait illi.
Euge bone serve: quia in
modico fidelis fuisti. eris po-
testatē habens supra decem
civitates. Et alter venit di-
cens. Dn̄e: mna tua fecit
quinq3 mnas. Et huic ait.
Et tu esto supra quinq3 civita-
tes. Et alter venit dicēs. Do-
mine ecce mna tua: quā ha-
bui repositā in sudario. Ti-
mui enī te: quia homo aus-
terus es. Tollis quod nō posu-
isti: et metis quod nō semi-
nasti. Dicit ei. De ore tuo te
iudico serve nequam. Sciebas
qđ ego austerus homo sū:
tollens quod nō posui et
metens quod nō seminavi.
Et quare nō dedisti pecuniā

meā ad mensā: et ego veni
ens cū usuris utiq; exegissē
illā. Et astantibus dixit.
Auferte ab illo mnam: et
date illi qui decē mnas ha
bet. Et dixerunt ei. Dn̄e: ha
bet decē mnas. Dico autē
vobis: quia omni habenti
dabitur. Ab eo autē qui nō
habet: et quod habet aufe
retur ab eo. Verūptamē
inimicos meos illos qui no
luerunt me regnare sup se.
adducite huc: et interficite ā
te me. Et his dictis: pcede
bat ascendēs ierosolimā.
Et factū est cū appropin
quasset ad bethphage et be
thaniā. ad montē qui vo
catur oliveti: misit duos
discipulos suos dicens. Ite
in castellū quod contra vos
est: in quod introeūtes inveni
etis pullū asine alligatū.
cui nemo unquā hoīm sedit.
Solvite illū: et adducite.
Et si quis vos interrogaverit
quare solvitis: sic dicetis
ei. Quia dn̄s operā eius de
siderat. Abierunt autē qui
missi fuerant: et invenerunt
sicut dixit illis stantē pullū.
Solventibus autē illis pullū:
dixerunt dn̄i eius ad illos.
Quid solvitis pullū? At il
li dixerunt. Quia dn̄s eū ne
cessariū habet. Et duxerunt
illū ad ihm. Et iactantes
vestimēta sua sup pullū:
inposuerunt ihm. Eunte autē
illo: substernebant vestimē
ta sua in via. Et cū ap
propinquaret iam ad descensū
montis oliveti: ceperunt
omnes turbe descendentiū gau
dentes laudare deū voce mā
na sup omnibus quas vide
rant virtutibus dicentes. Be
dictus qui venit rex in no
mine dn̄i: pax in celo et glo
ria in excelsis. Et quidā
phariseorū de turbis: dixe
runt ad illū. Magister: in
crepa discipulos tuos. Qui
bus ipse ait. Dico vobis:
quia si hii tacuerint lapides
clamabunt. Et ut appro
pinquavit. videns civitatē:

fleuit sup illā dicens. Q̄a
si cognouisses et tu. Et qui
dē in hac die tua que ad pa
cem tibi: nūc aūt abscōdi
ta sūt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te et circūda
bunt te inimici tui vallo: et
circūdabunt te et coangusta
būt te vndiqȝ: et ad terrā
psternent te et filios tuos q̄
ī te sūt. Et nō relinquent in
te lapidē sup lapidē: eo qd
nō cognoueris tempus visi
tationis tue. Et ingressus
in templū: cepit eicere ven
dentes in illo et ementes. di
cens illis. Scriptū est: quia
domus mea domus orōnis
est. Vos aūt fecistis illā spe
luncā latronū. Et erat do
cens cotidie in tēplo. Prīci
pes autē sacerdotū et scribe et
prīcipes plebis q̄rebant illū
pdere: et nō inueniebāt quid
facerēt illi. Omīs enī ppłus
suspensus erat audiēs illū.

Et factū Capl' xx.
est in vna dierū
docēte illo pplm in
templo et euāgelizante: cōue
nit principes sacerdotū et scri
be cū senioribȝ. et aiūt dicen
tes ad illū. Dic nobis in q̄
potestate hec facis: aut q̄s
est qui dedit tibi hanc potes
tatē? Respondēs aūt dixit
ad illos. Interrogabo vos
et ego vnū verbū: respōdete
michi. Baptismū iohānis
de celo erat: an ex hominibus?
At illi cogitabāt inter se di
centes. Quia si dixerimus
de celo. dicet. Quare ergo nō
credidistis illi? Si aūt dixeri
mus ex hominibȝ: plebs vniu
sa lapidabit nos. Certi sūt e
nī. iohannē pphetā esse. Et
responderūt se nescire vnde es
set. Et ihūs ait illis. Neqȝ e
go dico vobis: in qua potes
tate hec facio. Cepit aūt
dicere ad plebē parabolam
hanc. Homo quidā planta
uit vineā. et locauit eā colo
nis: et ipse pegre fuit multis
tēporibus. Et in tēpore mi
sit ad cultores seruū: ut de
fructu vinee darent illi. Q'

cesū. dimiserūt eū inanē.
Et addidit alterū seruū mit
tere. Illi autē hunc quoqꝫ cedē
tes et afficientes cōtumelia:
dimiserūt inanē. Et addidit
terciū mittē. Qui et illum
vulnerantes: eiecerūt. Dixit
autē dn̄s vinee. Quid faciā?
Mittā filiū meū dilectū: for
sitan cū hunc viderint verebū
tur. Quē cū vidissent coloni:
cogitauerūt inter se dicentes.
Hic est heres: occidam⁹ illū
et nr̄a fiat hereditas. Et eiec
tū illū extra vineā: occiderūt.
Quid ergo faciet illis dn̄s
vinee? Veniet et pdet colonos
istos: et dabit vineā alijs.
Quo audito: dixerūt illi.
Absit. Ille autē aspiciēs eos.
ait. Quid est ergo hoc quod
scriptū est. lapidē quē repro
bauerūt edificantes hic factus
est in caput anguli? Omnis
qui ceciderit supra illū lapidē:
cōquassabitur. Sup quē autē
ceciderit: cōminuet illum.
Et q̄rebant principes sacer
dotū et scribe mittere in illū
manus illa hora: et timue
rūt ppl̄m. Cognouerūt enī:
qd ad ipsos dixerit similitu
dinē istā. Et obseruantes
miserūt insidiatores qui se
iustos simularent: ut caperēt
eū in sermone. et traderent
illū principatui et potestati
p̄sidis. Et interrogauerūt il
lū dicentes. Magister scimus
quia recte dicis et doces: et
nō accipis psonā: sed in ve
ritate viā dei doces. Licet no
bis tributū dare cesari. an
nō? Considerans autē dolū il
lorū: dixit ad eos. Quid
me temptatis? Ostendite
michi denariū. Cuius habet
ymaginē et inscriptionē?
Respondentes dixerūt ei. Cesa
ris. Et ait illis. Reddite er
go que sunt cesaris cesari: et
que dei sunt deo. Et nō potu
erūt verbū eius rep̄hendere
corā plebe: et mirati in res
ponso eius tacuerūt. Acces
serūt autē quidā saduceorū
qui negant esse resurrectionē:
et interrogauerūt eū dicentes.

Magister. moyses scripsit
nobis. si frater alicuius mor
tuus fuerit habens uxorem. et
hic sine filiis fuerit: ut acci
piat eam frater eius uxorem. et
suscitet semen fratri suo. Sep
tem ergo fratres erant: et primus
accepit uxorem. et mortuus est
sine filiis. Et sequens acce
pit illam: et ipse mortuus est
sine filio. Et tercius accepit
illam. similiter et omnes septem:
et non reliquerunt semen. et mor
tui sunt. Novissime omnium mor
tua est et mulier. In resurrec
tione ergo cuius eorum erit ux
or? Siquidem septem habuerunt
eam uxorem. Et ait illis ihesus.
Filii seculi huius nubunt: et
traduntur ad nuptias. Illi ve
ro qui digni habebuntur se
culo illo et resurrectione ex
mortuis. neque nubunt neque
ducunt uxores: neque enim ultra
mori poterunt. Equales enim
angelis sunt et filii sunt dei: cum
sint filii resurrectionis. Quia
vero resurgant mortui: et mo
yses ostendit secus rubum sicut
dicit dominum deum abraham et deum
ysaac et deum iacob. Deus autem
non est mortuorum: sed vivorum.
Omnes enim vivunt ei. Respon
dentes autem quidam scribarum:
dixerunt. Magister bene dixis
ti. Et amplius non aude
bant eum quicquam interrogare.
Dixit autem ad illos. Quomodo
dicunt christum filium david esse? et
ipse david dicit in libro psal
morum. dixit dominus domino meo sede
a dextris meis. donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum
tuorum? David ergo dominum il
lum vocat: et quomodo filius eius
est. Audiente autem omni populo:
dixit discipulis suis. Attendi
te a scribis: qui volunt am
bulare in stolis: et amant sa
lutationes in foro et primas ca
thedras in synagogis. et pri
mos discubitus in conviviis.
Qui devorant domos vidua
rum: simulantes longam orationem.
Hii accipient dampnationem ma
iorem. Capitulum xxi.
Respiciens autem: vidit
eos qui mittebant

munera sua in gazophila
ciū diuites. Vidit autē et quā
dā viduā paupculā mitten
tem era minuta duo: et dix
it. Vere dico vobis: q̄a hec
vidua paup plusq̄ oēs
misit. Nā oēs hy ex habū
dāti sibi miserūt in mune
ra dei. Hec autē ex eo qd̄ deest
illi omnē victū suū quē ha
buit misit. Et quibusdā
dicentib; de tēplo qd̄ lapidi
bus bonis et donis ornatū
esset: dixit. Hec que videtis:
venient dies in quib; nō relin
quetur lapis sup lapidē qui
nō destruat. Interrogaue
runt autē illū dicentes. Pcep
tor quādo hec erūt: et quod
signū cū fieri incipiēt? Qui
dixit. Videte ne seducamini.
Multi enī venient in nomie
meo dicētes quia ego sū: et
tēpus appropinquabit. Nolite
ergo ire post illos. Cū autē
audieritis plia et seditiōes:
nolite terreri. Oportet pmū
hec fieri: sed nō statim finis.
Tūc dicebat illis. Surget

gens cōtra gentē et regnū
aduersus regnū: et terremo
tus magni erūt per loca.
et pestilentie et fames: ter
roresq; de celo et signa mag
erūt. Sed ante hec omnia
iniciēt vobis manus suas
et psequentur: tradētes in sy
nagogas et custodias tra
hentes ad reges et p̄sides, p
ter nomē meū. Cōtinget
autē vobis in testimoniū.
Ponite ergo in cordibus
vrīs: nō pmeditari quēad
modū respōdeatis. Ego enī
dabo vobis os et sapientiā:
cui nō poterūt resistere et cō
tradicere oēs aduersarii
vrī. Trademini autē a paren
tibus et fratrib; et cognatis
et amicis: et morte afficiēt
ex vobis. Et eritis odio ō
nibus, pter nomē meū. Et
capillus de capite vrō non
peribit. In paciētia vrā:
possidebitis aīmas vrās.
Cum autē videritis circū
dari ab exercitu ihrlm: tūc
scitote q̄a appropinquabit

desolatio eius. Tunc qui
in iudea sunt fugiant ad mō
tes. et qui in medio disce
dant. et qui in regionibꝫ nō
intrent in eā. quia dies ultio
nis hii sunt. ut impleantur omnia
que scripta sunt. Ve autē
pregnantibꝫ et nutrientibꝫ in
illis diebus. Erit enim pres
sura magna sup terrā: et
ira populo huic. Et cadent
in ore gladii: et captiui du
centur in omnes gentes. Et ihe
rusalē calcabitur a gentibus:
donec impleantur tēpora natio
num. Et erunt signa in sole
et luna et stellis. et in terris
pressura gentiū pre cōfusio
ne sonitus maris et fluctu
um: arescentibꝫ hominibus
pre timore et expectatione que
superuenient uniuerso orbi.
Nā uirtutes celorū mouebū
tur. Et tunc uidebunt filiū
hominis uenientē in nube:
cū potestate magna et ma
iestate. Hiis autē fieri incipiē
tibus: respicite et leuate ca
pita uestra. quoniam appropinquat
redemptio vestra. Et dixit illis
similitudinē. Videte ficulneā:
et omnes arbores. Cum producunt
iā ex se fructū: scitis quoniam prope
est estas. Ita et vos cū vide
ritis hec fieri: scitote quoniam prope
est regnū dei. Amē dico vobis:
quia nō preteribit generatio
hec. donec omnia fiant. Celū
et terra transibunt: verba autē
mea nō transibunt. Attendite
autē vobis. ne forte grauentur
corda vestra in crapula et ebri
etate. et curis huius vite: et
superueniat in vos repentina
dies illa. Tamquam laqueus
enim superueniet in omnes. qui
sedent sup faciē omnis terre. Vigi
late itaque omni tēpore orantes:
ut digni habeamini fugere ista
omnia que futura sunt. et stare
ante filiū hominis. Erat autē diebꝫ
docens in templo: noctibꝫ vero ex
iens morabatur in monte qui
vocatur oliueti. Et omnis populus
manicabat in templo audire
eum. Capitulum xxii.

Appropinquabat autem
dies festus azimo

tū: qui dicitur pascha. Et
q̄rebant principes sacerdotū
et scribe: quomodo eū inter
ficerēt. Timebāt vero plebē.
Intrauit autē sathanas
in iudā qui cognominabat
scarioth: vnū de duodecim.
Et abijt et locutus est cū
principibꝫ sacerdotū et ma
gistratibꝫ: quēadmodū il
lū traderet eis. Et gauisi st̄:
et pacti sūt pecuniā illi dare.
Et spospōdit. Et q̄rebat
oportunitatē: ut traderet
illū sine turbis. Venit autē
dies azimorū in qua neces
se erat occidi pascha: et
misit petrū et iohannē di
cens. Euntes parate nobis
pascha: ut māducemus.
At illi dixerūt. Vbi vis pa
remus? Et dixit ad eos. Ecce
introeūtibꝫ vobis in ciuita
tem: occurret vobis homo
amphorā aque portās. Se
quimini eū in domū in quā
intrat: et dicetis patrifamili
as domus. Dicit tibi magis
ter. Vbi est diuersoriū ubi
pascha cū discipulis meis
manducē? Et ipse vobis os
tendet cenaculū magnū str̄
tū: et ibi parate. Euntes au
tem inuenerūt sicut dixit illis:
et parauerūt pascha. Et cū
facta esset hora discubuit:
et duodecī apli cū eo. Et
ait illis. Desiderio desidera
ui hoc pascha māducare
vobiscū: anteq̄ patiar.
Dico autē vobis: quia ex
hoc nō māducabo illud.
donec impleatur in regno dei.
Et accepto calice: gracias
egit. et dixit. Accipite: et di
uidite inter vos. Dico enī vo
bis: qd nō bibā de genera
tione vitis donec regnū dei
veniat. Et accepto pane.
gracias egit et fregit: et de
dit eis dicens. Hoc est corp
meū quod pro vobis datur:
hoc facite in meā cōmemo
ratione. Similiter et cali
cē: postq̄ cenauit dicens. Hic
est calix nouū testamentū
in meo sanguine: qui pro vo
bis fundetur. Verūptamē

ecce manus tradentis me me
cum est in mensa. Et quidem fi
lius hominis secundum quod diffini
tum est vadit. Verumptamen
ve illi homini: per quem tradetur.
Et ipsi ceperunt querere inter
se: quis esset ex eis qui hoc
facturus esset. Facta est
autem et contentio inter eos: quis
eorum videretur esse maior. Dix
it autem eis. Reges gentium do
minantur eorum: et qui potes
tatem habent super eos benefi
ci vocantur. Vos autem non sic.
Sed qui maior est in vobis:
fiat sicut iunior. Et qui pre
cessor est: sicut ministrator.
Nam quis maior est. qui
recumbit an qui ministrat?
Nonne qui recumbit? Ego autem
in medio vestrum sum: sicut qui
ministrat. Vos autem estis: qui
permansistis mecum in tempta
tionibus meis. Et ego dispo
no vobis sicut disposuit
michi pater meus regnum:
ut edatis et bibatis super
mensam meam in regno meo:
Et sedeatis super thronos
iudicantes duodecim tribus israel.
Ait autem dominus symoni. Sy
mon: ecce sathanas expeti
vit vos ut cribraret sicut tri
ticum. Ego autem rogavi pro te
ut non deficiat fides tua. Et
tu aliquando conversus: confir
ma fratres tuos. Qui dixit
ei. Domine: tecum paratus sum
et in carcerem et in mortem ire.
Et ille dixit. Dico tibi petre
non cantabit hodie gallus
donec ter abneges nosse me.
Et dixit eis. Quando misi
vos sine sacculo et pera et cal
ciamentis: numquid aliquid
defuit vobis? At illi dixerunt.
Nichil. Dixit ergo eis. Sed
nunc qui habet sacculum: tol
lat similiter et peram. Et qui
non habet: vendat tunicam
suam et emat gladium. Dico
enim vobis: quia adhuc hoc
quod scriptum est oportet impleri
in me. Et cum iniquis deputatus
est. Etenim ea que sunt de me:
finem habent. At illi dixerunt.
Domine: ecce gladii duo hic. At
ille dixit eis. Satis est. Et

egressus ibat secundū cōsue
tudinē in montē oliuarum.
Secuti sūt autē illū et discipu
li. Et cū puenisset ad locū:
dixit illis. Orate: ne intretis
in temptationē. Et ipse a
uulsus est ab eis: quātū iac
tus est lapidis. Et positis ge
nibus: orabat dicens. Pa
ter si vis: transfer calicē istū
a me. Verūptamen nō mea
volūtas: sed tua fiat. Ap
paruit autē illi āgelus de celo:
cōfortans eū. Et factus in a
gonia: plixius orabat. Et
factus est sudor eius: sicut gut
te sāguinis decurrētis in trā.
Et cū surrexisset ab orōne
et venisset ad discipulos su
os: inuenit eos dormiētes pre
tristicia. Et ait illis. Quid
dormitis? Surgite: orate ne
intretis in tēptationē. Adhuc
eo loquēte: ecce turba et qui
vocabatur iudas vnus de duo
decī antecedebat eos. Et appro
pinquauit ihesu: ut oscularetur
eū. Ihesus autē dixit illi. Iu
da osculo filiū hominis tradis?

Uidentes autē hy qui circa
ipm erāt quod futurū erat:
dixerunt ei. Dñe: si percutim⁹
in gladio? Et percussit vnus
ex illis seruū principis sacer
dotū: et amputauit auriculā
eius dextrā. Respōdens autē
ihesus ait. Sinite usqz huc.
Et cū tetigisset auriculā ei⁹:
sanauit eū. Dixit autē ihs
ad eos qui venerāt ad se prī
cipes sacerdotū. et magistra
tus templi et seniores. Quasi
ad latronē existis cū gladi
is et fustibus: cū cotidie vo
biscū fuerim in tēplo et nō
extendistis manus in me?
Sed hec est hora vrā: et po
testas tenebrarū. Compre
hendentes autē eū: duxerunt ad
domū principis sacerdotū.
Petrus vero sequebatur a lō
ge. Accenso autē igne in me
dio atrio et circūsedentibus
illis: erat petrus in medio
eorū. Quē cū vidisset ancil
la quedā sedentē ad lumen
et eū fuisset intuita: dixit. Et
hic cū illo erat. At ille ne

gauit eũ dicens. Mulier nõ
noui illũ. Et post pusillũ:
alius uidens eũ dixit. Et tu
de illis es. Petrus vero ait.
O homo. nõ sũ. Et interual
lo facto quasi hore unius:
alius quidã affirmabat di
cens. Vere. et hic cũ illo erat.
Nã et galileus est. Et ait
petrus. Homo nescio quid
dicis. Et cõtinuo adhuc il
lo loquẽte: cantauit gallus.
Et cõuersus dñs: respexit
petrũ. Et recordatus est petr⁹
verbi dñi sicut dixerat: quia
priusq̃ gallus cantet. ter me
negabis. Et egressus foras
petrus: fleuit amare. Et
viri qui tenebãt eũ: illude
bant ei cedẽtes. Et velauerũt
eũ et percuciebãt faciẽ eius:
et interrogabãt eũ dicẽtes. Pro
phetiza: q̃s ẽ qui te percussit?
Et alia multa blasphemã
tes dicebãt in eũ. Et ut
factus est dies: cõuenerunt
seniores plebis et principes
sacerdotũ et scribe. et duxerũt
illũ in conciliũ suũ dicẽtes.

Si tu es xp̃c: dic nobis. Et
ait illis. Si vobis dixero: nõ
credetis michi. Si aũt et int
rogauero: nõ respõdebitis
michi neq; dimittetis. Ex
hoc aũt erit filius hominis se
dens a dextris virtutis dei.
Dixerũt aũt omnes. Tu er
go es filius dei? Qui ait. Vos
dicitis quia ego sũ. At illi
dixerũt. Quid adhuc deside
ramus testimoniũ? Ipsi eñ
audiuim⁹ de ore eius. Capl'

Et surgẽs om xxiij.
nis multitudo eo
rũ: duxerũt illum
ad pilatũ. Ceperũt autẽ
accusare illũ dicẽtes. Hunc
inuenimus subuertentẽ gentẽ
nrãm. et prohibentẽ tributa
dari cesari: et dicentẽ se xp̃m
regẽ esse. Pilatus aũt int
rogauit eũ dicens. Tu es rex
iudeorũ? At ille respondens
ait. Tu dicis. Ait aũt pi
latus ad principes sacerdotũ
et turbas. Nichil inuenio cau
se in hoc homine. Et illi
inualescebãt dicẽtes. Cõmo

uit populum docens per uniuer
sam iudeam: et incipiens a galile
a usque huc. Pilatus autem
audiens galileam: interroga
uit si homo galileus esset.
Et ut cognouit quod de hero
dis potestate esset: remisit
eum ad herodem. qui et ipse ihe
rosolimis erat illis diebus.
Herodes autem uiso ihesu: gaui
sus est ualde. Erat enim cupi
ens ex multo tempore uidere eum:
eo quod audiret multa de illo.
et sperabat signum aliquod ui
dere ab eo fieri. Interrogabat
autem illum multis sermonibus.
At ipse nichil illi respondebat.
Stabant etiam principes sacerdotum
et scribe constanter accusantes eum. Spre
uit autem illum herodes cum exercitu su
o: et illusit indutum ueste alba:
et remisit ad pylatum. Et facti sunt
amici herodes et pylatus in ipsa die:
nam antea inimici erant ad inui
cem. Pilatus autem conuoca
tis principibus sacerdotum et
magistratibus et plebe: dixit
ad illos. Obtulistis michi
hunc hominem quasi auertentem

populum: et ecce ego coram uobis
interrogans nullam causam inue
ni in homine isto. ex hiis in
quibus eum accusatis: Sed ne
que herodes. Nam remisi uos
ad illum: et ecce nichil dignum
morte actum est ei. Emendatum
ergo illum dimittam. Necesse
autem habebat dimittere eis per
diem festum unum. Exclamauit
autem simul uniuersa turba
dicens. Tolle hunc: et dimit
te nobis barraban. Qui
erat propter sedicionem quandam
factam in ciuitate et homici
dium missus in carcerem. Ite
rum autem pilatus locutus est
ad illos: uolens dimittere
ihesum. At illi succlamabant
dicentes. Crucifige crucifige
illum. Ille autem tercio dixit
ad illos. Quid enim mali
fecit iste? Nullam causam mor
tis inuenio in eo. Corripiam
ergo illum: et dimittam. At
illi instabant uocibus mag
nis: postulantes ut crucifige
retur. Et inualescebant uoces eo
rum. Et pilatus adiudica

uit fieri petitionē eorū. Di
misit autē illis eū qui propter
homicidiū et seditionē mis
sus fuerat in carcerē quē pe
tebant: ihm vero tradidit
volūtati eorū. Et cū du
cerent eū. apprehenderūt symo
nem quēdā cyreneusem veni
entē de villa: et imposuerūt
illi crucē portare post ihm.
Sequebat̃ autē illū turba
multa ppli et mulierū: que
plangebāt et lamētabant̃
eū. Cōuersus autē ad illas
ihūs: dixit. Filie ihrlm noli
te flere sup me: sed sup vos
ipsas flete et sup filios ves
tros. Qm ecce venient dies:
in quibz dicent. Beate steri
les et ventres que nō genue
rūt: et vbera que nō lacta
uerūt. Tūc incipient dicē mō
tibus cadite sup nos: et col
libus operite nos. Quia si
in viridi ligno hec faciūt:
in arido quid fiet? Duce
bant̃ autē et alij duo nequā
cū eo: ut interficerentur. Et
postqȝ venerūt in locū qui

vocatur caluarie: ibi crucifix
erūt eū. Et latrones: vnū
a dextris et alterū a sinistris.
Ihūs autē dicebat. Pater
dimitte illis: nō enī sciunt
quid faciūt. Diuidentes
vero vestimēta eius miserūt
sortes: et stabat populus exper
tans. Et deridebāt illū prī
cipes cū eis dicētes. Alios sal
uos fecit: se saluū faciat si
hic est xpc dei electus. Illu
debant autē ei et milites acce
dentes: et acetū offerētes illi
dicētes. Si tu es rex iudeorū:
saluū te fac. Erat autē et
supscriptio scripta sup illū:
litteris grecis et latinis et he
braicis: hic est rex iudeorū.
Unus autē de hiis q pēdē
bant latronibz: blasphemā
bat eū dicens. Si tu es xpc:
saluū fac temetipm et nos.
Respondēs autē alter: incre
pabat illū dicens. Neqz tu
times deū: qd in eadē damp
natione es? Et nos quidem
iuste: nā digna factis reci
pimus: hic vero nichil ma

li gessit. Et dicebat ad ihm.
Dn̄e memento mei: cū veneris
in regnū tuū. Et dixit illi
ihus. Amen dico tibi: hodie
mecū eris in paradiso. E
rat aūt fere hora sexta: et te
nebre facte sūt in universa
terra usq; in horā nonā. Et
obscuratus est sol: Et ve
lū templi scissū est mediū.
Et clamans voce magna
ihus ait. Pater. in manus
tuas cōmendo spiritū meū.
Et hec dicens expiravit. Vi
dens aūt centurio qđ factū
fuerat: glorificavit deū di
cens. Vere. hic homo iustus
erat. Et omīs turba eorū
qui simul aderant ad specta
culū istud. et videbāt que fie
bāt: percucientes pectora sua
revertebantur. Stabant aūt
omēs noti eius alonge: et
mulieres que secute erāt eū
a galilea hec vidētes. Et
ecce vir nomīe ioseph qui e
rat decurio vir bonus et ius
tus: hic nō cōsenserāt cōsilio
et actibus eorū ab arimathia
civitate iudee: qui expecta
bat et ipse regnū dei. Hic ac
cessit ad pylatū: et peciit
corpus ihu. Et depositū
involuit syndone: et posuit
eū in monumento exciso. in
quo nondū quisq; positus
fuerat. Et dies erat paras
cenes: et sabbatū illucescebat.
Subsecute aūt mulieres que
cū ipso venerāt de galilea
viderūt monumentū: et que
admodū positū erat corpus
eius. Et revertētes para
verūt aromata et unguēta:
et sabbato quidē siluerunt
scđm mandatū. Capl' xxiiij.
Una aūt sabbati
valde diluculo ve
nerūt ad monu
mentū: portātes que para
verāt aromata. Et invenerūt
lapidē revolutū a monu
mēto: et īgresse nō īvenerūt
corpus dn̄i ihu. Et factū est
dū mente cōsternatē essent
de isto: ecce duo viri steterūt
secus illas in veste fulgenti.
Cum timerent aūt et declia

erent vultū in terrā: dixerūt
ad illas. Quid q̄ritis vi-
uentē cū mortuis? Non est
hic: sed surrexit. Recordamini
qualit̄ locutus est vobis:
cū adhuc in galilea esset
dicens. Quia oportet filiū
hominis tradi in manus ho
minū pc̄torū et crucifigi:
et die tercia resurgere. Et re
cordate sūt verborū eius.
Et regresse a monumēto:
nunciauerūt hec omīa illis
vndecī. et ceteris omībus.
Erat autē maria mag
dalene et iohāna et maria
iacobi et cetere que cū eis e
rant: que dicebāt ad apos
tolos hec. Et visa sūt ante
illos sicut deliramentū ver
ba ista: et nō credebāt illis.
Petrus aūt surgens cucur
rit ad monumentū: et pro
cūbens vidit lintheamīa
sola posita: et abiit secum
mirans quod factū fuerat.
Et ecce duo ex illis ibant
ipa die in castellū quod e
rat in spacio stadiorū sexa
ginta ab ierlm: nomīe e
maus. Et ipi loquebant̄ ad
inuicem: de hiis omībus que
acciderāt. Et factū est dum
fabularent̄ et secū quererēt:
et ipe ihc̄ appropīquans
ibat cū illis. Oculi autē eo
rū tenebant̄: ne eū agnos
cerent. Et ait ad illos. Qui
sūt hii sermones quos cōfer
tis adīuicē ambulātes et
estis tristes? Et respondens
vnus cui nomē cleophas:
dixit ei. Tu solus peregrin9
es in ierlm. et nō cognouis
ti que facta sūt in illa hiis
diebus? Quibus ille dixit.
Que? Et dixerūt. De ihu
nazareno: qui fuit vir pro
pheta potens in opere et ser
mone. corā deo et omī pplo.
Et quomodo tradiderūt eū
summi sacerdotes et pricipes
nri in dāpnatione mortis:
et crucifixerūt eū. Nos aūt
sperabamus: quia ipe esset
redēpturus isrl. Et nūc sup
hec omīa: tercia dies est ho
die qđ hec facta sūt. Sed et

mulieres quedam ex nostris terru-
erunt nos: que ante lucem fue-
runt ad monumentum. Et non
invento corpore eius: vene-
runt dicentes se etiam visionem
angelorum vidisse. qui dicunt
eum vivere. Et abierunt quidam
ex nostris ad monumentum:
et ita invenerunt sicut mulie-
res dixerunt: ipsum vero non
invenerunt. Et ipse dixit ad e-
os. O stulti et tardi corde
ad credendum: in omnibus que
locuti sunt prophete. Nonne hec
oportuit pati christum: et ita
intrare in gloriam suam? Et
incipiens a moyse et omnibus
prophetis: interpretabatur illis
in omnibus scripturis que de
ipso erant. Et appropinqua-
verunt castello quo ibant: et
ipse se finxit longius ire. Et
coegerunt illum dicentes. Mane
nobiscum quoniam advesperascit:
et inclinata est iam dies. Et
intravit cum illis. Et factum est
cum recumberet cum illis: accepit
panem et benedixit et fregit et
porrigebat illis. Et aperti
sunt oculi eorum: et cognove-
runt eum. Et ipse evanuit ex
oculis eorum. Et dixerunt ad
invicem. Nonne cor nostrum ar-
dens erat in nobis: dum lo-
queretur in via. et aperiret
nobis scripturas? Et surgen-
tes eadem hora regressi sunt
in ierusalem: et invenerunt congre-
gatos undecim. et eos qui cum
ipsis erant. dicentes quod sur-
rexit dominus vere. et apparuit
symoni. Et ipsi narrabant
que gesta erant in via: et quo-
modo cognoverunt eum in frac-
tione panis. Dum hec au-
tem loquerentur: stetit ihesus in medio dis-
cipulorum suorum. et dixit eis. Pax
vobis. Ego sum: nolite timere. Con-
turbati vero et conterriti: existimabant
se spiritum videre. Et dixit eis. Quid tur-
bati estis: et cogitationes ascen-
dunt in corda vestra? Videte manus me-
as et pedes: quia ego ipse sum. Pal-
pate et videte: quia spiritus car-
nem et ossa non habet. sicut me
videtis habere. Et cum hoc dix-
isset: ostendit eis manus
et pedes. Adhuc autem illis

nō credentibus et mirātibus
pre gaudio: dixit. Habetis
hic aliq̄d quod manducetur?
At illi optulerūt ei partē pi
scis assi: et fauū mellis. Et
cū manducasset corā eis: su
mens reliquias dedit eis.
Et dixit ad eos. Hec sunt
verba que locutus sū ad vos
cū adhuc essem vobiscū:
q̄m necesse est impleri omnia
que scripta sūt in lege moy
si et pphetis et psalmis de
me. Tūc aperuit illis sen
sū: ut intelligerēt scripturas.
et dixit eis. Q̄m sic scriptū
est. et sic oportebat xp̄m pa
ti et resurgere a mortuis di
e tertia: et p̄dicari in nōie
eius penitentiā et remissio
nem pctōrū in omēs gētes.
incipientibz ab iherosolima.
Vos aūt estis testes horz. e
go mittā pmissū pris mei
in vos. Vos aūt sedete in ci
uitate: quoadusqz induami
ni virtute ex alto. Eduxit
aūt eos foras in bethaniā:
et eleuatis manibus suis
benedixit eis. Et factū ē dū bndi
ceret illis: recessit ab eis et ferebatur
i celū. Et ipsi adorātes regressi
sūt i ihrlm cū gaudio magno.
Et erant semp in templo
laudātes et benedicētes deū.

Explicit euāgeliū scdm lu
cam. Incipit prologus in
euāgeliū scdm iohannē.

Hic est iohā
nes euāge
lista vnus
ex discipul
dei qui vir
go electus a deo est: quē de
nupcijs volentē nubere vo
cauit deus. Cui virginitatis
in hoc duplex testimoniū
in euāgelio datur: qd̄ et p
ceteris dilectus a deo dicitur:
et huic matrē suā de cruce
cōmendauit dn̄s ut virgi
nē virgo seruaret. Denique
manifestās in euāgelio qd̄
erat ip̄e incorruptibilis verbi
opus inchoans: solus vbū
carnē factū esse. nec lumē a
tenebris cōprehensū fuisse
testatur. Primū signū po

neris quod in nuptiis fieri dominus: ut ostendens quod erat ipse legentibus demonstraret. quod ubi dominus invitatus deficere nuptiarum vinum debeat: ut et veteribus immutatis. nova omnia que a christo instituuntur appareant. Hoc autem evangelium scripsit in asia. posteaquam in pathmos insula apocalipsim scripserat: ut cui in principio canonis incorruptibile principium in genesi. etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalipsim redderetur. dicente christo. Ego sum alpha et o. Et hic est iohannes qui sciens supervenisse diem recessus sui. convocatis discipulis suis in epheso per multa signorum experimenta promens christum. descendens in defossum sepulture sue locum. facta oratione positus est ad patres suos: tam extraneus a dolore mortis quam a corruptione carnis invenitur alienus. Tamen post omnes evangelium scripsit: et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum temporis dispositio vel librorum ordinatio. ideo per singula a nobis non exponitur: ut sciendi desiderio collocato. et querentibus fructus laboris. et deo magisterii doctrina servetur.

Explicit prologus. Incipit evangelium secundum iohannem.

n principio erat verbum. Et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nichil. Quod factum est: in ipso vita erat. Et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet: et tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo: cui nomen erat iohannes. Hic venit in testimonium.

ut test monium phiberet
de lumine: ut omēs crede
rent per illū. Nō erat ille
lux: sed ut testimoniū ph
beret de lumīe. Erat lux
vera: que illuminat omnē
hominē venientē in hunc
mundū. In mundo erat: et
mūdus per ipm̄ factus est:
et mūdus eū nō cognouit.
In ꝓpria venit: et sui eū
nō receperūt. Quotquot autē
receperūt eū: dedit eis potes
tatē filios dei fieri. hys qui
credūt in nomīe eius. Qui
nō ex sanguinibꝫ neqꝫ ex vo
luntate carnis neqꝫ ex volū
tate viri: sed ex deo nati sūt.
Et verbū caro factū est:
et habitauit in nobis. Et
vidimus gloriā eius: glori
am quasi vnigeniti a pr̄e.
Plenū gracie et veritatis.
Iohānes testimoniū phi
bet de ipso: et clamat dicēs.
Hic erat quē dixi. Qui post
me venturus est ante me fac
tus est: quia prior me erat.
Et de plenitudine eius nos
omēs accepimus. et graciā
pro gracia: quia lex per mo
ysen data est: gracia et veri
tas per ihm̄ xp̄m facta est.
Deū nemo vidit vmq̄ȝ.
Vnigenitus filius qui est in
sinu patris: ipse enarrauit.
Et hoc est testimoniū io
hānis quādo miserūt iudei
ab iherosolimis sacerdotes
et leuitas ad eū: ut interro
garent eū. tu quis es? Et cō
fessus est: et nō negauit. Et
cōfessus est: quia nō sū ego
xp̄c. Et interrogauerūt eū. Quid
ergo? Helyas es tu? Et dix
it. Nō sū. ꝓpheta es tu? Et
respondit. Non. Dixerunt
ergo ei. Quis es. ut responsū
demus hys qui miserūt nos?
Quid dicis de teipo? Ait. E
go vox clamātis in deserto:
dirigite viā dn̄i sicut dixit
ysaias ꝓpheta. Et qui mis
si fuerāt: erant ex phariseis.
Et interrogauerūt eū: et dixe
rūt ei. Quid ergo baptizas:
si tu nō es xp̄c. neqꝫ helyas.
neqꝫ ꝓpheta? Respōdit eis

iohãnes dicens. Ego bapti
zo in aqua: medius autẽ
vẽm stetit quẽ vos nescitis.
Ipse est qui post me ventur9
est qui ante me factus est:
cuius ego nõ sũ dignus. ut
soluã eius corrigiã calcia
menti. Hec in bethania
facta sũt trans iordanẽ: v
bi erat iohãnes baptizans.
Altera die vidit iohãnes ihe
sũ venientẽ ad se: et ait. Ec
ce agnus dei: qui tollit pec
catũ mũdi. Hic est de q°
dixi. Post me venit vir qui
ante me fact9 ẽ: qr prior me e
rat. Et ego nesciebã eũ. Sed ut
manifestet' isrl': ꝓpterea veni
ego in aqua baptizans.
Et testimoniũ ꝑhibuit
iohãnes dicens. Quia vidi
spiritũ descendentẽ quasi co
lumbã de celo: et mansit su
per eũ. Et ego nesciebã eum.
Sed qui misit me baptizare
in aqua: ille michi dixit. Su
per quẽ videris spiritũ descen
dentẽ et manentẽ sup eũ: hic
est qui baptizat in spiritu

sancto. Et ego vi[di] et
testimoniũ ꝑhibu[i]: q'a
hic est filius dei. Altera di
e iterũ stabat iohãnes: et ex
discipulis eius duo. Et respi
ciens ihm ambulantẽ dicit.
Ecce agnus dei. Et audierũt
eũ duo discipuli loquentẽ:
et secuti sũt ihm. Cõuersus
autẽ ihs et videns eos seq
tes se: dicit eis. Quid q̃ritis?
Qui dixerũt ei. Rabbi: qd
dicit' interpretatũ magister.
Ubi habitas? Dicit eis. Ve
nite et videte. Venerũt et vi
derũt ubi maneret: et ap' eũ
manserũt die illo. Hora aũt
erat quasi decima. Erat aũt
andreas frater symonis pe
tri: unus ex duobus q' au
dierãt a iohãne. et secuti
fuerãt eũ. Invenit hic pri
mũ fratrẽ suũ symonẽ: et
dicit ei. Invenim9 messyã:
quod est interpretatũ xp̄c. Et
adduxit eũ ad ihm. Intu
itus autẽ eũ ihs dixit. Tu
es symon filius iohãna:
tu vocaberis cephas quod

interpretatur petrus. In crastinum voluit exire in galileam: et invenit philippum. et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat autem philippus a bethsaida civitate andree et petri. Invenit philippus nathanahel: et dicit ei. Quem scripsit moyses in lege et prophete: invenimus ihesum filium ioseph a nazareth. Et dicit ei nathanahel. A nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei philippus. Veni et vide. Vidit ihesus nathanahel venientem ad se: et dicit de eo. Ecce vere israhelita: in quo dolus non est. Dicit ei nathanahel. Unde me nosti? Respondit ihesus: et dixit ei. Priusquam te philippus vocaret: cum esses sub ficu vidi te. Respondit ei nathanahel: et ait. Rabbi. tu es filius dei: tu es rex israel. Respondit ihesus: et dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu credis: maius his videbis. Et dicit ei. Amen amen dico vobis: videbitis celum apertum. et angelos dei ascendentes et descendentes supra filium hominis.

Et die Capitulum ii. tertia nuptie facte sunt in chana galilee: et erat mater ihesu ibi. Vocatus est autem et ihesus: et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater ihesu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei ihesus. Quid michi et tibi est mulier? Nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris. Quodcumque dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapidee ydrie sex posite secundum purificationem iudeorum: capientes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis ihesus. Haurite nunc: et ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam. et non sciebat unde esset. ministri autem sciebant qui haurierant aquam: vocat sponsum architriclinus. et di-

cit ei. Omīs homo primū
bonū vinū ponit: et cū ine
briati fuerint. tūc id quod
deterius est. Tu aūt servasti
bonū vinū usqz adhuc. Hoc
fecit initiū signorū ihūs in
chana galilee: et manifesta
vit gloriā suā. Et crediderūt
in eū discipuli ei⁹. Post hec
descendit in capharnaū ipse
et mater eius et fratres eius
et discipuli eius: et ibi man
serūt nō multis diebȝ. Et
ppe erat pascha iudeorū: et
ascendit ierosolimā ihūs.
Et invenit in tēplo vendē
tes boves et oves et colūbas:
et nūmularios sedētes. Et cū
fecisset quasi flagellū de funi
culis: omēs eiecit de templo
Oves quoqz et boves et nū
mulariorū effudit es: et mē
sas subvertit. Et hijs qui co
lūbas vendebāt dixit. Aufer
te ista hinc: et nolite facē do
mū patris mei domū nego
ciationis. Recordati vero
sūt discipuli eius: quia scrip
tū est. Zelus domus tue cōe
dit me. Responderūt ergo
iudei: et dixerūt ei. Quod
signū ostendis nobis. quia
hec facis. Respōdit ihūs:
et dixit eis. Solvite templū
hoc: et in tribus diebus
excitabo illud. Dixerunt
ergo iudei. Quadra
ginta et sex ānis edificatū
ē tēplū hoc. et tu tribȝ diebȝ
excitabis illud. Ille aūt di
cebat de tēplo corporis sui.
Cū ergo resurrexisset a mor
tuis. recordati sūt discipuli
eius quia hoc dicebat: et
crediderūt scripture et sermo
ni quē dixit ihūs. Cū autē
esset ierosolimis in pascha
in die festo: multi crediderūt
in nomine eius. videntes sig̃
eius que faciebat. Ipse autē
ihūs nō credebat semetipsū
eis: eo qd ipse nosset omēs:
et quia opus ei nō erat. ut qs
testimoniū phiberet de homi
ne. Ipse eñ sciebat: qd esset
in homine. Capl' iii.
Erat aūt homo
ex phariseis nycho

demus nomine: princeps iudeo
rum. Hic venit ad eum nocte: et
dixit ei. Rabbi: scimus quia
a deo venisti magister. Nemo
enim potest hec signa facere que
tu facis: nisi fuerit deus cum
eo. Respondit ihesus: et dixit
ei. Amen amen dico tibi: nisi
quis natus fuerit denuo. non
potest videre regnum dei. Dicit
ad eum nychodemus. Quomodo
potest homo nasci cum sit se
nex? Numquid potest in ven
trem matris sue iterum introire.
et nasci? Respondit ihesus. A
men amen dico tibi: nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spi
ritu: non potest introire in reg
num dei. Quod natum est ex car
ne: caro est. Et quod natum
est ex spiritu: spiritus est. Non
mireris quia dixi tibi: opor
tet vos nasci denuo. Spiritus
ubi vult spirat: et vocem
eius audis: sed non scis unde
veniat et quo vadat. Sic est
omnis qui natus est ex spiritu.
Respondit nychodemus: et
dixit ei. Quomodo possunt
hec fieri? Respondit ihesus: et
dixit ei. Tu es magister in is
rael. et hec ignoras? Amen
amen dico tibi: quia quod
scimus loquimur. et quod vi
dimus testamur: et testimo
nium nostrum non accipitis. Si ter
rena dixi vobis et non credi
tis: quomodo si dixero vobis
celestia credetis? Et nemo ascen
dit in celum nisi qui descendit
de celo: filius hominis qui est
in celo. Et sicut moyses exal
tavit serpentem in deserto: ita
exaltari oportet filium homi
nis: ut omnis qui credit in
ipso non pereat: sed habeat
vitam eternam. Sic enim deus di
lexit mundum ut filium suum v
nigenitum daret: ut omnis qui
credit in eum non pereat: sed
habeat vitam eternam. Non enim
misit deus filium suum in mun
dum ut iudicet mundum: sed
ut salvetur mundus per ipsum.
Qui credit in eum: non iudica
tur. Qui autem non credit iam
iudicatus est: quia non cre
dit in nomine unigeniti fili

dei. Hoc est autē iudiciū: q̄
a lux venit in mūdū: et di
lexerūt homīes magis tene
bras q̄ lucē. Erant enī eorū
mala opera. Omīs enī qui
male agit odit lucē: et nō
venit ad lucē ut nō arguā
tur opa eius. Qui autē fa
cit veritatē venit ad lucē: ut
manifestentur eius opera q̄a
in deo sunt facta. Post hec
venit ihc̄ et discipuli eius
in iudeā terrā: et illic demo
rabatur cū eis et baptizabat.
Erat autē et iohānes bap
tizans in enon iuxta salim:
quia aque multe erāt illic.
et veniebāt et baptizabantur.
Nondū enī missus fuerat
in carcerē iohānes. Facta
est ergo questio ex discipulis
iohānis cū iudeis de purifica
tione: et venerūt ad iohānē
et dixerūt ei. Rabbi qui erāt
tecū trans iordanem cui tu
testimoniū phibuisti: ecce
hic baptizat. et omēs veni
unt ad eū. Respōdit iohā
nes: et dixit. Nō potest ho
mo accipere quicq̄: nisi fuerit
ei datū de celo. Ipsi vos mi
testimoniū phibetis qđ dixe
rim ego nō sū xp̄c: sed quia
missus sū ante illū. Qui ha
bet sponsā: sponsus est. Ami
cus autē sponsi qui stat et au
dit eū: gaudio gaudet ppter
vocē sponsi. Hoc ergo gau
diū meū impletū est. Illum
oportet crescere: me autē mi
nui. Qui de sursū venit: sup
omēs est. Qui est de terra: de
terra est et de terra loquitur. Q̄
de celo venit: supra omēs est.
Et quod vidit et audivit
hoc testatur: et testimoniū
eius nemo accipit. Qui ac
cipit eius testimoniū: signa
vit quia deus verax est. Quē
enī misit deus: verba dei loq
tur. Nō enī ad mensurā dat
deus spiritū. Pater diligit
filiū: et omnia dedit in manu
eius. Qui credit in filiū:
habet vitā eternā. Qui autē
incredulus est filio. nō vide
bit vitā: sed ira dei manet
super eum. Caplm iiii.

Ut ergo cognovit
ihesus quia audie
runt pharisei quia
ihesus plures discipulos fa
cit et baptizat quam iohannes:
quamquam ihesus non baptizaret.
sed discipuli eius. Reliquit
iudeam. et abiit iterum in gali
leam. Oportebat autem eum
transire per samariam. Venit
ergo in civitatem samarie que
dicitur sychar: iuxta predium
quod dedit iacob ioseph filio
suo. Erat autem ibi fons ia
cob. Ihesus ergo fatigatus ex
itinere: sedebat sic supra fontem.
Hora erat quasi sexta. Venit
mulier de samaria. haurire
aquam. Dicit ei ihesus. Da mi
bibere. Discipuli enim eius ab
ierant in civitatem: ut cibos
emerent. Dicit ergo ei muli
er illa samaritana. Quomodo
tu iudeus cum sis bibere a me
poscis: que sum mulier sama
ritana? Non enim coutuntur iu
dei samaritanis. Respondit
ihesus: et dixit ei. Si scires do
num dei et quis est qui dicit ti
bi da michi bibere: tu forsi
tan petisses ab eo et dedisset
tibi aquam vivam. Dicit ei mu
lier. Domine neque in quo hauri
as habes: et puteus altus
est. Unde ergo habes aquam
vivam? Numquid tu maior
es patre nostro iacob qui dedit
nobis puteum: et ipse ex eo bi
bit et filii eius et pecora eius?
Respondit ihesus: et dixit ei. Omnis qui
bibit ex aqua hac: sitiet iterum. Qui
autem biberit ex aqua quam ego dabo ei:
non sitiet in eternum. Sed aqua quam
ego dabo ei: fiet in eo fons aque
salientis in vitam eternam. Di
cit ad eum mulier. Domine da mi
hanc aquam: ut non sitiam. ne
que veniam huc haurire. Dicit
ei ihesus. Vade voca virum tu
um: et veni huc. Respondit
mulier: et dixit. Non habe
o virum. Dicit ei ihesus. Bene
dixisti: quia non habeo virum.
Quinque enim viros habuisti:
et nunc quem habes non est
tuus vir. Hoc vere dixisti.
Dicit ei mulier. Domine: video
quia propheta es tu. Patres

nostri in monte hoc adoraverunt.
Et vos dicitis: quia ierosolimis
est locus ubi adorare
oportet. Dicit ei ihesus. Mu
lier crede michi: quia venit
hora. quando neque in monte
hoc neque in ierosolimis
adorabitis patrem. Vos ado
ratis quod nescitis: nos ad
oramus quod scimus: quia
salus ex iudeis est. Sed venit
hora et nunc est: quando veri
adoratores adorabunt patrem
in spiritu et veritate. Nam
et pater tales querit: qui ado
rent eum. Spiritus est deus: et e
os qui adorent eum in spiritu
et veritate oportet adorare.
Dicit ei mulier. Scio quia
messyas venit: qui dicitur
xpc. Cum ergo venerit: ille no
bis annunciabit omnia. Dicit
ei ihesus. Ego sum: qui loquor
tecum. Et continuo venerunt
discipuli eius: et mirabantur
quia cum muliere loquebatur.
Nemo tamen dixit quid que
ris. aut quid loqueris cum ea.
Reliquit ergo ydriam suam
mulier. et abiit in civitatem:
et dicit illis hominibus. Venite
et videte hominem: qui dixit
michi omnia quecumque feci.
Numquid et ipse est xpc? Exie
runt de civitate: et veniebant
ad eum. Interea rogabant eum
discipuli eius dicentes. Rab
bi manduca. Ille autem dixit
eis. Ego cibum habeo man
ducare: quem vos nescitis.
Dicebant ergo discipuli ad in
vicem. Numquid aliquis attu
lit ei manducare? Dicit eis
ihesus. Meus cibus est ut fa
ciam voluntatem eius qui mi
sit me: ut perficiam opus eius.
Nonne vos dicitis quod adhuc
quattuor menses sunt. et mes
sis venit? Ecce dico vobis.
Levate oculos vestros et videte
regiones: quia albe sunt iam
ad messem. Et qui metit mer
cedem accipit: et congregat
fructum in vitam eternam: ut et qui
seminat simul gaudeat et qui
metit. In hoc enim est verbum
verum: quia alius est qui semi
nat: et alius est qui metit.

Ego misi vos metere: quod
vos nō laborastis. Alii labo
rauerunt: et vos in labores eo
rū introistis. Ex ciuitate autē
illa multi crediderunt in eum
samaritanorū: ꝓpter verbū
mulieris testimoniū ꝑhibē
tis. quia dixit michi omnia
quecumqꝫ feci. Cū venisset er
go ad illū samaritani: ro
gauerunt eū ut ibi maneret.
Et mansit ibi duos dies.
Et multo plures crediderunt:
ꝓpter sermonē eius. Et muli
eri dicebāt: quia iā nō ꝓpt
tuā loquelā credimus. Ipsi
enī audiuimus et scimus: quia
hic est vere saluator mundi.
Post duos autē dies exiit
inde: et abiit in galileam.
Ipse enī ihesus testimoniū
ꝑhibuit: quia ꝓpheta in su
a patria honorē nō habet.
Cum ergo venisset in ga
lileā, exceperunt eū galilei cū
omnia vidissent que fecerat
ierosolimis in die festo: et
ipsi enī venerant in diē festū.
Venit ergo iterū in chana ga
lilee: ubi fecit aquā vinū.
Et erat quidā regulus: cuius
filius infirmabatur capharna
um. Hic cū audisset quia
ihesus adueniret a iudea in
galileā: abiit ad eū. et roga
bat eū ut descenderet et sana
ret filiū eius. Incipiebat enī
mori. Dixit ergo ihesus ad eū.
Nisi signa et ꝓdigia videri
tis: nō creditis. Dicit ad eū re
gulus. Dn̄e: descende priusquā
moriatur filius meus. Dicit
ei ihesus. Vade: filius tuus
viuit. Credidit homo sermo
ni quē dixit ei ihesus: et ibat.
Iam autē eo descendente: serui
occurrerunt ei. et nūciauerunt
dicentes quia filius eius viue
ret. Interrogabat ergo horā
ab eis: in qua melius habu
erit. Et dixerunt ei. Quia he
ri hora septima reliquit eū
febris. Cognouit ergo pater:
quia illa hora erat in qua
dixit ei ihesus. filius tuus vi
uit. Et credidit ipse: et domus
eius tota. Hoc iterū secundū
signū fecit ihesus: cū venisset

a iudea in galileam. Capl' v.
Post hec erat dies
festus iudeorum: et
ascendit ihesus ihe-
rosolimam. Est autem ierosoli
mis probatica piscina. que
cognominatur hebraice beth
saida: quinque porticus habens.
In hys iacebat multitudo
magna languentium. ceco-
rum claudorum aridorum: expectan
tium aque motum. Angelus
autem domini secundum tempus descen
debat in piscinam: et moueba
tur aqua. Et qui prior descen
disset in piscinam post moti
onem aque: sanus fiebat a qua
cumque detinebatur infirmitate.
Erat autem quidam homo ibi:
triginta et octo annos habens
in infirmitate sua. Hunc cum
vidisset ihesus iacentem. et cog
nouisset quia multum iam tem
pus haberet: dicit ei. Vis sa
nus fieri? Respondit ei lan
guidus. Domine hominem non
habeo: ut cum turbata fuerit
aqua. mittat me in piscinam.
Dum venio enim ego: alius an
te me descendit. Dicit ei ihesus.
Surge tolle grabatum tuum:
et ambula. Et statim sanus
factus est homo: et sustu
lit grabatum suum et ambu
labat. Erat autem sabbatum
in illo die. Dicebant ergo
iudei illi qui sanus factus
fuerat. Sabbatum est: non
licet tibi tollere grabatum
tuum. Respondit eis. Qui
me fecit sanum: ille michi
dixit. Tolle grabatum tuum:
et ambula. Interrogauerunt
ergo eum. Quis est homo il
le qui dixit tibi: tolle gra
batum tuum et ambula? Is
autem qui sanus fuerat effec
tus: nesciebat quis esset.
Ihesus enim declinauit a turba
constituta in loco. Postea in
uenit eum ihesus in templo: et
dixit illi. Ecce sanus factus
es: iam noli peccare. ne deteri
us tibi aliquid contingat. Abiit
ille homo et nunciauit iude
is: quia ihesus esset qui fecit
eum sanum. Propterea persequeban
tur iudei ihesum: quia hec fa

ebat i sabbo. Ihus aut res
pondit eis. Pater meus us
q modo operat: et ego ope
ror. Propterea ergo magis q
rebant eu iudei iterficere: q nõ
solũ solvebat sabbatũ: sed
et patrẽ suũ dicebat deũ. eq
lem se faciens deo. Respõdit
itaq ihus: et dixit eis. Amẽ
amen dico vobis: non po
test filius a se facere quicq:
nisi quod viderit patrẽ faci
entẽ. Quecuq enim ille fecerit:
hec et filius similiter facit.
Pater enim diligit filiũ: et om
nia demõstrat ei que ipse fa
cit. Et maiora hys demõst
bit ei opera: ut vos miremini.
Sic enim pr suscitat mortuos
et vivificat: sic et filius qs vult vi
vificat. Neq enim pr iudicat qmq:
sed õne iudiciũ dedit filio: ut
oẽs honorificent filiũ sicut
honorificant patrẽ. Qui nõ
honorificat filiũ: nõ hono
rificat patrẽ qui misit illũ.
Amen amẽ dico vobis:
quia qui verbũ meũ audit
et credit ei qui misit me: ha
bet vitã eternã. Et in iudici
um nõ venit: sed transit a
morte in vitã. Amẽ amẽ di
co vobis: quia venit hora
et nuc est quãdo mortui au
dient vocẽ filij dei: et qui au
dierint vivent. Sicut enim
pater habet vitã in semetipo:
sic dedit et filio vitã habere
in semetipo. Et potestatẽ de
dit ei et iudiciũ facẽ: qa fili
hoĩs ẽ. Nolite mirari hoc: q
a veit hora in q oẽs q in mo
numẽtis st audiẽt vocẽ eius.
Et pcedẽt q boã fecerit i resur
rectionẽ vite: q vero mala e
gerit i resurrectionẽ iudicij.
Nõ possũ ego a meipo facẽ
qcq. Sicut audio iudico:
et iudiciũ meũ iustũ ẽ: Quia
nõ quero voluntatẽ meã.
sed voluntatem eius qui
misit me. Si ego testimo
niũ perhibeo de me: testi
moniũ meum nõ est ve
rũ. Alius ẽ qui testimoniũ p
hibet de me: et scio quia ve
rũ est testimoniũ quod phi
bet de me. Vos misistis ad io

hanne: et testimoniū phi
buit veritati. Ego aūt nō
ab homīe testimoniū accipi
o: sed hec dico ut vos salui
sitis. Ille erat lucerna ardēs
et lucens: vos aūt voluistis
exultare ad horā in luce ei⁹.
Ego aūt habeo testimoniū
maius iohāne. Opera eñ
que dedit michi pater ut pfi
ciā ea: ipsa opera que ego fa
cio testimoniū phibent de
me. quia pater me misit. Et
qui misit me pater: ipē testi
moniū phibuit de me. Neqȝ
vocē eius unq̄ audistis: ne
qȝ speciē eius vidistis. Et
verbū eius nō habetis in vo
bis manens: quia quē mi
sit ille huic vos nō creditis.
Scrutamini scripturas: quia
vos putatis in ipis vitam
eternā habere. Et ille sunt q̄
testimoniū phibent de me:
et nō vultis venire ad me
ut vitā habeatis. Clarita
tem ab homibȝ nō accipio:
sed cognovi vos. quia dilec
tionē dei nō habetis in vob.

Ego veni in nomīe pr̄is me
i: et nō accepistis me. Si ali
us venerit in nomīe suo: il
lū accipietis. Quomō po
testis vos credere qui gloriā
ab īvicē accipitis: et glīam
que a solo est deo nō queritis?
Nolite putare: qȝ ego accu
saturus sum vos apud pa
trē. Est qui accuset vos: mo
yses in quo vos speratis. Si
eñ crederetis moysi: crederetis
forsitan et michi. De me
eñ ille scripsit. Si aūt illi⁹
litteris nō creditis: quomō
meis verbis credetis? Capl̄.
Post hec abiit vi.
ihesus trans mare
galilee quod est
tyberiadis. Et sequebatur eū
multitudo magna: qȝ vide
bant signa que faciebat su
per hiis qui infirmabant.
Subiit ergo in montem
ihesus: et ibi sedebat cū disci
pulis suis. Erat aūt pro
ximū pascha: dies festus iude
orū. Cum sublevasset er
go oculos ihesus. et vidisset

quia multitudo maxima ve
nit ad eũ: dicit ad philippũ.
Unde emeinus panes ut mã
ducẽt hij? Hoc autẽ dicebat:
temptans eũ. Ipse eñ sciebat:
quid esset facturus. Respõdit
ei philippus. Ducentorũ dena
riorũ panes nõ sufficiunt eis:
ut unusquisq; modicũ quid
accipiat. Dicit ei un9 ex disci
pul' ei9: andreas fr̃ symõis pet̃.
Est puer unus hic: qui habet
quinq; panes ordeaceos. et du
os pisces. Sed hec quid sũt
inter tantos? Dixit ergo ihs.
Facite homĩes discũbere. Erat
autẽ fenũ multũ in loco. Dis
cubuerũt ergo viri numero
quasi quinq; milia. Accepit
ergo ihs panes: et cũ gr̃as
egisset distribuit discũbenti
bus. Similit̃ et ex piscibus:
quãtũ volebãt. Ut autẽ im
pleti sũt: dixit discipul' suis.
Colligite que superaverunt
fragmẽta: ne pereant. Colle
gerũt ergo: et impleverũt duo
decim cophinos fragmento
rũ ex quinq; panib; ordeaceis

que superfuerũt hiis qui man
ducauerãt. Illi ergo homi
nes cũ vidissent qd̃ fecerat sig
nũ: dicebant. Quia hic est
vere ꝓpheta: qui venturus est
in mundũ. Ihs ergo cũ cog
novisset quia venturi essẽt ut
raperẽt eũ et facerent eũ regẽ:
Fugit iterũ in montẽ ipse
solus. Ut autẽ sero factũ est:
descenderũt discipuli eius ad
mare. Et cũ ascendissẽt navẽ:
venerũt trans mare in caphar
naũ. Et tenebre iã facte erãt:
et nõ venerat ad eos ihs.
Mare autẽ vento magno flã
te exurgebat. Cũ remigassẽt
ergo quasi stadia viginti quĩ
q; aut triginta: vident ihm
ambulantẽ sup mare et pxi
mũ navi fieri: et timuerunt.
Ille autẽ dicit eis. Ego sũ: no
lite timere. Voluerũt ergo ac
cipe eũ in navẽ: et statĩ fuit
navis ad terrã quã ibant.
Altera autẽ die turba que
stabat trans mare vidit qa
navicula alia nõ erat ibi ni
si una: et quia nõ introisset

cũ discipulis suis ihũs in na
uẽ: sed soli discipuli eius ab
iissent. Alie vero supuenerũt
naues a tyberiade: iuxta lo
cũ ubi manducauerãt panẽ
gracias agentes dño. Cũ er
go vidisset turba quia ihũs
nõ esset ibi neq; discipuli eius:
ascenderũt in nauiculas. et
venerũt capharnaũ queren
tes ihm̃. Et cũ inuenissent eũ
trans mare: dixerũt ei. Rab
bi quãdo huc venisti? Respõ
dit eis ihũs: et dixit. Amen a
men dico vobis: q̃ritis me
nõ quia vidistis signa: sed
q̃a mãducastis ex panibus.
et saturati estis. Operamini
nõ cibũ qui perit: sed qui
pmanet in vitã eternã. quẽ
filius hominis vobis dabit.
Hunc enĩ pater signauit deus.
Dixerũt ergo ad eũ. Quid
faciemus: ut operemur opera
dei? Respõdit ihũs: et dixit
eis. Hoc est opus dei: ut cre
datis in eũ quẽ misit ille.
Dixerũt ergo ei. Quod er
go tu facis signũ: ut videa
mus et credamus tibi? Quid
operaris? Patres nr̃i mã
na mãducauerũt in deserto:
sicut scriptũ est. Panẽ de ce
lo dedit eis mãducare. Dix
it ergo eis ihũs. Amẽ amen
dico vobis: nõ moyses de
dit vobis panẽ de celo: sed
pater meus dat vobis panẽ
de celo verũ. Panis enĩ dei ẽ
qui descendit de celo: et dat
vitã mũdo. Dixerũt ergo ad
eũ. Dñe: semp da nobis pa
nem hunc. Dixit autẽ eis
ihũs. Ego sũ panis vite. Q
venit ad me: nõ esuriet. Et
qui credit in me: nõ siciet
unq̃. Sed dixi vobis: quia
et vidistis me et credidistis.
Omne quod dat michi
pater ad me veniet: et eũ
qui venit ad me nõ eiciam
foras. Quia descendi de ce
lo. nõ ut faciã voluntatẽ me
am: sed voluntatẽ eius qui
misit me. Hec est autẽ vo
luntas eius qui misit me pa
tris: ut omñe quod dedit mi
nõ pdam ex eo: sed resuscitẽ

illud in novissimo die. Hec
est enim voluntas patris mei qui
misit me: ut omnis qui videt
filium et credit in eum. habeat
vitam eternam. Et ego resuscita
bo eum in novissimo die. Mur
murabant ergo iudei de illo:
quia dixisset. ego sum panis
qui de celo descendi. Et dicebant.
Nonne hic est ihesus filius io
seph. cuius nos novimus pa
trem et matrem? Quomodo er
go dicit hic quia de celo descen
di? Respondit ergo ihesus:
et dixit eis. Nolite murmu
rare in invicem. Nemo potest
venire ad me: nisi pater qui
misit me traxerit eum. Et ego
resuscitabo eum in novissimo
die. Est scriptum in prophetis.
Et erunt omnes docibiles dei.
Omnis qui audivit a patre
et didicit: venit ad me. Non
quia patrem vidit quisquam: ni
si is qui est a deo hic vidit
patrem. Amen amen dico
vobis: qui credit in me ha
bet vitam eternam. Ego sum panis
vite. Patres vestri manduca
verunt in deserto manna: et mor
tui sunt. Hic est panis de celo
descendens: ut si quis ex ipso
manducaverit non moriatur.
Ego sum panis vivus: qui
de celo descendi. Si quis man
ducaverit ex hoc pane: vivet
in eternum. Et panis quem ego
dabo: caro mea est pro mundi vi
ta. Litigabant ergo iudei
ad invicem dicentes. Quomodo
potest hic nobis carnem suam
dare ad manducandum? Dix
it ergo eis ihesus. Amen amen
dico vobis: nisi manducave
ritis carnem filii hominis et bibe
ritis eius sanguinem: non ha
bebitis vitam in vobis. Qui
manducat meam carnem et bibit
meum sanguinem habet vitam
eternam. Et ego resuscitabo eum
in novissimo die. Caro
enim mea vere est cibus: et san
guis meus vere est potus. Qui
manducat meam carnem et bi
bit meum sanguinem: in me ma
net et ego in illo. Sicut mi
sit me vivens pater: et ego
vivo propter patrem. Et qui man

ducat me: et ipse viuet propter
me. Hic est panis: qui de ce
lo descendit. Non sicut mandu
cauerunt patres vestri manna: et
mortui sunt. Qui manducat
hunc panem: viuet in eternum.
Hec dixit in synagoga: do
cens in capharnaum. Multi
ergo audientes ex discipulis
eius: dixerunt. Durus est hic
sermo. Quis potest eum audi
re? Sciens autem ihesus apud
semetipsum quia murmura
rent de hoc discipuli eius: dix
it eis. Hoc vos scandalizat?
Si ergo videritis filium ho
minis ascendentem vbi erat prius.
Spiritus est qui viuificat:
caro non prodest quicquam. Uer
ba que ego locutus sum vobis:
spiritus et vita sunt. Sed sunt
quidam ex vobis: qui non cre
dunt. Sciebat enim ab initio
ihesus qui essent credentes: et
quis traditurus esset eum. Et
dicebat. Propterea dixi vobis:
quia nemo potest venire
ad me nisi fuerit ei datum a
patre meo. Ex hoc multi dis
cipulorum eius abierunt retro:
et iam non cum illo ambulabant.
Dixit ergo ihesus ad duodecim.
Numquid et vos vultis abi
re? Respondit ergo ei symon
petrus. Domine ad quem ibimus?
Verba vite eterne habes. Et
nos credimus et cognouimus:
quia tu es christus filius dei.
Respondit eis ihesus. Non
ne ego vos duodecim elegi:
et ex vobis vnus dyabolus
est? Dicebat autem de iuda sy
monis scariothis. Hic enim
erat traditurus eum: cum esset
vnus ex duodecim. Capitulum vii.

Post hec ambulabat
ihesus in galileam.
Non enim volebat
in iudeam ambulare: quia
querebant eum iudei interficere.
Erat autem in proximo dies
festus iudeorum: scenopheg
ia. Dixerunt autem ad eum fratres e
ius. Transi hinc et vade in
iudeam: ut et discipuli tui vi
deant opera tua que facis.
Nemo quippe in occulto a
liquid facit: et querit ipse in

palã esse. Si hec facis: mani
festas teipm̃ mũdo. Neq3 eñ
fratres eius credebãt in eum.
Dicit ergo eis ihũs. Temp᷒
meũ nondũ aduenit: tẽpus
autẽ vr̃m semp̱ est paratum.
Nõ potest mũdus odisse vos.
Me autẽ odit: quia ego testĩo
niũ p̱hibeo de illo. q̃a opera
eius mala sũt. Vos ascendi
te ad diẽ festũ hũc. Ego nõ
ascendã ad diẽ festũ istũ: q̃a
meũ tẽpus nondũ impletũ
est. Hec cũ dixisset: ipẽ man
sit in galilea. Vt autẽ ascen
derũt frẽs eius: tũc et ipẽ ascẽ
dit ad diẽ festũ nõ manifes
te sed quasi in occulto. Iudei
ergo q̃rebant eũ in die festo:
et dicebãt. Vbi est ille? Et mur
mur multus de eo erat in tur
ba. Quidã eñ dicebãt quia
bonus est: alij autẽ dicebãt
nõ. sed seducit turbas. Nemo
tamẽ palã loquebat᷑ de illo:
p̱pter metũ iudeorũ. Iam autẽ
die festo mediante: ascendit
ihũs in templũ et docebat.
Et mirabant᷑ iudei dicentes.
Quomõ hic litteras scit cũ nõ
didicerit? Respõdit eis ihũs:
et dixit. Mea doctrina nõ est
mea: sed eius qui misit me.
Si quis voluerit volũtatem
eius facẽ: cognoscet de doctrĩa
vtrũ ex deo sit. an ego a me
ipo loquar. Qui a semetipso
loquit᷑: gloriã p̱priã querit.
Qui autẽ querit gloriã eius
qui misit illũ: hic verax est.
et iniusticia in illo nõ est. Nõ
ne moyses dedit vobis legẽ?
Et nemo ex vobis facit legẽ.
Quid me q̃ritis interficere?
Respondit turba: et dixit. De
moniũ habes. Quis te q̃rit
interficere? Respondit ihũs:
et dixit eis. Vnũ opus feci:
et omẽs miramini. Propterea
moyses dedit vobis circũcisi
onẽ: nõ quia ex moyse est.
sed ex patrib3: et in sabbato
circũciditis hominẽ. Si cir
cũcisionẽ accipit homo in sab
bato ut nõ soluat᷑ lex moy
si: michi indignamini quia
totũ hominẽ sanũ feci in
sabbato? Nolite iudicare

secdm faciē: sed iustū iudiciū
iudicate. Dicebant ergo qui
dā ex ierosolimis. Nonne hic
est quē querunt interficē? Ecce
palā loquit': et nichil ei di
cunt. Nūquid vere cognouerūt
principes. q̄a hic est xpc? Sed
hūc scimus unde sit. Xpc aūt
cū venerit: nemo scit unde sit.
Clamabat ergo docēs in tē
plo ihus: et dicens. Et me sci
tis: et unde sim scitis. Et a
meipō nō veni: sed est verus
qui misit me quē vos nescitis.
Ego scio eū. Et si dixero quia
nescio eū: ero similis vobis
mendax. Et scio eū. quia ab
ipō sū: et ipē me misit. Que
rebant ergo eū apphendē: et
nemo misit in illū manus:
quia nondū venerat hora
eius. De turba aūt multi
crediderūt in eū: et dicebant.
Xpc cū venerit. nūquid plura
signa faciet q̄ que hic facit?
Audierūt pharisei turbā mr̄
murantē de illo h̄. Et mise
runt principes et pharisei mi
nistros: ut apphenderent eū.

Dixit ergo ihus. Adhuc
modicū tēpus vobiscū sū:
et vado ad eū qui misit me.
Queretis me et nō invenietis:
et ubi sū ego vos nō potestis
venire. Dixerūt ergo iudei ad
semetipōs. Quo hic iturus
est quia nō inveniemus eū?
Nūquid in dispsionē gen
ciū iturus est. et docturus
gentes? Quis est hic sermo
quē dixit. queretis me et nō
invenietis: et ubi sū ego vos
nō potestis venire? In noui
simo aūt die magno festiui
tatis: stabat ihus et clama
bat dicens. Si quis sitit: ve
niat ad me et bibat. Qui
credit in me sicut dicit scrip
tura: flumina de ventre eius
fluent aque vive. Hoc aūt
dixit de spiritu: quē accepturi
erant credētes in eū. Nondū
eū erat spūs datus: q̄a ihs
nondū fuerat glorificatus.
Ex illa ergo turba cū au
dissent hos sermones eius:
dicebāt. Hic est vere pphēa.
Alii dicebāt. hic ē xpc. Qui

dam aūt dicebant. Nūquid
a galilea xp̄c venit? Nonne
scriptura dicit quia ex semīe
dauid et de bethleem castello
vbi erat dauid venit xp̄c?
Dissensio itaq̄ facta est in
turba ꝓpter eū. Quidā aūt
ex ip̄is volebāt apphendē eū:
sed nemo misit sup̄ illū ma
nus. Venerūt ergo ministri
ad pontifices et phariseos:
et dixerūt eis illi. Quare nō
adduxistis eū? Respōderūt
ministri. Nūq̄ sic locutus est
homo: sicut hic homo loqui
tur. Responderūt ergo eis pha
risei. Nūquid et vos seducti
estis? Nūquid aliquis ex prī
cipibus credidit in eū aut ex
phariseis? Sed turba hec q̄
nō nouit legē: maledicti
sūt. Dicit nychodemus ad
eos. ille qui venit ad ihm̄
nocte: qui vnus erat ex ip̄is.
Nūquid lex nr̄a iudicat ho
minē: nisi audierit ab ip̄o
prius et cognouerit quid fa
ciat? Responderūt et dixerūt
ei. Nūquid et tu galileus
es? Scrutare scripturas: et vi
de quia ꝓpheta a galilea nō
surgit. Et reuersi sūt vnus
quisq̄ in domū suā. Capl̄
viij.
Ihesus aūt per
rexit in montē oliue
ti: et diluculo iterū
venit in templū. Et omnis
ꝑplus venit ad eū: et sedens
docebat eos. Adducūt aūt
scribe et pharisei mulierem
in adulterio dep̄hensā: et sta
tuerūt eā in medio et dixe
rūt ei. Magister hec mulier
modo dep̄hensa est in adul
terio. In lege aūt moyses
mādauit nobis huiusmodi
lapidare. Tu ergo quid dicis?
Hec aūt dicebāt temptātes
eū: ut possent accusare eū.
Ihesus aūt inclinās se deorsū:
digito scribebat in terra.
Cū aūt pseuerarent interro
gantes eū: erexit se et dixit
eis. Qui sine pcc̄o est vr̄m:
primus in illā lapidē mit
tat. Et iterū se inclinās: scri
bebat in terra. Audientes
aūt vnus post vnū exibāt:

incipientes a senioribus. Et re-
mansit solus: et mulier in
medio stans. Erigens autem se
ihesus: dixit ei. Mulier: ubi
sunt qui te accusabant? Nemo
te condempnavit? Que dixit.
Nemo domine. Dixit autem ihesus.
Nec ego te condempnabo. Vade:
et amplius iam noli peccare. Ite-
rum ergo locutus est eis ihesus
dicens. Ego sum lux mundi. Qui
sequitur me non ambulabit in
tenebris: sed habebit lumen
vite. Dixerunt ergo ei pharisei.
Tu de teipso testimonium perhi-
bes: testimonium tuum non est
verum. Respondit ihesus: et dixit
eis. Et si ego testimonium perhi-
beo de meipso. verum est testimo-
nium meum: quia scio unde veni
et quo vado. Vos autem nesci-
tis unde venio: aut quo vado.
Vos secundum carnem iudicatis: e-
go non iudico quemquam. Et si iu-
dico ego iudicium meum verum
est: quia solus non sum. sed ego
et qui me misit pater. Et in lege
vestra scriptum est. Quia duorum hominum
testimonium verum est. Ego sum qui tes-
timonium perhibeo de meipso: et tes-
timonium perhibet de me qui misit me pater.
Dicebant ergo ei. Ubi est pater
tuus? Respondit ihesus. Ne-
que me scitis: neque patrem meum.
Si me sciretis: forsitan et pa-
trem meum sciretis. Hec verba
locutus est ihesus in gazophi-
latio: docens in templo. Et
nemo apprehendit eum: quia nec-
dum venerat hora eius. Dix-
it ergo iterum eis ihesus. Ego va-
do et queretis me: et in peccato vestro
moriemini. Quo ego vado:
vos non potestis venire. Dice-
bant ergo iudei. Numquid in-
terficiet semetipsum: quia dicit
quo ego vado: vos non potes-
tis venire? Et dicebat eis.
Vos de deorsum estis: ego de su-
perius sum. Vos de mundo hoc
estis: ego non sum de hoc mundo.
Dixi ergo vobis: quia moriemini
in peccatis vestris. Si enim non credideri-
tis quia ego sum: moriemini in peccato vestro.
Dicebant ergo ei. Tu quis es? Dix-
it eis ihesus. Principium qui et loquor vobis.
Multa habeo de vobis loqui et iudicare.
Sed qui misit me verax est: et

ego que audiui ab eo hec lo
quor in mūdo. Et nō cogno
uerūt: quia patrē eis dicebat
deū. Dixit ergo eis ihūs. Cū
exaltaueritis filiū hominis. tūc
cognoscetis quia ego sū. et a
meīpō facio nichil: sed sicut
docuit me pater hec loquor.
Et qui me misit mecū est. Nō
reliquit me solū: qīa ea que
placita sūt ei facio semp. Hec
illo loquente: multi crediderūt
in eū. Dicebat ergo ihūs ad
eos qui crediderūt ei iudeos.
Si vos manseritis in sermoē
meo: vere discipuli mei eritis.
Et cognoscetis veritatē: et
veritas liberabit vos. Respō
derūt ei. Semē abrahe sum᷒:
et nemī seruiuim᷒ unq̄. Quō
modo tu dicis liberi eritis?
Respondit eis ihūs. Amen a
men dico vobis: quia omīs
qui facit pctīm seruus ē pcti.
Seruus autē nō manet in do
mo in eternū: filius autem
manet in eternū. Si ergo fi
lius vos liberauerit: vere
liberi eritis. Scio quia filij
abrahe estis. Sed q̄ritis me
īterficere: quia sermo meus nō
capit in vobis. Ego qd̄ vidi
apud patrē loquor: et vos q̄
vidistis apud patrē vrm̄ fa
citis. Rnderūt et dixerūt ei. Pa
ter noster abrahā est. Dicit
eis ihūs. Si filij abrahe estis:
opera abrahe facite. Nūc aūt
q̄ritis me interficē: hominē
qui veritatē vobis locutus
sū quā audiui a deo. Hoc a
brahā nō fecit. Vos facitis
opera pris vri. Dixerūt itaq;
ei. Nos ex fornicatione non
sumus nati: vnū patrē ha
bemus deū. Dixit ergo eis ihs.
Si deus pater vester esset: di
ligeretis vtiq; me. Ego eīm ex
deo pcessi et veni. Neq; eīm a me
ipō veni: sed ille me misit.
Quare loquelā meā nō cog
noscitis? Quia nō potestis
audire sermonē meū. Vos
ex patre dyabolo estis: et de
sideria pris vri vultis facē.
Ille homicida erat ab īicio.
et in veritate nō stetit: quia
nō est veritas in eo. Cū loq̄

tur mendaciũ ex ꝓpriis loqui
tur: quia mendax est et pat'
eius. Ego autẽ quia veritatẽ
dico: nõ creditis michi. Quis
ex vobis arguet me de pc̃o?
Si veritatẽ dico: quare vos
nõ creditis michi? Qui est
ex deo: verba dei audit. Ꝓp
terea vos nõ auditis: q̃a ex
deo nõ estis. Responderũt i
gitur iudei: et dixerũt ei. Nõ
ne bene dicimus nos. quia
samaritanus es tu et demo
niũ habes? Respondit ihs.
Ego demoniũ nõ habeo:
sed honorifico patrẽ meũ:
et vos inhonorastis me.
Ego autẽ nõ quero gloriã
meã: est qui querat et iudi
cet. Amen amẽ dico vobis:
si quis sermonẽ meũ serua
uerit: mortẽ nõ videbit in
eternũ. Dixerũt ergo iudei.
Nunc cognouimus quia demo
niũ habes. Abrahã mortu
us est et ꝓphete: et tu dicis
si quis sermonẽ meũ serua
uerit. nõ gustabit mortẽ in
eternũ? Nũquid tu maior
es patre nr̃o abrahã. q' mor
tuus est? Et ꝓphete mortu
i sũt. Quẽ teipsũ facis? Res
pondit ihs. Si ego glorifi
co meipsũ: gloria mea nichil
est. Est pater meus qui glo
rificat me. quẽ vos dicitis
quia deus vester est: et nõ co
gnouistis eũ. Ego autẽ noui
eũ. Et si dixero quia nõ scio
eũ: ero similis vobis mendax.
Sed scio eũ: et sermonẽ eius
seruo. Abrahã pater vester
exultauit ut videret diẽ me
ũ: et vidit et gauisus ẽ. Dix
erũt ergo iudei ad eũ. Quinq̃
ginta ãnos nondũ habes:
et abrahã vidisti? Dixit eis
ihs. Amen amẽ dico vob':
antequã abrahã fieret ego sũ.
Tulerũt ergo lapides: ut ia
cerent in eũ. Ihs autẽ abscõ
dit se: et exiuit de templo. ix

Et preteriens Capl'
vidit hominẽ cecũ
a natiuitate. Et in
terrogauerũt eũ discipuli
sui. Rabbi. quis peccauit.
hic aut parentes eius ut ce

cus nasceretur? Respondit ihesus.
Neque hic peccauit neque paren
tes eius: sed ut manifestentur
opera dei in illo. Me oportet
operari opera eius qui misit
me: donec dies est. Venit nox
quando nemo potest operari. Quam
diu in mundo sum: lux sum mun
di. Hec cum dixisset: exspuit
in terram et fecit lutum ex sputo:
et liniuit lutum super oculos eius:
et dixit ei. Vade et laua in na
tatoria syloe: quod interpreta
tur missus. Abiit ergo et la
uit: et venit videns. Itaque vi
cini et qui viderant eum prius
quia mendicus erat: dicebant.
Nonne hic est qui sedebat et
mendicabat? Alii dicebant
quia hic est: alii autem nequa
quam. sed similis eius est. Ille ve
ro dicebat: quia ego sum. Di
cebant ergo ei. Quomodo a
perti sunt tibi oculi? Respon
dit. Ille homo qui dicitur ihesus.
lutum fecit et unxit oculos me
os: et dixit michi. Vade ad
natatoriam syloe: et laua.
Et abii et laui et vidi. Dix
erunt ei. Ubi est ille? Ait. Nescio.
Adducunt eum ad phariseos: qui
cecus fuerat. Erat autem sabba
tum: quando lutum fecit ihesus et a
peruit oculos eius. Iterum er
go interrogabant eum pharisei:
quomodo vidisset. Ille autem
dixit eis. Lutum posuit michi
super oculos: et laui et video.
Dicebant ergo ex phariseis
quidam. Non est hic homo a
deo: qui sabbatum non custodit.
Alii dicebant. Quomodo po
test homo peccator hec signa fa
cere? Et scisma erat in eis.
Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid
dicis de eo qui aperuit oculos
tuos? Ille autem dixit: quia
propheta est. Non crediderunt er
go iudei de illo quia cecus
fuisset et vidisset: donec vo
cauerunt parentes eius qui
viderat: et interrogauerunt e
os dicentes. Hic est filius vester:
quem vos dicitis quia cecus
natus est? Quomodo ergo
nunc videt? Responderunt eis
parentes eius: et dixerunt. Sci
mus quia hic est filius noster.

et quia cecus natus est: quo
modo autem nunc videat nesci
mus. aut quis eius aperuit
oculos nos nescimus. Ipsum
interrogate: etatem habet: ipse
de se loquatur. Hec dixerunt pa
rentes eius: quia timebant
iudeos. Iam enim conspirauerant
iudei: ut si quis eum confiteretur
christum. extra synagogam fieret.
Propterea parentes eius dixe
runt: quia etatem habet. ipsum
interrogate. Vocauerunt ergo
rursum hominem qui fuerat
cecus: et dixerunt ei. Da glori
am deo. Nos scimus: quia hic
homo peccator est. Dixit ergo
ille. Si peccator est nescio. Vnum
scio: quia cecus cum essem mo
do video. Dixerunt ergo illi.
Quid fecit tibi? Quomodo
aperuit tibi oculos? Respon
dit eis. Dixi vobis iam: et au
distis. Quid iterum vultis
audire? Numquid et vos
vultis discipuli eius fieri?
Maledixerunt ei: et dixerunt.
Tu discipulus illius sis:
nos autem moysi discipuli
sumus. Nos scimus quia
moysi locutus est deus: hunc
autem nescimus unde sit. Res
pondit ille homo: et dixit
eis. In hoc enim mirabile est.
quia vos nescitis unde sit:
et aperuit meos oculos. Sci
mus autem: quia peccatores deus
non audit. Sed si quis dei
cultor est et voluntatem eius
facit: hunc exaudit. A seculo
non est auditum: quia aperuit
quis oculos ceci nati. Nisi
esset hic a deo: non poterat
facere quicquam. Responderunt et
dixerunt ei. In peccatis natus es
totus: et tu doces nos? Et e
iecerunt eum foras. Audiuit
ihesus quia eiecerunt eum foras:
et cum inuenisset eum dixit ei. Tu
credis in filium dei? Respondit
ille: et dixit. Quis est domine?
ut credam in eum? Et dixit ei
ihesus. Et vidisti eum: et qui lo
quitur tecum ipse est. At ille ait.
Credo domine. Et procidens adora
uit eum. Et dixit ei ihesus. In
iudicium ego in hunc mun
dum veni: ut qui non

videntes videant. et qui vi
dent ceci fiant. Et audierunt
ex phariseis qui cum ipso erant:
et dixerunt ei. Numquid et nos
ceci sumus? Dixit eis ihesus.
Si ceci essetis: non haberetis
peccatum. Nunc vero dicitis quia
videmus peccatum vestrum manet.
Amen Capitulum x.
amen dico vobis:
qui non intrat per
ostium in ovile ovium. sed ascen
dit aliunde: ille fur est et latro.
Qui autem intrat per ostium
pastor est ovium. Huic osti
arius aperit: et oves vocem eius
audiunt. Et proprias oves vo
cat nominatim: et educit eas.
Et cum proprias oves emiserit
ante eas vadit: et oves illum
sequuntur: quia sciunt vocem
eius. Alienum autem non sequuntur
sed fugiunt ab eo: quia non no
verunt vocem alienorum. Hoc pro
verbium dixit eis ihesus. Illi autem
non cognoverunt quid loque
retur eis. Dixit ergo eis iterum
ihesus. Amen amen dico vobis:
quia ego sum ostium ovium. Om
nes quotquot venerunt: fures
sunt et latrones. Sed non audie
runt eos oves. Ego sum ostium.
Per me si quis introierit salua
bitur: et ingredietur et egredie
tur. et pascua inveniet. Fur
non venit: nisi ut furetur et mac
tet et perdat. Ego veni ut vi
tam habeant: et habundantius
habeant. Ego sum pastor bo
nus. Bonus pastor animam
suam dat pro ovibus suis. Mer
cenarius et qui non est pas
tor cuius non sunt oves proprie:
videt lupum venientem et dimit
tit oves et fugit. Et lupus
rapit: et dispergit oves. Mer
cenarius autem fugit. quia mer
cenarius est: et non pertinet
ad eum de ovibus. Ego sum pas
tor bonus. Et cognosco me
as: et cognoscunt me mee.
Sicut novit me pater et
ego agnosco patrem: Et
animam meam pono pro ovi
bus meis. Et alias oves
habeo que non sunt ex hoc o
vili: et illas oportet me ad
ducere. et vocem meam audient.

Et fiet unum ovile. et unus
pastor. Propterea me pater di
ligit: quia ego pono animam
meam, ut iterum sumam eam. Nemo
tollit eam a me: sed ego pono
eam a meipso. Potestatem habe
o ponendi eam: et potestatem
habeo iterum sumendi eam.
Hoc mandatum accepi a patre
meo. Dissensio iterum facta est
inter iudeos: propter sermones
hos. Dicebant autem multi ex
ipsis. Demonium habet: et in
sanit. Quid eum auditis? A
lii dicebant. Hec verba non
sunt demonium habentis. Num
quid demonium potest cecorum
oculos aperire? Facta sunt
autem encenia in iherosolimis:
et hyems erat. Et ambula
bat ihesus in templo in por
ticu salomonis. Circumdederunt
eum iudei: et dicebant ei. Quo
usque animam nostram tollis? Si
tu es christus: dic nobis palam.
Respondit eis ihesus. Loquor
vobis: et non creditis. Opera
que ego facio in nomine pa
tris mei: hec testimonium per

hibent de me. Sed vos non
creditis: quia non estis ex o
vibus meis. Oves mee vocem
meam audiunt: et ego cognos
co eas. et sequuntur me. Et ego
vitam eternam do eis: et non pe
ribunt in eternum: et non rapiet eas
quisquam de manu mea. Pater
meus quod dedit michi ma
ius omnibus est: et nemo po
test rapere de manu patris
mei. Ego et pater unum su
mus. Sustulerunt lapides iu
dei: ut lapidarent eum. Respon
dit eis ihesus. Multa opera
bona ostendi vobis ex patre
meo: propter quod eorum opus
me lapidatis? Responderunt
ei iudei. De bono opere non
lapidamus te: sed de blas
phemia. Et quia tu homo
cum sis: facis teipsum deum. Res
pondit eis ihesus. Nonne scriptum
est in lege vestra: quia ego
dixi dii estis? Si illos dixit
deos ad quos sermo dei fac
tus est. et non potest solvi scrip
tura: quem pater sanctifica
vit et misit in mundum. vos

dicitis quia blasphemas. quia
dixi filius dei sum? Si non facio
opera patris mei: nolite credere
michi. Si autem facio. et si mihi
non vultis credere operibus cre-
dite: ut cognoscatis et creda-
tis quia in me est pater. et e-
go in patre. Querebant er-
go eum apprehendere: et exivit de
manibus eorum. Et abiit ite-
rum trans iordanem in eum locum
ubi erat iohannes baptizans
primum: et mansit illic. Et
multi venerunt ad eum: et dice-
bant. quia iohannes quidem
signum fecit nullum. Omnia autem
quecumque dixit iohannes de hoc
vera erant: et multi crediderunt
in eum. Capitulum xi.
Erat autem quidam lan-
guens lazarus a
bethania: de castello marie et
marthe sororis eius. Maria
autem erat. que unxit dominum un-
guento. et extersit pedes eius ca-
pillis suis: cuius frater laza-
rus infirmabatur. Miserunt er-
go sorores eius ad eum dicentes.
Domine: ecce quem amas infirma-
tur. Audiens autem ihesus: dixit
eis. Infirmitas hec non est ad
mortem: sed pro gloria dei. ut
glorificetur filius dei per eam.
Diligebat autem ihesus martham.
et sororem eius mariam et laza-
rum. Ut ergo audivit quia in-
firmabatur: tunc quidem man-
sit in eodem loco duobus diebus.
Deinde post hec dicit discipu-
lis suis. Eamus in iudeam ite-
rum. Dicunt ei discipuli. Rab-
bi. nunc querebant te iudei la-
pidare: et iterum vadis illuc?
Respondit ihesus. Nonne duo-
decim hore sunt diei? Si quis
ambulaverit in die non offen-
dit: quia lucem huius mundi vi-
det. Si autem ambulaverit
in nocte offendit: quia lux
non est in eo. Hec ait: et post
hec dicit eis. Lazarus amicus
noster dormit: sed vado ut
a sompno exsuscitem eum. Dixerunt
ergo discipuli eius. Domine: si
dormit salvus erit. Dixerat
autem ihesus de morte eius. Illi
autem putaverunt: quia de dor-
mitione sompni diceret. Tunc

ergo dixit eis ihūs manifes-
te. Lazarus mortuus est. Et
gaudeo ꝓpter vos ut credatis:
qm̄ non eram ibi. Sed eamus
ad eū. Dixit ergo thomas
qui dicitur didimus ad condis-
cipulos. Eamus et nos: et
moriamur cū eo. Venit itaqꝫ
ihūs: et invenit eū quatuor
dies iam in monumēto ha-
bentē. Erat autē bethania
iuxta iherosolimā: q̄si sta-
diis quindecī. Multi autē ex
iudeis venerāt ad marthā
et mariā: ut cōsolarentur eas
de fratre suo. Martha ergo
ut audivit quia ihūs venit:
occurrit illi. Maria autē do-
mi sedebat. Dixit ergo mar-
tha ad ihūm. Dñe si fuisses
hic: frater meus nō fuisset
mortuus. Sed et nūc scio: q̄-
a quecūqꝫ poposceris a deo
dabit tibi deus. Dicit illi ihūs.
Resurget frater tuus. Dicit
ei martha. Scio: q̄a resur-
get in resurrectione in novis-
simo die. Dicit ei ihūs. Ego
sū resurrectio et vita. Qui cre-

dit in me: etiā si mortuus
fuerit vivet. Et omnis qui vi-
vit et credit in me: nō mori-
etur in eternū. Credis hoc?
Ait illi. Utiqꝫ dñe. Ego credi-
di quia tu es xp̄c filius dei: q̄
in hūc mundū venisti. Et
cū hec dixisset: abiit et voca-
vit mariā sororē suā silētio
dicens. Magister adest: et vo-
cat te. Illa ut audivit: sur-
rexit cito et venit ad eū. Non-
dū enim venerat ihūs in cas-
tellū: sed erat adhuc in illo
loco ubi occurrerat ei mar-
tha. Iudei igitur qui erāt cū
ea in domo et cōsolabantur
eā. cū vidissent mariā quia
cito surrexit et exiit: secuti sūt
eam dicētes. q̄a vadit ad mo-
numentū ut ploret ibi. Ma-
ria ergo cū venisset ubi erat
ihūs: videns eū cecidit ad pe-
des eius. et dixit ei. Dñe si fu-
isses hic: nō esset mortuus
frater meus. Ihūs ergo ut
vidit eā plorantē et iudeos
qui venerāt cū ea plorātes:
fremuit spiritu. et turbavit

sepm̄ et dixit. Ubi posuistis
eū? Dicūt ei. Dñe: veni et vi
de. Et lacrimatus est ihūs.
Dixerūt ergo iudei. Ecce quō
amabat eū. Quidā aūt dix
erūt ex ipsis. Nō poterat hic
qui aperuit oculos ceci facere:
ut et hic nō moreret̃? Ihūs
ergo rursū fremens in semet
ipō: venit ad monumentū.
Erat aūt spelūca: et lapis
superpositus erat ei. Ait ihūs.
Tollite lapidē. Dicit ei mar
tha: soror eius qui mortuus
fuerat. Dñe iā fetet: quatridu
anus eū est. Dicit ei ihūs.
Nōne dixi tibi: qm̄ si credi
deris videbis gloriā dei? Tu
lerūt ergo lapidē. Ihūs aūt
elevatis sursū oculis. dixit.
Pater gratias ago tibi: qm̄
audisti me. Ego aūt sciebā
quia semp me audis: sed
pter ppłm qui circūstat dix
i: ut credāt quia tu me mi
sisti. Hec cū dixisset: voce
magna clamavit. Lazare
veni foras. Et statī prodiit
qui fuerat mortuus ligatus
pedes et manus institis: et
facies illius sudario erat li
gata. Dicit eis ihūs. Solvi
te eū: et sinite abire. Multi
ergo ex iudeis qui venerant
ad mariā et viderāt que fe
cit: crediderūt in eū. Quidā
aūt ex ipīs abierūt ad pha
riseos: et dixerūt eis que fecit
ihūs. Collegerūt ergo pon
tifices et pharisei cōcilium: et
dicebāt. Quid facimus? q
a hic homo multa signa
facit? Si dimittim⁹ eū sic:
omēs credēt in eū. Et veni
ent romani: et tollēt nrm̄ et
locū et gentē. Unus aūt ex
ipīs caiphas cū esset pon
tifex ānī illius: dixit eis. Vos
nescitis quicq̄ nec cogitatis:
quia expedit vobis ut un⁹
moriat̃ homo pro ppło: et
nō tota gens pereat. Hoc
aūt a semetipō nō dixit:
sed cū esset pōtifex ānī illi⁹
pphetavit: qa ihūs moritu
rus erat pro gente. Et non
tantū pro gente: sed ut fili
os dei qui erāt dispsi cōgre

garet in unū. Ab illo ergo
die cogitauerūt ut īficerent
eū. Ihūs ergo iā nō in palā
ambulabat apud iudeos:
sed abiit in regionē iuxta de
sertū in ciuitatē que dicit' ef
frem: et ibi morabat' cū dis
cipulis suis. Proximū aūt
erat pascha iudeorū. Et as
cenderūt multi iherosolimā
de regione ante pascha: ut
sanctificarēt seipōs. Quere
bant ergo ihm: et colloqbant
tur adīuicē in tēplo stantes.
Quid putatis qa nō uenit
ad diē festū? Dederant autē
pōtifices et pharisei manda
tū: ut si quis cognouerit u
bi sit indicet: ut apphendāt
eum. Caplm xii.

Ihesus ergo ante sex
dies pasche uenit be
thaniā: ubi fuerat lazarus
mortuus quē suscitauit ihs.
Fecerūt autē ei cenā ibi: et
martha ministrabat. Lazarus
vero unus erat ex discumben
tibus cū eo. Maria ergo acce
pit librā unguenti nardi pis
tici p̄ciosi: et unxit pedes ihe
su et extersit capillis suis pe
des eius: et domus īpleta est
ex odore unguenti. Dicit ergo
unus ex discipulis eius: iu
das scariothis. qui erat eum
traditurus. Quare hoc un
guentū nō ueniit trecentis de
nariis: et datū est egenis?
Dixit autē hoc nō quia de
egenis ptinebat ad eū: sed
quia fur erat et loculos ha
bens. ea que mittebant' por
tabat. Dixit ergo ihs. Si
ne illā: ut in diem sepultu
re mee seruet illud. Paupe
res enī semp habetis vobis
cū: me aūt nō semp habe
bitis. Cognouit ergo tur
ba multa ex iudeis qa illic
est: et uenerūt nō pp̄ter ihm
tantū. sed ut lazarū uiderēt
quē suscitauit a mortuis.
Cogitauerūt aūt pncipes
sacerdotū ut et lazarū inter
ficerent: quia multi pp̄ter
illū abibāt ex iudeis. et cre
debant in ihm. In crasti
nū aūt turba multa que

venerat ad die͂ festū. cū audis
sent quia venit ihesus ihero
solimā: acceperūt ramos pal
marū et processerūt obviā ei.
et clamabāt. Osanna: bene
dictus qui venit in nomine
dn̄i rex isrl'. Et invenit ihesus
asellū: et sedit sup eū sicut
scriptū est. Noli timere filia
syon: ecce rex tuus venit sedēs
sup pullū asine. Hoc nō cog
noverūt discipuli eius p̄mū:
sed qn̄do glorificatus est ihs.
tūc recordati sūt quia hec erāt
scripta de eo: et hec fecerūt ei.
Testimoniū ergo phibebat
turba que erat cū eo quādo
lazarū vocavit de monumē
to: et suscitavit eū a mortuis.
Pterea et obviā venit ei tur
ba: quia audierūt eū fecisse
hoc signū. Pharisei ergo dix
erūt ad semetipōs. Videtis q̄
a nichil pficimus? Ecce mū
dus totus post eū abijt. Erāt
aūt gentiles quidā ex hys q̄
ascenderāt. ut adorarent in die
festo. Hy ergo accesserūt ad
philippū qui erat a bethsai
da galilee: et rogabāt eū di
centes. Dn̄e volumus ihm̄ vi
dere. Venit philippus: et dicit
andree. Andreas rursū et phi
lippus dixerūt ihū. Ihs aūt
respondit eis dicens. Venit
hora: ut clarificetur filius
hominis. Amē amē dico vo
bis: nisi granū frumēti ca
dens in terrā mortuū fuerit:
ipm̄ solū manet. Si aūt mor
tuū fuerit: multū fructū af
fert. Qui amat aīam suā:
perdet eā. Et qui odit aīam
suā in hoc mūdo: in vitā
eternā custodit eā. Siquis
michi ministrat: me sequat̄.
Et ubi sū ego: illic et minister
meus erit. Si quis michi mi
nistraverit: honorificabit
eū pater meus. Nūc aīma
mea turbata est. Et quid di
cam? Pater clarifica me ex
hora hac. Sed ppterea veni
in horā hanc. Pater clarifi
ca tuū nomē. Venit ergo vox
de celo. Et clarificavi: et iterū
clarificabo. Turba ergo que
stabat et audierat: dicebat

tonitruū factū esse. Alij dice
bāt. Angelus ei locutus est.
Respondit ihūs: et dixit. Nō
ꝓpter me vox hec venit: sed
ꝓpter vos. Nūc iudiciū ē mū
di: nūc princeps huius mū
di eiciet' foras. Et ego si ex
altatus fuero a terra: omīa
a traham ad meipm̄. Hoc aūt
dicebat: significans q̄ mor
te esset moriturus. Respon
dit ei turba. Nos audiuim⁹
ex lege: quia xp̄c manet in
eternū. Et quō tu dicis o
portet exaltari filiū hominis?
Quis est iste filius hominis?
Dixit ergo eis ihūs. Adhuc
modicū lumen in vobis est.
Ambulate dū lucē habetis:
ut nō tenebre vos cōprehen
dant. Et qui ābulat in tene
bris: nescit quo vadat. Dū
lucē habetis credite in lucē:
ut filij lucis sitis. Hec locut⁹
est ihūs: et abijt. et abscōdit
se ab eis. Cū autē tanta sig
fecisset corā eis nō credebant
in eū: ut sermo ysaie ꝓphe
te impleret' quē dixit. Dn̄e q̄s

credidit auditui nr̄o? et bra
chiū dn̄i cui reuelatū est?
Propterea nō poterāt crede:
quia iterū dixit ysaias. Ex
cecauit oculos eorū et indu
rauit eorū cor: ut nō videāt
oculis et intelligāt corde. et
cōuertant' et sanē eos. Hec
dixit ysaias: quādo vidit glo
riā eius. et locutus est de eo.
Verūptamē et ex principib;
multi crediderūt in eū: sed ꝓ
ter phariseos nō cōfitebant'
ut de synagoga nō eicerent'.
Dilexerūt enī gloriā hoīm
magis q̄m gloriā dei. Ihūs
aūt clamauit et dixit. Qui
credit in me: nō credit in me.
sed in eū qui misit me. Et q̄
videt me: videt eū qui misit
me. Ego lux in mūdū ve
ni: ut omīs qui credit in me.
in tenebris nō maneat. Et si
quis audierit verba mea et
nō custodierit: ego nō iudico
eū. Nō enī veni ut iudicem
mundū: sʒ ut saluificē mū
dū. Qui spernit me et non
accipit verba mea: habet q̄

iudicet eu̅. Sermo que̅ locu
tus su̅: ille iudicabit eu̅ in
nouissimo die. Quia ego ex
meipso no̅ su̅ locutus: sed q̊
misit me pater ipe̅ michi ma̅
datu̅ dedit quid dica̅ et q̊d
loquar. Et scio. quia man
datu̅ eius uita eterna est. Q
ergo ego loquor: sicut dixit
michi pater sic loquor. xiij.
Ante die̅ Capl̅m
festu̅ pasche sciens
ihs quia uenit
eius hora ut transeat ex hoc
mu̅do ad patre̅: cu̅ dilexisset
suos qui era̅t in mu̅do. in fi
ne̅ dilexit eos. Et cena fac
ta cu̅ dyabolus ia̅ misisset
in cor ut traderet eu̅ iudas sy
monis scariothis: Sciens
quia om̅ia dedit ei pater in
manus et quia a deo exiuit
et ad deu̅ uadit: Surgit a
cena et ponit uestime̅ta sua.
Et cu̅ accepisset linteu̅: pre
cinxit se. Deinde misit aqua̅
in peluim: et cepit lauare
pedes discipuloru̅ et extergé
linteo quo erat p̃cinctus.

Venit ergo ad symone̅ petru̅:
et dicit ei petrus. Dn̅e: tu m̄
lauas pedes? Respo̅dit ihs:
et dicit ei. Quod ego facio
tu nescis modo: scies autem
postea. Dicit ei petrus. No̅
lauabis michi pedes in eter
nu̅. Respondit ei ihs. Si
no̅ lauero te: no̅ habebis
parte̅ mecu̅. Dicit ei symon
petrus. Dn̅e no̅ tantu̅ pedes
meos: sed et manus et ca
put. Dicit ei ihs. Qui lo
tus est no̅ indiget nisi ut pe
des lauet: sed est mu̅dus to
tus. Et uos mu̅di estis: sed
no̅ om̅es. Sciebat eni̅ quis
na̅ esset qui traderet eu̅: ppte
rea dixit no̅ estis mu̅di om
nes. Postq̄ ergo lauit pe
des eoru̅. et accepit uestime̅
ta sua. cu̅ recubuisset iteru̅.
dixit eis. Scitis quid fecerim
uobis? Vos uocatis me
magister et dn̅e: et bene di
citis. Su̅ etenim. Si ergo e
go laui pedes uros dn̅s et
magister: et uos debetis alt̄
alterius lauare pedes. Exem

plū eni dedi vobis: ut quē
admodū ego feci vobis: ita
et vos faciatis. Amen amē
dico vobis: nō est servus ma
ior dño suo: neqȝ aplus ma
ior eo qui misit illū. Si hec
scitis: beati eritis si feceritis
ea. Non de omnibus vobis
dico. Ego scio quos elegerim.
Sed ut adimpleat' scriptura:
qui mādu cat meū panem.
levabit cōtra me calcaneū
suū. Amodo dico vobis pri
usq̄ fiat: ut credatis cū fac
tū fuerit quia ego sū. Amē
amen dico vobis: qui acci
pit si quē misero. me accipit.
Qui autē me accipit: accipit
eū qui me misit. Cum hec
dixisset ihesus turbatus ē spi
ritu: et protestatus est et dixit.
Amen amē dico vob: qȝ unus
ex vobis tradet me. Aspicie
bāt ergo ad invicē discipuli:
hesitantes de quo diceret. E
rat ergo recumbens unus ex
discipulis eius in sinu ihesu:
quē diligebat ihesus. Innuit
ergo huic symon petrus: et

diceret ei. Quis est de quo di
cit. Itaqȝ cū recubuisset il
le supra pectus ihesu: dicit ei.
Dñe quis est. Respōdit ihs.
Ille est cui ego intinctū pa
nē porrexero. Et cū intinxis
set panē: dedit iude symonis
scariothe. Et post buccellā: tūc
introivit in illū sathanas. Et di
cit ei ihs. Qđ facis fac cito. Hoc aūt
nemo scivit discūbentiū: ad qđ dix
it ei. Quidā enī putabāt qȝ lo
culos habebat iudas: qȝ dicit
ei ihesus eme ea nobis que o
pus sūt ad diē festū. aut ege
nis ut aliquid daret. Cū er
go accepisset ille buccellā:
exivit cōtinuo. Erat autē
nox. Cū ergo exisset: dicit
ihesus. Nūc clarificatus est
filius hominis: et deus clari
ficatus est in eo. Si deus cla
rificatus est in eo: et deus
clarificavit eū in semetipso:
et cōtinuo clarificabit eū.
Filioli: adhuc modicū vo
biscū sū. Queretis me: et si
cut dixi iudeis quo ego va
do vos nō potestis venire.

Et vobis dico modo. Man
datū novū do vobis: ut di
ligatis invicē sicut dilexi vos:
ut et vos diligatis invicē.
In hoc cognoscent omēs q̄a
mei discipuli estis: si dilecti
onē habueritis ad invicem.
Dicit ei symon petrus. Do
mine quo vadis? Respōdit
ihūs. Quo ego vado nō po
tes me modo sequi: sequeris
aūt postea. Dicit ei petrus.
Quare nō possū te sequi mo
do? Animā meā pro te ponā.
Respondit ihūs. Aīam tuā
pro me pones. Amen amē
dico tibi: nō cātabit gallus do
nec me ter neges. xiiii.
Non turbetur cor vestrū. Cre
ditis in deū: et in me cre
dite. In domo pr̄is mei mansi
ōes multe sunt. Si quo minus dixissē
vob: q̄a vado parare vob locū.
Et si abiero et p̄paravero vob lo
cū: iterū venio et accipiā vos ad
meipsū: ut ubi sū ego et vos sitis.
Et quo ego vado scitis: et viā
scitis. Dicit ei thomas. Dn̄e:
nescimus quo vadis. Et quō

possumus viā scire? Dicit ei ihe
sus. Ego sū via et veritas et
vita. Nemo venit ad patrē:
nisi per me. Si cognovissetis
me: et patrē meū utique cog
novissetis. Et amodo cognos
cetis eū: et vidistis eū. Dicit
ei philippus. Dn̄e ostende no
bis patrē: et sufficit nobis.
Dicit ei ihūs. Tanto tēpore
vobiscū sū. et nō cognovistis
me? Philippe qui videt me:
videt et patrē. Quō tu dicis
ostende nobis patrē? Non
credis quia ego in patre: et
pater in me est? Verba que
ego loquor vobis: a meipso
nō loquor. Pater aūt in me
manens: ipse facit opera.
Nō creditis quia ego in pa
tre: et pater in me est? Alio
quin propter opera ipsa credi
te. Amen amē dico vobis:
qui credit in me. opera que
ego facio et ipse faciet. Et ma
iora horū faciet: quia ego
ad patrē vado. Et quod
cūque petieritis in noīe meo
hoc faciā: ut glorificetur pater

in filio. Si quid pecieritis
me in nomine meo: hoc faci
am. Si diligitis me: man
data mea servate. Et ego ro
gabo patrem: et alium paraclitum
dabit vobis. ut maneat vobis
cum in eternum spiritum verita
tis quem mundus non potest ac
cipere: quia non videt eum nec
scit eum. Vos autem cognoscetis
eum: quia apud vos manebit.
et in vobis erit. Non relinquam
vos orphanos: veniam ad
vos. Adhuc modicum: et mun
dus me iam non videt. Vos autem
videtis me: quia ego vivo.
et vos vivetis. In illo die vos
cognoscetis. quia ego in pa
tre meo: et vos in me et ego
in vobis. Qui habet mandata
mea et servat ea: ille est qui
diligit me. Qui autem dili
git me: diligetur a patre meo.
Et ego diligam eum: et manifes
tabo ei meipsum. Dicit ei
iudas: non ille scariothis. Do
mine quid factum est. quia no
bis manifestaturus es teip
sum. et non mundo? Respondit
ihesus: et dixit ei. Si quis di
ligit me: sermonem meum ser
vabit. Et pater meus dili
get eum: et ad eum veniemus:
et mansionem apud eum facie
mus. Qui non diligit me:
sermones meos non servat.
Et sermonem quem audistis
non est meus: sed eius qui mi
sit me patris. Hec locutus sum
vobis: apud vos manens.
Paraclitus autem spiritus sanctus
quem mittet pater in nomine
meo: ille vos docebit omnia.
et suggeret vobis omnia que
cumque dixero vobis. Pacem relin
quo vobis: pacem meam do vo
bis. Non quomodo mundus
dat: ego do vobis. Non turbe
tur cor vestrum: neque formidet.
Audistis quia ego dixi vo
bis: vado et venio ad vos.
Si diligeretis me gauderetis
utique quia vado ad patrem:
quia pater maior me est.
Et nunc dixi vobis priusquam
fiat: ut cum factum fuerit creda
tis. Iam non multa loquar
vobiscum. Venit enim princeps

mūdi huius: et in me non
habet quicquā. Sed ut cognos
cat mundus quia diligo pa
trē: et sicut mandatū dedit
michi pater sic facio. Surgi
te eamus hinc. Capitulum xv.

Ego sū vitis vera:
et pater meus agri
cola est. Omnem
palmitē in me nō ferentem
fructū: tollet eū. Et omnē q
fert fructū purgabit eū: ut
fructū plus afferat. Iā vos
mūdi estis: propter sermonē
quē locutus sū vobis. Ma
nete in me: et ego in vobis.
Sicut palmes nō potest fer
re fructū a semetipō nisi
mā̄serit in vite: sic nec vos
nisi in me mā̄seritis. Ego
sū vitis: vos palmites. Qui
manet in me et ego in eo, hic
fert fructū multū: quia sine
me nichil potestis facere. Si
quis in me nō mā̄serit: mit
tetur foras sicut palmes et
arescet: et colligēt eū et in
ignē mittent et ardet. Si
manseritis in me et verba
mea in vobis manserint: qd
cūq3 volueritis petetis, et fiet
vobis. In hoc clarificatus
est pater meus: ut fructum
plurimū afferatis: et effici
amini mei discipuli. Sicut di
lexit me pater: et ego dilexi
vos. Manete in dilectione
mea. Si precepta mea serua
ueritis. manebitis in dilecti
one mea: sicut et ego precepta
patris mei seruaui. et maneo
in eius dilectione. Hec locu
tus sū vobis: ut gaudiū
meū in vobis sit: et gaudiū
vestrū impleatur. Hoc est precep
tū meū: ut diligatis invicē.
sicut dilexi vos. Maiorem
hac dilectionē nemo habet:
ut aīam suā quis ponat p
amicis suis. Vos amici
mei estis: si feceritis que ego
precipio vobis. Iam nō dico
vos seruos: quia seruus nes
cit quid faciat dn̄s eius. Vos
autē dixi amicos: quia omi
a quecūq3 audiui a patre me
o. nota feci vobis. Nō vos
me elegistis: sed ego elegi vos

et posui vos ut eatis et fruc
tū afferatis. et fructus vester
maneat: Ut quodcūq; pe
cieritis patrē in nomīe meo
det vobis. Hec mando vo
bis: ut diligatis invicē. Si
mūdus vos odit: scitote quia
me priorē vobis odio habu
it. Si de mūdo fuissetis: mū
dus quod suū erat diligerē.
Quia vero de mūdo nō estis.
sed ego elegi vos de mūdo:
propterea odit vos mūdus.
Mementote sermonis mei
quē ego dixi vobis: nō est
servus maior dn̄o suo. Si
me persecuti sūt: et vos persequē
tur. Si sermonē meū serva
verūt: et vestrum servabunt.
Sed hec omnia facient vo
bis propter nomen meū: Quia
nesciūt eū qui misit me.
Si nō venissem et locutus
fuissem eis: peccatū nō habe
rent. Nūc autē excusationē
nō habent de peccato suo.
Qui me odit: et patrem
meū odit. Si opera non
fecissem in eis que nemo alius

fecit: peccatū nō haberēt. Nūc
autē et viderūt: et oderūt et
me et patrē meū. Sed ut im
pleatur sermo qui in lege eorum
scriptus est: quia odio habu
erūt me gratis. Cū autē ve
nerit paraclitus quē ego
mittā vobis a patre spiri
tū veritatis qui a patre proce
dit: ille testimoniū perhibe
bit de me. Et vos testimoni
ū perhibebitis: quia ab initio
mecum estis. Capitulum xvi.
Hec locutus sū vo
bis: ut nō scādali
zemini. Absq; syna
gogis facient vos. Sed ve
nit hora: ut omnis qui inter
ficit vos arbitretur obsequiū
se prestare deo. Et hec facient
vobis: quia nō noverūt pa
trē neq; me. Sed hec locutus
sū vobis: ut cū venerit hora
eorū. reminiscamini quia ego
dixi vobis. Hec autē vobis
ab initio nō dixi: quia vo
biscū eram. Et nūc vado ad
eū qui me misit: et nemo
ex vobis interrogat me quo

vadis. Sed quia hec locutus
sum vobis: tristicia impleuit
cor vestrum. Sed ego veritatem
dico vobis: expedit vobis ut
ego vadam. Si enim non abiero:
paraclitus non veniet ad vos.
Si autem abiero: mittam eum ad
vos. Et cum venerit: ille argu
et mundum de peccato. et de iusti
cia et iudicio. De peccato quidem:
quia non crediderunt in me.
De iusticia vero: quia ad
patrem vado. et iam non videbi
tis me. De iudicio autem: quia prin
ceps mundi huius iudicatus
est. Adhuc multa habeo
vobis dicere: sed non potestis
portare modo. Cum autem ve
nerit ille spiritus veritatis. doce
bit vos omnem veritatem. Non
enim loquetur a semetipso: sed
quecumque audiet loquetur: et
que ventura sunt annuncia
bit vobis. Ille me clarifica
bit: quia de meo accipiet.
et annunciabit vobis. Om
nia quecumque habet pater:
mea sunt. Propterea dixi: quia
de meo accipiet et annunciabit
vobis. Modicum et iam non
videbitis me. et iterum modi
cum et videbitis me: quia vado
ad patrem. Dixerunt ergo ex
discipulis eius ad invicem.
Quid est hoc quod dicit nobis
modicum et non videbitis me.
et iterum modicum et videbitis
me. et quia vado ad patrem?
Dicebant ergo. Quid est hoc
quod dicit modicum? Nescimus
quid loquitur. Cognovit autem
ihesus quia volebant eum inter
rogare: et dixit eis. De hoc
queritis inter vos quia dixi mo
dicum et non videbitis me. et
iterum modicum et videbitis
me? Amen amen dico vobis:
quia plorabitis et flebitis
vos: mundus autem gaudebit.
Vos autem contristabimini: sed
tristicia vestra vertetur in gau
dium. Mulier cum parit tristi
ciam habet: quia venit hora
eius. Cum autem peperit puerum:
iam non meminit pressure propter
gaudium quia natus est ho
mo in mundum. Et vos igitur
nunc quidem tristiciam habetis.

Iterum autem videbo vos. et gau
debit cor vestrum: et gaudium ves
trum nemo tollet a vobis. Et
in illo die me non rogabitis
quicquam. Amen amen dico
vobis: si quid petieritis pa
trem in nomine meo. dabit vo
bis. Usque modo non petistis
quicquam in nomine. Petite et
accipietis: ut gaudium vestrum
sit plenum. Hec in proverbiis lo
cutus sum vobis. Venit hora cum iam
non in proverbiis loquar vobis: sed palam
de patre annunciabo vobis. Illo die
in nomine meo petetis. Et non dico
vobis: quia ego rogabo patrem de vobis.
Ipse enim pater amat vos: quia vos me
amastis et credidistis quia ego
a deo exivi. Exivi a patre et veni
in mundum. Iterum relinquo mundum: et
vado ad patrem. Dicunt ei disc
ipuli eius. Ecce nunc palam
loqueris: et proverbium nullum
dicis. Nunc scimus quia scis
omnia: et non opus est tibi
ut quis te interroget. In hoc
credimus. quia a deo existi.
Respondit eis ihesus. Mo
do creditis. Ecce venit hora.
et iam venit: ut dispergamini
unusquisque in propria. et me
solum relinquatis. Et non sum
solus: quia pater mecum est.
Hec locutus sum vobis: ut
in me pacem habeatis. In mun
do pressuram habebitis: sed
confidite ego vici mundum.

Et Capitulum xvii.

Hec locutus est ihesus:
et sublevatis ocu
lis in celum dixit. Pater venit
hora: clarifica filium tuum ut
filius tuus clarificet te. Si
cut dedisti ei potestatem omnis
carnis: ut omne quod dedis
ti ei det eis vitam eternam. Hec
est autem vita eterna: ut cognos
cant te solum verum deum. et quem
misisti ihesum christum. Ego te
clarificavi super terram: opus
consummavi quod dedisti
michi ut faciam. Et nunc cla
rifica me tu pater apud te
metipsum: claritate quam ha
bui priusquam mundus esset a
pud te. Manifestavi no
men tuum hominibus: quos de
disti michi de mundo. Tui e

cauit: et michi eos dedisti:
et sermonē tuū seruauerūt.
Nūc cognouerūt q̄a omīa
que dedisti michi abs te sūt:
quia verba que dedisti michi
dedi eis. Et ipsi acceperūt et
cognouerūt vere quia a te
exiui: et crediderūt quia tu
me misisti. Ego pro eis rogo:
nō pro mūdo rogo: sed pro
hys quos dedisti michi. q̄a
tui sūt. Et mea omīa tua
sūt. et tua mea sūt: et clari
ficatus sū in eis. Et iā non
sū in mūdo: et hy in mūdo
sūt: et ego ad te venio. Pat̄
sancte serua eos in nomīe
tuo quos dedisti michi: ut
sint vnū sicut et nos. Cū es
sem cū eis: ego seruabā eos
in nomīe tuo. Quos dedis
ti michi ego custodiui: et
nemo ex hys perijt nisi fili⁹
pdicionis: ut scriptura imple
atur. Nūc autē ad te venio.
Et hec loquor in mūdo: ut
habeāt gaudiū meū imple
tū in semetipis. Ego dedi eis
sermonē tuū: et mūdus odi
o eos habuit: quia nō sunt
de mūdo. sicut et ego nō sū de
mūdo. Nō rogo ut tollas
eos de mūdo: sed ut serues eos
ex malo. De mūdo nō sūt:
sicut et ego nō sū de mūdo.
Sanctifica eos in veritate. S
mo tuus veritas est. Sicut tu
me misisti in mūdū: et ego
misi eos in mūdū. Et pro eis
ego sāctifico meipm̄: ut sint et
ipsi sanctificati in veritate.
Nō pro hys autē rogo tantū:
sed pro eis qui credituri sunt
per verbū eorū in me: ut om
nes vnū sint. sicut et tu pat̄
in me et ego in te ut et ipsi in
nobis vnū sint: ut mūdus
credat quia tu me misisti.
Et ego claritatē quā dedisti
michi dedi eis: ut sint vnū
sicut et nos vnū sumus. E
go in eis et tu in me: ut sint
consūmati in vnū: et cog
noscat mūdus quia tu me
misisti: et dilexisti eos sicut
et me dilexisti. Pater quos
dedisti michi volo ut vbi e
go sū et illi sint mecū: ut vi

deant claritatē meā quā de
disti michi: quia dilexisti
me ante cōstitutionē mundi
Pater iuste mundus te nō
cognouit: ego autē te cog
noui. Et hij cognouerunt:
quia tu me misisti. Et noti
feci eis nomen tuū et noti
faciā: ut dilectio qua dilex
isti me in ipis sit: et ego in
ipis. Capl' xviii.
Hec cū dixisset ihs:
egressus est cū dis
cipulis suis trans torrentē
cedron: ubi erat ortus. in
quē introiuit ipe et discipu
li eius. Sciebat autē et iu
das qui tradebat eū locū: q̄a
frequēter ihs cōuenerat il
luc cū discipulis suis. Iu
das ergo cū accepisset cohor
tem et a pōtificibus et pha
riseis ministros: venit illuc cū
laternis et facibus et armis.
Ihs itaq3 sciens omnia q̄
uentura erāt sup eū: pcessit
et dicit eis. Quē queritis?
Responderūt ei. Ihm nazare
nū. Dicit eis ihs. Ego sum.

Stabat autē et iudas qui tra
debat eū cū ipis. Ut ergo dix
it eis ego sū: abierūt retrorsū
et ceciderūt in terrā. Iterū er
go eos īterrogauit. Quē qri
tis? Illi autē dixerūt. Ihm na
zarenū. Respondit ihs. Dix
i vobis: quia ego sū. Si er
go me q̄ritis: sinite hos abi
re. Ut ipleret' sermo quē dix
it: quia quos dedisti michi
nō pdidi ex eis quēq̄ʒ. Sy
mon ergo petrus habēs gla
diū eduxit eū: et pcussit pō
tificis seruū. et abscidit eius
auriculā dextrā. Erat autē
nomen seruo malchus.
Dixit ergo ihs petro.
Mitte gladiū in vaginā.
Calicē quē dedit michi pa
ter. nō bibā illū? Cohors
ergo et tribun' et ministri iudeo
rū cōprehenderūt ihm. et li
gauerūt eū: Et adduxe
rūt eū ad annā primū. E
rat autē socer cayphe: qui e
rat pōtifex anni illius. Erat
autē cayphas qui consiliū
dederat iudeis: quia expedit

unū hominē mori pro pplō.
Sequebat᷑ aūt ihm̄ symō
petrus: et alius discipulus.
Discipulus aūt ille erat not⁹
pontifici: et introiuit cū ihū
in atriū pontificis. Petrus
aūt stabat ad ostiū foris.
Exiuit ergo discipulus a-
lius qui erat notus pōtifici:
et dixit ostiarie. et introduxit
petrū. Dixit ergo petro ā-
cilla ostiaria. Nūquid et tu
ex discipulis es hoīs istius?
Dicit ille. Nō sum. Stabāt
aūt serui et mīstri ad pru-
nas quia frigus erat: et ca-
lefaciebāt se. Erat aūt cū eis
et petrus stans. et calefaciēs
se. Pontifex ergo interroga-
uit ihm̄ de discipulis suis:
et de doctrina eius. Respō-
dit ei ihs. Ego palā locu-
tus sū mūdo. Ego semp do-
cui in synagoga et in tem-
plo quo omēs iudei cōueni-
ūt: et in occulto locutus sū
nichil. Quid me interro-
gas? Interroga eos qui au-
dierūt: quid locutus sū ipis.

Ecce hij sciūt: que dixeri ego.
Hec aūt cū dixisset: unus
assistens mīstrorū dedit ala-
pā ihū dicens. Sic respōdes
pontifici? Respondit ei ihe-
sus. Si male locutus sū: tes-
timoniū phibe de malo. Si
aūt bene: quid me cedis?
Et misit eū ānas ligatū
ad cayphan pontificē. Er-
at aūt symon petrus stās:
et calefaciens se. Dixerūt er-
go ei. Nūquid et tu ex disci-
pulis eius es? Negauit ille.
et dixit. Non sū. Dicit unus
ex seruis pōtificis: cognatus
eius cuius abscidit petrus
auriculā. Nōne ego te vi-
di in orto cū illo? Iterū ergo
negauit petrus: et statī gal-
lus cantauit. Adducūt
ergo ihm̄ ad caypham in p̄-
toriū. Erat aūt mane. Et
ipi nō introierūt in p̄toriū.
ut nō contaminarent᷑: sed
mādūcarēt pascha. Exiuit
ergo pylatus ad eos foras:
et dixit. Quā accusationē
affertis aduersus hominē

huc? Responderunt et dixerunt
ei. Si nō esset hic malefactor:
nō tibi tradidissemus eum.
Dixit ergo eis pylatus. Acci
pite eū vos: et scdm legem
vrām iudicate eū. Dixerunt
ergo ei iudei. Nobis nō licet
interficē quēq̄m. Vt sermo ihe
su ipleretur quē dixit: signi
ficans qua esset morte mori
turus. Introiuit ergo iterū
in pretoriū pylatus: et voca
uit ihm et dixit ei. Tu es rex
iudeorū? Et respondit ihus.
A temetipō hoc dicis? an alii
tibi dixerunt de me? Respō
dit pylatus. Nūquid ego iu
deus sū? Gens tua et pōtifi
ces tradiderunt te michi. Quid
fecisti? Respondit ihus. Reg
nū meū nō est de hoc mūdo.
Si ex hoc mūdo esset regnū
meū: ministri mei vtiq̄ decerta
rent ut nō traderer iudeis.
Nūc autē regnū meū nō est
hinc. Dixit itaq̄ ei pylat?.
Ergo rex es tu? Respōdit ihs.
Tu dicis quia rex sū ego. E
go in hoc natus sū et ad hoc
veni in mundū: ut testimo
niū phibeā veritati. Omīs
qui est ex veritate: audit me
am vocē. Dicit ei pylatus.
Quid est veritas? Et cū hoc
dixisset: iterū exiuit ad iude
os. et dicit eis. Ego nullā
inuenio in eo causā. Est aūt
cōsuetudo vobis: ut vnū di
mittā vobis in pascha.
Vultis ergo dimittā vobis
regē iudeorū? Clamauerunt
rursū omēs dicentes. Nō hunc:
sed barrabam. Erat aūt bar
rabas latro. Capitulū xix.
Tunc ergo apprehē
dit pylatus ihm:
et flagellauit. Et
milites plectētes coronā de
spinis. iposuerunt capiti ei?:
et veste purpurea circūdederūt
eū: et veniebāt ad eū. et di
cebant. Aue rex iudeorū. Et
dabant ei alapas. Exiuit
iterū pylatus foras: et dicit
eis. Ecce adduco vobis eū
foras: ut cognoscatis qā
in eo nullā causā inuenio.
Exiuit ergo ihus portans

spineā coronā: et purpureū
vestimentū. Et dicit eis. Ecce
homo. Cum ergo vidis
sent eū pontifices et ministri:
clamabāt dicentes. Cruci
fige. crucifige eū. Dicit eis
pylatus. Accipite eū vos: et
crucifigite. Ego eñ nō in
uenio in eo causā. Respō
derūt ei iudei. Nos legē habe
mus: et sedm legē debet mo
ri: quia filiū dei se fecit. Cū
ergo audisset pylatus hūc
sermonē: magis timuit. Et
īgressus est p̄toriū iterū: et di
cit ad ihm. Unde es tu? Ihus
aūt responsū nō dedit ei. Di
cit ergo ei pylatus. Michi
nō loqueris? Nescis q̄a po
testatē habeo crucifigere te. et
potestatē habeo dimittē te?
Respondit ihus. Nō habēs
potestatē aduersū me ullā:
nisi tibi esset datū desup. P(ro)p
terea qui tradidit me tibi:
maius pctm habet. Exinde
q̄rebat pylatus dimittē eū.
Iudei aūt clamabāt dicētes
Si hūc dimittis: nō es ami
cus cesaris. Omnis qui se regē
facit: cōtradicit cesari. Pyla
tus ergo cū audisset hos ser
mones. adduxit foras ihm:
et sedit pro tribunali in loco
qui dicit lichostrotus. hebra
yce aūt gabata. Erat autē
parasceue pasche: hora qua
si sexta. Et dicit iudeis. Ecce
rex vester. Illi aūt clama
bant. Tolle tolle: crucifige
eū. Dicit eis pylatus. Regē
vrm crucifigā? Responderūt
pontifices. Nō habemus re
gem: nisi cesarē. Tūc ergo
tradidit eis illū: ut crucifi
geret. Susceperūt aūt ihm:
et eduxerūt. Et baiulans
sibi crucē. exiuit in eū qui di
citur caluarie locū. hebrayce
golgatha. ubi eū crucifixerūt:
Et cū eo alios duos hīc
et hinc: mediū autē ihm.
Scripsit autē et titulū py
latus: et posuit sup crucē.
Erat aūt scriptū: ihus na
zarenus rex iudeorū. Hunc
ergo titulū multi legerunt
iudeorū: quia p(ro)pe ciuitatē

erat locus ubi crucifixus ē
ihesus. Et erat scriptū hebra
ice grece et latine. Dicebāt
ergo pylato pontifices iu
deorū. Noli scribē rex iudeo
rū: sed quia ipē dixit. rex sū
iudeorū. Respondit pylat⁹
Quod scripsi scripsi. Mili
tes ergo cū crucifixissent eū:
acceperūt vestimenta eius
et fecerūt quatuor partes v
nicuiqȝ militi partē. Et tuni
cā. Erat autē tunica incōsu
tilis: desup̄ cōtexta per totū.
Dixerūt ergo ad inuicē. Nō
scindamus eā: sed sortiam̄
de illa cuius sit. Ut scriptura
īpleret̄ dicens. Partita sūt
vestimenta mea sibi: et in
vestē meā miserūt sortē. Et
milites quidē hec fecerunt.
Stabāt autē iuxta crucem
ihū mater eius. et soror ma
tris eius maria cleophe: et
maria magdalene. Cū vidis
set ergo ihesus matrē et disci
pulū stantē quē diligebat:
dicit matri sue. Mulier: ecce
filius tuus. Deinde dicit dis
cipulo. Ecce mater tua. Et
ex illa hora: accepit discipu
lus in suā. Postea sciens
ihesus quia iā omīa cōsum
mata sūt: ut consūmaret̄
scriptura dicit. Sitio. Uas
ergo positū erat aceto plenū
Illi autē spongiā plenā ace
to. ysopo circūponētes: obtu
lerūt ori eius. Cum ergo
accepisset ihesus acetū dixit.
Consūmatū est. Et inclinato
capite: tradidit spiritū. Iu
dei ergo qm̄ parasceue erat.
ut nō remanerēt in cruce cor
pa sabbō. erat enī magn⁹ dies
ille sabbati: rogauerūt py
latū ut frangerent̄ eorū cru
ra et tollerent̄. Uenerūt ergo
milites: et primi quidē fre
gerūt crura: et alterius qui
crucifixus est cū eo. Ad ihesū
autē cū venissēt: ut viderunt
eū iam mortuū nō fregerūt
eius crura: sed vnus militū
lancea latus eius aperuit:
et cōtinuo exiuit sanguis et
aqua. Et qui vidit testimo
niū phibuit: et verū est ei⁹

testimonium. Et ille scit quia ve
ra dicit: ut et vos credatis. Fac
ta sunt enim hec: ut scriptura im
pleretur. Os non comminuetis ex
eo. Et iterum alia scriptura di
cit. Videbunt in quem transfixerunt.
Post hec autem rogavit pyla
tum ioseph ab arimathia. eo
quod esset discipulus ihesu. occul
tus autem propter metum iudeorum:
ut tolleret corpus ihesu. Et per
misit pylatus. Venit ergo:
et tulit corpus ihesu. Venit
autem et nychodemus qui vene
rat ad ihesum nocte primum: fe
rens mixturam mirre et aloes.
quasi libras centum. Acce
perunt ergo corpus ihesu: et li
gaverunt eum lintheis cum aro
matibus. sicut mos iudeis
est sepelire. Erat autem in loco
ubi crucifixus est ortus: et in
orto monumentum novum. in
quo nondum quisquam positus
fuerat. Ibi ergo propter parasceven
iudeorum quia iuxta erat monumentum
posuerunt ihesum.
Una autem Capitulum xx.
sabbati maria mag
dalene venit mane cum adhuc
tenebre essent. ad monumen
tum. et vidit lapidem sublatum a
monumento. Currit ergo.
et venit ad symonem petrum et
ad alium discipulum quem ama
bat ihesus: et dicit eis. Tulerunt
dominum de monumento: et nesci
mus ubi posuerunt eum. Exiit
ergo petrus et ille alius disci
pulus: et venerunt ad monu
mentum. Currebant autem duo si
mul: et ille alius discipulus
precucurrit citius petro: et venit
primus ad monumentum. Et
cum se inclinasset. vidit posita
lintheamina: non tamen intro
ivit. Venit ergo symon petrus
sequens eum: et introivit in mo
numentum. Et vidit linthea
mina posita: et sudarium quod
fuerat super caput eius non cum
lintheaminibus positum: sed se
paratim involutum in unum locum.
Tunc ergo introivit et ille dis
cipulus qui venerat primus
ad monumentum: et vidit et
credidit. Nondum enim sciebant
scripturam: quia oporteret eum

a mortuis resurgere. Abierunt
ergo iterum ad semetipsos disci-
puli. Maria autem stabat
ad monumentum foris plorans.
Dum ergo fleret: inclinavit se.
et prospexit in monumentum.
Et vidit duos angelos in
albis sedentes: unum ad caput
et unum ad pedes. ubi positum
fuerat corpus ihesu. Dicunt
ei illi. Mulier quid ploras?
Dicit eis. Quia tulerunt dominum
meum: et nescio ubi posuerunt
eum. Hec cum dixisset conversa est
retrorsum. et vidit ihesum stantem:
et non sciebat quia ihesus est.
Dicit ei ihesus. Mulier quid plo-
ras? Quem queris? Illa ex-
istimans quia ortulanus es-
set: dicit ei. Domine si tu sustu-
listi eum. dicito michi ubi po-
suisti eum: et ego eum tollam. Di-
cit ei ihesus. Maria. Conversa
illa: dicit ei. Rabboni: quod
dicitur magister. Dicit ei ihesus.
Noli me tangere. Nondum
enim ascendi ad patrem meum.
Vade autem ad fratres meos: et dic
eis. Ascendo ad patrem meum
et patrem vestrum: deum meum et de-
um vestrum. Venit maria mag-
dalene annuncians discipulis:
quia vidi dominum. et hec dixit
michi. Cum ergo esset se-
ro die illo una sabbatorum:
et fores essent clause ubi e-
rant discipuli congregati prop-
ter metum iudeorum: venit ihesus
et stetit in medio. et dicit e-
is. Pax vobis. Et cum hoc
dixisset: ostendit eis manus
et latus. Gavisi sunt ergo
discipuli: viso domino. Dixit er-
go eis iterum. Pax vobis. Si-
cut misit me pater: et ego
mitto vos. Hoc cum dixisset:
insufflavit et dicit eis. Acci-
pite spiritum sanctum. Quorum
remiseritis peccata: remittuntur
eis. Et quorum retinueritis: re-
tenta sunt. Thomas autem unus
ex duodecim qui dicitur didimus:
non erat cum eis quando venit
ihesus. Dixerunt ergo ei alii dis-
cipuli. Vidimus dominum. Ille
autem dixit eis. Nisi videro in
manibus eius fixuram clavo-
rum: et mittam digitum meum in

locū clauorū. et mittā ma
nū meā in latus eius: nō cre
dam. Et post dies octo: ite
rū erant discipuli eius intus.
et thomas cū eis. Venit ihūs
ianuis clausis: et stetit in
medio et dixit. Pax vobis.
Deinde dicit thome. Infer di
gitū tuū huc et vide manus
meas: et affer manū tuā
et mitte in latus meū: et no
li esse incredulus sed fidelis.
Respondit thomas: et dix
it ei. Dñs meus: et deus me
us. Dicit ei ihūs. Quia vi
disti me credidisti: beati q̄
nō viderūt et crediderūt. Mul
ta quidē et alia signa fecit
ihūs in cōspectu discipulorum
suorū: que nō sūt scripta in
libro hoc. Hec autē scripta
sūt ut credatis quia ihūs est
xp̄c filius dei: et ut credentes
vitā habeatis in noīe eius.

Postea Capl' xxi.
manifestavit se iterum
ihūs ad mare tybe
riadis: manifestavit autē
sic. Erant simul symon petr'

et thomas qui dicitur didimus
et nathanahel qui erat a cha
na galilee. et filii zebedei: et a
lii ex discipulis eius duo. Di
cit eis symon petrus. Vado
piscari. Dicūt ei. Venimus et
nos tecū. Et exierūt et ascende
rūt in navē: et illa nocte ni
chil prendiderūt. Mane autē
iā facto: stetit ihūs in littore.
Nō tamen cognoverūt disci
puli: quia ihūs est. Dicit er
go eis ihūs. Pueri: nūquid
pulmentariū habetis? Respō
derūt ei. Nō. Dixit eis. Mitti
te in dexterā navigii rete: et
īvenietis. Miserūt ergo: et
iā nō valebāt illud trahē pre
multitudine piscium. Dicit
ergo discipul' ille quē dilige
bat ihūs petro. Dñs est. Sy
mon petrus cū audisset quia
dñs est: tunica succinxit se.
erat enī nudus. et misit se
in mare. Alii autē discipuli
navigio venerūt. Non enī
longe erat a terra: sed quasi
cubitis ducentis trahētes rete
piscium. Ut ergo descenderūt

in terrā: viderunt prunas
positas. et piscē suppositū
et panē. Dicit eis ihūs. Af
ferte de piscibus quos prendidis
tis nunc. Ascendit symō pe
trus: et traxit rete in terrā ple
nū magnis piscibus. centū qūin
quaginta tribus. Et cū tanti es
sent: nō est scissū rete. Dicit
eis ihūs. Venite prandete. Et
nemo audebat discumbentiū in
terrogare eū tu quis es: scien
tes quia dūs est. Et venit ihūs
et accepit panē et dat eis: et
piscē similit'. Hoc iā tertio
manifestatus est ihūs discipul'
suis cū resurrexisset a mortu
is. Cū ergo prandissent: dicit
symoni petro ihūs. Symō
iohannis diligis me plus
hiis? Dicit ei. Etiā dūe: tu scis
quia amo te. Dicit ei. Pas
ce agnos meos. Dicit ei
iterū. Symon iohannis dili
gis me? Ait illi. Etiā dūe:
tu scis quia amo te. Dicit
ei. Pasce agnos meos. Di
cit ei tertio. Symon iohan
nis amas me? Contristatus

est petrus quia dixit ei terti
o amas me: et dicit ei. Dūe
tu omnia scis: tu scis quia amo
te. Dicit ei. Pasce oves me
as. Amen amē dico tibi:
cū esses iunior cingebas te
et ambulabas ubi volebas.
Cū autē senueris: extendes
manus tuas. et alius te cin
get. et ducet quo nō vis. Hoc
autē dixit: significans qua
morte clarificaturus esset de
um. Et cū hoc dixisset: dicit
ei. Sequere me. Conversus
petrus. vidit illū discipulū
quē diligebat ihūs sequen
tē: qui et recubuit in cena
sup pectus eius. et dixit. Dūe
quis est qui tradet te. Hunc
ergo cū vidisset petrus: dicit
ihū. Dūe. hic autē quid? Di
cit ei ihūs. Sic eū volo ma
nere: donec veniā. Quid ad
te? Tu me sequere. Exivit ergo
sermo iste inter fratres: quia
discipulus ille nō moritur.
Et nō dixit ei ihūs nō mo
ritur: sed sic eū volo manere
donec veniā. quid ad te. Hic

est discipulus qui testimo
nium perhibet de hijs: et scrip
sit hec. Et scimus: quia ve
rum est testimonium eius. Sunt
autem et alia multa que fecit
ihesus: que si scribantur per sin
gula. nec ipsum arbitror mun
dum capere eos qui scriben
di sunt libros. Explicit
euangelium secundum iohannem.

Incipit prefatio beati hieronimi presbiteri in corpore epistolarum beati pauli apostoli.

Primum queritur: quare post euangelia que supplementum legis sunt. et in quibus nobis exempla et precepta viuendi plenissime digesta sunt: voluerit apostolus has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hac autem causa factum videtur: scilicet ut in initio nascentis ecclesie nouis causis existentibus et presentia atque orientia resecaret vitia: et ut post futuras excluderet questiones: exemplo prophetarum qui post editam legem moysi in qua omnia mandata dei legebantur: nichilominus tamen doctrina sua rediuiua semper populi compressere peccata: et propter exemplum viuendi libros ad nostram etiam memoriam transmiserunt. Deinde queritur. cur non amplius quam decem epistolas ad ecclesias scripserit. Decem enim sunt. cum illa que dicitur ad hebreos. Nam relique quatuor. ad discipulos specialiter sunt porrecte. Ut ostenderet nouum non discrepare a veteri testamento: et se contra legem non facere moysi: ad numerum primorum decalogi mandatorum suas epistolas ordinauit. Et quot ille preceptis a pharaone instituit liberatos: tot hic epistolis a dyaboli et ydolatrie seruitute edocet acquisitos. Nam et duas tabulas lapideas duorum testamentorum figuram habuisse: viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos inscribitur: quidam pauli non esse contendunt. eo quod non sit eius nomine titulata. et propter sermonis stilique distantiam: sed aut barnabe iuxta tertullianum. aut luce iuxta quosdam: vel certe clementis discipuli apostolorum et episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibus respondendum est. Si propterea pauli non erit. quia eius

non habet nomen: ergo nec alicuius erit: quod nullius nomine titulatur. Quod si inconveniens absurdumque est. ipsius magis esse credenda est: quia tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud hebreorum ecclesias quasi destructor legis falsa suspicione habebatur: voluit tacito nomine de figuris legis et veritate christi reddere rationem: ne odium nominis fronte prelati. utilitatem excluderet lectionis. Non est sane mirum. si eloquentior videatur in proprio. id est hebreo: quam in peregrino. id est greco: quo cetere epistole sunt scripte sermone. Movet etiam quosdam quare romanorum epistola in primo sit posita: cum eam non primam scriptam ratio manifestet. Nam hanc se proficiscentem iherosolimam scripsisse testatur: cum corinthios et alios iam ante ut ministerium quod secum portaturus erat colligerent: litteris adhortatus sit. Unde et intelligi quidam volunt. ita omnes epistolas ordinatas: ut primo poneretur que vilis posterior fuerit destinata: ut per singulas epistolas gradibus ad perfectiora veniretur. Romanorum namque plerique tam rudes erant: ut non intelligerent dei se gratia. sed suis meritis esse salvandos: et ob hoc duo inter se populi conflictarent. Idcirco illos indigere asserit confirmari: vitia gentilitatis priora commemorans. Corinthiis autem iam dicit scientie gratiam esse concessam: et non tam omnes increpat. quam cur peccantes non increpaverint reprehendit: sicut ait. Auditur inter vos fornicatio. Et iterum. Congregatis vobis cum meo spiritu: tradere huiusmodi hominem sathane. In secunda vero laudantur: et ut magis ac magis proficiant ammonentur. Galathe vero iam nullius criminis arguuntur: nisi hoc tantum quod callidissimis pseudo apostolis crediderunt. Ephesii sane nulla reprehensione. sed multa laude sunt digni: quia fidem apostolicam servaverunt. Philippenses

ses etiā multo magis collau
dat: q̄ nec audire quidē falsos
aplos voluerint. Colosenses
autē tales erant: ut cū aplo
visi corporalit' nō fuissent:
hac laude digni haberentur.
Et si corpore inquit absens
sū, sed spiritu vobiscū sum:
gaudens et videns ordinem
vrm. Thessalonicenses nichi
lominus in duabz epistol'
omnī laude psequit': eo qd
nō solū fidē incōcussā serua
uerint veritatis: sed etiā in p
secucione ciuiū fuerint cōstan
tes īuenti. De hebreis vero
quid dicendū est. Quorum
thessalonicēses qui plurimū
laudati sunt imitatores facti
esse dicuntur: sicut ipē ait. Et
vos frēs imitatores facti estis
ecclesiarū dei que sunt in iudea.
Eadē enī passi estis et vos a
cōtribulibz vris: que et illi
a iudeis. Apud ipōs quoqz
hebreos eadē cōmemorat: di
cens. Nā et vinctis cōpassi
estis. et rapinā bonorū vrō
rū cū gaudio suscepistis: cog
noscentes vos habē meliorē et
manentē substanciā. Expli
cit pfatio. Incipit argumē
tū in eplam bti apli pauli
Romani ad rōnos.
sunt in partibz
ytalie. Hij pre
uenti sunt a fal
sis aplis: et sub nomine dnī
nrī ihu xpi in legē et pphetas
erant inducti. Hos reuocat
aplus ad verā et euāgelicā
fidē scribēs eis ab athenis vel
a corintho que in achaia est.
Explicit argumentū. Inci
pit epistola ad romanos.
Paulus
seruus
ihu
xpi
voca
tus
apls.
segregatus in euāgeliū dei.
quod ante pmiserat per p
phetas suos in scripturis scīs
de filio suo. qui factus est ei
ex semine dauid scdm carnē:
qui pdestinatus est filius dei

in virtute sc̄dm spiritū sāti
ficationis ex resurrectione mor
tuorū ihū xp̄i dn̄i nr̄i: per
quē accepim⁹ graciā et apl'a
tū ad obediendū fidei in ō
nibus gentib; pro nomīe e
ius in quib; estis et vos vo
cati ihū xp̄i: omnibus qui st̄
rome dilectis dei vocatis
sanctis. Gracia vobis et pax
a deo p̄re nr̄o. et dn̄o ihū xp̄o.
Primū quidē gracias ago
deo meo per ihm xp̄m pro
omībus vobis: quia fides
vr̄a ānunciat' in universo
mūdo. Testis enī michi est
deus cui servio in spiritu me
o in euāgelio filij eius: qd̄
sine intermissione memoriā
vr̄i facio semp in orōnibus
meis: obsecrans si quo mō
do tandē aliqñdo p̄speū it'
habeā in volūtate dei veniē
di ad vos. Desidero enī vidē
vos. ut aliquid ipertiar grā
cie vobis spiritalis ad cōfir
mandos vos: id est simul
cōsolari in vobis per eā que
īvicē est fidem vr̄am atq; me

am. Nolo enī vos ignorare
fr̄es: quia sepe p̄posui veni
re ad vos. et p̄hibitus sū us
q; adhuc: ut aliquē fructū
habeā et in vobis sicut et in
ceteris gentib;. Grecis ac bar
baris sapientib; et insipiē
tibus debitor sū: ita qd̄ in me
p̄mptū est et vobis qui ro
me estis euāgelizare. Nō enī
erubesco euangeliū. Virtus
enī dei est in salutē omī cre
denti: iudeo primū et greco.
Iusticia enī dei in eo revelat'
ex fide in fidē: sicut scriptū est.
Iustus aūt ex fide vivit. Re
uelatur enī ira dei de celo su
per om̄ē īpietatē et īiusticiā
hominū. eorū qui veritatē
dei in īiusticia detinent: q̄a
quod notū est dei manifestū
est in ill'. Deus enī illis re
uelavit. Invisibilia enim
ip̄ius a creatura mūdi. p
ea que facta sūt intellecta
cōspiciūtur: sempit'na quoq;
eius virtus et divinitas:
ita ut sint inexcusabiles. Q̄
a cū cognovissēt deū. non

sicut deum glorificaverunt aut
gratias egerunt: sed evanue
runt in cogitationibus suis: et
obscuratum est insipiens cor eorum.
Dicentes enim se esse sapientes: stul
ti facti sunt. Et mutaverunt
gloriam incorruptibilis dei: in si
militudinem ymaginis corrup
tibilis hominis. et volucrum et
quadrupedum et serpentium.
Propter quod tradidit illos de
us in desideria cordis eorum. in
inmunditiam: ut contumeliis
afficiant corpora sua in semet
ipsis. Qui commutaverunt veri
tatem dei in mendacium: et colue
runt et servierunt creature poti
us quam creatori. qui est bene
dictus in secula. amen. Prop
terea tradidit illos deus in pas
siones ignominie. Nam femi
ne eorum immutaverunt natu
ralem usum: in eum usum qui est
contra naturam. Similiter autem
et masculi. relicto naturali
usu femine. exarserunt in desi
deriis suis. in invicem mascu
li in masculos turpitudinem
operantes: et mercedem quam
oportuit erroris sui in semet
ipsis recipientes. Et sicut non
probaverunt deum habere in noti
cia: tradidit illos deus in
reprobum sensum. ut faciant ea
que non conveniunt: repletos
omni iniquitate. malicia.
fornicatione. avaricia. nequi
cia: plenos invidia. homici
dio. contentione. dolo. malig
nitate. susurrones. detracto
res deo odibiles. contumelio
sos. superbos. elatos. invento
res malorum. parentibus non
obedientes. insipientes. incom
positos: sine affectione. abs
que federe. sine misericordia. Qui cum
iusticiam dei cognovissent:
non intellexerunt. quoniam qui ta
lia agunt digni sunt morte.
Non solum qui faciunt ea: sed
etiam qui consentiunt facientibus.

Capitulum II.

Propter quod inexcusabil
is es o homo omnis
qui iudicas. In quo enim
iudicas alterum: teipsum con
dempnas. Eadem enim agis que
iudicas. Scimus enim: quoniam

iudiciū dei est scd̄m veritatē
in eos qui talia agūt. Exis
timas autē hoc o homo.
qui iudicas eos qui talia
agūt. et facis ea: quia tu
effugies iudiciū dei? An di
uicias bonitatis eius et pa
ciencie et lōganimitatis cō
tempnis: ignorās qm̄ be
nignitas dei ad penitēciā
te adducat? Scd̄m duriciā
autē tuā et cor īpenitens
thesaurizas tibi irā in die i
re. et revelationis iusti iudi
cij dei: qui reddet unicuiqȝ
scd̄m opera eius. Hijs quidē
qui scd̄m pacienciā boni o
peris gloriā et honorē et in
corruptionē: querentibȝ vitā
eternā. Hijs autē qui ex con
tencione et qui nō acquiescūt
veritati. credūt autē īiquita
ti: ira et indignatio. Tribula
cio et angustia. in omnē ai
mā hoīs operātis malū:
iudei primū et greci. Gloria
autē et honor et pax omni ope
ranti bonū: iudeo primū et
greco. Nō est enī psonarū
acceptio apud deū. Quicūqȝ
enī sine lege peccaverūt: sine
lege peribūt. Et quicūqȝ in le
ge peccaverūt: per legē iudi
cabuntur. Nō enī auditores
legis iusti sūt apud deū: sed
factores legis iustificabūtur.
Cū enī gentes que legē non
habent. naturalit̄ ea que le
gis sūt faciūt: eiusmodi le
gē nō habentes. ipi sibi sūt
lex: qui ostendūt opus legis
scriptū in cordibȝ suis. testi
moniū reddente illis cōsciencia ip
sorū. et inter se inuicē cogitati
onū accusantiū. aut etiam
defendentiū in die cū iudica
bit deus occulta hoīm. scd̄m
evangeliū meū per ihm xpm.
Si autē tu iudeus cognomina
ris. et requiescis in lege. et glo
riaris in deo. et nosti volunta
tem eius. et pbas utiliora ī
structus per legē: cōfidis te
ipm ducē cecorū. lumē eorū
qui in tenebris sūt. erudito
rem īsipientiū. magistrū in
fantiū. habentē formā scīe
cie et veritatis in lege. Qui

ergo aliū doces: teipsum nō
doces. Qui p̄dicas nō furā
dū. furaris. Qui dicis non
mechandū. mecharis. Qui
abhominaris ydola: sacrile
giū facis. Qui in lege glori
aris: per p̄uaricationē legis
deū inhonoras. Nomē enī
dei per vos blasphemat[ur] int[er]
gentes: sicut scriptū est. Cir
cūcisio quidē p̄dest: si legē ob
serues. Si aūt p̄uaricator
legis sis: circūcisio tua p̄pu
ciū facta est. Si igit[ur] p̄puciū
iusticias legis custodiat: nō
ne p̄puciū illius in circūcisio
nem reputabit[ur]: et iudicabit
quod ex natā est p̄puciū legē
cōsummans te qui per litterā
et circūcisionē p̄uaricator le
gis es. Nō enī qui in mani
festo iudeus est. neq[ue] que in
manifesto in carne circūcisi
o: sed qui in abscōdito iude[us]
ē. et circūcisio cord[is] ī spū nō lrā:
cuius laus nō ex homīb[us] sed
ex deo est. Caplm
Quid ergo am iij.
plius est iudeo: aut
que utilitas circūcisionis? Mul
tū per omnē modū. Primū
quidē: quia credita sunt illis
eloquia dei. Quid enī si qui
dā illorū nō crediderunt? Nū
quid incredulitas illorū fidē
dei euacuauit? Absit. Est aūt
deus verax: omnis autē ho
mo mendax: sicut scriptū est.
Ut iustificeris in sermonib[us]
tuis: et vincas cū iudicaris.
Si aūt iniquitas nr̄a iusticia
am dei cōmendat: quid di
cemus? Nūquid iniquus est
deus. qui infert irā? Sedm
hominē dico. Absit. Alioqi
quomō iudicabit deus huc
mūdū? Si enī veritas dei ī
meo mendacio habūdauit
in gloriā ipsius: quid ad
huc et ego tamq[uam] peccator iudi
cor? Et nō sicut blasphema
mur. Et sicut aiūt nos qui
dā dicere. faciamus mala
ut veniāt bona: quorū dāp
natio iusta est. Quid igit[ur]?
P̄cellimus eos? Nequaq[uam].
Causati enī sumus iudeos et
grecos omnēs sub peccato esse:

sicut scriptū est. Quia nō est
iustus quisq̄: nō est intelli
gens: nō est requirēs deum.
Om̄es declinauerūt, simul in
utiles facti sūt: nō est qui
faciat bonū. nō est usq; ad
unū. Sepulchrū patēs est
guttur eorū: linguis suis
dolose agebāt: venenū aspi
dū sub labiis eorū. Quorū
os maledictione et amaritu
dine plenū est: veloces pedes
eorū ad effundendū sangui
nē. Contritio et īfelicitas in
viis eorū: et viā pacis non
cognouerūt: nō est timor
dei ante oculos eorū. Scim⁹
aut̄ q̄m queciq; lex loquit̄
hiis qui in lege sūt loquit̄:
ut om̄e os obstruat̄. et sub
ditus fiat om̄is mūdus deo:
quia ex operib; legis nō ius
tificabit̄ om̄is caro corā illo.
Per legē enī cognitio pcī.
Nūc aut̄ sine lege iusticia
dei manifestata est: testificata
a lege et ꝓphetis. Iusticia aūt
dei per fidē ihū xpī sup om̄es
qui credūt. Nō enī est distinc
tio. Om̄es enī peccauerūt:
et egent gloria dei. Iustifica
ti gratis per graciā ip̄ius ꝑ
redemptionē que est in xp̄o
ihū: quē ꝓposuit deus ꝓpicia
torē per fidē in sanguine ip
sius ad ostensionem iusticie
sue. ꝓpter remissionē p̄cedē
tiū delictorū in sustētatione
dei: ad ostensionē iusticie ei⁹
in hoc tēpore: ut sit ip̄e iust⁹
et iustificans eū qui ex fide ē
ihū xpī. Ubi est ergo gloria
tio tua? Exclusa est. P quā
legē? Factorū? Non. Sed per
legē fidei. Arbitramur enī iusti
ficari hominē per fidē sine o
peribꝫ legis. An iudeorū deus
tantū? Nōne et gentiū? Im
mo et gentiū. Qm̄quidē u
nus deus qui iustificat circū
cisionē ex fide: et ꝑpuciū per
fidē. Legē ergo destruimus ꝑ
fidē? Absit. Sed legē statuim⁹.

Quid Caplm iiii.
ergo dicemus īue
nisse abrahā pa
trē nr̄m scdm carnē? Si enī
abrahā ex operibꝫ legis ius

tificatus est: habet gloriã. sed
nõ apud deũ. Quid enim scrip
tura dicit? Credidit abrahã
deo: et reputatũ est illi ad iusti
ciã. Ei autẽ qui operat᷑: mer
ces nõ imputat᷑ scdm gra
ciam. sed scdm debitũ. Ei vero
qui nõ operat᷑. credenti autẽ
in eũ qui iustificat impiũ. re
putat᷑ fides eius ad iusticiã
scdm ꝓpositũ gracie dei: sicut
et dauid dicit. beatitudinem
hominis cui deus accepto fert
iusticiã sine operibꝫ. Beati
quorũ remisse sũt iniquitates:
et quorũ tecta sũt pcc̃a. Bea
tus vir cui nõ imputauit dñs
pcc̃m. Beatitudo ergo hec in
circũcisione tantũ manet?
an etiã in ꝓpucio? Dicimus
enim: quia reputata est abra
he fides ad iusticiã. Quomõ
ergo reputata est? In circũci
sione an in ꝓpucio? Non in
circũcisione: sed i ꝓpucio. Et
signũ accepit circũcisionis.
signaculũ iusticie fidei que
est in ꝓpucio: ut sit pater õi
um credentiũ. per ꝓpuciũ ut

reputet᷑ et illis ad iusticiã. et
sit pater circũcisionis: nõ hijs
tantũ qui sũt ex circũcisione:
sed et hijs qui sectant᷑ vestigi
a fidei que est in ꝓpucio pr̃is
nr̃i abrahe. Nõ enĩ per legẽ
ꝓmissio abrahe aut semini
eius. ut heres esset mũdi: sed
per iusticiã fidei. Si enĩ qui
ex lege heredes sũt: exinanita
est fides. abolita est ꝓmissio.
Lex enĩ irã operat᷑. Ubi enim
nõ est lex: nec ꝓuaricatio. Ide
o ex fide: ut scdm graciã fir
ma sit ꝓmissio omĩ semini.
Nõ ei qui ex lege est solũ: sed
et ei qui ex fide est abrahe qui
est pater oĩm nr̃m: sicut scrip
tũ est. Quia patrẽ multarũ
gentiũ posui te ante deũ cui
credidisti: qui viuificat mor
tuos. et vocat ea que nõ sũt
tanq̃ ea que sũt. Qui cont̃
spẽ in spem credidit. ut fieret
pater multarũ gentiũ: secũ
dũ qd̾ dictũ est ei. Sic erit
semen tuũ sicut stelle celi: et
sicut arena que est in litore
maris. Et nõ infirmatus ẽ

fide: nec consideravit corpus su
um emortuum cum fere centum an
norum esset. et emortuam vulvam
Sare. In promissione etiam dei non
hesitavit diffidentia: sed confor
tatus est fide. dans gloriam deo:
plenissime sciens. quia que
cumque promisit potens est et fa
cere. Ideo reputatum est illi ad
iustitiam. Non est autem scriptum
tantum propter ipsum. quia repu
tatum est illi ad iustitiam: sed
et propter nos quibus reputabi
tur credentibus in eum. qui susci
tavit ihesum christum dominum nostrum
a mortuis: qui traditus est
propter delicta nostra. et resurrexit
propter iustificationem nostram.

Iustificati Capitulum v.

igitur ex fide pacem habe
amus ad deum per dominum
nostrum ihesum christum: per quem et ac
cessum habemus per fidem in gratiam
istam in qua stamus et gloriamur in spe
glorie filiorum dei. Non solum autem.
sed et gloriamur in tribula
tionibus: scientes quod tribula
tio patientiam operatur. patien
tia autem probationem. probatio
vero spem. spes autem non confundit:
quia caritas dei diffusa est
in cordibus nostris per spiritum sanctum
qui datus est nobis. Ut quid
enim christus cum adhuc infirmi es
semus secundum tempus pro impiis
mortuus est? Vix enim pro
iusto quis moritur. Nam pro
bono forsitan quis audeat
mori. Commendat autem suam
caritatem deus in nobis: quoniam
cum adhuc peccatores essemus.
christus pro nobis mortuus est.
Multo igitur magis iustifica
ti nunc in sanguine ipsius: sal
vi erimus ab ira per ipsum.
Si enim cum inimici essemus re
conciliati sumus deo per mor
tem filii eius: multo magis
reconciliati salvi erimus in vi
ta ipsius. Non solum autem: sed
et gloriamur in deo. per dominum
nostrum ihesum christum: per quem nunc
reconciliationem accepimus.
Propterea sicut per unum homi
nem in hunc mundum peccatum in
travit. et per peccatum mors: et
ita omnes homines mors per
transiit. in quo omnes pecca

uerūt. Usqȝ ad legē eīm pctm
erat in mūdo. Pctm autē nō
imputat': cū lex nō est. Sed
regnauit mors ab adā usqȝ
ad moysen etiā in eos qui
nō peccauerūt: in similitudi
nē puaricationis ade qui est
forma futuri. Sed nō sicut
delictū. ita et donū. Si eīm u
nius delicto multi mortui
sūt: multo magis gracia
dei et donū in gracia unius
hominis ihū xpi in plures ha
būdauit. Et nō sicut p unū
pctm: ita et donū. Nā iudi
ciū ex uno in cōdempnatio
nē: gracia autē ex multis de
lictis in iustificationē. Si
eīm in unius delicto mors
regnauit per unū: multomā
gis habūdanciā gracie et do
nationis et iusticie accipien
tes. in uitā regnabūt p unū
ihm xpm. Igit' sicut p uni'
delictū in omēs homīes in
cōdempnationē: sic et p uni'
iusticiā in omēs homīes in
iustificationē uite. Sicut e
nī per inobedienciā unius

hominis pctores cōstituti sūt
multi: ita et p unius obedi
enciā iusti cōstituūtur multi.
Lex autē subintrauit: ut habū
daret delictū. Ubi autē habū
dauit delictū. suphabūdauit
gracia: ut sicut regnauit
pctm in mortē: ita et gracia
regnet per iusticiā in uitā
eternā per ihm xpm dnm
nrm. Caplm vi
Quid ergo dicem'?
Pmanebimus in
pctō. ut gracia habūdet?
Absit. Qui eīm mortui sum'
pctō: quomō adhuc uiue
mus in illo? An ignoratis
quia quicūqȝ baptizati su
mus in xpo ihū. in morte
ipsius baptizati sum'? Con
sepulti eīm sumus cū illo p
baptismū in mortē: ut quo
modo xpc resurrexit a mor
tuis per gloriā patris: ita
et nos in nouitate uite am
bulemus. Si eīm cōplātati
facti sumus similitudini
mortis eius: simul et resur
rectionis erim'. Hoc scientes

quia vetus homo noster si
mul crucifixus est: ut destrua
tur corpus pcti. ut ultra nō
seruiamus pcto. Qui enī mor
tuus ē: iustificatus est a pcto.
Si autē mortui sumus cum
xpo: credimus quia simul
etiā viuemus cū xpo. Scien
tes qđ xpc surgens ex mortu
is iā nō morit: mors illi
ultra nō dnabit. Quod enī
mortuus est pcto: mortuus
est semel. Quod autē viuit:
viuit deo. Ita et vos existiā
te vos mortuos quidē esse
pcto: viuentes autē deo ī xpo
ihu. Nō ergo regnet pctm in
vro mortali corpore: ut obe
diatis cōcupiscētijs eius. Sed
neqꝫ exhibeatis mēbra vra
arma īiquitatis pcto: sed
exhibete vos deo tamqͣ ex mor
tuis viuētes. et mēbra vra
arma iusticie deo. Pctm enī
vobis nō dnabitur. Nō enī
sub lege estis: sed sub gracia.
Quid ergo? Peccabim? quia
nō sumus sub lege. sed sub
gracia? Absit. Nescitis quia
cui exhibetis vos seruos ad o
bediendū serui estis eius cui o
bedistis: siue pcti ad mortē.
siue obediciōis ad iusticiā?
Gracias autē deo qđ fuistis ser
ui pcti: obedistis autē ex corde.
in eam formā doctrine in qua
traditi estis. Liberati autē a
pcto: serui facti estis iusticie.
Humanū dico ppter infirmi
tatē carnis vre. Sicut enī ex
hibuistis mēbra vra seruire
īmundicie et īiquitati ad īiq
tatē: ita nūc exhibete mēbra
vra seruire iusticie in sanctifi
catione. Cū enī serui essetis
pcti: liberi fuistis iusticie. Qm̄
ergo fructū habuistis tūc in qͥ
bus nūc erubescitis? Nā finis
illorū mors ē. Nūc vero libera
ti a pcto serui autē facti deo:
habetis fructū vrm in sāctificati
onē finē vero vitā eternā. Sti
pendia enī pcti mors. Gracia
autē dei vita eterna: in xpo
ihu dno nro. Capitulū vij.

An ignoratis frēs.
scientibꝫ enī legem
loquor: quia lex

in homine dominatur. quanto tem-
pore vivit? Nam que sub vi-
ro est mulier: vivente viro al-
ligata est legi. Si autem mor-
tuus fuerit vir eius: soluta
est a lege viri. Igitur vivente
viro: vocabitur adultera. si
fuerit cum alio viro. Si autem
mortuus fuerit vir eius: li-
berata est a lege viri. ut non
sit adultera si fuerit cum alio
viro. Itaque fratres mei et vos
mortificati estis legi per cor-
pus christi: ut sitis alterius qui
ex mortuis resurrexit. ut fruc-
tificaremus deo. Cum enim esse-
mus in carne: passiones pec-
catorum que per legem erant ope-
rabantur in membris nostris. ut
fructificarent morti. Nunc autem
soluti sumus a lege mortis
in qua detinebamur: ita ut
serviamus in novitate spi-
ritus. et non in vetustate lit-
tere. Quid ergo dicemus?
Lex peccatum est? Absit. Sed pec-
catum non cognovi: nisi per
legem. Nam concupiscentiam nes-
ciebam: nisi lex diceret. non con-
cupisces. Occasione autem ac-
cepta: peccatum per mandatum
operatum est in me omnem con-
cupiscentiam. Sine lege enim
peccatum mortuum erat. Ego autem
vivebam sine lege aliquando.
Sed cum venisset mandatum:
peccatum revixit. Ego autem mor-
tuus sum: et inventum est michi
mandatum quod erat ad
vitam. hoc esse ad mortem. Nam
peccatum occasione accepta per
mandatum seduxit me: et
per illud occidit. Itaque lex
quidem sancta: et mandatum
sanctum et iustum et bonum.
Quod ergo bonum est michi
factum est mors? Absit. Sed
peccatum ut appareat peccatum per
bonum michi operatum est
mortem: ut fiat supra mo-
dum peccans peccatum per man-
datum. Scimus enim quod lex spi-
ritualis est: ego autem carna-
lis sum venumdatus sub peccato.
Quod enim operor: non intel-
ligo. Non enim quod volo bo-
num hoc ago: sed quod odi
malum illud facio. Si autem

quod nolo illud facio: con
sentio legi qm bona est. Nc
aūt iam nō ego operor il
lud: sed quod habitat in
me pctm. Scio enī: quia nō
habitat in me. hoc est in
carne mea bonū. Nā velle
adiacet michi: pficere aūt
bonū nō inuenio. Non enī
quod volo bonū hoc faci
o: sed quod nolo malum
hoc ago. Si aūt quod no
lo illud facio: nō ego operor
illud. sed quod habitat in
me pctm. Inuenio igit legē
volenti michi facere bonū:
qm michi malū adiacet.
Cōdelector enī legi dei: sedm
interiorē hominē. Video aūt
aliā legē in mēbris meis re
pugnantē legi mētis mee: et
captiuantē me in lege pctī
que est in mēbris meis. Infe
lix ego homo: quis me libe
rabit de corpore mortis hui?
Gratia dei: per ihm xpm do
minū nrm. Igit ego ipse mē
te seruio legi dei: carne aūt
legi peccati. Caplm viij.

Nichil ergo nunc dāp
nationis est hiis q
sunt in xpo ihu: qui
nō sedm carnē ambulant. Lex
enī spūs vite in xpo ihu: libe
rauit me a lege pctī et mortis.
Nā qd īpossibile erat legi in
quo infirmabat per carnē:
deus filiū suū mittens in simi
litudinē carnis pctī. et de pctō
dāpnauit pctm in carne: ut
iustificatio legis ipleret in
nobis. qui nō sedm carnē am
bulamus. sed sedm spiritū.
Qui enī sedm carnē sunt: que
carnis sunt sapiunt. Qui vero
sedm spiritū: que sunt spiritus
sentiunt. Nā prudentia carnis
mors est. Prudentia autē
spūs: vita et pax. Qm sapi
entia carnis inimica est deo.
Legi enī dei nō est subiecta:
nec enī potest. Qui aūt in
carne sunt: deo placē nō pos
sunt. Vos aūt in carne nō es
tis sed in spiritu: si tamē spi
ritus dei habitat in vobis.
Si quis aūt spiritū xpi nō
habet: hic nō est eius. Si aūt

xpistus in vobis est: corpus quidem mortuum
est propter peccatum. spiritus vero vivit propter
iustificationem. Quod si spiritus eius qui
suscitavit ihesum a mortuis habitat
in vobis: qui suscitavit ihesum xpistum a mor
tuis vivificabit et mortalia cor
pora vestra propter inhabitantem spi
ritum eius in vobis. Ergo fra
tres debitores sumus non carni:
ut secundum carnem vivamus. Si
enim secundum carnem vixeritis: mo
riemini. Si autem spiritu facta
carnis mortificaveritis: vi
vetis. Quicumque enim spiritu de
i aguntur: hii filii sunt dei. Non
enim accepistis spiritum servitu
tis iterum in timore: sed acce
pistis spiritum adoptionis fi
liorum in quo clamamus ab
ba pater. Ipse enim spiritus testimo
nium reddit spiritui nostro: quod
sumus filii dei. Si autem filii:
et heredes. Heredes quidem dei.
coheredes autem xpisti: si tamen
compatimur. ut et conglorifice
mur. Existimo enim quod non
sunt condigne passiones huius
temporis: ad futuram gloriam
que revelabitur in nobis. Nam
expectatio creature. revelatio
nem filiorum dei expectat. Vani
tati enim creatura subiecta est
non volens: sed propter eum qui
subiecit eam in spe: quia et ip
sa creatura liberabitur a servi
tute corruptionis in liberta
tem glorie filiorum dei. Scimus
enim: quod omnis creatura ingemis
cit et parturit usque adhuc.
Non solum autem illa: sed et nos
ipsi primicias spiritus habentes:
et ipsi intra nos gemimus ad
optionem filiorum dei. expectan
tes redemptionem corporis nostri.
Spe enim salvi facti sumus.
Spes autem que videtur. non est
spes. Nam quod videt quis
quid sperat? Si autem quod
non videmus speramus: per
pacientiam expectamus. Simi
liter autem et spiritus adiuvat in
firmitatem nostram. Nam quid
oremus sicut oportet nesci
mus: sed ipse spiritus postulat
pro nobis gemitibus inenarra
bilibus. Qui autem scrutatur cor
da. scit quid desideret spiritus: qui
a secundum deum postulat pro sanctis.

Scimus aut̄ q̄m diligentib;
deū om̄ia cooperant̄ in bonū:
hys qui sc̄dm ꝓpositū voca
ti sūt sancti. Nā quos p̄sci
uit et p̄destinauit cōformes
fieri ymaginis filij eius ut
sit ipse primogenitus in mul
tis fratrib;. Quos aut̄ p̄des
tinauit: hos et vocauit. Et
quos vocauit: hos et iusti
ficauit. Quos aut̄ iustifica
uit: illos et magnificauit.
Quid ergo dicemus ad hec?
Si deus pro nobis: quis cō
tra nos? Qui etiā ꝓprio fili
o suo nō pepcit: sed pro no
bis omnibus tradidit illū.
Quomō nō etiā cū illo om
nia nobis donauit? Quis
accusabit aduersus electos
dei? Deus qui iustificat: q's
est qui cōdempnet? Xp̄c ih's
qui mortuus est. ymo qui
et resurrexit: qui est ad dexte
rā dei: qui etiā interpellat p
nobis. Quis ergo nos sepa
rabit a caritate xp̄i? Tribu
latio an angustia. an p̄se
cucio. an fames. an nuditas?
an periculū. an gladius?
Sicut scriptū est. Quia ꝓpt
te mortificam̄ tota die: esti
mati sumus ut oues occisi
onis. Sed in hys omnibus
superamus: ꝓpter eū qui di
lexit nos. Certus sū eñ: q'a
neq; mors neq; vita. neq;
angeli. neq; principatus. ne
q; virtutes. neq; instācia. ne
q; futura. neq; fortitudo. ne
q; altitudo. neq; ꝓfundū.
neq; creatura alia poterit
nos separare a caritate dei.
q̄ est in xp̄o ihū dn̄o nr̄o.

Veritatē Capitlm ix
dico in xp̄o non
mentior testimoniū
michi ꝑhibente cōsciēcia me
a in spiritu sancto: q̄m tri
sticia michi est magna. et cō
tinuus dolor cordi meo. Op
tabā enī ego ipse anathema
esse a xp̄o pro fratrib; meis.
qui sūt cognati mei sc̄dm
carnē qui sūt israelite: q's
adoptio est filiorū. et glori
a et testamentū. et legisla
tio et obsequiū et ꝓmissa:

quorū patres ex quib; xp̄c
sc̄dm carnē. qui est sup oīa
a deus būdictus in secula.
amen. Nō aūt qđ exciderit
verbū dei. Nō eñ omnes qui
ex isrl'. hij sūt israhelite: ne
q; qui semen sūt abrahe. om
nes filij: sed in ysaac vocabi
tur tibi semen: id est nō qui
filij carnis hij filij dei: sed qui
filij sūt pmissionis. estimātur
in semine. Pmissionis eñ v
bū hoc est. Scdm hoc tēpus
veniā: et erit sare filius. Nō
solū aūt illi: sed et rebecca ex
vno cōcubitu habens ysaac
pris nri. Cū eñ nondū nati
fuissent aut aliquid egissent
boni aut mali: ut scdm e
lectionē, pposítū dei maneret:
nō ex operibus sed ex vocāte
dictū est ei. quia maior ser
uiet minori. sicut scriptū est.
Jacob dilexi: esau aūt odio
habui. Quid ergo dicemus?
Nūquid iniquitas apud deū?
Absit. Moysi eñ dicit. Mi
serebor cuius misereor: et mi
sericordiā pstabo cuius mi
serebor. Igitur nō volentis ne
q; currentis: sed miserentis est
dei. Dicit eñ scriptura pha
raoni: Quia in hoc ipso exci
taui te: ut ostendā in te vir
tutē meā. et annūciet nomē
meū in vniuersa terra. Ergo
cuius vult miseretur: et quē
vult indurat. Dicis itaq; mi.
Quid adhuc querit? Volū
tati eñ eius quis resistit?
O homo tu quis es qui res
pondeas deo? Nūquid dicit
figmentū ei qui se finxit: qđ
me fecisti sic? An nō habet
potestatē figulus luti. ex ea
dē massa facere aliud quidē vas
in honorē: aliud vero in cō
tumeliā? Qđ si volens deus
ostendere irā et notā facere po
tenciā suā. sustinuit in mul
ta paciencia vasa ire apta in
interitū. ut ostenderet diuici
as glorie sue in vasa miscdi
e que pparauit in gloriā: qs
et vocauit nos. nō solū ex iu
deis sed etiā ex gentib;. sicut
in osee dicit. Vocabo nō ple
bē meā. plebē meā: et nō mi

sediam cō secutā. misediam
cō secutā. Et erit in loco ubi
dictū est eis. nō plebs mea
vos: ibi vocabūtur filij dei
vivi. Ysaias aūt clamat p
isrl'. Si fuerit numerus filio
rū isrl' tamq̄ arena maris:
reliquie salue fient. Verbū
eīn consūmans et abbrevi
ans in equitate: quia ver
bū breviatū faciet dūs sup
terrā. Et sicut p̄dixit ysaias.
Nisi dūs sabaoth reliquisset
nobis semen: sicut sodoma
facti essemus. et sicut gomor
ra similes fuissem᷒. Quid
ergo dicemus? Qđ gentes
que nō sectabant᷑ iusticiā.
apphenderūt iusticiā: iustici
a aūt que ex fide est. Israel
vero sectando legē iusticie: in
legē iusticie nō pvenit. Qre?
Quia nō ex fide: sed quasi
ex operib;. Offenderūt eīn in
lapidē offensionis: sicut scp
tū est. Ecce pono in syon la
pidē offensionis et petrā scā
dali: et omīs qui credit in
eū nō cōfundet᷑. Caplm x.

Fratres voluntas q̄
dē cordis mei et ob
secratio ad deū fit
pro illis in salutē. Testimo
niū eīn phibeo illis qđ emu
lationē dei habent: sed nō
scdm scientiā. Ignorātes eīn
dei iusticiā et suā q̄rentes sta
tuere: iusticie dei nō sūt sub
iecti. Finis eīn legis xp̄c. ad
iusticiā omī credenti. Moy
ses eīn scripsit: qm iusticiā
que ex lege est. qui fecerit ho
mo. vivet in ea. Que aūtē
ex fide est iusticia: sic dicit.
Ne dixeris in corde tuo. Qs
ascendit in celū? Id est xp̄m
deducere. Aut quis descendit
in abyssū? Hoc est xp̄m ex
mortuis revocare. Sed qđ
dicit scriptura? Prope est
verbū in ore tuo et in corde
tuo. Hoc est verbū fidei qđ
p̄dicamus. Quia si cōfitea
ris in ore tuo dūm ihm. et
in corde tuo credideris qđ de
us illū excitavit a mortuis:
salvus eris. Corde eīn credi
tur ad iusticiā: ore aūt cō

fessio fit ad salutē. Dicit enim
scriptura. Omnis qui credit
in illū: nō cōfundetur. Nō enim
est distinctio iudei et greci.
Nā idem dns oium: diues in
omnes qui inuocant illū. Om
nis enim quicumque inuocauerit
nomē dni: saluus erit. Quo
modo ergo inuocabunt. in quē
nō crediderunt? Aut quomō
credent ei. quē nō audierunt?
Quomodo autē audient si
ne pdicante? Quomō vero
pdicabunt. nisi mittantur? Si
cut scriptū est. Quam speciosi
pedes euāgelizantiū pacem:
euāgelizantiū bona. Sed
nō omnes obediunt euāgelio.
Ysaias enim dicit. Dne quis
credidit auditui nro? Ergo
fides ex auditu: auditus autē
per verbū xpi. Sed dico. Nū
quid nō audierunt? Et quidē
in omnē terrā exiuit sonus
eorū: et in fines orbis terre
verba eorū. Sed dico. Nūquid
isrl nō cognouit? Primus
moyses dicit. Ego ad emula
tionē vos adducā in nō gē
tem. in gentē insipientē: in
irā vos mittā. Ysaias autē
audet et dicit. Inuentus sū a
nō querentibus me: palā ap
parui hys qui me nō interro
gabant. Ad isrl autē dicit.
Tota die expandi manus
meas ad pplm nō credentē
et cōtradicentē michi. Dico
ergo. Nūquid repulit deus
pplm suū? Absit. Nā et ego
israelita sū: ex semine abrahā
de tribu beniamin. Nō rep
pulit deus plebē suā quā p
sciuit. An nescitis in helya
quid dicit scriptura? quēad
modū interpellat deū aduer
sū isrl? Dne pphetas tuos
occiderunt. altaria tua suffo
derunt: et ego relictus sū so
lus: et querunt aīam meā.
Sed quid dicit illi responsū
diuinū? Reliqui michi sep
tē milia virorū: qui nō cur
uauerunt genua ante baal.
Sic ergo et in hoc tēpore re
liquie secdm electionē gracie
salue facte sunt. Si autē graci
am: iā nō ex operibus. Alio

quin gratia iã nõ est gratia.
Quid ergo? Quod querebat
isrl' hoc nõ est cõsecutus: elec
tio autẽ cõsecuta est. Ceteri ue
ro excecati sũt: sicut scriptũ ẽ
Dedit illis deus spiritũ com
punctionis: oculos ut non
uideãt: et aures ut nõ audi
ant usqȝ in hodiernũ diem.
Et dauid dicit. Fiat mensa
eorũ in laqueũ. et in captio
nem et in scandalũ et in retri
butionẽ illis. Obscurentur o
culi eorũ ne uideãt: et dorsũ
ipsorũ semp incurua. Caplm
Dico ergo. Nũ xi.
quid sic offenderũt
ut caderẽt? Absit.
Sed illorũ delicto salus genti
bus: ut illos emulentur. Qd'
si delictũ illorũ diuitie sunt
mundi. et diminutio eorũ di
uitie gẽtiũ: quãto magis plẽ
tudo eorũ. Uobis enĩ dico gẽtibȝ.
Quãdiu ego sũ qdẽ gẽtiũ apos
tolus. ministeriũ meũ honori
ficabo: si quo modo ad emu
landũ ꝓuocẽ carnẽ meã. et
saluos faciã aliquos ex illis.

Si enĩ amissio eorũ recõcilia
tio est mundi: que assũptio
nisi uita ex mortuis? Qd' si
delibatio sancta est: et mas
sa. Et si radix sancta: et ra
mi. Qd' si aliqui ex ramis
fracti sũt: tu autẽ cũ oleast'
esses insertus es in illis. et so
cius radicis et pinguedinis
oliue factus es: noli gloriari
aduersus ramos. Qd' si glo
riaris: nõ tu radicẽ portas.
sed radix te. Dicis ergo. Frac
ti sũt rami: ut ego inserar.
Bene. ꝓpter incredulitatẽ frac
ti sũt. Tu autẽ fide stas. Noli
altũ sapere: sed time. Si enĩ
deus naturalibȝ ramis non
pepcit: ne forte nec tibi par
cat. Uide ergo bonitatẽ et se
ueritatẽ dei. In eos quidẽ qui
ceciderũt seueritatẽ: in te autẽ
bonitatẽ dei si pmanseris in
bonitate. Alioquin et tu ex
cideris. Sed et illi si nõ pmã
serint in incredulitate: insererẽ
tur. Potens est enĩ deus iterũ
inserere illos. Nã si tu ex naturali
excisus es oleastro: et contra

naturã insertus es in bonã
olivã: quãto magis hii secundum
naturã inserentur sue olive.
Nolo enim vos ignorare fratres
misteriũ hoc. ut nõ sitis vo
bis ipsis sapientes: quia ceci
tas ex parte cõtigit in israel:
donec plenitudo gentiũ intra
ret. et sic omnis israel salvus fi
eret. sicut scriptũ est. Veniet
ex syon: qui eripiat et auer
tat impietatẽ ab iacob. Et
hoc illis a me testamentũ:
cũ abstulero peccata eorũ. Se
cundũ euangeliũ quidẽ ini
mici propter vos: secundum electio
nẽ autem karissimi propter patres.
Sine penitentia sunt enim do
na. et vocatio dei. Sicut enim
aliquando et vos nõ credidis
tis deo. nunc autem misericordiam
cõsecuti estis propter illorũ in
credulitatẽ: ita et isti nunc
nõ crediderũt in vestram mi
sericordiã. ut et ipsi miseri
cordiã cõsequantur. Cõclu
sit enim deus omnia in incredu
litatẽ: ut omnium misereatur. O
altitudo diuitiarũ sapiẽtie
et scientie dei: quam incomprehensi
bilia sunt iudicia eius. et in
vestigabiles vie eius. Quis
enim cognouit sensum domini: aut
quis cõsiliarius eius fuit.
Aut quis prior dedit illi: et
retribuetur ei. Quoniam ex ipso et
per ipsum et in ipso sunt omnia:
ipsi gloria in secula amen.

Obsecro Capitulum xii.
itaque vos fratres
per misericordiã
dei: ut exhibeatis corpora
vestra hostiã viuentẽ. sanctã
deo placentẽ: rationabile
obsequiũ vestrum. Et nolite
cõformari huic seculo: sed
reformamini in nouitate sen
sus vestri: ut probetis que sit
voluntas dei bona et bene
placens et perfecta. Dico enim
per gratiã que data est mi
chi omnibus qui sunt inter vos.
nõ plus sapere quam oportet
sapere. sed sapere ad sobrieta
tem. Et unicuique: sicut deus
diuisit mensurã fidei. Si
cut enim in uno corpore mul
ta mẽbra habemus. omnia

aut mēbra nō eundē actū
habent: ita multi unū cor
pus sumus in xp̄o. Singuli
aut alter alterius membra.
Habentes aut donationes:
sedm graciā que data est
nobis differentes. Siue pro
pheciā: sedm rationē fidei.
Siue ministeriū: in ministrādo.
Siue qui docet: in doctrina.
Qui exhortatur: in exhortan
do. Qui tribuit: in simplicita
te. Qui pest: in sollicitudīe.
Qui miseretur: in hilaritate.
Dilectio sine simulatione.
Odiētes malū: adherentes
bono. Caritatē fraternitatis
inuicē diligentes: honore in
uicē puenientes. Sollicitu
dine nō pigri. Spiritu fer
uentes: dn̄o seruientes. Spe
gaudētes: in tribulatione
paciētes. Orationi instātes:
necessitatibus sanctorū cōmu
nicantes. Hospitalitatē sec
tantes. Benedicite psequēti
bus vos: bn̄dicite et nolite
maledicē. Gaudē cū gaudē
tibus: flere cū flentibus. Idip
sū inuicem sencientes. Nō alta
sapientes: sed humilibus con
sencientes. Nolite esse prudētes
apud vosmetipos: nulli ma
lū pro malo reddētes. Puidē
tes bona: nō tantū corā de
o. sed eciā corā omnibus ho
minibus. Si fieri potest qd ex
vobis est: cū omnibus hominibus
pacē habētes. Nō vosmetip
sos defendētes karissimi: sed
date locū ire. Scriptū ē enī.
Michi vindictā: et ego retribu
am dicit dn̄s. Sed si esurierit
inimicus tuus: ciba illū. Si
sitit: potū da illi. Hoc enī fa
ciens: carbones ignis cōge
res sup caput eius. Noli vin
ci a malo: sed vince in bono
malum. Capitulū xiii.

Omnis aīma potes
tatibus sublimiori
bus subdita sit. Nō
est enī potestas: nisi a deo.
Que aut sunt a deo: ordinata
sunt. Itaque qui resistit potes
tati: dei ordinationi resistit.
Qui aut resistunt: ipi sibi dāp
nationē acquirunt. Nā prin

cipes nō sunt timori boni o
peris: sed mali. Vis autē nō
timere potestatē? Bonū fac:
et habebis laudē ex illa. Dei
enī minister est tibi in bonū.
Si autē male feceris: time.
Nō enī sine causa gladiū
portat. Dei enī minister est:
vindex in irā ei qui malū
agit. Ideo necessitate subdi
ti estote: nō solū ꝓpter irā.
sed et ꝓpter cōsciētiā. Ideo
enī et tributa p̄statis. Minis
tri enī dei sunt: in hoc ipm̄ ser
vientes. Reddite ergo omnibꝫ
debita. Cui tributū: tributū.
Cui vectigal: vectigal. Cui
timorē: timorē. Cui honorē:
honorē. Nemini quicq̄ debea
tis: nisi ut invicē diligatis.
Qui enī diligit p̄ximū: le
gē implevit. Nā nō adul
terabis. nō occides. nō fura
beris. nō falsū testimoniū di
ces. nō cōcupisces: et si quod
est aliud mandatū. in hoc
verbo instaurat. Diliges p̄x
imū tuū: sicut teipm̄. Dilec
tio p̄ximi malū nō operat̄.

Plenitudo ergo legis est dilec
tio. Et hoc scientes tēpus: q̄a
hora est iā nos de sompno sur
gere. Nūc enī ꝓpior est nr̄a
salus: q̄m cū credidim᷒. Nox
p̄cessit: dies autē appropinq̄
vit. Abiciamus ergo opera
tenebrarū: et induamur ar
ma lucis: sicut in die hones
te ambulemus. Nō in cōmes
sationibꝫ et ebrietatibꝫ. nō
in cubilibꝫ et ipudiciis. nō
in cōtentione et emulatiōe:
sed induimini dn̄m ihm̄ xp̄m.
Et carnis curā ne feceritis
in desideriis. Capitulū xiiii.

Infirmū autē in fide
assumite: nō in dis
ceptationibꝫ cogi
tationū. Alius enī credit
manducare omnia. Qui autē
infirmus est: olus māducet.
Is qui māducat: nō man
ducantē nō spernat. Et qui
nō māducat: manducantē
nō iudicet. Deus enī illum
assūpsit. Tu quis es. qui iu
dicas alienū servū? Suo
dn̄o stat aut cadit. Stabit

aut̄. Potens est enī deus sta
tuere illū. Nā alius iudicat
diē inter diē: alius aut̄ iu
dicat omnē diē. Unusq̄sq;
in suo sensu habūdet. Qui
sapit diē: dn̄o sapit. Et q̄
mādūcat: dn̄o mādūcat.
Gracias enī agit deo. Et q̄
nō mādūcat dn̄o nō man
ducat: et gracias agit deo.
Nemo enī nr̄m sibi viuit:
et nemo sibi morit̄. Siue
enī viuim⁹ dn̄o viuimus:
siue morimur dn̄o morim̄.
Siue ergo viuim⁹ siue mo
rimur: dn̄i sumus. In hoc
enī xp̄c mortuus est et resur
rexit: ut et mortuorū et vi
uorū dn̄etur. Tu aut̄ quid
iudicas fratrē tuū? Aut tu
quare spernis fratrē tuum?
Omēs enī stabimus ante tri
bunal xp̄i. Scriptū est enī.
Uiuo ego dicit dn̄s: q̄m m̄
flectetur omē genu: et omīs
lingua cōfitebit̄ deo. Itaq;
unusquisq; nr̄m pro se rati
onē reddet deo. Nō ergo am
plius īuicē iudicemus: sed

hoc iudicate magis. ne po
natis offendiculū fratri vel
scandalū. Scio et cōfido in do
mino ih̄u. quia nichil cōmu
ne per ip̄m: nisi ei qui exsti
mat quid cōmune esse. illi cō
mune ē. Si enī ꝓpter cibū fra
ter tuus cōtristat̄: iam nō
sc̄dm caritatē ambulas. No
li cibo tuo illū ꝑdere: pro quo
xp̄c mortuus est. Non ergo
blasphemet̄ bonū nr̄m. Nō
est regnū dei esca et potus:
sed iusticia et pax. et gaudi
ū in spiritu sancto. Qui enī
in hoc seruit xp̄o. placet deo:
et ꝓbatus est hominibus. Ita
q; que pacis sūt sectemur:
et que edificacōis sūt īuicē
custodiamus. Noli ꝓpter es
cā destruere opus dei. Omīa
quidē munda sūt: sed malū
est homī qui per offendicu
lū manducat. Bonū est nō
mādūcare carnē et nō bibē
vinū: neq; in quo frater tu
us offendit aut scandaliza
tur aut infirmat̄. Tu fidē
habes penes temetip̄m: ha

be corā deo. Beatus qui nō
iudicat semetipm̄: in eo qđ
ꝓbat. Qui autē discernit si
manducauerit dampnatus est:
quia ex fide nō est. Omē aūt
quod nō est ex fide: pccm̄ est.
Ebreu? Capl' xv.
D ebemus autē nos firmio-
res imbecillitates īfir-
morū sustinere: et nō nobis
placere. Unusquisqꝫ vrm̄ pxi
mo suo placeat in bonū ad
edificationē. Etenī xp̄c non
sibi placuit: sed sicut scriptū
est. Improperia īproperantiū
tibi ceciderunt sup me. Quecū
qꝫ enī scripta sūt ad nram
doctrinā scripta sūt: ut per
pacienciā et cōsolationē scrip
turarū spem habeamus. Deus
autē paciencie et solacij det
vobis idipm̄ sapē in alteru
trū scđm dūm ihm̄ xp̄m:
ut vnanimes vno ore hono
rificetis deū et patrē dūi nri
ihu xp̄i. Propter quod suscipi
te inuicem: sicut et xp̄c susce
pit vos in honorē dei. Dico
enī xp̄m ihm̄ ministrū fuisse

circūcisionis ꝓpter veritatē dei
ad cōfirmandas ꝓmissiones
patrū: gentes autē sup mise
ricordia honorare deū. sicut
scriptū est. Propter hoc cōfite
bor tibi in gentibꝫ dūe: et no
mini tuo cantabo. Et iterū di
cit. Letamini gentes cū plebe
eius. Et iterū. Laudate om
nes gentes dūm: et magni
ficate eū omēs ppli. Et rursū
ysaias dicit. Erit radix yes
se et qui exurget regē gentes:
in eū gentes sperabūt. Deus
autē spei repleat vos omni
gaudio et pace in credendo:
ut habūdetis in spe et virtu
te spiritus sancti. Certus sū
autē fr̄es mei et ego ipē de vo
bis: qm̄ et ipi pleni estis di
lectione. repleti omī sciētia:
ita ut possitis alterutrum
monē. Audacius autē scrip
si vobis fr̄es ex parte tanqm̄
in memoriā vos reducens
ꝓpter gratiā que data est mi
a deo: ut sim minister xp̄i ihu
in gentibꝫ. sanctificās euā
geliū dei: ut fiat oblatio gē

num accepta et sanctificata in
spiritu sancto. Habeo igitur
gloriam in xpo ihu ad deum. Non
enim audeo aliquid loqui eorum
que per me non efficit xpc. in
obedientiam gentium. verbo et
factis. in virtute signorum et
prodigiorum. in virtute spiritus
sancti: ita ut ab ierlm per
circuitum usque ad illiricum reple
verim evangelium xpi. Sic autem
predicavi evangelium: non ubi
nominatus est xpc. ne super ali
enum fundamentum edificarem.
sed sicut scriptum est. Quibus non
est annunciatum de eo videbunt:
et qui non audierunt intelli
gent. Propter quod et impedie
bar plurimum venire ad vos.
Nunc vero ulterius locum non
habens in hiis regionibus.
cupiditatem autem habens ve
niendi ad vos ex multis iam
precedentibus annis: cum in hys
paniam proficisci cepero. spero
quod preteriens videam vos et a
vobis deducar illuc: si vobis
primum ex parte fruitus fue
ro. Nunc igitur proficiscar in ihe
rusalem: ministrare sanctis. Pro
baverunt enim macedonia et a
chaia collationem aliquam fa
cere. in pauperes sanctorum qui
sunt ierlm. Placuit enim eis: et
debitores sunt eorum. Nam si spi
ritalium eorum participes facti
sunt gentiles: debent et in car
nalibus ministrare eis. Hoc igi
tur cum consummavero et assig
navero eis fructum hunc: profici
scar per vos in hyspaniam. Sci
o autem: quia veniens ad vos.
in habundantia benedictionis
xpi veniam. Obsecro igitur vos
fratres per dominum nostrum ihm xpm
et per caritatem spiritus sancti ut
adiuvetis me in orationibus ad
deum: ut liberer ab infidelibus
qui sunt in iudea. et obsequii
mei oblatio accepta fiat in
ierosolima sanctis: ut veni
am ad vos in gaudio per
voluntatem dei. et refrigerer
vobiscum. Deus autem pacis sit
cum omnibus vobis amen.

Capitulum xvi.

Com
mendo autem vobis
phebem sororem

nrām. que est in ministerio ec-
clesie que est cenchris: ut eā
suscipiatis in dn̄o digne sc̄is.
et assistatis ei in quocūq; ne-
gocio vr̄i indiguerit. Etenim
ipā quoq; astitit multis et
michi ipī. Salutate priscā
et aquilā adiutores meos
in xp̄o ih̄u: qui pro aīma
mea suas cervices supposue-
rūt: quibȝ nō solus ego gra-
cias ago. sed et cūcte ecclesie
gentiū: et domesticā eorū ec-
clesiā. Salutate ephenetū
dilectū michi: qui est p̄miti-
vus asie in xp̄o. Salutate
mariā: que multū labora-
vit in vobis. Salutate an-
dronicū et iuliā cognatos
et cōcaptivos meos: qui sūt
nobiles in ap̄lis qui et ante
me fuerūt in xp̄o. Salutate
āpliatū dilc̄ssīm mi i dn̄o. Sa-
lutate vrbanū adiutorem
nr̄m in xp̄o: et stachin dilec-
tū meū. Salutate appellen
probū in xp̄o. Salutate eos
qui sūt ex aristoboli domo.
Salutate herodionē cogna-
tū meū. Salutate eos q̄
sūt ex narcisi domo: qui sūt
in dn̄o. Salutate triphenā
et triphosam: que laborant
in dn̄o. Salutate persidā ka-
rissimā: que multū labora-
vit in dn̄o. Salutate ruphū
electū in dn̄o: et matrē eius
et meā. Salutate asincri-
tū. flegontā. hermen. patro-
bam. hermam et qui cū eis
sūt fratres. Salutate philo-
logū et iuliā nereū et soro-
rem eius et olimpiadē: et
omēs qui cū eis sūt sanctos.
Salutate invicē in osculo sc̄o.
Salutant vos omēs ecclesie
xp̄i. Rogo autē vos fratres
ut observetis eos qui dissē-
tiones et offendicula preter
doctrinā quā vos didicistis
faciūt: et declinate ab illis.
Huiusmodi enī xp̄o dn̄o
nr̄o nō serviūt sed suo vētri:
et per dulces sermones et be-
nedictiones seducūt corda i-
nocentiū. Vr̄a enī obediētia
in omī loco divulgata est.
Gaudeo igit̄ in vobis: sed

volo vos sapientes esse in bo
no. et simplices in malo. De
us aut pacis cõteret satha
nã sub pedibus vr̃is velociter.
Gratia dñi nr̃i ihũ xp̃i vo
biscũ. Salutat vos thymo
theus adiutor meus: et luci
us et iason et sosipater cog
nati mei. Saluto vos ego ter
cius: qui scripsi ep'lam in do
mino. Salutat vos gaius
hospes meus et universe eccle
sie. Salutat vos erastus ar
charius civitatis: et quartus
frater. Gratia dñi nr̃i ihũ
xp̃i cũ omnibus vobis amẽ.
Ei aut qui potens est vos
cõfirmare iuxta euãgeliũ
meũ et p̃dicationẽ ihũ xp̃i.
s'cdm revelationẽ misterij te
poribus eternis taciti. quod
nũc patefactũ est p scripturas
ph'etarũ. s'cdm p̃ceptũ eterni
dei. ad obeditionẽ fidei in cũc
tas gentibus cognito soli sapi
enti deo per ihm xp̃m cui est
honor et gloria in secula se
culorũ amen. Explicit ep'la
ad romanos Incipit argumẽ
tũ in ep'lam ad corinthios p'mã.

Corinthij sũt a
chaici: et hij si
militer ab ap'lo
audierunt v'bũ
veritatis: et subv'si sũt multi
farie a falsis ap'lis. quidã a
philosophie verbosa eloquẽ
cia: alij a secta legis iudai
ce inducti. Hos revocat ap'ls
ad verã fidem et euangelicã
sapientiã: scribens eis ab e
pheso per thymotheũ disci
pulũ suũ. Explicit argumẽ
tũ. Incipit ep'la ad corinthios
p'ma.

Paulus
vocatus
ap'ls xp̃i
ihũ per
volũta
tem dei et sostenes frater: ec
clesie dei que est corinthi. sãcti
ficatis in xp̃o ihũ voca
tis sanctis cũ omnibus qui
invocant no men dñi nr̃i
ihũ xp̃i. in omni loco ipsorum
et nr̃o. Gratia vobis et pax
a deo patre nr̃o et dño ihũ

xpo. Gracias ago deo meo
semper pro vobis. in gracia
dei que data est vobis in xpo
ihu: quia in omnibus divi
tes facti estis in illo in omni
verbo et in omni sciencia. si
cut testimonium xpi confirma
tum est in vobis: ita ut nichil
vobis desit in ulla gracia.
expectantibus revelationem domini
nostri ihu xpi: qui et confirma
bit vos usque in finem sine crimi
ne in die adventus domini nostri
ihu xpi. Fidelis deus per quem
vocati estis in societatem filii
eius ihu xpi domini nostri. Obse
cro autem vos fratres per nomen
domini nostri ihu xpi: ut idipsum
dicatis omnes. et non sint in vo
bis scismata: sitis autem perfec
ti in eodem sensu et in eadem scien
cia. Significatum est enim mi
chi de vobis fratres mei ab hiis
qui sunt cloes: quia con
tentiones sunt inter vos.
Hoc autem dico: quod
unusquisque vestrum dicit. Ego qui
dem sum pauli. ego autem apol
lo: ego vero cephe. ego autem

xpi. Divisus est xpc? Numquid
paulus crucifixus est pro vo
bis? Aut in nomine pauli
baptizati estis? Gracias ago
deo meo quod neminem vestrum bap
tizavi. nisi crispum et gaium:
ne quis dicat quod in nomine
meo baptizati estis. Bapti
zavi autem et stephane domum.
Ceterum nescio si quem alium ves
trum baptizaverim. Non enim mi
sit me xpc baptizare: sed evan
gelizare. Non in sapiencia verbi:
ut non evacuetur crux xpi. Ver
bum enim crucis pereuntibus quidem
stulticia est: hiis autem qui sal
vi fiunt id est nobis. virtus
dei est. Scriptum est enim. Perdam
sapienciam sapientium: et pruden
ciam prudentium reprobabo. V
bi sapiens? Ubi scriba? Ubi
inquisitor huius seculi? Non
ne stultam fecit deus sapienciam
huius mundi? Nam quia in
dei sapiencia non cognovit
mundus per sapienciam deum:
placuit deo per stulticiam predi
cationis salvos facere credentes.
Quoniam et iudei signa petunt: et

greci sapientiam querunt. Nos
autem predicamus xpistum crucifix
um: iudeis quidem scandalum,
gentibus autem stulticiam. Ipsis autem
vocatis iudeis atque grecis: xpistum
dei virtutem et dei sapientiam. Qui
a quod stultum est dei sapien
tius est hominibus: et quod infir
mum est dei forcius est hominibus.
Videte enim vocationem vestram
fratres: quia non multi sapientes
secundum carnem. non multi potentes
non multi nobiles: sed que stul
ta sunt mundi elegit deus. ut
confundat sapientes: et infirma
mundi elegit deus ut confundat
fortia: et ignobilia mundi et
contemptibilia elegit deus. et
ea que non sunt ut ea que sunt
destrueret: ut non glorietur omnis
caro in conspectu eius. Ex ipso
autem vos estis in xpisto ihesu. qui
factus est sapientia nobis a deo
et iusticia et sanctificatio et redemp
tio: ut quemadmodum scriptum
est. qui gloriatur in domino glorietur.

Et ego Capitulum ii.
cum venissem ad vos
fratres: veni non in
sublimitate sermonis aut
sapientie annuncians vobis tes
timonium xpisti. Non enim iudica
vi scire me aliquid inter vos:
nisi xpistum ihesum et hunc crucifix
um. Et ego in infirmitate et timo
re et tremore multo fui apud
vos. Et sermo meus et predica
tio mea non in persuasibilibus hu
mane sapientie verbis. sed in
ostensione spiritus et virtutis:
ut fides vestra non sit in sapientia
hominum. sed in virtute dei. Sa
pientiam autem loquimur inter per
fectos. Sapientiam vero non
huius seculi. neque principum
huius seculi qui destruuntur:
sed loquimur dei sapientiam in
misterio que abscondita est:
quam predestinavit deus ante
secula in gloriam nostram. quam
nemo principum huius seculi
cognovit. Si enim cognovissent:
nunquam dominum glorie cruci
fixissent. Sed sicut scriptum est:
quod oculus non vidit nec
auris audivit nec in cor hominis
ascendit. que preparavit deus
hiis qui diligunt illum. Nobis

aut revelavit deus per spiritum
suum. Spiritus enim omnia scrutatur:
etiam profunda dei. Quis enim
scit hominum que sunt hominis:
nisi spiritus hominis qui in ipso
est? Ita et que dei sunt: nemo
cognovit nisi spiritus dei. Nos
autem non spiritum huius mundi
accepimus. sed spiritum qui ex
deo est: ut sciamus que a de
o donata sunt nobis: que
et loquimur non in doctis hu
mane sapientie verbis: sed
in doctrina spiritus. spiritualibus
spiritualia comparantes. Ani
malis autem homo non percipit
ea que sunt spiritus dei. Stulticia
a est enim illi. et non potest in
telligere: quia spiritualiter
examinatur. Spiritalis autem
iudicat omnia: et ipse a nemi
ne iudicatur. Quis enim novit
sensum domini qui instruat eum?
Nos autem sensum christi habemus.

Et ego Capitulum iii.
fratres non potui
vobis loqui qua
si spiritualibus sed quasi car
nalibus: tamquam parvulis in
christo lac vobis potum dedi non
escam. Nondum enim poteratis:
sed nec nunc quidem potestis.
Adhuc enim estis carnales. Cum
enim sit inter vos zelus et con
tentio: nonne carnales estis.
et secundum hominem ambulatis?
Cum enim quis dicat ego quidem
sum pauli. alius autem ego apol
lo: nonne homines estis? Quid
igitur est apollo? Quid vero
paulus? Ministri eius cui
credidistis. Et unicuique sicut
dominus dedit. Ego plantavi: a
pollo rigavit: sed deus incre
mentum dedit. Itaque neque qui
plantat est aliquid neque qui
rigat: sed qui incrementum
dat deus. Qui plantat autem
et qui rigat: unum sunt. Unus
quisque autem propriam mercedem
accipiet: secundum suum laborem.
Dei enim sumus adiutores:
dei agricultura estis: dei edi
ficatio estis. Secundum gratiam
dei que data est michi. ut sa
piens architectus fundamen
tum posui: alius autem superedifi
cat. Unusquisque autem videat

quonio superedificet. Fundame
tu eni aliud nemo potest
pone. pter id quod positu e:
qui est ihesus xpc. Si quis
aut superedificat sup funda
mentu hoc auru argentu. la
pides pciosos. lignu feniu sti
pula: uniuscuiusque opus ma
nifestu erit. Dies eni dni de
clarabit: quia in igne reue
labit. Et uniuscuiusque opus
quale sit: ignis pbabit. Si
cuius opus manserit quod
superedificauit: mercede accipi
et. Si cuius opus arserit: de
trimentu patiet. Ipse aut sal
uus erit: sic tamen quasi p
igne. Nescitis qa templu dei
estis: et sps dei habitat in
vobis. Si quis aut teplu
dei violauerit: dispdet illu
deus. Templu eni dei sanctu
est: quod estis vos. Nemo se
seducat. Si quis videt inter
vos sapiens esse in hoc secu
lo: stultus fiat ut sit sapies.
Sapientia eni huius mudi:
stultitia est apud deu. Scrip
tu est eni. Copreheda sapie
tes in astucia eoru. Et iteru.
Dns nouit cogitationes sa
pientiu: qm vane sut. Itaque
nemo glorietur in hominibus. Om
nia eni vra sut: siue paulus.
siue apollo. siue cephas. siue
mundus. siue vita. siue mors.
siue psentia. siue futura. Om
nia eni vra sut. Vos aut xpi:
xpc aut dei. Capitulu iiii.

Sic nos existimet
homo ut ministros
xpi: et dispesatores
ministeriorum dei. Hic ia queritur
inter dispensatores: ut fidelis
quis inueniatur. Michi aut p
minimo est: ut a vobis iudicer.
aut ab humano die. Sed neque
meipm iudico. Nichil enim
michi cosius su: sed non in
hoc iustificatus su. Qui aut
iudicat me: dns est. Itaque no
lite ante tepus iudicare: quo
adusque veniat dns. qui et il
luminabit abscondita teneb
ru. et manifestabit cosilia
cordiu. Et tunc laus erit uni
cuique a deo. Hec aut fratres
transfiguraui in me et apollo

ꝓpter vos: ut in nobis disca
tis ne supra q̄m scriptū est.
unus adversus aliū infletur
pro alio. Quis enī te discer
nit? Quid aūt habes quod
nō accepisti? Si aūt accepis
ti: quid gloriaris quasi nō
acceperis? Jam saturati es
tis: iā divites facti estis. Si
ne nobis regnatis et utinā
regnetis: ut et nos vobiscū
regnemus. Puto enī qđ deus
nos apl'os novissimos ostē
dit. tamq̄ morti destinatos:
quia spectaculū facti sumus
mūdo et angelis et hominibus.
Nos stulti ꝓpter xp̄m: vos
aūt prudentes in xp̄o. Nos
infirmi: vos aūt fortes. Vos
nobiles: vos aūt ignobiles.
Usque in hanc horā et esuri
mus et sitimus et nudi sumus
et colaphis cedimur. et insta
biles sumus: et laboramus
operantes manibus nr̄is. Ma
ledicimur: et benedicimus. Perse
cutionē patimur: et sustine
mus. Blasphemamur: et ob
secramus. Tamq̄ purgamē
ta huius mūdi facti sumus:
oīm peripsima usque adhuc.
Non ut cōfundā vos hec scri
bo: sed ut filios meos ka
rissimos moneo. Nā si decē
milia pedagogorū habea
tis in xp̄o: sed nō multos
pr̄es. Nā in xp̄o ih̄u per e
vangeliū ego vos genui. Ro
go vos imitatores mei esto
te. Ideo misi ad vos thimo
theū qui est filius meus ka
rissimus et fidelis in dn̄o: qui
vos cōmonefaciat vias me
as que sūt in xp̄o ih̄u: sicut
ubique in omi ecclesia doceo.
Tamq̄ nō venturus sim ad
vos: sic inflati sūt quidā.
Veniā aūt cito ad vos si do
minus voluerit: et cognos
cā nō sermonē eorū qui infla
ti sūt. sed virtutē. Nō enī in
sermone est regnū dei: sed in
virtute. Qđ vultis? In vir
ga veniā ad vos. an in ca
ritate et spū mansuetudinis?

Capitulum V.

Omni
no auditur inter vos
fornicatio et talis

fornicatio qualis nec inter
gentes: ita ut uxorē patris
aliquis habeat. Et vos infla
ti estis. et nō magis luctū
habuistis: ut tollatur de me
dio vrm qui hoc opus fecit.
Ego quidē absens corpore.
p̄sens aūt spiritu. iā iudica
ui ut p̄sens eū qui sic ope
ratus est. in nomīe dnī nrī
ihu xpi: cōgregatis vobis
et meo spiritu cū virtute do
mini ihu tradere huiusmo
di sathane in interitū car
nis: ut spūs saluus sit in di
e dnī nrī ihu xpi. Nō bona
est gloriatio vrā. Nescitis
quia modicū fermentū to
tā massā corrūpit? Expur
gate vetus fermentū: ut si
tis noua cōspersio sicut es
tis azimi. Etenī pascha nos
trū īmolatus est xpc. Itaqȝ
epulemur. Nō in fermento
veteri. neqȝ in fermento ma
licie et nequicie: sed in azimis
sinceritatis et veritatis. Scrip
si vobis in epistola: ne com
misceamini fornicariis. Nō vti

qȝ fornicariis huius mūdi:
aut auaris. aut rapacibȝ. aut
ydolis seruientibȝ. Alioquin
debueratis de hoc mūdo exis
se. Nūc aūt scripsi vobis: nō
commisceri. Si is qui frater
nominat' et fornicator aut a
uarus. aut ydolis seruiens.
aut maledicus. aut ebriosus.
aut rapax: cū eiusmodi nec
cibū sumere. Quid enī michi
de hiis qui foris sūt iudicare?
Nōne de hiis qui intus sunt
vos iudicatis. Nā eos qui
foris sūt deus iudicabit. Au
ferte malū ex vobisipis. Ca
Audet aliqs plm vi
vrm habens nego
ciū aduersus alte
rū iudicari apud iniquos:
et nō apud sanctos? An ne
scitis qm sancti de hoc mūdo
iudicabūt? Et si in vobis
iudicabit' mūdus: indigni
estis qui de minimis iudicetis?
Nescitis qm angelos iudica
bimus? Quātomagis secu
laria. Secularia igit' iudici
a si habueritis: contēptibiles

qui sunt in ecclesia. illos consti
tuite ad iudicandum. Ad ve
recundiam vestram dico. Sic non
est inter vos sapiens quisquam.
qui possit iudicare inter fra
trem suum? sed frater cum fratre
iudicio contendit: et hoc a
pud infideles. Iam quidem omni
no delictum est in vobis: quod
iudicia habetis inter vos. Qua
re non magis iniuriam accipitis?
Quare non magis fraudem pa
timini? Sed vos iniuriam facitis
et fraudatis: et hoc fratribus.
An nescitis quia iniqui regnum
dei non possidebunt? Nolite er
rare. Neque fornicarii neque ydo
lis servientes neque adulteri.
neque molles. neque masculorum
concubitores. neque fures neque
avari. neque ebriosi. neque ma
ledici. neque rapaces regnum de
i possidebunt. Et hec quidem
fuistis: sed abluti estis. sed
sanctificati estis. sed iustifica
ti estis in nomine domini nostri ihesu
xpisti. et in spiritu dei nostri. Om
nia mihi licent: sed non omnia ex
pediunt. Omnia mihi licent: sed e
go sub nullius redigar po
testate. Esca ventri: et venter
escis. Deus autem et hunc et has
destruet. Corpus autem non forni
cationi sed domino: et dominus corpo
ri. Deus vero et dominum suscita
vit: et nos suscitabit per vir
tutem suam. Nescitis quoniam corpora
vestra membra xpisti sunt? Tollens er
go membra xpisti faciam membra me
tricis? Absit. An nescitis quoniam
qui adheret meretrici unum cor
pus efficitur? Erunt enim inquit
duo in carne una. Qui autem
adheret domino: unus spiritus est. Fu
gite fornicationem. Omne enim
peccatum quodcumque fecerit homo:
extra corpus est. Qui autem
fornicatur: in corpus suum pec
cat. An nescitis quoniam membra
vestra sunt templum spiritus sancti.
qui in vobis est. quem habe
tis a deo: et non estis vestri? Emp
ti enim estis precio magno: glo
rificate et portate deum in cor
pore vestro.

Capitulum septimum

De quibus autem scrip
sistis michi: bo
num est homini mu

lierē nō tangē. Propter forni
cationē aūt vnusquisq; suā
vxorē habeat: et vnaqueq;
suū virū habeat. Vxori vir
debitū reddat: similit' aūt et
vxor viro. Mulier aūt sui
corporis potestatē nō habet:
sed vir. Silit' aūt et vir sui cor
pis ptātē nō habz: s; mlier.
Nolite fraudare inuicē: nisi
forte ad tēpus ex cōsensu. ut
vacetis orationi. Et iterū re
uertimini in idipm: ne temp
tet vos sathanas propter in
cōtinentiā vestram. Hoc aūt
dico secdm indulgentiā: nō
secdm imperiū. Volo aūt
omēs homiēs esse. sicut me
ipm. Sed vnusquisq; propri
ū habet donū ex deo: alius
quidē sic. alius vero sic. Di
co aūt nō nuptis et viduis:
bonū est illis si sic maneant
sicut et ego. Qd' si se nō cō
tinent: nubant. Melius ē
enī nubē qm vri. Hijs aūt
qui matrimonio iuncti sunt.
Precipio nō ego sed dūs: vxo
rem a viro nō discedere. Qd'

si discesserit: manere innuptā.
aut viro suo recōciliari. Et
vir vxorē nō dimittat. Nā
ceteris ego dico. nō dūs. Si
quis frater vxorē habet infi
delē. et hec cōsentit habitare
cū illo: nō dimittat illam.
Et si qua mulier habet vi
rū infidelē. et hic cōsentit ha
bitare cū illa: nō dimittat
virū. Sācificatus est enī vir
infidelis per mulierē fidelem:
et sanctificata est mulier in
fidelis per virū fidelē. Alioqn
filij vri immundi essent. Nūc
aūt sancti sūt. Qd' si infidel'
discedit: discedat. Nō est enī
seruituti subiectus frat' aut
soror in eiusmodi. In pace
aūt vocauit nos deus. Vnde
enī scis mulier. si virū saluū
facies? Aut vnde scis vir si
mulierē saluā facies? nisi
vnicuiq; sicut diuisit dūs.
Vnūquēq; sicut deus voca
uit ita ambulet: et sicut in o
nibus ecclesijs doceo. Circū
cisus aliquis vocatus est:
nō adducat prepuciū. In prepu

io aliquis vocatus est: nō
circūcidat. Circūcisio enim
nichil est. et ꝑputiū nichil ē:
sed obseruatio mandatorū.
Vnusquisqȝ in qua vocatio
ne vocatus est: in ea ꝑma
neat. Seruus vocatus es:
nō sit tibi cure. Sed et si po
tes liber fieri: magis vtere.
Qui enī in dn̄o vocatus ē
seruus: libertus est dn̄i. Si
militer qui liber vocatus ē:
seruus est xp̄i. Precio empti
estis: nolite fieri serui hoīm.
Vnusquisqȝ in quo vocat⁹
est frater: in hoc maneat
apud deū. De virginibꝫ aūt
ꝓceptū dn̄i nō habeo: con
siliū aūt do tanq̄ miseri
cordiā cōsecutus a dn̄o. ut
sim fidelis. Existimo ergo
hoc bonū esse ꝓpter īstantē
necessitatē: qm̄ bonū est ho
mī sic esse. Alligatus es vxo
ri: noli q̄rere solutionē. So
lutus es ab vxore: noli que
rere vxorē. Si aūt acceperis
vxorē: nō peccasti. Et si nup
serit virgo: nō peccauit. Tri
bulationē tamen carnis ha
bebūt huiusmodi. Ego aūt
vobis parco. Hoc itaqȝ dico
frēs: tēpus breue est. Reliquū
est: ut qui habent vxores tā
q̄m nō habentes sint. et qui
flent tanq̄ nō flentes. et q̄
gaudent tanq̄ nō gaudētes:
et qui emūt tanq̄ nō possi
dentes: et qui vtūtur hoc mū
do tanq̄ nō vtant̄. Preterit
enī figura huius mūdi. Vo
lo aūt vos sine sollicitudīe
esse. Qui sine vxore est solli
citus est que dn̄i sūt: quo
modo placeat deo. Qui aūt
cū vxore est. sollicitus est que
sūt mūdi quō placeat vxo
ri: et diuisus est. Et mulier
īnupta et virgo cogitat que
dn̄i sūt: ut sit sancta et cor
pore et spiritu. Que autē
nupta est. cogitat que sūt
mūdi: quomō placeat vi
ro. Porro hoc ad vtilitatem
vr̄am dico: nō ut laqueū
vobis iniciā: sed ad id quod
honestū est et quod faculta
tem p̄beat sine īpedimento

dn̄o obseruandi. Si quis
autē turpē se uideri existimat
sup virgine sua qđ sit sup
adulta. et ita oportet fieri:
quod vult faciat: nō peccat
si nubat. Nā qui statuit in
corde suo firmus nō habēs
necessitatē. potestatē autē ha
bens sue volūtatis: et hoc
iudicauit in corde suo serua
re virginē suā: bene facit.
Igitur et qui mřimonio iun
git virginē suā bene facit:
et qui nō iūgit. melius fa
cit. Mulier alligata est: quā
to tēpore vir eius viuit. Qđ
si dormierit vir eius: libera
ta est. Cui vult nubat: tā
tū in dn̄o. Beatior autē erit:
si sic pmanserit scđm meū
consiliū. Puto autē qđ et e
go spiritū dei habeā. Capl
De ydolis autē viii.
que ydolis sacrifi
cantur: scimus qa
omēs scienciā habemus. Sci
encia inflat: caritas vero e
dificat. Si quis aūt se existi
mat scire aliquid: nondū

cognouit quēadmodū opor
teat eū scire. Si quis autē di
ligit deū: hic cognitus est ab
eo. De escis autē que ydolis
imolantur: scimus qa nichil
est ydolū in mūdo. et qđ nul
lus deus nisi vnus. Nā et si
sunt qui dicantur dij siue in ce
lo siue in terra: siquidē sunt
dij multi et dn̄i multi: no
bis tamen vnus deus pater.
ex quo omnia et nos in illo:
et vnus dn̄s ih̄s xp̄c. p quē
omnia. et nos per ipm̄. Sed
nō in omnibus est sciencia. Qui
dam autē cōsciencia vsqz nunc
ydoli quasi ydolotitū man
ducant: et cōsciencia ipsorū
cū sit infirma polluitur. Esca
autē nos nō commendat deo. Neqz
enī si nō mādicauerimus
deficiemus: neqz si mādica
uerimus habūdabimus.
Videte autē ne forte hec licencia
vr̄a offendiculū fiat infirmis.
Si enī quis viderit eū qui
habet cōscienciā in ydolo
recumbentē: nōne cōsciencia
eius cū sit infirma edifica

bitur ad mãducandũ ydo
lotita: et pibit infirmus
in tua sciencia frater, ꝓpter
quē xp̄c mortuus est. Sic
aut peccantes in fratres et
percucientes cõsciencia eorũ
infirmã: in xp̄m peccatis.
Quapropter si esca scanda
lizat fratrē meũ: nõ man
ducabo carnē ineternũ. ne
fratrē meũ scandalizē. Ca
Non sũ pitulũ ix.
liber. Nõ sũ apos
tolus. Nõne xp̄m
ihm dñm nr̄m vidi. Non
ne opus meũ vos estis in
dño. Et si alijs nõ sũ apos
tolus: sed tamen vobis sũ.
Nã signaculũ apostolat⁹
mei vos estis in dño. Mea
defensio apud eos qui me
īterogant, hec est. Nũqd
nõ habemus potestatē mã
ducandi et bibendi. Nũ
quid nõ habemus potesta
tem sororē mulierē circũdu
cendi. sicut et ceteri apl̄i et
frēs dñi et cephas. Aut so
lus ego et barnabas non
habem⁹ potestatē hᵒ operandi.
Quis militat suis stipendijs
umquã. Quis plãtauit vine
am: et fructũ eius nõ edit.
Quis pascit gregē: et de lac
te gregis nõ manducat. Nũ
quid scdm̄ hominē hec di
co. An et lex hec nõ dicit.
Scriptũ est enĩ in lege moy
si. Nõ alligabis os boui
trituranti. Nũquid de bob⁹
cura est deo. An ꝓpter nos
utiqȝ dicit. Nã ꝓpter nos
scripta sũt: qm̄ debet in spe
qui arat arare. et qui tritu
rat in spe fructus percipien
di. Si nos vobis spiritali
a seminauim⁹: magnũ est
si nos carnalia vr̄a meta
mus. Si alij potestatis vr̄e
participes sũt. quare nõ po
cius nos. Sed nõ vsi sum⁹
hac potestate: sed omnia sus
tinemus. ne quod offendicu
lũ demus euãgelio xp̄i. Nescia
tis qm̄ qui in sacrario ope
rant᷑. que de sacrario sũt e
dunt: et qui altari deseruiũt
cũ altari participant. Ita

et dñs ordinauit hijs qui
euangeliũ annũciãt: de euã
gelio viuẽ. Ego autẽ nullo
horũ vsus sũ. Nõ scripsi aũt
hec: ut ita in me fiãt. Bonũ
est enĩ michi magis mori:
q̃ ut gloriã meã quis eua
cuet. Nã si euãgelizauero:
nõ est michi gloria. Necessi
tas enĩ michi incũbit. Ve
enĩ michi est: si nõ euãgeli
zauero. Si autẽ volens hoc
ago: mercedẽ habeo. Si autẽ
inuitus: dispensatio michi
credita est. Que est ergo m̃
ces mea? Vt euãgeliũ p̃di
cans sine sũptu ponã euan
geliũ: ut nõ abutar potes
tate mea in euãgelio. Nam
cũ liber essem ex omnib;. om
me seruũ feci: ut plures lu
crifacerẽ. Et factus sũ iudeis
tamq̃ iudeus: ut iudeos lu
crarer. Hys qui sub lege sũt
q̃si sub lege essem. cũ ipe nõ
essem sub lege: ut eos qui sb̃
lege erant lucrifacerẽ. Hys
q̃ sine lege erãt tãq̃ sine le
ge essem. cũ sine lege dei nõ
essem. sed in lege essem xp̃i:
ut lucrifacerẽ eos qui sine le
ge erant. Et factus sũ infir
mis infirmus: ut ĩfirmos
lucrifacerẽ. Omnib; omnia
factus sũ: ut omẽs facerem
saluos. Omnĩa autẽ facio p̃p
ter euangeliũ: ut particeps
eius efficiar. Nescitis q̃d hij
qui in stadio currũt. omẽs
quidẽ currũt: sed vnus acci
pit brauiũ? Sic currite: ut
cõprehendatis. Omnis autẽ q̃
in agone cõtendit: ab omni
bus se abstinet. Et illi qui
dẽ ut corruptibilẽ coronã ac
cipiãt: nos autẽ ĩcorruptã.
Ego igit̃ sic curro: nõ qua
si in incertũ. Sic pugno
nõ quasi aerẽ verberãs: sed
castigo corpus meũ. et in ser
uitutẽ redigo: ne forte cũ a
lijs p̃dicauerĩ ipe reprobus
efficiar. Capitulũ decimũ.

Nolo enĩ vos igno
rare fr̃es q̃m p̃res
nr̃i omẽs sub nu
be fuerũt: et omẽs mare
transierũt: et omẽs in moy

se baptizati sunt in nube et in
mari. Et omnes eandem escam
spiritalem manducaverunt: et
omnes eundem potum spiritalem
biberunt. Bibebant autem de spi
ritali: consequente eos petra.
Petra autem erat xpc. Sed non
in pluribus eorum beneplacitum
est deo. Nam prostrati sunt in de
serto. Hec autem in figura fac
ta sunt nostri: ut non simus con
cupiscentes malorum. sicut et
illi concupierunt. Neque ydola
tre efficiamini. sicut quidam ex
ipsis: quemadmodum scriptum
est. Sedit populus manducare
et bibere: et surrexerunt ludere.
Neque fornicemur. sicut qui
dam ex ipsis fornicati sunt: et ce
ciderunt una die viginti tria
milia. Neque temptemus xpm:
sicut quidam eorum temptaverunt.
et a serpentibus perierunt. Ne
que murmuraveritis: sicut qui
dam eorum murmuraverunt. et
perierunt ab exterminatore.
Hec autem omnia in figura con
tingebant illis. Scripta sunt
autem ad correptionem nostram:
in quos fines seculorum deve
nerunt. Itaque qui se existimat
stare: videat ne cadat. Temp
tatio vos non apprehendat: ni
si humana. Fidelis autem deus
est qui non patietur vos temptari
supra id quod potestis:
sed faciet cum temptatione etiam
proventum. ut possitis sustinere.
Propter quod karissimi mihi
fugite ab ydolorum cultura.
Ut prudentibus loquor: vos
ipsi iudicate quod dico. Ca
lix benedictionis cui benedi
cimus: nonne communicatio
sanguinis xpi est? Et panis
quem frangimus: nonne par
ticipatio corporis domini est?
Quoniam unus panis unum cor
pus multi sumus: omnes qui
de uno pane participamus.
Videte israel secundum carnem. Non
ne qui edunt hostias partici
pes sunt altaris? Quid ergo
dico? Quod ydolis immolatum
sit aliquid: aut quod ydolum
sit aliquid? Sed que immo
lant gentes: demoniis immo
lant. et non deo. Nolo autem

vos socios fieri demoniorū.
Nō potestis calicē dñi bibere:
et calicē demoniorū. Nō po
testis mense dñi participes
esse: et mense demoniorū.
An emulamur dñm? Nu
quid fortiores illo sumus?
Omīa michi licēt: sed non
omīa expediunt. Omīa mi
chi licent: sed nō omīa edifi
cant. Nemo quod suū est q̄
rat: sed qđ alterius. Omē
quod in macello venit mā
ducate: nichil interrogantes
ꝑpter cōsciētiā. Dñi est ter
ra et plenitudo eius. Si quis
vocat vos infideliū ad men
sā et vultis ire: omē quod
vobis apponit̄ manducate:
nichil īterrogantes ꝑpter con
sciētiā. Si quis aūt dixerit
hoc īmolatū est ydolis: noli
te manducare ꝑpter illū qui
indicauit. et ꝑpter cōsciētiā.
Cōsciētiā aūt dico nō tuā:
sed alterius. Ut quid enī lib
tas mea iudicat̄ ab aliena
cōsciētia? Si ego cū gratia
participo: quid blasphēor

pro eo qđ gratias ago? Siue
ergo manducatis siue bibi
tis. vel aliud quid facitis:
omīa in gloriā dei facite.
Sine offensione estote iudeis
et gentibꝫ et ecclesie dei: sicut
et ego per omīa omībꝫ pla
ceo: nō querens quod mi
chi utile est. sed quod mul
tis. ut salui fiant. Capitulum
Imitatores mei xi.
estote: sicut et ego
xp̄i. Laudo aūt vos
fratres qđ per omīa mei me
mores estis: et sicut tradidi
vobis p̄cepta mea tenetis.
Volo aūt vos scire: qđ om
nis viri caput xp̄c est. Ca
put aūt mulieris vir: caput
vero xp̄i deus. Omīs vir o
rans aut ꝓphetans velato
capite: deturpat caput suū.
Omīs aūt mulier orans
aut ꝓphetans nō velato ca
pite: deturpat caput suū.
Unū est enī: ac si decaluet̄.
Nā si nō velat̄ mulier: et tō
deat̄. Si vero turpe est mu
lieri tonderi aut decaluari:

velet caput suū. Vir quidē
nō debet velare caput: quia
ymago et gloria ē dei. Mu
lier autē gloria viri est. Nō
enī vir ex muliere est: sed mu
lier ex viro. Etenī nō est cre
atus vir ꝓpter mulierē: sed
mulier ꝓpter virū. Ideo debet
mulier potestatē habē super
caput ꝓpter angelos. Verūp
tamen neqȝ vir sine muliere:
neqȝ mulier sine viro in dn̄o.
Nā sicut mulier de viro: ita
et vir per mulierē. Omnia aūt
ex deo. Vos ipi iudicate. Decet
mulierē nō velatā orare deū?
Nec ipa natura docet vos.
Qđ vir quidē si comā nutri
at: ignominia est illi. Mulier
vero si comā nutriat. gloria
est illi: quia capilli pro vela
mine ei dati sunt. Si quis autē
videt̄ contentiosus esse: nos
talē consuetudinē nō habem̄.
neqȝ ecclesia dei. Hoc autē pre
cipio nō laudans: qđ non in
melius sed in deterius conue
nitis. Primū quidē conuenien
tibus vobis in ecclesia: audi
o scissuras int' vos esse. et ex
parte credo. Nā oportet et he
reses esse: ut et qui probati
sunt. manifesti fiant in vob.
Conuenientibȝ ergo vobis in
unū: iam nō est dn̄icam ce
nam māducare. Vnusquis
qȝ enī suā cenā psumit ad
māducandū. Et alius quidē
esurit: alius autē ebrius est.
Nūquid domos nō habetis
ad māducandū et bibendū?
Aut ecclesiā dei contēpnitis?
et confunditis eos qui nō ha
bent? Quid dicā vobis? Lau
do vos: in hoc nō laudo. Ego
enī accepi a dn̄o quod et tra
di vobis: quia dn̄s ihc
xpc in qua nocte tradebatur
accepit panē et gracias agēs
fregit et dixit. Accipite et mā
ducate. Hoc est corpus meū:
quod pro vobis tradet̄. Hoc
facite in meā cōmemoratio
nē. Similit̄ et calicē: postq̄
cenauit dicēs. Hic calix noui
testamentū est in meo sāgui
ne. Hoc facite quotienscūqȝ
biberitis: in meā cōmemoratiōn

oniē. Quocienscūqꝫ eñi manducabitis panē hūc et calicē bibetis: mortē dñi ānūciabitis donec veniat. Itaqꝫ quicūqꝫ mādicauerit panē vel biberit calicē dñi idigne: reus erit corporis et sanguīs dñi. Pbet aūt seipm homo: et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui eñi māducat et bibit idigne: iudiciū sibi māducat et bibit. nō diiudicans corpus dñi. Ideo int vos multi īfirmi et ībecilles: et dormiūt multi. Qđ si nosmetipōs diiudicarem: nō vtiqꝫ iudicaremur. Dū iudicamur aūt a dño. corripimur: ut nō cū hoc mūdo dāpnem. Itaqꝫ frēs mei cū cōuenitis ad māducandū: inuicem expectate. Si quis esurit domi māducet: ut nō in iudiciū cōueniatis. Cetera aūt cum venero disponā. Capl'. xij.

De spiritualibꝫ aūt uolo vos ignorare frēs. Scitis qm cū gentes essetis: ad simulachra muta. put ducebamini euntes. Ideo notū vobis facio: qđ nemo in spiritu dei loquēs dicit anathema ihū. Et nemo potest dicē dñs ihūs: nisi in spū sancto. Diuisiones vero graciarū sūt: idem aūt spūs. Et diuisiones ministrationū sūt: idem aūt dñs. Et diuisiones opationū sūt: idem vero deus qui operat omnia in omnibꝫ. Unicuiqꝫ aūt dat manifestatio spūs ad utilitatē. Alij quidē per spiritū datur sermo sapientie: alij aūt sermo sciencie scdm eundē spiritū. Alteri fides in eodē spiritu. Alij gracia sanitatū: in vno spū. Alij operatio virtutū: alij ꝓphecia: alij discretio spirituū. Alij genera linguarū: alij interptatio sermonū. Hec aūt omnia operat vnus atqꝫ idē spūs: diuidens singulis put vult. Sicut eñi corpus vnū est et mēbra habet multa: omnia aūt membra corporis cū sint multa. vnū corpus sūt: ita et xpc. Etenī

in vno spū omēs nos in vnū
corpus baptizati sumus. si
ue iudei siue gentiles. siue ser
ui. siue liberi: et omēs vno
spiritu potati sumus. Nam
et corpus nō est vnū mēbrū:
sed multa. Si dixerit pes q
uiā nō sū manus. nō sū de
corpore: nō ideo nō est de cor
pore? Et si dixerit auris q̄a
nō sū oculus nō sū de corpo
re: nō ideo nō est corpore?
Si totū corpus oculus: vbi
auditus? Si totū auditus:
vbi odoratus. Nūc aūt po
suit deus mēbra: vnūquodq3
eorū in corpore sicut voluit.
Quod si essent omīa vnū mē
brū: vbi corpus? Nūc aūt
multa quidē mēbra: vnū
aūt corpus. Nō potest aūt
dicere oculus manui. opera
tua nō indigeo: aut iterū
caput pedibus nō estis michi
necessarii: sed multo magis
que videntur mēbra corporis
infirmiora esse. necessariora
sūt. Et que putamus igno
biliora mēbra esse corporis:
hiis honorē habūdantiorē
circūdamus. Et que inhones
ta sūt nra: habūdantiorē
honestatē habent. Honesta
aūt nra nullius egent. Sed
deus tēperauit corpus. ei cui
deerat habūdantiorē tribu
endo honorē. ut nō sit scis
ma in corpore: sed in idipsū
pro inuicē sollicita sint mem
bra. Et si quid patitur vnū
mēbrū: cōpaciūtur omīa mē
bra. Siue gloriatur vnū mē
brū: cōgaudent omīa mē
bra. Vos aūt estis corpus
xpi: et mēbra de mēbro. Et
quosdā quidē posuit deus
in ecclesia: primū aplōs. se
cundo pphetas. tercio doctores.
deinde virtutes. exinde gra
cias curationū. opitulatio
nes. gubernationes. genera
linguarū. Nūquid omnes
apli? Nūquid omēs pphe
te? Nūquid omēs doctores?
Nūquid omēs virtutes? Nū
quid omēs gratiā habent
curationū? Nūquid omēs
linguis loquūtur? Nūquid

omnes interpretantur? Emulamini autem carismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. Capitulum xiii.

Si linguis hominum loquar et angelorum. caritatem autem non habeam: factus sum velut es sonans aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam. et noverim misteria omnia. et omnem scienciam: et habuero omnem fidem ita ut montes transferam: caritatem autem non habuero: nichil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. et si tradidero corpus meum ita ut ardeam: caritatem autem non habuero: nichil michi prodest. Caritas paciens est: benigna est. Caritas non emulatur. non agit perperam: non inflatur. non est ambiciosa: non querit que sua sunt. Non irritatur. non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: congaudet autem veritati. Omnia suffert: omnia credit. omnia sperat: omnia sustinet. Caritas numquam excidit. Sive prophecie evacuabuntur: sive lingue cessabunt: sive sciencia destruetur. Ex parte enim cognoscimus: et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est: evacuabitur quod ex parte est. Cum essem parvulus: loquebar ut parvulus. sapiebam ut parvulus. cogitabam ut parvulus. Quando factus sum vir: evacuavi que erant parvuli. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem faciem ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam. sicut et cognitus sum. Nunc autem manent fides. spes. caritas: tria hec. Maior autem hiis est caritas. Capitulum xiiii.

Sectamini caritatem: emulamini spiritualia: magis autem ut prophetetis. Qui enim loquitur lingua: non hominibus loquitur sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem loquitur misteria. Nam qui prophetat: hominibus loquitur ad edificationem. et exhortati-

onē. et cōsolationē. Qui loq̄
tur lingua. semetipm̄ edifi
cat: qui aūt pphetat ecclesiā
dei edificat. Volo aūt vos ō
nes loqui linguis: magis
aūt pphetare. Nā maior est
qui pphetat q̄ qui loquitur
linguis: nisi forte interptet
ut ecclesia edificationē acci
piat. Nūc aūt fr̄es si venero
ad vos linguis loquēs: qd
vobis pdero. nisi vobis lo
quar aut in revelatione. aut
in sciencia. aut prophetia
aut doctrina? Tamen que
sine aīa sūt vocē dantia.
sive tybia. sive cythara. ni
si distinctionē sonituū dede
rint: quomō scietur quod ca
nitur aut quod cytharizatur?
Etenī si incertā vocē det tu
ba: quis parabit se ad bel
lū? Ita et vos per linguā
nisi manifestū sermonē de
deritis: quō scietur id qd dicitur?
Eritis enī in aera loquētes.
Tam multa utputa genera
linguarū sūt in hoc mūdo:
et nichil sine voce est. Si er
go nescièro virtutē vocis:
ero ei cui loquor barbarus:
et is qui loquitur michi bar
barus. Sic et vos qm̄ emu
latores estis spirituū: ad e
dificationē ecclesie querite
ut habūdetis. Et ideo qui lo
quitur lingua: oret ut inter
pretetur. Nā si orem lingua.
sp̄us meus orat: mens aūt
mea sine fructu est. Quid
ergo est? Orabo spiritu: o
rabo et mente. Psallā spi
ritu: psallā et mente. Cete
rū si benedixeris spiritu: qs
supplet locū ydiote? Quo
modo dicet amen sup tuā
benedictionē? Quoniā qd
dicas nescit. Nā tu quidē
bene gratias agis: sed alter
nō edificatur. Gratias ago
deo: qd oīm vrm̄ lingua lo
quor. Sed in ecclesia volo
quinq̄ verba sensu meo loq̄
ut et alios instruā: q̄ decē
milia verborū in lingua.
Fratres nolite pueri effici sē
sibus: sed malicia parvu
li estote: sensibꝫ aūt pfecti

estote. In lege scriptum est: Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic: et nec sic exaudient me dicit dominus. Itaque lingue in signum sunt non fidelibus sed infidelibus: prophetie autem non infidelibus sed fidelibus. Si ergo conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur. intrent autem ydiote aut infideles: nonne dicent quod insanitis? Si autem omnes prophetent intret autem quis infidelis vel ydiota: convincitur ab omnibus diiudicatur ab omnibus. Occulta enim cordis eius manifesta fiunt. Et ita cadens in faciem adorabit deum: pronuncians quod vere deus in vobis sit. Quid ergo est fratres? Cum convenitis: unusquisque vestrum psalmum habet. doctrinam habet. apocalipsim habet. linguam habet. interpretationem habet. Omnia ad edificationem fiant. Sive lingua quis loquitur secundum duos aut ut multum tres et per partes:

et unus interpretetur. Si autem non fuerit interpres: taceat in ecclesia. Sibi autem loquatur et deo. Prophete duo aut tres dicant: et ceteri diiudicent. Quod si alii revelatum fuerit sedenti: prior taceat. Potestis enim omnes per singulos prophetare: ut omnes discant et omnes exhortentur. Et spiritus prophetarum prophetis subiectus est. Non enim est dissensionis deus sed pacis: sicut in omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesiis taceant. Non enim permittitur eis loqui. sed subditas esse: sicut et lex dicit. Si quid autem volunt discere: domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri in ecclesia loqui. An a vobis verbum dei processit? an in vos solos pervenit? Si quis videtur propheta esse aut spiritalis: cognoscat que scribo vobis. quia domini sunt mandata. Si quis autem ignorat: ignorabitur. Itaque fratres emulamini prophetare:

et loqui linguis nolite prohi
bere. Omnia autem honeste et
secundum ordinem fiant in vobis

Notum **Capitulum xv.**

autem vobis facio
fratres evangelium quod
predicavi vobis quod et acce
pistis in quo et statis. per quod
et salvamini: qua ratione predi
caverim vobis si tenetis: nisi
frustra credidistis. Tradidi
enim vobis in primis quod et
accepi: quoniam christus mortuus est
pro peccatis nostris secundum scriptu
ras. et quia sepultus est. et
quia resurrexit tertia die se
cundum scripturas: et quia vi
sus est cephe et post hec un
decim. Deinde visus est plus
quam quingentis fratribus simul:
ex quibus multi manent us
que adhuc: quidam autem dormi
erunt. Deinde visus est iaco
bo. deinde apostolis omnibus. No
vissime autem omnium tamquam ab
ortivo: visus est et michi.
Ego enim sum minimus apostolorum:
qui non sum dignus vocari
apostolus: quoniam persecutus sum ec
clesiam dei. Gratia autem dei sum
id quod sum. Et gratia eius
in me vacua non fuit: sed
habundantius illis omnibus
laboravi. Non ego autem: sed
gratia dei mecum. Sive enim
ego sive illi: sic predicamus
et sic credidistis. Si autem christus
predicatur quod resurrexit a mor
tuis: quomodo quidam dicunt
in vobis quoniam resurrectio mor
tuorum non est? Si autem resur
rectio mortuorum non est: ne
que christus resurrexit. Si autem christus
non resurrexit: inanis est ergo
predicatio nostra: inanis est et fi
des vestra. Invenimur autem et fal
si testes dei: quoniam testimonium
diximus adversus deum quod
suscitaverit christum quem non
suscitavit. Nam si mortui non
resurgunt: neque christus resurrex
it. Quod si christus non resurrexit:
vana est fides vestra. Adhuc
enim estis in peccatis vestris. Ergo
et qui dormierunt in christo: peri
erunt. Si in hac vita tantum
in christo sperantes sumus: mi
serabiliores sumus omnibus

hominibus. Nunc autem xpc re-
surrexit a mortuis: primicie
dormientium. Quoniam quidem per
hominem mors: et per homi-
nem resurrectio mortuorum.
Et sicut in adam omnes mori-
untur: ita et in xpo omnes
vivificabuntur. Unusquis-
que autem in suo ordine. Pri-
micie xpc. Deinde hii qui sunt
xpi: qui in adventu eius
crediderunt. Deinde finis cum
tradiderit regnum deo et pa-
tri: cum evacuaverit omnem
principatum et potestatem et
virtutem. Oportet autem illum
regnare: donec ponat om-
nes inimicos sub pedibus eius.
Novissima autem inimica des-
truetur mors. Omnia enim sub-
iecit sub pedibus eius. Cum
autem dicat omnia: subiecta
sunt ei sine dubio preter eum
qui subiecit ei omnia. Cum
autem subiecta illi fuerint om-
nia: tunc ipse filius subiectus
erit illi qui sibi subiecit om-
nia: ut sit deus omnia in om-
nibus. Alioquin quid facient

qui baptizantur pro mortuis?
si omnino mortui non resurgunt?
Ut quid et baptizantur pro
illis? Ut quid et nos pericli-
tamur omni hora? Cotidie
morior propter vestram gloriam
fratres: quam habeo in xpo
ihesu domino nostro. Si secundum homi-
nem ad bestias pugnavi
ephesi: quid michi prodest si
mortui non resurgunt? Man-
ducemus et bibamus. cras
enim moriemur. Nolite sedu-
ci. Corrumpunt mores bonos
colloquia mala. Evigilate
iusti: et nolite peccare. Ig-
norantiam enim dei quidam ha-
bent. Ad verecundiam vobis
loquor. Sed dicet aliquis. Quomodo re-
surgunt mortui? Quali autem corpore
venient? Insipiens tu quod seminas
non vivificatur: nisi prius
moriatur. Et quod seminas
non corpus quod futurum est
seminas: sed nudum granum
ut puta tritici. aut alicuius
ceterorum. Deus autem dat illi
corpus sicut vult: et unicui-
que seminum proprium corpus.

Nō omnis caro eadē caro: sed
alia hoīm alia pecorū. ali
a volucrū. alia aūt piscū
Et corpora celestia: et corpo
ra terrestria. Sed alia quidē
celestiū gloria: alia aūt ter
restriū. Alia claritas solis:
alia claritas lune: et alia
claritas stellarū. Stella eīm
ab stella differt in clarita
te. Sic et resurrectio mortu
orū. Seminatur in corrup
tione: surget in incorruptio
nē. Seminatur in ignobili
tate: surget in gloriā. Se
minatur in infirmitate: sur
get in virtutē. Seminat' cor
pus aīale: surget corpus
spiritale. Si est corpus aī
male: est et spiritale. Sicut
scriptū est. Factus est primus
homo adā in aīam viuen
tem: nouissim' adā i spm
viuificantē. Sed nō prius
quod spiritale est. sed quod
aīale est: deinde quod spi
ritale est. Primus homo de
terra terrenus: secūdus ho
mo de celo celestis. Qualis t'
renus: tales et terreni. Et q̄
lis celestis: tales et celestes. I
gitur sicut portauim' yma
ginē terreni: portemus et
ymaginē celestis. Hoc aūt
dico fratres: qīa caro et san
guis regnū dei possidere nō
possunt. Neqz corruptio in
corruptelā possidebit. Ecce
misteriū vobis dico. Omēs
quidē resurgemus: sed non
omēs immutabimur. In mo
mento in ictu oculi: in no
uissima tuba. Canet enim
tuba: et mortui resurgent
incorrupti: et nos immutabi
mur. Oportet eīm corrupti
bile hoc induere incorrupti
onē: et mortale hoc induē
immortalitatē. Cū aūt mor
tale hoc induerit immortali
tatē: tunc fiet sermo qui
scriptus est. Absorta ē mors
in victoria. Ubi est mors vic
toria tua? Ubi est mors sti
mulus tuus? Stimulus aūt
mortis pctm est: virtus vero
pctī lex. Deo aūt gratias:
qui dedit nobis victoriā per

dn̄m nr̄m ihm xpm. Itaq;
frs mei dilecti stabiles esto
te et imobiles. habūdantes
in opere dn̄i semp: scientes
qd labor vester nō est inanis
in domino Capitulū xvi.

De collectis aūt q̄
fiūt in sanctos: si
cut ordinaui eccle
siis galacie. et vos facite p
unā sabbati. Unusquisq;
vrm apud se reponat. recō
dens quod ei beneplacuerit:
ut nō cū venero. tūc collecte
fiant. Cū aūt p̄sens fuero:
quos pbaueritis per episto
las. hos mittā pferre gra
ciam vrām in ihrlm. Qd si dig
nū fuit ut et ego eā: mecum
ibunt. Veniā aūt ad vos:
cū macedoniā ptransiero.
Nā macedoniā ptransibo.
Apud vos aūt forsitan ma
nebo vel etiā hyemabo: ut
vos me deducatis quocūq;
iero. Nolo enī vos modo in
transitu videre. Spero enī me
aliquantū tēporis manere
apud vos: si dn̄s pmiserit.
Pmanebo aūt ephesi usq;
ad penthecostē. Ostiū enī
michi apertū est magnū et
euidens: et aduersarij multi.
Si aūt venerit thymotheus:
videte ut sine timore sit apd
vos. Opus enī dn̄i operat̄:
sicut et ego. Ne quis ergo il
lū spernat. Deducite aūt il
lū in pace: ut veniat ad me.
Expecto enī illū cū fratrib;.
De apollo autē fratre no
tū vobis facio. quoniā mul
tum rogaui eū ut veniret
ad vos cū fratribus: et vti
q; nō fuit volūtas eius. ut
nūc veniret. Veniet aūt cū
ei vacuū fuerit. Vigilate
state in fide: viriliter agite
et cōfortamini. Omnia vrā i
caritate fiant. Obsecro aūt
vos frs nostis domū ste
phane. et fortunati. qm sūt
primicie achaie. et in ministe
riū sanctorū ordinauerūt
seipos: ut et vos subditi si
tis eiusmodi. et omni coope
ranti et laboranti. Gaudeo
aūt in p̄sentia stephane et

fortunati et achaici: quia
id quod vobis deerat. ipi
suppleuerunt. Refecerunt enī
et meū spiritū et vrm. Cog
noscite ergo qui eiusmodi
sunt. Salutant vos ecclesie a
sye. Salutant vos in dn̄o
multū aquila et prisca cū
domestica sua ecclesia: apud
quos et hospitor. Salutant
vos frēs omnēs. Salutate in
uicē in osculo sancto. Salu
tatio mea manu pauli.
Si quis nō amat dn̄m nos
trū ihm xpm: sit anathēa
maranatha. Gracia dn̄i nrī
ihu xpi vobiscū. Caritas me
a cū omnibꝫ vobis in xpo ihu
amen. Explicit epl'a ad co
rinthios pma. Incipit argu
mentū in epl'am ad cor. ii.

POst actā peni
tenciā cōsola
toriā scribit eis
aplus epistō
lā a troade per tytū: et col
laudans eos hortatur ad me
liora: cōtristatos quidē eos
sed emendatos ostendens. Ex
plicit argumentū. Incipit
epl'a ad corinthios secūda.

PAulus
aplus
ihu xpi
per vo
luntatē
dei. et
thimotheus frater: ecclesie
dei que est corinthi cū omnibꝫ
sanctis qui sunt in vniuersa
achaia. Gracia vobis et pax
a deo patre nrō et dn̄o ihu
xpo. Benedictus deus et pa
ter dn̄i nrī ihu xpi. pater
misericordiarū et deus tocius
cōsolationis: q cōsolatur nos i
omni tribulatione nrā: ut
possimus et ipi cōsolari e
os qui in omni pressura sunt
per exhortationē qua exhor
tamur et ipi a deo. Quia sicut
habundant passiones xpi in
nob: ita et p xpm habundat
cōsolatio nrā. Siue autē tri
bulamur pro vrā exhortati
one et salute. siue exhortamur
pro vrā exhortatione. que
operatur tolerantiā earū

dem passionū quas et nos
patimur. ut spes nrā firma
sit pro vobis: scientes qm̄ si
cut socij passionū estis. sic
eritis et cōsolationis. Nō enī
volumus ignorare vos fra
tres de tribulatione nrā que
facta est in asya: qm̄ supra
modū grauati sumus sup̄
virtutē: ita ut tederet nos eti
am vivere. Sed ipi in no
bisipis responsū mortis ha
buim⁹: ut nō simus fidentes
in nobis. sed in deo qui susci
tat mortuos. qui de tantis
periculis eripuit nos et eruit:
in quē speramus qm̄ et ad
huc eripiet adiuuantibꝫ et
vobis in orōne pro nobis:
ut ex multarū psonis facie
rū eius que in nobis est dōa
tionis. per multos gratie a
gant pro nobis. Nā gloria
nrā hec est testimoniū cōsci
entie nrē: qd in simplicita
te et sinceritate dei. et nō in
sapientia carnali. sed in gra
tia dei cōuersati sumus in
hoc mūdo: habūdantius aūt
ad vos. Nō enī alia vobis
scribimus: qͣ que legistis et
cognoscitis. Spero aūt qd
vsqꝫ in finē cognoscetis sicut
et cognouistis nos ex parte:
quia gloria vrā sumus. si
cut et vos nrā in die dn̄i nr̄i
ihū xpi. Et hac cōfidentia vo
lui prius venire ad vos. ut
secundā gratiā haberetis: et
per vos transire in macedoni
am: et iterū a macedonia ve
nire ad vos. et a vobis dedu
ci in iudeā. Cū ergo hoc vo
luissem: nūquid leuitate v⁹
sus sū? Aut que cogito scdm̄ car
nē cogito: ut sit apud me
est et nō? Fidelis aūt deus:
quia sermo noster qui fuit
apud vos nō est in illo est
et nō. Dei enī filius ihūs
xpc qui in vobis per nos p̄
dicatus est per me et siluanū
et thimotheū nō fuit in illo
est et nō: sed est in illo fuit.
Quotquot enī pmissiōes
dei sūt: in illo est. Ideo et per
ipm amen deo. ad gloriam
nrām. Qui aūt cōfirmat

nos vobiscū in xpo et qui
unxit nos deus: et qui sig
navit nos et dedit pignus
spūs in cordibꝫ nr̄is. Ego
aūt teste deū invoco in ani
mā meā: qđ parcens vobis
nō veni ultra corinthū. Nō
quia dn̄amur fidei vr̄e: sed
adiutores sumus gaudij
vr̄i. Nā fide statis. Capl̄ ij.
Statui aūt hoc ip
se apud me: ne ite
rū in tristicia ve
nirē ad vos. Si enī ego cō
tristo vos: et quis est q̄ me
letificet? nisi qui cōtristat̄
ex me? Et hoc ipsū scripsi
vobis: ut nō cū venero tri
sticiā sup tristiciā habeā. de
quibꝫ oportuerat me gau
dere: cōfidens in omnibus
vobis quia meū gaudiū
oīm vr̄m est. Nā ex multa
tribulatione et angustia
cordis scripsi vobis per mul
tas lacrimas: nō ut cōtris
temini. sed ut sciatis quā ca
ritatē habeā habundātius
ī vob. Si q̄s aūt cōtristavit
me nō me cōtristavit: sed
ex parte ut nō onerē omēs
vos. Sufficit illi qui eius
modi est obiurgatio hec
que fit a pluribꝫ: ita ut cō
trario magis donetis et cō
solemini. ne forte habūdanti
ori tristicia absorbeatur qui
eiusmodi est. Propter quod
obsecro vos: ut cōfirmetis
in illū caritatē. Ideo enī et
scripsi: ut cognoscā experi
mentū vr̄m. an in omnibꝫ
obedientes sitis. Cui autē
aliquid donastis: et ego.
Nā et ego quod donavi si
qđ donavi, ꝓpter vos in
psona xpi: ut nō circūveni
amur a sathana. Nō enim
ignoramus cogitationes
eius. Cū venissem aūt troa
dem ꝓpter euangeliū xpi. et
ostiū michi apertū esset in
dn̄o: nō habui requiē spi
ritui meo eo qđ nō invenerī
tytū fratrē meū: sed vale
faciens eis ꝓfectus sū in ma
cedoniā. Deo aūt gracias
qui semp triūphat nos in

xp̄o ih̄u. et odorē noticie sue
manifestat per nos in omn̄
loco: quia xp̄i bonus odor
sumus deo. in hys qui salui
fiūt. et in hys qui pereūt. A
lys quidē odor mortis in mor
tem: alys aūt odor vite ī vi
tā. Et ad hec quis tam ydo
neus? Nō eñ sumus sicut
plurimi adulterātes verbū
dei: sed ex sinceritate sed sicut
ex deo corā deo in xp̄o loq̄mur.

Incipit̄ Capl̄ iii.

Incipim̄ iterū nosmetip̄os cō
mendare? Aut nū
quid egemus sicut quidā cō
mendaticiis ep̄lis ad vos a
ex vobis? Epistola nr̄a vos
estis scripta in cordib; nr̄is:
que scitur et legitur ab om̄i
bus hominib;. manifestati.
q̄m epistola estis xp̄i ministra
ta a nobis et scripta nō a
tramento sed sp̄iritu dei vi
ui: nō in tabulis lapideis. sed
in tabulis cordis carnalib;.
Fiduciā aūt talē habemus
per xp̄m ad deū: nō q̄d suffi
cientes simus cogitare ali
quid a nobis quasi ex nob:
sed sufficientia nr̄a ex deo est.
Qui et ydoneos nos fecit mi
nistros noui testamenti: nō
littera sed sp̄iritu. Littera eñ
occidit: sp̄us aūt viuificat.
Q̄d si ministratio mortis lit
teris deformata in lapidib;
fuit in gloria. ita ut nō pos
sent intendē filij isr̄l in faciē
moysi, p̄pter gloriā vultus
eius que euacuat̄: quomō
nō magis ministratio sp̄us e
rit in gloria? Nā si ministra
tio dāpnationis in gloria
est: multomagis habūdat
misteriū iusticie in gloria.
Nā nec glorificatū est quod
claruit in hac parte: p̄pter
excellentē gloriā. Si eñ q̄d
euacuat̄ per gloriā est: mul
tomagis quod manet ī glo
ria est. Habentes igit̄ talē
spem: multa fiducia vtim̄.
Et nō sicut moyses ponebat
velamen sup faciē suā. ut
nō intenderēt filij isr̄l in fa
ciē eius quod euacuat̄: sed
obtusi sūt sensus eorū. Vsq;

in hodiernu͞ eni͞ die͞ idipm
velamen in lectione veteris
testamenti manet no͞ revela
tu͞: q͞m in xp̄o evacuatr. Sed
usq3 in hodiernu͞ die͞. cu͞ legi
tur moyses: velamen est po
situ͞ sup cor eoru͞. Cu͞ aut͞ co
versus fuerit ad dn͞m: aufere
tur velame͞. Dn͞s aut͞ sp̄us
est. Ubi aut͞ sp̄us dn͞i: ibi li
bertas. Nos vero omn͞es reve
lata facie gloria͞ dn͞i specu
lantes: in eande͞ ymagine͞
transformamur a claritate in
claritate͞. tamq͞ a dn͞i sp̄u.

Ideo Capl͞m iiii.

habentes hanc mini
stratione͞. iuxta q͞d
misericordia͞ co͞secuti sumus.
no͞ deficimus. sed abdicam͞
occulta dedecoris: no͞ ambu
lantes in astucia. neq3 adul
terantes verbu͞ dei: sed in ma
nifestatione veritatis. co͞me
dantes nosmetip̄os ad om
ne͞ conscienciam hoi͞m cora͞ de
o. Qd͞ si etia͞ apertu͞ est eua͞
gelium nr͞m. in hiis qui pe
unt est opertu͞: in quibus
deus huius seculi excecavit
mentes infideliu͞: ut no͞ ful
geat illuminatio euangelii glo
rie xp̄i. qui est ymago dei.
Non enim nosmetip̄os p̄dica
mus: sed ihm͞ xp̄m dn͞m nos
tru͞. Nos aut͞ servos vr̄os
per ihm͞. Qm͞ deus qui dix
it de tenebris luce͞ splendescere:
illuxit in cordib3 nr͞is. ad
illuminatione͞ sciencie clari
tatis dei in facie͞ xp̄i ihu͞.
Habemus aut͞ thesauru͞
istu͞ in vasis fictilib3: ut sub
limitas sit virtutis dei. et
no͞ ex nobis. In omnib3 tri
bulatione͞ patimur: sed no͞
angustiamur. Aporiamur:
sed no͞ destituimur. Persecutio
ne͞ patimur: sed no͞ derelinq͞
mur. Deicimur: sed no͞ peri
mus. Semp mortificatione͞
ihu in corpore nr͞o circumfere͞
tes: ut et vita ihu in corpori
bus nr͞is manifestetur. Semp
enim nos qui vivim͞ in mor
tem tradimur p̄pter ihm͞: ut
et vita ihu manifestetur in car
ne nr̄a mortali. Ergo mors

in nobis operatur: vita autem
in vobis. Habentes autem eun-
dem spiritum fidei. sicut scriptum
est. credidi propter quod locu-
tus sum. et nos credimus propter
quod et loquimur: scientes
quoniam qui suscitavit ihm. et
nos cum ihu suscitabit. et con-
stituet vobiscum. Omnia enim
propter vos: ut gratia habun-
dans per multos. gratiarum
actione habundet in gloriam
dei. Propter quod non deficimus.
Sed licet is qui foris est noster
homo corrumpatur: tamen is
qui intus est renovatur de die
in die. Id enim quod in presenti
est momentaneum et leve tri-
bulationis nostre. supra modum in
sublimitate eternum glorie pon-
dus operatur in nobis: non con-
templantibus nobis que viden-
tur. sed que non videntur. Que
enim videntur temporalia sunt que
autem non videntur eterna sunt.

Scimus **Capitulum v.**
enim quoniam si terrestris
domus nostra huius
habitationis dissolvatur: quod
edificationem ex deo habeamus
domum non manufactam. eter-
nam in celis. Nam et in hoc in-
gemiscimus. habitationem
nostram que de celo est superin-
dui cupientes: si tamen vesti-
ti non nudi inveniamur. Nam
et qui sumus in tabernaculo
isto ingemiscimus gravati. eo
quod nolumus expoliari sed
supervestiri: ut absorbeatur quod
mortale est a vita. Qui autem
efficit nos in hoc ipsum deus:
qui dedit nobis pignus spi-
ritus. Audentes igitur semper et
scientes quoniam dum sumus in cor-
pore. peregrinamur a domino. Per
fidem enim ambulamus: et non
per speciem. Audemus autem et
bonam voluntatem habemus
magis peregrinari a corpore:
et presentes esse ad dominum. Et i-
deo contendimus sive absentes
sive presentes placere illi. Om-
nes enim nos manifestari o-
portet ante tribunal xpisti: ut
referat unusquisque propria cor-
poris prout gessit. sive bonum
sive malum. Scientes ergo tio

rem dn̄i. hominibus suademus
deo aut̄ manifesti sumus.
Spero aut̄ et in cōsciencijs
vr̄is manifestos nos esse. Nō
iterū nos cōmendamus vo
bis: sed occasionē damus vo
bis gloriandi pro nobis: ut
habeatis ad eos qui in faci
e gloriantur et nō in corde. Si
ue enī mente excedimus de
o: siue sobrij sumus vobis.
Caritas enī xp̄i urget nos:
estimantes hoc. qm̄ si vnus
pro omnibus mortuus est. er
go omnes mortui sūt. Et pro
omnibus mortuus est xp̄c:
ut et qui viuunt iam nō sibi
viuant: sed ei qui pro ipsis
mortuus est et resurrexit. Ita
q3 nos ex hoc neminē noui
mus scd̄m carnē. Et si cog
nouimus scd̄m carnē xp̄m:
sed nūc iam nō nouimus.
Si qua ergo in xp̄o noua
creatura. vetera transierūt:
ecce facta sūt noua. Omnia
aut̄ ex deo: q̄ reconciliauit nos
sibi per xp̄m. et dedit nobis
ministeriū reconciliationis. Qm̄
quidē deus erat in xp̄o mun
dū reconcilians sibi. nō repu
tans illis delicta ipsorū: et
posuit in nobis verbū recō
ciliationis. Pro xp̄o ergo le
gatione fungimur: tamq̄ de
o exhortante per nos. Obse
cramus pro xp̄o: reconcilia
mini deo. Eū qui nō noue
rat peccatū pro nobis peccatū fe
cit: ut nos efficeremur iusti
cia dei in ipso.

Capitulū vi.

Adiuuantes aut̄
exhortamur: ne i
vacuū graciā dei
recipiatis. Ait enī. Tēpore
accepto exaudiui te: et in di
e salutis adiuui te. Ecce nūc
tempus acceptabile: ecce nūc
dies salutis. Nemini dantes
ullā offensionē: ut nō vitu
peretur ministeriū nr̄m. Sed
in omnibus exhibeamus
nosmetipsos sicut dei ministros
in multa paciencia. in tri
bulationibus. in necessitati
bus. in angustijs. in plagis.
in carceribus. in sedicionibus.
in laboribus. in vigilijs. in

ieiuniis. in castitate. in scien
tia. in longanimitate. in sua
uitate. in spiritu sancto. in
caritate non ficta. in uerbo
ueritatis. in uirtute dei. Per
arma iustitie a dextris et a
sinistris. Per gloriam et igno
bilitatem: per infamiam et bo
nam famam. Ut seductores: et
ueraces. Sicut qui ignoti:
et cogniti. Quasi morientes:
et ecce uiuimus. Ut castigati:
et non mortificati. Quasi tri
stes: semper autem gaudentes. Si
cut egentes: multos autem
locupletantes. Tamquam nichil
habentes: et omnia posside
tes. Os nostrum patet ad uos
o corinthii: cor nostrum dilata
tum est. Non angustiamini in
nobis: angustiamini autem in
uisceribus uestris. Eandem autem
habentes remunerationem.
tamquam filiis dico: dilatamini
et uos. Nolite iugum ducere
cum infidelibus. Que enim par
ticipatio iustitie cum iniquita
te? Aut que societas luci ad
tenebras? Que autem conuen
tio christi ad belial? Aut que
pars fideli cum infideli? Quis
autem consensus templo dei cum
ydolis? Vos enim estis templum
dei uiui: sicut dicit deus. Quo
niam inhabitabo in illis et
inambulabo: et ero illorum
deus. et ipsi erunt michi populus.
Propter quod exite de medio eo
rum et separamini dicit dominus.
et inmundum ne tetigeritis:
et ego recipiam uos. Et ero uo
bis in patrem: et uos eritis
michi in filios et filias. di
cit dominus omnipotens. Capitulum

Has igitur habentes vii.
promissiones
karissimi. munde
mus nos ab omni inquina
mento carnis et spiritus: perfi
cientes sanctificationem in timo
re dei. Capite nos. Neminem
lesimus: neminem corrupi
mus: neminem circumuenimus.
Non ad condempnationem ues
tram dico. Predixi enim quod in
cordibus nostris estis: ad commo
riendum et ad conuiuendum.
Multa michi fiducia est a

pud vos: multa michi glo
riatio pro vobis. Repletus
sum consolatione: superhabundo
gaudio: in omni tribulatio
ne nostra. Nam et cum venissemus
macedoniam. nullam requiem ha
buit caro nostra: sed omnem tri
bulationem passi. Foris pug
ne: intus timores. Sed qui
consolatur humiles: consolatus
est nos deus in adventu titi.
Non solum autem in adventu eius:
sed etiam in solatio quo conso
latus est in vobis referens no
bis vestrum desiderium vestrum fletum.
vestram emulationem pro me:
ita ut magis gauderem. Quoniam
et si contristavi vos in epistola:
non me penitet. Et si peniteret
videns quod epistola illa et si
ad horam vos contristavit. nunc
gaudeo: non quia contristati
estis. sed quia contristati estis
ad penitentiam. Contristati enim
estis secundum deum: ut in nullo de
trimentum patiamini ex nobis.
Que enim secundum deum tristicia
est: penitentiam in salutem sta
bilem operatur. Seculi autem tris
tia: mortem operatur. Ecce enim
hoc ipsum secundum deum contristari
vos. quantam in vobis operatur
sollicitudinem: sed defensionem.
sed indignationem. sed timorem.
sed desiderium. sed emulatio
nem. sed vindictam. In omnibus
exhibuistis vos incontaminatos
tos esse negocio. Igitur et si
scripsi vobis: non propter eum qui
fecit iniuriam. nec propter eum qui
passus est: sed ad manifes
tandam sollicitudinem vestram quam
pro vobis habemus coram deo
Ideo consolati sumus. In consola
tione autem nostra habundantius
magis gavisi sumus super
gaudium titi: quia refectus est
spiritus eius ab omnibus vobis.
Et si quid apud illum de vobis
gloriatus sum: non sum confusus.
Sed sicut omnia vobis in ve
ritate locuti sumus: ita et
gloriatio nostra que ad titum
fuit. veritas facta est. Et vis
cera eius habundantius in vo
bis sunt. reminiscentis omnium ves
trum obedientiam: quomodo cum
timore et tremore excepistis

ciā. Gaudeo qd in omnibus
cōfido in vobis. Capl'm viii.
Notā aūt facimus
vobis fr̄es gratiā
dei que data est in
ecclesiis macedonie: qd in
multo experimēto tribulati
onis habūdantia gaudii ip
sorum: et altissima pau
pertas eorū habūdauit
in diuitias simplicitatis eo
rū. Quia sc̄dm virtutē testi
moniū illis reddo: et supra
virtutē volūtarii fuerūt: cū
multa exhortatione obsecrā
tes nos gratiā et cōmunica
tionē ministerii qd fit i sc̄os
Et nō sicut sperauimus: sed
semetip̄os dederūt primū do
mino. deinde nobis per vo
luntatē dei: ita ut rogarem'
tytū. ut quēadmodū cepit
ita et pficiat in vobis etiā
gratiā istā. Sed sicut in om
nibȝ habūdatis fide et sermo
ne et sciencia et in omī solli
citudine. insup et caritate
vr̄a in nos: ut et in hac gra
tia habūdetis. Non quasi

imperans dico: sed per alio2
sollicitudinē etiā vr̄e carita
tis ingeniū bonū cōprobās.
Scitis enī gratiā dn̄i nr̄i ihu
xp̄i: qm̄ ꝓpter vos egenus
factus est cū diues esset: ut
illius īopia vos diuites esse
tis. Et consiliū in hoc do. Hoc
enī vobis vale est: qui non
solū facere sed et velle cepistis
ab ãno priore. Nūc vero et
facto pficite: ut quēadmo
dū ꝓmptus est aīmus volū
tatis: ita sit et pficiendi ex eo
quod habetis. Si enī volū
tas ꝓmpta est: sc̄dm id qd
habet accepta ē. nō sc̄dm id qd
nō habet. Nō enī ut aliis sit
remissio. vobis aūt tribula
tio: sed in equalitate in pre
senti tēpore vr̄a habūdantia
illorū inopiā suppleat. ut et
illorū habūdantia vr̄e īopie
sit supplementū: ut fiat eq̄li
tas sicut scriptū est. Qui mlt'
tū habuit nō habūdauit: et
qui modicū nō minorauit. G
ratias aūt deo qui dedit eandē
sollicitudinē pro vobis ī cor

de tyto: quia exhortationem quidem suscepit: sed cum sollicitior esset. sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem: cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias. Non solum autem: sed et ordinatus ab ecclesiis comes peregrinationis nostre in hac gratia que ministratur a nobis ad domini gloriam. et destinatam voluntatem nostram: devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine que ministratur a nobis in gloriam dei. Providemus enim bona: non solum coram deo. sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem probavimus in multis sepe sollicitum esse: nunc autem multo sollicitiorem confidentia multa in vos. sive pro tyto qui est socius meus et in vos adiutor. sive fratres nostri apostoli ecclesiarum glorie christi. Ostensionem ergo que est caritatis vestre et nostre glorie pro vobis: in illos ostendite in faciem ecclesiarum. Capitulum ix.

Nam de ministerio quod fit in sanctos: ex habundanti est michi scribere vobis. Scio enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud macedonas: quia et achaia parata est ab anno preterito: et vestra emulatio provocavit plurimos. Misimus autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte: ut quemadmodum dixi parati sitis: ne cum venerint mecum macedones et invenerint vos imparatos erubescamus nos. ut non dicamus vos in hac substantia. Necessarium ergo existimavi rogare fratres: ut preveniant ad vos. et preparent repromissam benedictionem hanc paratam esse. sic quasi benedictionem. non quasi avariciam. Hoc autem dico. Qui parce seminat: parce et metet. Et qui seminat in benedictionibus: de benedictionibus et metet. Unusquisque prout destinavit in corde suo: non ex tristicia aut ex necessi-

tate. Hilarē enī datorē dili
git deus. Potens est aūt deus
omnē gratiā habūdare fa
cere in vobis: ut in omnibus
semp omnē sufficientiā ha
bentes habūdetis in omne
opus bonū. sicut scriptū ē.
Dispsit dedit pauperibz: iusti
cia eius manet in eternū.
Qui aūt āministrat semen semi
nanti. et panē ad mandu
candū pstabit: et multi
plicabit semen vrm. et au
gebit īcrementa frugū iusti
ciē vre: ut in omnibus locu
pletati habūdetis in omnē
simplicitatē. que operat p
nos gratiarū actionē deo.
Qm ministeriū huius officii
nō solū supplet ea que desūt
sanctis: sed etiā habūdat p
multas gratiarū actiones ī
dño: per pbationē ministerii
huius glorificantes deū in
obedientia cōfessionis vre ī
euāgeliū xpi. et simplicita
te cōmunicationis in illos
et in omēs. et in ipsorū obse
cratione pro vobis desiderā
tiū vos ppter eminentē gra
tiā dei in vobis. Gratias deo:
sup inenarrabili dono eius.

Ipse aūt Capłm x.
ego paulus obsecro
vos per māsuetudi
nē et modestiā xpi: qui in
facie quidē humilis int vos:
absens aūt cōfido in vobis.
Rogo aūt ne psens audeā
per eā cōfidentiā qua exist
mor audere in quosdā: qui
arbitrant nos tamq̄ sedm
carnē ambulemus. In car
ne enī ambulātes: nō sedm
carnē militamus. Nā ar
ma milicie nre nō carnali
a. sed potentia deo ad destruc
tionē munitionū: cōsilia
destruentes. et omnē altitu
dinē extollentē se aduersus
scientiā dei. et in captiuitatē
redigentes omnē intellectū
in obsequiū xpi: et in pmptu
habentes vlcisci omnē ino
bedientiā cū impleta fuerit
vra obedientia. Que sedm
faciē sunt videte. Si quis con
fidit sibi xpi se esse: hoc cogi

tet iterū apud se. quia sicut
ipse xpi est ita et nos. Nā et
si amplius aliquid gloriat᷑
fuero de potestate nr̄a quā
dedit nobis dn̄s in edificati
onē et nō in destructionem
vr̄am: nō erubescā. Vt aūt
nō existimer tamq̄ terrere
vos per epistolas quīquidē
epistole īquiūt graues sūt
et fortes. p̄sencia aūt corpis
īfirma. et sermo cōtemptibilis.
hoc cogitet qui huiusmodi
est: quia quales sumus ver
bo per epistolas absentes.
tales et p̄sentes in facto. Nō
enī audemus inserē aut cō
parare nos quibusdā qui se
ipsos cōmendant: sed ipi in
nobis nosmetipsos metiētes
et cōparantes nosmetipsos
nobis. Nos aūt non īmen
sū gloriabimur: sed sc̄dm mē
surā regule qua mensus est
nobis deus. mensurā ptingē
di usq; ad vos. Nō enī qua
si nō ptingentes ad vos sup
extendimus nos. Usq; ad vos
enī puenim᷒ in euāgelio xpi
nō in īmensū gloriantes in
alienis laboribꝫ: spē aūt habē
tes crescētis fidei vr̄e in vobis
magnificari sc̄dm regulā
nr̄am in habūdanciā. etiā
in illa que ult̄ vos sūt euāge
lizare. nō in aliena regula
in hys que p̄parata sūt glo
riari. Qui aūt gloriat᷑: in
dn̄o glorietur. Nō enī qui seip
sū cōmendat ille pbatus ē:
sed quē deus cōmendat. xi.

Utinā Capitulū
sustineretis modi
cū quid insipien
cie mee: sed et supportate me.
Emulor enī vos: dei emula
tione. Despondi enī vos v
ni viro: virginē castā exhi
bere xpo. Timeo aūt ne sicut
serpens euā seduxit astucia
sua: ita corrūpant᷑ sensus
vr̄i. et excidant a simplicita
te que est in xpo. Nā si is q̄
venit aliū xpm̄ p̄dicat quē
nō p̄dicauim᷒. aut alium
spiritū accipitis quē nō ac
cepistis. aut aliud euāgeli
um quod nō recepistis: rec

te pateremini. Existimo enim
nichil me minus fecisse a mag
nis apostolis. Nam et si imperitus
sermone: sed non sciencia. In
omnibus autem manifestatus
sum vobis. Aut numquid peccatum
feci. meipsum humilians. ut vos
exaltemini: quoniam gratis evange
lium dei evangelizavi vobis?
Alias ecclesias expoliavi: ac
cipiens stipendium ad ministe
rium vestrum. Et cum essem apud
vos et egerem: nulli onerosus
fui. Nam quod michi deerat.
suppleverunt fratres qui venerunt
a macedonia: et in omnibus
sine onere me vobis servavi
et servabo. Est veritas christi in
me: quoniam hec gloriatio non in
fringetur in me in regionibus
achaie. Quare? Quia non
diligo vos? Deus scit. Quod
autem facio et faciam. ut ampu
tem occasionem eorum qui vo
lunt occasionem: ut in quo glo
riantur inveniantur sicut et nos.
Nam eiusmodi pseudo apostoli
operarii subdoli: transfigu
rantes se in apostolos christi. Et

non mirum. Ipse enim sathanas
transfigurat se in angelum lu
cis. Non est ergo magnum si
ministri eius transfigurentur ve
lut ministri iusticie: quorum fi
nis erit secundum opera ipsorum.
Iterum dico: ne quis me putet
insipientem esse. Alioquin velut
insipientem accipite me: ut et
ego modicum quid glorier.
Quod loquor non loquor se
cundum deum: sed quasi in insi
piencia in hac substantia glo
rie. Quoniam multi gloriantur
secundum carnem: et ego gloriabor.
Libenter enim suffertis insipien
tes: cum sitis ipsi sapientes. Sus
tinetis enim si quis vos in ser
vitutem redigit: si quis devo
rat. si quis accipit. si quis
extollitur. si quis in faciem vos
cedit. Secundum ignobilitatem
dico: quasi nos infirmi fu
erimus in hac parte. In quo
quis audet: in insipiencia
dico. audeo et ego. Hebrei
sunt: et ego. Israelite sunt: et ego.
Semen abrahe sunt: et ego.
Ministri christi sunt: et ego. Ut

minus sapiens dico: plus ego. In laboribus plurimis. in carceribus habundancius. in plagis supra modum: in mortibus frequenter. A iudeis quinquies quadragenas. una minus accepi. Ter virgis cesus sum. semel lapidatus sum: ter naufragium feci. Nocte et die in profundo maris fui. In itineribus sepe. Periculis fluminum. periculis latronum. periculis ex genere. periculis ex gentibus. periculis in civitate. periculis in solitudine. periculis in mari. periculis in falsis fratribus. In labore et erumpna: in vigiliis multis. In fame et siti. in ieiuniis multis: in frigore et nuditate. Preter illa que extrinsecus sunt: instancia mea cotidiana. sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur: et ego non infirmor? Quis scandalizatur: et ego non uror? Si gloriari oportet: que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus et pater domini nostri ihesu christi scit. qui est benedictus in secula: quod non mentior. Damasci prepositus gentis arethe regis. custodiebat civitatem damascenorum: ut me comprehenderet. Et per fenestram in sporta dimissus sum per murum: et sic effugi manus eius.

Capitulum xii.

Si gloriari oportet: non expedit quidem. Veniam autem ad visiones et revelationes domini. Scio hominem in christo. ante annos quatuordecim sive in corpore sive extra corpus nescio. deus scit: raptum huiusmodi usque ad tercium celum. Et scio huiusmodi hominem sive in corpore sive extra corpus nescio. deus scit: quoniam raptus est in paradisum. et audivit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me autem nichil. nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari: non ero insipiens. Veritatem enim dicam. Parco autem: ne quis me existimet supra id quod videt in me.

aut audit aliquid ex me.
Et ne magnitudo reuelatio
nū extollat me: datus ē m͛
stimulus carnis mee. ange
lus sathane ut me colophi
zet. Pter quod ter dn̄m ro
gaui. ut discederet a me: et
dixit michi. Sufficit tibi gr͞
cia mea. Nā uirtus in ĩfir
mitate pficit͛. Libenter igit͛
gloriabor in infirmitatib;
meis: ut ĩhabitet in me uir
tus xp̄i. Pter quod placeo
michi in infirmitatib;: in
cõtumelijs. in necessitatib;.
in psecutionib;. in angusti
is pro xp̄o. Cū enī infirmor:
tūc potens sū. Factus sū insi
piens: vos me coegistis. E
go enī a uobis debui cõme
dari. Nichil enī minꝰ fui ab
hijs qui supra modū apl̄i.
Tamen et si nichil sū: signa
tamen apl̄atus mei facta st̄
sup vos. in omī paciencia
signis et pdigijs et uirtutib;.
Quid est enī quod minus
habuistis pre ceteris ecclesijs?
nisi qđ ego ipse nõ grauaui

vos? Donate m͛ hãc iniuriā.
Ecce Capitulū xiii.
tercio hoc paratus
sū uenire ad vos:
et nõ ero grauis vobis. Nõ
enī quero que vr̄a sūt: sed
vos. Nec enī debent filij parē
tibus thesaurizare: sed parē
tes filijs. Ego autē libentissīe
impendā et supimpēdar ipe p
aīabus vr̄is: licet plus vos
diligens minus diligar. Sed
esto. Ego vos nõ grauaui:
sed cū essem astutus dolo vos
cepi. Nūquid per aliquē eor
quos misi ad vos circūueni
vos? Rogaui tytū: et misi
cū illo fratrē. Nūquid tytus
vos circūuenit? Nõne eodē
spiritu ābulauimꝰ? Nonne
hijsdē uestigijs? Olim puta
tis qđ excusemus nos apud
vos? Corā deo in xp̄o loqui
mur. Omīa autē karissimi
pter vr̄am edificationē. Ti
meo enī ne forte cū uenero
nõ quales volo ĩueniā vos.
et ego ĩueniar a vob̄ qualē
me nõ uultis? ne forte cõten

tiones. emulationes. animo
sitates. dissentiones. detractio
nes. susurrationes. inflatio
nes. seditiones sint inter vos:
ne iterū cū venero hūiliet et
me deus apud vos. et lugeā
multos ex hiis qui ante pec
caverūt. et nō egerūt penitē
ciā sup inmundicia et forni
catione. et īpudicicia quā
gesserūt. Ecce tercio hoc veni
o ad vos. In ore duorū vel
triū testiū stabit omne verbū.
Predixi et pdico ut presens
et nūc absens hiis qui ante
peccaverūt. et ceteris omnibz:
qm si venero iterū nō par
cā. An experimentū queritis
eius qui in me loquitr xpc:
Qui in vobis nō infirma
tur: sed potens est in vobis.
Nā et si crucifixus est ex in
firmitate: sed vivit ex virtu
te dei. Nā et nos infirmi su
mus in illo: sed vivimus
cū eo ex virtute dei in vobis
Vosmetipsos temptate. Si
estis in fide: ipsi vos pbate.
An nō cognoscitis vosipsos
quia xpc ihesus in vobis est
nisi forte reprobi estis. Spe
ro autē qd cognoscatis: quia
nos nō sumus reprobi. O
ramus autē deū ut nichil
mali faciatis: nō ut nos
pbati pareamus: sed ut
vos quod bonū est facia
tis. Nos autē ut reprobi si
mus. Nō enī possumus a
liquid adversus veritatē:
sed pro veritate. Gaudemus
enī quādo nos īfirmi sumus:
vos autē potentes estis. Hoc
et oramus vestram cōsumma
tionē. Ideo hec absens scribo:
ut nō presens durius agā
scdm potestatē quā dns
dedit michi. in edificationē
et nō in destructionē. De
cetero fres gaudete. pfecti es
tote: exhortamini. idem sapi
te. Pacē habete: et deus pa
cis et dilectionis erit vobis
cū. Salutate invicē in oscu
lo sancto. Salutant vos
omnes sancti. Gracia dni
nri ihesu xpi et caritas dei et
cōmunicatio sancti spiritus:

sit cum omnibus vobis amen.
Explicit epistola ad corin
thios secunda. Incipit argu
mentum in epistolam ad galatas
Galathe sunt gre
ci. Hii verbum
veritatis pri
mum ab apostolo
acceperunt: sed post discessum
eius temptati sunt a falsis a
postolis: ut in legem et circumci
sionem verterentur. Hos apostolus
revocat ad fidem veritatis: scri
bens eis ab epheso. Explicit
argumentum. Incipit episto
la ad galathas.
Paulus
apostolus
non ab
hominibus
neque per
hominem.
sed per ihesum xpm et deum patrem qui
suscitavit eum a mortuis. et
qui mecum sunt omnes fratres:
ecclesiis galacie. Gracia vo
bis et pax a deo patre et domino
nostro ihesu xpo: qui dedit se
metipsum pro peccatis nostris. ut
eriperet nos de presenti seculo
nequam. secundum voluntatem dei et
patris nostri. cui est gloria in
secula seculorum amen. Mi
ror quod tam cito transferimini
ab eo qui vos vocavit in
graciam xpi. in aliud evange
lium: quod non est aliud nisi
sunt aliqui qui vos contur
bant. et volunt convertere e
vangelium xpi. Sed licet nos
aut angelus de celo evangeli
zet vobis preterquam quod e
vangelizavimus vobis: ana
thema sit. Sicut predixinus:
et nunc iterum dico. Si quis vo
bis evangelizaverit preter id
quod accepistis: anathema
sit. Modo enim hominibus sua
deo aut deo? Aut quero ho
minibus placere? Si adhuc
hominibus placerem: xpi servus
non essem. Notum enim vobis
facio fratres evangelium quod
evangelizatum est a me: quia
non est secundum hominem. Neque
enim ego ab homine accepi il
lud neque didici: sed per reve
lationem ihesu xpi. Audistis

enī cōuersationē meā aliqū
do in iudaismo: qm̄ supra
modū psequebar ecclesiā dei
et expugnabā illā: et pficie
bā in iudaismo sup mul
tos coetaneos meos in gene
re meo: habūdantius emu
lator existens. paternarum
mearū traditionū. Cū aūt
placuit ei qui me segrega
uit de utero matris mee. et
vocauit per gratiā suā. ut
reuelaret filiū suū in me. ut
euāgelizarē illū in gentibꝫ:
cōtinuo nō acquieui carni
et sanguini: neqꝫ veni ihero
solimā ad antecessores me
os aplōs: sed abij in arabi
am. et iterū reuersus sū da
mascū. Deinde post ānos
tres veni iherosolimā vidē
petrū: et mansi apud eum
diebus quindecim. Aliū aūt
apostolorū vidi neminē:
nisi iacobū fratrē dnī. Que
aūt scribo vobis: ecce corā
deo quia nō mentior. Dein
de veni in partes syrie et ci
licie. Eram aūt ignotus fa
cie ecclesijs iudee: que erāt
in xpo. Tantū aūt auditū
habebant: qm̄ qui psequē
batur nos aliqn̄do. nūc eu
angelizat fidē quā aliqū
do expugnabat: et in me
clarificabant deū. Capitlm ij.

Deinde post
ānos quatuordecim:
iterū ascendi ihe
rosolimā cū barnaba as
sūpto et tyto. Ascendi aūt
scdm reuelationē: et cōtuli
cū illis euangeliū quod p
dico in gentibꝫ. Seorsū aūt
hijs qui videbantur aliquid
esse: ne forte in vanū cur
rerē aut cucurrissē. Sed ne
qꝫ tytus qui mecū erat. cū
esset gentilis cōpulsus est
circūcidi: sed ppter subin
troductos falsos fratres q
subintroierūt explorare
libertatē nram quā habe
mus in xpo ihu: ut nos
in seruitutē legis redigerēt.
Quibus neqꝫ ad horā ces
simus subiectioni: ut ve
ritas euāgelij pmaneat

apud vos. Ab hijs aūt qui
videbant᷑ esse aliquid qual'
aliq̄ndo fuerint: nichil mea
interest. Deus psonā hoīs
nō accipit. Michi eīn qui
videbant᷑ esse aliquid: nichil
cōtulerūt. Sed econtra cū
vidissent qđ creditū est m'
euangeliū p̄pucij: sicut petᷓ
circūcisionis. Qui eīn opera
tus est petro in apostolatū
circūcisionis: operatus est
et michi inter gentes. Et cū
cognouissent graciā que da
ta est michi. iacobus et ce
phas et iohānes qui videbā
tur colūpne esse. dextras dede
rūt michi et barnabe socie
tatis: ut nos in gentes. ipi
aūt in circūcisionē: tantū
ut pauperū memores esse
mus. Quod eciā sollicitus
fui hoc ipm facere. Cū autē
venisset cephas anthiochiā.
in facie ei restiti: quia repre
hensibilis erat. Prius eīn q̄
venirent quidā ab iacobo:
cū gentibus edebat. Cū aūt
venissent subtrahebat et se

gregabat se. timens eos q'
ex circūcisione erant: et simu
lationi eius cōsenserūt cete
ri iudei: ita ut barnabas
duceret᷑ ab eis in illā simu
lationē. Sed cū vidissē qđ
nō recte ābularent ad veri
tatē euāgelij: dixi cephe co
rā omībus. Si tu cū iude
us sis gentilit᷑ et nō iudaice
viuis: quomodo gentes co
gis iudaizare? Nos natura
iudei: et nō ex gentibȝ pctōres.
Scientes aūt qđ nō iustifica
tur homo ex operibȝ legis ni
si per fidē ihū xp̄i: et nos in
xp̄o ihū credimus. ut iustifi
cemur ex fide xp̄i. et nō ex ope
ribus legis. Ppter quod ex
operibus legis nō iustifica
bitur omīs caro. Qđ si que
rentes iustificari in xp̄o. in
uenti sumus et ipi pctōres:
nūquid xp̄c pcī minister est?
Absit. Si eīn que destruxi hec
iterū redifico: p̄uaricatorē
me cōstituo. Ego eīn per le
gem legi mortuus sū: ut de
o viuā. Xp̄o cōfixus sū cruci.

Viuo autem iam non ego: viuit
vero in me xpc. Qd autem nunc
viuo in carne in fide viuo fi
lij dei: qui dilexit me et tra
didit semetipsum pro me. Non
abiicio graciam dei. Si enim per
legem iusticia: ergo xpc gra
tis mortuus est. Capitulum iii.

O Insensati galathe
quis vos fascina
uit non credere verita
ti? ante quorum oculos ihs
xpc proscriptus est in vobis
crucifixus? Hoc solum a vo
bis volo discere. Ex operibus
legis spiritum accepistis? an
ex auditu fidei? Sic stulti es
tis: ut cum spiritu ceperitis.
nunc carne consummamini. Tan
ta passi estis sine causa: si
tamen sine causa. Qui er
go tribuit vobis spiritum et
operatur virtutes in vobis?
ex operibus legis an ex au
ditu fidei? Sicut abraham
credidit deo: et reputatum est
illi ad iusticiam. Cognoscite
ergo. quia qui ex fide sunt:
hij sunt filij abrahe. Prouidens
autem scriptura quia ex fide
iustificat gentes deus: prenun
ciauit abrahe. quia benedi
centur in te omnes gentes. Igitur
qui ex fide sunt: benedicentur
cum fideli abraham. Quicumque
enim ex operibus legis sunt: sub
maledicto sunt. Scriptum est
enim. Maledictus omnis qui
non permanserit in omnibus
que scripta sunt in libro legis:
ut faciat ea. Quoniam autem in le
ge nemo iustificatur apud
deum: manifestum est quia iustus
ex fide viuit. Lex autem non est
ex fide: sed qui fecerit ea vi
uet in illis. Xpc nos redemit
de maledicto legis. factus
pro nobis maledictum: quia
scriptum est. maledictus om
nis qui pendet in ligno:
ut in gentibus benediccio a
brahe fieret in xpo ihu: ut
pollicitationem spiritus accipia
mus per fidem. Fratres secundum
hominem dico: tamen hominis
confirmatum testamentum nemo
spernit. aut superordinat.
Abrahe dicte sunt promissiones:

et semĩ eius. Nõ dicit et seminibus quasi in multis: sed quasi in uno et semini tuo qui est xp̄c. Hoc autē dico testamentũ cõfirmatũ a deo: que post quadringētos et triginta ānos facta est lex. nõ irritā facit ad euacuādā p̄missionē. Nā si ex lege hereditas: iam nõ ex p̄missione. Abrahe autē per repromissionē donauit deus. Quid igitur? Lex p̄pter transgressiões posita est. donec ueniret semen cui p̄miserat: ordinata per angelos in manu mediatoris. Mediator autē unius nõ est: deus autē unus est. Lex ergo aduersus p̄missa dei? Absit. Si enī data esset lex que posset uiuificare: uere ex lege esset iusticia. Sed cõclusit scriptura omīa sub pctō: ut p̄missio ex fide ihū xp̄i daretur credentibus. Prius autē q̄ ueniret fides. sub lege custodiebamur: cõclusi in eā fidem que reuelanda erat. Itaqȝ lex pedagogus noster fuit in xp̄o: ut ex fide iustificemur. At ubi uenit fides: iam nõ sumus sub pedagogo. Omnes enī filij dei estis per fidē in xp̄o ihū. Quicumqȝ enī in xp̄o baptizati estis: xp̄m induistis. Nõ est iudeus neqȝ grecus: nõ est seruus neqȝ liber: nõ est masculus neqȝ femina. Omnes enī uos unū estis in xp̄o ihesu. Si autē uos xp̄i: ergo abrahe semen estis. secūdum p̄missionē heredes. Capitulum iiij.

Dico autē. Quanto tēpore heres paruulus est. nichil differt a seruo cū sit dn̄s omnium: sed sub tutoribus et actoribus ē usqȝ ad p̄finitū tempus a patre. Ita et nos cū essemus paruuli: sub elemētis mūdi eramus seruiētes. At ubi uenit plenitudo temporis. misit deus filiū suū factū ex muliere. factū sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret: ut adoptionē filiorū reciperemus. Qm

aūt estis filij: misit deus spi
ritū filij sui in corda vr̄a cla
mantē abba pater. Itaqꝫ iā
nō est seruus: sed filius. Qđ
si filius: et heres per deū. Sed
tūc quidē ignorantes deū: hijs
qui natura nō sūt dij seruie
batis. Nūc aūt cū cognoue
ritis deū ymo cogniti sitis
a deo: quomodo conuertimī
iterū ad infirma et egena e
lementa. quibꝫ denuo serui
re vultis? Dies obseruatis
et menses. et tēpora et ānos.
Timeo vos: ne forte sine cau
sa laborauerī in vobis. Es
tote sicut ego: quia et ego si
cut vos. Fratres. obsecro vos:
nichil me lesistis. Scitis aūt
quia per infirmitatē carnis
euāgelizaui vobis iā pridē:
et temptationē vr̄am in car
ne mea nō spreuistis neqꝫ
respuistis: sed sicut angelū
dei excepistis me. sicut xp̄m
ih̄m. Ubi est ergo beatitudo
vr̄a? Testimoniū enī phibe
o vobis: quia si fieri posset.
oculos vr̄os eruisseris et de
disseris michi. Ergo inimicus
vobis factus sū. verū dicēs
vobis? Emulantur vos non
bene: sed excludē vos volunt.
ut illos emulemī. Bonū aūt
emulamī in bono semp: et
nō tantū cū p̄sens sū apud
vos. Filioli mei quos iterū
parturio: donec formetur xp̄c
in vobis. Vellē aūt esse ap
vos modo et mutare vocem
meā: qm̄ cōfundor in vob.
Dicite michi qui sub lege
vultis esse. legē nō legistis?
Scriptū est enī. qm̄ abrahā
duos filios habuit: unū
de ancilla et unū de libera.
Sed qui de ancilla: scđm car
nē natus est. Qui aūt de li
bera: per repromissionem.
Que sūt per allegoriā dicta.
Hec enī sūt duo testamēta.
Unū quidē in monte syna
in seruitutē generans: que
est agar. Syna enī mons
est in arabia. qui cōiunctus
est ei que nūc est ihr̄lm: et
seruit cū filijs suis. Illa aūt
que sursū est ihr̄lm libera ē.

que est mater nr̄a. Scriptū
est enī. Letare sterilis que nō
paris: erumpe et clama que
nō parturis: quia multi fi
lij deserte. magis q̄ eius que
habet virū. Nos aūt frēs. se
cundū ysaac pmissionis fi
lij sumus. Sed quomō tūc
qui scd̄m carnē natus fue
rat psequebatur eū qui scd̄m
dū spiritū: ita et nūc. Sed
quid dicit scriptura? Eice an
cillā et filiū eius. Nō enī he
res erit filius ancille: cū fili
o libere. Itaq; frēs: nō sum⁹
ancille filij. sed libere. Qua
libtate: xp̄c nos liberauit.

Stare Caplm̄ v
et nolite iterū iu
go seruitutis cōti
neri. Ecce ego paulus dico
vobis: qm̄ si circūcidamini
xp̄c vobis nichil pderit. Testi
ficor aūt rursū oī homī circūci
denti se: qm̄ debitor est vniu
se legis faciende. Euacuati
estis a xp̄o. Qui in lege ius
tificamini: a gratia excidistis.
Nos enī spiritu ex fide spem
iusticie expectamus. Nā in
xp̄o ihū neq; circūcisio aliq̄d
valet neq; p̄putiū: sed fides
que per caritatē operat'. Cur
rebatis bene. Quis vos fas
cinauit veritati nō obedire?
Nemī cōsenseritis. Psuasio
nō est ex eo qui vocauit vos.
Modicū fermentū totam
massā corrūpit. Ego cōfido
de vobis in dn̄o: qđ nichil
aliud sapietis. Qui aūt cō
turbat vos: portabit iudi
ciū quicūq; est ille. Ego aūt
frēs si circūcisionē adhuc p
dico: quid adhuc psecutio
nē patior? Ergo euacuatū
est scandalū crucis. Vtinā
et abscidant': qui vos cōtur
bant. Vos enī in libertatē
vocati estis frēs: tantū ne
libertatē in occasionē detis
carnis: sed per caritatē ser
uite inuicē. Omīs enī lex
in vno sermone impletur.
Diliges pximū tuū sicut
teipm̄. Qđ si inuicē morde
tis et comeditis: videte ne
ab inuicem cōsumamini. Dico

aut. Spiritu ãbulate: et de
sideria carnis nõ pficietis.
Caro enĩ cõcupiscit adũsus
spiritũ: spũs aũt adversus
carnẽ. Hec enĩ sibi inuicẽ ad
uersant: ut nõ quecũq; vul
tis illa faciatis. Qđ si spũ
ducimĩ: nõ estis sub lege.
Manifesta aũt sũt opera cã
nis: que sũt fornicatio. im
mũdicia. luxuria. ydolorũ
seruitus. ueneficia. ĩimicici
e. cõtentiones. emulatiões.
ire. rixe. dissensiones. secte.
ĩuidie. homicidia. ebrieta
tes. cõmessationes. et hijs
similia: que pdico vobis
sicut pdixi: qm qui talia
agũt regnũ dei nõ cõseque
tur. Fructus aũt spũs est:
caritas. gaudiũ. pax. paci
nimitas encia. lõganimitas. bonitas.
benignitas. mansuetudo.
fides. modestia. cõtinencia.
castitas. Adũs huiusmõi nõ
ẽ lex. Q aũt sũt xpi: carnẽ suã
crucifixerũt cũ vicijs et cõcu
piscẽtijs. Si vivim spũ: spũ
et ãbulem. Nõ efficiamĩ ia

nis glẽ cupidi: inuicẽ puocã
tes. inuicẽ ĩuidẽtes. Capl' vi
Fratres et si pocc̃upat
fuerit hõ i aliq̃ delicto:
vos q̃ spũales estis.
huiusmõi ĩstruite ĩ spũ lenitatis.
Cõsiderãs teipm ne et tu tẽpte
ris. Alter alterius onera por
tate: et sic adimplebitis le
gem xpi. Nã si quis existĩat
se aliquid esse cũ nichil sit:
ipe se seducit. Opus autẽ
suũ pbet vnusquisq;: et sic
in semetipõ tantũ gloriam
habebit. et nõ in altero. V
nusquisq; enĩ onus suũ por
tabit. Cõmunicet aũt is q̃
cathezizat verbo: ei qui se
cathezizat in omnibz bonis.
Nolite errare: deus nõ irride
tur. Que enĩ seminauerit ho
mo: hec et metet. Qm qui
seminat in carne sua: de car
ne et metet corruptionẽ. Q
aũt seminat in spiritu: de spi
ritu metet vitã eternã. Bo
nũ aũt facientes: nõ deficia
mus. Tẽpore enĩ suo mete
mus nõ deficientes. Ergo dũ

tempus habemus. operemur bonū ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei. Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. Quicumque enim volūt placere in carne: hii cogūt vos circūcidi. tantū ut crucis xpi persecutionē nō paciantur. Neque enim qui circūciduntur legē custodiūt: sed volunt vos circūcidi. ut in carne vestra glorientur. Michi autem absit gloriari nisi in cruce dñi nrī ihu xpi: per quē michi mūdus crucifixus est et ego mūdo. In xpo enim ihesu. neque circūcisio aliquid valet neque preputiū: sed noua creatura. Et quicumque hanc regulā secuti fuerint: pax sup illos et misericordia et sup israel dei. De cetero nemo michi molestus sit. Ego enim stigmata dñi ihu in corpore meo porto. Gratia dñi nrī ihu xpi cū spiritu vro fratres amē. Explicit epla ad galathas. Incipit argumentū in epistolā ad ephe

Ephesii sunt asiani. Hii accepto verbo veritatis persteterūt in fide. Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere. Explicit argumentū. Incipit epistola beati pauli apli ad ephesios.

Paulus apostolus xpi ihu per voluntatē dei: sanctis omnibus qui sūt ephesi. et fidelibus in xpo ihu. Gratia vobis et pax a deo pre nrō et dño ihu xpo. Benedictus deus et pater dñi nrī ihesu xpi: qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in xpo: sicut elegit nos in ipo ante mūdi cōstitutionē. ut essemus sancti et immaculati in cōspectu eius in caritate. Qui predestinauit nos in adoptionē filiorū per ihm xpm in ipm secundū propo

situm voluntatis sue in laudē
glorie gratie sue. in qua
gratificauit nos in dilecto
filio suo: in quo habem⁹
redemptionē p sanguinē
eius remissionē peccatorū.
sedm diuitias gratie eius
que superhabūdauit in no
bis in omni sapientia et pru
dentia: ut notū faceret no
bis sacramentū voluntatis
sue. sedm bonū placitū ei⁹
quod proposuit in eo in dis
pensatione plenitudinis tē
porū instaurare omnia in
xpo que in celis et que in t
ra sunt in ipso. In quo etiā
sorte vocati sumus predestina
ti sedm propositū eius. qui o
mnia operatur sedm cōsiliū vo
luntatis sue: ut simus in lau
dem glorie eius qui ante spe
rauimus in xpo. In quo
et vos cū audissetis verbū
veritatis euangeliū salutis
vre: in quo et credentes sig
nati estis spu promissionis
sancto. qui est pignus here
ditatis nre in redemptionē
acquisitionis in laudē glorie
ipsius. Propterea et ego audiēs
fidē vram que est in xpo ihu.
et dilectionē in omnes sanctos.
nō cesso gratias agens pro
vobis memoriā vri faciens
in orationibus meis: ut deus
dnī nri ihu xpi. pater glo
rie det vobis spiritū sapientie
et reuelationis in agnitiōe
eius. illuminatos oculos cor
dis vri: ut sciatis que sit
spes vocationis eius. que
diuitie glorie hereditatis ei⁹
in sanctis. et que sit supemi
nens magnitudo virtutis
eius in nos qui credidimus
sedm operationē potentie
virtutis eius. quā operat⁹
est in xpo suscitans illū a
mortuis. et cōstituens ad
dexterā suā in celestibus. sup
omnē principatū et potes
tatē et virtutē et dnationē.
et omne nomen quod nomi
natur nō solū in hoc secu
lo sed etiā in futuro. Et om
nia subiecit sub pedibus ei⁹:
et ipsum dedit caput sup om

ne ecclesiam que est corpus ip
sius et plenitudo eius: qui
omnia in omnibus adimpletur.
Et vos Capitulum ii.
cum essetis mortui
delictis et peccatis
vestris. in quibus aliquando am
bulastis secundum seculum mundi
huius secundum principem potes
tatis aeris huius spiritus. qui
nunc operatur in filios diffiden
cie: in quibus et nos omnes
aliquando conversati sumus
in desideriis carnis nostre. faci
entes voluntatem carnis et
cogitacionum: et eramus na
tura filii ire sicut et ceteri.
Deus autem qui dives est in
misericordia propter nimiam carita
tem suam qua dilexit nos cum
essemus mortui peccatis. convivi
ficavit nos Christo. cuius gratia
estis salvati: et conresuscita
vit et consedere fecit in celestibus
in Christo Ihesu: ut ostenderet in seculis
supervenientibus habundantes
divicias gratie sue in bonitate
super nos in Christo Ihesu. Gratia
enim salvati estis per fidem: et
hoc non ex vobis. Dei enim do
num est: non ex operibus ut ne
quis glorietur. Ipsius enim su
mus factura creati in Christo
Ihesu in operibus bonis: que
preparavit deus ut in illis am
bulemus. Propter quod memo
res estote. quod aliquando vos
gentes eratis in carne. qui di
cimini preputium. ab ea que dici
tur circumcisio in carne manu
facta: quia eratis illo tempo
re sine Christo. alienati a conver
satione Israel. et hospites tes
tamentorum, promissionis spem
non habentes. et sine deo in
hoc mundo. Nunc autem in Christo
Ihesu vos qui aliquando eratis
longe: facti estis prope in san
guine Christi. Ipse enim est pax
nostra qui fecit utraque unum:
et medium parietem macerie
solvens inimicicias in carne
sua. legem mandatorum decre
tis evacuans. ut duos con
dat in semetipso in unum no
vum hominem. faciens pacem.
ut reconciliet ambos in uno
corpore deo. per crucem interfici

inimicitias in semetipso. Et
veniens evangelizavit pacem
vobis qui longe fuistis. et
pacem hiis qui prope: quoniam per
ipsum habemus accessum am
bo in uno spiritu ad patrem.
Ergo iam non estis hospites
et advene: sed estis cives
sanctorum et domestici dei: su
perhedificati super fundamentum
apostolorum et prophetarum. ip
so summo angulari lapide
christo ihesu. In quo omnis edi
ficatio constructa crescit in
templum sanctum in domino. In quo
et vos coedificamini in ha
bitaculum dei in spiritu sancto.

Huius rei Capitulum iii.
gratia ego paulus vinc
tus christi ihesu. pro
vobis gentibus. si tamen au
distis dispensationem gratie
dei que data est michi in vo
bis: quoniam secundum revelationem
notum michi factum est sacra
mentum sicut supra scripsi
in brevi. prout potestis legen
tes intelligere prudentiam meam
in misterio christi: quod aliis ge
nerationibus non est agnitum
filiis hominum. sicuti nunc reve
latum est sanctis apostolis eius et pro
phetis in spiritu. esse gentes
coheredes et concorporales et
comparticipes promissionis eius
in christo ihesu. per evangelium
cuius factus sum minister secundum
donum gratie dei que data est
michi secundum operationem vir
tutis eius. Michi omnium sancto
rum minimo data est gratia hec
in gentibus evangelizare investi
gabiles divitias christi. et il
luminare omnes. que sit dispen
satio sacramenti absconditi
a seculis in deo. qui omnia
creavit: ut innotescat princi
pibus et potestatibus in celes
tibus per ecclesiam multifor
mis sapientie dei. secundum prefi
nitionem seculorum. quam fecit
deus in christo ihesu domino nostro: in
quo habemus fiduciam et
accessum in confidentia per fi
dem eius. Propter quod peto ne
deficiatis in tribulationibus
meis pro vobis: que est glo
ria vestra. Huius rei gratia

flecto genua mea ad patrē
dūi nri ihū xpi. ex quo omīs
paternitas in celis et in t̄ra
nominatur: ut det vobis secū
dū diuicias glorie sue virtu
te corroborari per spiritū e⁹
in interiorē hominē. habita
re xpm̄ per fidē in cordibus
v̄ris. In caritate radicati et
fundati: ut possitis cōprehē
dere cū omnibus sanctis que
sit latitudo et longitudo et
sublimitas et pfundū. Sci
re etiā supeminentē sciētie
caritatē xpi: ut impleamini
in omnē plenitudinē dei.
Ei aūt qui potens est omī
a facere suphabūdant' q̄
petimus aut intelligimus
scdm̄ virtutē que operatur
in nobis: ipi gloria in ec
clesia et in xpo ihū in om
nes generationes seculi secu
lorū amen. Capitulum iiij.

Obsecro itaq3 vos
ego vinctus in do
mino: ut digne
ambuletis vocatione qua
vocati estis. cū omī humi

litate. et mansuetudine: cū
paciencia supportātes in
vicem in caritate. Sollicitati
seruare vnitatē spūs: in vi
culo pacis. Vnū corpus et
vnus spūs: sicut vocati es
tis in vna spe vocationis
v̄re. Vnus dūs. vna fides:
vnū baptisma. Vnus deus
et pater oīm: qui sup om
nes et per omīa et in omī
bus nobis. Vnicuiq3 aūt
nr̄m data est gracia: scdm̄
mensurā donationis xpi.
Propter quod dicit. Ascendēs
in altū. captiuā duxit cap
tiuitatē: dedit dona homi
bus. Qd' aūt ascendit: qd
est nisi quia et descendit p̄
mū in inferiores partes t̄
re? Qui descendit. ipe est
et qui ascendit sup omnes
celos: ut adimpleret omīa.
Et ipe dedit quosdā quidē
apostolos. quosdā aūt p
phetas. alios vero pasto
res et doctores ad cōsumma
tionē sanctorū. in opus
ministerij in edificationē cor

poris christi: donec occurramus
omnes in unitatem fidei et ag-
nitionis filii dei in virum per-
fectum in mensuram etatis pleni-
tudinis christi: ut iam non si-
mus parvuli fluctuantes.
et circumferamur omni vento
doctrine. in nequicia homi-
num. in astucia. ad circumven-
tionem erroris. Veritatem autem
facientes in caritate: cresca-
mus in illo per omnia qui
est caput christus. Ex quo to-
tum corpus compactum et con-
nexum per omnem iuncturam
subministrationis. secundum ope-
rationem uniuscuiusque mem-
bri: augmentum corporis
facit in edificationem sui in
caritate. Hoc igitur dico et
testificor in domino: ut iam
non ambuletis sicut gentes
ambulant in vanitate sen-
sus sui. tenebris obscuratum
habentes intellectum: aliena-
ti a vita dei per ignorantiam
que est in illis. propter ceci-
tatem cordis ipsorum. Qui des-
perantes: semetipsos tradi-

derunt impudicicie in opera-
tionem immundicie omnis in
avaricia. Vos autem non ita
didicistis christum: si tamen illum
audistis et in ipso edocti es-
tis. sicut veritas est in ihesu.
Deponite vos secundum pristi-
nam conversationem veterem
hominem: qui corrumpitur secun-
dum desideria erroris. Reno-
vamini autem spiritu mentis
vestre: et induite novum homi-
nem qui secundum deum creatus est
in iusticia et sanctitate ve-
ritatis. Propter quod depo-
nentes mendacium. loquimini
veritatem unusquisque cum pro-
ximo suo: quoniam sumus invicem
membra. Irascimini: et nolite
peccare. Sol non occidat super
iracundiam vestram. Nolite
locum dare dyabolo. Qui fu-
rabatur: iam non furetur. Ma-
gis autem laboret operando
manibus suis quod bonum
est: ut habeat unde tribu-
at necessitatem patienti. Om-
nis sermo malus ex ore vestro
non procedat: sed si quis bonus

est ad edificationem fidei. ut
det gratiam audientibus. Et no
lite contristare spiritum sanctum dei:
in quo signati estis in die
redemptionis. Omnis ama
ritudo et ira et indignatio et
clamor et blasphemia tol
latur a vobis cum omni ma
licia. Estote autem invicem benig
ni misericordes: donantes in
vicem. sicut et deus in christo do
navit vobis. Capitulum v.
Estote ergo imita
tores dei sicut et
filii karissimi:
et ambulate in dilectione.
sicut et christus dilexit nos. et tra
didit semetipsum pro nobis
oblationem et hostiam deo in
odorem suavitatis. Fornicati
o autem et omnis immundicia
aut avaricia. nec nominetur
in vobis sicut decet sanctos:
aut turpitudo. aut stultiloqui
um. aut scurrilitas que ad
rem non pertinet: sed magis
graciarum actio. Hoc enim
scitote intelligentes: quod om
nis fornicator aut immun
dus. aut avarus quod est
ydolorum servitus. non habet
hereditatem in regno christi et
dei. Nemo vos seducat ina
nibus verbis. Propter hec enim
venit ira dei in filios diffi
dencie. Nolite ergo effici par
ticipes eorum. Eratis enim ali
quando tenebre: nunc autem lux
in domino. Ut filii lucis ambu
late. Fructus enim lucis est:
in omni bonitate et iusticia
et veritate. Probantes quid
sit beneplacitum deo. Et no
lite communicare operibus
infructuosis tenebrarum: ma
gis autem redarguite. Que
enim in occulto fiunt ab ipsis:
turpe est et dicere. Omnia autem
que arguuntur: a lumine ma
nifestantur. Omne enim quod
manifestatur: lumen est. Propter
quod dicit. Surge qui dor
mis. et exurge a mortuis:
et illuminabit tibi christus. Vide
te itaque fratres. quomodo caute
ambuletis: non quasi insi
pientes sed ut sapientes: re
dimentes tempus. quoniam dies

mali sunt. Propterea nolite fieri
imprudentes: sed intelligentes
que sit voluntas dei. Et noli
te inebriari vino in quo est
luxuria: sed implemini spiritu.
loquentes vobismetipsis in
psalmis. et ymnis et canticis
spiritualibus: cantantes et psal
lentes in cordibus vestris domino.
Gracias agentes semper pro
omnibus in nomine domini nostri
ihesu xpi. deo et patri. Sub
iecti invicem in timore xpi.
Mulieres viris suis subdi
te sint sicut domino: quoniam vir
caput est mulieris sicut
xpc caput est ecclesie: ipse
salvator corporis eius. Sed
sicut ecclesia subiecta est xpo:
ita et mulieres viris suis in
omnibus. Viri diligite uxo
res vestras sicut et xpc dilexit
ecclesiam. et seipsum tradidit
pro ea ut illam sanctificaret.
mundans lavacro aque in
verbo vite: ut exhiberet ip
se sibi gloriosam ecclesiam non
habentem maculam neque ru
gam. aut aliquid huiusmo
di: sed ut sit sancta et imma
culata. Ita et viri debent di
ligere uxores suas ut corpo
ra sua. Qui suam uxorem dili
git: seipsum diligit. Nemo
enim umquam carnem suam odio
habuit: sed nutrit et fovet
eam sicut et xpc ecclesiam: quia
membra sumus corporis eius.
de carne eius et de ossibus eius.
Propter hoc relinquet homo
patrem et matrem suam. et adhe
rebit uxori sue: et erunt duo
in carne una. Sacramentum
hoc magnum est. Ego autem
dico. in xpo et in ecclesia.
Verumtamen et vos singu
li unusquisque suam uxorem.
sicut seipsum diligat. Uxor
autem timeat virum suum. vi.

Capitulum

Filii obe
dite parentibus
vestris in domino. Hoc
enim iustum est. Honora pa
trem tuum et matrem quod est
primum mandatum in promis
sione: ut bene sit tibi et
sis longevus super terram. Et
patres nolite ad iracundiam

puocare filios vr̄os: sed edu
cate illos in disciplina et in
correptione dn̄i. Servi obe
dite dn̄is carnalib; cū timo
re et tremore in simplicita
te cordis vr̄i. sicut xp̄o: nō
ad oculū servientes quasi ho
minibus placentes: sed ut ser
vi xp̄i facientes voluntatē
dei ex aīmo. cū bona volun
tate. servientes sicut dn̄o et
nō homib;. Scientes qm̄ v
nusquisq; quodcūq; fecerit
bonū. hoc percipiet a dn̄o:
sive servus sive liber. Et vos
dn̄i eadē facite illis. remittē
tes minas: scientes quia illo
rū et vester dn̄s est in celis:
et psonarū acceptio nō est
apud deū. De cetero frēs con
fortamini in dn̄o: et in poten
cia virtutis eius. Induite vos
armaturā dei: ut possitis sta
re adversus insidias dyabo
li. Quia nō est nobis colluc
tatio adversus carnē et san
guinē: sed adversus princi
pes et potestates. adversus
mundi rectores tenebrarū ha

rū. contra spiritalia nequi
cie in celestibus. Propterea ac
cipite armaturā dei: ut pos
sitis resistere in die malo et
in omnibus pfecti stare. Sta
te ergo succincti lumbos vr̄os
in veritate: et induti loricā
iusticie. et calciati pedes in
pparatione evangelii pacis.
In omnibus sumentes scutū
fidei: in quo possitis omnia
tela nequissimi ignea exti
guere. Et galeā salutis as
sumite: et gladiū spūs qd
est verbū dei. Per omnē o
rationē et obsecrationē. o
rantes omni tempore in spi
ritu. et in ipso vigilantes in
omni instantia et obsecrati
one pro omnibus sanctis et
pro me: ut detur michi sermo
in apertione oris mei. cū fi
ducia notū facere misteriū
evāgelii pro quo legatione
fungor in cathena. ita ut in
ipso audeā, prout oportet me
loqui. Ut autē et vos sciatis
que circa me sunt. quid agā.
omnia nota vobis faciet

carus carissimus frater et fidelis minister in dno: quem misi ad vos in hoc ipsum. ut cognoscatis que circa nos sunt. et consoletur corda vestra. Pax fratribus et caritas cum fide a deo patre et dno ihu xpo. Gratia cum omnibus qui diligunt dnm nrm ihesum xpm in incorruptione amen. Explicit epla ad ephesios. Incipit argumentum in epistolam ad philippenses.

Philippenses sunt macedones. Hii accepto verbo veritatis persteterunt in fide: nec receperunt falsos aplos. Hos aplus collaudat scribens eis a roma de carcere per epafroditum. Explicit argumentum. Incipit epistola ad philippenses.

Paulus et thimotheus servi ihu xpi: omnibus sanctis in xpo ihu qui sunt philippis cum episcopis et dyaconibus. Gratia vobis et pax a deo patre nro et dno ihu xpo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis. cum gaudio deprecationem faciens super communicatione vestram in evangelio xpi a prima die usque nunc: confidens hoc ipsum. quia qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem xpi ihu. Sicut est michi iustum hoc sentire pro omnibus vobis: eo qd habeam vos in corde et in vinculis meis et in defensione et confirmatione evangelii. socios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim michi est deus: quomodo cupiam vos omnes in visceribus ihu xpi. Et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis habundet in scientia. et in omni sensu: ut probetis potiora

ut sitis sinceres et sine offen
sa in diem xpi. repleti fruc
tu iusticie per ihesum xpm in
gloriam et laudem dei. Scire
aut vos volo fratres. quia
ea que circa me sunt. magis
ad profectum venerunt euange
lii: ita ut vincula mea
manifesta fierent in xpo.
in omni pretorio. et in ceteris
omnibus: ut plures e fra
tribus in dno confidentes
in vinculis meis. habun
dantius auderent sine timo
re verbum dei loqui. Quidam
quidem et propter invidiam et
contentionem. quidam aut et
propter bonam voluntatem
xpm predicant: quidam ex ca
ritate. scientes quoniam in defen
sionem euangelii positus
sum. Quidam aut ex contenti
one xpm annunciant non
sincere: existimantes se sus
citare pressuram vinculis me
is. Quid enim? dum omni
modo. sive per occasionem
sive per veritatem xpc annun
cietur: Et in hoc gaudeo:

sed et gaudebo. Scio enim quia
hoc michi proveniet in salu
tem per vestram orationem et
subministrationem spiritus ihesu
xpi: secundum expectationem et
spem meam. quia in nullo
confundar: sed in omni fidu
cia sicut semper et nunc mag
nificabitur xpc in corpore
meo sive per vitam sive per
mortem. Michi enim vivere
xpc est: et mori lucrum. Quod
si vivere in carne hic michi
fructus operis est: et quid
eligam ignoro. Coartor aut
e duobus: desiderium habens
dissolvi et cum xpo esse. mul
to magis melius: permanere
aut in carne necessarium est
propter vos. Et hoc confidens
scio quia manebo et per
manebo omnibus vobis
ad profectum vestrum et gaudium
fidei: ut gratulatio vestra
habundet in xpo ihesu in me.
per meum adventum iterum
ad vos. Tantum digne eu
angelio xpi conversamini:
ut sive cum venero et videro

vos. siue absens audiā de
vobis. quia statis in vno
spiritu vnanimes. collabo-
rantes fidei euangelij: et i
nullo terreamini ab aduer-
sarijs. que est illis causa
pdicionis. vobis aūt salu-
tis. Et hoc a deo: quia vo-
bis donatū est pro xpo nō
solū ut in eū credatis: sed
ut etiā pro illo patiamini.
idem certamē habentes qle
et vidistis in me. et nunc
audistis de me. Caplm ij.

Si qua ergo cōso-
latio in xpo. siqd
solatiū caritatis.
si qua societas spūs. siqua
viscera miserationis: iple-
te gaudiū meū ut idem sa-
piatis. eandē caritatē habē-
tes. vnanimes idipm sen-
cientes. Nichil per cōtentio-
nē neqȝ per inanem gloriā:
sed in hūilitate superiores
sibi inuicē arbitrantes. Nō
que sua sūt singuli cōside-
rantes: sed ea que aliorū.
Hoc enī sentite in vobis:

quod et in xpo ihu. Qui
cū in forma dei esset. nō ra-
pinā arbitratus est esse se
equalē deo: sed semetipm
exinaniuit formā serui ac-
cipiens. in similitudinē ho-
minū factus et habitu in-
uentus ut homo. Humilia-
uit semetipm factus obe-
diens usqȝ ad mortē: mor-
tem aūt crucis. Propter qd
et deus illū exaltauit et do-
nauit illi nomē quod est
sup omne nomen: ut in no-
mine ihu omne genu flectat
celestiū terrestriū et infero-
rū. Et omnis lingua cōfite-
atur: quia dūs ihus xpc
in gloria est dei patris. Ita-
qȝ carissimi mei sicut semp
obedistis nō ut in psencia
mei tantū: sed multo ma-
gis nūc in absencia mea.
cū metu et tremore vrām
salutē operamini. Deus est
enī qui operatur in vobis
et velle et pficere: pro bona
voluntate. Omnia aūt facite
sine murmurationibus et

hesitationibus: ut sitis sine
querela et simplices filij dei.
sine reprehensione. in medio
nationis praue et peruerse.
inter quos lucetis sicut lu-
minaria in mundo. verbum vite
continentes ad gloriam meam
in die xpi: quia non in vacu-
um cucurri neque in vacuum
laboraui. Sed et si immolor
supra sacrificium et obsequium
fidei vestre: gaudeo et congratu-
lor omnibus vobis. Idipsum autem
et vos gaudete: et congratu-
lamini michi. Spero autem in
domino ihesu thimotheum cito me
mittere ad vos: ut et ego
bono animo sim. cognitis
que circa vos sunt. Neminem
enim habeo tam unanimem:
qui sincera affectione pro
vobis sollicitus sit. Omnes
enim sua querunt: non que sunt
xpi ihesu. Experimentum autem
eius cognoscite: quia sicut
patri filius mecum seruiuit in
euangelio. Hunc igitur spe-
ro me mittere ad vos: mox
ut videro que circa me sunt.

Confido autem in domino: quia et
ipse veniam ad vos cito. Ne-
cessarium autem existimaui epa-
froditum fratrem et cooperato-
rem et commilitonem meum. ves-
trum autem apostolum. et ministrum
necessitatis mee mittere ad vos.
quoniam quidem omnes vos deside-
rabat et mestus erat. propterea
quod audieratis illum infirma-
tum. Nam et infirmatus est usque
ad mortem: sed deus misertus
est eius. Non solum autem eius:
verum etiam et mei: ne tristitiam
super tristitiam haberem. Festinan-
tius ergo misi illum: ut viso
eo iterum gaudeatis. et ego
sine tristitia sim. Excipite
itaque illum cum omni gaudio
in domino: et eiusmodi cum om-
ni honore habetote: quoniam
propter opus xpi usque ad mor-
tem accessit: tradens animam su-
am. ut impleret id quod ex
vobis deerat erga meum ob-
sequium. Capitulum tertium.

De cetero fratres mei.
gaudete in domino.
Eadem vobis scribere

michi quidē nō pigrū. vob
aūt necessariū. Uidete ca
nes: videte malos operari
os: videte cōcisionē. Nos e
nī sumus circūcisio qui spi
ritu deo seruim⁹: et gloria
mur in xp̄o ihū. et non in
carne fiduciā habentes: q̄
q̄m ego habeā cōfidenciā
in carne. Siquis alius vi
detur cōfidere in carne: ego
magis circūcisus octaua
die ex genere isrl' de tribu
beniamin. hebreus ex he
breis. scd'm legē phariseus.
scd'm emulationē p̄sequēs
ecclesiā dei. scd'm iusticiā
que in lege est cōuersatus
sine querela. Sed que m̄
fuerūt lucra: hec arbitrat⁹
sū ꝑpter xp̄m detrimēta. Ve
rūptamen existimo om̄ia
detrimentū esse ꝑpter emi
nentē scienciā ihū xp̄i dn̄i
mei: ꝑpt' quē oīa detrimētū
feci et arbitr' ut stercora. ut xp̄m
lucrifaciā. et inueniar ī illo nō ha
bēs meā iusticiā que ex le
ge est. sed illam que ex

fide est xp̄i. que ex deo est iusti
cia in fide. ad cognoscen
dū illū. et virtutē resurrec
tionis eius. et societatem
passionis illius. cōfigura
tū morti eius. si quo modo
occurrā ad resurrectionem
que est ex mortuis: nō q̄d
iam acceperī. aut iā p̄fect⁹
sim. Sequor aūt: si cōpre
hendā in quo et cōprehēsus
sū a xp̄o ihū. Fratres ego
me nō arbitror cōprehen
disse. Vnū aūt que quidē
retro sūt obliuiscens. ad
ea vero que sūt priora exten
dens meipsum: ad destina
tū p̄sequor ad brauiū su
p̄ne vocationis dei in xp̄o
ihū. Quicūq; ergo p̄fecti
sumus: hoc sentiamus.
Et si quid aliter sapitis:
et hoc vobis deus reuela
uit. Verūptamen ad q̄d
peruenim⁹: ut idē sapiamus.
et in eadē p̄maneamus
regula. Imitatores mei
estote fr̄es: et obseruate eos
qui ita ābulant sicut ha

bens formã nr̃am. Multi
eñ ambulant quos sepe
dicebã vobis: nunc aũt et
flens dico inimicos crucis
xpi: quorũ finis interitus. quo-
rũ deus venter est. et gloria
in cõfusione ipsorũ qui ter-
rena sapiunt. Nostra aũt cõ-
uersatio in celis est. Unde eti-
am saluatorẽ expectamus
dñm ihm xpm: qui refor-
mabit corpus humilitatis
nr̃e cõfiguratũ corpori cla-
ritatis sue. sc̃dm operatio-
nẽ qua possit etiã subicere
sibi omnia. Capitulum iiij.

Itaque fr̃es mei caris-
simi et desideratissi-
mi gaudiũ meũ
et corona mea: sic state in
dño carissimi. Euchodiam
rogo et sinthicen deprecor id
ipm sapere in dño. Etiam
rogo et te germane cõpar:
adiuua illas que mecũ la-
borauerũt in euangelio
cũ clemente et ceteris adiu-
toribus meis: quorũ nomina
sũt in libro vite. Gaudete
in dño semp: iterũ dico gau-
dete. Modestia ur̃a nota sit
omnibus hominibus: dñs ppe
est. Nichil solliciti sitis: sed
in omi oratione et obsecra-
tione cũ gratiarũ actione.
petitiones ur̃e innotescant a-
pud deũ. Et pax dei que ex-
superat omnẽ sensũ: custo-
diat corda ur̃a et intelligen-
tias ur̃as. in xpo ihu. De
cetero fr̃es quecũque sũt vera.
quecũque pudica. quecũque
iusta. quecũque sancta. que-
cũque amabilia. quecũque bo-
ne fame. si qua virtus. si qua
laus discipline: hec cogita-
te que et didicistis et accepis-
tis et audistis et vidistis in
me. Hec agite et deus pa-
cis erit vobiscum. Gauisus
sũ aũt in dño vehementer:
quoniam tandẽ aliquando refloru-
istis pro me sentire sicut et
sentiebatis. Occupati aũt
eratis. Nõ quasi ppter penu-
riã dico. Ego eñ didici in
quibus sũ sufficiens esse.
Scio et humiliari: scio et ha-

bundare. Ubique et in omnibus
institutus sum: et saciari et e-
surire et habundare et penu-
riam pati. Omnia possum in
eo qui me confortat. Verum-
tamen benefecistis commu-
nicantes tribulationi mee.
Scitis autem et vos philippen-
ses quod in principio evange-
lii quando profectus sum a mace-
donia nulla michi ecclesia
communicavit in ratione
dati et accepti nisi vos soli:
quia et thessalonicam semel
et bis in usum michi misistis.
Non quia quero datum: sed re-
quiro fructum habundantem in ra-
tione vestra. Habeo autem omnia:
et habundo. Repletus sum ac-
ceptis ab epafrodito. que
misistis in odorem suavitatis
hostiam acceptam et placentem
deo. Deus autem meus impleat
desiderium vestrum secundum divicias
suas in gloria in xpo ihesu.
Deo autem et patri nostro gloria:
in secula seculorum amen.
Salutate omnem sanctum in xpo
ihesu. Salutant vos qui me-
cum sunt fratres. Salutant vos
omnes sancti. maxime autem qui
de cesaris domo sunt. Gratia
domini nostri ihesu xpi cum spiritu vestro
amen. Explicit epistola ad phi-
lippenses. Incipit argumentum
in epistolam ad colocenses.

Colocenses et
hii sicut lao-
dicenses sunt a-
siani: et ipsi
preventi erant a pseudo apo-
stolis: nec ad hos accessit
ipse apostolus: sed et hos per e-
pistolam corrigit. Audierant
enim verbum ab archippo qui
et ministerium in eos accepit.
Ergo apostolus iam ligatus scri-
bit eis ab epheso per tyti-
cum dyaconem. Explicit ar-
gumentum. Incipit epistola beati
pauli apostoli ad colocenses.

Paulus
apostolus
xpi ihesu
per volun-
tatem dei.
et thimo-
theus frater: hiis qui sunt

colos̄sis sanctis et fidelibus
fratribꝫ in xp̄o ihu. Gracia
vobis et pax a deo p̄re nr̄o.
Gracias agimus deo et pa
tri dn̄i nr̄i ihu xp̄i semp̱ p̱
vobis orantes: audientes
fidē vr̄am in xp̄o ihu. et di
lectionē quā habetis ī sc̄
tos omēs ꝓpter spem que
reposita est vobis in celis.
quā audistis in verbo ve
ritatis euangelij. quod p̱
uenit ad vos sicut et in v
niuerso mūdo est et fructi
ficat et crescit. sicut in vo
bis ex ea qua die audistis
et cognouistis graciā dei
in veritate: sicut didicis
tis ab epafra carissimo cō
seruo nr̄o. qui est fidelis p̱
vobis minister xp̄i ihu: qui
etiā manifestauit nobis
dilectionē vr̄am in spiritu.
Ideo et nos ex qua die au
diuimꝰ nō cessamus pro
vobis orantes et postulā
tes. ut impleamini agnitiōe
voluntatis eius in omī sa
piencia et intellectu spiri
tali: ut ambuletis digne
deo. per omnia placentes. in
omī opere bono fructificā
tes. et crescentes in sciencia
dei: in omī virtute cōforta
ti. scd̄m potenciā claritatis
eius in omī paciencia et lō
ganimitate cū gaudio: gra
cias agentes deo p̄ri q̄ dign̄s
nos fecit in partē sortis scō
rū in lumine: qui eripuit
nos de potestate tenebrarū.
et trāstulit in regnū filij di
lectionis sue: in quo habe
mus redemptionē et remis
sionē peccatorū. qui ē yma
go dei inuisibilis primogenitꝰ
oīs creature: quia in ipso
condita sunt vniuersa in cel'
et in terra. visibilia et inui
sibilia: siue throni siue do
minationes siue principa
tus siue potestates. Omnia
per ipm̄ et in ipso creata
sunt: et ipe est ante omēs. et
omnia in ipso cōstant. Et
ipe est caput corporis eccle
sie: qui est principiū pri
mogenitus ex mortuis. ut

sit in omnibus ipse prima-
tum tenens: quia in ipso com-
placuit omnem plenitudinem
inhabitare. et per eum reconci-
liare omnia. in ipsum pacifi-
cans per sanguinem crucis
eius sive que in celis sive que
in terris sunt. Et vos cum esse-
tis aliquando alienati et inimi-
ci sensu in operibus malis:
nunc autem reconciliavit in cor-
pore carnis eius per mortem
exhibere vos sanctos et im-
maculatos et irreprehensibi-
les coram ipso: si tamen per-
manetis in fide fundati. et
stabiles et inmobiles a spe
evangelii quod audistis. quod
predicatum est in universa
creatura que sub celo est: cuius
factus sum ego paulus minister.
qui nunc gaudeo in passioni-
bus pro vobis. et adimpleo
ea que desunt passionum christi
in carne mea pro corpore
eius quod est ecclesia: cuius
factus sum ego minister secundum
dispensationem dei que data
est michi in vobis. ut imple-
am verbum dei. misterium quod
absconditum fuit a seculis et
generationibus: nunc autem
manifestatum est sanctis eius.
quibus voluit deus notas
facere divitias glorie sac-
ramenti huius in gentibus
quod est christus in vobis spes
glorie: quem nos annuncia-
mus corripientes omnem ho-
minem. et docentes omnem ho-
minem in omni sapientia. ut
exhibeamus omnem hominem
perfectum in christo ihesu: in quo et
laboro certando secundum opera-
tionem eius quam operatur
in me in virtute. Capitulum

Volo enim vos .ii.
scire qualem solli-
citudinem habeam
pro vobis et pro his qui
sunt laodicie. et quicumque non
viderunt faciem meam in carne:
ut consolentur corda ipsorum
instructi in caritate et in
omnes divitias plenitudinis
intellectus in agnitionem
misterii dei patris christi ihesu:
in quo sunt omnes thesauri

sapientie et scientie abscō
diti. Hoc autē dico: ut nēo
vos decipiat in sublimita
te sermonū. Nam et si cor
pore absens sū: sed spiritu
vobiscū sum gaudens et
videns ordinē vr̄m. et fir
mamentū eius que in xp̄o
est fidei vestre. Sicut ergo
accepistis xp̄m ih̄m dn̄m
nostrū: in ip̄o ambulate
radicati et superedificati in
ip̄o et cōfirmati fide. sicut
et didicistis habundantes
in illo in graciarū actio
ne. Videte ne quis vos deci
piat per philosophiā et
inanem fallaciā. sc̄dm tra
ditionē hominū. sc̄dm e
lementa mūdi et non secū
dum xp̄m: quia in ip̄o
inhabitat omīs plenitu
do divinitatis corporalit:
et estis in illo repleti qui
est caput omīs principat'
et potestatis: in quo et
circūcisi estis circūcisione
nō manufacta in expoli
atione corporis carnis. sed
in circūcisione xp̄i. cōsepul
ti ei in baptismo: in quo
et resurrexistis per fidem o
perationis dei q' suscitauit
illū a mortuis. Et vos cum
mortui essetis ī delictis et p̄
putio carnis vestre. cōuiui
ficauit cū illo donans vo
bis omīa delicta: delens
quod adversū nos erat cy
rographū decreti quod erat
contrariū nobis: et ip̄m
tulit de medio affigens il
lud cruci: expolians prin
cipatus et potestates tra
duxit confidenter. palam
triūphans illos in semet
ip̄o. Nemo ergo vos iudi
cet in cibo aut in potu.
aut in parte diei festi aut
neomenie. aut sabbato
rū: que sūt umbra futu
rorū. corpus autē xp̄i. Ne
mo vos seducat volens ī
humilitate et religione ā
gelorū que nō vidit am
bulans frustra inflatus
sensu carnis sue: et nō te
nens caput ex quo totū

corpus per nexus et coniunc
tiones subministratum et con
structum crescit in augmen
tum dei. Si mortui estis cum
xpo ab elementis huius
mundi: quid adhuc tamquam
viventes in mundo decerni
tis? Ne tetigeritis neque gus
taveritis neque contrectaveri
tis: que sunt omnia in in
teritum ipso usu secundum precep
ta et doctrinas hominum:
que sunt rationem quidem ha
bentia sapientie in super
stitione et humilitate. et
ad non parcendum corpori:
non in honore aliquo ad
saturitatem carnis. Capitulum iii.

Igitur si con
surrexistis cum xpo:
que sursum sunt que
rite. ubi xpc est in dextera
dei sedens. Que sursum sunt
sapite: non que super terram.
Mortui enim estis: et vita
vestra abscondita est cum
xpo in deo. Cum enim xpc
apparuerit vita vestra: tunc
et vos apparebitis cum ipso
in gloria. Mortificate er
go membra vestra que sunt
super terram: fornicationem
immunditiam libidinem. con
cupiscentiam malam. et ava
ritiam que est ydolorum ser
vitus. Propter que venit ira
dei super filios incredulitatis:
in quibus et vos ambu
lastis aliquando cum vive
retis in illis. Nunc autem de
ponite et vos omnia: iram
indignationem. maliciam.
blasphemiam. turpem sermo
nem de ore vestro. Nolite men
tiri invicem: expoliantes vos
veterem hominem cum actibus
suis: et induentes novum
eum qui renovatur in agni
tionem secundum ymaginem eius
qui creavit eum. Ubi non
est gentilis et iudeus. cir
cumcisio et preputium. barbarus
et scita. servus et liber: sed
omnia et in omnibus xpc. In
duite vos ergo sicut electi
dei sancti et dilecti viscera
misericordie. benignitatem. hu
militatem. modestiam. pacientiam:

supportantes invicē et donā-
tes vobis metipsis. Si quis
adversus aliquē habet que-
relā: sicut et dñs donavit vob.
ita et vos. Sup omnia autem
hec caritatē habete: quod
est vinculū pfectionis. Et
pax xpi exultet in cordib;
vris. in qua et vocati estis
in uno corpore: et grati es-
tote. Verbū xpi habitet in
vobis habūdanter. in omī
sapientia docentes et cōmo-
nentes vosmetipsos: in psal-
mis et ymnis et canticis spi-
ritualib; in gracia cantātes
in cordib; vris deo. Omne
quodcūq; facitis in verbo
aut in opere: omnia in no-
mine dñi ihu xpi facite. gra-
cias agentes deo et patri per
ipm. Mulieres subdite esto-
te viris: sicut oportet in do-
mino. Viri diligite uxores:
et nolite amari esse ad illas.
Filii obedite parentib; per
omnia. Hoc enim placitū est
in dño. Patres nolite ad i-
dignationē provocare filios
vros: ut nō pusillo animo
fiant. Servi obedite per ō-
nia dñis carnalib;: nō ad
oculū servientes quasi hoī-
nibus placentes: sed in sim-
plicitate cordis timentes do-
minū. Quodcūq; facitis ex
animo operamini sicut dño et
nō hominibus: scientes qđ a
dño accipietis retributionē
hereditatis. Dño xpo servi-
te. Qui enim iniuriā facit: re-
cipiet id quod inique gessit.
Et nō est psonarū acceptio
apud deū. Capitulū iiii

Domini quod ius-
tū est et equū ser-
vis pstate: scientes
quia et vos dñm habetis in
celo. Orationi instate: vigi-
lantes in ea in graciarū ac-
tione. Orantes simul et pro
nobis: ut deus aperiat no-
bis ostiū sermonis ad loquē-
dū misteriū xpi: pter qđ
etiā vinctus sū. ut manifes-
tem illud. ita ut oportet
me loqui. In sapientia am-
bulate ad eos qui foris sunt:

tempus redimentes. Ser
mo vester semper in graci
a sale sit conditus: ut sci
atis quomodo oporteat
vos unicuique respondere.
Que circa me sunt omnia
vobis nota faciet ticicus
carissimus frater et fidelis
minister et conservus in
dño: quem misi ad vos
ad hoc ipsum ut cognoscat
que circa vos sunt. et con
soletur corda vestra cū one
simo carissimo et fideli frē
q̄ ē ex vob: q̄ oīa q̄ hic agū
t nota faciet vob. Salutat
vos aristarc' cōcaptiu' me
us: et marcus consobrin'
barnabe. de quo accepistis
mandata: si venerit ad vos.
excipite illū: et ihesus qui di
citur iustus. qui sunt ex cir
cūcisione. Hii soli sūt ad
iutores mei in regno dei:
qui michi fuerunt solaci
o. Salutat vos epafras
qui ex vobis est servus
xpī ihū: semꝑ sollicitus
pro vobis in orationib9.
ut stetis perfecti et pleni
in omni voluntate dei.
Testimonium enim illi
perhibeo qđ habet mul
tum laborem pro vobis
et pro hiis qui sunt lao
dicie et qui ierapoli. Sa
lutat vos lucas medicus
carissimus: et demas. Sa
lutate fratres qui sunt la
odicie: et nimpham. et
que in domo eius est eccle
siam. Et cum lecta fuerit
apud vos epistola: facite
ut et in laodicensium ec
clesia legatur. et ea que
laodicensium est vobis
legatur. Et dicite archippo.
Vide ministerium quod
accepisti in domino: ut
illud impleas. Salutaci
o mea manu pauli. Me
mores estote vinculorum
meorum. Gratia domini
ihesu vobiscum amen.
Explicit epistola ad colen
senses.

Incipit argumentū in epis
tolā ad tessalonicēses p̄imā

Thessalonicen
ses sūt macedo
nes. Hij accep
to verbo verita
tis p̄stiterūt in fide: etiā in
p̄secutione ciuiū suorū. Pre
terea nec receperūt falsos a
postolos nec ea que a falsis
apostolis dicebantur. Hos
apostolus collaudat scribēs
eis ab atheneis: per titicū et
onesimū. Explicit argumē
tum. Incipit epistola ad
tessalonicenses prima.

Paulus
et silua
nus et
thimo
theus:
ecclesie
thessalonicensiū. in deo pa
tre et dn̄o ih̄u xp̄o. Gratia
vobis et pax. Gratias agi
mus deo semp̄ pro omnibꝫ
vobis. memoriā vr̄i facien
tes in orationibꝫ nr̄is sine
intermissione: memores ope
ris fidei vr̄e et laboris et cari
tatis et sustinentie spei dn̄i
nr̄i ih̄u xp̄i. ante deū et pa
trem nr̄m. Scientes fratres
dilecti a deo electionē vr̄am:
quia euangeliū nr̄m non
fuit ad vos in sermone tā
tū. sed et ī virtute et in spiri
tu sancto et in plenitudine
multa: sicut scitis quales
fuerimus in vobis p̄pt̄ vos.
Et vos imitatores nr̄i facti
estis et dn̄i excipientes verbū
in tribulatione multa cum
gaudio spiritus sancti: ita
ut facti sitis forma omnibꝫ
credentibꝫ in macedonia et in
achaia. A vobis enī diffa
matus est sermo dn̄i non
solū in macedonia et achai
a: sed in omnī loco fides vr̄a
que est ad deū p̄fecta est:
ita ut nō sit nobis necesse
quicq̄m loqui. Ipsi enī de
vobis annunciant qualem
introitū habuerimus ad
vos: et quomodo cōuersi
estis ad deū a simulacris s'
uire deo viuo et vero. et ex

pectare filiū eius de celis quē
suscitauit ex mortuis ihm:
qui eripuit nos ab ira ve
ntura. Capitulum ii.
Nam ipi scitis fra
tres introitū nrm
ad vos. quia non inanis
fuit: sed ante passi et con
tumeliis affecti sicut scitis
in philippis. fiduciā habu
imus in deo nro loqui ad
vos euangeliū dei in mul
ta sollicitudine. Exhortati
o enī nra non de errore neqȝ
de inmundicia neqȝ in dolo:
sed sicut pbati sumus a de
o ut crederetur nobis euan
geliū ita loquimur: non
quasi hominibus placentes
sed deo qui pbat corda nra.
Neqȝ enī aliquādo fuimus
in sermone adulationis
sicut scitis: neqȝ in occasio
ne auaricie. deus testis est:
neqȝ querentes ab hominibus
gloriā. neqȝ a vobis neqȝ
ab aliis. cū possemus one
ri vobis esse ut xpi aposto
li: sed facti sumus paruuli
in medio vrm. Tamqȝ si
nutrix foueat filios suos.
ita desiderantes vos cupide.
volebamus tradere vobis
non solū euangeliū dei. sed
etiā animas nostras: quo
niā carissimi nobis facti
estis. Memores enī estis la
boris nri et fatigationis:
nocte et die operantes. ne
quē vrm grauaremus. P
dicauimus in vobis euāge
liū dei. Vos testes estis et de?
quā sancte et iuste et sine q
rela vobis qui credidistis
fuimus: sicut scitis qualit
vnumquemqȝ vrm tamqȝ pa
ter filios suos deprecantes
vos et consolantes testifica
ti sumus. ut ambularetis
digne deo. qui vocauit vos
in suū regnū et gloriā. Ide
o et nos gracias agimus
deo sine intermissione: quā
cū accepissetis a nobis ver
bū auditus dei: accepistis
illud non ut verbū hominū
sed sicut est vere verbū dei.
qui operatur in vobis q

audiuistis. Vos autem imita-
tores facti estis fratres eccle-
siarum dei que sunt in iudea
in christo ihesu: quia eadem pas-
si estis et vos a contribuli-
bus vestris. sicut et ipsi a iude-
is qui et dominum occiderunt
ihesum et prophetas et nos per-
secuti sunt. et deo non placent.
et omnibus hominibus adver-
santur: prohibentes nos gen-
tibus loqui ut salve fiant:
ut impleant peccata sua sem-
per. Pervenit autem ira dei super
illos usque in finem. Nos autem
fratres desolati a vobis ad
tempus. ore. aspectu. non cor-
de. habundantius festinavi-
mus faciem vestram videre
cum multo desiderio: quoniam vo-
luimus venire ad vos. ego
quidem paulus semel et ite-
rum: sed impedivit nos sa-
thanas. Que est enim nostra
spes aut gaudium aut coro-
na glorie? Nonne vos an-
te dominum nostrum ihesum christum estis
in adventu eius? Vos enim
estis gloria nostra et gaudium.

Propter Capitulum iii
quod non sustinentes
amplius pla-
cuit nobis remanere athe-
nis solis: et misimus thi-
motheum fratrem nostrum et mi-
nistrum dei in evangelio christi
ad confirmandos vos et
exhortandos pro fide vestra:
ut nemo moveatur in tri-
bulationibus istis. Ipsi enim
scitis: quod in hoc positi su-
mus. Nam et cum apud vos
essemus predicabamus vo-
bis passuros nos tribula-
tiones: sicut et factum est et
scitis. Propterea et ego ampli-
us non sustinens. misi ad
cognoscendam fidem vestram:
ne forte temptaverit vos
is qui temptat. et inanis
fiat labor vester. Nunc autem
veniente thimotheo ad nos
a vobis et annunciante no-
bis fidem et caritatem vestram. et
quia memoriam nostri habetis
bonam semper desiderantes nos
videre. sicut et nos quoque
vos: ideo consolati sumus

fratres in vobis in omni ne-
cessitate et tribulatione nostra
per vestram fidem: quia nunc
vivimus si vos statis in domino.
Quam enim gratiarum actionem
possumus deo retribuere pro
vobis in omni gaudio quo
gaudemus propter vos ante
deum nostrum: nocte et die habun-
dantius orantes. ut videamus
faciem vestram. et compleamus
ea que desunt fidei vestre? Ipse
autem deus et pater noster et
dominus ihesus dirigat viam nos-
tram ad vos. Vos autem do-
minus multiplicet. et habun-
dare faciat caritatem in invi-
cem et in omnes: quemadmo-
dum et nos in vobis ad con-
firmanda corda vestra sine que-
rela in sanctitate ante deum
et patrem nostrum in adventu
domini nostri ihesu christi cum omnibus
sanctis eius amen. Capitulum

De cetero ergo IIII.
fratres rogamus
vos et obsecramus
in domino ihesu. ut quemadmo-
dum accepistis a nobis quo-
oporteat vos ambulare et
placere deo: sicut et ambula-
tis. ut habundetis magis. Sci-
tis enim que precepta dederim
vobis: per dominum ihesum. Hec
est enim voluntas dei sanctifi-
catio vestra: ut abstineatis
vos a fornicatione. ut sciat
unusquisque vestrum suum vas
possidere in sanctificatione
et honore: non in passione
desiderii sicut et gentes que ig-
norant deum. Et ne quis sup-
grediatur neque circumveniat in
negotio fratrem suum: quoniam vin-
dex est dominus de hiis omnibus.
sicut prediximus vobis et
testificati sumus. Non enim
vocavit nos deus in immun-
diciam: sed in sanctificationem.
Itaque qui hec spernit. non ho-
minem spernit sed deum: qui
etiam dedit spiritum suum sanctum
in vobis. De caritate autem
fraternitatis non necesse ha-
bemus scribere vobis. Ipsi
enim vos a deo didicistis: ut
diligatis invicem. Etenim fa-
citis illud in omnes fratres

in uniuersa macedonia.
Rogamus autē vos fratres
ut habundetis magis: et
operā detis ut quieti sitis. et
ut vestrum negociū agatis. et
operemini manibus vestris sicut
precepimus vobis: et ut ho
neste ambuletis ad eos qui
foris sunt. et nullius aliquid
desideretis. Nolumus autē
vos ignorare fratres de dor
mientibus: ut nō contriste
mini sicut et ceteri qui spem
non habent. Si enim credim⁹
quod ihesus mortuus est et resur
rexit: ita et deus eos qui dor
mierunt per ihesum adducet cū
eo. Hoc enim vobis dicimus
in verbo dñi: quia nos qui
viuim⁹ qui residui sumus.
in aduentu dñi non preue
niemus eos qui dormierunt.
Quoniam ipse dñs in iussu et in
voce archangeli et in tuba
dei descendet de celo: et mortui
qui in xpo sunt resurgent
primi. Deinde nos qui viui
mus qui relinquimur. simul
rapiemur cū illis in nubi
bus obuiā xpo in aera:
et sic semper cū dño erimus.
Itaque consolamini inuicē in
verbis istis. Capitulū v

De temporibus autē
et momentis fra
tres. nō indigetis
ut scribamus vobis. Ipsi
enim diligenter scitis: quia
dies dñi sicut fur in nocte
ita veniet. Cū enim dixerint
pax et securitas: tunc repen
tinus eis superueniet interit⁹
sicut dolor in utero haben
tis: et non effugient. Vos
autē fratres non estis in
tenebris: ut vos dies illa
tamquam fur comprehendat.
Omnes enim vos filii lucis
estis et filii diei. Non estis
noctis neque tenebrarum. Igi
tur nō dormiamus sicut et
ceteri: sed vigilem⁹ et sobrii
simus. Qui enim dormiunt
nocte dormiunt: et qui ebrii
sunt nocte ebrii sunt. Nos au
tem qui diei sumus: indu
ti loricā fidei et caritatis et
galeā spem salutis: quoniam nō

posuit nos deus in iram. sed
in acquisitionem salutis per
dominum nostrum ihesum christum qui
mortuus est pro nobis: ut
sive vigilemus sive dormia
mus simul cum illo vivamus.
Propter quod consolamini in
vicem: et edificate alterutrum
sicut et facitis. Rogamus
autem vos fratres ut noveri
tis eos qui laborant inter
vos et presunt vobis in do
mino. et monent vos. ut
habeatis illos habundan
cius in caritate: propter opus
illorum pacem habete cum eis.
Rogamus autem vos fratres.
corripite inquietos: conso
lamini pusillanimes. susci
pite infirmos: pacientes
estote ad omnes. Videte ne
quis malum pro malo ali
cui reddat: sed semper quod
bonum est sectamini in invicem
et in omnes. Semper gaudete:
sine intermissione orate:
in omnibus gracias agite.
Hec enim est voluntas dei in
christo ihesu: in omnibus vobis.

Spiritum nolite extinguere:
prophecias nolite spernere.
Omnia autem probate: quod
bonum est tenete. Ab omni
specie mala abstinete vos.
Ipse autem deus pacis sancti
ficet vos per omnia: ut in
teger spiritus vester et anima
et corpus sine querela in
adventu domini nostri ihesu christi
servetur. Fidelis est qui vo
cavit vos: qui eciam faciet.
Fratres orate pro nobis.
Salutate fratres omnes in
osculo sancto. Adiuro vos
per dominum: ut legatur epis
tola hec omnibus sanctis
fratribus. Gracia domini nostri
ihesu christi vobiscum amen. Ex
plicit epistola ad thessalonicen
ses prima. Incipit argumentum
in epistolam ad eosdem secundam.

Ad thessaloni
censes secundam
scribit apostolus
epistolam. et
notificat eis de temporibus
novissimis: et de adversa
rii destructione: scribens

hanc eplām ab atheniis per titicū dyaconē et onesimū acolitū. Explicit argumentū. Incipit epistola ad tessalonicenses scd̄a.

Paulus et siluanus et thimotheus: ecclesie thessalonicensiū in deo patre nr̄o et dn̄o ihū xp̄o. Gr̄a vobis et pax a deo pr̄e nr̄o et dn̄o ihū xp̄o. Gracias agere debemus deo semp pro vobis fratres. ita ut dignū est: qm̄ supcrescit fides vr̄a et habundat caritas uniuscuiusqȝ vr̄m in inuicē: ita ut et nosipi in vobis gloriemur in ecclesijs dei pro paciencia vr̄a et fide in omnibȝ psecucionibus vr̄is et tribulacionibȝ quas sustinetis in exemplū iusti iudicij dei: ut digni habeamini in regno dei pro quo et patimi. Si tamē iustū est apud deū retribuere tribulacionē hijs qui vos tribulant: et vobis qui tribulamini requiē nobiscū in reuelacionē dn̄i ihū de celo cū angelis virtutis eius. i flāma ignis dantis vindictā. hijs qui non nouerūt deū: et qui non obediūt euangelio dn̄i nr̄i ihū xp̄i. Qui penas dabūt in interitu eternas a facie dn̄i et a gloria virtutis eius. cū venerit glorificari in sanctis suis. et admirabilis fieri in omnibȝ qui crediderūt: quia creditū est testimoniū nr̄m super vos in die illo: in quo eciā oramus semp pro vobis ut dignet vos vocacōe sua deus nr̄. et ipleat omnē voluntatē bonitatis. et opus fidei in virtute: ut clarificet nomē dn̄i nr̄i ihū xp̄i in vobis et vos i illo scd̄m gr̄am dei nr̄i et dn̄i nr̄i ihū xp̄i.

Rogamus Capl'm ij.

autē vos fratres per aduentū dn̄i

nostri ihesu christi et nostre congrega-
tionis in ipsum: ut non ci-
to moveamini a vestro sensu.
neque terreamini. neque per spi-
ritum. neque per sermonem. neque
per epistolam tamquam per
nos missam. quasi instet
dies domini. Ne quis vos se-
ducat ullo modo. Quoniam ni-
si venerit discessio primum
et revelatus fuerit homo
peccati filius perditionis. qui
adversatur et extollitur super
omne quod dicitur deus aut
quod colitur: ita ut in tem-
plo dei sedeat. ostendens se
tamquam sit deus. Non retine-
tis quod cum adhuc essem a-
pud vos hec dicebam vobis?
Et nunc quid detineat scitis:
ut reveletur in suo tempore.
Nam misterium iam opera-
tur iniquitatis: tantum ut
qui tenet nunc teneat. donec
de medio fiat. Et tunc reve-
labitur ille iniquus: quem
dominus ihesus interficiet spiritu
oris sui. et destruet illustratio-
ne adventus sui: eum cuius est ad-
ventus secundum operationem sa-
thane in omni virtute et sig-
nis et prodigiis mendacibus.
et in omni seductione iniqui-
tatis. hiis qui pereunt: eo quod
caritatem veritatis non recepe-
runt ut salvi fierent. Ideo
mittet illis operationem erroris.
ut credant mendacio: ut iu-
dicentur omnes qui non cre-
diderunt veritati. sed consen-
serunt iniquitati. Nos autem
debemus gratias agere deo
semper pro vobis fratres di-
lecti a deo. quod elegerit nos de-
us primicias in salutem in
sanctificatione spiritus et
fide veritatis: in qua et vo-
cavit vos per evangelium
nostrum in acquisitionem glorie
domini nostri ihesu christi. Itaque fratres
state et tenete traditiones
quas didicistis: sive per ser-
monem sive per epistolam nos-
tram. Ipse autem dominus noster ihesus
christus et deus pater noster qui
dilexit nos. et dedit conso-
lationem eternam et spem bonam
in gratia: exhortetur corda

vr̃a et confirmet in omni ope
et sermone bono. Caplm iij.
De cetero fratres o
rate pro nobis. ut
sermo dei currat
et clarificetur sicut et apud
vos: et ut liberemur ab im
portunis et malis homib;.
Non enim omnium est fides. Fidelis
autẽ dñs est: qui confirma
bit vos et custodiet a malo.
Confidim⁹ autẽ fratres de
vobis in dño: quoniam quecumq;
precepim⁹ et facitis et facie
tis. Dñs autẽ dirigat corda
vr̃a: in caritate dei et paciẽ
cia xp̃i. Denunciamus autẽ
vobis fratres in nomine dñi
nr̃i ihũ xp̃i: ut subtrahatis
vos ab omni fratre ambulã
te inordinate. et nõ sedm̃ t̃
dicionẽ quã acceperunt a no
bis. Ipsi enim scitis quemadmo
dũ oporteat imitari nos.
Quoniam non inquieti fuimus
inter vos. neq; gratis panẽ
manducauim⁹ ab aliquo:
sed in labore et fatigacionẽ
nocte et die operantes. ne
quẽ vr̃m grauaremus. Non
quasi non habuerimus
potestatẽ: sed ut nosmet ip
sos formã daremus vobis
ad imitandũ nos. Nam et
cum essemus apud vos hoc
denunciabamus vobis: quoniam
si quis non vult operari
nec manducet. Audiuim⁹
enim inter vos quosdã am
bulare inquiete: nichil o
perantes. sed curiose agen
tes. Hiis autẽ qui eiusmo
di sunt denunciamus et obse
cramus in dño ihũ xp̃o:
ut cum silencio operantes.
suum panẽ manducent. Vos
autẽ fratres nolite deficere
benefacientes. Quod si quis
non obedierit verbo nr̃o
per epistolã hanc notate:
et non commisceamini cum illo
ut confundatur. Et nolite quasi
inimicum existimare: sed corri
pite ut fratrẽ. Ipse autem dñs
pacis det vobis pacẽ sempi
ternã in omni loco. Dñs cum om
nibus vobis. Salutatio me
a manu pauli: quod est

signum in omni epistola: ita
scribo. Gratia domini nostri ihesu
xpisti cum omnibus vobis a
men. Explicit epistola ad thes
salonicenses secunda. Incipit
argumentum in epistolam
ad thimotheum primam.

Thimotheum in
struit et docet
de ordinatione
episcopatus
et dyaconii et omnis ecclesias
tice discipline: scribens ab
urbe roma. Explicit argu
mentum. Incipit epistola ad
thimotheum prima.

Paulus
apostolus
xpisti ihesu
secundum im
perium
dei salua
toris nostri et xpisti ihesu spei nostre:
thimotheo dilecto filio in fi
de. Gratia misericordia et pax a
deo patre et xpisto ihesu domino nostro.
Sicut rogavi te ut remane
res ephesi cum irem in mace
doniam. ut denuntiares quibus
dam ne aliter docerent neque in
tenderent fabulis et genealo
giis interminatis: que questi
ones prestant magis quam edifi
cationem dei que est in fide. Fi
nis autem precepti est caritas
de corde puro et conscientia bo
na et fide non ficta. A quibus
quidam aberrantes conversi sunt
in vaniloquium. volentes es
se legis doctores: non intelligen
tes neque que loquuntur neque
de quibus affirmant. Scimus
autem quia bona est lex. si quis
ea legitime utatur: sciens hoc
quia iusto non est lex posi
ta. sed iniustis et non subdi
tis. impiis et peccatoribus sce
leratis. et contaminatis. pa
tricidis et matricidis homi
cidis. fornicariis. masculorum
concubitoribus. plagiariis. men
dacibus. periuris: et si quid
aliud sane doctrine adver
satur. que est secundum evan
gelium glorie beati dei. quod
creditum est michi. Gratias
ago ei qui me confortavit
xpisto ihesu domino nostro: quia fide

lem me existimauit ponens
in ministerio. qui prius fui blas
phemus et persecutor et contu
meliosus: sed misericordiã
dei cõsecutus sum. quia igno
rans feci in incredulitate. Su
perabundauit autẽ gratia
dñi nr̃i ihũ xpi. cũ fide et di
lectione que est in xpo ihesu.
Fidelis sermo et omĩ acceptio
ne dignus: quia xpc ihs ve
nit in hũc mundũ peccato
res saluos facere: quorũ pri
mus ego sum. Sed ideo mi
sericordiã consecutus sũ: ut
in me primo ostenderet xpc
ihs omnẽ patientiã. ad in
formationẽ eorũ qui creditu
ri sũt illi in vitã eternã. Re
gi autẽ seculorũ immortali.
inuisibili. soli deo: honor et
gloria in secula seculorũ a
men. Hoc preceptũ cõmendo
tibi fili thimothee. secundũ pre
cedentes in te prophetias: ut mi
lites in illis bonã militiã.
habens fidem et bonã consci
entiã. quã quidã repellẽtes
circa fidem naufragauerũt:
ex quibus est hymeneus et alex
ander: quos tradidi sathanẽ
ut discant nõ blasphemare.

Obsecro Capitulũ ij.

Obsecro igitur primo om
nium fieri obse
crationes. orationes. postu
lationẽs. gratiarũ actiones.
pro omnibus hominibus. pro
regibus et omnibus qui in
sublimitate sũt constituti:
ut quietã et tranquillã vi
tam agamus in omĩ pieta
te et castitate. Hoc enĩ bo
nũ est et acceptũ corã salua
tore nr̃o deo: qui omnẽs ho
mĩes vult saluos fieri et ad
agnitionẽ veritatis venire.
Unus enĩ deus: unus et me
diator dei et hoĩm homo
xpc ihs: qui dedit redemptio
nem semetipsum pro omnibus.
testimonium temporibus suis.
in quo positus sũ ego pre
dicator et apostolus. Verita
tem dico nõ mentior: doctor
gentiũ in fide et veritate. Uo
lo ergo viros orare in omĩ
loco: leuantes puras manus

sine ira et disceptatione. Si
militer et mulieres in habi
tu ornato: cum verecundia
et sobrietate ornantes se. non
in tortis crinibus. aut au
ro aut margaritis. vel ve
ste preciosa: sed quod decet mu
lieres promittentes pietatem
per opera bona. Mulier in
silentio discat cum omni sub
iectione. Docere autem mu
lieri non permitto. neque domina
ri in virum: sed esse in silentio.
Adam enim primus formatus
est: deinde eva. Et adam non
est seductus: mulier autem
seducta in prevaricatione fu
it. Saluabitur autem per filio
rum generationem: si permanse
rit in fide et dilectione et sancti
ficatione cum sobrietate.

Fidelis Capitulum iii.
sermo. Siquis e
piscopatum deside
rat: bonum opus desiderat.
Oportet ergo episcopum irre
prehensibilem esse: unius ux
oris virum. sobrium prudentem.
ornatum. pudicum. hospitalem.
doctorem. non vinolentum. non
percussorem. sed modestum: non
litigiosum. non cupidum. sue do
mui bene prepositum. filios ha
bentem subditos cum omni cas
titate. Siquis autem domui
sue preesse nescit: quomodo
ecclesie dei diligentiam habe
bit? Non neophitum: ne in
superbiam elatus in iudicium
incidat dyaboli. Oportet
autem illum testimonium habere
bonum ab hiis qui foris sunt:
ut non in opprobrium incidat
et laqueum dyaboli. Dyaco
nos similiter pudicos. non
bilingues. non multo vino
deditos. non turpe lucrum se
ctantes: habentes misterium
fidei in conscientia pura. Et
hii autem probentur primum: et
sic ministrent. nullum crimen
habentes. Mulieres similiter
pudicas: non detrahentes. so
brias. fideles in omnibus. Dy
acones sint unius uxoris
viri: qui filiis suis bene pre
sint et suis domibus. Qui enim
bene ministraverint: gradum

sibi bonū acquirent. et mul-
tam fiduciā in fide que est
in xpo ihū. Hec tibi scribo:
sperans me venire ad te cito.
Si autē tardavero. ut scias
quomodo oporteat te in do-
mo dei cōversari: que est eccla
dei vivi. columpna et firma-
mentū veritatis. Et mani-
feste magnū est pietatis sac-
ramentū. quod manifestatū
est in carne iustificatū est in
spiritu: apparuit angelis.
predicatū est gentibꝫ. creditū
est in mundo: assumptū est
in gloria. Capitulū iiii.
Spiritus autē mani-
feste dicit: quia in
novissimis tempo-
ribꝫ discedent quidā a fide. at-
tendentes spiritibꝫ erroris et
doctrinis demoniorū. in ypo-
crisi loquentiū mendaciū. et
cauteriatā habētes suā ꝯscie-
ciā. ꝓhibentiū nubere. absti-
nere a cibis quos deus creavit
ad percipiendū cū graciarū
actione fidelibꝫ. et hiis qui no-
verūt veritatē: quia omnis
creatura dei bona: et nichil
reiciendū. quod cū graciarū
actione percipitur. Sanctifi-
catur enim per verbū dei et
oracionē. Hec ꝓponens fra-
tribꝫ bonus eris minister xpi
ihū: enutritus verbis fidei et
bone doctrine quā assecutus
es. Ineptas autē et aniles fa-
bulas devita: exerce autē teip-
sū ad pietatē. Nā corporal' ex-
ercitacio ad modicū val' ē. Pie-
tas aūt ad oīa val' ē: ꝓmissi-
onē habēs vite q nūc ē et fu-
ture. Fidel' sermo et omni accep-
cione dignꝰ. In hoc enī laboram'
et maledicimur: quia spe-
ramus in deū vivū qui est
salvator oīm hoīm. maxīe
fideliū. Precipe hec et doce. Ne-
mo adolescenciā tuā contēp-
nat: sed exemplū esto fideliū.
in verbo. in cōversacione. in
caritate. in fide. in castitate.
Dū venio: attende lectioni
exhortacioni. doctrine. Noli
negligere graciā que in te ē:
que data est tibi per ꝓphetiā
cū imposicione manuum

presbiteri. Hec meditare. in
hys esto: ut profectus tuus
manifestus sit omnibus. At
tende tibi et doctrine: insta
in illis. Hoc enim faciens: et te
ipsum saluum facies. et eos qui
te audiunt. Seniorem ne in
crepaueris: sed obsecra ut
patrem. Iuuenes ut fratres.
anus ut matres: iuuencu
las ut sorores in omni castitate.

Viduas Capitulum v
honora que vere
vidue sunt. Si qua
autem vidua filios aut ne
potes habet: discat primum
domum suam regere. et mutuam
vicem reddere parentibus. Hoc
enim acceptum est coram deo. Que
autem vere vidua est et deso
lata. speret deum: et instet
obsecrationibus et orationi
bus nocte ac die. Nam que
in delicys est viuens: mortu
a est. Et hoc precipe ut irre
prehensibiles sint. Si quis
autem suorum et maxime domes
ticorum curam non habet: fidem
negauit. et est infideli deterior.

Vidua eligatur non minus
sexaginta annorum. que fue
rit unius viri vxor. in ope
ribus bonis testimonium ha
bens: si filios educauit. si
hospicio recepit. si sanctorum
pedes lauit. si tribulationem
patientibus subministrauit: si
omne opus bonum subsecuta
est. Adolescentiores autem vi
duas deuita. Cum enim luxuri
ate fuerint. in christo nubere
volunt: habentes dampnatio
nem. quia primam fidem irritam
fecerunt. Simul autem et ocio
se discunt circuire domos: non
solum ociose. sed et verbose et
curiose. loquentes que non
oportet. Volo ergo iuniores
nubere et filios procreare. ma
tresfamilias esse: nullam occa
sionem dare aduersario male
dicti gratia. Iam enim quedam
conuerse sunt retro sathanam.
Si quis fidelis vel si qua fide
lis habet viduas. subminis
tret illis. et non grauetur
ecclesia: ut hys que vere vi
due sunt sufficiat. Qui bene

presunt presbiteri. duplici honore digni habeantur: maxime qui laborant in verbo et doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os bovi trituranti. Et dignus est operarius mercede sua. Adversus presbiterum accusationem noli recipere: nisi sub duobus aut tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue: ut et ceteri timorem habeant. Testor coram deo et xpo ihu et electis angelis ut hec custodias: et sine preiudicio nichil faciens in aliam partem declinando. Manus cito nemini imposueris: neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum castum custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino utere. propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium: quorundam autem et subsequuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt.

Quicumque Capitulum vi.

sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur: ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos non contempnant. quia fratres sunt: sed magis serviant quia fideles sunt et dilecti. quia beneficij participes sunt. Hec doce et exhortare. Siquis aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri ihu xpi et ei qui secundum pietatem est doctrine. superbus nichil sciens. sed languens circa questiones et pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidie. contentiones. blasphemie. suspitiones male. conflictiones hominum mente corruptorum. et qui veritate privati sunt. existimantium questum esse pietatem. Est autem questus magnus pietas cum sufficientia. Nichil enim intulimus in hunc mundum:

haut dubiu quia nec auf-
re quid possum⁹. Habētes
autē alimenta et quibȝ tega
mur: hys contenti simus.
Nam qui volūt divites fie-
ri. incidūt in temptationē
et in laqueū dyaboli. et de-
sideria multa et inutilia et
nociua: que mergūt homi-
nes in interitū et pdicionē.
Radix enī oīm malorū est
cupiditas. Quā quidā ap-
petentes errauerūt a fide: et
inseruerūt se doloribȝ multis.
Tu autē o homo dei hec fu-
ge. Sectare vero iusticiā. pi-
etatē. fidem. caritatē. pacien-
ciā. mansuetudinē. Certa
bonū certamen fidei. Appre-
hende vitā eternā: in qua
vocatus es. et confessus bo-
nam confessionē corā mul-
tis testibȝ. Precipio tibi co-
rā deo qui viuificat omīa.
et xpo ihu qui testimoniū
reddidit sub poncio pyla-
to bonā confessionē: ut ser-
ues mandatū sine macula
irreprehensibile. usqȝ in ad-
uentū dūi nrī ihu xpi: quē
suis temporibȝ ostendet bea-
tus et solus potens rex regū
et dn̄s dn̄antiū: qui solus
habet inmortalitatē. et lucē
habitat inaccessibilē: quē
nullus hoīm vidit. sed nec
videre potest: cui honor et im-
periū sempiternū amen. Di-
uitibȝ huius seculi precipe
non sublime sapere. neqȝ spe-
rare in incerto diuiciarū:
sed in deo viuo qui pstet no-
bis omīa habunde ad fruē-
dū: bene agere. divites fieri
in operibȝ bonis. facile tri-
buere. cōmunicare. thesauri-
zare sibi fundamentū bonū
in futurū. ut apphendant
verā vitā. O thimothee de-
positū custodi: deuitans
pphanas vocū nouitates
et oppositiones falsi nomīs
sciencie: quā quidā pmit-
tentes circa fidē excidērūt. Gr-
cia tecū amen. Explicit e-
pistola ad thimotheū p̄-
ma. Incipit argumentū
in eplam ad eundē secundā.

Item thimotheo scri
bit de exhortatione
martirij et omnis
regule veritatis. et
quid futurum sit temporibus
nouissimis. et de sua passio
ne: scribens ei ab urbe roma.
Explicit argumentum. Inci
pit epistola ad thimotheum secunda.

Paulus
aposto
lus xpi
ihu per
volunta
tem dei
secundum promissionem vite que
est in xpo ihu: thimotheo
carissimo filio. Gracia mi
sericordia et pax a deo pa
tre et xpo ihu dno nro. G
racias ago deo cui seruio a pro
genitoribus in conscientia pu
ra quod sine intermissione
habeam tui memoriam in ora
tionibus meis. nocte ac die.
desiderans te videre memor
lacrimarum tuarum. ut gau
dio implear recordationem
accipiens eius fidei que est
in te non ficta: que et ha
bitauit primum in auia tua
loyde. et matre tua eunice:
certus sum autem quod et in te.
Propter quam causam admoneo
te: ut resuscites graciam dei que
est in te per impositionem
manuum mearum. Non enim
dedit nobis deus spiritum timo
ris: sed virtutis et dilectio
nis et sobrietatis. Noli ita
que erubescere testimonium dni
nri neque me vinctum eius: sed
collabora euangelio secundum
virtutem dei. qui liberauit
nos et vocauit vocatione
sua sancta. non secundum opera
nra. sed secundum propositum suum
et graciam que data est nobis
in xpo ihu ante tempora se
cularia: manifestata est autem
nunc per illuminationem sal
uatoris nri ihu xpi: qui
destruxit quidem mortem. illu
minauit autem vitam et incor
ruptionem per euangelium.
in quo positus sum ego predi
cator et apostolus et ma
gister gentium: ob quam cau

ssim etiā hec patior. sed nō
confundor. Scio enī cui credi
di et certus sū: quia potēs
est depositū meū servare in
illū diem. Formā habens
sanorū verborū que a me
audisti in fide et dilectione
in xpo ihū: bonū depositū
custodi per spiritū sanctū
qui habitat in nobis. Scis
hoc qd aversi sūt a me om
nes qui in asia sūt: ex qui
bus est phigelus et hermo
genes. Det misericordiā do
minus honesyphori domui:
quia sepe me refrigeravit
et catenā meā non erubuit:
sed cū romā venisset sollici
te me quesivit et invenit.
Det illi dñs invenire mise
ricordiā a dño in illa die.
Et quāta ephesi ministravit:
tu melius nosti. Capl'm ij

Tu ergo fili mi con
fortare in gracia
que est in xpo ihe
su: et que audisti a me p
multos testes. hec cōmenda
fidelibȝ hominibȝ qui ydonei
erunt et alios docere. Labora
sicut bonus miles xpi ihū.
Nemo militans deo impli
cat se negociis secularibȝ: ut
ei placeat cui se pbavit. Nā
et qui certat in agone: non
coronatur nisi qui legitime
certaverit. Laborantē agrico
lam. oportet primū de fruc
tibȝ percipere. Intellige que
dico. Dabit enī tibi dñs in
omnibȝ intellectū. Memor esto
dñm ihm xpm resurrexisse
a mortuis. ex semine david
scd'm evangeliū meū. in quo
laboro usqȝ ad vincula quasi
si male operans: sed verbū
dei non est alligatū. Ideo ō
nia sustineo propter electos:
ut et ipsi salutē consequātur
que est in xpo ihū cū glori
a celesti. Fidelis sermo. Nam
si cōmortui sum⁹: et convi
vemus. Si sustinem⁹: et
cōregnabim⁹. Si negavē
mus: et ille negabit nos.
Si non credimus. ille fidel'
pmanet: negare seipm nō
potest. Hec cōmoneo testifi

tans coram deo. Noli verbis
contendere: nichil utile est. ni
si ad subversionem audienti
um. Sollicite cura teipsum pro
babilem exhibere deo: operari
um inconfusibilem. recte tracta
tem verbum veritatis. Propha
na autem et vaniloquia de
vita. Multum enim proficiunt ad
impietatem: et sermo eorum ut can
cer serpit. Ex quibus est ymme
neus et philetus. qui a veri
tate exciderunt dicentes. resur
rectionem iam factam: et subver
tunt quorundam fidem. Sed fir
mum fundamentum dei stat: ha
bens signaculum hoc. Cogno
vit dominus qui sunt eius: et dis
cedat ab iniquitate omnis qui
nominat nomen domini. In mag
na autem domo non solum sunt
vasa aurea et argentea: sed
et lignea et fictilia. Et quedam
quidem in honorem: quedam autem in
contumeliam. Siquis ergo
emundaverit se ab istis. erit
vas in honorem sanctificatum
et utile domino. ad omne opus
bonum paratum. Iuvenilia autem
desideria fuge. Sectare vero
iusticiam. fidem. caritatem. pacem:
cum hiis qui invocant dominum
de corde puro. Stultas autem
et sine disciplina questiones
devita: sciens quia generant
lites. Servum autem domini non
oportet litigare: sed man
suetum esse ad omnes. docibilem.
pacientem. cum modestia corripi
entem eos qui resistunt verita
ti: nequando det illis deus pe
nitentiam ad cognoscendam
veritatem. et resipiscant a dy
aboli laqueis a quo capti
tenentur ad ipsius voluntatem.

Hoc autem Capitulum iii.
scito quod in novissi
mis diebus instabunt
tempora periculosa: et erunt ho
mines seipsos amantes. cu
pidi. elati. superbi. blasphemi.
parentibus inobedientes. in
grati. scelesti. sine affectione.
sine pace. criminatores. in
continentes. immites. sine be
nignitate. proditores. pro
terui. tumidi. voluptatum a
matores magis quam dei: ha

ventes speciē quidē pietatis.
virtutē autē eius abnegā
tes. Et hos devita. Ex hys
eñ sūt qui penetrant do
mos et captivas ducunt
mulierculas oneratas pec
catis: que ducūtur varys
desiderys: semp discentes et
nūqȝ ad sciencīā veritatis
pervenientes. Quēadmodū
āt iānes et mambres resti
terūt moysi: ita et hy resi
stūt et veritati. Homines cor
rupti mente reprobi circa
fidem: sed ultra nō pficient.
Insipiencia eñ eorū mani
festa erit omīby: sicut et il
lorū fuit. Tu autē assecut'
es meā doctrinā. institutio
nē. ppositū. fidē. longanimi
tatē. dilectionē. paciencīā.
psecutiones. passiones. q̄
lia michi facta sūt antio
chie. yconio. listris: q̄les
psecutiones sustinui: et ex
omiby me eripuit dn̄s. Et
omēs qui volūt pie vivē
in xpo ihu: psecutionē pa
cientur. Mali autē hoīes

et seductores pficient in pe
ius: errantes et in errorem
mittentes. Tu vero pmane
in hys que didicisti et cre
dita sūt tibi: sciens a quo
didiceris. et quia ab infā
cia sacras litteras nosti. q̄
te possūt instruere ad salu
tem per fidē que est in xpo
ihu. Omīs scriptura divi
nitus inspirata. utilis est
ad docendū. ad arguendū.
ad corripiendū. ad erudiē
dū in iusticia: ut pfectus
sit homo dei. ad omē opus
bonum. Capitulū qrtū.

Testificor corā deo
et xpo ihu qui iu
dicaturus ē vivos
ac mortuos. et adventū
ipsius et regnū eius: predi
ca verbū. insta oportune
importune. Argue. obsec̄.
increpa: in omī paciencia.
et doctrina. Erit eñ tēpus
cū sanā doctrinā non sus
tinebūt: sed ad sua desideri
a coacervabūt sibi magis
tros prurientes auriby. Et a

veritate quidē auditū auer
tent: ad fabulas autē con
uertent. Tu vero vigila: in
omnib; labora. Opus fac
euangeliste: ministeriū tuum
imple: sobrius esto. Ego enī
iā delibor: et tēpus resolutio
nis mee instat. Bonū certa
men certaui: cursū consum
maui: fidē seruaui. In reliq
reposita est michi corona
iusticie: quā reddet michi do
minus in illa die iustus iu
dex. Non solū autē michi:
sed et hijs qui diligūt aduē
tum eius. Festina venire ad
me cito. Demas enī me dere
liquit. diligens hoc seculū:
et abijt thessalonicā. cresces
in galaciā. titus in dalma
ciā. Lucas est mecū solus.
Marcū assume: et adduc
tecū. Est enī michi utilis in
ministeriū. Titicū autē misi
ephesū. Penulā quā reliq
troade apud carpū. veniēs
affer tecū. et libros: maxiē
autē membranas. Alexan
der erarius multa mala mi

ostendit. Reddet illi dñs secū
dū opera eius. Quē et tu de
uita. Valde enī restitit verbis
nr̄is. In prima mea defensio
ne nemo michi affuit: sed
omēs me dereliquerūt. Non
illis imputetur. Dñs enī m
astitit. et confortauit me
ut per me p̄dicatio impleat:
et audiāt omēs gentes: et li
beratus sū de ore leonis. Libe
rauit me deus ab omī opere
malo: et saluū faciet in reg
nū suū celeste: cui gloria in
secula seculorū amen. Salu
ta priscā et aquilā: et hone
siphori domū. Erastus re
mansit corinthi: trofimū
autem reliqui infirmum
mileti. Festina ante hyemē
venire. Salutat te eubolus
et pudens. et linus. et clau
dia: et fratres omnes. Do
minus ihesus xp̄c cum spi
ritu tuo: gracia nobiscum
amen. Explicit epistola
ad thimotheū secūda. Inci
pit argumentū in episto
lam ad titum.

Titum commonet et instruit de constitutione presbiterii. et de spirituali conversatione. et hereticis vitandis: qui in scripturis iudaicis credunt. a nycopoli ei scribens. Explicit argumentum. Incipit epistola ad titum.

Paulus servus dei. apostolus autem ihesu christi secundum fidem electorum dei et agnitionem veritatis. que secundum pietatem est in spem vite eterne. quam promisit qui non mentitur deus ante tempora secularia: manifestavit autem suis temporibus verbum suum in predicatione. que credita est michi secundum preceptum salvatoris nostri dei: tito dilecto filio secundum communem fidem. Gratia et pax a deo patre et christo ihesu salvatore nostro. Huius rei gratia reliqui te crete: ut ea que desunt corrigas. et constituas per civitates presbiteros. sicut ego tibi disposui. Siquis sine crimine est unius uxoris vir: filios habens fideles. non in accusatione luxurie aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse. sicut dei dispensatorem: non superbum. non iracundum. non vinolentum. non percussorem. non turpis lucri cupidum: sed hospitalem benignum. sobrium. iustum. sanctum. continentem. amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in doctrina sana. et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi inobedientes vaniloqui et seductores: maxime qui de circumcisione sunt. quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt. docentes que non oportet turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta: cretenses semper mendaces. male bestie. ventris

pigri. Testimoniū hoc verū
est. Quā ob causā increpa
illos dure. ut sani sint in fi
de: non intendentes iudaicis
fabulis et mandatis hoīum
aversantiū se a veritate. Oīa
munda mūdis: coinquina
tis autē et infidelibꝫ nichil
mundū: sed inquinate sunt
eorū et mens et cōsciencia.
Confitentur se nosse deū. fac
tis autē negant: cū sint ab
hominati et incredibiles et ad
omne opus bonū reprobi.
Tu autē Caplm ij.
loquere que decet
sanā doctrinā. Se
nes ut sobrij sint. pudici. pru
dentes: sani in fide in dilecti
one. in paciencia. Anus si
militer in habitu sancto:
nō criminatrices. non vino
multo servientes. bene doce
ntes. ut prudentiā doceant.
Adolescentulas. ut viros su
os ament. filios suos dili
gant: prudentes castas so
brias. domus curā habētes.
benignas. subditas viris
suis: ut non blasphemetur
verbū dei. Iuvenes similiter
hortare: ut sobrij sint. In ō
nibus teipsum prebe exēplū
bonorū operū: in doctrina.
in integritate. in gravitate.
Verbū sanū irreprehēsibile.
ut hys qui ex adverso est ve
reatur nichil habens malū
dicere de nobis. Servos do
minis suis subditos esse. in
omnibꝫ placentes. nō cont
dicentes. nō fraudantes. sed
in omnibꝫ fidē bonā ostendē
tes: ut doctrinā salvatoris
nrī dei ornent in omnibꝫ. Ap
paruit enī gracia dei et sal
vatoris nrī omnibꝫ hominibꝫ
erudiens nos: ut abnegā
tes impietatē et secularia
desideria. sobrie et iuste et pie
vivamus in hoc seculo: ex
pectantes beatā spem. et ad
ventū glorie magni dei et
salvatoris nrī ihu xpi: qui
dedit semetipm pro nobis: ut
nos redimeret ab omi iniqui
tate. et mundaret sibi ppłm
acceptabilē sectatorē bonoꝝ.

operũ. Hec loquere et exhorta
re: et argue cũ omni imperio.
Nemo te contẽpnat. Capitulum iii.
Admone illos
principibus et potes
tatibus subditos es
se: dicto obedire. ad omne
opus bonũ paratos esse.
neminẽ blasphemare. non
litigiosos esse sed modestos:
omnẽ ostendentes mãsuetu
dinẽ ad omnes homines. Era
mus enim et nos aliquãdo
insipientes increduli. errãtes
servientes desideriis et volup
tatibus variis in malicia et
invidia agentes. odibiles.
odientes invicem. Cũ autẽ be
nignitas et humanitas ap
paruit salvatoris nostri dei: nõ
ex operibus iusticie que fecim(us)
nos. sed secundum suã misericordiã
salvos nos fecit. per lava
crũ regenerationis et reno
vationis spiritus sancti. quem
effudit in nos habũde per
ihesum xpistum salvatorẽ nostrum: ut
iustificati gracia ipsius here
des simus secundum spem vite et(er)
ne. Fidelis sermo est. Et de his
volo te confirmare: ut curẽt
bonis operibus preesse. qui cre
dunt deo. Hec sũt bona et uti
lia hominibus. Stultas autẽ que
stiones et genealogias et con
tentiones et pugnas legis de
vita. Sũt enim inutiles et vane.
Hereticũ hominẽ post unam
et secundã correptionẽ devita:
sciens quia subversus est qui
eiusmodi est: et delinquit p
prio iudicio condẽpnatus. Cũ
misero ad te arthemã aut
ticicũ: festina ad me venire
nicopolim. Ibi enim statui hy
emare. Zenam legis peritũ et
apollo sollicite premitte: ut
nichil illis desit. Discãt autẽ
et nostri bonis operibus preesse
ad usus necessarios: ut non
sint infructuosi. Salutant
te qui mecũ sunt omnes. Sa
luta eos qui nos amant in
fide. Gracia dei cum omnibus
vobis amen. Explicit epistola
ad titum. Incipit argumen
tum in epistolam ad phile
monem.

Philemoni familiares litteras facit pro honesimo servo eius: scribens ei ab urbe roma de carcere. Explicit argumentum

Incipit epistola ad philemonem.

Paulus vinctus ihesu christi et thimotheus frater. philemoni dilecto et adiutori nostro et appie sorori carissime. et archippo commilitoni nostro: et ecclesie que in domo tua est. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis. audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino ihesu. et in omnes sanctos: ut communicatio fidei tue evidens fiat in agnitione omnis boni in christo ihesu. Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua: quia viscera sanctorum requieverunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in christo ihesu imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter caritatem magis obsecro. cum sis talis ut paulus senex: nunc autem et vinctus christi ihesu. Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis honesimo: qui tibi aliquando inutilis fuit. nunc autem et tibi et michi utilis: quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea viscera suscipe. Quem ego volueram mecum detinere: ut pro te michi ministraret in vinculis evangelii. Sine consilio autem tuo nichil volui facere: ut ne velut ex necessitate bonum tuum esset. sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te: ut eternum illum reciperes iam non ut servum sed pro servo carissimum fratrem. maxime michi: quanto autem magis tibi et in carne et in domino? Si ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid no-

autem tibi aut debet: hoc mihi
imputa. Ego paulus scrip
si manu mea: ego reddam.
ut non dicam tibi. quod et te ip
sum michi debes. Ita frater
ego te fruar in domino: refice
viscera mea in domino. Confi
dens de obedientia tua scrip
si tibi: sciens quia et super id
quod dico facies. Simul
autem et para michi hospici
um. Nam spero per orationes
vestras donari me vobis. Sa
lutat te epafras concaptivus
meus in christo ihesu: marcus.
aristarcus. demas. lucas. ad
iutores mei. Gratia domini nostri
ihesu christi cum spiritu vestro amen.
Explicit epistola ad philemo
nem. Incipit argumentum in
epistolam ad hebreos.
In primis dicendum
est cur apostolus pau
lus in hac episto
la scribendo. non servaverit
morem suum: ut vel vocabu
lum nominis sui vel ordinis de
scriberet dignitatem. Hec est
causa quod ad eos scribens qui
ex circumcisione crediderant quasi
gentium apostolus et non hebre
orum: sciens quoque superbiam
eorum. suamque humilitatem ipse
demonstrans: meritum officii
sui noluit anteferre. Nam
simili modo iohannes apos
tolus: propter humilitatem in
epistola sua nomen suum ea
dem ratione non pretulit. Hanc
ergo epistolam fertur apostolus
ad hebreos conscriptam. lin
gua hebraica misisse. Cuius
sensum et ordinem retinens lu
cas evangelista: post exces
sum beati apostoli pauli. gre
co sermone composuit. Expli
cit argumentum. Incipit epistola
beati pauli apostoli ad hebreos

Multifarie
am multis
que modis
olim de
us loquens
patribus
in prophetis: novissimis die
bus istis locutus est nobis in
filio quem constituit heredem
universorum. per quem fecit et

secula. Qui cum sit splendor
glorie et figura substancie
eius. portansque omnia verbo
virtutis sue. purgationem pec
catorum faciens. sedet ad dexte
ram maiestatis in excelsis:
tanto melior angelis effectus
quanto differentius pre illis
nomen hereditauit. Cui enim
dixit aliquando angelorum: fi
lius meus es tu. ego hodie
genui te? Et rursum. Ego ero
illi in patrem: et ipse erit michi
in filium. Et cum iterum introdu
cit primogenitum in orbem ter
re dicit. Et adorent eum omnes
angeli dei. Et ad angelos qui
dem dicit. Qui facit angelos
suos spiritus: et ministros su
os flammam ignis. Ad filium autem.
Thronus tuus deus in seculum
seculi: virga equitatis virga
regni tui. Dilexisti iusticiam
et odisti iniquitatem: propterea
unxit te deus deus tuus oleo
exultationis pre participibus
tuis. Et tu in principio domine
terram fundasti: et opera manuum
tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu
autem permanebis: et omnes
ut vestimentum veterascent.
Et velut amictum mutabis
eos et mutabuntur. Tu autem
idem ipse es: et anni tui non
deficient. Ad quem autem ange
lorum dixit aliquando. Sede a
dextris meis: quoadusque po
nam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum? Nonne omnes
sunt administratorii spiritus.
in ministerium missi. propter eos
qui hereditatem capient salutis?

Propterea Capitulum ii.
habundantius o
portet observare
nos ea que audiuimus: ne
forte pereffluamus. Si enim qui
per angelos dictus est sermo
factus est firmus et omnis
preuaricatio et inobediencia
accepit iustam mercedis retributio
nem: quo nos effugiemus. si tan
tam neglexerimus salutem?
Que cum inicium accepisset e
narrari per dominum ab eis qui
audierunt. in nos confirma
ta est: contestante deo signis.
et portentis et variis virtu

aliis. et spiritus sancti distri
butionibus secundum suam volun
tatem. Non enim angelis subie
cit deus orbem terre futurum:
de quo loquimur. Testatus est
autem in quodam loco quis di
cens. Quid est homo quod me
mor es eius? aut filius ho
minis quoniam visitas eum? Minui
sti eum paulo minus ab an
gelis? gloria et honore coro
nasti eum: et constituisti eum
super opera manuum tuarum.
Omnia subiecisti sub pedi
bus eius. In eo enim quod ei om
nia subiecit: nichil dimisit
non subiectum ei. Nunc autem
necdum videmus omnia sub
iecta ei. Eum autem qui mo
dico quam angeli minoratus
est. videmus ihesum propter pas
sionem mortis gloria et ho
nore coronatum: ut gracia
dei pro omnibus gustaret mor
tem. Decebat enim eum propter
quem omnia et per quem omnia.
qui multos filios in glori
am adduxerat: auctorem
salutis eorum per passiones
consummare. Qui enim sancti
ficat. et qui sanctificantur: ex
uno omnes. Propter quam causam
non confunditur fratres eos vocare
dicens. Nunciabo nomen tuum
fratribus meis: in medio ec
clesie laudabo te. Et iterum.
Ego ero fidens in eum. Et ite
rum. Ecce ego et pueri mei quos
michi dedit deus. Quia ergo
pueri communicaverunt car
ni et sanguini. et ipse simi
liter participavit eisdem: ut
per mortem destrueret eum qui
habebat mortis imperium.
id est dyabolum: et liberaret
eos qui timore mortis per
totam vitam obnoxii erant ser
vituti. Nusquam enim angelos
apprehendit: sed semen abra
he apprehendit. Unde debuit
per omnia fratribus similari:
ut misericors fieret. et fidelis
pontifex ad deum: ut repro
piciaret delicta populi. In
eo enim in quo passus est
ipse et temptatus: potens
est et eis qui temptantur
auxiliari. Capitulum iii.

Unde fratres sancti
vocationis celestis
participes. considerate
apostolum et pontificem confessionis
nostre ihesum: qui fidelis est ei qui
fecit illum sicut et moyses in
omni domo illius. Amplio
ris enim glorie iste pre moy
se dignus habitus est: quan
to ampliorem honorem habet
domus qui fabricavit illam.
Omnis namque domus fabrica
tur ab aliquo. Qui autem
omnia creavit: deus est. Et
moyses quidem fidelis erat in
tota domo eius tamquam fa
mulus: in testimonium eorum
que dicenda erant. Christus vero
tamquam filius in domo su
a: que domus sumus nos si
fiduciam et gloriam spei usque
ad finem firmam retineamus.
Quapropter sicut dicit spiritus
sanctus. hodie si vocem eius au
dieritis nolite obdurare cor
da vestra: sicut in exacerbati
one secundum diem temptationis
in deserto. ubi temptaverunt
me patres vestri: probaverunt
et viderunt opera mea qua
draginta annis. Propter quod
infensus fui generationi
huic: et dixi semper errant cor
de. Ipsi autem non cognoverunt
vias meas: sicut iuravi in
ira mea si introibunt in requi
em meam. Videte fratres ne
forte sit in aliquo vestrum cor
malum incredulitatis discede
di a deo vivo: sed adhorta
mini vosmetipsos per singu
los dies. donec hodie cogno
minatur: ut non obduretur
quis ex vobis fallacia peccati.
Participes enim christi effecti su
mus: si tamen initium sub
stantie eius usque ad finem fir
mum retineamus: dum dicitur
hodie si vocem eius audieritis
nolite obdurare corda vestra.
quemadmodum in illa exacer
batione. Quidam enim audien
tes exacerbaverunt: sed non
universi qui profecti sunt ab
egypto per moysen. Quibus
autem infensus est quadragi
ta annis? Nonne illis qui
peccaverunt? quorum cadave

ea prostrata sunt in deserto?
Quibus autem iurauit non in
troire in requiem ipsius: nisi
illis qui increduli fuerunt?
Et videmus quia non potu
erunt introire propter incredulita
tem. Capitulum iiii. Timea
mus ergo ne for
te relicta pollici
tatione introeundi in requi
em eius: existimetur aliquis
ex vobis deesse. Etenim et no
bis nunciatum est: quemadmo
dum et illis. Sed non profuit
illis sermo auditus. non
admixtus fidei ex hiis que
audierunt. Ingredimur enim
in requiem qui credidimus:
quemadmodum dixit. Sicut
iuraui in ira mea si intro
ibunt in requiem meam: et qui
dem operibus ab institutio
ne mundi factis. Dixit enim
quodam loco de die septimo
sic. Et requieuit deus die sep
tima ab omnibus operibus su
is. Et in isto rursum. Si in
troibunt in requiem meam. Quo
niam ergo superest quosdam in
troire in illam. et hii quibus pri
oribus annunciatum est non
introierunt propter incredulita
tem: iterum terminat diem quen
dam hodie in dauid dicen
do. post tantum temporis sic
ut supradictum est: hodie si
vocem eius audieritis nolite
obdurare corda vestra. Nam
si eis ihesus requiem prestitisset:
nunquam de alia loqueretur post
hac die. Itaque relinquitur sab
batismus populo dei. Qui
enim ingressus est in requiem
eius: etiam ipse requieuit ab
operibus suis sicut a suis deus.
Festinemus ergo ingredi in il
lam requiem: ut ne in idipsum
quis incidat incredulitatis
exemplum. Viuus enim est sermo
dei et efficax. et penetrabilior
omni gladio ancipiti: et per
tingens usque ad diuisionem
anime ac spiritus. Compagum
quoque et medullarum et discre
tor cogitationum et intentio
num cordis: et non est ulla crea
tura inuisibilis in conspectu
eius. Omnia autem nuda et

aperta sunt oculis eius: ad quem
nobis sermo. Habentes ergo
pontificem magnum qui pene-
travit celos ihesum filium dei: te-
neamus confessionem. Non enim
habemus pontificem qui non
possit compati infirmitatibus
nostris: temptatum per omnia pro
similitudine absque peccato.
Adeamus ergo cum fiducia ad
thronum gracie: ut misericor-
diam consequamur. et graciam
inveniamus in auxilio oppor-
O Mnis Cap v. tuno.
namque pontifex ex ho-
minibus assumptus pro
hominibus constituitur in hiis que
sunt ad deum: ut offerat dona.
et sacrificia pro peccatis: qui
condolere possit hiis qui ig-
norant et errant: quoniam et ipse
circumdatus est infirmitate.
Et propterea debet quemadmo-
dum pro populo: ita eciam pro se
metipso offerre pro peccatis.
Nec quisquam sumit sibi ho-
norem: sed qui vocatur a deo
tamquam aaron. Sic et christus
non semetipsum clarificavit
ut pontifex fieret: sed qui lo-
cutus est ad eum filius meus
es tu ego hodie genui te.
Quemadmodum et in alio lo-
co dicit. Tu es sacerdos in eter-
num: secundum ordinem melchise-
dech. Qui in diebus carnis sue
preces supplicationesque
ad eum qui posset salvum illum
a morte facere. cum clamore
valido. et lacrimis offerens:
exauditus est pro sua reve-
rencia. Et quidem cum esset filius
dei didicit ex hiis que pas-
sus est obedienciam. et consu-
matus factus est omnibus obtem-
perantibus sibi causa salutis
eterne: appellatus est pon-
tifex a deo iuxta ordinem
melchisedech. De quo nobis
grandis sermo et interpre-
tabilis ad dicendum: quoniam in-
becilles facti estis ad audien-
dum. Etenim cum deberetis ma-
gistri esse propter tempus. rur-
sus indigetis ut vos doceamini
que sint elementa exordii
sermonum dei: et facti estis qui-
bus lacte opus sit. non so-

lido cibo. Omnis enim qui lac-
tis est particeps: expers est
sermonis iusticie. Paruulus
enim est. Perfectorum autem est so-
lidus cibus. eorum qui pro con-
suetudine exercitatos habent
sensus. ad discretionem boni
ac mali. Capitulum sextum.

Quapropter intermit-
tentes inchoati-
onis xpi sermonem:
ad perfectionem feramur. non
rursum iacientes fundamentum
penitencie ab operibus mor-
tuis: et fidei ad deum baptis-
matum doctrine: impositio-
nis quoque manuum ac resur-
rectionis mortuorum et iudi-
cii eterni. Et hoc faciemus:
si quidem permiserit deus. Im-
possibile est enim eos qui se-
mel sunt illuminati. gusta-
uerunt etiam donum celeste et
participes sunt facti spiritus
sancti: gustauerunt nichi-
lominus bonum dei verbum. vir-
tutesque seculi venturi. et pro-
lapsi sunt. renouari rursus
ad penitenciam: rursum cruci-
figentes sibimetipsis filium dei.
et ostentui habentes. Terra
enim sepe venientem super se bi-
bens ymbrem. et generans her-
bam opportunam illis a qui-
bus colitur: accipit bene-
dictionem a deo. Proferens autem
spinas ac tribulos reproba
est et maledicto proxima: cu-
ius consummatio in combus-
tionem. Confidimus autem de
vobis dilectissimi meliora
et viciniora saluti: tamen
etsi ita loquimur. Non enim
iniustus deus ut obliuiscatur
operis vestri et dilectionis quam
ostendistis in nomine ipsi-
us: qui ministrastis sanctis
et ministratis. Cupimus autem
vnumquemque vestrum eandem osten-
tare sollicitudinem ad exple-
tionem spei usque in finem: ut
non segnes efficiamini: verum
imitatores eorum qui fide et
paciencia hereditabunt pro-
missiones. Abrahe namque pro-
mittens deus: quoniam neminem
habuit per quem iuraret ma-
iorem. iurauit per semetipsum

dicens. Nisi benedicens bene
dicam te: et multiplicans mul
tiplicabo te. Et sic longani
miter ferens: adeptus est re
promissionem. Homines enim per
maiorem sui iurant: et omnis
controversie eorum finis ad con
firmationem est iuramentum.
In quo habundantius volens
deus ostendere pollicitationis
heredibus immobilitatem consilii
sui. interposuit iusiurandum:
ut per duas res immobiles quibus
impossibile est mentiri
deum. fortissimum solacium ha
beamus qui confugimus ad
tenendam propositam spem. quam
sicut anchoram habemus ani
me tutam ac firmam. et incedentem
usque ad interiora vela
minis: ubi precursor pro nobis intro
iuit ihesus secundum ordinem mel
chisedech pontifex factus in
eternum. Capitulum septimum

Hic enim melchisedech
rex salem sacerdos
dei summi. qui obui
auit abrahe regresso a cede re
gum et benedixit ei: cui et decimas
omnium divisit abraham. Primum
quidem qui interpretatur rex iusti
cie: deinde autem rex salem. quod
est rex pacis: sine patre sine
matre sine genealogia. neque
inicium dierum neque finem vite
habens: assimilatus autem
filio dei manet sacerdos in
perpetuum. Intuemini autem quan
tus sit hic: cui et decimas
dedit de precipuis abraham pa
triarcha. Et quidem de filiis le
ui sacerdotium accipientes man
datum habent decimas sumere
a populo secundum legem. id est
a fratribus suis: quamquam et ipsi
exierint de lumbis abrahe.
Cuius autem generatio non
adnumeratur in eis. decimas
sumpsit ab abraham: et hunc
qui habebat repromissio
nes benedixit. Sine ulla autem
contradictione quod minus
est a meliore benedicitur. Et
hic quidem decimas morientes
homines accipiunt: ibi autem contes
tatur quia vivit. Et ut ita
dictum sit: per abraham et le
ui qui decimas accepit. deci

imatus est. Adhuc eñ in lu
bis pris erat: qñdo obviau
ei melchisedech. Si ergo cō
summatio per sacerdotiū le
uiticū erat. ppl's eñ sub
ipo legē accepit: quid ad
huc necessariū fuit sc̄dm or
dinē melchisedech aliū sur
gere sacerdotē. et non sc̄dm
ordinē aaron dici? Tr̄sla
to eñ sacerdotio: necesse est
ut et legis tr̄slatio fiat. In
quo eñ hec dicuntur de alia
tribu est: de qua nullus al
tario presto fuit. Manifes
tū est eñ qđ ex iuda ortus
sit dñs noster: in qua tribu
nichil de sacerdotib; moyses
locutus est. Et amplius ad
huc manifestū est: si sc̄dm
similitudinē melchisedech
exurget alius sacerdos. qui
non sc̄dm legē mandati car
nalis factus est. sed sc̄dm
virtutē vite insolubilis. Co
testatur eñ: qm tu es sacerdos
ineternū sc̄dm ordinē mel
chisedech. Reprobatio quidē
fit precedentis mandati: ppt

infirmitatē eius et inutilita
tem. Nichil eñ ad pfectū
adduxit lex. Introductio ve
ro melioris spei per quā pxi
mamus ad deū. Et quantū
est non sine iureiurando alij
quidē sine iureiurando sacer
dotes facti sūt. hic autē cum
iureiurando per eū qui dix
it ad illū. iuravit dñs et
non penitebit eū. tu es sac
dos ineternū: in tantū meli
oris testamenti sponsor fac
tus est ih̄s. Et alij quidē plu
res facti sūt sacerdotes: idcir
co qđ morte p̄hiberent per
manere. Hic autē eo qđ ma
neat ineternū: sempiternū
habet sacerdotiū. Unde et sal
vare imppetuū potest: acce
dens per semetipm ad deum
semp vivens ad interpellā
dū pro nobis. Talis eñ de
cebat ut nobis esset ponti
fex sanctus. innocens. impol
lutus. segregatus a peccato
ribus. et excelsior celis factus:
qui non habet necessitatē
cotidie quemadmodū sacer

dotes prius pro suis delictis
hostias offerre. deinde pro
populi. Hoc enim fecit semel se of
ferendo. Lex enim homines con
stituit sacerdotes: infirmita
tem habentes. Sermo autem
iurisiurandi qui post legem
est: filium in eternum perfectum.

Capitulum. Capl' viii.

Capitulum autem super ea que
dicuntur. talem ha
bemus pontificem qui conse
dit in dextera sedis magni
tudinis in celis: sanctorum
minister et tabernaculi ve
ri quod fixit dñs et nō ho
mo. Omnis enim pontifex ad
offerenda munera et hostias
cōstituitur. Unde necesse est
et hunc habere aliquid qd
offerat. Si ergo esset super ter
ram. nec esset sacerdos cum
essent qui offerrent secundum le
gem munera. qui exemplari
et umbre deseruiunt celestium:
sicut responsum est moysi
cum consummaret tabernacu
lum. Vide inquit omnia fa
cito secundum exemplar quod
tibi ostensum est in monte.
Nunc autem melius sortitus est
ministerium: quanto et melioris
testamenti mediator est. qd
in melioribus repromissionibus
sancitum est. Nam si illud
prius culpa vacasset: nō
utique secundi locus inqui
reretur. Vituperans enim eos
dicit. Ecce dies veniunt dicit
dñs: et consummabo super
domum isrl'. et super domum iu
da testamentum novum: non
secundum testamentum quod feci
patribus eorum in die qua ap
prehendi manum illorum. ut
educerem illos de terra egipti.
Quia ipsi non permanserunt
in testamento meo: et ego
neglexi eos dicit dñs. Quia
hoc testamentum quod dis
ponam domui isrl' post dies
illos dicit dñs: dando leges
meas in mentem eorum et in
corda eorum superscribam eas:
et ero eis in deum. et ipsi erunt
michi in populum. Et nō do
cebit unusquisque proximum su
um. et unusquisque fratrem suum

dicens cognosce dominum: quia
omnes scient me a minore us-
que ad maiorem eorum: quia propi-
cius ero iniquitatibus eorum.
et peccatorum illorum iam non me-
morabor. Dicendo autem no-
vum: veteravit prius. Quod autem
antiquatur et senescit: prope in-
teritum est. Capitulum ix.

Habuit quidem et pri-
us iustificationes
culture et sanctum
seculare. Tabernaculum enim
factum est primum: in quo erant
candelabra et mensa et propo-
sitio panum: quod dicitur
sancta. Post velamentum autem
secundum tabernaculum quod
dicitur sancta sanctorum: au-
reum habens thuribulum et ar-
cham testamenti circumtectam
ex omni parte auro: in qua
urna aurea habens man-
na et virga aaron que fron-
duerat . et tabule testamenti.
Super que eam cherubin glori-
e obumbrantia propiciatorium:
de quibus non est modo dicen-
dum per singula. His vero i-
ta compositis: in priori quidem
tabernaculo semper introibant
sacerdotes. sacrificiorum officia
consummantes. In secundo
autem semel in anno solus pon-
tifex non sine sanguine quem
offert pro sua et populi ignoran-
tia: hoc significante spiritu
sancto nondum propalatam esse sanc-
torum viam. adhuc priore tab-
ernaculo habente statum. Que
parabola est temporis instan-
tis: iuxta quam munera et
hostie offeruntur: que non pos-
sunt iuxta conscientiam perfectum
facere servientem solummodo in
cibis et in potibus et variis
baptismatibus. et iusticiis
carnis usque ad tempus cor-
rectionis impositis. Christus autem
assistens pontifex futurorum
bonorum per amplius et perfec-
tius tabernaculum non ma-
nufactum. id est non huius
creationis. neque per sangui-
nem hircorum et vitulorum: sed
per proprium sanguinem introi-
vit semel in sancta. eterna
redemptione inventa. Si enim

sanguis hyrcorum et taurorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo emundavit conscientiam vestram ab operibus mortuis. ad serviendum deo viventi. Et ideo novi testamenti mediator est: ut morte intercedente in redemptionem earum prevaricationum que erant sub priore testamento. repromissionem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. Ubi enim testamentum: mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est. Alioquin nondum valet: dum vivit qui testatus est. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto enim omni mandato legis a moyse universo populo: accipiens sanguinem vitulorum et hyrcorum cum aqua et lana coccinea et ysopo. ipsum quoque

librum et omnem populum aspersit dicens. Hic sanguis testamenti: quod mandavit ad vos deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii. sanguine similiter aspersit. Et omnia pene in sanguine mundantur secundum legem: et sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidem celestium hiis mundari: ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis. Non enim in manufactis sanctis ihesus introivit exemplaria verorum. sed in ipsum celum: ut appareat nunc vultui dei pro nobis. Neque ut sepe offerat semetipsum: quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione seculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est ho

mibus semel mori. post hoc
autem iudicium: sic et xpc se
mel oblatus. ad multorum
exhaurienda peccata. secundo si
ne peccato apparebit expec
tantibus se in salutem. Cap x.

Umbram enim habens
lex bonorum futuro
rum. non ipsam ima
ginem rerum: per singulos an
nos hisdem ipsis hostiis quas
offerunt indesinenter. numquam
potest accedentes perfectos fa
cere. Alioquin cessassent offer
ri: ideo quod nullam haberent
ultra conscientiam peccati culto
res semel mundati. Sed in ip
sis commemoratio peccatorum
per singulos annos fit. Im
possibile enim est sanguine
taurorum et hyrcorum auferri
peccata. Ideo ingrediens mun
dum dicit. Hostiam et oblatio
nem noluisti: corpus autem ap
tasti michi. Holocaustoma
ta et pro peccato non tibi pla
cuerunt. Tunc dixi: ecce venio.
In capite libri scriptum est de
me: ut faciam deus voluntatem
tuam. Superius dicens quia
hostias et oblationes et ho
locaustomata et pro peccato
noluisti. nec placita sunt ti
bi que secundum legem offeruntur.
tunc dixi ecce venio ut faciam
deus voluntatem tuam: aufert
primum ut sequens statuat.
In qua voluntate sanctifica
ti sumus per oblationem corpo
ris ihesu xpi semel. Et omnis
quidem sacerdos presto est. co
tidie ministrans: et easdem sepe
offerens hostias que numquam
possunt auferre peccata. Hic autem
unam pro peccatis offerens
hostiam: in sempiternum sedet
in dextera dei: de cetero expec
tans donec ponantur inimi
ci eius scabellum pedum eius.
Una enim oblatione consum
mavit in sempiternum sanc
tificatos. Contestatur autem
nos et spiritus sanctus. Post
quam enim dixit. hoc autem testa
mentum quod testabor ad
illos post dies illos dicit
dominus. dando leges meas in cor
dibus eorum. et in mentibus

eorum superscribam eas: et peccato-
rum et iniquitatum eorum iam non
recordabor amplius. Ubi au-
tem horum remissio: iam non
oblatio pro peccato. Haben-
tes itaque fratres fiduciam in
introitu sanctorum in sangui-
ne christi. quam initiavit nobis
viam novam et viventem per ve-
lamen id est carnem suam et
sacerdotem magnum super do-
mum dei: accedamus cum vero
corde in plenitudine fidei.
aspersi corda a conscientia ma-
la. et abluti corpus aqua
munda: teneamus spei nostre
confessionem indeclinabilem.
Fidelis enim est qui repromisit.
Et consideremus invicem in pro-
vocationem caritatis et bo-
norum operum. non deserentes
collectionem nostram. sicut est
consuetudinis quibusdam: sed
consolantes et tanto magis
quanto videritis appropin-
quantem diem. Voluntarie enim
peccantibus nobis post ac-
ceptam notitiam veritatis: iam
non relinquitur pro peccatis
hostia. Terribilis autem que-
dam expectatio iudicii: et ig-
nis emulatio. que consump-
tura est adversarios. Irri-
tam quis faciens legem moy-
si: sine ulla miseratione
duobus vel tribus testibus mori-
tur. Quanto magis puta-
tis deteriora mereri supplici-
a qui filium dei conculcaverit:
et sanguinem testamenti pol-
lutum duxerit. in quo sancti-
ficatus est et spiritui gratie
contumeliam fecerit? Scimus
enim qui dixit. Michi vindic-
tam: ego retribuam. Et iterum.
Quia iudicabit dominus populum
suum. Horrendum est incidere
in manus dei viventis. Reme-
moramini autem pristinos di-
es: in quibus illuminati mag-
num certamen sustinuistis pas-
sionum. Et in altero quidem
obprobriis et tribulationi-
bus spectaculum facti: in al-
tero autem socii taliter conver-
santium effecti. Nam et vinctis
conpassi estis. et rapinam bo-
norum vestrorum cum gaudio sus-

cepistis: cognoscentes vos
habere meliorē et manen
tē substanciā. Nolite itaq;
amittere cōfidenciā vrām:
que magnā habet remu
nerationē. Paciencia enī
vobis necessaria est: ut vo
luntatē dei facientes repor
tetis pmissionē. Adhuc e
nī modicū aliquātulū: q
venturus est veniet. et nō
tardabit. Justus autē meus
ex fide vivit. Qđ si subtraxe
rit se: nō placebit aīme me
e. Nos aūt nō sum⁹ subtracti
onis filij in pditionē: sed
fidei in acq̄sitionē anime

Est aūt Capl'. xi.
fides sperandarū
substancia rerū
argumentū nō apparenci
um. In hac enī testimoni
ū consecuti sūt senes. Fide
intelligim⁹ aptata esse secu
la verbo dei: ut ex invisibi
libȝ visibilia fierent. Fide
plurimā hostiā abel q̄ ca
yn obtulit deo: per quā
testimoniū cōsecutus ē esse
iustus testimoniū phiben
te muneribȝ eius deo: et per
illā defunctus adhuc loqui
tur. Fide enoch trāslatus est
ne videret mortē: et non in
veniebatur. quia trāstulit il
lū deus. Ante trāslationem
enī testimoniū habuit pla
cuisse deo. Sine fide autem
impossibile est placere deo.
Credere enī oportet accedentē
ad deū. quia est: et inquirē
tibȝ se remunerator sit. Fide
noe responso accepto de hijs
que adhuc nō videbantur
metuens aptavit archā in
salutē domus sue. per quā
dāpnavit mundū: et iu
sticie que per fidē est. heres ē
institutus. Fide qui vocatur
abrahā obedivit in locū
exire. quē accepturus erat
in hereditatē: et exiit nesci
ens quo iret. Fide demorat⁹
est in terra repromissionis
tāq̄m in aliena: in casulis
habitando cū ysaac et ia
cob coheredibȝ repromissi
onis eiusdē. Expectabat

cũ fundamenta habentẽ ci
uitatẽ: cuius artifex et cõn
ditor deus. Fide et ipsa sara
sterilis uirtutẽ in cõceptiõe
seminis accepit etiã preter tem
pus etatis: qm fidelẽ credi
dit esse eũ qui repromiserat.
Ppter qd' et ab uno orti sunt:
et hoc emortuo. tamqm side
ra celi in multitudine. et
sicut arena que est ad orã
maris innumerabilis. Iux
ta fidẽ defuncti sũt omẽs is
ti. non acceptis repromissi
onibȝ: sed a longe eas aspi
cientes. et salutantes. et cõ
fitentes quia peregrini et
hospites sũt sup terrã. Qui
eñ hec dicũt significant se
patriã inquirere. Et si qui
dẽ illius meminissent de qua
exierũt: habebãt utiqȝ tem
pus reuertendi. Nũc autẽ
meliorẽ appetũt id est celes
tem. Ideo nõ confunditur
deus. uocari deus eorũ. Pa
rauit eñ illis ciuitatẽ. Fide
obtulit abrahã ysaac cũ
tẽptaretur. et unigenitũ of

ferebat qui susceperat repro
missiones: ad quẽ dictũ ẽ.
quia in ysaac uocabitr tibi
semẽ: arbitrans quia et a
mortuis suscitare potens ẽ
deus. Unde eũ et in parabo
lam accepit. Fide et de futuris
benedixit ysaac iacob et e
sau. Fide iacob moriens sin
gulos filiorũ ioseph bene
dixit: et adorauit fastigiũ
uirge eius. Fide ioseph mori
ens de pfectione filiorũ isrl'
memoratus est: et de ossibus
suis mandauit. Fide moyses
natus occultatus est mensi
bus tribȝ a parentibus suis.
eo qd' uidissent elegantẽ in
fantẽ: et non timuerũt re
gis edictũ. Fide moyses grã
dis factus negauit se esse
filiũ filie pharaonis: ma
gis eligens affligi cũ pplo
dei qm tẽporal' pcti habere
iocunditatẽ: maiores diui
tias estimans thesauro e
gyptiorũ impperiũ xpi. A
spiciebat eñ in remunera
tionẽ. Fide reliquit egyptũ:

non veritus animositatem
regis. Invisibilem enim tam
quam videns sustinuit. Fide ce
lebravit pascha. et sangui
nis effusionem: ne qui vas
tabat primitiva tangeret
eos. Fide transierunt mare ru
brum tamquam per aridam terram:
quod experti egyptii devorati
sunt. Fide muri iherico cor
ruerunt. circuiti dierum sep
tem. Fide raab meretrix non
periit cum incredulis: excipi
ens exploratores cum pace.
Et quid adhuc dicam? Defi
ciet enim me tempus enarrantem
de gedeon. barach. sampson.
iepte. david. samuhel. et pro
phetis: qui per fidem vicerunt
regna. operati sunt iusticiam:
adepti sunt repromissiones.
Obturaverunt ora leonum.
extinxerunt impetum ignis:
effugaverunt aciem gladii:
convaluerunt de infirmitate:
fortes facti sunt in bello. Cas
tra verterunt exterorum: acce
perunt mulieres de resurrec
tione mortuos suos. Alii
autem distenti sunt. non suscipi
entes redempcionem: ut meli
orem invenirent resurrectionem.
Alii vero ludibria et verbe
ra experti: insuper et vincula
et carceres. Lapidati sunt. sec
ti sunt. temptati sunt: in occi
sione gladii mortui sunt.
Circuierunt in melotis in pel
libus caprinis: egentes. an
gustiati. afflicti: quibus dig
nus non erat mundus. In so
litudinibus errantes: et in
montibus et in speluncis et in
cavernis terre. Et hii omnes
testimonio fidei probati. non
acceperunt repromissionem:
deo pro nobis melius ali
quid providente ne sine no
bis consumarentur. Capitulum xii.

Ideoque et nos tantam
habentes inpositam
nubem testium. depo
nentes omne pondus et circum
stans nos peccatum per pacien
ciam curramus ad propositum nobis
certamen: aspicientes in auc
torem fidei et consumatorem ihesum:
qui proposito sibi gaudio

sustinuit crucē confusione
contēpta. atq; in dextera se
dis dei sedet. Recogitate eū
eū qui talē sustinuit a pec
catoribȝ adversus semetip
sū contradictionē: ut nō
fatigemī animis vr̄is defici
entes. Nōdū enī usq; ad sā
guinē restitistis adversus
pc̄m repugnantes: et ob
liti estis cōsolationis que
vobis tanq̄ filijs loquit̄
dicens. Fili mi noli negli
gere disciplinā dn̄i: neq;
fatigēris dū ab eo arguēris.
Quē enī diligit dn̄s casti
gat: flagellat aūt omnē
filiū quē recipit. In disci
plina p̄severate: tanq̄m
filijs vobis offert se deus.
Quis enī filius quē nō cor
ripit pater? Qđ si extra dis
ciplinā estis. cuius partici
pes facti sūt omēs: ergo
adulteri et nō filij estis. De
inde patres quidē carnis
nr̄e habuim⁹ eruditores:
et reverebamur eos. Non
multō magis obtēperabi
mus patri spirituū. et vive
mus? Et illi quidē in tem
pore paucorū dierū scdm
voluntatē suā erudiebāt
nos: hic autē ad id quod
utile est in recipiendo sanc
tificationē eius. Omnis aūt
disciplina in p̄senti quidē
videtur nō esse gaudij sed
meroris: postea autē fruc
tū pacatissimū exercitatis
per eā reddet iustitie. Prop
t̄ quod remissas manus
et soluta genua erigite. et
gressus rectos facite pedibȝ
vr̄is: ut nō claudicās q̄s
erret: magis autē sanet̄.
Pacē sequimī cū omnibȝ.
et sanctimoniā sine qua nēo
videbit deū: contēplantes
ne quis desit gratie dei: ne
qua radix amaritudinis
sursū germinās impediat.
et per illā inquinent̄ multi.
Ne quis fornicator aut p
phanus ut esau: qui pp̄t
unā escā vendidit primiti
va sua. Scitote enī: qm̄ et
postea cupiens hereditare

benedictionē. reprobatus ē.
Non eñ inuenit penitētie
locū: q̄uq̄ cū lacrimis in
quisisset eā. Non eñ acces
sistis ad tractabilē et acces
sibilē ignē et turbinē et ca
liginē et procellā et tube sonū
et vocē verborū: quā qui
audierūt excusauerūt se ne
eis fieret verbū. Non enim
portabāt quod dicebatur:
et si bestia tetigerit montē
lapidabit̄. Et ita terribile
erat quod videbat̄. Moy
ses dixit. Exterritus sū et tre
mebūdus. Sed accessistis
ad syon montē et ciuitatē
dei viuentis ierlm̄ celestem.
et multorū miliū āgelorū
frequentiā. et ecclesiā primi
tiuorū qui cōscripti sūt in
celis: et iudicē om̄i deū et
spiritus iustorū pfectorū.
et testamenti noui media
torē ihm̄. et sanguinis asp
sionē melius loquentē q̄
abel. Videte ne recusetis lo
quentē. Si eñ illi nō effu
gerūt recusantes eū qui su
per terrā loquebat̄: multo
magis nos qui de celis lo
quentē nobis auertimus.
Cuius vox mouit terram
tūc: nūc autē repromittit
dicens. Adhuc semel: ego
mouebo non solū terrā sed
et celū. Qđ autē adhuc se
mel dicit. declarat mobili
um trāslationē tamq̄ fac
torū: ut maneant ea que
sūt īmobilia. Itaq; regnū
īmobile suscipiētes: habe
mus grāā per quā serui
amus placentes deo cū me
tu et reuerētia. Etenī deus
noster ignis cōsumens ē.

Caritas Cap̄ xiij.
fraternitatis ma
neat in vobis:
et hospitalitatē nolite ob
liuisci. Per hanc eñ pla
cuerūt quidā: angelis hos
pitio receptis. Mementote
vinctorū tamq̄ simul vinc
ti: et laborantiū tamq̄ et
ipi in corpore morantes.
Honorabile conubiū in
omnib; et thorus īmacula

tus. Fornicatores enim et ad
ulteros iudicabit deus. Sint
mores sine avaricia: conten-
ti presentibus. Ipse enim dixit. Non
te deseram neque derelinquam: ita
ut confidenter dicamus. Dominus
michi adiutor est: non time-
bo quid faciat michi homo.
Mementote prepositorum vestrorum:
qui vobis locuti sunt verbum
dei. Quorum intuentes exitum
conversationis: imitamini fidem.
Ihesus christus heri et hodie: ipse et
in secula. Doctrinis variis
et peregrinis: nolite abduci.
Optimum est enim gratia sta-
bilire cor: non escis que non
profuerunt ambulantibus in
eis. Habemus altare: de quo
edere non habent potestatem
qui tabernaculo deserviunt.
Quorum enim animalium infer-
tur sanguis pro peccato in sancta
sanctorum per pontificem: ho-
rum corpora cremantur extra
castra. Propter quod et ihesus ut
sanctificaret per suum sangui-
nem populum: extra portam pas-
sus est. Exeamus igitur ad
eum extra castra: improperium
eius portantes. Non enim
habemus hic manentem ci-
vitatem: sed futuram inquiri-
mus. Per ipsum ergo offera-
mus hostiam laudis semper
deo: id est fructum labiorum
confitentium nomini eius. Bene-
ficentie autem et communionis
nolite oblivisci. Talibus enim
hostiis promeretur deus. Obe-
dite prepositis vestris: et subia-
cete eis. Ipsi enim pervigilant
quasi rationem pro anima-
bus vestris reddituri: ut cum
gaudio hoc faciant et non ge-
mentes. Hoc enim non expedit
vobis. Orate pro nobis.
Confidimus enim: quia bonam
conscientiam habemus in omni-
bus bene volentes conversa-
ri. Amplius autem deprecor
vos hoc facere: quo celerius
restituar vobis. Deus autem
pacis qui eduxit de mortu-
is pastorem magnum ovium in
sanguine testamenti eterni
dominum nostrum ihesum christum. aptet
vos in omni bono. ut facia-

tis volūtatē eius: faciēs in
vobis qd placeat corā se p
ihm xpm. cui gloria in se
cula seculorū amen. Rogo
autē vos fratres: ut suffe
ratis verbū solacii. Etenī
ꝑpaucis scripsi vobis. Cog
noscite fratrē nr̄m thimo
theū dimissū: cū quo si ce
lerius venerit videbo vos.
Salutate omēs ꝑpositos
vr̄os: et omēs sanctos. Sa
lutant vos de ytalia fra
tres. Gratia cū omībꝫ amē.

Explicit ep̄la ad hebreos.
Incipit plog' in actus aplōr.

Lucas antio
censis nati
one syrus
cuius laus
in euāgelio
canitur apud antiochiā
medicine artis egregius.
et apostolorū xpi discipu
lus. postea usqꝫ ad cōfessi
onē pauli secutus aplm:
sine crimine in virginitate
ꝑmanēs deo maluit servire.
Qui octaginta et quatuor
annos etatis agens: in bi
thinia obiit plenus spiri
tu sancto. Hic spiritu sanc
to instigante in achaie p
tibus euangeliū scribens.
grecis fidelibꝫ incarnatio
nē dn̄i fideli narratione os
tendit: eūdēqꝫ ex stirpe da
uid descendisse mōstravit.
Cui non īmerito potestas
scribendi actus apostolorū
in ministerio datur: ut deo i
deū pleno et filio ꝑditionis
extincto. oratione ab apos
tolis facta sorte dn̄i electio
nis numerus cōpleretur.
Sic qꝫ paulus cōsummati
onē apostolicis actibꝫ da
ret: quē diu contra stimu
lū calcitrantē dn̄s elegisset.
Qd legentibꝫ ac requirentibꝫ
deū breui volui ostendere
sermone. q̄ꝫ plixius aliqd
fastidientibꝫ ꝑdidisse: sci
ens qd operantē agricolā
oportet de suis fructibꝫ edē.
Quē ita diuina subsecu
ta est gratia: ut non solū
corporibꝫ. sed etiā aīabꝫ

eius proficeret medicina

Explicit prologus. Incipit actus apostolorum.

Primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile que cepit ihesus facere et docere: usque in diem qua precipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis. per dies quadraginta apparens eis: et loquens de regno dei. Et conuescens precepit eis ab iherosolimis ne discederent: sed expectarent promissum patris. quam audistis inquit per os meum. Quia iohannes quidem baptizauit aqua: vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui conuenerant: interrogabant eum dicentes. Domine: si in tempore hoc restitues regnum israel? Dixit autem eis. Non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate: sed accipietis virtutem superuenientis spiritus sancti in vos: et eritis michi testes in iherusalem et in omni iudea et samaria. et usque ad ultimum terre. Et cum hec dixisset. videntibus illis eleuatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in celum euntem illum: ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis. qui et dixerunt. Viri galilei. quid statis aspicientes in celum? Hic ihesus qui assumptus est a vobis in celum: sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. Tunc reuersi sunt iherosolimam a monte qui vocatur oliueti: qui est iuxta iherusalem sabbati habens iter. Et cum introissent in cenaculum: ascenderunt ubi manebant petrus

et iohannes. iacobus et an
dreas et philippus et tho
mas. bartholomeus et ma
theus. iacobus alphei. et sy
mon zelotes. et iudas iaco
bi. Hii omnes erant perseue
rantes unanimiter in ora
tione: cum mulieribus et ma
ria matre ihesu et fratribus
eius. In diebus illis: exurgens
petrus in medio fratrum dix
it. Erat autem turba hominum
simul: fere centum viginti.
Viri fratres oportet impleri
scripturam quam predixit spiritus
sanctus per os dauid de iuda. qui
fuit dux eorum qui comprehen
derunt ihesum: qui connumera
tus erat in nobis. et sortitus
est sortem ministerii huius. Et
hic quidem possedit agrum de
mercede iniquitatis: et sus
pensus crepuit medius: et
diffusa sunt omnia viscera
eius. Et notum factum est om
nibus habitantibus ierusalem: i
ta ut appellaretur ager ille lin
gua eorum acheldemach. hoc
est ager sanguinis. Scriptum est

enim in libro psalmorum. Fiat
commoratio eorum deserta: et
non sit qui habitet in ea: et
episcopatum eius accipiat al
ter. Oportet ergo ex hiis vi
ris qui nobiscum congregati
sunt in omni tempore quo intra
uit et exiuit inter nos dominus
ihesus incipiens a baptisma
te iohannis. usque in diem qua
assumptus est a nobis: testem
resurrectionis eius nobis
cum fieri. vnum ex istis. Et sta
tuerunt duos: ioseph qui vo
cabatur barsabas qui cog
nominatus est iustus. et ma
thiam. Et orantes dixerunt. Tu
domine qui corda nosti omnium:
ostende quem elegeris ex hiis
duobus vnum accipere locum mini
sterii huius et apostolatus de quo
preuaricatus est iudas. ut abi
ret in locum suum. Et dederunt
sortes eis. Et cecidit sors super
mathiam: et annumeratus est
cum vndecim apostolis. Capitulum ii.

Et cum complerentur
dies penthecostes:
erant omnes pariter

in eodē loco. Et factus ē re
pēte de celo son⁹ tāq̃ aduenientis
sp̄us vehementis: et repleuit
totam domū ubi erant sedē
tes. Et apparuerunt illis dis
pite lingue tamq̃ ignis:
seditq; supra singulos eoꝝ.
Et repleti sūt omēs spiritu
sancto: et ceperūt loqui
varijs linguis ꝓut sp̄us
scīs dabat eloqui illis. E
rant autē in ihrlm habitā
tes iudei viri religiosi: ex o
ni natione que sub celo ē.
Facta autē hac voce. cōue
nit multitudo. et mente
cōfusa est: q̄m audiebat
unusquisq; lingua sua
illos loquētes. Stupebāt
autē omēs: et mirabant
dicentes. Nōne ecce omēs i
sti qui loquūtur galilei sūt?
Et quomodo audiuimus
unusquisq; linguā nr̄am
in qua nati sum⁹? Parthi
et medi et elamite et qui ha
bitāt mesopotamiā. iude
am et capadociā. pontū et
et asiam. frigiā et pāphi

liam. egyptū et partes libie
que est circa cyrenen. et adue
ne romani. iudei quoq; et
ꝓseliti. cretes et arabes: au
diuim⁹ eos loquētes nr̄is
linguis magnalia dei. Stu
pebant autē omēs: et mi
rabant adinuicē dicentes.
Quidnā hoc vult esse? A
lij autē irridentes dicebāt:
quia musto pleni sūt isti.
Stans autē petrus cū unde
cim eleuauit vocē suā: et
locutus est eis. Viri iudei et
qui habitatis ihrlm uniuer
si. hoc vobis notū sit: et
auribȝ percipite verba mea.
Non enī sicut vos estima
tis hij ebrij sūt. cū sit hora
diei tercia: sed hoc est quod
dictū est per ꝓphetā iohel.
Et erit in nouissimis dieb;
dicit dn̄s. effundā de spiritu
meo sup omnē carnē: et
ꝓphetabūt filij vr̄i et filie
vr̄e. Et iuuenes vr̄i visiōes
videbūt: et seniores vr̄i sōp
nia sōpniabūt. Et quidē
sup seruos meos et super

ancillas meas in diebus illis
effundam de spiritu meo: et pro
phetabunt. Et dabo prodigia
in celum sursum et signa in ter
ra deorsum: sanguinem et ignem
et vaporem fumi. Sol conuer
tetur in tenebras et luna in
sanguinem: antequam veniat
dies dñi magnus et mani
festus. Et erit omnis quicumque
inuocauerit nomen dñi: sal
uus erit. Viri israelite audite
verba hec. Ihesum nazarenum
virum approbatum a deo in vo
bis. virtutibus et prodigiis et
signis que fecit per illum deus
in medio vestri sicut vos sci
tis: hunc diffinito consilio et pre
sciencia dei traditum per manus
iniquorum. affigentes interem
mistis. Quem deus suscitauit
solutis doloribus inferni: iux
ta quod impossibile erat tene
ri illum ab eo. Dauid enim di
cit in eum. Prouidebam dñm
coram me semper: quia a dextris
est michi ne commouear. Prop
ter hoc delectatum est cor meum.
et exultauit lingua mea: in

super et caro mea requiescet
in spe. Quoniam non derelinques
animam meam in inferno: nec
dabis sanctum tuum videre cor
ruptionem. Notas michi fe
cisti vias vite: replebis me
iocunditate cum facie tua. Vi
ri fratres liceat audenter di
cere ad vos de patriarcha da
uid. quia et defunctus est et se
pultus est: et sepulchrum eius
est apud nos usque in hodier
num diem. Propheta igitur cum es
set. et sciret quia iureiuran
do iurasset illi deus de fructu
lumbi eius sedere super sedem eius:
prouidens locutus est de resur
rectione christi: quia neque dere
lictus est in inferno. neque car
ro eius vidit corruptionem.
Hunc ihesum resuscitauit deus:
cuius omnes nos testes sumus.
Dextera igitur dei exaltatus et
promissione spiritus sancti
accepta a patre: effudit hunc
quem vos videtis et auditis.
Non enim dauid ascendit in
celos. Dicit autem ipse. Dixit
dñs dño meo sede a dextris

meis: donec ponā inimicos
tuos scabellū pedū tuorū.
Certissime ergo sciat omnis
domus isrł: quia et dñm
eū et xpm deus fecit hunc
ihm quē vos crucifixistis.
His auditis cōpuncti sunt
corde: et dixerūt ad petrū et
ad reliquos apostolos.
Quid faciemus viri fratres?
Petrus vero ait ad illos.
Penitentiā inquit agite:
et baptizetur unusquisq
vestrū in nomine ihu xpi. in
remissionē peccatorū vro
rū: et accipietis donū sancti
spiritus. Vobis enī est rep
missio et filiis vris: et omi
bus qui longe sūt quoscū
q advocaverit dñs deus nr.
Aliis eciā verbis plurimis
testificatus est: et exhorta
batur eos dicens. Salua
mini a generatione ista p
va. Qui ergo receperūt ser
monē eius baptizati sūt: et
apposite sūt in illa die ani
me circiter tria milia. Erāt
autē pseuerantes in doctri
na aplorū: et cōmunicati
one fractionis panis. et o
rationibz. Fiebat autē om
ni anime timor. Multa
quoq pdigia et signa p
aplos fiebant in ihrlm: et
metus erat magnus in uni
versis. Omnes eciā qui crede
bant erāt pariter: et habe
bant omnia cōmunia. Pos
sessiones et substancias ve
debant: et dividebāt illa
omibz prout cuiq opus
erat. Cotidie quoq pdurā
tes unanimiter in templo.
et frangentes circa domos
panē sumebant cibū cum
exultatione et simplicitate
cordis: collaudantes deū et
habentes graciā ad omnē
plebē. Dñs autē augebat
qui salvi fierent cotidie in
idipm. Cap. iii.
Petrus autē et io
hānes ascendebāt
in templū: ad horā orati
onis nonā. Et quidā vir
qui erat claudus ex utero
matris sue baiulabatur:

que ponebant cotidie ad
portam templi que dicitur spe
ciosa. ut peteret elemosinam
ab introeuntibus in templum.
Is cum vidisset petrum et iohan
nem incipientes introire in
templum: rogabat ut elemo
sinam acciperet. Intuens autem
in eum petrus cum iohanne dix
it. Respice in nos. At ille
intendebat in eos: sperans
se aliquid accepturum ab eis.
Petrus autem dixit. Argentum
et aurum non est michi: quod
autem habeo hoc tibi do. In
nomine ihesu christi nazareni
surge et ambula. Et apprehen
sa manu eius dextera. alle
vavit eum: et protinus consoli
date sunt bases eius et plan
te. Et exiliens stetit et ambu
labat. Et intravit cum illis
in templum: ambulans et ex
siliens et laudans deum. Et vi
dit omnis populus eum ambu
lantem et laudantem deum. Cog
noscebant autem illum: quia
ipse erat qui ad elemosinam
sedebat ad speciosam portam
templi. Et impleti sunt stu
pore et extasi: in eo quod con
tigerat illi. Cum viderent autem
petrum et iohannem: cucurrit
omnis populus ad eos. ad por
ticum que appellatur salomonis
stupentes. Videns autem petrus:
respondit ad populum. Viri is
raelite quid miramini in hoc.
aut nos quid intuemini: quasi
nostra virtute aut pietate
fecerimus hunc ambulare. Deus
abraham et deus ysaac et deus
iacob deus patrum nostrorum glo
rificavit filium suum ihesum: quem
vos quidem tradidistis et negastis
ante faciem pylati. iudicante il
lo dimitti. Vos autem sanctum et
iustum negastis: et petistis
virum homicidam donari vobis:
auctorem vero vite interfecistis.
Quem deus suscitavit a mor
tuis. cuius nos testes sumus:
et in fide nominis eius hunc
quem videtis et nostis confir
mavit nomen eius. Et fides
que per eum est: dedit integram
sanitatem istam. in conspectu om
nium vestrum. Et nunc fratres scio

quia per ignorantiā fecistis:
sicut et principes vr̄i. Deus
autē qui p̄nūciauit per os
om̄ium ꝓphetarū pati xp̄m su
um: impleuit sic. Penite
mini igitur et cōuertimini ut dele
antur vr̄a pct̄a: ut cū vene
rint tēpora refrigerii a con
spectu dn̄i. et miserit eū q̄
p̄dicatus est vobis ihm̄
xp̄m quē oportet celū quidē
suscipere usq; in tēpora res
titutionis om̄ium. que locut⁹
est deus per os sanctor̄ suor̄
a seculo ꝓphetarū. Moyses
quidē dixit. q̄m ꝓphetā sus
citabit vobis dn̄s deus vr̄
de fratribus vr̄is: tamq̄ me ip
sū audietis. iuxta om̄ia q̄
cūq; locutus fuerit vobis. E
rit autē om̄is aīa q̄cūq;
non audierit ꝓphetā illū:
exterminabitur de plebe. Et ō
nes ꝓphete a samuhel et de
inceps qui locuti sūt: et an
nūciauerūt dies istos. Vos
autē estis filii ꝓphetarū et
testamenti quod disposuit
deus ad patres nr̄os: dicēs
ad abrahā. Et in semine tuo
benedicentur om̄es familie t
re. Vobis primū deus susci
tans filiū suum misit eū
benedicentem vobis: ut cō
uertat se unusquisq; a neq̄
cia sua. Capitulū iiii.

LOquentibus autē
illis ad ꝓplm̄: sup
uenerunt sacerdotes
et magistratus templi et
saducei dolentes qđ docerēt
ꝓplm̄. et ānūciarēt in ihm̄
resurrectionē ex mortuis. Et
iniecerūt in eos manus: et
posuerūt eos in custodiam
in crastinū. Erat autē iam
uespera. Multi autē eorū
qui audierāt verbū credide
runt: et factus ē numerus
virorū quinq; milia. Factū
est autē in crastinū: ut con
gregarentur principes eorū
et seniores et scribe in ihr̄lm̄.
et ānas princeps sacerdotū
et cayphas et iohānes et
alexander et quotquot erāt de
genere sacerdotali. Et statuē
tes eos i medio: īterrogabant.

In qua virtute aut in quo
nomine fecistis hoc vos? Tunc
petrus repletus spiritu sancto:
dixit ad eos. Principes populi
et seniores audite. Si nos
hodie diiudicamur in be
nefacto hominis infirmi. in
quo iste saluus factus est:
notum sit omnibus vobis et om
ni plebi israel. quia in nomine
ihesu christi nazareni quem vos
crucifixistis. quem deus susci
tauit a mortuis. in hoc is
te astat coram vobis sanus.
Hic est lapis qui reprobatus
est a vobis edificantibus. qui
factus est in caput anguli:
et non est in alio aliquo
salus. Nec enim aliud nomen
est sub celo datum hominibus: in quo
oporteat nos saluos fieri.
Videntes autem petri constantiam
et iohannis. comperto quod homi
nes essent sine litteris et ydi
ote amirabantur: et cognosce
bant eos quoniam cum ihesu fuerant.
Hominem quoque videntes sta
ntem cum eis qui curatus fu
erat: nichil poterant contra
dicere. Iusserunt autem eos fo
ras extra concilium secedere: et
conferebant adinuicem dicentes.
Quid faciemus hominibus istis?
Quoniamquidem notum signum factum
est per eos omnibus habitan
tibus ierusalem: manifestum est. et
non possumus negare. Sed
ne amplius diuulgetur in
populum: comminemur eis ne ul
tra loquantur in nomine hoc
ulli hominum. Et vocantes eos:
denunciauerunt ne omnino loq
uerentur. neque docerent in nomine
ihesu. Petrus vero et iohannes
respondentes: dixerunt ad eos.
Si iustum est in conspectu dei
vos potius audire quam deum:
iudicate. Non enim possumus
que vidimus et audiuimus
non loqui. At illi comminan
tes dimiserunt eos: non inue
nientes quomodo punirent eos prop
ter populum: quia omnes clarifi
cabant id quod factum erat
in eo quod acciderat. Anno
rum enim erat amplius quadra
ginta homo in quo factum e
rat signum istud sanitatis.

Dimissi autem venerunt ad
suos: et annuntiaverunt eis
quanta ad eos principes sa-
cerdotum et seniores dixissent.
Qui cum audissent: unani-
miter levaverunt vocem ad
dominum et dixerunt. Domine tu qui
fecisti celum et terram et mare
et omnia que in eis sunt qui
spiritu sancto per os patris
nostri david pueri tui dixisti.
quare fremuerunt gentes et
populi meditati sunt inania:
astiterunt reges terre. et prin-
cipes convenerunt in unum ad-
versus dominum et adversus chris-
tum eius. Convenerunt enim vere
in civitate ista adversus
sanctum puerum tuum ihesum. quem
unxisti. herodes et pontius
pylatus cum gentibus et populis
israel: facere que manus tua
et consilium tuum decreverunt fi-
eri. Et nunc domine respice in
minas eorum: et da servis tu-
is cum omni fiducia loqui ver-
bum tuum: in eo quod manum
tuam extendas sanitates et
signa et prodigia fieri per no-
men sancti filii tui ihesu. Et
cum orassent. motus est locus
in quo erant congregati: et
repleti sunt omnes spiritu sancto:
et loquebantur verbum dei cum
fiducia. Multitudinis au-
tem credentium erat cor unum et
anima una. Nec quisquam eorum
que possidebat aliquid su-
um esse dicebat: sed erant
illis omnia communia. Et
virtute magna reddebant
apostoli testimonium resur-
rectionis ihesu christi domini nostri:
et gratia magna erat in
omnibus illis. Neque enim quis-
quam egens erat inter illos. Quot-
quot enim possessores agro-
rum aut domorum erant. ven-
dentes afferebant precia eorum
que vendebant: et ponebant ante pedes
apostolorum. Dividebatur autem
singulis: prout cuique opus
erat. Joseph autem qui cog-
nominatus est barnabas
ab apostolis quod est in-
terpretatum filius consolatio-
nis. levites cyprius genere.
cum haberet agrum vendidit

llum: et attulit partem et posu-
it ante pedes apostolorum. Capitulum
V.

Vir autem quidam
nomine ananias
cum saphira uxore
sua vendidit agrum: et frau-
dauit de precio agri conscia
uxore sua: et afferens partem
quandam ad pedes apostolorum po-
suit. Dixit autem petrus ad
ananiam. Cur temptauit satha-
nas cor tuum mentiri te spiri-
tui sancto: et fraudare de pre-
cio agri? Nonne manens ti-
bi manebat: et venundatum
in tua erat potestate? Quare
posuisti in corde tuo hanc rem?
Non es mentitus hominibus sed
deo. Audiens autem ananias
hec verba: cecidit et exspira-
uit. Et factus est timor mag-
nus in omnes qui audierant.
Surgentes autem iuuenes amo-
uerunt eum: et efferentes sepelie-
runt. Factum est autem quasi ho-
rarum trium spacium: et uxor ip-
sius nesciens quod factum fuerat
introiyt. Respondit autem ei
petrus. Dic michi mulier:
si tanti agrum vendidistis.
At illa dixit. Etiam tanti. Pe-
trus autem ad eam. Quid utique
conuenit vobis temptare spiri-
tum domini? Ecce pedes eorum qui
sepelierunt virum tuum ad ostium:
et efferent te. Confestim cecidit
ad pedes eius et exspirauit.
Intrantes autem iuuenes inue-
nerunt illam mortuam: et extu-
lerunt et sepelierunt ad virum
suum. Et factus est timor mag-
nus in uniuersa ecclesia: et in
omnes qui audierunt hec. Per
manus autem apostolorum fiebant
signa et prodigia multa in
plebe: et erant omnes unani-
miter in porticu salomonis.
Ceterorum autem nemo audebat
coniungere se illis: sed magni-
ficabat eos populus. Magis
autem augebatur credentium in
domino multitudo virorum ac
mulierum: ita ut in plateas
eicerent infirmos. et ponerent
in lectulis et grabatis: ut ve-
niente petro saltem umbra il-
lius obumbraret quemquam eorum.
et liberarentur ab infirmitati-

bus suis. Concurrebat aut̄ et
multitudo vicinarū civita
tū ihrl'm. afferentes egros
et vexatos a spiritib; imū
dis qui curabant̄ omnes.
Exurgens aut̄ princeps sacer
dotū et omēs qui cū illo erāt
que est heresis saduceorū. re
pleti sūt zelo: et iniecerūt
manus in apostolos: et po
suerūt illos in custodia pub
lica. Angelus autē dn̄i per
noctē aperiens ianuas carce
ris: et educens eos dixit. Ite
et stantes loquimini in tēplo
plebi omnia verba vite huius.
Qui cū audissent: intrauerūt
diluculo in templū. et doce
bāt. Adveniens aut̄ princeps
sacerdotū et qui cū eo erant.
cōvocauerūt cōciliū et oēs
seniores filiorū isrl': et mise
rūt ad carcerē ut adducerent̄.
Cū venissent autē ministri et
aperto carcere non invenissent
illos: reversi nūciauerūt di
centes. Carcerē quidē inveni
mus clausū cū omni diligē
tia. et custodes stantes ante
ianuas: aperientes aut̄ nemi
nē intus invenimus. Ut autē
audierunt hos sermones ma
gistratus templi et principes
sacerdotū: ambigebāt de il
lis quidnā fieret. Adveni
ens autē quidā nūciauit
eis: quia ecce viri quos po
suistis in carcerē sūt in tem
plo stantes et docētes ppl'm.
Tūc abiit magistratus cū
ministris: et adduxit illos si
ne vi. Timebāt enī ppl'm:
ne lapidarent̄. Et cū adduxis
sent illos: statuerūt in cō
cilio. Et interrogauit eos prin
ceps sacerdotū dicens. Pre
cipiēdo precepimus vobis ne
doceretis in nomine isto: et ec
ce replestis ihrl'm doctrina
vr̄a: et vultis introducere
sup nos sanguinē hominis
istius. Respōdens autē petrus
et apostoli dixerunt. Obedi
re oportet deo magis q̄ ho
minibus. Deus patrū nrōrum
suscitavit ih'm: quē vos in
teremistis suspēdentes in lig
no. Hunc deus principē et

saluatorem exaltauit dextera
sua: ad dandam penitentiam
israel et remissionem peccatorum.
Et nos sumus testes horum uer-
borum: et spiritus sanctus quem de-
dit deus omnibus obedientibus
sibi. Hec cum audissent disse-
cabantur: et cogitabant inter-
ficere illos. Surgens autem
quidam in concilio phariseus.
nomine gamaliel. legis doc-
tor. honorabilis uniuerse
plebi: iussit foras ad bre-
ue homines fieri. Dixitque ad
illos. Viri israelite attendite
vobis super hominibus istis quid
acturi sitis. Ante hos enim
dies extitit theodas dicens
se esse aliquem: cui consensit
numerus uirorum circiter qua-
dringentorum. Qui occisus
est. et omnes quicumque crede-
bant ei dissipati sunt: et redac-
tus est ad nichilum. Post
hunc extitit iudas galileus
in diebus professionis: et auer-
tit populum post se. Et ipse pe-
riit: et omnes quotquot conse-
serunt ei dispersi sunt. Et nunc

itaque dico vobis. Discedi-
te ab hominibus istis et sinite
illos: quia si est ex hominibus
consilium hoc aut opus. dis-
soluetur. Si vero ex deo est.
non poteritis dissoluere eos:
ne forte et deo repugnare
inueniamini. Consenserunt
autem illi: et conuocantes apos-
tolos. cesis denunciauerunt
ne loquerentur in nomine
ihesu: et dimiserunt eos. Et
illi quidem ibant gaudentes
a conspectu concilii: quoniam dig-
ni habiti sunt pro nomine
ihesu contumeliam pati. Omni
autem die in templo et circa do-
mos non cessabant docentes
et euangelizantes christum ihesum.

In diebus Capitulum VI
autem illis crescente
numero discipulo-
rum factum est murmur gre-
corum aduersus hebreos: eo
quod despicerentur in ministerio
cotidiano vidue eorum. Con-
uocantes autem duodecim multi-
tudinem discipulorum. dixerunt.
Non est equum nos derelinquere

re verbū dei: et ministrare mē
sis. Considerate ergo fratres
viros ex vobis boni testimo
nij septē plenos spiritu sc̄o
et sapientia: quos cōstitu
amus sup hoc opus. Nos
vero orationi et ministerio v̄
bi instantes erim⁹. Et pla
cuit sermo corā omī multi
dine. Et elegerūt stephanū
virū plenū fide et spiritu sc̄o:
et philippū et pchorū. et ny
chanorē. et tymonē. et pme
nam. et nycholaū aduenā
anthiochenū. Hos statuerūt
ante conspectū aplorū: et o
rantes iposuerūt eis man⁹.
Et verbū dn̄i crescebat: et
multiplicabat' numerus
discipulorū in ihrlm valde.
Multa etiā turba sacerdotū
obediebat fidei. Stephanus
autē plenus gratia et forti
tudine: faciebat pdigia et
signa magna in pplo. Sur
rexerūt autē quidā de syna
goga que appellat' liberti
norū et cyrenensiū et alexā
drinorū. et eorū qui erant

a cilicia et asya. disputātes
cū stephano: et nō poterāt
resistere sapientie et spiritui
qui loquebat'. Tūc summise
rūt viros: qui dicerēt se au
disse eū dicentē verba blas
phemie in moysen et deū.
Cōmouerūt itaq; plebē et
seniores et scribas: et cōcur
rentes rapuerūt eū. et ad
duxerūt in cōciliū: et statu
erūt testes falsos dicentes.
Homo iste nō cessat loqui
verba aduersus locū scīm
et legē. Audiuim⁹ enī eū di
centē: qm ihs nazarenus
hic destruet locū istū. et mu
tabit traditiones quas tra
didit nobis moyses. Et in
tuentes eū omēs qui sedebāt
in cōcilio: viderūt faciē eius
tanq̄ faciē angeli. Dixit
autē princeps sacerdotū. Si
hec ita se habent. Qui ait.

Caplm vij.

Viri fratres et patres
audite. Deus glo
rie apparuit patri nr̄o ab
rahā cū eēt ī mesopotamia

priusq̄ⁿ moraret̄ in charrā:
et dixit ad illū. Exi de terra
tua et de cognatione tua:
et veni in terrā quā tibi
monstrauero. Tūc exijt de ter
ra chaldeorū: et habitauit
in charran. Et inde postq̄ⁿ
mortuus est pater eius trāſ
tulit illū in terrā istā: in q̄
nūc vos habitatis. Et non
dedit illi hereditatē in ea
nec passū pedis: sed repro
misit dare illi eā in posses
sionē. et semī eius post ip
sū: cū non haberet filiū.
Locutus est autem deus q̄a
erit semen eius accola in ter
ra aliena: et seruituti eos
subicient et male tractabūt
eos annis quadringentis:
et gentē cui seruierint iudi
cabo ego dixit dn̄s. Et p̄ⁿ
hec exibūt: et seruient m̄ in
loco isto. Et dedit illi testa
mentū circūcisionis: et sic
genuit ysaac et circūcidit
eū die octaua. et ysaac ia
cob. et iacob duodecī patri
archas. Et patriarche emu

lantes: vendiderūt ioseph
in egiptū. Et erat deus cū eo:
et eripuit eū ex omnib̄ꝫ tribu
lationib̄ꝫ eius Et dedit ei grā
ciā et sapienciā in cōspectu
pharaonis regis egipti: et
cōstituit eū ꝑpositū super e
giptū et sup omnē domū
suā. Venit autē fames in v
niuersā egiptū et chanaan.
et tribulatio magna: et nō
inueniebāt cibos patres nr̄i.
Cū audisset autē iacob esse
frumentū in egipto. misit
patres nr̄os primū: et in se
cūdo cognitus est ioseph a
fratrib̄ꝫ suis: et manifesta
tū est pharaonī genus eius.
Mittens autē ioseph accersi
uit iacob patrē suū: et om
nem cognationē. in anima
bus septuaginta quinqꝫ.
Et descendit iacob in egip
tū: et defunctus est ipse et pa
tres nr̄i: et translati sūt in sy
chem et positi sūt in sepul
chro quod emit abraham
ꝑcio argenti a filijs emor fi
lij sichem. Cū appropinq̄ⁿ

ret aut tēpus repromissio
nis quā cōfessus fuerat de
us abrahe: creuit pp̄lus et
multiplicatus est in egip
to. quoadusq; surgeret rex
alius in egipto qui nō scie
bat ioseph. Hic circumueni
ens genus nr̄m. afflixit pa
tres nr̄os: ut exponerent in
fantes suos. ne uiuificarent'.
Eodē tempore natus ē moy
ses. et fuit gratus deo: qui
nutritus est trib; mēsib; in
domo patris sui. Exposito
autē illo. sustulit eū filia
pharaonis: et nutriuit eū
sibi in filiū. Et eruditus ē
moyses omī sapiētia egip
tiorū: et erat potens in uer
bis et in operib; suis. Cū
autē impleret ei quadragi
ta annorū tēpus: ascendit
in cor eius ut uisitaret fra
tres suos filios isrl'. Et cū
uidisset quēdā iniuriā pa
tientē uindicauit illū: et
fecit ultionē ei qui iniuriā
sustinebat. percusso egiptio.
Existimabat aut intelligē

fratres: qm̄ deus per manū
ipsius daret salutē illis. At
illi nō intellexerūt. Sequēti
uero die apparuit illis liti
gantib;: et recōciliabat eos
in pace dicēs. Uiri fratres
estis. Ut quid nocetis alte
rutrū? Qui aut iniuriā fa
ciebat proximo suo: repulit
eū dicens. Quis te cōstituit
iudicē et principē sup nos?
Numquid interficere me tu
uis. quēadmodū interfecisti
heri egiptiū? Fugit aut mo
yses in uerbo isto: et fact'
est aduena in terra madi
an: ubi generauit filios
duos. Et expletis annis q
draginta: apparuit illi in
deserto montis syna ange
lus in igne flāme rubi. Mo
yses aut uidens: admirat'
est uisū. Et accedente illo ut
cōsideraret: facta est uox
dnī ad eū dicens. Ego sum
deus patrū tuorū: deus ab
raham deus ysaac et deus ia
cob. Tremefactus aut mo
yses: non audebat cōsidera

te. Dixit autem illi dominus. Sol
ue calciamentum pedum tuorum:
locus enim in quo stas. terra
sancta est. Videns vidi afflic
tionem populi mei qui est in e
gipto. et gemitum eorum audi
ui: et descendi liberare eos.
Et nunc veni mittam te in
egiptum. Hunc moysen quem
negauerunt dicentes quis te
constituit principem et iudicem
super nos: hunc deus principem
et redemptorem misit cum manu
angeli qui apparuit illi in
rubo. Hic eduxit illos: faci
ens prodigia et signa in ter
ra egipti et in rubro mari.
et in deserto annis quadra
ginta. Hic est moyses: qui
dixit filiis israel. Prophetam vo
bis suscitabit deus de fratri
bus vestris: tamquam me ipsum au
dietis. Hic est qui fuit in ec
clesia in solitudine cum ange
lo qui loquebatur ei in mon
te syna et cum patribus nostris:
qui accepit verba vite dare
nobis. Cui noluerunt obe
dire patres nostri: sed repule
runt et auersi sunt cordibus suis
in egiptum. dicentes ad aa
ron. Fac nobis deos qui pre
cedant nos. Moysi enim huic qui
eduxit nos de terra egipti:
nescimus quid factum sit ei.
Et vitulum fecerunt in illis di
ebus: et obtulerunt hostiam
simulacro: et letabantur
in operibus manuum suarum.
Conuertit autem deus et tradi
dit eos seruire milicie celi:
sicut scriptum est in libro pro
phetarum. Numquid victimas
aut hostias obtulistis mihi
annis quadraginta in deserto
domus israel? Et suscepistis
tabernaculum moloch et syd
us dei vestri rempham figuras
quas fecistis adorare eas: et
transferam vos trans babilo
nem. Tabernaculum testimoni
i fuit patribus nostris in deserto:
sicut disposuit loquens ad
moysen. ut faceret illud se
cundum formam quam viderat.
Quod et induxerunt suscipientes
patres nostri cum iesu in posses
sionem gentium. quas expulit

deus a facie patrū nrōrū. us
q; in dieb; dauid: qui inuenit
gratiā ante deū. et petijt ut
inuenirēt tabernaculū deo ia
cob. Salomon autē edifica
uit illi domū: sed nō excelsus
in manufactis habitat. sic
ut ꝓpheta dicit. Celū michi
sedes est: terra autē scabellū
pedū meorū. Quā domū e
dificabitis michi dicit dn̄s:
aut quis locus requietionis
mee est? Nōne manus mea
fecit hec omnia? Dura ceru
ice et incircūcisi cordib; et au
rib; vos semꝑ spiritui scō re
sistitis: sicut et patres vrī.
ita et vos. Quē ꝓphetarū
non sunt ꝓsecuti patres vrī?
Et occiderūt eos qui prenūcia
bāt de aduentu iusti: cuius
vos nunc ꝓditores et homi
cide fuistis: qui accepistis
legē in dispositionē angelo
rū. et non custodistis. Audi
entes autē hec. dissecabant
cordib; suis: et stridebant dē
tibus in eū. Cū autē esset
plenus spiritu sancto: inte
dens in celū vidit gloriā dei.
et ihm̄ stantē a dextris dei. et
ait. Ecce video celos aptos:
et filiū hominis stantē a dex
tris dei. Exclamātes autē vo
ce magna cōtinuerūt aures
suas: et impetū fecerūt vna
nimiter in eū. Et eicientes
eū extra ciuitatē. lapidabāt.
Et testes deposuerūt vestime
ta sua secus pedes adolescen
tis: qui vocabatur saulus.
Et lapidabāt stephanū in
uocantē et dicentē. Dn̄e ihū
suscipe spiritū meū. Positis
autē genib;: clamauit voce
magna dicens. Dn̄e ne sta
tuas illis hoc pctm̄. Et cū
hoc dixisset: obdormiuit in
dn̄o. Saulus autē erat cō
sentiens neci eius. Capitulum
Facta est autē viij.
in illa die ꝓsecutio
magna in ec
clesia que erat ierosoli
mis: et omnēs dispsi sūt per
regiones iudee et samarie
pter apostolos. Curauerūt
autē stephanū viri timorati

na: et fecerūt planctū mag
nū sup illū. Saulus vero
devastabat ecclesiā: per do
mos intrans et trahens vi
ros ac mulieres tradebat
in custodiā. Igitur qui dis
persi erāt: pertransibant e
uāgelizantes verbū. Phi
lippus autē descendēs in ci
uitatē samarie: pdicabat
illis xpm. Intendebat aūt
turbe hiis que a philippo
dicebant: unanimit au
dientes. et videtes signa q
faciebat. Multi eni eorū q
habebāt spiritus īmūdos:
clamantes voce magna
exibant. Multi autē para
litici et claudi curati sūt. Fac
tū est ergo magnū gaudi
ū in illa ciuitate. Vir aūt
quidā nomīe symon qui
ante fuerat in ciuitate ma
gus seducens gentē sama
rie. dicēs se esse aliquē mag
nū: cui auscultabant oēs
a minimo usqȝ ad maximū
dicētes. Hic est virtus dei:
que vocatur magna. Attē
debant autē eū: ppter qd
multo tēpore magicis su
is dementasset eos. Cū vero
credidissēt philippo euan
gelizanti de regno dei: et
in nomīe ihu xpi baptiza
bant viri ac mulieres. Tūc
symon et ipse credidit. Et
cū baptizatus esset: adhe
rebat philippo. Vidēs etiā
signa et virtutes maxīas
fieri: stupens ammirabat.
Cū autē audissent apostoli
qui erant iherosolimis q
a recepit samaria verbū
dei: miserūt ad eos petrū
et iohānē. Qui cū venis
sent: orauerūt pro ipsis. ut
acciperent spiritū scm̄. Nō
dū eni in quemqꝫ illorū ve
nerat: sed baptizati tantū
erant in nomīe dn̄i ihesu.
Tūc imponebāt manus
sup illos: et accipiebant
spiritū scm̄. Cū vidisset aūt
symon quia per īpositio
nē manus apostolorū da
retur spūs scs: obtulit e
is pecuniā dicens. Date et

michi hanc potestatem: ut
cuicumque imposuero manus
accipiat spiritum sanctum. Petrus
autem dixit ad eum. Pecunia
tua tecum sit in perditione:
quoniam donum dei existimasti pe
cunia possideri. Non est tibi
pars neque sors in sermone
isto. Cor enim tuum non est
rectum coram deo. Penitentiam i
taque age ab hac nequicia
tua: et roga deum si forte remit
tatur tibi hec cogitatio cor
dis tui. In felle enim amaritu
dinis et obligatione iniquita
tis video te esse. Respondens
autem symon dixit. Precamini
vos pro me ad dominum: ut ni
chil veniat super me horum que
dixistis. Et illi quidem testifi
cati et locuti verbum domini redi
bant iherosolimam: et mul
tis regionibus samaritanorum
evangelizabant. Angelus autem
domini locutus est ad philippum
dicens. Surge et vade contra
meridianum. ad viam que de
scendit ab ierusalem in gazam:
hec est deserta. Et surgens ab

iit. Et ecce vir ethiops eu
nuchus potens candacis
regine ethiopum. qui erat
super omnes gazas eius. ve
nerat adorare in ierusalem: et
revertebatur sedens super currum suum.
legensque prophetam ysaiam. Dix
it autem spiritus philippo. Acce
de: et adiunge te ad currum is
tum. Accurrens autem philippus
audivit eum legentem ysaiam
prophetam: et dixit. Putasne
intelligis que legis? Qui
ait. Et quomodo possum:
si non aliquis ostenderit michi?
Rogavitque philippum: ut as
cenderet. et sederet secum. Locus
autem scripture quam legebat
erat hic. Tanquam ovis ad oc
cisionem ductus est: et sicut
agnus coram tondente se sine
voce. sic non aperuit os suum.
In humilitate iudicium eius
sublatum est. Generationem
illius quis enarrabit? Quoniam
tolletur de terra vita eius.
Respondens autem eunuchus
philippo dixit. Obsecro te
de quo propheta dicit hoc. de se.

an de alio aliquo? Aperi
ens autē philippus os su
ū: et incipiens a scriptura
ista. euāgelizauit illi ihm̄.
Et dū irent per viā: vene
rūt ad quandā aquā. Et ait
eunuchus. Ecce aqua. Quis
phibet me baptizari? Dix
it autē philippus. Si credis
ex toto corde licet. Et respon
dens ait. Credo dei filiū esse
ihm̄ xp̄m. Et iussit stare
currū. Et descenderūt uterq;
in aquā philippus et eunu
chus: et baptizauit eū. Cū
autē ascendissent de aqua.
sp̄us dn̄i rapuit philippū:
et āplius nō vidit eū eunu
chus. Ibat enī per viā suā
gaudens. Philippus autē
inuētus est in azoto. Et p
trāsiens euangelizabat ci
uitatibus cunctis: donec ve
niret cesaream. Capitulm ix.

Saulus autē adhuc
spirans minarū
et cedis in discipu
los dn̄i. accessit ad principē
sacerdotū. et peciit ab eo epis
tolas in damascū ad syna
gogas: ut si quos inuenisset
huius vie viros ac mulieres
vinctos pduceret ihrlm̄. Et
cū iter faceret: contigit ut appro
pinquaret damasco. Et sub
ito circūfulsit eū lux de celo:
et cadens in terrā audiuit
vocē dicentē sibi. Saule sau
le quid me psequeris? Qui
dixit. Quis es dn̄e? Et ille.
Ego sū ihs: quē tu psequeris.
Durū est tibi contra stimulū
calcitrare. Et tremens ac stu
pens dixit. Dn̄e quid me
vis facere? Et dn̄s ad eum.
Surge et ingredere ciuitatē:
et dicetur tibi quid te oporte
at facere. Viri autē illi qui
comitabantur cū eo stabant
stupefacti: audientes quidē
vocē. neminē autē videntes.
Surrexit autē saulus de ter
ra: apertis q; oculis nichil vi
debat. Ad manus autē illū
trahentes: introduxerunt da
mascū. Et erat tribus diebus
nō videns: et nō manduca
uit neq; bibit. Erat autē

quidā discipulus damasci:
noīe ananias. Et dixit ad
illū ī visu dñs. Anania. Et il
le ait. Ecce ego dñe. Et dñs ad
illū. Surgens vade in vicū
qui vocatur rectus: et que
re in domo iude saulū no
mīe tharsensē. Ecce eñ orat.
Et vidit virū ananiā no
mīe introeūtē et īponentē
sibi manus: ut visū recipi
at. Respondit autē anani
as. Dñe audivi a multis
de viro hoc quāta mala
sanctis tuis fecerit in ihrlm:
et hic habet potestatē a prī
cipib; sacerdotū alligandi
omēs qui īvocant nomē
tuū. Dixit autē ad eū dñs.
Vade qm̄ vas electionis mi
est iste: ut portet nomē me
ū corā gentib; et regib; et
filijs isrl̄. Ego eñ ostendā
illi: quāta oporteat eū pa
ti pro nomīe meo. Et abi
it ananias et introivit do
mū: et imponēs ei manus
dixit. Saule frater. dñs ihs
misit me qui apparuit ti
bi in via qua veniebas:
ut videas et implearis spū
scō. Et cōfestim ceciderunt ab
oculis eius tamq̄ squame:
et visū recepit. Et surgens
baptizatus est. Et cū acce
pisset cibū: cōfortatus est.
Fuit autē cū discipulis q̄
erāt damasci per dies ali
quot: et cōtinuo ingress⁹
in synagogas p̄dicabat
ihm̄: qm̄ hic est filius dei.
Stupebāt autē omēs qui
audiebāt: et dicebāt. Nō
ne hic est qui expugnabat
in ihrlm eos qui īvocabāt
nomē istud? Et huc ad hoc
venit: ut vinctos illos duce
ret ad principes sacerdotū.
Saulus autē magis cōva
lescebat et cōfundebat iude
os qui habitabāt damas
ci: affirmās qm̄ hic ē xp̄c.
Cū implerentur autē dies mul
ti: cōsiliū fecerūt iudei ut
eū interficerent. Note autē
facte sūt saulo insidie eoꝝ.
Custodiebāt autē et por
tas die ac nocte: ut eū inter

fuerat. Accipientes autē disci-
puli. nocte per murū dimi-
serūt eū: submittentes in spor-
ta. Cū autē venisset ī ihrlm:
temptabat iungere se disci-
pulis. Et omnes timebant
eū: non credentes quia es-
set discipulus. Barnabas
autē apprehensū illū duxit
ad apostolos: et narravit
illis quomodo in via vi-
disset dnm. et quia locut9
est ei: et quomodo in damas-
co fiducialiter egerit in no-
mine ihu. Et erat cū illis in-
trans et exiens in ihrlm: fi-
ducialiter agens in nomine
dni. Loquebat quoqz gen-
tib; : et disputabat cū gre-
cis. Illi autē querebāt occi-
dere eū. Quod cū cognouis-
sent fratres deduxerūt eū ce-
sarea: et dimiserūt tharsū.
Ecclesia quidē per totā iude-
am et galileā et samariā
habebat pacē: et edificaba-
tur ambulans in timore
dni: et consolatione sancti
spūs replebat. Factū est aūt

ut petrus dū transiret uni-
uersos deueniret ad sanctos
qui habitabāt lidde. Inue-
nit autē ibi hominē quē-
dā nomine eneā ab annis
octo iacentē in grabato: q
erat paraliticus. Et ait illi
petrus. Enea sanet te dns
ihs xpc. Surge et sterne tibi.
Et cōtinuo surrexit. Et vide-
rūt illū omnes qui habita-
bant lidde et sarone: qui cō-
uersi sūt ad dnm. In ioppe
autē fuit quedā discipula
nomine tabita: que interp-
tata dicit dorchas. Hec erat
plena operib; bonis: et ele-
mosinis quas faciebat. Fac-
tū est autē in dieb; illis: ut
infirmata moreret. Quā cū
lauissent: posuerūt eā in ce-
naculo. Cū aūt prope esset
lidda ab ioppe: discipuli
audientes quia petrus esset
in ea. duos viros miserūt
ad eū. rogantes. ne pigrite-
ris venire usqz ad nos. Ex-
surgens autē petrus: venit
cū illis. Et cū aduenisset:

duxerunt illū in cenaculū.
Et circūsteterunt illū omēs
vidue flentes: et ostendētes
tunicas et vestes. quas fa-
ciebat illis dorchas. Eiectis
aūt omībꝫ foras. petrus po-
nens genua orauit: et cōuer-
sus ad corpus dixit. Tabita
surge. At illa aperuit oclōs
suos: et viso petro resedit.
Dans aūt illi manū: erexit
eā. Et cū vocasset sctōs et
viduas: assignauit eā viuā.
Notū aūt factū est per vni-
uersā ioppen: et crediderunt
multi in dn̄o. Factū est aūt
ut dies multos moraretur
in ioppe: apud quēdā symo-
nem coriariū. Capitulū x

Vir aūt quidā erat
in cesarea nomīe
cornelius. cēturio
cohortis que dicit̄ ythalica.
religiosus et timēs deū cum
omī domo sua: faciens ele-
mosinas multas plebi. et
deprecans deū semp. Vidit in
visu manifeste quasi nona
hora diei angelū dei introe-

untē ad se: et dicentē sibi.
Corneli. At ille intuens eū:
timore correptus dixit. Quis
es dn̄e? Dixit aūt illi. O-
rationes tue et elemosine
tue ascenderunt in memori-
am in cōspectu dei. Et nunc
mitte viros in ioppen: et
accersi symonē quēdā qui
cognominatur petrus. Hic
hospitat̄ apud symonē
quēdā coriariū: cuius est
domus iuxta mare. Hic
dicet tibi quid te oporteat
facere. Et cū discessisset an-
gelus qui loquebatur illi:
vocauit duos domesticos
suos et militē metuentem
dn̄m ex hiis qui illi pare-
bant. Quibꝫ cū narrasset ō-
nia: misit illos in ioppen.
Postera aūt die iter illis fa-
cientibꝫ et appropinquātibꝫ
ciuitati: ascendit petrus ī
superiora ut oraret circa ho-
rā sextā. Et cū esuriret: vo-
luit gustare. Parantibus
aūt illis. cecidit sup eū mē-
tis excessus: et vidit celū ap-

cum. et descendens vas quod
dam velut linteum magnum
quatuor initiis submitti de
celo in terram: in quo erant
omnia quadrupedia et ser
pentia terre et volatilia ce
li. Et facta est vox ad eum.
Surge petre: occide et man
duca. Ait autem petrus. Ab
sit domine: quia numquam mandu
cavi omne commune et inmun
dum. Et vox iterum secundo ad
eum. Que deus purificavit:
tu commune ne dixeris. Hoc
autem factum est per ter: et sta
tim receptum est vas in celum.
Et dum intra se hesitaret pe
trus quid nam esset visio quam
vidisset: ecce viri qui missi
erant a cornelio inquiren
tes domum symonis astite
runt ad ianuam. Et cum vocas
sent: interrogabant si symon
qui cognominatur petrus il
lic haberet hospicium. Petro
autem cogitante de visione:
dixit spiritus ei. Ecce viri tres
querunt te. Surge itaque et
descende. et vade cum eis nichil
dubitans: quia ego misi
illos. Descendens autem pe
trus ad viros dixit. Ecce e
go sum quem queritis. Que
causa est propter quam veni
stis? Qui dixerunt. Corneli
us centurio vir iustus et
timens deum et testimonium
habens ab universa gente
iudeorum: responsum accepit
ab angelo sancto accersire te in
domum suam. et audire verba
abs te. Introducens igitur
eos: recepit hospicio. Seque
ti autem die surgens profectus
est cum eis: et quidam ex fratri
bus ab ioppe comitati sunt
eum. Altera autem die introi
vit cesaream. Cornelius vero
expectabat illos: convoca
tis cognatis suis et neces
sariis amicis. Et factum est
cum introisset petrus obvi
us venit ei cornelius: et pro
cidens ante pedes eius ado
ravit. Petrus vero eleva
vit eum dicens. Surge: et e
go ipse homo sum. Et loquens
cum illo intravit: et invenit

multos qui conuenerant.
Dixitque ad illos. Vos scitis
quomodo abhominatum sit viro
iudeo coniungi aut accede-
re ad alienigenam: sed michi
ostendit deus neminem com-
munem aut inmundum dicere
hominem: propter quod sine
dubitatione veni accersitus.
Interrogo ergo quam ob cau-
sam accersistis me. Et corne-
lius ait. A nudius quarta
die usque ad hanc horam orans
eram hora nona in domo
mea: et ecce vir stetit ante
me in veste candida. et ait.
Corneli exaudita est oratio
tua: et elemosine tue comme-
morate sunt in conspectu dei.
Mitte ergo in ioppen: et
accersi symonem qui cogno-
minatur petrus. Hic hospi-
tatur in domo symonis co-
riarii iuxta mare. Confestim
igitur misi ad te: et tu be-
ne fecisti veniendo. Nunc
ergo omnes nos in conspec-
tu tuo assumus: audire o-
mnia quecumque tibi precepta
sunt a domino. Aperiens autem petrus os
suum dixit. In veritate comperi quia
non est personarum acceptor de-
us: sed in omni gente qui timet
eum et operatur iusticiam. accep-
tus est illi. Verbum misit fi-
liis israel: annuncians pacem
per ihesum christum. Hic est omnium
dominus. Vos scitis quod factum est
verbum per universam iudeam:
incipiens enim a galilea post
baptismum quod predicavit io-
hannes ihesum a nazareth: quo-
modo unxit eum deus spiritu
sancto et virtute. Qui pertransi-
uit benefaciendo et sanando
omnes oppressos a dyabolo:
quoniam deus erat cum illo. Et nos
testes sumus omnium que fecit in
regione iudeorum et ierusalem:
quem occiderunt suspendentes
in ligno. Hunc deus suscita-
uit tercia die: et dedit eum
manifestum fieri. non omni
populo: sed testibus preordinatis
a deo. nobis qui manduca-
uimus et bibimus cum illo post-
quam resurrexit a mortuis.
Et precepit nobis predicare

ipso et testificari: quia ipse
est qui constitutus est a deo
iudex vivorum et mortuorum.
Huic omnes prophete testimo
nium perhibent: remissionem
peccatorum accipere per nomen
eius omnes qui credunt in eum.
Adhuc loquente petro ver
ba hec: cecidit spiritus sanctus su
per omnes qui audiebant ver
bum. Et obstipuerunt ex cir
cumcisione fideles qui vene
rant cum petro: quia et in na
tiones gratia spiritus sancti effu
sa est. Audiebant enim illos
loquentes linguis: et magni
ficantes deum. Tunc respondit
petrus. Numquid aquam quis
prohibere potest: ut non bap
tizentur hii qui spiritum sanctum ac
ceperunt sicut et nos? Et
iussit eos in nomine ihesu
christi baptizari. Tunc rogave
runt eum: ut maneret apud
eos aliquot diebus. Capitulum xi.

Audierunt autem
apostoli et fratres
qui erant in iudea:
quia et gentes receperunt verbum
dei. Cum ascendisset autem petrus
hierosolimam: disceptabant
adversus illum qui erant ex
circumcisione dicentes. Quare
introisti ad viros preputium
habentes? et manducasti cum
illis? Incipiens autem petrus
exponebat illis ordinem
dicens. Ego eram in civi
tate ioppe orans: et vi
di in excessu mentis visio
nem. descendens vas quoddam
velut linteum magnum quattu
or initiis submitti de celo:
et venit usque ad me. In quod
intuens considerabam: et vi
di quadrupedia terre et besti
as et reptilia et volatilia
celi. Audivi autem et vocem
dicentem michi. Surge petre:
occide et manduca. Dixi autem.
Nequaquam domine: quia com
mune aut inmundum num
quam introivit in os meum.
Respondit autem vox secundo
de celo. Que deus mundavit:
tu ne commune dixeris. Hoc
autem factum est per ter: et re
cepta sunt rursum omnia in ce

lū. Et ecce cōfestim tres viri
astiterunt in domo in qua
eram: missi a cesarea ad me.
Dixit aūt spūs michi: ut
irem cū illis nichil hesitās.
Venerunt aūt mecū et sex fra
tres isti: et ingressi sumus in
domū viri. Narravit aūt
nobis: quō vidisset ange
lū in domo sua stantē et di
centē sibi. Mitte in ioppen
et accersi symonē qui cog
nominatur petrus: qui lo
quetur tibi verba in quibus
salvus eris tu et universa do
mus tua. Cū autē cepissē
loqui: cecidit spūs scūs sup
eos. sicut et in nos in initio.
Recordatus sū autē verbū
dūi: sicut dicebat. Johan
nes quidē baptizavit aq̄:
vos aūt baptizabimini spi
ritu scō. Si ergo eandē gra
tiā dedit illis deus sicut et
nobis qui credidimus in do
minū ihm xpm: ego quis
erā ut possim prohibere deū?
Hys auditis tacuerunt: et
glorificaverunt deū dicētes.

Ergo et gentibus deus penitē
tiā ad vitā dedit. Et illi quidē
qui dispsi fuerant a tri
bulatione que facta fuerat
sub stephano. perambula
verunt usque ad fenicē et cypru
et anthiochiā: nemini loq̄n
tes verbū nisi solis iudeis.
Erant aūt quidā ex eis viri
cyprii et cyrenei. Qui cū in
troissent anthiochiā: loq̄
bantur ad grecos ānuncia
ntes dūm ihm. Et erat
manus dūi cū eis: multus
que numerus credentiū con
versus est ad dūm. Pervenit
autē sermo ad aures eccle
sie que erat iherosolimis
sup istis: et miserunt barna
bā usque anthiochiā. Qui
cū pervenisset et vidisset gra
tiā dei. gavisus est et horta
batur omnes proposito cordis
permanere in dūo: quia e
rat vir bonus et plenus
spiritu scō et fide. Et apposi
ta est turba multa dūo. Pro
fectus est aūt tharsū: ut q̄
reret saulū. Quē cū invenis

set. pduxit anthiochiã:
et annum totũ cõuersati sũt
in ecclesia. Et docuerũt tur
bã multã: ita ut cogno
minarent primum anthio
chie discipuli xpiani. In
hys autẽ diebz supuene
rũt ab ierosolimis pphe
te anthiochiã. Et surgẽs
unus ex eis nomĩe aga
bus significabat per spi
ritũ famẽ magnã futurã
in uniuerso orbe terrarũ:
que facta est sub claudio
cesare. Discipli aũt put qs
quis habebat. pposuerũt
in ministeriũ mittere habi
tãtibz in iudea fratribus.
Quod et fecerũt: mittẽtes
ad seniores per manus bar
nabe et sauli. Capl' xij.

Eodẽ aũt tẽpore
misit herodes rex
manus: ut affli
geret quosdã de ecclesia.
Occidit aũt iacobũ fra
trẽ iohãnis gladio. Vidẽs
aũt quia placeret iudeis:
apposuit apphendere et
petrũ. Erãt aũt dies azio
rũ. Quẽ cũ apphendisset
misit in carcerẽ: tradens eũ
quatuor quaternionibz mi
litũ custodiendũ: volẽs
post pascha pducere eũ
pplo. Et petrus quidẽ serua
batur in carcere. Oratio aũt
fiebat sine intermissione ab
ecclesia ad deũ pro eo. Cũ
aũt pducturus eũ esset he
rodes: in ipsa nocte erat pe
trus dormiens inter duos
milites vinctus catheñis du
abz: et custodes ante ostiũ
custodiebãt carcerẽ. Et ecce
ãgelus dñi astitit: et lumẽ
refulsit in habitaculo. P
cusso qz latere petri: excita
uit eũ dicens. Surge velo
citer. Et ceciderũt cathene de
manibz eius. Dixit aũt ã
gelus ad eũ. Precingere: et
calcia te caligas tuas. Et
fecit sic. Et dixit illi. Circũ
da tibi vestimentũ tuũ: et
sequere me. Et exiens seque
batur eũ: et nesciebat quia
verũ est quod fiebat per ã

gelū. Estimabat aūt se
visū videre. Trāseun tes
aūt primā et secūdā cus
todiā. venerūt ad por
tā ferreā que ducit ad ciui
tatē: que ultro aperta ē eis.
Et exeuntes, processerūt vicū v
nū: et cōtinuo discessit an
gelus ab eo. Et petrus ad se
reuersus dixit. Nūc scio vere
quia misit dn̄s angelū suū:
et eripuit me de manu hero
dis. et de omī expectatione ple
bis iudeorū. Cōsiderans q̄
venit ad domū marie ma
tris iohānis qui cognomi
natus est marcus: ubi erāt
multi cōgregati et orantes.
Pulsāte aūt eo ostiū ianue:
processit puella ad videndū
nomine rode. Et ut cognouit
vocē petri. pre gaudio nō
aperuit ianuā: sed intro
currens nūciauit stare petrū
ante ianuā. At illi dixerūt
ad eā. Insanis. Illa aūt af
firmabat sic se habere. Illi
aūt dicebant. Angelus eius
est. Petrus aūt perseuerabat
pulsans. Cū autē aperuis
sent ostiū viderūt eū: et obstu
puerūt. Annuens aūt eis ma
nu ut tacerēt: narrauit quo
modo dn̄s eduxisset eū de carcē.
Dixitq̄. Nūciate iacobo et
fratribus hec. Et egressus abijt
in aliū locū. Facta autē die:
erat nō parua turbatio inter
milites. quidnā de petro fac
tū esset. Herodes aūt cū requi
sisset eū et nō inuenisset: inq̄
sitione facta de custodibus ius
sit eos duci. Descēdens q̄ a
iudea in cesareā: ibi cōmora
tus est. Erat aūt iratus tyri
is et sydonijs. At illi unani
mes venerūt ad eū: et persua
so blasto qui erat sup cubi
culū regis postulabāt pacē:
eo q̄d alerentur regiones eorū
ab illo. Statuto autē die he
rodes vestitus veste regia. se
dit pro tribunali: et cōtiona
batur ad eos. Populus aūt accla
mabat dei voces et nō hōis.
Cōfestī aūt percussit eū angelus
dn̄i. eo q̄d nō dedisset hono
rē deo: et cōsūptus a vermibus

expiravit. Verbū autē dn̄i
crescebat et multiplicabatur.
Barnabas autē et saulus
reversi sunt ab iherosolimis
expleto ministerio: assumpto
iohāne qui cognominatus
est marcus. Capitulum xiij.

Erant autē in eccle
sia que erat anthi
ochie prophete et doc
tores: in quibus barnabas
et symeon qui vocabatur
niger. et lucius cyrenensis
et manaen qui erat hero
dis tetrarche collactaneus.
et saulus. Ministrantibus autē
illis dn̄o et ieiunantibus: dix
it spiritus sanctus. Segregate mihi
barnaban et saulū: in opus
ad quod assumpsi eos. Tunc
ieiunantes et orantes. imponē
tes eis manus: dimiserunt
illos. Et ipsi quidē missi ab
spiritu sancto abierunt seleuciā:
et inde navigaverunt cyprū.
Et cum venissent salaminā:
predicabat verbū dei in syna
gogis iudeorū. Habebant
autē et iohannē in minister
io. Et cum perambulassent
universā insulā usque ad
paphū. invenerunt quē
dam virū magū pseudo
prophetā iudeū cui nomē erat
bariehu: qui erat cum proconsu
le sergio paulo viro pruden
te. Hic accersitis barnaba
et paulo: desiderabat audi
re verbū dei. Resistebat autē
illis elymas magus. sic enim
interpretatur nomē eius: querens
avertere proconsulē a fide. Sau
lus autē qui et paulus reple
tus spiritu sancto: intuens in eum dix
it. O plene omni dolo et omni
fallacia. fili dyaboli inimi
ce omnis iusticie: non desinis
subvertere vias dn̄i rectas.
Et nunc ecce manus dn̄i super
te: et eris cecus non videns solē
usque ad tempus. Et confestim ce
cidit in eum caligo et tenebre:
et circuiens querebat qui ei
manum daret. Tunc proconsul cum
vidisset factū credidit: admi
rans super doctrina dn̄i. Et cum a pa
pho navigassent paulus et
qui cum ipso erat: venerunt

pergen pamphilie. Johā
nes aūt discedens ab eis:
reuersus ē iherosolimā. Il
li vero ꝑtranseūtes pergen.
venerūt anthiochiā pisidi
e: et ingressi synagogā di
e sabbatoꝝ sederūt. Post lec
tionē aūt legis et ꝓphāꝝ: mi
serūt principes synagoge ad e
os dicētes. Viri frēs si qͥs ē i
vobis sermo exhortationis ad ple
bē. dicite. Surgēs aūt paulꝰ:
et manu silentiū indicēs
ait. Viri isrlite. et qui time
tis deū audite. Deus plebis
isrl' elegit patres nr̄os et
plebē exaltauit cū essēt in
cole in terra egipti: et in bra
chio excelso eduxit eos ex ea:
et per q̄draginta annoꝝ tē
pus mores eoꝝ sustinuit
in deserto. Et destruens gen
tes septē in terra chanaan:
sorte distribuit eis terrā eo
ꝝ. quasi post q̄dringētos
et quinquaginta ānos. Et
post hec dedit iudices usqꝫ
ad samuhel ꝓphetā. Et ex
inde postulauerūt regē: et

dedit illis deus saul filiū cis
virū de tribu beniamin an
nis quadraginta. Et amo
to illo. suscitauit illis dauid
regē: cui et testimoniū phi
bens dixit. Inueni dauid
filiū iesse virū secdm cor me
ū: qui faciet omēs volun
tates meas. Huius deus ex
semine secdm ꝓmissionē edux
it isrl' saluatorē ihesum: pre
dicāte iohāne ante faciem
aduentus eius baptismū
penitentie omī ꝓplo isrl'. Cū
impleret aūt iohānes cursū
suū dicebat. Quē me arbi
tramini esse nō sū ego: sed ec
ce venit post me cuius nō
sū dignus calciamenta
pedū soluere. Viri fratres
filij generis abrahā et qui
in vobis timēt deū: vobis
verbū salutis huius mis
sū est. Qui eni habitabāt
ihrlm et principes eius. hūc
ignorātes et voces ꝓpheta
rū que per omē sabbatū
legunt̄: iudicātes impleuerūt.
Et nullā causā mortis in

uenientes in eū: petierunt a py
lato ut interficerent eū. Cumq; cō
summassent omnia que de ip
so scripta erant: deponentes
eū de ligno posuerunt in mo
numento. Deus vero suscita
uit eū a mortuis tertia die.
Qui visus est per dies mul
tos hijs qui simul ascende
rant cū eo de galilea in ihe
rusalē: qui usq; nūc sunt tes
tes eius ad plebē. Et nos uo
bis ānunciam⁹ eā que ad
patres nrōs repromissio
facta est: qm̄ hāc deus adī
pleuit filijs nrīs. resuscitās
ihm̄. sicut et in psalmo se
cūdo scriptū est. Filius me⁹
es tu: ego hodie genui te.
Qd̄ aūt suscitauerit eū a
mortuis āplius iā nō re
uersurū in corruptionē:
ita dixit. Quia dabo vob̄
sancta dauid fidelia. Ideoq;
et alias dicit. Non dabis
scm̄ tuū videre corruptionē.
Dauid eñ in sua generati
one cū āministrasset volū
tati dei: dormiuit et apposi
tus est ad patres suos et vi
dit corruptionē. Quē vero
deus suscitauit: nō vidit cor
ruptionē. Notū igit̄ sit vo
bis viri frēs: quia per hūc
vobis remissio peccatorū an
nūciat̄. ab omnib; quibus
nō potuistis in lege moysi
iustificari. In hoc omīs qui
credit: iustificatur. Videte
ergo: ne superueniat vobis
quod dictū est in pphetis.
Videte contemptores et ādmi
ramīi et disperdimini: quia
opus operor ego in dieb;
vrīs: opus quod nō crede
tis. si quis enarrauerit vo
bis. Exeuntib; aūt illis: ro
gabant ut sequēti sabba
to loquerent̄ sibi verba hec.
Cumq; dimissa esset synago
ga: secuti sūt multi iudeor;
et colentiū aduenarū pau
lū et barnabam. Qui loq̄n
tes suadebāt eis: ut pmā
nerēt in gratia dei. Sequēti
vero sabbato. pene vniū
sa ciuitas cōuenit audire
verbū dni. Videntes autē iu

bas iudei repleti sunt zelo: et
contradicebant hys que a pau
lo dicebantur blasphemantes.
Tunc constanter paulus et
barnabas dixerunt. Vobis
oportebat primum loqui ver
bum dei: sed quoniam repellitis il
lud et indignos vos iudi
catis eterne vite: ecce conuer
timur ad gentes. Sic enim pre
cepit nobis dominus. Posui te
in lucem gentibus: ut sis in sa
lutem usque ad extremum terre.
Audientes autem gentes gaui
se sunt. et glorificabant verbum
domini: et crediderunt quotquot
erant preordinati ad vitam
eternam. Disseminabatur autem
verbum domini per uniuersam re
gionem. Iudei autem concitaue
runt religiosas mulieres et
honestas et primos ciuita
tis: et excitauerunt persecutio
nem in paulum et barnaban:
et eiecerunt eos de finibus suis.
At illi excusso puluere pedum
in eos: venerunt yconium. Dis
cipuli quoque replebantur
gaudio et spiritu sancto.

Factum Capitulum xiiii.
F est autem in yconi
o ut simul intro
irent synagogam iudeorum et
loquerentur: ita ut crederet
iudeorum et grecorum copiosa
multitudo. Qui vero incre
duli fuerunt iudei: suscita
uerunt et ad iracundiam con
citauerunt animas gentium ad
uersus fratres. Multo igitur
tempore demorati sunt fiducia
liter agentes in domino: testimo
nium perhibente verbo grati
e sue. dante signa et prodigi
a fieri per manus eorum. Di
uisa est autem multitudo ci
uitatis: et quidam quidem erant
cum iudeis: quidam vero cum a
postolis. Cum autem factus es
set impetus gentilium et iudeo
rum cum principibus suis. ut con
tumeliis afficerent et lapida
rent eos: intelligentes confu
gerunt ad ciuitates lycao
nie. listram et derben et vniuer
sam in circuitu regionem: et i
bi euangelizantes erant. Et qui
dam vir listris infirmus pedi

bus sedebat claudus ex u
tero matris sue: qui nu͂q̄
ābulauerat. Hic audiuit
paulu͂ loquente͂. Qui intu
itus eu͂ et uidens quia habe
ret fide͂ ut saluus fieret: dix
it magna uoce. Surge su
per pedes tuos rectus. Et ex
siliuit: et ābulabat. Tur
be aut͂ cu͂ uidisse͂t quod fe
cerat paulus: leuauerunt
uoce͂ sua͂ lycaonice dice͂
tes. Dii similes facti homi
bus descenderunt ad nos. Et
uocabant barnaban ioue͂:
paulu͂ uero mercuriu͂: q͂m
ipse erat dux uerbi. Sacer
dos quoq͂ iouis qui erat
ante ciuitate͂ tauros et co
ronas ante fores ad ianuas:
cu͂ ppl'is uolebat sacrificare.
Quod ubi audierunt apli
barnabas et paulus: co͂
scissis tunicis suis exilierūt
in turbas. clamantes et di
centes. Viri quid hec facitis?
Et nos mortales sum' si
miles uobis homines: an
nunciantes uobis ab his ua

nis conuerti ad deu͂ uiuu͂. q
fecit celu͂ et terra͂ et mare et
omnia que in eis sunt: qui i
preteritis generationib; dimi
sit omnes gentes ingredi in
uias suas. Et quide͂ no͂ sine
testimonio semetipsum reli
quit benefaciens: de celo da͂s
pluuias et te͂pora fructife
ra: implens cibo et leticia cor
da nr͂a. Et hec dicentes: uix
sedauerunt turbas ne sibi i
molarent. Superuenerunt aut͂
quida͂ ab anthiochia. et
yconio iudei: et persuasis tur
bis lapidantesq͂ paulu͂ tra
xerunt extra ciuitate͂. estima
tes eu͂ mortuu͂ esse. Circu͂da
tibus aut͂ eu͂ discipulis sur
gens intrauit ciuitate͂: et
postera die pfect' e͂ cu͂ bar
naba in derben. Cu͂q͂ euan
gelizassent ciuitati illi et
docuissent multos: reuersi
sunt listra͂ et yconiu͂ et an
thiochia͂. confirmantes a͂ias
discipulorum. exhortantesq͂
ut permanerent in fide: et q͂m
per multas tribulationes

oportet nos intrare in reg-
num dei. Et cum constituissent il
lis per singulas ecclesias
presbiteros et orassent cum ieiu
nationibus: commendauerunt
eos dno in quem crediderunt.
Transeuntes qz pisidiam uene
runt in pamphiliam. Et loquen
tes in pergen verbum dni de
scenderunt in athaliam: et in
de nauigauerunt anthiochi
am: unde erant traditi gra
tie dei in opus quod comple
uerunt. Cum aut uenissent et
congregassent ecclesiam: retule
runt quanta fecisset deus cum
illis. quia aperuisset genti
bus ostium fidei. Morati sunt
aut tempus non modicum cum
discipulis. Capitulum xv.

Et quidam descenden
tes de iudea doce
bant fratres: quia
nisi circumcidamini secundum mo
rem moysi. non potestis salui
fieri. Facta aut seditione
non minima paulo et barna
be aduersus illos: statuerunt
ut ascenderet paulus et bar
nabas et quidam alii ex ali
is ad apostolos et presbiteros in
iherusalem super hac questione. Il
li igitur deducti ab ecclesia. per
transibant phenicem et sama
riam narrantes conuersationem
gentium: et faciebant gaudi
um magnum omnibus fratribus.
Cum aut uenissent iherosoli
mam: suscepti sunt ab ecclesi
a et ab apostolis et a seni
oribus. annunciantes quan
ta deus fecisset cum illis. Sur
rexerunt aut quidam de here
si phariseorum qui credide
runt: dicentes quia oportet
circumcidi eos. precipere quo
qz seruare legem moysi. Con
ueneruntqz apostoli et seniores
uidere de uerbo hoc. Cum aut
magna conquisitio fieret:
surgens petrus dixit ad e
os. Viri fratres uos scitis:
quoniam ab antiquis diebus
in nobis elegit deus per os
meum audire gentes uerbum
euangelii et credere. Et qui
nouit corda deus testimo
nium perhibuit dans illis spi

tū sanctū sicut et nobis:
et nichil discreuit inter nos
et illos: fide purificās corda
eorū. Nūc ergo quid temp
tatis deū. imponere iugū
sup ceruicē discipulorū:
quod neqȝ nos neqȝ patres
nr̄i portare potuim⁹. Sed
per graciā dn̄i ihu xp̄i cre
dimus saluari: quēadmo
dū et illi. Tacuit aūt oīs
multitudo: et audiebant
barnaban et paulū nar
rantes quāta fecisset deus
signa et pdigia in gētib;
per eos. Et postq̄ tacuerūt:
respondit iacobus dicēs.
Uiri fratres audite me. Sy
mon narrauit quēadmo
dū primū deus visitauit
sumere ex gentib; ppl'm no
mī suo: et huic cōcordant
verba pphetarū sicut scrip
tū est. Post hec reuertar et
edificabo tabernaculū da
uid quod decidit. et diruta
eius reedificabo et erigā il
lud: ut requirāt ceteri hoīm
dn̄m. et omēs gentes sup

quas inuocatū est nomē
meū. dicit dn̄s faciēs hec.
Notū a seculo est dn̄o op⁹
suū. Propter quod ego iudi
co nō inquietari eos qui
ex gentib; cōuertunt ad de
ū: sed scribere ad eos ut ab
stineant se a cōtaminationi
bus simulachrorū et for
nicatione et suffocatis et
sanguine. Moyses eñ a tē
porib; antiquis habet in sin
gulis ciuitatib; qui eū pdi
cent in synagogis: ubi per
omē sabbatū legit᷑. Tūc
placuit aplis et seniorib;
cū omī ecclesia eligere viros
ex eis. et mittere anthiochi
am cū paulo et barnaba.
iudā qui cognominat᷑ bar
sabas et sylam viros pri
mos in fratrib;: scribentes
per manus eorū. Apli et
seniores fratres hiis qui sūt
anthiochie et syrie et cylicie
fratrib; ex gentib;. salutē.
Qm̄ audiuim⁹ quia qui
dā ex nobis exeūtes turba
uerūt vos verbis. euertētes

animas vestras quibus non mandaui-
mus: placuit nobis collec-
tis in unum eligere viros et
mittere ad vos cum carissi-
mis nostris barnaba et paulo. ho-
minibus qui tradiderunt animas
suas pro nomine domini nostri
ihesu christi. Misimus ergo iu-
dam et sylam: qui et ipsi vo-
bis verbis referent eadem. Visum est enim
spiritui sancto et nobis ni-
chil ultra imponere vobis o-
neris quam hec necessaria: ut
abstineatis vos ab immola-
tis simulachrorum. et sangui-
ne et suffocato et fornicati-
one. A quibus custodientes vos:
bene agetis. Valete. Illi igi-
tur dimissi descenderunt anthi-
ochiam: et congregata multi-
tudine tradiderunt epistolam.
Quam cum legissent: gauisi sunt
super consolatione. Iudas autem
et sylas et ipsi cum essent prophe-
te: verbo plurimo consolati
sunt fratres et confirmauerunt.
Facto autem ibi tempore: dimis-
si sunt cum pace a fratribus ad
eos qui miserant illos. Pau-
lus autem et barnabas demo-
rabantur anthiochie docentes
et euangelizantes cum aliis plu-
ribus verbum domini. Post aliquot
autem dies. dixit ad barna-
bam paulus. Reuertentes vi-
sitemus fratres per universas ci-
uitates in quibus predicaui-
mus verbum domini: quomodo se habe-
ant. Barnabas autem vole-
bat secum assumere et iohannem
qui cognominatur marcus.
Paulus autem rogabat eum:
ut qui discessisset ab eis de
pamphilia et non isset cum eis
in opus. non debere recipi. Facta
est autem dissensio ita ut disce-
derent ab inuicem: et barnabas
quidem assumpto marco na-
uigaret cyprum. Paulus vero
electo syla: profectus est tradi-
tus gratie dei a fratribus. Perambu-
labat autem syriam et ciliciam
confirmans ecclesias: precipiens
custodire precepta apostolorum et
seniorum. Peruenit autem in derben
et lystram. Ca. xvi

Et ecce discipulus
quidam erat ibi no-

nōīe thimotheus: filius
mulieris vidue fidelis. patre
gentili. Huic testimoniū
reddebāt qui in lystris erāt
et yconio fratres. Hūc vo
luit paulus secū ꝓficisci.
Et assumēs circūcidit eū:
ꝓpter iudeos qui erāt in il
lis locis. Sciebāt enī om
nes: qđ pater eius gētilis
esset. Cū aūt pertransirent
ciuitates: tradebāt eis cus
todire dogmata que erāt
decreta ab aplis et seniori
bus qui erāt ierosolimis.
Et ecclesie quidē cōfirma
bantur fide: et habūdabāt
numero cotidie. Transeū
tes aūt frigiā et galacie
regionē: vetati sunt a spū
sc̄o loqui verbū in asya.
Cū venissent aūt in mysi
am. temptabāt ire in bithi
niā: et nō permisit eos
spūs ihū. Cū aūt ptrans
issent mysiā: descenderūt
troadem: et visio per noc
tē paulo ostensa est. Vir
macedo quidā erat stās et

deprecans eū et dicēs. Trāsi
ens in macedoniā adiuua
nos. Vt aūt visū vidit. sta
tim quesiuim⁹ ꝓficisci in
macedoniā: certi facti qđ
vocasset nos deus euāgeli
zare eis. Nauigātes aūt a
troade recto cursu venim⁹
samothrachiā: et sequēti
die neapolim: et inde phi
lippis que est prima par
tis macedonie. ciuitas co
lonia. Eramus aūt in hac
urbe dieb; aliquot cōsistē
tes. Die aūt sabbatorum
egressi sumus foras portā
iuxta flumē: ubi videbat̄
oratio esse. Et sedētes loque
bamur mulierib; que cō
uenerāt. Et quedā mulier
nomīe lidia purpuraria
ciuitatis tyatirenorū colēs
deū audiuit: cuius dn̄s a
peruit cor intēdere hiis que
dicebant̄ a paulo. Cū aūt
baptizata esset et domus
eius: deprecata est dicēs. Si
iudicastis me fidelē dn̄o
esse: introite in domū meā

et manete. Et coegit nos.
Factum est autem euntibus nobis
ad orationem. puellam quam-
dam habentem spiritum phitonem
obuiare nobis: que ques-
tum magnum prestabat dominis
suis diuinando. Hec subsecu-
ta paulum et nos: clamabat
dicens. Isti homines serui dei
excelsi sunt: qui annunciant
vobis viam salutis. Hoc autem
faciebat multis diebus. Do-
lens autem paulus et conuer-
sus spiritui dixit. Precipio
tibi in nomine ihesu christi exi-
re ab ea. et exiit eadem hora.
Videntes autem domini eius quia
exiuit spes questus eorum:
apprehendentes paulum et silam
perduxerunt in forum ad princi-
pes: et offerentes eos magis-
tratibus dixerunt. Hii homines
conturbant ciuitatem nostram
cum sint iudei: et annunciant
morem quem non licet nobis sus-
cipere neque facere. cum simus romani.
Et concurrit plebs aduersus eos:
et magistratus scissis tunicis eorum
iusserunt eos virgis cedi. Et cum

multas plagas eis imposu-
issent: miserunt eos in carce-
rem. precipientes custodi ut di-
ligenter custodiret eos. Qui
cum tale preceptum accepisset:
misit eos in interiorem carce-
rem. et pedes eorum strinxit lig-
no. Media autem nocte pau-
lus et sylas adorantes lau-
dabant deum: et audiebant
eos qui in custodia erant.
Subito vero terre motus
factus est magnus: ita ut
mouerentur fundamenta car-
ceris. Et statim aperta sunt omnia
ostia: et omnium vincu-
la soluta sunt. Expergefactus
autem custos carceris et videns
apertas ianuas carceris: e-
uaginato gladio volebat
se interficere. estimans fugis-
se vinctos. Clamauit autem
paulus voce magna di-
cens. Nichil feceris tibi ma-
li: vniuersi enim hic sumus. Pe-
titoque lumine introgressus
est: et tremefactus procidit
paulo et syle ad pedes. Et
producens eos foras ait. Domini

quid me oportet facere ut
saluus fiam? At illi dixerunt.
Crede in dominum ihesum: et sal
uus eris tu et domus tua.
Et locuti sunt ei verbum domini:
cum omnibus qui erant in do
mo eius. Et tollens eos in
illa hora noctis. lauit pla
gas eorum: et baptizatus est
ipse et omnis domus eius con
tinuo. Cumque perduxisset eos
in domum suam. apposuit eis
mensam: et letatus est cum o
mni domo sua credens deo. Et
cum dies factus esset: miserunt
magistratus lictores dicen
tes. Dimittite homines illos.
Nunciauit autem custos carce
ris verba hec paulo: quia
miserunt magistratus ut di
mittamini. Nunc igitur exeuntes
ite in pace. Paulus autem dixit
eis. Cesos nos publice in
dempnatos homines romanos
miserunt in carcerem: et
nunc occulte nos eiciunt? Non
ita: sed veniant et ipsi nos
eiciant. Nunciauerunt autem
magistratibus lictores verba
hec. Timueruntque audito quod
romani essent: et venientes de
precati sunt eos. Et educentes ro
gabant ut egrederentur de vr
be. Exeuntes autem de carcere:
introierunt ad lidiam. Et visis
fratribus consolati sunt eos: et
profecti sunt. Capitulum xvij.

Cum autem perambu
lassent amphipo
lim et apolloniam:
venerunt thessalonicam. ubi
erat synagoga iudeorum. Se
cundum consuetudinem autem pau
lus introiuit ad eos: et per
sabbata tria disserebat eis
de scripturis. adaperiens et in
sinuans quia christum oportuit
pati et resurgere a mortu
is: et quia hic est christus ihesus
quem ego annuncio vobis. Et
quidam ex eis crediderunt et ad
iuncti sunt paulo et syle: et
de colentibus gentilibusque mul
titudo magna. et mulieres
nobiles non pauce. Zelantes
autem iudei. assumentesque de
vulgo viros quosdam ma
los et turba facta concitaue

ruāt ciuitatē: et assistētes do
mui iasonis querebāt eos
pducere in ppłm. Et cū nō
īuenissēt eos trahebāt iaso
nē et quosdā fratres ad pri
cipes ciuitatis. clamātes.
Qm̄ hy sūt qui orbē cōcitāt
et huc venerūt quos suscē
pit iason: et hy omēs cōt
decreta cesaris faciūt. regē
aliū dicētes esse ihm̄. Cōci
tauerūt aūt plebē et pric̄i
pes ciuitatis: audiētes hec.
Et accepta satisfactione ab
iasone et a ceteris: dimiserūt
eos. Frēs vero cōfestī p noctē
dimiserūt paulū et sylā in
beroeā. Qui cū venissent:
in synagogā iudeorū intro
ierūt. Hy aūt erāt nobilio
res eorū qui sūt thessalonice:
qui susceperūt verbū cū ō
ni auiditate. cotidie scrutā
tes scripturas si hec ita se ha
berēt. Et multi quidē credide
rūt ex eis: et gētiliū mulierū
honestarū et viri nō pauci.
Cū aūt cognouissēt in thes
salonica iudei quia et bero
ee pdicatū est a paulo vbū
dei: venerūt et illuc cōmouē
tes et turbātes multitudinē.
Statimqz aūt paulū dimiserūt
frēs ut iret usqz ad mare: sy
las aūt et thimotheus remā
serūt ibi. Qui aūt deducebāt
paulū pduxerūt eū usqz a
thenas: et accepto mādato
ab eo ad sylā et thimotheū.
ut qm̄ celeriter venirēt ad
illū pfecti sūt. Paulus aūt
cū athenis eos expectaret:
incitabat̄ spūs eius in ipō.
vidēs ydolatrie deditā ciuita
tē. Disputabat igit̄ in sy
nagoga cū iudeis et colētibz:
et in foro per omēs dies ad
eos qui audierāt. Quidam
aūt epycurei et stoyci philo
sophi disserebāt cū eo. Et q̄
dā dicebāt. Quid vult semi
nator verborū hic dicere? A
lij vero. nouorū demoniorū
videtur annūciator esse: qr̄
ihm̄ et resurrectionē annūcia
bat eis. Et apphensū eū ad
ariopagū duxerūt dicētes.
Possum⁹ scire que est hec

noua que a te dicitur doctri
na? Noua enim quedam infers
auribus nostris. Volumus ergo
scire quidnam velint hec esse.
Athenienses autem omnes et ad
uene hospites ad nichil ali
ud vacabant: nisi aut dicere
aut audire aliquid noui.
Stans autem paulus in me
dio areopagi ait. Viri athe
nienses: per omnia quasi su
perstitiosos vos video. Preteri
ens enim et videns simulachra
vestra: inveni et aram in qua scrip
tum erat. ignoto deo. Quod er
go ignorantes colitis: hoc
ego annuntio vobis. Deus
qui fecit mundum et omnia que
in eo sunt: hic celi et terre cum
sit dominus non in manufactis
templis habitat. nec manibus
humanis colitur indigens ali
quo. cum ipse det omnibus vitam
et inspirationem et omnia. Fe
citque ex uno omne genus ho
minum inhabitare super uni
uersam faciem terre: definiens
statuta tempora et terminos
habitationis eorum querere
deum si forte attrectent eum aut
inveniant: quamvis non longe
sit ab unoquoque nostrum. In
ipso enim vivimus et movemur
et sumus: sicut et quidam vestrum
poetarum dixerunt. Ipsius enim
et genus sumus. Genus ergo
cum simus dei: non debemus
estimare auro aut argento aut
lapidi sculpture artis et co
gitationis hominis divinum
esse simile. Et tempora quidem
huius ignorantie despiciens
deus. nunc annuntiat hominibus
ut omnes ubique penitentiam
agant: eo quod statuit diem in
qua iudicaturus est orbem
in equitate in viro in quo
statuit. fidem prebens omnibus.
suscitans eum a mortuis. Cum
audissent autem resurrectionem
mortuorum. quidam quidem irri
debant: quidam vero dixerunt.
Audiemus te de hoc iterum. Sic
paulus exivit de medio eorum.
Quidam vero viri adherentes
ei crediderunt: in quibus et dyoni
sius areopagita et mulier
nomine damaris. et alii cum eis.

Post hec Ca. xviii.

egressus ab athenis venit corinthum. et inveniens quendam iudeum nomine aquilam ponticum genere. qui nuper venerat ab ytalia et priscillam uxorem eius. eo quod precepisset claudius discedere omnes iudeos a roma: accessit ad eos. Et quia eiusdem erat artis: manebat apud eos et operabatur. Erant autem scenofactorie artis. Et disputabat in synagoga per omne sabbatum. interponens nomen domini ihesu: suadebatque iudeis et grecis. Cum venissent autem de macedonia sylas et thimotheus: instabat verbo paulus testificans iudeis esse christum ihesum. Contradicentibus autem eis et blasphemantibus: excuciens vestimenta sua dixit ad eos. Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego ex hoc ad gentes vadam. Et migrans inde intravit in domum cuiusdam nomine titi iusti colentis deum: cuius domus erat coniuncta synagoge. Crispus autem archisynagogus credidit domino cum omni domo sua. Et multi corinthiorum audientes credebant: et baptizabantur. Dixit autem dominus nocte per visionem paulo. Noli timere sed loquere. et ne taceas: propter quod ego sum tecum: et nemo apponetur tibi ut noceat te: quia populus est michi multus in hac civitate. Sedit autem annum et sex menses: docens apud eos verbum dei. Gallione autem proconsule achaie. insurrexerunt uno animo iudei in paulum: et adduxerunt eum ad tribunal dicentes: quia contra legem hic persuadet hominibus colere deum. Incipiente autem paulo aperire os: dixit gallio ad iudeos. Si quidem esset iniquum aliquid aut facinus pessimum o viri iudei: recte vos sustinerem. Si vero questiones sunt de verbo et nominibus legis vestre: vos ipsi videritis.

Judex ego horum nolo esse.
Et minavit eos a tribunali.
Apprehendentes autem omnes sos
thenem principem synagoge per
cutiebant eum ante tribunal:
et nichil horum gallioni cu
re erat. Paulus vero cum ad
huc sustinuisset dies mul
tos. fratribus valefaciens na
vigavit syriam: et cum eo pris
cilla et aquila qui sibi to
tonderat in cencris caput.
Habebat enim votum. Devenit
que ephesum: et illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synago
gam: disputabat cum iudeis.
Rogantibus autem eis ut ampli
ori tempore maneret. non con
sensit: sed valefaciens et di
cens. iterum revertar ad vos de
o volente: profectus est ab ephe
so. Et descendens cesaream ascen
dit et salutavit ecclesiam: et
descendit antiochiam. Et fac
to ibi aliquanto tempore: profec
tus est: perambulans ex ordi
ne galaciam regionem et phri
giam. confirmans omnes disci
pulos. Iudeus autem quidam
apollo nomine alexandrinus
natione. vir eloquens devenit
ephesum: potens in scripturis.
Hic erat edoctus viam domini. et
fervens spiritu loquebatur: et
docebat diligenter ea que sunt
ihesu: sciens tantum baptisma
iohannis. hic ergo cepit fidu
cialiter agere in synagoga.
Quem cum audissent priscilla
et aquila. assumpserunt eum: et
diligentius exposuerunt ei vi
am domini. Cum autem vellet ire
achayam: exhortati fratres scrip
serunt discipulis ut suscipe
rent eum. Qui cum venisset: con
tulit multum hiis qui credi
derant. Vehementer enim iudeos
revincebat: publice ostendens
per scripturas esse christum ihe
sum. Capitulum xix.

Factum est autem cum a
pollo esset corinthi.
et paulus peragratis superi
oribus partibus veniret ephe
sum. et inveniret quosdam disci
pulos: dixitque ad eos. Si 2
spiritum sanctum accepistis credentes.
At illi dixerunt ad eum. Sed ne

an si sp̄us s̄cūs est audiuim⁹.
Ille vero ait. In quo ergo
baptizati estis? Qui dixerūt.
In iohānis baptismate. Dix
it aūt paulus. Johānes
baptizauit baptismo pē
nitētie pplm̄: dicēs in eū qui
uēturus esset post ipm̄ ut
crederēt. hoc est in ihm̄. His
auditis: baptizati sūt in
noīe dn̄i ihū. Et cū īposu
isset illis manus paulus.
uenit sp̄us s̄cs sup eos: et
loquebant᷑ linguis et pphā
bāt. Erant aūt omēs viri
fere duodecī. Introgressus
aūt synagogā: cū fiducia
loquebat᷑ per tres menses.
disputās et suadens de reg
no dei. Cū aūt quidā indu
rarent᷑ et nō crederēt male
dicētes viā dn̄i corā mul
titudine: discedēs ab eis se
gregauit discipulos. coti
die disputans in scola tira
ni cuiusdā. Hoc aūt factū
est per bienniū: ita ut oēs
qui habitabāt in asya
audirēt verbū dn̄i. iudei
atq; gētiles. Virtutesq; nō
modicas deus faciebat per
manū pauli: ita ut etiā
sup languidos deferrent᷑ a
corpore eius sudaria vel se
micinctia: et recedebāt ab
eis languores. et sp̄us neqꝫ
egrediebant᷑. Temptauerūt
aūt quidā et de circueūtib;
iudeis exorcistis īuocare sup
eos qui habebāt sp̄us ma
los nomē dn̄i ihū: dicētes.
Adiuro vos per ihm̄ quē
paulus p̄dicat. Erāt aūt
quidā sceue iudei principis
sacerdotū septē filij qui hoc
faciebāt. Respondēs aūt
sp̄us neqm̄: dixit eis. Ihm̄
noui et paulū scio: vos aūt
qui estis? Et insiliēs homo
in eos in quo erat demoni
ū pessimū. et dn̄atus ambo
rū inualuit cōtra eos: ita
ut nudi et vulnerati effu
gerēt de domo illa. Hoc aūt
notū factū est omīb; iude
is atq; gētilib; qui habita
bāt ephesi. Et cecidit timor
sup omēs illos: et magni

ficabat͛ nomē dñi ihū. Mt
aq͛ credentiū veniebāt: cō
fitētes et ānūciantes actus
suos. Multi aūt ex eis q͛
fuerāt curiosa sectati. cōtu
lerūt libros: et cōbusserūt
corā oībꝫ. Et cōputatis
p̄ciis illorū: īuenerūt pecu
niā denariorū quīquagī
ta miliū. Ita fortiter verbū
dei crescebat et cōfirmabat͛.
Hiis aūt expletis: ꝓposuit
paulus in spiritu trāsita
macedonia et achaia. ire
iherosolimā dicens. Qm̄
postq̄ꝫ fuero ibi: oportet
me et romā videre. Mittēs
aūt in macedoniā duos ex
ministrantibꝫ sibi thimotheū
et erastū: ip̄e remansit ad
tēpus in asya. Facta ē aūt
illo tēpore turbatio nō mi
nima de via dñi. Demetrius
enī quidā nomīe argētari
us faciēs edes argēteas dya
ne: p̄stabat artificibꝫ nō
modicū questū. Quos cō
uocās et eos qui eiusmodi
erāt opifices. dixit. Viri fra

tres scitis quia de hoc artificio ac
quisitio ē nobis: et videtis
et auditis quia nō solū e
phesi. sed pene totius asye
paulus hic suadēs auertit
multā turbā dicens: quia
nō sūt dii qui manibꝫ fiūt.
Nō solū aūt hec periclita
bitur nobis pars in redar
gutionē venire: sed et ma
gne dyane tēplū in nichilū
reputabit͛. Sed et destrui
incipiet maiestas eius: q̄
tota asya et orbis colit.
Hiis auditis repleti sūt
ira: et exclamauerūt dicē
tes. Magna dyana ephe
siorū. Et impleta ē ciuitas
cōfusione. Et impetū fece
rūt vno aīmo in theatrū:
rapto gayo et aristarcho
macedonibꝫ comitibꝫ pau
li. Paulo aūt volēte intr̄
re in ꝑplm̄: nō ꝑmiserūt
discipuli. Quidā aūt et de
asye p̄ncipibꝫ qui erāt ami
ci eius miserūt ad eū: ro
gātes ne se daret in theatrū.
Alii aūt aliud clamabāt.

Erat enim ecclesia confusa:
et plures nesciebant qua ex
causa convenissent. De tur
ba autem detraxerunt alexandrum:
propellentibus eum iudeis. Alexan
der ergo manu silentio pos
tulato: volebat rationem
reddere populo. Quem ut cogno
verunt iudeum esse: vox facta
est una omnium quasi per ho
ras duas clamantium. Mag
na dyana ephesiorum. Et cum
sedasset scriba turbas: dixit.
Viri ephesii. quis enim est ho
minum qui nesciat ephesiorum
civitatem cultricem esse magne
dyane. iovisque prolis. Cum er
go hiis contradici non possit:
oportet vos sedatos esse. et
nichil temere agere. Adduxis
tis enim homines istos neque
sacrilegos neque blasphemant
tes deam vestram. Quod si demetri
us et qui cum eo sunt artifices
habent adversum aliquem cau
sam: conventus forenses agun
tur et proconsules sunt: accu
sent invicem. Siquid autem
alterius rei queritis: in legi
tima ecclesia poterit absol
vi. Nam et periclitamur argui
seditionis hodierne: cum
nullus obnoxius sit de quo
possimus reddere rationem con
cursus istius. Et cum hec dix
isset. dimisit ecclesiam. Ca. xx.

Postquam autem cessavit
tumultus. voca
tus paulus disci
pulis et exhortatus eos va
ledixit: et profectus est ut iret
in macedoniam. Cum autem per
ambulasset partes illas et
exhortatus eos fuisset mul
to sermone: venit ad greci
am. Ubi cum fuisset menses tres.
facte sunt illi insidie a iude
is navigaturo in syriam: ha
buitque consilium ut reverte
retur per macedoniam. Comi
tatus est autem eum sosipater
pirri beroensis: thessaloni
censium vero aristarcus et se
cundus et gayus. derbeus et
thymotheus: asyani vero
tiricus et trophimus. Hii cum
precessissent: sustinuerunt nos
troade. Nos vero naviga

uimus post dies azimorum
a philippis: et venimus ad
eos troade in diebus quinque:
ubi morati sumus diebus
septem. Una autem sabbati cum
venissemus ad frangendum
panem: paulus disputabat
cum eis profecturus in crasti
num: protraxitque sermonem us
que in mediam noctem. Erant
autem lampades copiose in ce
naculo: ubi eramus congre
gati. Sedens autem quidam
adolescens nomine euthicus
super fenestram. cum mergeretur
sompno gravi disputante di
u paulo ductus sompno ce
cidit de tercio cenaculo deor
sum: et sublatus est mortu
us. Ad quem cum descendisset
paulus incubuit super eum:
et complexus dixit. Nolite tur
bari: anima enim ipsius in eo
est. Ascendens autem frangensque
panem et gustans. satisque
allocutus est usque ad lucem:
et sic profectus est. Adduxerunt
autem puerum viventem: et con
solati sunt non minime. Nos
autem ascendentes navem. navi
gavimus in asson: inde sus
cepturi paulum. Sic enim dis
posuerat ipse per terram iter
facturus. Cum autem invenisset
nos in asson: assumpto eo
venimus mitilenem. Et inde
navigantes: sequenti die veni
mus contra chium. Et alia
die applicuimus samum: et se
quenti die venimus miletum. Pro
posuerat enim paulus transna
vigare ephesum: ne qua mo
ra illi fieret in asya. Festina
bat enim si possibile esset si
bi: ut diem penthecosten faci
ret iherosolimis. A mileto
mittens autem ephesum vocavit
maiores natu ecclesie. Qui
cum venissent ad eum et simul
essent: dixit eis. Vos scitis
a prima die qua ingressus
sum in asiam qualiter vobis
cum per omne tempus fuerim.
serviens domino cum omni humili
tate et lacrimis et temptati
onibus que michi acciderunt
ex insidiis iudeorum: quomodo
nichil subtraxerim vobis uti

lium. quo minus ānūciarē
vobis et docerē vos publice.
et per domos. testificans iu
deis atqꝫ gētilibꝫ in deū pē
nitenciā et fidē in dñm nřm
ihm xpm. Et ecce nūc alli
gatus ego spiritu vado in
ihrlm. que in ea ventura st
michi ignorans: nisi qđ sps
scūs per omēs civitates pro
testatur michi dicēs. qm vi
cula et tribulationes me
manent. Sed nichil horū ve
reor. nec facio animā meā
preciosiorē qm me: dūmodo cō
sumē cursū meū et ministeri
ū quod accepi a dño ihu
testificari euāgeliū gracie
dei. Et nūc ecce ego scio: qa
amplius nō videbitis fa
ciē meā vos omēs per quos
transivi pdicans regnū dei.
Quapropter cōtestor vos
hodierna die: quia mūdus
sum a sāguine om̄i. Non
enī subterfugi quo minus
annunciarē omē consiliū de
i vobis. Attendite vobis et
vniūso gregi: in quo vos

spūs scūs posuit episcopos
regere ecclesiā dei quā acqui
sivit sāguine suo. Ego scio
qm intrabūt post discessio
nē meā lupi rapaces in vos:
nō parcētes gregi. Et ex vo
bisipsis exsurgent viri loqn
tes pūersa: ut abducant dis
cipulos post se. Propter quod
vigilate: memoria retinētes
qm per triennīū nocte et di
e nō cessaui cū lacrimis mo
nens vnūquēqꝫ vestrm. Et
nūc cōmendo vos deo et ver
bo gracie ipsius: qui potēs
est edificare et dare heredita
tem in sanctificatis omībꝫ.
Argentū aut aurū aut ves
tem nullius cōcupiui. ipsi
scitis: qm ad ea que michi
opus erāt. et hys qui mecū
sūt ministrauerūt manus
iste. Omnia ostendi vobis:
qm sic laborātes oportet
suscipere infirmos ac memi
nisse verbi dñi ihu: qm ip
se dixit. Beatius est magis
dare qm accipere. Et cū hec
dixisset: positis genibꝫ suis

cum omnibus illis orauit. Mag-
nus autem fletus factus est
omnium. Et procumbentes super col-
lum pauli. osculabantur eum:
dolentes maxime in verbo
quod dixerat. quia amplius
faciem eius non essent visuri.
Et deducebant eum ad nauem.

Cum Capitulum xxi
autem factum esset
ut nauigaremus
abstracti ab eis recto cur-
su venimus choum. et sequen-
ti die rodum. et inde pathera.
ram. Et cum inuenissemus na-
uem transfretantem in feniciem:
ascendentes nauigauimus.
Cum apparuissemus autem cy-
pro. relinquentes eam ad sinis-
tram nauigauimus in syriam:
et venimus tirum. Ibi enim
nauis erat expositura onus.
Inuentis autem discipulis mansi-
mus ibi diebus septem. Qui
paulo dicebant per spiritum:
ne ascenderet iherosolimam.
Et expletis diebus profecti ibam-
us: deducentibus nos omni-
bus cum uxoribus et filiis us-
que foras ciuitatem. Et posi-
tis in litore genibus orauimus.
Et cum vale fecissemus inuicem.
ascendimus in nauem: illi
autem redierunt in sua. Nos
vero nauigatione explica-
ta a tyro. descendimus pto-
lomayda: et salutatis fra-
tribus. mansimus die una a-
pud illos. Alia autem die pro-
fecti venimus cesaream. Et in-
trantes domum philippi e-
uangeliste qui erat unus de
septem: mansimus apud eum.
Huic autem erant filie quatuor
virgines prophetantes. Et cum
moraremur per dies aliquot:
superuenit quidam a iudea pro-
pheta nomine agabus. Is
cum venisset ad nos. tulit zo-
nam pauli: et alligans sibi
pedes et manus dixit. Hec
dicit spiritus sanctus. Virum cuius
est zona hec. sic alligabunt
in iherusalem iudei: et tradent
in manus gentium. Quod
cum audissemus: rogaba-
mus nos et qui loci illius
erant ne ascenderet iheroso-

lema. Tunc respondit pau
lus et dixit. Quid facitis
flentes et affligentes cor me
um. Ego enim non solum alli
gari: sed et mori in ierusalem
paratus sum propter nomen
domini ihesu. Et cum ei suadere non
possemus: quievimus dicen
tes. Domini voluntas fiat.
Post dies autem istos prepa
rati ascendebamus ierusalem.
Venerunt autem et ex discipu
lis a cesarea nobiscum: ad
ducentes apud quem hospi
taremur. iasonem quendam
cyprium antiquum discipu
lum. Et cum venissemus ierO
solimam: libenter exceperunt
nos fratres. Sequenti autem
die introibat paulus no
biscum ad iacobum: omnesque
collecti sunt seniores. Quos
cum salutasset: narrabat
per singula que fecisset de
us in gentibus per ministerium
ipsius. At illi cum audissent:
magnificabant deum. Dixe
runtque ei. Vides frater quot
milia sunt in iudeis qui

crediderunt: et omnes emula
tores sunt legis. Audierunt
autem de te quia discessionem
doceas a moyse eorum qui
per gentes sunt iudeorum: di
cens non debere eos circumci
dere filios suos. neque secundum
consuetudinem ingredi. Quid
ergo est? Utique oportet con
venire multitudinem. Audi
ent enim te supervenisse. Hoc
ergo fac quod tibi dicimus.
Sunt nobis viri quattuor votum
habentes super se. His assump
tis sanctifica te cum illis: et impende in il
lis ut radant capita: et sci
ent omnes quia que de te au
dierunt falsa sunt: sed ambu
lans et ipse custodiens legem.
De hiis autem qui crediderunt ex gen
tibus nos scripsimus iudicantes
ut abstineant se ab ydolis
immolato et sanguine et suf
focato. et fornicatione. Tunc
paulus assumptis viris pos
tera die purificatus cum illis
intravit in templum: annun
cians expletionem dierum
purificationis. donec of

ferretur pro unoquoque eorum
oblatio. Dum autem septem di
es consummarentur: hi qui
de asya erant iudei cum vidis
sent eum in templo concitaverunt
omnem populum: et iniecerunt ei ma
nus clamantes. Viri israelite ad
iuvate. Hic est homo qui ad
versus populum et legem et locum
hunc. omnes ubique docens. in
super et gentiles induxit in
templum: et violavit sanc
tum locum istum. Viderant enim tro
phimum ephesium in civita
te cum ipso: quem estimaverunt
quoniam in templum introduxis
set paulus. Commotaque est
civitas tota: et facta est con
cursio populi. Et apprehendentes
paulum trahebant eum extra
templum: et statim clause sunt
ianue. Querentibus autem eum
occidere: nunciatum est tribu
no cohortis quia tota con
funditur ierusalem. Qui statim
assumptis militibus et centuri
onibus: decucurrit ad illos.
Qui cum vidissent tribunum
et milites: cessaverunt percu

tere paulum. Tunc accedens tri
bunus apprehendit eum: et
iussit alligari cathenis du
abus: et interrogabat quis
esset et quid fecisset. Alii autem
aliud clamabant in turba.
Et cum non posset certum cog
noscere pre tumultu: ius
sit duci eum in castra. Et cum
venisset ad gradus: contigit
ut portaretur a militibus propter
vim populi. Sequebatur enim multitu
do populi clamans. Tolle eum. Et
cum cepisset induci in castra: paulus
dicit tribuno. Si licet mihi loqui
aliquid ad te? Qui dixit. Grece nos
ti? Nonne tu es egiptius qui
ante hos dies tumultum con
citasti: et eduxisti in deser
tum quatuor milia virorum
sicariorum? Et dixit ad eum
paulus. Ego homo sum qui
dem iudeus a tharso cilici
e: non ignote civitatis mu
niceps. Rogo autem te: per
mitte michi loqui ad po
pulum. Et cum ille permisisset:
paulus stans in gradibus
annuit manu ad plebem. Et

magno silētio facto: allo
cutus est hebrea lingua di
cens. Capl' xxii.
Viri fratres et pa
tres audite quā
ad vos nūc reddo ratione̅.
Cū audissent aūt quia he
brea lingua loqueret' ad il
los: magis p̄stiterunt silen
tiū. Et dixit. Ego sū vir iu
deus natus tharso cilicie.
nutritus aūt in ista ciui
tate secus pedes gamaliel:
eruditus iuxta veritatē pa
terne legis. emulator legis
sicut et vos omēs estis ho
die: qui hanc viā p̄secu
tus sū usq; ad mortē alli
gans et tradens in custo
dias viros ac mulieres. sic
ut princeps sacerdotū mi
testimoniū reddit et omēs
maiores natu: a quibz et
epistolas accipiēs ad fr̄es
damascū p̄gebā. ut addu
cerē inde vinctos in ierlm
ut punirent'. Factū est aūt
euntē me et appropinquā
te damasco. media die sub
ito de celo circūfulsit me lux
copiosa: et decidēs in trā au
diui vocē dicētē m. Saule
saule qd me p̄sequeris? Ego
aūt r̄ndi. Q̄s es dñe? Dixit
q; ad me. Ego sū ihs naza
renus quē tu p̄seqris. Et q̄ me
cū erāt lumē q̄dē viderūt vocē
aūt nō audierūt ei' q̄ loqbat'
mecū. Et dixi. Q̄d faciā dñe?
Dñs aūt dixit ad me. Surgēs
vade damascū: et ibi tibi di
cet' de ōnibz q̄ oporteat te fa
cē. Et cū nō viderē p̄ clarita
te luminis illi' ad manū de
duct' a comitibz veni damas
cū. Ananias aūt q̄dā vir scdm
dū legē testimoniū habēs ab
oībz habitantibz iudeis: veniēs
ad me. et astans dixit m.
Saule frater respice. Et e
go eadē hora respexi in eū.
At ille dixit. Deus patrū
nrōz p̄ordinauit te ut
cognosceres voluntatē eius
et videres iustū. et audires
vocē ex ore eius: quia eris
testis illius ad omēs hoi
nes eorū que vidisti et au

disti. Et nunc quid mora
ris? Exurge et baptizare:
et ablue peccata tua invoca
to nomine ipsius. Factum est
autem revertenti michi in
ierusalem et oranti in templo.
fieri me in stupore mentis:
et videre illum dicentem michi.
Festina et exi velociter ex
ierusalem: quoniam non recipient
testimonium tuum de me. Et
ego dixi. Domine ipsi sciunt: quia
ego eram concludens in car
cerem. et cedens per synago
gas eos qui credebant in te.
Et cum funderetur sanguis
stephani testis tui: ego ad
stabam et consentiebam et cu
stodiebam vestimenta inter
ficientium illum. Et dixit ad
me. Vade: quoniam ego ad na
tiones longe mittam te. Au
diebant autem usque ad hoc
verbum: et levaverunt vocem
suam dicentes. Tolle de terra
eiusmodi. Non enim fas est
eum vivere. Vociferantibus
autem eis et proicientibus vesti
menta sua. et pulverem iac
tantibus in aerem: iussit tri
bunus induci eum in cas
tra et flagellis cedi et tor
queri eum: ut sciret propter
quam causam sic acclama
rent ei. Et cum astrinxisset eum
loris: dixit astanti sibi
centurioni paulus. Si
hominem romanum et indep
natum licet vobis flagel
lare? Quo audito centurio
accessit ad tribunum: et
nunciavit dicens. Quid
acturus es? Hic enim ho
mo civis romanus est. Ac
cedens autem tribunus dix
it illi. Dic michi si tu ro
manus es. At ille dixit. Et
iam. Et respondit tribunus.
Ego multa summa civili
tatem hanc consecutus sum.
Et paulus ait. Ego autem
et natus sum. Protinus ergo
discesserunt ab illo qui eum
torturi erant. Tribunus quoque
timuit postquam rescivit quia
civis romanus esset: et quia
ligasset eum. Postera autem
die volens scire diligentius

qua ex causa accusaretur
a iudeis. soluit eum: et ius-
sit sacerdotes convenire et
omne concilium: et producens
paulum statuit inter illos.
Intendens autem xxiii.
concilium paulus a-
it. Viri fratres: ego
omni conscientia bona con-
versatus sum ante deum usque
in hodiernum diem. Princeps
autem sacerdotum ananias
precepit astantibus sibi per-
cutere os eius. Tunc paulus
ad eum dixit. Percutiet te deus
paries dealbate. Et tu se-
dens iudicas me secundum le-
gem: et contra legem iubes me
percuti. Et qui astabant dix-
erunt. Summum sacerdotem dei
maledicis? Dixit autem
paulus. Nesciebam fratres: quia
princeps est sacerdotum. Scrip-
tum est enim. Principem populi
tui non maledices. Sciens
autem paulus quia una pars
esset saduceorum et altera
phariseorum: exclamavit in
concilio. Viri fratres. ego pha-
riseus sum filius phariseorum:
de spe et resurrectione mor-
tuorum ego iudicor. Et cum
hec dixisset: facta est disse-
sio inter phariseos et sadu-
ceos. et soluta est multitu-
do. Saducei enim dicunt non
esse resurrectionem: neque an-
gelum neque spiritum. Pharisei
autem utraque confitentur. Fac-
tus est autem clamor magnus.
Et exsurgentes quidam phari-
seorum: pugnabant dicentes.
Nichil mali invenimus in
homine isto. Quid si spiritus
locutus est ei aut angelus?
Et cum magna dissensio
facta esset: timens tribunus
ne discerperetur paulus ab
ipsis. iussit milites descende-
re et rapere eum de medio eorum.
ac deducere eum in castra. Se-
quenti autem nocte assistens ei
dominus ait. Constans esto. Sic-
ut enim testificatus es de me
in ierusalem: sic te oportet et ro-
me testificari. Facta autem
die collegerunt se quidam ex
iudeis: et devoverunt se dicen-

tes. neque manducaturos ne
que bibituros donec occiderent
paulum. Erant autem plusquam qua
draginta viri: qui hanc con
iurationem fecerant. Qui ac
cesserunt ad principes sacer
dotum et seniores: et dixerunt.
Devotione devovimus nos
nichil gustaturos: donec
occidamus paulum. Nunc er
go vos notum facite tribuno
cum concilio. ut adducat illum
ad vos: tamquam aliquid cer
tius cognituri de eo. Nos
vero prius quam appropiet pa
rati sumus interficere illum. Quod
cum audisset filius sororis
pauli insidias: venit et in
travit in castra. nunciavit
que paulo. Vocans autem
paulus ad se unum ex centu
rionibus ait. Adolescentem hunc
perduc ad tribunum: habet
enim aliquid indicare illi. Et
ille quidem assumens eum. dux
it ad tribunum: et ait. Vinc
tus paulus rogavit me
hunc adolescentem perducere
ad te: habentem aliquid loqui

tibi. Apprehendens autem tribu
nus manum illius secessit
cum eo seorsum: et interroga
vit illum. Quid est quod
habes indicare michi? Il
le autem dixit. Iudeis convenit
rogare te. ut crastina die
paulum producas in concilium:
quasi aliquid certius inqui
situri sint de illo. Tu vero
ne credideris illis. Insidian
tur enim ei ex eis viri amplius
quam quadraginta: qui se de
voverunt non manducare
neque bibere donec interficiant
eum. Et nunc parati sunt
expectantes promissum tuum.
Tribunus igitur dimisit
adolescentem: precipiens ne cui
loqueretur quoniam hec nota si
bi fecisset. Et convocatis du
obus centurionibus: dixit illis.
Parate milites ducentos
ut eant usque cesaream. et equi
tes septuaginta et lancea
rios ducentos a tercia hora
noctis. et iumenta prepara
te: ut imponentes paulum
eum salvum perducerent ad felicem

presidē: scribens ei epistolā
cōtinentē hec. Claudius
lysias optimo p̄sidi felici
salutē. Virū hūc cōprehē
sū a iudeis et incipientē in
terfici ab eis. superueniēs cū
exercitu eripui: cognito q̄
a romanus est. Volensq;
scire causā quā obiciebāt
illi: deduxi eū in cōciliū eo
rū. Quē inueni accusari de
questionibꝫ legis ipsorū:
nichil vero dignū morte
aut vinclis habentē crimē.
Et cū michi platū eēt de i
sidijs q̄s parauerant ei:
misi ad te denūcians et ac
cusatoribꝫ ut dicāt apud
te. Vale. Milites ergo secū
dū p̄ceptū sibi assumētes
paulū: duxerūt per noctē
in antipatridem. Et postera
die dimissis equitibꝫ ut i
rent cū eo: reuersi sūt ad
castra. Qui cū uenissent
cesaream et tradidissēt epis
tolā p̄sidi: statuerūt ante
illū et paulū. Cū legisset
autē et interrogasset de q̄
prouincia esset. et cognoscens
quia de cilicia: audiā te in
quit cū accusatores tui ve
nerint. Iussitq; in p̄torio
herodis custodiri eū. Capl'm xxiiij.

Post quinq;
autē dies descēdit
princeps sacerdotū
ananias cū seniorꝫ qui
busdā et tertullo quodā ora
tore: qui adierūt p̄sidē
aduersus paulū. Et citato
paulo: cepit accusare tertul
lus dicens. Cū in multa pa
ce agamus per te. et multa
corrigantur per tuā puidē
ciā: semp et ubiq; suscipi
mus optime felix cū omi
graciarū actione. Ne diuci
us autē te ptrahā: oro bre
uiter audias nos pro tua
clemencia. Inuenim⁹ hūc
hominē pestiferū et cōcitā
tē sediciones omībꝫ iudeis
in uniuerso orbe. et aucto
rē sedicionis secte nazare
norū: qui eciā templū vi
olare conatus est. Quē et
apphensū voluim⁹ secūdū

legē nr̄am iudicare. Sup
ueniens autē tribun⁹ lysi
as cū ui magna eripuit
eū de manib; nr̄is. iubens
accusatores eius ad te ue
nire: a quo poteris ipe iu
dicans de omīb; istis cog
noscere. de quib; nos accu
samus eū. Adiecerūt aūt
et iudei: dicētes hec ita se
habere. Respōdit aūt pau
lus: ānuente sibi p̄side dicē.
Ex multis ānis esse te iudi
cē genti huic sciens: bono
aīmo pro me satisfaciā.
Potes eñ cognoscere quia
nō plus sūt dies michi q̄
duodecī. ex quo ascēdi ado
rare in ihr̄lm: et neq; in tē
plo inuenerūt me cū aliq̄
disputantē. aut cōcursū
facientē turbe. neq; in syna
gogis neq; in ciuitate. neq;
pbare possūt tibi de q̄b;
nūc accusāt me. Confiteor
aūt h' t' q' s'cdm sectā quā
dicūt heresim sic deseruio
patri deo meo. credens om
nib; que in lege et pphetis

scripta sūt: spē habens in
deū quā et hij ipi exspec
tant resurrectionē futurā
iustorū et iniquorū. In hoc
et ipe studeo sine offendicu
lo cōsciētiā habere ad deū
et ad homines semp. Post
ānos aūt plures elemosi
nas facturus in gentē me
ā ueni et oblationes et uota:
ī q̄b; inuenerūt me purifi
catū in tēplo nō cū turba
neq; cū tumultu. Quidā
aūt ex asia iudei quos o
portebat apud te presto es
se. et accusare siquid habe
rent aduersū me: aut hij
ipi dicāt siquid inuenerūt
in me iniquitatis cū stē in
cōcilio nisi de una hac so
lūmodo uoce qua clama
ui inter eos stans. q̄m de
resurrectione mortuor' ego
iudicor hodie a uob'. Dis
tulit illos felix. certissime
sciens de uia. dicens. Cū tri
bunus lysias descēderit: au
diā uos. Iussitq; cēturio
ni custodire eū et habere

requiē: nec quēq̄ꝫ phibē
de suis ministrare ei. Post ali
quot aut̄ dies veniens felix
cū drusilla vxore sua que
erat iudea. vocauit paulū:
et audiuit ab eo fidē que ē
in ihm̄ xpm̄. Disputante
aut̄ illo de iusticia et casti
tate et de iudicio futuro: tre
mefactus felix respōdit. Qđ
nuc attinet vade: tēpore o
portuno accersiā te: simul
et sperans quia pecunia
daretur a paulo. Ppter qđ
et frequēter accersiens eū: lo
quebat̄ cū eo. Biennio aūt
expleto: accepit successorē
felix porciū festū. Volens
aut̄ graciā prestare iudeis
felix: reliquit paulū vinc
tum. Caplm̄ xxv
Festus ergo cū ve
nisset in puīciā:
post triduū ascendit ihero
solimā a cesarea. Adieruntꝫ
ꝗ cū principes sacerdotū
et primi iudeorū aduersus
paulū: et rogabāt eū pos
tulantes graciā aduersus
eū. ut iuberet pduci eū in
ihrlm̄: insidias tendētes ut
eū interficerent in via. Festus
aut̄ respondit seruari pau
lū in cesarea: se aūt matu
rius pfecturū. Qui ergo in
vobis aiut potētes sūt descen
dentes simul. si quod est in
viro crimē accusēt eū. Demo
ratus aūt inter eos dies nō
āplius q̄ octo aut decē: descē
dit cesarea. Et altera die se
dit pro tribunali: et iussit
paulū adduci. Qui cū p
ductus esset: circūsteterūt
eū qui ab iherosolima descē
derāt iudei. multas et gra
ues causas obiciētes quas
nō poterant pbare. Paulo
aūt rationē reddente: qm̄
neqꝫ in legē iudeorū neqꝫ in
templū neqꝫ in cesarē quicquā
peccaui. Festus aūt volens
iudeis graciā prestare: respō
dens paulo dixit. Vis iherō
solimā ascendere: et ibi de
hiis iudicari apud me? Dix
it aūt paulus. Ad tribunal
cesaris sto: ubi me oportet

iudicari. Iudeis non nocui:
sicut tu melius nosti. Si
enim nocui aut dignum mor
te aliquid feci: non recuso
mori. Si vero nichil est eorum
que hii accusant me: nemo
potest me illis donare. Ce
sarem appello. Tunc festus cum
concilio locutus respondit.
Cesarem appellasti: ad cesarem
ibis. Et cum dies aliquot trans
acti essent: agrippa rex et
bernice descenderunt cesaream.
ad salutandum festum. Et cum
dies plures ibidem moraretur:
festus regi indicavit de pau
lo dicens. Vir quidam est dere
lictus a felice vinctus: de quo
cum essem iherosolimis adie
runt me principes sacerdo
tum et seniores iudeorum. pos
tulantes adversus illum damp
nationem. Ad quos respon
di: quia non est consuetudo
romanis donare aliquem
hominem prius quam is qui
accusatur presentes habeat
accusatores: locumque defen
dendi accipiat ad abluen
da crimina. Cum ergo huc con
venissent: sine ulla dilatio
ne sequenti die sedens pro
tribunali. iussi adduci
virum. De quo cum stetissent
accusatores: nullam causam
deferebant de quibus ego sus
picabar malum. Questiones
vero quasdam de sua supersti
tione habebant adversus
eum: et de quodam ihesu defunc
to. quem affirmabat pau
lus vivere. Hesitans autem
ego de huiusmodi questi
one: dicebam si vellet ire
iherosolimam et ibi iudi
cari de istis. Paulo autem
appellante ut servaretur au
gusti cognitioni: iussi ser
vari eum donec mittam eum ad
cesarem. Agrippa autem dixit
ad festum. Volebam et ipse ho
minem audire. Cras inquit
audies eum. Altera autem die
cum venisset agrippa et ber
nice cum multa ambitione
et introisset in auditorium
cum tribunis et viris princi
palibus civitatis: iubente fes

to adductus est paulus.
Et dixit festus. Agrippa rex
et omnes qui simul adestis
nobiscum viri: videtis hunc
hominem de quo omnis multi
tudo iudeorum interpellavit
me iherosolimis. petentes
et acclamantes non oportere
eum vivere amplius. Ego vero
comperi nichil dignum eum mor
te admisisse. Ipso autem hoc
appellante: ad augustum
iudicavi mittere. De quo quid
certum scribam domino non habe
o. Propter quod produxi eum ad
vos. et maxime ad te rex
agrippa: ut interrogatione
facta habeam quid scribam.
Sine ratione enim michi vi
detur mittere vinctum: et cau
sas eius non significare.

Agrippa Cap. xxvi
vero ad paulum
ait. Permittitur tibi
loqui pro temetipso. Tunc
paulus extenta manu cepit
rationem reddere. De omnibus
quibus accusor a iudeis rex
agrippa estimo me beatum
apud te. cum sim defensurus
me hodie: maxime te sci
ente omnia que apud iudeos
sunt consuetudines et questiones.
Propter quod obsecro pacien
ter me audias. Et quidem vi
tam meam a iuventute que ab
initio fuit in gente mea ihe
rosolimis noverunt omnes
iudei. prescientes me ab initio.
si velint testimonium perhibe
re: quoniam secundum certissimam sectam
nostre religionis vixi pharise
us. Et nunc in spe que ad
patres nostros repromissionis
facta est a deo sto iudicio sub
iectus: in qua duodecim tribus
nostre nocte ac die servientes
sperant devenire: de qua spe
accusor a iudeis rex. Quid
incredibile iudicatur apud
vos si deus mortuos susci
tat. Et ego quidem estimave
ram me adversus nomen ihesu
nazareni debere multa con
traria agere: quod et feci
iherosolimis. Et multos sanc
torum ego in carceribus inclusi:
a principibus sacerdotum potes

tate accepta. Et cum occiderentur
tur detuli sententiam: et per
omnes synagogas frequen-
ter puniens eos compellebam
blasphemare: et amplius
insaniens in eos. persequebar
usque in exteras civitates. In
quibus dum irem damascum
cum potestate et permissu prin-
cipum sacerdotum: die media
in via vidi rex de celo super
splendorem solis circumfulsisse
me lumen. et eos qui mecum
simul erant. Omnesque nos
cum decidissemus in terram: au-
divi vocem loquentem michi
hebraica lingua. Saule
saule quid me persequeris? Du-
rum est tibi contra stimulum
calcitrare. Ego autem dixi.
Quis es domine? Dominus autem dix-
it. Ego sum ihesus. quem tu persequer-
is. Sed exsurge et sta super
pedes tuos. Ad hoc enim appa-
rui tibi. ut constituam te minis-
trum et testem eorum que vidis-
ti et eorum quibus apparebo
tibi: eripiens te de populis et gen-
tibus in quas ego nunc mit-
to te aperire oculos eorum: ut
ut convertantur a tenebris ad
lucem. et de potestate sathane
ad deum: ut accipiant remis-
sionem peccatorum et sortem in-
ter sanctos. per fidem que est
in me. Unde rex agrippa
non fui incredulus celesti vi-
sioni: sed hys qui sunt da-
masci primum et iherosoli-
mis et per omnem regionem
iudee. et gentibus annunciabam
ut penitenciam agerent: et con-
verterentur ad deum digna pe-
nitencie opera facientes. Hac
ex causa me iudei cum essem in
templo comprehensum temptabant
volentes me interficere. Auxi-
lio autem adiutus dei usque in
hodiernum diem sto. testificans
minori atque maiori: nichil
extra dicens quam ea que prophe-
te sunt locuti futura esse et
moyses. Si passibilis christus.
si primus ex resurrectione
mortuorum: lumen annuncia-
turus est populo et gentibus. Hec
loquente eo et rationem red-
dente: festus magna voce

dixit. Insanis paule. Multe
te litere ad insaniam conuer
tunt. Et paulus. Non insanio
inquit optime feste: sed veri
tatis et sobrietatis verba e
loquor. Scit enim de hiis rex:
ad quem et constanter loquor.
Latere enim eum nichil horum ar
bitror: neque enim in angulo quicquam
horum gestum est. Credis rex a
grippa prophetis? Scio quia
credis. Agrippa autem ad pau
lum. In modico suades me
christianum fieri. Et paulus. Op
to apud deum et in modico
et in magno non tantum te.
sed et omnes hos qui audi
unt hodie fieri tales qualis et
ego sum: exceptis vinculis hiis.
Et exsurrexit rex et preses et
bernice: et qui assidebant eis.
Qui cum secessissent. loquebantur
ad inuicem dicentes: quia nichil
morte aut vinculis dignum quod
facit homo iste. Agrippa autem
festo dixit. Dimitti poterat homo hic:
si non appellasset
cesarem. Capitulum xxvii.
Ut autem iudicatum

est eum nauigare in ytaliam
et tradi paulum cum reliquis
custodiis centurioni nomine
iulio cohortis auguste: as
cendentes autem nauem adrume
tinam incipientes nauigare
circa asye loca sustulimus
perseuerante nobiscum aristar
cho macedone thessalonicen
se. Sequenti autem die deuenimus
sydonem. Humane autem trac
tans iulius paulum: permisit
ad amicos ire. et curam sui a
gere. Et inde cum sustulissemus
subnauigauimus cyprum: prop
terea quod essent venti contrarii.
Et pelagus cilicie et pamphi
lie nauigantes: venimus lystram.
que est lycie. Et ibi inueniens
centurio nauem alexandrinam
nauigantem in ytaliam tran
sposuit nos in eam. Et cum mul
tis diebus tarde nauigaremus.
et vix deuenissemus contra gni
dum prohibente nos vento: ad
nauigauimus crete iuxta sal
monem. Et vix iuxta naui
gantes venimus in locum quen
dam qui vocatur boni portus:

cui iuxta erat thalassa ciui-
tas. Multo autem tempore perac-
to et cum iam non esset tuta na-
vigatio eo quod ieiunium iam pre-
terisset: consolabatur eos pau-
lus dicens eis. Viri video quo-
niam cum iniuria et multo dam-
no non solum oneris et navis:
sed etiam animarum nostrarum in-
cipit esse navigatio. Centu-
rio autem gubernatori et nau-
clero magis credebat: quam
hiis que a paulo dicebantur.
Et cum aptus portus non es-
set ad hyemandum: plurimi
statuerunt consilium naviga-
re inde: si quo modo possent
devenientes phenicem hyema-
re. portum crete respicientem
ad africum et ad chorum. As-
pirante autem austro. estiman-
tes propositum se tenere: cum sus-
tulissent de asson. legebant
cretam. Non post multum autem
misit se contra ipsam ventus
typhonicus: qui vocatur eu-
ro aquilo. Cumque arrepta esset
navis et non posset conari
in ventum: data nave flatibus

ferebamur. Insulam autem quandam
decurrentes que vocatur cauda:
potuimus vix obtinere sca-
pham. Qua sublata adiu-
toriis utebantur. accingentes
navem: timentes ne in syrtim
inciderent: summisso vase sic fe-
rebantur. Valida autem nobis tem-
pestate iactatis. sequenti die
iactum fecerunt: et tercia die su-
is manibus armamenta na-
vis proiecerunt. Neque sole autem
neque syderibus apparentibus per
plures dies. et tempestate non
exigua imminente: iam ablata
erat spes omnis salutis nostre.
Et cum multa ieiunatio fu-
isset: tunc stans paulus in
medio eorum dixit. Oportebat
quidem o viri audito me non
tollere a creta: lucrique facere
iniuriam hanc et iacturam. Et
nunc suadeo vobis bono ani-
mo esse. Amissio enim nullius
anime erit ex vobis: preter quam
navis. Astitit enim michi hac
nocte angelus dei cuius sum e-
go et cui deservio. dicens. Ne
timeas paule: cesari te opor-

rem assistere. Et ecce donavit
tibi deus omnes qui navigant
tecum. Propter quod bono animo
estote viri. Credo enim deo meo:
quia sic erit quemadmodum
dictum est michi. In insulam au-
tem quandam oportet nos devenire.
Sed postea quam quartadecima
dies nox supervenit: navigan-
tibus nobis in adria circa me-
diam noctem suspicabantur nau-
te apparere sibi aliquam regi-
onem. Qui et summittentes bo-
lidem invenerunt passus vigin-
ti: et pusillum separati inde
invenerunt passus quindecim.
Timentes autem ne in aspera loca
incideremus: de puppi mitten-
tes anchoras quatuor. opta-
bant diem fieri. Nautis vero
querentibus fugere de navi. cum
misissent scapham in mare. sub
obtentu quasi inciperent a
prora anchoras extendere: dix-
it paulus centurioni et mili-
tibus. Nisi hii in navi manse-
rint. vos salvi fieri non po-
testis. Tunc absciderunt milites
funes scaphe: et passi sunt
eam excidere. Et cum lux incipe-
ret fieri: rogabat paulus
omnes sumere cibum dicens. Quar-
tadecima die hodie expectan-
tes ieiunii permanetis: nichil
accipientes. Propter quod rogo
vos accipere cibum pro salu-
te vestra: quia nullius vestrum
capillus de capite peribit. Et
cum hec dixisset: sumens panem
gracias egit deo in conspectu
omnium. Et cum fregisset: cepit
manducare. Animequiores
autem facti omnes: et ipsi assump-
serunt cibum. Eramus vero uni-
verse anime in navi ducente
septuaginta sex. Et saciati ci-
bo alleviabant navem: iactan-
tes triticum in mare. Cum autem
dies factus esset terram non ag-
noscebant: sinum vero quendam
considerabant habentem litus:
in quem cogitabant si possent
eicere navem. Et cum anchoras
sustulissent. committebant se ma-
ri: simul laxantes iuncturas
gubernaculorum. Et levato
arthemone: secundum aure fla-
tum tendebant ad litus. Et cum

incidissent in locum bithalassum impegerunt navem. Et prora quidem fixa manebat immobilis: puppis vero solvebatur a vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent: ne quis cum enatasset effugeret. Centurio autem volens servare paulum prohibuit fieri: iussitque eos qui possent natare mittere se in mare primos et evadere. et ad terram exire. Et ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam super ea que de navi erant. Et sic factum est: ut omnes anime evaderent ad terram. Capitulum xxviii.

Et cum evasissemus: tunc cognovimus quia militene insula vocabatur. Barbari vero prestabant non modicam humanitatem nobis. Accensa enim pira: reficiebant nos omnes. propter ymbrem que imminebat et frigus. Cum congregasset autem paulus sarmentorum aliquantam multitudinem et imposuisset super ignem: vipera a calore cum processisset: invasit manum eius. Ut vero viderunt barbari pendentem bestiam in manu eius: ad invicem dicebant. Utique homicida est homo hic. Qui cum evaserit de mari: ultio eum non sinit vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem: nichil mali passus est. At illi estimabant eum in tumorem convertendum: et subito casurum et mori. Diu autem illis sperantibus et videntibus nichil mali in eo fieri: convertentes se dicebant eum esse deum. In locis autem illis erant predia principis insule nomine publij: qui nos suscipiens triduo benigne necessaria exhibuit. Contigit autem patrem publij febribus et dissenteria vexatum iacere. Ad quem paulus intravit. Et cum orasset et imposuisset ei manus: salvavit eum. Quo facto: omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur. Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt:

et nauigantibus imposuerunt
que necessaria erant. Post men-
ses autem tres nauigauimus in
naui alexandrina que in in-
sula hyemauerat: cui erat
insigne castrorum. Et cum venis-
semus syracusam: mansimus
ibi triduo. Inde circumlegentes:
deuenimus regium. Et post unum
diem flante austro: secundo die
venimus puteolos. Ubi inuen-
tis fratribus rogati sumus manere a-
pud eos dies septem: et sic veni-
mus romam. Et inde cum au-
dissent fratres. occurrerunt nobis
usque appii forum: et tribus taber-
nis. Quos cum vidisset pau-
lus: gratias agens deo. acce-
pit fiduciam. Cum venissemus
autem romam: permissum est pau-
lo manere sibimet foras
extra castra cum custodiente
se milite. Post tercium autem
diem: conuocauit primos iu-
deorum. Cumque conuenissent: dice-
bat eis. Ego viri fratres nichil
aduersus plebem faciens aut
morem paternum: vinctus ab
iherosolimis traditus sum in
manus romanorum. Qui
cum interrogationem de me ha-
buissent: voluerunt me dimit-
tere. eo quod nulla causa mor-
tis esset in me. Contradicenti-
bus autem iudeis coactus sum
appellare cesarem: non quasi
gentem meam habens aliquid
accusare. Propter hanc igitur
causam rogaui vos videre et
alloqui. Propter spem enim israel:
catena hac circumdatus sum.
At illi dixerunt ad eum. Nos
neque litteras accepimus de te
a iudea: neque adueniens ali-
quis fratrum nunciauit aut
locutus est quid de te malum.
Rogamus autem a te audire que
sentis. Nam de secta hac notum est
nobis: quia ubique ei contra-
dicitur. Cum constituissent autem illi
diem: venerunt ad eum in hos-
picium plures. Quibus expone-
bat testificans regnum dei:
suadensque eis de ihesu ex lege
moysi et prophetis a mane
usque ad vesperam. Et quidam
credebant hiis que dicebantur:
quidam vero non credebant. Cumque

inuicē nō essent cōsentientes.
discedebāt: dicēte paulo v
nū verbū. quia bene sp̄us
sc̄s locutus est per ysaiā
p̄phetā ad patres vr̄os di
cens. Vade ad p̄p̄lm istū: et
dic ad eos. Aure audietis et
nō intelligetis: et videntes vi
debitis et nō p̄spicietis. In
crassatū est eni cor p̄p̄li hui⁹:
et auribꝫ grauiter audierūt:
et oculos suos cōpresserunt:
ne forte videāt oculis et au
ribꝫ audiāt. et corde intelli
gāt. et cōuertantur et sanē il
los. Notū ergo sit vobis q̄
niā gentibꝫ missū est hoc
salutare dei: ipi et audiēt.
Et cū hec dixisset: exierunt
iudei multā habētes inter
se questionē. Mansit autē
biennio toto in suo cōduc
to: et suscipiebat omnes q̄
ingrediebantur ad eū. p̄di
cans regnū dei: et docens q̄
sunt de dn̄o ihū xp̄o cū omi
fiducia sine p̄hibitione.
Explicit actus aplōr. Inci
pit plogus sc̄i iheronimi p̄s
biteri in septē ep̄las canonicas.

Non ita or
do est apud
grecos qui
integre sa
piunt. et fidē
rectā sectantur epistolarū sep
tē que canonice nūcupātur.
sicut in latinis codicibꝫ in
uenitur: q̄d quia petrus est
primus in numero aplōrum:
prime sunt etiā eius epistole
in ordine ceterarū. Sed sic
ut euāgelistas dudū ad ve
ritatis lineā correximus: ita
has p̄prio ordini deo nos
iuuante reddidimus. Est enī
prima earū vna iacobi:
petri due. iohānis tres: et
iude vna. Que si ut ab eis
digeste sūt ita quoqꝫ ab in
terpretibꝫ fideliter in latinū
eloquiū verterentur. nec ambi
guitatē legentibꝫ facerent.
nec sermonū sese varietas
īpugnaret: illo p̄cipue lo
co ubi de vnitate trinitatis
in prima iohānis epistola
posita legimus: in qua etiā

ab infidelibz trāslatoribz mul
tū erratū esse a fidei veritate
cōperimus. trium tātūmodo vo
bula hoc ē aq̄ sāguis et sp̄s
in ipa sua editiōe ponētibz.
et p̄ris v̄bi ac sp̄us testiō
niū omittētibz: ī quo maxī
me et fides catholica robōa
tur: et p̄ris et filij et sp̄s sc̄i
vna d̄iuitatis cōstātia cō
pbat̄. In ceteris vero eplis quā
tū a nr̄a aliorū distet editio:
lectoris prudētie derelinquo. Sed
tu virgo xp̄i eustochiū dū a
me ip̄ensius scripture veritatē
īquiris. meā q̄dāmodo sene
tutē īuidorū dētibz corrodēdā
exponis. q̄ me falsariū corrup
toreq̄z sacrarū p̄nūciāt scripturarū.
Sz ego ī tali ope nec emulorū

meorū īuidē
tiā p̄timesco. nec
sc̄e scripture ve
ritatē poscētibz
denegabo. Ex
plicit plog⁹
Incip̄ epl̄a
s. iacobi ap̄.
Iacobus dei

et dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i seruus:
duodecī tribubz que sūt in
dispsione salutē. Omne gau
diū existimate fr̄es mei cū
in tēptationes varias inci
deritis: scientes qd̄ pbatio
fidei vr̄e patientiā operat̄.
Paciencia autē opus pfec
tū habeat: ut sitis pfecti
et integri. in nullo deficien
tes. Si quis autē vr̄m indi
get sapiētia: postulet a de
o qui dat omnibz affluēter.
et nō improperat: et dabit̄ ei.
Postulet autē in fide: nichil
hesitans. Qui eīn hesitat:
similis est fluctui maris.
qui a vento mouet̄ et circū
fertur. Nō ergo estimet homo
ille qd̄ accipiat aliquid a
dn̄o. Vir duplex animo: in
cōstans est in omnibz viis
suis. Glorietur autē frater hu
milis in exaltatione sua: di
ues autē in humilitate sua:
qm̄ sicut flos feni trāsibit.
Exort [faded] tu sol cū ardore et
arefecit fenū: et flos ei⁹ decidit
et decor vultus eius deperiit:

ita et dives in itineribus suis
marcescet. Beatus vir qui suf
fert temptationem: quia cum proba
tus fuerit accipiet coronam vi
te: quam repromisit deus di
ligentibus se. Nemo cum tempta
tur dicat: quia a deo temptor.
Deus enim intemptator malo
rum est. Ipse enim neminem temp
tat. Unusquisque vero tempta
tur a concupiscentia sua ab
stractus et illectus. Deinde
concupiscentia cum conceperit:
parit peccatum. Peccatum vero
cum consummatum fuerit: generat
mortem. Nolite itaque errare
fratres mei dilectissimi. Omne
datum optimum et omne donum
perfectum desursum est descendens
a patre luminum: apud quem
non est transmutatio nec vi
cissitudinis obumbratio. Vo
luntarie enim genuit nos ver
bo veritatis: ut simus inicium
aliquod creature eius. Sci
tis fratres mei dilectissimi. Sit
autem omnis homo velox ad
audiendum: tardus autem ad loquen
dum: et tardus ad iram. Ira

enim viri iusticiam dei non ope
ratur. Propter quod abicientes
omnem immundiciam et habun
danciam malicie. in mansuetu
dine suscipite insitum verbum:
quod potest salvare animas
vestras. Estote autem factores ver
bi et non auditores tantum.
fallentes vosmetipsos: quia
si quis auditor est verbi et
non factor: hic comparabitur vi
ro consideranti vultum nativi
tatis sue in speculo. Conside
ravit enim se et abiit: et stati
oblitus est qualis fuerit. Qui
autem perspexerit in lege perfecte
libertatis et permanserit in ea
non auditor obliviosus fac
tus sed factor operis: hic beatus
in facto suo erit. Si quis autem
putat se religiosum esse. non
refrenans linguam suam. sed se
ducens cor suum: huius vana
est religio. Religio munda et
immaculata apud deum et pa
trem hec est: visitare pupillos
et viduas in tribulatione
eorum. et immaculatum se custo
dire ab hoc seculo. Cap. ii.

Fratres mei nolite
in personarum accep
tione habere fidem
domini nostri ihesu christi glorie. Eten
im si introierit in conventum
vestrum vir aureum anulum habens
in veste candida. introierit
autem et pauper in sordido ha
bitu. et intendatis in eum qui
indutus est veste preclara. et
dixeritis ei tu sede hic bene.
pauperi autem dicatis tu illic
sta. aut sede sub scabello pe
dum meorum: nonne iudicatis
apud vosmetipsos. et facti
estis iudices cogitationum in
iquarum. Audite fratres mei di
lectissimi. Nonne deus elegit
pauperes in hoc mundo. di
uites in fide: et heredes regni
quod repromisit diligentibus
se. Vos autem exhonorastis
pauperem. Nonne divites per
potentiam opprimunt vos. et
ipsi trahunt vos ad iudicia.
Nonne ipsi blasphemant bonum
nomen quod invocatum est super
vos. Si tamen legem perficitis
regalem secundum scripturas. dili

ges proximum tuum sicut teipsum:
bene facitis. Si autem personas
accipitis: peccatum operamini. re
darguti a lege quasi transgres
sores. Quicumque autem totam legem
servaverit. offendat autem in
uno: factus est omnium reus. Qui
enim dixit non mechaberis. dix
it et non occides. Quod si non me
chaberis. occides autem: factus
es transgressor legis. Sic loqui
mini et sic facite: sicut per legem
libertatis incipientes iudica
ri. Iudicium enim sine misericordia.
illi qui non facit misericordi
am. Superexaltat autem mise
ricordia iudicio. Quid pro
derit fratres mei si fidem quis dicat
se habere: opera autem non ha
beat. Numquid poterit fides
salvare eum. Si autem frater
aut soror nudi sint et indi
geant victu cotidiano. dicat
autem aliquis de vobis illis. ite
in pace. calefacimini et saturami
ni. non dederitis autem eis que
necessaria sunt corpori: quid
proderit. Sic et fides si non ha
beat opera: mortua est in

semetipsa. Sed dicet quis.
Tu fidem habes: et ego opera
habeo. Ostende michi fidem
tuam sine operibus: et ego osten
dam tibi ex operibus fidem meam.
Tu credis quoniam unus est deus:
benefacis. Et demones cre
dunt: et contremiscunt. Uis autem
scire o homo inanis. quoniam fi
des sine operibus ociosa est?
Abraham pater noster nonne
ex operibus iustificatus est.
offerens ysaac filium suum su
per altare? Vides quoniam fides
cooperabatur operibus illius:
et ex operibus fides consumma
ta est. Et suppleta est scrip
tura dicens. Credidit abra
ham deo: et reputatum est illi
ad iusticiam: et amicus dei
appellatus est. Videtis quoniam
ex operibus iustificatur homo:
et non ex fide tantum? Simili
ter autem et raab meretrix nonne
ex operibus iustificata est.
suscipiens nuncios et alia
via eiciens? Sicut enim corpus
sine spiritu mortuum est: ita
et fides sine operibus mortua est.

Nolite Capitulum iii.
plures magistri
fieri fratres mei: scien
tes quoniam maius iudicium su
mitis. In multis enim offen
dimus omnes. Si quis in ver
bo non offendit: hic perfectus
est vir. Potest etiam freno cir
cumducere totum corpus. Si
autem equis frenos in ora
mittimus ad consentiendum no
bis: et omne corpus illorum
circumferimus. Et ecce naves cum
magne sint: et a ventis vali
dis minentur: circumferuntur
autem a modico gubernaculo.
ubi impetus dirigentis vo
luerit. Ita et lingua modi
cum quidem membrum est: et mag
na exaltat. Ecce quantus ignis
quam magnam siluam incendit?
Et lingua ignis est: univer
sitas iniquitatis. Lingua
constituitur in membris nostris que
maculat totum corpus: et
inflammat rotam nativitatis
nostre inflammata a gehenna.
Omnis enim natura bestiarum
et volucrum et serpentium etiam

ceterorum domantur: et domi-
ta sunt a natura humana.
Linguam autem nullus hominum
domare potest. Inquietum
malum: et plena veneno mor-
tifero. In ipsa benedicimus deum
et patrem: et in ipsa maledici-
mus homines qui ad simili-
tudinem dei facti sunt. Ex ipso
ore procedit benedictio et ma-
ledictio. Non oportet fratres mei
hec ita fieri. Numquid fons
de eodem foramine emanat dul-
cem et amaram aquam? Numquid
potest fratres mei ficus uvas
facere: aut vitis ficus? Sic
neque salsa dulcem potest facere
aquam. Quis sapiens et disci-
plinatus inter vos: ostendat
ex bona conversatione opera-
tionem suam in mansuetudine
sapientie. Quod si zelum amarum
habetis et contentiones sint
in cordibus vestris nolite glo-
riari. et mendaces esse adversus
veritatem. Non est enim ista sa-
pientia desursum descendens:
sed terrena animalis dyabo-
lica. Ubi enim zelus et conten-
tio: ibi inconstantia et omne
opus pravum. Que autem desur-
sum est sapientia. primum quidem
pudica est: deinde pacifica.
modesta. suadibilis. bonis
consentiens. plena misericordia et
fructibus bonis non iudicans.
sine simulatione. Fructus autem
iustitie in pace seminatur facien-
tibus pacem. Capitulum IIII.

Unde bella et lites
in vobis? Nonne
ex concupiscentiis vestris
que militant in membris vestris?
Concupiscitis et non habetis:
occiditis et zelatis: et non po-
testis adipisci. Litigatis et
belligeratis: et non habetis.
propter quod non postulatis.
Petitis et non accipitis. eo quod
male petatis: ut in concupis-
centiis vestris insumatis. Ad-
ulteri: nescitis quia amicitia
huius mundi inimica est dei?
Quicumque ergo voluerit ami-
cus esse seculi huius: inimi-
cus dei constituitur. An puta-
tis quia inaniter scriptura
dicat: ad invidiam concupis-

cat spiritus qui habitat in vo
bis? Maiorem autem dat grati
am: propter quod dicit. Deus
superbis resistit: humilibus autem
dat gratiam. Subditi igitur
estote deo: resistite autem dya
bolo. et fugiet a vobis. Ap
propinquate domino: et appropin
quabit vobis. Emundate
manus peccatores: et purifica
te corda duplices animo. Mi
seri estote: et lugete. Risus
vester in luctum convertatur: et
gaudium in merorem. Humilia
mini in conspectu domini: et exal
tabit vos. Nolite detrahere
alterutrum fratres. Qui detrahit
fratri aut qui iudicat fra
trem suum: detrahit legi et iu
dicat legem. Si autem iudicas
legem: non es factor legis. sed
iudex. Unus est enim legisla
tor et iudex: qui potest perdere
et liberare. Tu autem quis es
qui iudicas proximum tuum?
Ecce nunc qui dicitis. hodie
aut crastino ibimus in il
lam civitatem. et faciemus quidem
ibi annum. et mercabimur
et lucrum faciemus: qui ig
noratis quid sit in crasti
num. Que est enim vita vestra?
Vapor est ad modicum pa
rens. et deinceps exterminabi
tur: pro eo ut dicatis. Si
dominus voluerit et si vixerimus:
faciemus hoc aut illud.
Nunc autem exultatis in su
perbiis vestris. Omnis exultatio
talis maligna est. Scienti
igitur bonum facere et non fa
cienti: peccatum est illi. Capitulum v.

Agite nunc divites:
plorate ululantes
in miseriis vestris que
advenient vobis. Divitie
vestre putrefacte sunt: et vesti
menta vestra a tineis comesta
sunt. Aurum et argentum vestrum
eruginavit: et erugo eorum
in testimonium vobis erit: et
manducabit carnes vestras
sicut ignis. Thesaurizastis
vobis iram in novissimis di
ebus. Ecce merces operariorum
qui messuerunt regiones ves
tras que fraudata est a vobis
clamat: et clamor eorum in

aures dni sabaoth introiit.
Epulati estis sup terra: et
in luxuriis enutristis corda
vra. In die occisionis addux
istis: occidistis iustu et no
resistit vobis. Patientes igit
estote fres usq ad adventu
dni. Ecce agricola expectat
pciosu fructu terre: patienter
ferens donec accipiat tempora
neu et serotinu. Patientes es
tote vos. et confortate corda
vra: qm adventus dni ap
propinquabit. Nolite ingemi
scere fres in alterutru ut no
iudicemini. Ecce iudex ante ia
nua assistit. Exemplu acci
pite fres laboris et patientie
pphetas: qui locuti sut in
nomine dni. Ecce beatificamus
eos qui sustinuerut. Suffe
rentia iob audistis et fine
dni vidistis: qm misericors
est dns et miserator. Ante
omnia aut fres mei nolite
iurare: neq per celu neq p
terra: neq aliud qdcuq
iuramentu. Sit aut sermo
vester est est no non: ut no
sub iudicio decidatis. Tristatur
aliquis vrm: oret equo ani
mo et psallat. Infirmatur
aliquis ex vobis: inducat
presbiteros ecclesie et orent sup
eu. ungentes eu oleo in no
mine dni: et oratio fidei sal
vabit infirmu. et allevia
bit eu dns: et si in pccis sit.
dimittentur ei. Confitemini er
go alterutru pcca vra: et o
rate pro invicem ut salvemini.
Multu enim valet depcatio
iusti assidua. Helyas ho
mo erat similis nobis pas
sibilis: et oratione oravit
ut no plueret sup terra: et
no pluit annos tres et me
ses sex. Et rursu oravit: et
celu dedit pluvia: et terra
dedit fructu suu. Fres mei si
quis ex vobis erraverit a
veritate. et converterit quis
eu: scire debet qm qui con
verti fecerit peccatore ab er
rore vie sue. salvabit ani
ma eius a morte: et operit
multitudine pccoz. Explicit
epla sci iacobi apli. Incipit

Epistola sancti petri apostoli prima.

Petrus apostolus ihesu christi. electis advenis. dispersionis ponti. galacie. capadocie. asye et bithinie. secundum prescienciam dei patris in sanctificatione spiritus in obedienciam et aspersionem sanguinis ihesu christi. Gracia vobis et pax multiplicetur. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi: qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vivam. per resurrectionem ihesu christi ex mortuis. in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et inmarcessibilem conservatam in celis. in vobis qui in virtute dei custodimini per fidem in salutem paratam revelari in tempore novissimo: in quo exultabitis modicum nunc si oportet contristari in variis temptationibus: ut probatio vestre fidei multo preciosior sit auro quod per ignem probatur: inveniatur in laudem et gloriam et honorem in revelatione ihesu christi. Quem cum non videritis diligitis: in quem nunc quoque non videntes creditis. credentes autem exultabitis leticia inenarrabili et glorificata: reportantes finem fidei vestre. salutem animarum vestrarum. De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophete. qui de futura in vobis gracia prophetaverunt scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus christi. prenuncians eas que in christo sunt passiones et posteriores glorias: quibus revelatum est quia non sibi ipsis vobis autem ministrabant ea que nunc nunciata sunt vobis per eos qui euangelizaverunt vobis spiritu sancto misso de celo: in quem desiderant angeli prospicere. Propter quod succincti lumbos mentis vestre. sobrii perfecte sperate in eam que offertur vobis graciam in

ruelatione ihu xpi quasi
filij obedientie: nō cōfigu
rati prioribꝫ ignorātie vrē
desiderijs. sed scḋm eū qui vo
cauit vos sctm. ut et ipi sc̄i
in omī cōuersatione sitis:
qm̄ scriptū est. Sancti eritis:
qm̄ ego sctūs sum. Et si pa
trē inuocatis eū qui sine ac
ceptione psonarū iudicat
scḋm vniuscuiusqꝫ opus:
in timore incolatus vrī tē
pore cōuersamī: scientes qḋ
nō corruptibilibꝫ auro vel
argēto redempti estis de va
na vrā cōuersatione pater
ne traditionis. sed p̄cioso
sanguine quasi agni incō
taminati et immaculati xpi:
p̄cogniti quidē ante cōstitu
tionē mundi. manifestati
aūt nouissimis tēporibus
ꝑpter vos qui per ipm̄ fide
les estis in deo: qui suscita
uit eū a mortuis. et dedit ei
gloriā ut fides vrā et spes
esset in deo. Animas vrās cas
tificātes in obediētia cari
tatis. in fraternitatis amo
re: simplici ex corde inuicem
diligite attentius: renati nō
ex semine corruptibili. sed in
corruptibili per verbū dei vi
ui et pmanentis in etnū. Quia
omnis caro fenū: et omnis
gloria eius tamqm̄ flos feni.
Exaruit fenū et flos eius de
cidit: verbū aūt dnī manet
in etnū. Hoc est aūt verbū
quod euāgelizatū ē in vob'

Deponentes Cap. ij.
igitur omnē ma
liciā et omē dolū.
et simulationes et inuidias.
et omēs detractiones: sicut
modo geniti infantes ratio
nabiles sine dolo lac concu
piscite. ut in eo crescatis in
salutē: si tamē gustastis
qm̄ dulcis est dn̄s. Ad quē
accedētes lapidē viuū ab hoī
bꝫ qdē reprobatū. a deo aūt elec
tū et honorificatū: et ipi tamqm̄
lapides viui superedificamī
domos spirituales sanctū
scīm offerre spirituales hostias
acceptabiles deo p ihm̄ xpm̄.
Propter qḋ cōtinet scriptura.

Ecce ponã in syon lapidem
summũ angularẽ electũ. ꝓcio
sũ: et qui crediderit in eũ nõ
cõfundet̃. Vobis igit̃ honor
credentib; non credentib; aũt
lapis quẽ reprobauerũt edi
ficantes. hic factus est in ca
put anguli: et lapis offen
sionis et petra scandali. hiis
qui offendũt verbo. nec cre
dũt in quo et posita sunt. Vos
aũt estis genus electũ. regale
sacerdociũ. gens sancta. ꝑplus
acquisitionis: ut virtutes
ãnũcietis eius qui de tenebris
vos vocauit in ãmirabile
lumẽ suũ. Qui aliqñdo nõ
ꝑplus: nunc aũt populus dei
Qui nõ cõsecuti misericordiam:
nunc aũt misericordiã cõse
cuti. Carissimi obsecro vos
tamq̃ aduenas et peregri
nos abstinere vos a carna
lib; desideriis. que militãt ad
uersus aĩaã. Conuersationẽ in
ter gentes habẽtes bonã: ut
in eo qd detrectãt de vobis
tamq̃ de malefactorib;. ex
bonis operib; vos cõsiderã
tes glorificent deũ in die vi
sitationis. Subiecti estote
omni humane creature ꝓpt
deũ. Siue regi: quasi ꝓcellẽ
ti. Siue ducib;: quasi ab eo
missis. ad vindictã male
factorũ: laudẽ vero bonorũ.
Quia sic est voluntas dei: ut
benefacientes obmutescere
faciatis ĩprudentiũ hoĩm
ignorantiã. Quasi liberi
et nõ quasi velamẽ haben
tes malicie libertatẽ: sed sic
ut serui dei. Omnes honora
te: fraternitatẽ diligite. Deũ
timete: regẽ honorificate.
Serui subditi estote in omni
timore dominis: nõ tantũ
bonis et modestis: sed etiã
discolis. Hec est eñ gratia:
si ꝓpter cõscientiã dei sustinet
quis tristicias paciẽs iniu
ste. Que eñ est gracia: si pec
cantes et colaphizati suffer
tis: Sed si benefacientes pa
cienter sustinetis: hec est g'
cia apud deũ. In hoc eñ
vocati estis: quia et xp̃c
passus est pro nobis: vob

relinquēs exemplū. ut seq̄
mī vestigia eius. Qui pecca
tū nō fecit: nec īuentus est
dolus in ore eius. Qui cum
malediceret': nō maledice
bat. Cū pateret': nō cōmina
batur. Tradebat autē iudi
canti se iniuste: qui pctā nra
ipē ptulit in corpore suo
sup lignū. ut pctīs mortui
iustitie vivamus: cuius li
uore sanati estis. Eratis enī
sicut oues errantes: sed cōuer
si estis nūc ad pastorē et e
piscopū aīarū vrārū.

Similit' Capl' iij.

et mulieres subdi
te sint viris suis:
ut et si qui nō credunt verbo
per mulierū cōversationē
sine verbo lucrifiāt cōsiderā
tes in timore sanctā cōuer
sationē vrām. Quarū sit
nō extrinsecus capillatura
aut circūdatio auri. aut in
dumenti vestimētorū cultus:
sed qui absconditus cordis
est homo in incorruptibi
litate quieti et modesti spūs.

qui est in cōspectu dei locu
plex. Sic enī aliquādo et sc̄e
mulieres sperantes in deo orna
bant se subiecte ppriis viris:
sicut sara obediebat abra
he dūm eū vocans: cuius
estis filie bene facientes. et nō
timentes ullā pturbationē.
Viri similiter cohabitantes
scdm scientiā quasi infirmi
ori vasculo muliebri impar
cientes honorē tamq̄ et cohe
redib3 gratie vite: ut ne im
pediantur orationes vrē. In
fide autē omnes unanimes:
cōpacientes. fraternitatis a
matores. misericordes humi
les. Nō reddentes malū pro
malo. nec maledictū pro ma
ledicto: sed ecōtrario benedi
centes: quia in hoc vocati
estis ut benedictionē heredi
tate possideatis. Qui enī vult
vitā diligere et videre dies
bonos: coerceat linguā suā
a malo. et labia eius ne lo
quantur dolū. Declinet autē
a malo et faciat bonū: in
quirat pacē et sequatur eam:

quia oculi dñi sup iustos.
et aures eius in p̄ces eorũ. Vul
tus aũt dñi sup facientes ma
la. Et quis est qui vobis no
ceat: si boni emulatores fu
eritis? Sed et si qđ patimini
propter iusticiam: beati. Timore
autē eorũ ne timueritis: et
nõ conturbemini. Dñm autē
xp̄m sanctificate in cordib9
vr̄is: parati semp ad satis
factionē omni poscenti vos
rationē de ea que in vobis
est spe: cũ modestia et timo
re cõscientiã habentes bonã.
ut in eo qđ detrahunt de vo
bis cõfundantur qui calum
niantur vr̄am bonã in xp̄o
cõuersationē. Melius ē enĩ
benefacientes si velit volũ
tas dei pati qm malefacientes:
quia et xp̄c semel pro peccatis
mortuus est iustus pro in
iustis: ut nos offerret deo
mortificatos quidē carne.
viuificatos aũt spiritu. In
quo et hijs qui in carcere e
rant spiritu veniens p̄dica
uit: qui increduli fuerant

aliquãdo quãdo expecta
bant dei patientiã in dieb9
noe cũ fabricaretur archa: in
qua pauci. id est octo ani
me salue facte sunt p aquã.
Qđ et vos nunc similis for
me saluos baptisma facit.
nõ carnis depositio sordiũ.
sed cõsciencie bone interro
gatio in deũ: per resurrecti
onē ihũ xp̄i qui est in dexte
ra dei. deglutiens mortē. ut
vite eterne heredes efficeremur:
pfectus in celũ. subiectis si
bi angelis et potestatibus
et virtutibus. Capitulum iiii.

Xp̄o igitur passo in
carne et vos eadē
cogitatione ar
mamini: quia qui passus
est carne desijt a peccatis: ut
iam nõ hoim desiderijs. sed
volũtate dei. qđ reliquũ est
in carne viuat temporis. Suf
ficit enĩ pteritũ tempus ad
volũtatē gentiũ cõsumman
dam: qui ambulauerunt
in luxurijs desiderijs. vino
lentijs. comessationib9. po

tationibus. et illicitis ydolorum
cultibus. in quo admirantur
non concurrentibus vobis in ean
dem luxurie confusionem blas
phemantes: qui reddent ratio
nem ei qui paratus est iudica
re vivos et mortuos. Propter
hoc enim et mortuis euangeli
zatum est: ut iudicentur quidem
secundum homines in carne. vivant
autem secundum deum in spiritu. Omnium
autem finis appropinquabit.
Estote itaque prudentes: et vigi
late in orationibus. Ante om
nia autem mutuam in vobismet
ipsis caritatem continuam haben
tes: quia caritas operit mul
titudinem peccatorum. Hospitales
invicem. sine murmuratione.
Unusquisque sicut accepit gra
tiam in alterutrum illam admini
strantes: sicut boni dispensa
tores multiformis gratie dei.
Si quis loquitur: quasi sermo
nes dei. Si quis ministrat tamquam
ex virtute quam administrat deus:
ut in omnibus honorificetur deus per
ihesum christum. cui est gloria et impe
rium in secula seculorum. Carissimi

nolite peregrinari in fervore qui
ad temptationem vobis fit quasi
novi aliquid vobis contingat: sed
communicantes christi passionibus
gaudete: ut et in revelatione
glorie eius gaudeatis exultan
tes. Si exprobramini in nomine
christi. beati eritis: quoniam quod est
honoris glorie et virtutis dei.
et qui est eius spiritus. super vos
requiescat. Nemo autem vestrum
patiatur quasi homicida. aut
fur aut maledicus: aut ali
enorum appetitor. Si autem ut
christianus non erubescat: glo
rificet autem deum in isto nomine:
quoniam tempus est ut incipiat
iudicium de domo dei. Si autem
primum a nobis: quis finis
eorum qui non credunt dei euange
lio? Et si iustus quidem vix sal
vabitur: impius et peccator ubi
parebunt? Itaque et hii qui pa
ciuntur secundum voluntatem dei: fi
deli creatori commendant ani
mas suas in benefactis. v.

Seniores Capitulum
ergo qui in vobis
sunt obsecro consenior

or. et testis christi passionum.
qui et eius que in futuro re
uelanda est glorie communica
tor. pascite qui in vobis est
gregem dei: prouidentes non coac
tos sed spontanee secundum deum.
neque turpis lucri gratia sed
voluntarie: neque ut dominan
tes in cleris. sed forme facti
gregi ex animo. Et cum appa
ruerit princeps pastorum: per
cipietis immarcessibilem glorie
coronam. Similiter adolescen
tes. subditi estote senioribus
Omnes autem inuicem humilitatem
insinuate: quia dominus super
bis resistit: humilibus autem
dat gratiam. Humiliamini igi
tur sub potenti manu dei:
ut vos exaltet in tempore vi
sitationis. Omnem sollicitu
dinem vestram proicientes in eum:
quoniam ipsi cura est de vobis.
Sobrii estote et vigilate: quia
aduersarius vester dyabo
lus tamquam leo rugiens circuit
querens quem deuoret. Cui re
sistite fortes in fide: scientes
eandem passionem ei que in
mundo est vestre fraternitati
fieri. Deus autem omnis gratie
e qui vocauit nos in eter
nam suam gloriam in christo ihesu
modicum passos: ipse perficiet
et. confirmabit solidabitque.
Ipsi gloria et imperium in se
cula seculorum amen. Per sil
uanum fidelem fratrem vobis ut
arbitror breuiter scripsi: ob
secrans et contestans hanc esse
veram gratiam dei in qua sta
tis. Salutat vos ecclesia
que est in babilone coelecta:
et marcus filius meus. Sa
lutate inuicem in osculo sanc
to. Gratia vobis omnibus
qui estis in christo amen. Ex
plicit epistola sancti petri apostoli
prima. Incipit epistola
sancti petri apostoli secunda.

ymon
petrus
seruus
et apostolus
ihesu christi:
hiis qui
coequalem nobiscum sortiti sunt
fidem in iusticia dei nostri et sal

uatoris ihu xpi. Gratia
vobis et pax adimpleatur
in cognitione dni nri ihu
xpi. Quomodo omnia nob
diuine virtutis sue que ad
vitā et pietatē donata sut
cognitionē eius qui voca
uit nos ppria gloria et vir
tute. per quē maxima et p
ciosa nobis pmissa dona
uit: ut p hec efficiamini diuine
consortes nature. fugiētes eius
que in mūdo est cōcupiscē
cie corruptionē. Vos autē
curā omnē subinferentes
ministrate in fide vrā virtutē:
in virtute autē scientiā. in
scientia autē abstinentiā.
in abstinētia autē pacien
tiam. in paciencia autē pi
etatē. in pietate autē amo
rem fraternitatis: in amo
re fraternitatis caritatem.
Hec enī si vobiscū assint
et superent: nō vacuos nec
sine fructu vos cōstituent
in dn̄i nri ihu xpi cogniti
one. Cui enī nō presto sut
hec. cecus est et manu temp
tans: obliuionē accipiens
purgationis veterū suorū
delictorū. Quapropter frēs
magis satagite: ut per bo
na opera certā vrām voca
tionē et electionē faciatis.
Hec enī facientes: nō peccabi
tis aliquādo. Sic enī habū
dāter ministrabitur vobis introitus in e
ternū regnū dn̄i nri et salua
toris ihu xpi. Propter quod incipiā vos
semp cōmonere de hiis: et qui
dem scientes et cōfirmatos
vos in p̄senti veritate. Iustū
autē arbitror quā diu sum
in hoc tabernaculo susci
tare vos in cōmonitione.
certus quod velox est depositi
o tabernaculi mei: secundum quod
et dn̄s nr ihs xpc significa
uit michi. Dabo autē ope
ram. et frequēter habere vos
post obitū meum: ut hoc
memoriā faciatis. Nō enī
indoctas fabulas secuti no
tam fecimus vobis dn̄i nri
ihu xpi virtutē et p̄sencia:
sed speculatores facti illius
magnitudinis. Accipiens

eum a deo patre honorem et
gloriam voce delapsa ad eum
huiuscemodi a magnifi
ca gloria: hic est filius me
us dilectus in quo michi
complacui. ipsum audite. Et
hanc vocem nos audivimus de
celo allatam: cum essemus cum ipso
in monte sancto. Et habe
mus firmiorem propheticum ser
monem: cui benefacitis atten
dentes quasi lucerne lucenti
in caliginoso loco: donec
dies illucescat. et lucifer ori
atur in cordibus vestris. Hoc
primum intelligentes quod om
nis prophetia scripture propria
interpretatione non fit. Non
enim voluntate humana al
lata est aliquando prophetia:
sed spiritu sancto inspirati
locuti sunt sancti dei homines.

Fuerunt Capitulum ii.
vero et pseudo pro
phete in populo.
sicut et in vobis erunt ma
gistri mendaces qui intro
ducent sectas perditionis:
et eum qui emit eos dominum ne
gant: superducentes sibi ce
lerem perditionem. Et multi se
quentur eorum luxurias. per
quos via veritatis blasphe
mabitur: et in avaricia
fictis verbis de vobis nego
ciabuntur. Quibus iudicium
iam olim non cessat: et per
ditio eorum non dormitat.
Si enim deus angelis peccanti
bus non pepercit. sed rudentibus
inferni detractos in tartarum
tradidit in iudicium crucian
dos reservari: et originali
mundo non pepercit. sed octavum
noe iusticie preconem custodi
vit. diluvium mundo impio
rum inducens. et civitates
sodomorum et gomorreorum
in cinerem redigens eversione
dampnavit exemplum eorum qui
impie acturi sunt ponens:
et iustum loth oppressum a ne
fandorum iniuria ac luxurio
sa conversatione eripuit: As
pectu enim et auditu iustus
erat. habitans apud eos
qui de die in diem animam iu
stam iniquis operibus cruciabant.

Nouit deus pios de temptatione eripere. iniquos vero in diem iudicii cruciandos reseruare: magis autem eos qui post carnem in concupiscentia inmundicie ambulant. dominacionemque contempnunt: audaces sibi placentes. sectas non metuunt introducere. blasphemantes. Ubi angeli fortitudine et uirtute cum sint maiores. non portant aduersus se execrabile iudicium. Hii vero velut irracionabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem. in hiis que ignorant blasphemantes in corrupcione sua peribunt. percipientes mercedem iniusticie: voluptatem existimantes diei delicias coinquinacionis et macule. deliciis affluentes in conuiuiis suis luxuriantes vobiscum: oculos habentes plenos adulterii et incessabilis delicti. pellicientes animas instabiles. cor exercitatum auaricia habentes: maledictionis filii.

derelinquentes rectam viam errauerunt. secuti viam balaam ex bosor. qui mercedem iniquitatis amauit: correptionem vero habuit sue vesanie. subiugale mutum animal hominis voce loquens prohibuit prophete insipienciam. Hii sunt fontes sine aqua et nebule turbinibus exagitate: quibus caligo tenebrarum reseruatur. Superbia enim vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis carnis luxurie eos qui paululum effugiunt: qui in errore conuersantur. libertatem illis promittentes. cum ipsi serui sint corrupcionis. A quo enim quis superatus est: huius et seruus est. Si enim refugientes coinquinationem mundi in cognitione domini nostri et saluatoris ihesu christi. hiis rursus inplicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iusticie: quam post agnitionem retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum

est sancto mandato. Conti
git enim eis illud veri proverbii.
Canis reversus ad suum vomi
tum: et sus lota in volutabro
luti. Capitulum iii.

Hanc ecce vobis ca
rissimi secundam scri
bo epistolam in quibus excito
vestram in commonitione sin
ceram mentem: ut memores si
tis eorum que predixi verborum
a sanctis prophetis et apostolorum
vestrorum preceptorum domini et sal
vatoris. Hoc primum scientes:
quod venient in novissimis
diebus in deceptione illusores.
iuxta proprias concupiscentias
ambulantes. dicentes. Ubi est
promissio aut adventus eius?
Ex quo enim patres dormierunt:
omnia sic perseverant ab ini
tio creature. Latet enim eos hoc
volentes quod celi erant prius
et terra de aqua et per aquam
consistens dei verbo: per que
ille tunc mundus aqua inun
datus periit. Celi autem qui
nunc sunt et terra eodem verbo
repositi sunt: igni reservati
in diem iudicii et perditionis
impiorum hominum. Unum vero
hoc non lateat vos carissi
mi: quia unus dies apud
dominum sicut mille anni: et
mille anni sicut dies unus.
Non tardat dominus promissis:
sed patienter agit propter
vos. nolens aliquos perire.
sed omnes ad penitentiam rever
ti. Adveniet autem dies domini ut
fur. in qua celi magno im
petu transient: elementa vero
calore solventur. Cum hec igitur
omnia dissolvenda sint: qua
les oportet vos esse in sanctis
conversationibus et pietatibus:
expectantes et properantes in
adventum diei per quam celi
ardentes solventur. et elementa
ignis ardore tabescent. Novos
vero celos et novam terram et
promissa ipsius expectamus:
in quibus iustitia habitat.
Propter quod carissimi hec
expectantes satagite immacu
lati et inviolati ei inveniri
in pace: et domini nostri longa
nimitatem salutem arbitramini:

sicut et carissimus frater noster
paulus secundum datam sibi sapi-
entiam scripsit vobis. sicut
et in omnibus epistolis. lo-
quens in eis de hiis in quibus
sunt quedam difficilia intellec-
tu: que indocti et instabiles
depravant sicut et ceteras
scripturas. ad suam ipsorum
perditionem. Vos igitur fratres
prescientes custodite: ne insi-
pientium errore traducti exci-
datis a propria firmitate. Cres-
cite vero in gratia et cog-
nitione domini nostri ihesu christi et
salvatoris: ipsi gloria et
nunc et in diem eternitatis. A-
men. Explicit epistola sancti petri
apostoli secunda. Incipit episto-
la sancti iohannis apostoli prima

Quod fu-
it ab ini-
tio. quod
audivi-
mus. quod
vidimus
oculis nostris quod perspeximus
et manus nostre contrectaverunt
de verbo vite et vita mani-
festata est. et vidimus et testa-
mur. et annuntiamus vobis
vitam eternam. que erat apud
patrem et apparuit nobis.
Quod vidimus et audivi-
mus annuntiamus et vobis:
ut et vos societatem habeatis
nobiscum: et societas nostra sit
cum patre et cum filio eius ihesu
christo. Et hec scribimus vobis
ut gaudeatis: ut gaudium
vestrum sit plenum. Et hec est an-
nuntiatio quam audivimus
ab eo et annuntiamus vobis:
quoniam deus lux est. et tenebre in eo
non sunt ulle. Si dixerimus
quoniam societatem habemus cum
eo. et in tenebris ambulamus:
mentimur. et non facimus
veritatem. Si autem in luce am-
bulamus sicut et ipse est in
luce: societatem habemus
ad invicem: et sanguis ihesu filii
eius emundat nos ab omni
peccato. Si dixerimus quoniam pec-
catum non habemus: ipsi
nos seducimus: et veritas
in nobis non est. Si confite-
amur peccata nostra. fidelis est

iustus est ut remittat nobis
peccata nostra: et emundet nos ab
omni iniquitate. Si dixerimus
quoniam non peccavimus menda-
cem facimus eum: et verbum
eius non est in nobis. Filio-
li mei hec scribo vobis: ut
non peccetis. Sed et si quis
peccaverit. advocatum habe-
mus apud patrem ihesum christum
iustum: et ipse est propiciacio pro
peccatis nostris. Non pro nos-
tris autem tantum: sed etiam pro
totius mundi. Et in hoc sci-
mus quoniam cognovimus eum:
si mandata eius observa-
mus. Qui dicit se nosse de-
um et mandata eius non
custodit. mendax est: et in
hoc veritas non est. Qui autem
servat verbum eius: vere in
hoc caritas dei perfecta est. In
hoc scimus. quoniam in ipso su-
mus. Qui dicit se in illo
manere: debet sicut ille am-
bulavit. et ipse ambulare.
Carissimi non mandatum no-
vum scribo vobis: sed man-
datum vetus quod habuistis ab
inicio. Mandatum vetus est
verbum quod audistis. Iterum
mandatum novum scribo vo-
bis quod est verum. et in ipso et
in vobis: quia tenebre transi-
erunt. et lumen verum iam lu-
cet. Qui dicit se in luce esse et
fratrem suum odit: in tenebris
est usque adhuc. Qui diligit
fratrem suum. in lumine permanet:
et scandalum in eo non est. Qui
autem odit fratrem suum in tene-
bris est et in tenebris ambulat:
et nescit quo eat quoniam tenebre
obcecaverunt oculos eius. II.
Scribo vobis Capitulum
filioli: quoniam remit-
tuntur vobis peccata
propter nomen eius. Scribo
vobis patres: quoniam cogno-
vistis eum qui ab inicio est.
Scribo vobis adolescentes:
quoniam vicistis malignum. Scri-
bo vobis infantes: quia
cognovistis patrem. Scribo
vobis patres: quoniam cognovis-
tis eum qui ab inicio est. Scri-
bo vobis iuvenes: quoniam for-
tes estis. et verbum dei in vobis

manet. et vicistis malignū.
Nolite diligere mundū: ne
q̄ ea que in mundo sunt. Si
quis diligit mundū. non
est caritas patris in eo: q̄
nia omē quod est in mun
do cōcupiscentia carnis est.
et cōcupiscētia oculorū. et su
perbia vite: que nō ex patre
sed ex mundo est. Et mūdus
trāsibit: et cōcupiscentia eius.
Qui autē facit voluntatē dei:
manet ineternū. Filioli
novissima hora est. Et
sicut audistis q̄a anti
xp̄c venit: nunc anti
xp̄i multi facti sunt. Unde
scimus quia novissima ho
ra est. Ex nobis pdierunt: sed
nō erant ex nobis. Nam si
fuissent ex nobis. pmansis
sent utiq̄ nobiscū: sed ut
manifesti sint q̄m nō sunt
omēs ex nobis. Sed vos vn
ctionē habetis a sancto: et
nostis omnia. Non scripsi
vobis quasi ignorantibꝫ
veritatē. sed quasi scientibꝫ
eā: et q̄m omē mēdaciū ex veri
tate nō ē. Quis est mendax: ni
si is qui negat q̄m ih̄s nō
est xp̄c? Hic est antixp̄c: q̄
negat patrē et filiū. Omnis
qui negat filiū: nec patrē
habet. Qui confitetur filiū:
et patrē habet. Vos quod
audistis ab initio: in vobis
pmaneat. Si in vobis per
manserit quod ab initio
audistis: et vos in filio et
patre manebitis. Et hec est
repromissio quā ipē polli
citus est nobis: vitā eternā.
Hec scripsi vobis de hys: q̄
seducunt vos. Et vos unctio
nem quā accepistis ab eo:
maneat in vobis. Et non
necesse habetis ut aliquis
doceat vos: sed sicut unctio
eius docet vos de omnibꝫ.
Et verū est: et nō est men
daciū. Et sicut docuit vos:
manete in eo. Et nūc filioli
manete in eo: ut cū appa
ruerit habeamus fiduciā:
et nō confundamur ab eo
in adventu eius. Si scitis
q̄m iustus est: scitote q̄m

et omnis qui facit iusticiam
ex ipso natus est. Capitulum iii.
Videte qualem carita-
tem dedit nobis
pater: ut filii dei
nominemur et simus. Propter
hoc mundus non novit
nos: quia non novit eum.
Carissimi nunc filii dei sumus:
et nondum apparuit quid erimus.
Scimus quoniam cum apparuerit si-
miles ei erimus: quoniam videbi-
mus eum sicuti est. Et omnis
qui habet spem hanc in eo:
sanctificat se. sicut et ille sanctus
est. Omnis qui facit peccatum
et iniquitatem facit: et peccatum
est iniquitas. Et scitis quia
ille apparuit ut peccata tol-
leret: et peccatum in eo non est.
Omnis qui in eo manet: non
peccat. Et omnis qui peccat:
non vidit eum nec cognovit
eum. Filioli nemo vos sedu-
cat. Qui facit iusticiam iustus
est: sicut et ille iustus est. Qui
facit peccatum ex dyabolo est:
quoniam ab initio dyabolus
peccat. In hoc apparuit fili-
us dei: ut dissolvat opera
dyaboli. Omnis qui natus
est ex deo. peccatum non facit.
quoniam semen ipsius in eo ma-
net: et non potest peccare quo-
niam ex deo natus est. In hoc
manifesti sunt filii dei. et filii
dyaboli. Omnis qui non est
iustus non est ex deo: et qui
non diligit fratrem suum. Quo-
niam hec est annunciatio quam
audistis ab initio. ut dili-
gatis alterutrum: non sic-
ut cayn qui ex maligno
erat. et occidit fratrem
suum. Et propter quid occi-
dit eum? Quoniam opera eius ma-
ligna erant: fratris autem eius
iusta. Nolite mirari fratres:
si odit vos mundus. Nos
scimus quoniam translati sumus
de morte in vitam: quoniam diligi-
mus fratres. Qui non dili-
git: manet in morte. Omnis
qui odit fratrem suum: homi-
cida est. Et scitis quia omnis
homicida non habet vitam
eternam in semetipso manentem.
In hoc cognovimus caritatem

dei: quia ille pro nobis ani
mam suam posuit: et nos debe
mus pro fratribus animas po
nere. Qui habuerit substantiam
mundi et viderit fratrem suum ne
cessitatem habere. et clauserit
viscera sua ab eo: quomodo
caritas dei manet in eo? Fili
oli mei non diligamus ver
bo neque lingua: sed opere et
veritate. In hoc cognoscimus
quoniam ex veritate sumus. et in con
spectu eius suadebimus cor
da nostra: quia si reprehenderit
nos cor nostrum: maior est de
us corde nostro. et novit omnia.
Carissimi si cor nostrum non re
prehenderit nos. fiduciam ha
bemus ad deum: et quicquid
petierimus accipiemus ab
eo: quia mandata eius cus
todimus: et ea que sunt pla
cita coram eo facimus. Et
hoc est mandatum eius. ut
credamus in nomine filii eius
ihesu christi: et diligamus al
terutrum. sicut dedit manda
tum nobis. Et qui servat
mandata eius: in illo ma
net. et ipse in eo. Et in hoc
scimus quoniam manet in nobis:
de spiritu quem nobis dedit.

Karissimi Capitulum iiii.
nolite omni spiri
tui credere: sed pro
bate spiritus si ex deo sint:
quoniam multi pseudo prophete ex
ierunt in mundum. In hoc cognosci
tur spiritus dei. Omnis spiritus qui confite
tur ihesum christum in carne venisse: ex
deo est. Et omnis spiritus qui solvit ihesum:
ex deo non est. Et hic est antichristus de
quo audistis quoniam venit: et
nunc iam in mundo est. Vos
ex deo estis filioli et vicistis
eum: quia maior est qui in vo
bis est quam qui in mundo. Ip
si de mundo sunt: ideo de mun
do loquuntur. et mundus eos au
dit. Nos ex deo sumus. Qui
novit deum audit nos: qui
non est ex deo. non audit
nos. In hoc cognoscimus
spiritum veritatis: et spiritum
erroris. Carissimi diligamus
invicem: quia caritas ex deo est.
Et omnis qui diligit ex deo
natus est: et cognoscit deum.

Qui nō diligit nō nouit
deū: qm̄ deus caritas est. In
hoc apparuit caritas dei in
nobis: qm̄ filiū suū unige
nitū misit deus in hūc mū
dū. ut viuamus per eū. In
hoc est caritas nō quasi
nos dilexerimus deū: sed q̊
niā prior ipe dilexit nos:
et misit filiū suū ꝓpiciato
nem pro pctīs nrīs. Carissi
mi si deus dilexit nos: et nos
debemus alterutrū diligere.
Deū nemo vidit unq̄. Si
diligamus inuicē. deus in
nobis manet: et caritas
eius in nobis pfecta est. In
hoc cognoscimus qm̄ in eo
manemus et ipe in nobis:
qm̄ de spiritu suo dedit no
bis. Et nos vidimus et tes
tificamur: qm̄ pater mi
sit filiū suū saluatorē mū
di. Quisquis cōfessus fue
rit qm̄ ihs est filius dei: de
us in eo manet et ipe in de
o. Et nos cognouimus et cre
didimus caritati: quā ha
bet deus in nobis. Deus ca
ritas est. Et qui manet in
caritate in deo manet: et de
us in eo. In hoc pfecta est
caritas nobiscū: ut fiduci
am habeamus in die iudi
cii: quia sicut ille est. et nos
sumus in hoc mūdo. Timor
nō est in caritate: sed pfecta
caritas foras mittit timorē:
qm̄ timor penā habet. Q̊
autē timet: nō est pfectus in
caritate. Nos ergo diliga
mus deū: qm̄ deus prior di
lexit nos. Si quis dixerit
qm̄ diligo deū. et fratrē suū
oderit: mendax est. Qui enī
nō diligit fratrē suū quē
videt: deū quē nō videt
quomodo potest diligere.
Et hoc mandatū a deo ha
bemus: ut qui diligit deū
diligat et fratrē suū. Ca V.

Omnis qui credit
qm̄ ihs est xpc: ex
deo natus est. Et
omīs qui diligit eū qui ge
nuit: diligit et eū qui na
tus est ex eo. In hoc cognos
cimus qm̄ diligimus na

tos dei: cū deū diligamus.
et mandata eius faciam⁹.
Hec est enī caritas dei ut
mandata eius custodiam⁹:
et mandata eius grauia
nō sūt. Qm̄ omē quod na
tū est ex deo: vincit mūdū.
Et hec est victoria que vin
cit mundū: fides nr̄a. Q's
est qui vincit mundū: ni
si qui credit qm̄ ih̄s est fili
us dei. Hic est qui venit p
aquā et sanguinē. ih̄s xp̄c.
Non in aqua solū: sed in
aqua et sanguine. Et spiri
tus ē q̄ testificat᷑ qm̄ xp̄c ē
veritas. Qm̄ tres sūt qui
testimoniū dant in terra:
sp̄us et aqua et sāguis. Et
hij tres unū sūt. Et tres sūt
qui testimoniū dant in ce
lo. pater. verbū. et sp̄us
sanctus. Et hij tres unū st̄.
Si testimoniū hoīm acci
pimus: testimoniū dei ma
ius est. Qm̄ hoc est testimo
niū dei quod maius est: q̄
a testificat⁹ est de filio suo.
Qui credit in filiū dei: ha
bet testimoniū dei in se. Q'
nō credit filio. mendacē fa
cit eū: qm̄ non credit in tes
timonio quod testificatus
est deus de filio suo. Et hoc
est testimoniū qm̄ vitā et
nam dedit nobis deus: et
hec vita in filio eius est. Q'
habet filiū: habet vitā. Q'
nō habet filiū dei: nō ha
bet vitā. Hec scribo vobis:
ut sciatis qm̄ vitā habetis
eternā. qui creditis in noīe
filij dei. Et hec est fiducia
quā habemus ad eū: quia
q̄d cūq; petierimus sc̄dm vo
luntatē eius audit nos.
Et scimus quia audit q̄c
quid petierimus. Scimus
qm̄ habemus petitiones:
quas postulamus ab eo.
Qui scit fratrē suū peccare
pc̄m non ad mortē: petat.
et dabit ei vitā peccāti nō
ad mortē. Est pc̄m ad mor
tem: nō pro illo dico ut ro
get quis. Omīs iniquitas
pc̄m est: et est pc̄m ad mor
tem. Scim⁹ quia omīs qui

natus est ex deo nō peccat:
sed generatio dei cōseruat eū:
et malignus nō tangit eū.
Scimus qm̄ ex deo sumus:
et mūdus totus in malig
no positus est. Et scimus q
niā filius dei venit et dedit
nobis sensū: ut cognoscā
mus deū verū. et simus in
vero filio eius. Hic est verus
deus: et vita eterna. Filioli
custodite vos a simulachris.

Explicit epl'a sc̄i iohānis
apl'i prima. Incipit epl'a
sc̄i iohānis apl'i secunda.

Senior
electe do
mine et
natis e
ius quos
ego dili
go in veritate: et nō ego so
lus sed et omēs qui cogno
uerūt veritatē: ꝓpter verita
tem que ꝑmanet in nobis.
et nobiscū erit in eternū. Sit
vobiscū gratia misericordia
pax a deo patre. et a xp̄o ihū
filio patris: in veritate et ca
ritate. Gauisus sū valde:
qm̄ inueni de filiis tuis am
bulantes in veritate: sicut
mandatū accepimus a pa
tre. Et nūc rogo te dn̄a nō
tamq̄ mandatū nouū scri
bens tibi. sed quod habui
mus ab initio: ut diliga
mus alterutrū. Et hec est ca
ritas: ut ambulamus scd̄m
mandata eius. Hoc est enī
mandatū ut quēadmodū
audistis ab initio. in eo ā
buletis: qm̄ multi seducto
res exierūt in mundū: qui
non cōfitentur ihm̄ xp̄m ve
nisse in carne. Hic est seduc
tor et antixp̄c. Videte vosmet
ipsos. ne pdatis que operati
estis: sed ut mercedē plenā
accipiatis. Omnis qui pre
dit. et nō ꝑmanet in doctri
na xp̄i: deū non habet. Qui
ꝑmanet in doctrina: hic et
filiū et patrē habet. Si quis
venit ad vos et hanc doctri
nā non affert: nolite recipe
eū in domū nec aue ei dixe
ritis. Qui enī dicit illi aue:

Communicat operibus illius maligus. Plura habens vobis scribere: nolui per cartam et atramentum. Spero enim futurum me ad vos. et os ad os loqui: ut gaudium vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis tue electe. Gracia tecum amen. Explicit epistola sancti iohannis apostoli ii. Incipit epistola sancti iohannis apostoli tercia.

Senior gayo carissimo: quem ego diligo in veritate. Carissime de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere: sicut prospere agit anima tua. Gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tue: sicut tu in veritate ambulas. Maiorem horum non habeo graciam: quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. Carissime fideliter facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos: qui testimonium reddiderunt caritati tue in conspectu ecclesie: quos benefaciens deduces digne deo. Pro nomine enim eius profecti sunt: nichil accipientes a gentilibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatores simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesie: sed is qui amat primatum gerere in eis dyotrepes non recipit nos. Propter hoc si venero commoneam eius opera que facit: verbis malignis garriens in nos. Et quasi non ei ista sufficiant: neque ipse suscipit fratres: et eos qui suscipiunt prohibet et de ecclesia eicit. Carissime noli imitari malum: sed quod bonum est. Qui benefacit ex deo est: qui male facit non vidit deum. Demetrio testimonium redditur ab omnibus: et ab ipsa veritate. Sed et nos testimonium perhibemus: et nosti quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui scribere

[illegible]re: sed nolui per atramen-
tum et calamum scribere tibi.
Spero autem protinus te videre:
et os ad os loquemur. Pax
tibi. Salutant te amici. Sa-
luta tu amicos nominatim.
Explicit epistola beati iohan-
nis apostoli tercia. Incipit
epistola beati iude apostoli

Iudas ihesu
christi servus.
frater autem
iacobi: his
qui in deo
patre dilec-
tis et christo
ihesu conserva-
tis et vocatis. Misericordia vo-
bis et pax et caritas adim-
pleatur. Carissimi omnem
sollicitudinem faciens scriben-
di vobis de communi vestra
salute. necesse habui scribere
vobis: deprecans supercertari
semel tradite a sanctis fidei.
Subintroierunt autem quidam
homines qui olim prescripti
sunt in hoc iudicium impii:
dei nostri gratiam transferentes in

luxuriam: et solum dominatorem
et dominum nostrum ihesum christum ne-
gantes. Commonere autem vos
volo scientes semel omnia:
quoniam ihesus populum de terra e-
gipti salvans. secundo eos qui
non crediderunt perdidit. An-
gelos vero qui non servave-
runt suum principatum sed dere-
liquerunt suum domicilium: in
iudicium diei magni vinculis
eternis sub caligine reserva-
vit. Sicut sodoma et gomor-
ra et finitime civitates simi-
li modo exfornicate. et abeun-
tes post carnem alteram: facte
sunt exemplum ignis eterni pe-
nam sustinentes. Similiter et hii
[illegible] carnem quidem maculant dominatio-
nem autem spernunt: maiestatem
autem blasphemant. Cum mi-
chael archangelus cum dya-
bolo disputans altercaretur
de moysi corpore. non est au-
sus iudicium inferre blasphe-
mie: sed dixit. imperet tibi
dominus. Hii autem quecumque qui-
dem ignorant. blasphemant:
Quecumque autem naturaliter

tanquam muta animalia no-
runt: in hiis corrumpuntur.
Ve illis Capitulum ii.
qui via caym ab-
ierunt: et errore ba-
laam mercede effusi sunt et
contradictione chore perierunt.
Hii sunt in epulis suis ma-
cule convivantes. sine timore
semetipsos pascentes: nu-
bes sine aqua que a ventis
circumferuntur. Arbores au-
tumpnales. infructuose. bis
mortue. eradicate: fluctus
feri maris. despumantes su-
as confusiones: sydera erra-
tica. quibus procella tenebrarum
conservata est in eternum. Pro-
phetavit autem de hiis septi-
mus ab adam enoch dicens.
Ecce venit dominus in sanctis
milibus suis facere iudicium
contra omnes: et arguere
omnes impios de omnibus o-
peribus impietatis eorum quibus
impie egerunt: et de omnibus
duris que locuti sunt contra
eum peccatores impii. Hii sunt
murmuratores querulosi
secundum desideria sua ambulan-
tes: et os illorum loquitur super-
biam: mirantes personas quest-
us causa. Vos autem carissi-
mi memores estote verborum
que predicta sunt ab apostolis
domini ihesu christi: qui dicebant
vobis quoniam in novissimo
tempore venient illusores se-
cundum sua desideria ambu-
lantes impietatum. Hii sunt
qui segregant semetipsos:
animales. spiritum non haben-
tes. Vos autem carissimi sup-
edificantes vosmetipsos
sanctissime vestre fidei in spi-
ritu sancto orantes. ipsos
vos in dilectione dei serva-
te: expectantes misericordiam
domini nostri ihesu christi in vitam eter-
nam. Et hos quidem arguite
iudicatos: illos vero salva-
te de igne rapientes. Aliis autem
miseremini in timore: odien-
tes eam que carnalis est ma-
culatam tunicam. Ei autem qui
potens est vos conservare si-
ne peccato et constituere ante
conspectum glorie sue immacu-

latos in exultatione in ad
uentu domini nostri ihesu christi: soli
deo saluatori nostro per ihesum
christum dominum nostrum. gloria mag
nificentia et imperium et po
testas ante omnia secula. et
nunc et in omnia secula a
men. Explicit epistola sancti iude
apostoli. Incipit liber apoca
lipsis beati iohannis apostoli.

Apo
calip
sis
ihesu
christi
quam
dedit
illi deus palam facere seruis
suis que oportet fieri cito:
et significauit mittens per
angelum suum seruo suo ioha
ni: qui testimonium perhibu
it verbo dei. et testimonium
ihesu christi quecumque vidit. Bea
tus qui legit et qui audit
verba prophetie huius: et ser
uat ea que in ea scripta sunt.
Tempus enim prope est. Io
hannes septem ecclesiis que sunt
in asia. Gratia vobis et
pax ab eo qui est et qui erat
et qui venturus est: et a sep
tem spiritibus qui in conspec
tu throni eius sunt. et ab ihesu
christo qui est testis fidelis pri
mogenitus mortuorum: et
princeps regum terre: qui dilex
it nos et lauit nos a peccatis
nostris in sanguine suo: et fe
cit nos regnum et sacerdotes
deo et patri suo. Ipsi gloria
et imperium in secula seculo
rum amen. Ecce venit cum nu
bibus: et videbit eum omnis o
culus. et qui eum pupugerunt.
Et plangent se super eum omnes
tribus terre: etiam amen. Ego
sum alpha et o principium et
finis dicit dominus deus: qui est
et qui erat et qui venturus
est omnipotens. Ego ioha
nes frater vester et particeps
in tribulatione et regno et
patientia in ihesu: fui in in
sula que appellatur pathmos
propter verbum dei. et testimonium
ihesu. Fui in spiritu in domini
ca die: et audiui post me

voce magna tamquam tube
dicentis. Quod vides scribe
in libro: et mitte septem ecclesi-
is. epheso et smirne et perga-
mo et tyatire. et sardis. et
philadelphie. et laodicie. Et
conversus sum ut viderem vocem
que loquebatur mecum. Et con-
versus vidi septem candelabra
aurea: et in medio septem can-
delabrorum aureorum similem
filio hominis vestitum podere:
et precinctum ad mamillas
zona aurea. Caput autem eius
et capilli erant candidi tamquam
lana alba et tamquam nix: et
oculi eius velut flamma ignis:
et pedes eius similes aurical-
co sicut in camino ardenti:
et vox illius tamquam vox aqua-
rum multarum. Et habebat in
dextera sua stellas septem: et
de ore eius gladius utraque
parte acutus exibat: et facies
eius sicut sol lucet in virtu-
te sua. Et cum vidissem eum: ceci-
di ad pedes eius tamquam mortu-
us. Et posuit dexteram super
me dicens. Noli timere.

Ego sum primus et novissi-
mus. et vivus et fui mortu-
us: et ecce sum vivens in se-
cula seculorum: et habeo cla-
ves mortis et inferni. Scri-
be ergo que vidisti et que sunt:
et que oportet fieri post hec.
Sacramentum septem stellarum
quas vidisti in dextera me-
a: et septem candelabra aure-
a. Septem stelle angeli sunt
septem ecclesiarum: et candelabra
septem. septem ecclesie sunt. Cap.

Et angelo ephe- II.
si ecclesie scribe. Hec
dicit qui tenet sep-
tem stellas in dextera sua:
qui ambulat in medio
septem candelabrorum aureorum.
Scio opera tua et laborem
et patientiam tuam: et quia
non potes sustinere malos.
Et temptasti eos qui se dicunt
apostolos esse et non sunt:
et invenisti eos mendaces. Et
patientiam habes. et sustinu-
isti propter nomen meum: et non
defecisti. Sed habeo adver-
sus te: quod caritatem tuam pri-

tuã reliquisti. Memor esto
itaqȝ unde excideris. et age pe
nitentiã: et prima opa fac.
Si autẽ venio tibi et mo
uebo candelabrũ tuũ de loco
suo. nisi penitentiã egeris.
Sed hoc habes bonũ: quia
odisti facta nicolaitarũ. q̃
et ego odi. Qui habet au
rẽ: audiat quid spũs di
cat ecclesiis. Vincẽti dabo e
dere de ligno vite: quod est
in paradiso dei mei. Et an
gelo smirne ecclesie scribe.
Hec dicit primus et noui
ssim᷒: qui fuit mortuus et
vivit. Scio tribulationẽ
tuã et paupertatẽ tuã: sed
dives es et blasphemaris
ab hiis q̃ se dicũt iudeos es
se et nõ sũt: sed sũt synago
ga sathane. Nichil horũ
timeas que passurus es. Ec
ce missurus est dyabolus
ex vobis in carcerẽ ut tẽp
temini: et habebitis tribula
tionẽ dieb; decẽ. Esto fidelis
usqȝ ad mortẽ: et dabo tibi
coronã vite. Qui habet au
rem: audiat quid spũs di
cat ecclesiis. Qui vicerit: nõ
ledetur a morte secũda. Et ã
gelo pgami ecclesie scribe.
Hec dicit qui habet rũphe
am ex utraqȝ parte acutã.
Scio ubi habitas. ubi se
des est sathane: et tenes no
men meũ. et nõ negasti fi
dem meã. Et in dieb; anti
phas testis meus fidelis: q̃
occisus est a pud vos.
ubi sathanas habitat.
Sed habeo adversus te pau
ca: quia habes illic tenẽ
tes doctrinã balaã: qui do
cebat balac mittere scãda
lũ corã filiis isrl᷒. edere et for
nicari. Ita habes et tu te
nentes doctrinã nicolaita
rũ. Similiter penitentiã
age. Si quo minus veniã
tibi cito: et pugnabo cũ
illis in gladio oris mei.
Qui habet aurẽ: audiat
quid spũs dicat ecclesiis.
Vincẽti dabo mãna abs
conditũ: et dabo illi cal
culũ candidũ: et in calcu

lo nomen nouū scriptū quod
nemo scit nisi qui accipit.
Et angelo tyatire ecclesie scri
be. Hec dicit filius dei. qui ha
bet oculos tanquam flāmam
ignis: et pedes eius similes
auricalco. Noui opera tua
et fidē et caritatē. et ministeriū
et pacientiā tuā: et opera
tua nouissima plura prio
ribus. Sed habeo aduersus te:
quia permittis mulierē ieza
bel que se dicit prophetam docē
et seducere seruos meos. for
nicari et manducare de ydo
lotitis. Et dedi illi tēpus ut
penitenciā ageret: et non
vult penitere a fornicatiōe
sua. Ecce mitto eā in lectū.
et qui mechantur cū ea in tri
bulatione maximā. nisi
penitenciā egerint ab operi
bus suis: et filios eius inter
ficiā in morte. Et scient oēs
ecclesie. quia ego sū scrutans
renes et corda: et dabo unicui
que vestrum secundum opera vestra.
Vobis autē dico ceteris qui
tyatire estis. Quicumque non
habent doctrinā hanc. qui
nō cognouerunt altitudines
sathane. quemadmodū di
cunt. non mittā sup vos ali
ud pondus: tamē id quod
habetis tenete donec veniā.
Et qui vicerit et qui custodi
erit usque in finē opera mea.
dabo illi potestatē sup gen
tes: et reget illas in virga
ferrea. et tanquam vas figuli
cōfringentur. sicut et ego acce
pi a patre meo: et dabo illi
stellā matutinā. Qui ha
bet aurē: audiat quid spiritus
dicat ecclesiis Capitulum iij.

ET angelo ecclesie
sardis scribe. Hec
dicit qui habet
septē spiritus dei. et septē stellas.
Scio opera tua: quia no
men habes quod viuas. et mor
tuus es. Esto vigilans: et cō
firma cetera que moritura
erant. Non enim inuenio opera
tua plena corā deo meo. In
mente ergo habe qualiter ac
ceperis et audieris: et serua
et penitenciā age. Si ergo

non vigilaueris. veniā ad
te tamquam fur: et nescies qua
hora veniā ad te. Sed ha
bes pauca nomīa in sardis.
qui nō inquinauerūt vesti
menta sua: et ambulabūt
meū in albis. quia digni
sūt. Qui vicerit sic vestietur
vestimentis albis: et non
delebo nomē eius de libro
vite: et cōfitebor nomē eius
corā patre meo et corā ange
lis eius. Qui habet aurē:
audiat quid spūs dicat ec
clesiis. Et angelo philadel
phie ecclesie scribe. Hec dicit
sanctus et verus. qui habet
clauē dauid: qui aperit et
nemo claudit. claudit et
nemo aperit. Scio opera
tua. Ecce dedi corā te ostiū
apertū quod nemo potest
claudere: quia modicā ha
bes virtutē: et seruasti vbū
meū. et nō negasti nomē
meū. Ecce dabo de synago
ga sathane qui dicūt se iu
deos esse et nō sūt: sed men
tiuntur. Ecce faciā illos ut

veniāt et adorent ante pe
des tuos: et scient quia ego
dilexi te. Qm̄ seruasti verbū
patientie mee: et ego te ser
uabo ab hora tēptationis.
que uentura est in orbē uni
uersū tēptare habitantes
in terra. Ecce venio cito. Te
ne quod habes: ut nemo
accipiat coronā tuā. Qui
vicerit faciā illū columpnā
in tēplo dei mei: et foras nō
egredietur amplius. Et scri
bam sup eū nomē dei mei:
et nomē ciuitatis dei mei
noue ihrlm̄ que descendit de
celo a deo meo: et nomen
meū nouū. Qui habet au
rē: audiat quid spūs dicat
ecclesiis. Et āgelo laodicie
ecclesie scribe. Hec dicit amē.
testis fidelis et verus: qui ē
principiū creature dei. Scio
opera tua: quia neq; frigi
dus es neq; calidus. Vtinā
frigidus esses aut calidus.
Sed quia tepidus es et nec fri
gidus nec calidus. incipiā
te euomere ex ore meo: quia

dicis quod dives sum et locu
pletatus et nullius egeo:
et nescis quia tu es miser
et miserabilis. et pauper
et cecus et nudus. Suadeo
tibi emere a me aurum igni
tum et probatum ut locuples fi
as: et vestimentis albis in
duaris et non appareat con
fusio nuditatis tue: et col
lirio inunge oculos tuos
ut videas. Ego quos amo
arguo et castigo. Emulare
ergo: et penitenciam age. Ec
ce sto ad ostium et pulso. Si
quis audierit vocem meam et
aperuerit ianuam: introibo
ad illum. et cenabo cum illo
et ipse mecum. Qui vicerit
dabo ei sedere mecum in thro
no meo: sicut et ego vici
et sedi cum patre meo in thro
no eius. Qui habet aurem:
audiat quid spiritus dicat
ecclesiis. Capitulum iiij.

Post hec vidi: et
ecce ostium apertum
in celo. et vox pri
ma quam audivi: tamquam
tube loquentis mecum dicens.
Ascende huc. et ostendam tibi
que oportet fieri post hec.
Statim fui in spiritu. Et ecce
sedes posita erat in celo: et
supra sedem sedens. Et qui
sedebat similis erat aspectu
l. lapidis iaspidis et sardi
ni: et yris erat in circuitu
sedis similis visioni sma
ragdine. Et in circuitu se
dis sedilia viginti quatuor:
et super thronos viginti qua
tuor seniores sedentes circum
amictos vestimentis albis:
et in capitibus eorum coronas
aureas. Et de throno pro
cedunt fulgura et voces et to
nitrua: et septem lampades ar
dentes ante thronum. que sunt
septem spiritus dei. Et in conspec
tu sedis: tamquam mare vitre
um. simile cristallo. Et in me
dio sedis et in circuitu se
dis: quatuor animalia ple
na oculis ante et retro. Et
animal primum simile leoni.
Et secundum animal simile
vitulo. Et tercium animal ha

uetus quasi faciē hominis. Et
quartū aīal simile aqui
le uolanti. Et q̄tuor aīmali
a singula eorū habebant
alas senas: et in circuitu et
intus plena sūt oculis. Et re
quiē nō habebant die ac
nocte dicētia. Sanctus. sčs.
sčtus dn̄s deus omīpotēs:
qui erat et qui est et qui uē
turus est. Et cū darent illa
q̄tuor aīmalia gloriā et ho
norē et benedictionē sedenti
sup thronū uiuenti in secu
la seculorū: procidebant uigi
ti quatuor seniores ante se
dentē in throno et adorabāt
uiuentē in secula seculorū:
et mittebāt coronas suas
ante thronū dicētes. Dignus
es dn̄e deus noster accipere
gloriā et honorē et uirtutē:
quia tu creasti omīa: et pp
ter uoluntatē tuā erant et
creata sunt. Caplm̄ v.

Et uidi in dextera
sedentis sup thro
nū librū scriptū
intus et foris: signatū si
gillis septē. Et uidi angelū
fortē predicantē uoce mag
na. Quis est dignus aperi
re librū. et soluere signacla
eius? Et nemo poterat in
celo neq; in terra. neq; subtus
terrā aperire librū: neq; res
picere illū. Et ego flebā mul
tū: quia nemo dignus in
uentus est aperire librū. nec
uidere eū. Et unus de seniori
bus dixit michi. Ne fleueris.
Ecce uicit leo de tribu iuda
radix dauid: aperire librū
et septē signacula eius. Et
uidi: et ecce in medio thro
ni. et quatuor aīmaliū. et
in medio seniorū agnū sta
tem tanquā occisū. habentē
cornua septē et oculos septē:
qui sūt septē spūs dei missi
in omnē terrā. Et uenit: et
accepit de dextera sedentis in
throno librū. Et cū aperuis
set librū: quatuor aīmalia
et uiginti q̄tuor seniores ce
ciderūt corā agno. habētes
singuli cytharas et phialas
aureas plenas odoramētorum

que sunt orationes sanctorum.
Et cantabant canticum novum
dicentes. Dignus es domine acci
pere librum et aperire signa
cula eius: quoniam occisus es et
redemisti nos deo in sangui
ne tuo ex omni tribu et lin
gua et populo et natione: et
fecisti nos deo nostro regnum et
sacerdotes. et regnabunt super
terram. Et vidi: et audivi vo
cem angelorum multorum in
circuitu throni et animalium
et seniorum: et erat numerus
eorum milia milium voce mag
na dicentium. Dignus est
agnus qui occisus est acci
pere virtutem et divinitatem
et sapientiam. et fortitudinem
et honorem et gloriam et bene
dictionem. Et omnem creatu
ram que in celo est et que super
terram et sub terra. et que sunt
in mari et que in eo sunt: om
nes audivi dicentes sedenti in
throno et agno. Benedicti
o et honor et gloria et po
testas in secula seculorum.
Et quatuor animalia dicebant
amen. Et viginti quatuor se
niores ceciderunt in facies su
as: et adoraverunt. Capitulum vi.
Et vidi quod aperu
isset agnus unum de
septem signaculis: et
audivi unum de quatuor ani
malibus dicens. tamquam vocem tonitru
i. Veni et vide. Et vidi:
et ecce equus albus: et qui
sedebat super illum habebat
arcum. Et data est ei corona:
et exivit vincens ut vince
ret. Et cum aperuisset sigillum
secundum: audivi secundum ani
mal dicens. Veni et vide. Et
exivit alius equus rufus:
et qui sedebat super illum datum
est ei ut sumeret pacem de terra:
et ut invicem se interficiant. Et
datus est illi gladius mag
nus. Et cum aperuisset sigillum
tercium: audivi tercium animal
dicens. Veni et vide. Et ecce
equus niger: et qui sedebat
super eum. habebat stateram in
manu sua. Et audivi tamquam
vocem in medio quatuor anima
lium dicentium. Bilibris tritici

denario: et tres bilibres ordei
denario: et vinū et oleū
ne leseris. Et cū aperuisset
sigillū quartū: audivi vo
cem quarti aīalis dicentis.
Veni et vide. Et ecce equus
pallidus: et qui sedebat de
sup nomē illi mors: et inf
nus sequebat eū. Et data ē
illi potestas sup q̄tuor par
tes terre: interficere gladio
et fame et morte et bestiis
terre. Et cū aperuisset sigil
lū quītū: vidi subtus al
tare aīmas interfectorū ꝓp
ter verbū dei et ꝓpter testimo
niū quod habebāt: et cla
mabāt voce magna dicē
tes. Usquequo dn̄e sanctus et
verus nō iudicas et vindi
cas sanguinē nrm̄ de hiis
qui habitant in terra? Et
date sunt illis singule stole
albe: et dictū est illis ut re
quiescerēt tēpus adhuc mo
dicū: donec impleantur cōser
vi eorū et fratres eorū qui
interficiendi sūt sicut et illi.
Et vidi cū aperuisset sigil

lū sextū et ecce terremotus
factus est magnus. et sol
factus est niger tamq̄ saccus
cilicinus. et luna tota fac
ta est sicut sanguis: et stel
le celi ceciderūt sup terrā: sic
ut ficus mittit grossos suos
cū a vento magno movetur.
Et celū recessit sicut liber in
volutus: et omīs mons
et insule de locis suis mote
sūt. Et reges terre et princi
pes et tribuni et divites et
fortes. et omīs servus et liber
absconderūt se in speluncis: et
petris montiū. Et dicunt
montibz et petris cadite su
per nos: et abscondite nos
a facie sedentis sup thronū
et ab ira agni: q̄m venit
dies magnus ire ipsorū. Et
quis poterit stare? Capitulum

Post hec vidi vii.
q̄tuor angelos
stantes sup q̄tuor
angulos terre: tenentes q̄tu
or ventos terre ne flarent sup
terrā. neq3 sup mare. neq3
in ullā arborē. Et vidi al

terũ angelũ ascendentẽ ab
ortu solis habentẽ signũ de
i uiui: et clamauit uoce
magna q̃tuor angelis q̃bȝ
datũ est nocere terre et mari
dicens. Nolite nocere terre et
mari neq; arboribȝ: quoad
usq; signemus seruos dei nr̃i
in frontibȝ eorũ. Et audiui
numerũ signatorũ centũ
quadraginta q̃tuor milia
signati: ex omi tribu filiorũ
isrl'. Ex tribu iuda: duodecĩ
milia signati. Ex tribu ru
ben: duodecĩ milia signati.
Ex tribu gad: duodecĩ mi
lia signati. Ex tribu aser:
duodecĩ milia signati. Ex
tribu neptalim: duodecim
milia signati. Ex tribu ma
nasse: duodecĩ milia sig̃ti.
Ex tribu symeon: duodecĩ
milia signati. Ex tribu le
ui: duodecĩ milia signati.
Ex tribu ysachar: duodecĩ
milia signati. Ex tribu za
bulon: duodecĩ milia sig̃ti.
Ex tribu ioseph: duodecim
milia signati. Ex tribu ben
iamin: duodecĩ milia sig̃ti.
Post hec uidi turbã magnã
quã dinumerare nemo poterat.
ex omnibȝ gentibȝ et tribubȝ
et pplis et linguis. stantes ã
te thronũ et in cõspectu ag
ni. amicti stolis albis: et pal
me in manibȝ eorũ. Et cla
mabãt uoce magna dicen
tes. Salus deo nr̃o. qui sedet
sup thronũ: et agno. Et õ
nes angeli stabãt in circu
tu throni. et seniorũ et q̃tu
or animaliũ: et ceciderũt in
cõspectu throni in facies su
as: et adorauerũt deũ dicen
tes amen. Benedictio et cla
ritas et sapiẽtia et graciarũ
actio. et honor et uir
tus et for titudo deo nr̃o:
in secula seculorũ amẽ. Et
respõdit unus de senioribȝ
dicens michi. Hij qui amic
ti sũt stolis albis qui sũt. et
unde uenerũt? Et dixi illi.
Dñe mi tu scis. Et dixit m̃i.
Hij sũt qui uenerũt de tribu
latione magna: et lauerũt
stolas suas et dealbauerũt

eas in sanguine agni. Ideo
sūt ante thronū dei: et serui
unt ei die ac nocte in tēplo
eius. Et qui sedet in throno:
habitat sup illos. Nō esu
rient neq; sicient āplius:
neq; cadet sup illos sol neq;
ullus estus: qm agnus q̄
in medio throni ē reget illos.
et deducet eos ad uite fōtes
aq̄r. Et absterget d's oēm
lacrimā ab oculis eorū.

Et cū Capitulū viii.
aperuisset sigillū
septimū: factū ē
silenciū in celo quasi medi
a hora. Et vidi septē ange
los stātes in cōspectu dei: et
date sūt illis septē tube.
Et alius āgelus venit
et stetit ante altare habens
thuribulū aureū: et data
sūt illi incensa multa: ut
daret de orationib; sanctorum
oīm sup altare aureū qd
est ante thronū. Et ascendit
fumus icensorū de oratioī
bus scōr: de manu āgeli
corā deo. Et accepit angel'
thuribulū et impleuit illud
de igne altaris et misit in ter
rā: et facta sūt tonitrua et
voces et fulgura et t'remot'
magnus. Et septē āgeli qui
habebāt septē tubas para
uerūt se: ut tuba canerent.
Et primus āgelus tuba ce
cinit: et facta est grando et
ignis mixta in sāguine et
missū est in terrā. Et tercia
pars terre cōbusta est. et ter
cia pars arborū cōbusta
est: et omne fenū viride com
bustū est. Et secūdus āgel'
tuba cecinit: et tamq̄ mōs
magnus igne ardens miss'
est in mare. Et facta est terci
a pars maris sanguis: et
mortua est tercia pars crea
ture que habebāt aīmas
in mari: et tercia pars na
uiū interiit. Et tercius an
gelus tuba cecinit: et ceci
dit de celo stella magna ar
dens tamq̄ facula: et cecidit
in terciā partē fluminū et
in fontes aquarū. Et nomē
stelle dicit' absinthiū. Et fac

ta est tercia pars aquarum
in absinthium: et multi homi
nes mortui sunt de aquis: quia
amare facte sunt. Et quartus an
gelus tuba cecinit: et percus
sa est tercia pars solis et ter
cia pars lune. et tercia pars
stellarum. ita ut obscuraretur
tercia pars eorum: et diei non
luceret pars tercia. et noctis
similiter. Et vidi et audivi
vocem unius aquile volantis
per medium celi. dicentis voce
magna. ve. ve. ve. habitanti
bus in terra: de ceteris voci
bus trium angelorum. qui erant tu
ba canituri. Capitulum ix.

ET quintus angelus
tuba cecinit: et vi
di stellam de celo ce
cidisse in terram. Et data est
illi clavis putei abissi: et
aperuit puteum abissi. Et
ascendit fumus putei sicut
fumus fornacis magne: et
obscuratus est sol et aer de
fumo putei. Et de fumo pu
tei exierunt locuste in terram: et
data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones
terre. Et preceptum est illis ne le
derent fenum terre neque omne vi
ride: neque omnem arborem. nisi
tantum homines qui non ha
bent signum dei in frontibus
suis. Et datum est illis ne occi
derent eos: sed ut cruciarentur
mensibus quinque. Et cruciatus
eorum: ut cruciatus scorpii
cum percutit hominem. Et in diebus
illis querent homines mortem
et non invenient eam: et desidera
bunt mori. et fugiet mors
ab ipsis. Et similitudines
locustarum similes equis
paratis in prelium. Et super ca
pita earum tamquam corone
similes auro: et facies earum
sicut facies hominum. Et habe
bant capillos sicut capil
los mulierum: et dentes earum
sicut leonum erant. Et habe
bant loricas. sicut loricas
ferreas. Et vox alarum earum:
sicut vox curruum equorum
multorum currentium in bel
lum. Et habebant caudas simi
les scorpionum: et aculei e

rant in caudis earum. Potes-
tas earum nocere hominibus men-
sibus quinque. Et habebant su-
per se regem angelum abissi: cu-
i nomen hebraice abaddon.
grece autem appollion: et la-
tine habens nomen extermi-
nans. Ve unum abiit: et ecce
veniunt adhuc duo ve post
hec. Et sextus angelus tuba
cecinit: et audivi vocem unam
ex cornibus altaris aurei. quod
est ante oculos dei. dicentem
sexto angelo qui habebat
tubam. Solue quatuor angelos:
qui alligati sunt in flumine
magno eufrate. Et soluti
sunt quatuor angeli: qui para-
ti erant in horam et diem et men-
sem et annum. ut occiderent ter-
ciam partem hominum. Et nume-
rus equestris exercitus vicies
milies: dena milia. Audivi
numerum eorum. Et ita vidi e-
quos in visione: et qui se-
debant super eos habebant lori-
cas igneas et iacinctinas
et sulphureas. Et capita equo-
rum erant tamquam capita leonum:
et de ore ipsorum procedit ignis
et fumus et sulphur. Ab
hiis tribus plagis occisa est
tercia pars hominum: de igne
et fumo et sulphure. qui pro-
cedebant ex ore ipsorum. Po-
testas enim equorum in ore eorum
est: et in caudis eorum. Nam
caude eorum similes serpentibus
habentes capita: et in hiis
nocent. Et ceteri homines qui
non sunt occisi in hiis plagis.
neque penitenciam egerunt de o-
peribus manuum suarum. ut non
adorarent demonia et simula-
chra aurea et argentea et ere-
a et lapidea et lignea. que
neque videre possunt. neque au-
dire neque ambulare: et non ege-
runt penitenciam ab homi-
cidiis suis. neque a veneficiis
suis. neque a fornicatione sua.
neque a furtis suis. Cap. x.

Et vidi alium ange-
lum fortem descenden-
tem de celo amictum
nube: et yris in capite eius.
Et facies eius erat ut sol. et
pedes eius tamquam columpna

linguis: et habebat in manu
sua libellum apertum. Et posuit
pedem suum dextrum super mare:
sinistrum autem super terram. Et cla
mavit voce magna: quem
admodum cum leo rugit. Et
cum clamasset: locuta sunt
septem tonitrua voces suas.
Et cum locuta fuissent septem
tonitrua voces suas. scrip
turus eram: et audivi vocem de
celo dicentem. Signa que lo
cuta sunt septem tonitrua: no
li ea scribere. Et angelus quem
vidi stantem supra mare et su
pra terram levavit manum su
am ad celum: et iuravit per
viventem in secula seculorum.
qui creavit celum et ea que in
illo sunt. et terram et ea que in
ea sunt. et mare et ea que in
eo sunt. quia tempus amplius
non erit: sed in diebus vocis
septimi angeli cum ceperit
tuba canere consummabitur
misterium dei. sicut evangeliza
vit per servos suos prophetas.
Et vox quam audivi de celo
iterum loquentem mecum et dicentem.

tem. Vade et accipe librum a
pertum de manu angeli stan
tis supra mare et supra ter
ram. Et abii ad angelum: di
cens ei ut daret michi librum.
Et dixit michi. Accipe et ~~de~~
devora illum: et faciet ama
ricari ventrem tuum: sed in ore
tuo erit dulce tamquam mel.
Et accepi librum de manu an
geli et devoravi eum: et erat
in ore meo tamquam mel dul
ce. Et cum devorassem eum: ama
ricatus est venter meus. Et
dicit michi. Oportet te iterum
prophetare populis et gentibus et
linguis. et regibus multis.

Et datus Capl'. xi.
est michi calamus
similis virge. di
cens. Surge et metire templum
dei et altare: et adorantes in
eo. Atrium autem quod est foris
templum eice foras: et ne me
tiaris illud quoniam datum est gen
tibus: et civitatem sanctam
calcabunt mensibus quadragin
ta duobus. Et dabo duobus
testibus meis: et prophetabunt

diebꝫ mille ducentis sexagi
ta amicti saccis. Hii sunt due
oliue et duo candelabra: in
cōspectu dn̄i terre stātes. Et
si quis eos voluerit nocere:
ignis exiet de ore illorū et de
uorabit inimicos eorū. Et si
quis voluerit eos ledere: sic
oportet eū occidi. Hii habēt
potestatē claudendi celū: ne
pluat diebꝫ ꝓphetie ipsorū.
Et potestatē habent sup̄ a
quas cōuertendi eas in san
guinē: et pcutere terrā omi
plaga quocienscūq; volu
erint. Et cū finierint testio
niū suū: bestia que ascēdit
de abisso faciet aduersus il
los bellū et vincet illos et
occidet illos. Et corpora eo
rū iacebūt in plateis ciui
tatis magne. que vocatur
spiritaliter sodoma et egip
tus: ubi et dn̄s eorū crucifix
us est. Et videbūt de ꝑplis et
tribubꝫ et linguis et gētibꝫ
corpora eorū per tres dies
et dimidiū: et corpora eorū
nō sinent poni in monumē
tis. Et inhabitātes terram
gaudebūt sup̄ illos et iocū
dabūtur et munera mittēt
inuicē: qm̄ hii duo ꝓphete
cruciauerūt eos qui habi
tant sup̄ terrā. Et post di
es tres et dimidiū sp̄us vi
te a deo intrauit in eos: et
steterūt sup̄ pedes suos. Et
timor magnus cecidit sup̄
eos: qui viderūt eos. Et au
dierūt vocē magnā de celo
dicentē illis. Ascendite huc.
Et ascenderūt in celū in nu
be: et viderūt illos inimici
eorū. Et in illa hora factus
est terremotus magnus: et
decima pars ciuitatis ceci
dit. Et occisi sūt in terremo
tu nomīa hoīm septē mi
lia: et reliqui in timore sūt
missi. et dederūt gloriā deo
celi. Ve secundū abiit: et
ecce ve terciū veniet cito. Et
septimus āgelus tuba ce
cinit: et facte sūt voces mag
ne in celo dicētes. Factū est
regnū huius mundi dn̄i nr̄i
et xp̄i eius: et regnabit in se

cula seculorū amen. Et vigi
ti q̃tuor seniores qui in con
spectu dei sedent in sedibꝫ suis
ceciderūt in facies suas: et ad
orauerūt deū dicentes. Gra
tias agimus tibi dñe deus om
nipotens qui es et qui eras:
qui accepisti virtutē tuam
magnā et regnasti. Et irate
sūt gentes: et aduenit ira
tua et tēpus mortuorū iu
dicari et reddere mercedē ser
uis tuis ꝓphetis et sanctis
et timentibꝫ nomē tuū pu
sillis et magnis: et extermi
nandi eos qui corruperūt terrā.

Et apertū Capl. xij.
est templū dei in
celo: et visa est ar
cha testamēti eius in tēplo
eius. Et facta sūt fulgura:
et voces et terre motus et grā
do magna. Et signū mag
nū apparuit in celo. Muli
er amicta sole et luna sub
pedibus eius: et in capite
eius corona stellaꝝ duodecī. et i
vtero habēs. et clamabat
parturiens: et cruciabatur ut
pariat. Et visū est aliud sig
nū in celo: et ecce draco mag
nus rufus habens capita
septē et cornua decē: et in ca
pitibꝫ suis septē dyadema
ta. Et cauda eius trahebat
terciā partē stellarū celi: et
misit eas in terrā. Et draco
stetit ante mulierē que erat
paritura: ut cū peperisset fi
liū eius deuoraret. Et peperit
filiū masculū qui recturus
erat omēs gentes in virga
ferrea: et raptus est filius eius
ad deū et ad thronū eius. Et
mulier fugit in solitudinē
ubi habet locū paratū a de
o: ut ibi pascant illā dieꝫ
mille ducētis sexaginta. Et
factū est prelium in celo: mi
chael et angeli eius prelia
bantur cū dracone. Et draco
pugnabat et angeli eius:
et nō valuerūt. neqꝫ locus
inuentus est eorū amplius
in celo. Et ꝓiectus est draco
ille magnus serpens antiquus
qui vocatur dyabolus et sa
thanas: qui seducit vniuer-

suū orbē. Proiectus est in terrā:
et angeli eius cū illo missi
sūt. Et audiui uocē mag-
nā in celo dicentē. Nūc facta
est salus et uirtus et regnū
dei nr̄i et potestas xp̄i eius:
quia proiectus est accusator
fratrū nr̄orū: qui accusa-
bat illos ante cōspectū dei
nr̄i die ac nocte. Et ipsi uice-
runt illū ꝓpter sāguinē agni
et ꝓpter uerbū testimonij sui:
et nō dilexerūt aīas suas
usqꝫ ad mortē. Propterea leta-
mini celi: et qui habitatis
in eis. Ve terre et mari: qa
descendit dyabolus ad uos
habens irā magnā: sciens
qđ modicū tēpus habet. Et
postqͣ uidit draco qđ ꝓiec-
tus ē i terrā: ꝓsecutus ē mu-
lierē que peperit masculū.
Et date sūt mulieri due ale
aquile magne ut uolaret
in desertū in locū suū: ubi
alitur per tēpus et tēpora
et dimidiū tēporis a facie
serpentis. Et misit serpens
ex ore suo post mulierē aqͣ

tamqͣ flumē: ut eā faceret
trahi a flumine. Et adiuuit
terra mulierē. Et aperuit ter-
ra os suū: et absorbuit flu-
men quod misit draco de o-
re suo. Et iratus est draco in
mulierē: et abijt facere pre-
liū cū reliquis de semine eius.
qui custodiunt mādata dei.
et habēt testimoniū ih̄u: et ste-
tit sup harenā maris. xiij.

ET uidi de Capl'm
mari bestiā ascen-
dentē habentē capi-
ta septē et cornua decē: et su-
per cornua eius decē dyade-
mata: et sup capita eius
nomīa blasphemie. Et besti-
a quā uidi similis erat par-
do: et pedes eius sicut ursi:
et os eius sicut os leonis. Et
dedit illi draco uirtutē suā:
et potestatē magnā. Et ui-
di unū de capitibꝫ eius qͣsi
occisū in mortē: et plaga
mortis eius curata est. Et
admirata est uniuersa terra
post bestiā. Et adorauerūt
draconē qui dedit potestatē

bestie: et adorauerūt bestiā
dicentes. Quis similis besti
e: et quis poterit pugnare
cū ea? Et datū est ei os lo
quēs magna et blasphemi
as: et data est illi potestas
facere menses q̈dragīta du
os. Et aperuit os suū in
blasphemias ad deū: blas
phemare nomē eius. et ta
bernaculū eius. et eos qui
in celo habitāt. Et datū ē
illi bellū facē cū sanctis: et
vincere illos. Et data est ei
potestas in omnē tribū et
ꝑplm et linguā et gentē. Et
adorauerūt eā oīēs qui
inhabitāt terrā: quorū nō
sūt scripta nomīa in libro
vite agni. qui occisus ē ab
origine mūdi. Siquis ha
bet aurē audiat. Qui in
captiuitatē duxerit: in cap
tiuitatē vadet. Qui in gla
dio occiderit: oportet eum
gladio occidi. Hic est paci
entia et fides sanctorū. Et
vidi aliā bestiā ascendentē
de terra: et habebat cornu

a duo similia agni. et loq
batur sicut draco: et potes
tatē prioris bestie omnē fa
ciebat in cōspectu eius. Et
fecit terrā et inhabitantes
in ea adorare bestiā primā:
cuius curata est plaga mor
tis. Et fecit signa magna:
ut etiā ignē faceret de celo
descendere in terrā in cōspec
tu hoīm. Et seducit habitā
tes in terrā ꝑpter signa que
data sūt illi facere in cōspec
tu bestie: dicens habitanti
bus in terra ut faciāt yma
ginē bestie. que habet pla
gā gladij et vixit. Et datū
ē illi ut daret spm̄ ymagini bes
tie et ut loquať ymago bestie:
et faciet ut quicūq; nō adoraue
rint ymaginē bestie occidant.
Et faciet oēs pusillos et mag
nos et diuites et pauperes
et liberos et seruos. habere
caracterē in dextera manu.
aut in frontibꝫ suis: et ne
quis possit emere aut ven
dere nisi qui habet caracte
rem nomīs bestie. aut nu

merū nomīs eius. Hic sapi-
entia est. Qui habet intellec-
tū: cōputet numerū bestie.
Numerus enī hoīs est: et
numerus eius est. sexcenti
sexaginta sex. Capl'm xiiij

Et vidi. et ecce agn⁹
stabat supra mō-
tē syon: et cū illo
centū quadraginta q̄tuor
milia. habentes nomē eius
et nomē patris eius scriptū
in frontib; suis. Et audiui
vocē de celo tamq̄ vocē aq̄-
rū multarū: et tamq̄ vo-
cem tonitrui magni. Et vo-
cem quā audiui: sicut cytha-
redorū cytharizantiū in cy-
tharis suis. Et cantabant q̄si
canticū nouū: ante sedē et
ante quatuor aīalia et se-
niores. Et nemo poterat di-
cere canticū: nisi illa centū
quadraginta quatuor mi-
lia. qui empti sūt de terra.
Hij sūt qui cū mulieribus
nō sūt coinquinati: virgi-
nes enī sūt. Hij sequūtur
agnū quocūq; ierit. Hij ep-
ti sūt ex omnibus primicie
deo et agno: et ī ore ipsorū nō
est inuentū mendaciū. Sine
macula sūt ante thronū dei.
Et vidi alterū angelū volā-
tem per mediū celū habentē
euangeliū eternū: ut euange-
lizaret sedentib; sup terrā et
sup omnē gentē. et tribū et
linguā et pplm. dicens mag-
na voce. Timete dnm et date
illi honorē: quia venit hora
iudicij eius. Et adorate eū q̄
fecit celū et terrā mare et om-
nia que in eis sūt: et fontes
aquarū. Et alius angelus
secutus est dicens. Cecidit ce-
cidit babilon illa magna:
que a vino ire fornicationis
sue potauit omēs gentes.
Et angelus tercius secutus
est illos: dicens magna vo-
ce. Siquis adorauerit besti-
am et ymaginē eius et acce-
perit caracterē in fronte sua
aut in manu sua: et hic bi-
bet de vino ire dei qui mixt⁹
est mero in calice ire ipsius:
et cruciabitur igne et sul-

phure in conspectu angelorum
sanctorum. et ante conspectum
agni: et fumus tormentorum
eorum in secula seculorum ascen
det. Nec habent requiem die
ac nocte qui adoraverunt bes
tiam et ymaginem eius: et si
quis acceperit caracterem no
minis eius. Hic pacientia
sanctorum est: qui custodiunt
mandata dei et fidem ihu. Et
audivi vocem de celo dicentem.
Scribe. Beati mortui qui in
dno moriuntur. Amodo iam
dicit sps: ut requiescant
a laboribus suis. Opera enim
illorum sequuntur illos. Et vi
di. et ecce nubem candidam: et
supra nubem sedentem similem
filio hominis. habentem in ca
pite suo coronam auream. et in
manu sua falcem acutam.
Et alter angelus exivit de tem
plo: clamans voce magna
ad sedentem sup nubem. Mitte
falcem tuam et mete: quia
venit hora ut metatur: quia
aruit messis terre. Et misit
qui sedebat sup nubem falcem
suam in terram: et messuit terram.
Et alius angelus exivit de
templo quod est in celo: habens
et ipse falcem acutam. Et alius
angelus exivit de altari qui
habet potestatem sup ignem:
et clamavit voce magna
ad eum qui habebat falcem
acutam dicens. Mitte falcem
tuam acutam. et vindemia bo
tros vinee terre: quoniam mature
sunt uve eius. Et misit ange
lus fal[illegible]em suam in terram:
et vin[illegible]demiavit vineam
terre: et [illegible]misit in lacum
ire dei [illegible]magnum. Et cal
catus est [illegible]lacus extra ci
vitatem: et exivit sanguis de
lacu usque ad frenos equorum
per stadia mille sexcenta.

ET vidi Capl' xv.
aliud signum in ce
lo magnum et mi
rabile. angelos septem. haben
tes plagas septem novissimas:
quoniam in illis consumata est ira
dei. Et vidi tamquam mare vi
treum mixtum igne: et eos qui
vicerunt bestiam et ymaginem

eius . et numerum nominis eius.
stantes supra mare vitreum
habentes cytharas dei: et can-
tantes canticum moysi servi
dei et canticum agni. dicentes.
Magna et mirabilia opera
tua domine deus omnipotens:
iuste et vere vie tue rex seculo-
rum. Quis non timebit te domine.
et magnificabit nomen tuum:
quia solus pius es. Quoniam om-
nes gentes venient et adora-
bunt in conspectu tuo: quo-
niam iudicia tua mani-
festa sunt. Et post hec vidi:
et ecce apertum est templum
tabernaculi testimonii in
celo. Et exierunt septem angeli
habentes septem plagas de tem-
plo vestiti lapide mundo can-
dido: et precincti circa pectora
zonis aureis. Et unum ex quat-
uor animalibus dedit septem an-
gelis septem fialas aureas:
plenas iracundie dei viventis
in secula seculorum. Et imple-
tum est templum fumo: a ma-
iestate dei. et de virtute eius.
Et nemo poterat introire

in templum: donec consumaren-
tur septem plage septem angelorum.
Et audi- Capitu-
vi vocem lum xvi.
magnam de templo
dicentem septem angelis. Ite et
effundite septem fialas ire dei
in terram. Et abiit primus:
et effudit fialam suam in terram.
Et factum est vulnus sevum ac
pessimum in homines qui ha-
bent caracterem bestie: et eos
qui adoraverunt ymaginem
eius. Et secundus effudit fia-
lam suam in mare: et factus
est sanguis tamquam mortui:
et omnis anima vivens mor-
tua est in mari. Et tercius effu-
dit fialam suam super flumina et
super fontes aquarum: et factus
est sanguis. Et audivi an-
gelum aquarum dicentem. Iustus
es qui es et qui eras sanctus.
qui hec iudicasti: quia san-
guinem sanctorum et prophetarum
fuderunt: et sanguinem eis de-
disti bibere ut digni sunt.
Et audivi alterum dicentem.
Etiam domine deus omnipotens:

vera et iusta iudicia tua.
Et quartus effudit fialā suā
in solē: et datū est illi estu af
fligere hoīes et igni. Et es
tuaverūt hoīes estu mag
no: et blasphemaverūt no
men dei habentis potestatē
sup has plagas: neq; egerūt
penitentiā ut darent illi glo
riā. Et quintus effudit fialā
suā sup sedem bestie: et fac
tū est regnū eius tenebrosū.
Et cōmanducaverūt lin
guas suas pre dolore: et blas
phemaverūt deū celi pre do
loribȝ et vulneribus suis: et
nō egerūt penitentiā ex ope
ribus suis. Et sextus effudit
fialā suā in flumē illud mag
nū eufratē et siccavit aquā
eius. ut pararet via regi
bus ab ortu solis. Et vidi
de ore draconis et de ore besti
e. et de ore pseudo pphete spūs
tres īmundos in modū ra
narū. Sūt enī spūs demo
niorū facientes signa: et p
cedūt ad reges tocī terre. cōgrega
re illos in preliū ad diē mag
nū dei omnipotentis. Et ecce
venio sicut fur. Beatus qui
vigilat et custodit vestimē
ta sua ne nudus ambulet:
et videāt turpitudinē eius.
Et cōgregavit illos in locū
qui vocatur hebraice her
magedon. Et septimus effu
dit fialā suā in aerē: et exi
vit vox magna de templo
a throno dicens. Factū ē. Et
facta sūt fulgura et voces et
tonitrua: et terremotus factꝰ
est magnus qualis nūqm
fuit ex quo hoīes fuerūt
sup terrā. talis terremotus sic
magnus. Et facta est civitas
magna in tres partes: et ci
vitates gentiū ceciderūt. Et
babilon magna venit in
memoriā ante deū: dare ei ca
licē vini indignationis ire
eius. Et oīs insula fugit:
et mōtes non sūt inventi.
Et grando magna sicut talē
tū descendit de celo in hoīes.
Et blasphemaverūt hoīes
deū pp plagā grandinis: qm
magna facta est vehementer.

Et venit Capl'm xvii.
unus de septem ange-
lis qui habebant
septem phialas: et locutus est me-
cum dicens. Veni ostendam tibi
dampnationem meretricis mag-
ne. que sedet super aquas mul-
tas: cum qua fornicati sunt re-
ges terre: et inebriati sunt qui
inhabitant terram de vino prosti-
tutionis eius. Et abstulit
me in desertum in spiritu. Et
vidi mulierem sedentem super bes-
tiam coccineam plenam nominibus
blasphemie: habentem capi-
ta septem et cornua decem. Et mu-
lier erat circumdata purpura
et coccino et inaurata au-
ro et lapide precioso. et mar-
garitis: habens poculum au-
reum in manu sua plenum ab-
hominatione et immundicia
fornicationis eius: et in fron-
te eius nomen scriptum myste-
rium. Babilon magna mater
fornicationum et abhomina-
tionum terre. Et vidi mulie-
rem ebriam de sanguine sanctorum et de
sanguine martirum ihesu. Et miratus
sum cum vidissem illam admirati-
one magna. Et dixit mihi an-
gelus. Quare miraris? Ego
tibi dicam sacramentum mulie-
ris et bestie que portat eam:
que habet capita septem et cor-
nua decem. Bestia quam vidisti
fuit et non est: et ascensura est
de abysso et in interitum ibit.
Et mirabuntur inhabitantes
terram. quorum non sunt scripta
nomina in libro vite a consti-
tutione mundi: videntes besti-
am que erat et non est. Et hic
est sensus: qui habet sapien-
tiam. Septem capita septem mon-
tes sunt super quos mulier sedet:
et reges septem sunt. Quinque ce-
ciderunt: unus est et alius non-
dum venit. Et cum venerit: opor-
tet illum breve tempus manere.
Et bestia erat et non est. et ip-
sa octava est. et de septem est:
et in interitum vadit. Et decem
cornua que vidisti decem re-
ges sunt qui regnum nondum
acceperunt: sed potestatem tam-
quam reges una hora accipi-
ent post bestiam. Hii unum con-

silium habent: et virtutē et
potestatē suā bestie tradent.
Hii cū agno pugnabunt et
agnus vincet illos: quia do
minus dn̄orū est et rex regū:
et qui cū illo sunt vocati elec
ti et fideles. Et dixit michi.
Aquas quas vidisti ubi me
retrix sedet: p̄pli sunt et gentes
et lingue. Et decē cornua que
vidisti et bestia, hii odient
fornicariā: et desolatā faci
ent illā et nudā: et carnes eius
manducabunt. et ipsā igni
cōcremabunt. Deus enī dedit
in corda eorū ut faciant qd̄
illi placitū est: ut dent reg
nū suū bestie donec consū
mentur verba dei. Et mulier
quā vidisti est civitas mag
na: que habet regnū sup
reges terre. Caplm̄ xviii.

Et post hec vidi a
liū angelū descen
dentē de celo habē
tem potestatē magnā: et
terra illuminata est a gloria
eius: et exclamavit in for
ti voce dicens. Cecidit cecidit
babilon magna: et facta ē
habitatio demoniorū et cus
todia omīs sp̄us inmundi.
et custodia omīs volucris
inmunde: quia de ira forni
cationis eius biberunt omēs
gentes. et reges terre cū illa
fornicati sunt: et mercatores
terre de virtute deliciarū eius
divites facti sunt. Et audivi
aliā vocē de celo dicentē. Ex
ite de illa p̄plus meus. et ne
participes sitis delictorū eius.
et de plagis eius nō accipia
tis: qm̄ pervenerunt pcc̄a eius
usq3 ad celū: et recordatus
est deus iniquitatū eius.
Reddite illi sicut ipsa reddi
dit vobis: et duplicate du
plicia scd̄m opera eius. In
poculo quo miscuit vobis:
miscete illi duplū. Quātū
glorificavit se et in deliciis
fuit. tantū date illi tormē
tū et luctū: quia in corde
suo dicit. Sedeo regina et
vidua non sum: et luctū nō
videbo. Ideo in una die ve
nient plage eius. mors et

luctus et fames. et igni com
buretur: quia fortis est deus qui
iudicabit illā. Et flebunt et
plangent se sup illā reges tre.
qui cū illa fornicati sunt et
in delicijs vixerunt: cū viderint
fumū incendij eius. longe
stantes ꝓpter timorē tormen
torū eius. dicētes. Ve ve ciui
tas illa magna babilon ci
uitas illa fortis: quia vna ho
ra venit iudiciū tuū. Et ne
gociatores terre flebunt et lu
gebunt sup illā: quia merces
eoꝝ nemo emet āplius merces
auri et argēti. et lapidis ꝓcio
si. et margarite. et bissi et pur
pure. et serici et cocci et omne lig
nū thinū. et oīa vasa eboris. et
oīa vasa de lapide ꝓcioso et ere
mento et ferro et marmore.
et cinamomū et amomū.
et odoramentorū et vnguē
ti et thuris et vini et olei et si
mile. et tritici et iumentorū et
ouiū et equorū et redarū et manci
piorū et animarū hominū. Et poma
tua desiderii anime tue discesserunt
a te. et omnia pinguia et pre

clara perierunt a te: et āplius
illa iā non inuenient. merca
tores horū. Qui diuites fac
ti sunt ab ea. longe stabunt
ꝓpter timorē tormentorū eius.
flentes ac lugentes et dicētes.
Ve ve ciuitas illa magna
que amicta erat bisso et pur
pura et cocco. et deaurata ē
auro et lapide ꝓcioso et mar
garitis: quia vna hora desti
tute sunt tante diuicie. Et
omnis gubernator et omnes
qui in lacū nauigant. et
naute et qui in mari operan
tur longe steterunt: et clama
uerunt videntes locū incendij
eius dicentes. Que similis
ciuitati huic magne? Et mi
serunt puluerē sup capita su
a: et clamauerunt flentes
et lugentes et dicētes. Ve ve.
ciuitas illa magna in qua
diuites facti sunt omnes qui
habent naues in mari de ꝓ
cijs eius: quia vna hora de
solata est. Exulta sup eam
celū et sancti apostoli et ꝓ
phete: quia iudicauit deus

iudiciũ vrm̃ de illa. Et sustu
lit vnus angelus fortis la
pidẽ quasi molarẽ magnũ:
et misit in mare dicens. Hoc
impetu mittetur babilon
illa magna ciuitas: et ul
tra iam nõ inuenietur. Et vox ci
tharedorũ et musicorũ et ti
bia canentiũ et tuba nõ au
dietur in ea ãplius: et om
nis artifex omĩs artis non
inuenietur in ea amplius: et
vox mole nõ audietur in e
a amplius. Et lux lucerne
nõ lucebit ibi amplius: et
vox sponsi et sponse nõ au
dietur adhuc in te: quia
mercatores tui erãt principes
terre. quia in veneficiis tuis
errauerũt omẽs gentes. Et
in ea sanguis pphetarũ et
sanctorũ inuentus est. et om
niũ qui interfecti sũt in tra.

Post Caplm xix.
hec audiui quasi
vocẽ magnã tuba
rũ multarũ in celo dicentiũ
alleluia. Laus et gloria et
virtus deo nr̃o: quia vera et
iusta iudicia eius sũt: qui iu
dicauit de meretrice magna
que corrupit terrã in pstitu
one sua et vindicauit san
guinẽ seruorũ suorũ de ma
nibus eius. Et iterũ dixerũt
alleluia. Et fumus eius ascẽ
dit in secula seculorũ. Et ceci
derũt viginti quatuor seniores
et quatuor aĩalia. et adora
uerũt deũ sedentẽ sup thronũ
dicentes amẽ alleluia. Et vox
de throno exiuit dicens. Lau
dem dicite deo nr̃o omẽs serui
eius: et qui timetis eũ pusil
li et magni. Et audiui qua
si vocẽ tube magne. et sicut
vocẽ aquarũ multarũ. et
sicut vocẽ tonitruorũ magno
rũ dicentiũ alleluia: qm̃ reg
nauit dñs deus noster om
nipotens. Gaudeamus et exul
temus et demus gloriã ei: q
a venerũt nuptie agni. et
vxor eius pparauit se: et da
tũ est illi ut cooperiat se bis
sino splendẽti et candido. Bis
sinũ enim iustificationes sũt scõr.
Et dicit michi. Scribe. Beati q

ad cenā nuptiarū agni vo-
cati sūt. Et dixit m̄. Hec u̅ba dei
vera sūt. Et cecidi āte pedes eius:
ut adorarē eū. Et dixit m̄. Vi-
de ne feceris. Cōs̄uus tuus sū et fra-
trum tuorum habētiū testimoniū ihu.
Deū adora. Testimoniū enī ihu
ē sp̄s ꝓphetie. Et vidi celū apertū:
et ecce equus albus. Et qui
sedebat sup eū vocabatur fide-
lis et verax: et iusticia iudi-
cat et pugnat. Oculi autē
eius sicut flāma ignis: et
in capite eius dyademata
multa: habens nomē scrip-
tū quod nemo novit nisi
ipse. Et vestitus erat veste as-
persa sanguine: et vocabatur
nomē eius verbū dei. Et exer-
citus qui sūt in celo seque-
bantur eū in equis albis: ves-
titi bissino albo et mūdo.
Et de ore ipsius ꝓcedit gladi-
us acutus: ut in ipo ꝑcuti-
at gentes. Et ipē reget eas ī
virga ferrea: et ipē calcat
torcular vini furoris ire dei
omnipotentis. Et habet in
vestimento et in femore suo
scriptū: rex regū et dn̄s do-
minantiū. Et vidi unū an-
gelū stantē in sole: et cla-
mavit voce magna dicēs
omnibꝫ avibus que volabāt
per mediū celi. Venite et con-
gregamini ad cenā magnā
dei: ut manducetis carnes
regū et carnes tribunorū.
et carnes fortiū et carnes e-
quorū et sedentiū in ipis:
et carnes om̄i liberorū ac
servorū et pusillorū ac mag-
norū. Et vidi bestiā et regēs
terre et exercitus eorū cōgre-
gatos: ad faciendū preliū
cū illo qui sedebat in equo.
et cū exercitu eius. Et appre-
hensa est bestia et cū illa
pseudo ꝓpheta et qui fecit
signa corā ipo quibus se-
duxit eos qui acceperūt ca-
racterē bestie. et qui adorāt
ymaginē eius: vivi missi
sūt hij duo in stagnū ignis
ardentis sulphure: et ceteri
occisi sunt gladio sedentis
sup equū qui ꝓcedit de ore
ipsius: et omēs aves satura-

te sũt carnibꝫ eorũ. Caplm
ET vidi angelũ xx.
descendentẽ de celo
habentẽ clauẽ abis-
si et catenã magnã in manu
sua. Et apprehendit draconẽ
serpentẽ antiquũ qui est dy
abolus et sathanas. et liga
uit eũ per annos mille: et
misit eum in abissũ. et clau
sit et signauit sup illũ: ut nõ
seducat amplius gentes do
nec cõsumentur mille anni
Et post hec oportet illũ solui
modico tempore. Et vidi se
des. et sederũt sup eas. et iudi
ciũ datũ est illis: et aĩas
decollatorũ. propter testimo
niũ ihu et propter verbũ dei:
et qui nõ adorauerũt bestiã
neqꝫ ymaginẽ eius: neqꝫ ac
cepũt caracterẽ eius in fronti
bus aut in manibꝫ suis: et
vixerũt et regnauerũt cum
xpo mille annis. Ceteri mor
tuorũ non vixerũt: donec
consumentur mille anni.
Hec est resurrectio prima. Be
atus et sanctus qui habet

partẽ in resurrectione prima.
In hiis secunda mors nõ ha
bet potestatẽ: sed erũt sacer
dotes dei et xpi: et regnabunt
cũ illo mille annis. Et cum
consũmati fuerĩt mille anni.
soluetur sathanas de carcere
suo: et exibit et seducet gẽtes
que sunt sup quatuor angu
los terre. gog et magog. Et
congregabit eos in preliũ:
quorũ numerus est sicut a
rena maris. Et ascenderunt
sup latitudinẽ terre: et circu
ierũt castra sanctorũ. et ciui
tatẽ dilectã. Et descendit ignis
a deo de celo: et deuorauit eos.
Et dyabolus qui seducebat
eos missus est in stagnum
ignis et sulphuris: ubi et
bestia et pseudo ꝓphete. et cru
ciabuntur die ac nocte in se
cula seculorũ. Et vidi thronũ
magnũ candidũ. et sedentẽ
sup eũ: a cuius aspectu fu
git terra et celũ: et locus nõ
est inuentus ab eis. Et vidi
mortuos magnos et pusil
los stantes in cõspectu thro

ni: et libri aperti sunt. Et ali
us liber apertus est: qui est
vite. Et iudicati sunt mortui
ex hiis que scripta erant in li
bris: secundum opera ipsorum. Et
dedit mare mortuos qui in
eo erant: et mors et infernus
dederunt mortuos qui in ipsis
erant: et iudicatum est de sin
gulis secundum opera ipsorum.
Et infernus et mors missi
sunt in stagnum ignis. Hec est
mors secunda. Et qui non
est inventus in libro vite
scriptus: missus est in stag
num ignis. Capitulum xxi.

Et vidi celum novum
et terram novam. Pri
mum autem celum et pri
ma terra abiit: et mare iam
non est. Et ego iohannes vi
di civitatem sanctam iherusalem
novam descendentem de celo: a de
o paratam sicut sponsam orna
tam viro suo. Et audivi vo
cem magnam de throno dicentem. Ecce
tabernaculum dei cum hominibus:
et habitabit cum eis. Et ipsi
populus eius erunt: et ipse deus
cum eis erit eorum deus. Et abs
terget deus omnem lacrimam
ab oculis eorum: et mors ul
tra non erit. neque luctus ne
que clamor neque dolor erit ul
tra: que prima abierunt. Et
dixit qui sedebat in throno.
Ecce nova facio omnia. Et
dixit michi. Scribe quia
hec verba fidelissima sunt et
vera. Et dixit michi. Factum
est. Ego sum alpha et o:
initium et finis. Ego sitienti
dabo de fonte aque vive gra
tis. Qui vicerit possidebit
hec: et ero illi deus. et ille erit
michi filius. Timidis autem et
incredulis et execratis et ho
micidis et fornicatoribus et
veneficis et ydolatris. et om
nibus mendacibus. pars
illorum erit in stagno ardenti
igne et sulphure: quod est
mors secunda. Et venit unus
de septem angelis habentibus
phialas plenas septem
plagis novissimis: et locu
tus est mecum dicens. Veni
ostendam tibi sponsam uxorem

agni. Et sustulit me in spi
ritu in montẽ magnũ et
altum. Et ostendit michi ci
uitatẽ sanctã therusalẽ descẽ
dentẽ de celo a deo: habentem
claritatẽ dei. Lumẽ eius simi
le lapidi p̃cioso: tamq̃ lapi
di iaspidis sicut cristallũ.
Et habebat murũ magnũ
et altũ: habẽs portas duo
decĩ. et ĩ portis angulos duode
cĩ et noĩa scripta q̃ sũt noĩa
duodecĩ tribuũ filior̃ isrl'.
Ab oriẽte porte tres. et ab aq
lone porte tres: ab aust̃ por
te tres. et ab occasu porte tres.
Et murus ciuitatis habẽs
fundamenta duodecim: et
in ipis duodecĩ nomĩa du
odecim apostolorũ et agni.
Et qui loquebat' mecũ ha
bebat mensurã harũdine
am aureã: ut metiretur ci
uitatẽ et portas eius et mu
rũ eius. Et ciuitas in q̃dro
posita est. Et longitudo ei'
tanta est: quãta et latitu
do. Et mensus est ciuitatẽ
de arũdine: per stadia du
odecim milia. Longitudo et
latitudo et altitudo eius eq̃li
a sunt. Et mensus est mu
ros eius centũ quadraginta
quatuor cubitorũ: mensu
ra hominis que est angeli. Et
erat structura muri eius ex
lapide iaspide: ipa vero ci
uitas aurũ mundũ simile
vitro mundo. Fundamenta
muri ciuitatis. omĩ lapide
p̃cioso ornata. Fũdamentũ
primũ iaspis. secundus sa
phirus. tercius calcedonius.
quartus smaragdus. quĩ
tus sardonix. sextus sardi
us. septimus crisolitus. octa
uus berillus. nonus topa
zius. decimus crisopassus.
undecimus iacinctus. duo
decimus ametistus. Et duo
decim porte duodecĩ marga
rite sũt per singulas: et sin
gule porte erãt ex singulis
margaritis. Et platea ci
uitatis aurũ mundũ: tã
q̃ vitrũ pluciduũ. Et tẽplũ
non vidi in ea. Dñs eñ de
us omĩpotens tẽplũ illius

est: et agnus. Et ciuitas nō
eget sole neq̧ luna: ut luce
ant in ea. Nā claritas dei il
luminabit eā: et lucerna eius ē
agnus. Et ambulabunt gen
tes in lumine eius: et reges ter
re afferent gloriā suā et hono
rem in illā. Et porte eius nō
claudentur per diē. Nox enī
non erit illic. Et afferēt glo
riā et honorē gentiū in illa:
nec intrabit in ea aliquid co
inquinatū aut faciens abho
minationē et mendaciū: nisi
qui scripti sunt in libro uite
agni. Capl̄. xxij.
Et ostendit michi
fluuiū aque uiue
splendidū tamq̄ cristallū:
procedentē de sede dei et agni. In
medio platee eius. Et ex utra
q̄ parte fluminis lignū uite
afferens fructus duodecim:
per menses singulos reddens
fructū suū. et folia ligni ad
sanitatē gentiū. Et omne ma
ledictū non erit amplius. Et
sedes dei et agni in illa erunt:
et serui eius seruient illi: et
uidebunt faciē eius et nomē
eius in frontibus eorū. Et
nox ultra nō erit. et nō ege
bunt lumine lucerne neq̧
lumine solis: quoniā dn̄s
deus illuminat illos: et reg
nabunt in secula seculorū.
Et dixit michi. Hec uerba fi
delissima et uera sunt. Et dn̄s
deus spirituū ꝓphetarū mi
sit angelū suū: ostendere ser
uis suis que oportet fieri ci
to. Et ecce uenio uelociter.
Beatus qui custodit uerba
ꝓphetie libri huius. Et ego
iohannes qui audiui et ui
di hec. Et postq̄ audissē et
uidissē: cecidi ut adorarē an
te pedes angeli. qui michi hec
ostendebat. Et dixit michi.
Vide ne feceris. Cōseruus tu
us sum et fratrum tuorū ꝓ
phetarū: et eorū qui seruāt
uerba libri huius. Deū ado
ra. Et dicit michi. Ne signa
ueris uerba ꝓphetie libri hui᷒.
Tempus enī ꝓpe est. Qui no
cet noceat adhuc: et qui in
sordibꝫ est sordescat adhuc.

Et iustus iusticiā faciat ad
huc: et sanctus sanctificetur
adhuc. Ecce venio cito: et mer
ces mea mecū est reddere vni
cuiqꝫ scd'm opera sua. Ego
sū alpha et o. primus et no
uissimus: principiū et finis.
Beati qui lauāt stolas suas:
ut sit potestas eorū in ligno
vite: et per portas intrent in
ciuitatē. Foris canes et vene
fici et impudici et homicide
et ydolis servientes: et omīs
qui amat et facit mendaciū.
Ego ihs misi angelū meū:
testificari vobis hec in eccle
siis. Ego sum radix et gen9
dauid: stella splendida et ma
tutina. Et sponsus et spōsa
dicunt veni: et qui audit
dicat veni. Et qui sitit veni
at: et qui vult accipiat aq̄
vite gratis. Contestor ego
omni audienti verba ꝓphe
cie libri huius. Si quis appo
suerit ad hec: apponet deus
sup illū plagas scriptas in
libro isto. Et siquis dimi
nuerit de verbis libri ꝓphe
cie huius: auferet deus partē
eius de libro vite et de ciuita
te sancta. et de hiis que scrip
ta sūt in libro isto. Dicit q'
testimoniū ꝑhibet istorū.
Etiam venio cito. amen. Ve
ni dn̄e ihū. Gracia dn̄i nr̄i
ihu xp̄i cum omnibus vobis
amen. Explicit liber apo
calipsis beati iohannis
apostoli.

CODEX. V.
S. SCRIPTVRAE